

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt vores arbejde – Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskernes Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

BJERRESLÆGTENS BREVDUE

Julen 1957

INDHOLD:

Kære slægtninge . Tanker Allehelgensdag . Kviesgaard . Over Nordpolen
Farbror Anker . Aase Bjerre . Kunstmaler Niels Bjerre
Brevduen 1903 med kommentarer . Foreningsmeddelelser

KÆRE SLÆGTNINGE!

Så kommer vor Due igen med hjertelig hilsen til alle Bjerrehjem ud over det ganske land, ja, og langt ud over Danmarks grænser til de mange, der fandt deres hjem og virke i fremmede lande. Måske er den allermest velkommen hos dem, der er længst borte, som et bud fra barndomshjem og barndoms minder.

Vi synes selv, at den i år har et meget righoldigt, blandet og måske broget indhold, men eftersom den hele Bjerreslægt jo i mangt og meget er så forskellige og indbyrdes repræsenterer så vidt forskellige meninger og tanker, håber vi, der vil være noget af interesse for enhver gren af vor kære familie.

Men ud over alle meninger og alle grænser: vor brevdue bringer en hjertelig hilsen med ønsket om en glædelig jul og et lykkeligt nytår for gamle såvel som for unge. Tak for alle gode tanker for året, der svandt.

Der er noget i Luften,
som gør mig saa glad,
som frisker mit Hjerte
i Ungdommens Bad.
Der er noget herinde,
et straalende Minde
med Kærter og Sang
om Julen derhjemme, derhjemme
hos Moder engang.

Bestyrelsen.

TANKER ALLEHELGENSSØNDAG

Denne Mindedag gaar Tankerne tilbage til dem, der var før os.

Bedstefar, Lærer Bertel J. Bjerre, var Lærer her i Vebbestrup fra 1. Oktober 1868 til 1. April 1873, da han forflyttedes til Lomborg sdr. Skole ved Lemvig.

Min Farbror, Ingeniør Jacob Bjerre, Askov, og min Fader, Gaardejer Mads Fiskbæk Bjerre, er født her i Vebbestrup.

Hvis nogen maatte ønske at høre mere om Vebbestrup, kan Bogen „Vebbestrup Skole gennem 200 Aar“ købes hos Udgiveren, Lærer S. P. Sørensen, Vebbestrup Skole pr. Doense.

I Bogen er der et Billede af den gamle Skole. Skolen bruges nu til Brændsel, Redskaber og lignende. Opad den hvidkalkede Mur groede i Sommer de dejligste Stokroser og paa Taget Husløg. Der er ogsaa et Billede af Bedstefar i Bogen.

Da jeg, efter i 35 Aar at have været Kone i Dejgaard, Velling ved Ringkøbing, kom til Doense Forskole, Vebbestrup Sogn, som Lærerinde, var det mig en Trøst fra mine Vinduer at kunne se Vebbestrup Kirke.

Bedstefar betød saa meget for os Børn — og den Tanke, at Bedstefar havde staaet i Kordøren og sunget og bedt Ind- og Udgangsbøn, gjorde Kirken hjemlig.

Maa jeg lige fortælle et kønt lille Tæk om Bedstefar: Den sidste Gang jeg saa ham staa i Kordøren, var til vort Bryllup i Lomborg, et halvt Aar førend han døde. Da Bryllupshøjtideligheden var til Ende gik Bedstefar stilsfærdigt hen i Kordøren og bad Fadervor. Det følte som en Velsignelse.

I Dag i Vebbestrup Kirke tænkte jeg paa min Farbror og Far, som var døbt her — og mange andre i Slægten, som er gaaet forud. Hos kristne er Minder og Bøn forenet. — Maa jeg slutte med sidste Vers af Grundtvigs Salme, Nr. 638 i den danske Salmebog.

Saa pris, min sjæl, den Herres navn,
som endte dødens dage,
som kom fra graven, os til gavn
med lys og liv tilbage,
som med sit ord, før vi det ved,
opvækker støv til kærlighed!

Jeg maa lige tilføje, at Niels og jeg er taknemlige for vores nye Gerning heroppe i Nærheden af Hobro. Det er, som om vi har faaet vores Ungdom tilbage.

Hjertelig Hilsen.

Niels og Birgitte Bjerre Dejgaard.

BARNDOMSMINDER FRA KVIESGAARD I FABJERG

Undertegnede (stamtavle nr. 514) modtog kort før julen 1956 et eksemplar af en selvbiografi, som min onkel Niels Peter Bjerre (stamtavle nr. 163), Californien, har skrevet for sine amerikanskfødte ikke dansktalende børn, for at give dem et indtryk af, hvorledes forholdene var i det land og det hjem, hvorfra han er kommet. Ogsaa om hans mange interessante ophold i forskellige udlande, medens han var telegrafist i Store Nordiske, berettes der. Men foreløbig har onkel N. P. kun givet mig lov til at oversætte biografens første afsnit — til gengivelse i „Brevduen“. Jeg tror læserne vil være enige med mig i, at det er et morsomt billede, han ridser op af sin vestjyske barndom.

Charlottenlund, den 5. maj 1957.

Niels Bjerre.

Efter en indledning, der former sig som nogle personlige bemærkninger til *Lucile, Bill og Janet*, går forfatteren over til 1. kapitel:

Kviesgaard og en god start.

Det første, jeg husker, var en varm sommerdag i vor have. Min ældste broder, Jakob, gravede og rev i et hjørne bag huset. »Hvad bestiller du, Jakob,« spurgte jeg. »Jeg planter,« lød svaret. »Hvad planter du,« spurgte jeg. Jakob smilede og sagde: »Noget godt. Hvad kunne du lide, jeg skulle dyrke? Hvad kunne du allerbedst lide?« Jeg tænkte mig om et øjeblik og sagde så håbefuldt: »Sødsuppe og pandekager.«

Jeg var en meget lille dreng, da denne hændelse fandt sted, og grunden til, at jeg husker den, er formodentlig den latter og de drillerier, den fremkaldte. At jeg ikke var mere end fire år ved den tid, fremgår af den kendsgerning, at denne historiske plantning (som i virkeligheden var et mislykket forsøg af min broder på at avle tobak!) foregik bag vort gamle hus, som blev revet ned og erstattet af et nyt og større i året 1884, fem år efter at jeg blev født.

Mit fødested var Kviesgaard i sognet Fabjerg, nær Lemvig, en lille købstad på Danmarks Vestkyst. Jeg var den yngste af 10 børn, hvoraf de 9 nåede den voksne alder. Og hvis I betragter det som en stor familie, så lyt hertil: Min fader var ud af en børneflokk på 17. Min bedstefader ejede en anselig gård og drev noget kreaturhandel på Tyskland, to beskæftigelser, landbrug og handel, som adskillige af hans sønner efterfulgte ham i. Min fader lærte imidlertid tømmerhåndværket, og til denne dag står der endnu huse, som han byggede i den del af landet. 30 år gammel ægtede han min moder og købte en gård, temmelig stor, men i en slemt forsømt stand.

Det var enden på hans tømren, og han satte nu al sin energi ind på at forbedre gården, Kviesgaard. Min fader havde sans for fremskridt og det ny-modens. Han brugte alle de dengang moderne metoder i landbruget såsom dræning, mergling af markerne, vekseldrift o. s. v. Han købte ny og bedre besætning, kører såvel som heste og svin, og i løbet af nogle få år blev Kviesgaard betragtet som en af de bedste gårde i sognet. Alt dette skete naturligvis før min tid, eftersom jeg var den yngste af flokken. Udover den føromtalte planteepisode begynder mine erindringer fra Kviesgaard i virkeligheden med det år, da det nye hus blev bygget. Levevisen i den sommer var overordentlig improviseret. I en af de længer, som udgik fra den store lade, var der gjort plads for fjedervognen, et køretøj, der brugtes udelukkende ved særlige lejligheder. I dette nødstilfælde anvendtes dette rum som spisestue for den ekstra store besætning (vi var 24 mennesker ved bordet hver dag, indtil huset var færdigbygget). Faders tømrværksted blev ryddet og indrettet til soverum for min fader og moder såvel som for min broder og mig. Et tilstødende værelse, under normale omstændigheder brugt til at huse »Landevejsriddere«, som lejlighedsvis aflagde os besøg, blev pudset op, så det kunne gøre tjeneste som soveværelse for pigerne, medens mandfolkene sov i karlestuen. Hele denne historie var som en fest for mig, og jeg nød det vældigt; men jeg har ofte undret mig over, hvorledes min stakkels moder kom levende igennem denne prøvelse, selv med den hjælp hun havde.

Da huset omsider var færdigt, tog min fader og moder med toget til København for at vælge møbler, der var passende for det nye hus. De var borte en ugestid, og snart efter deres hjemkomst kom der en vognladning borde, stole, sofaer, senge o. s. v., alt nyere og mere skinnende, end jeg nogensinde havde set. Hvor var jeg stolt! — nå, man kan vænne sig til det utroligste, og iøvrigt fik jeg snart andet at tænke på. Det lå således, at læreren ved vor kommuneskole havde vundet sig et meget ilde ry. Man sagde, at han drak, spillede og brugte et uhøvisk sprog o. s. v. Rygtet gik, at han til tider bankede sine elever ubarmhjertigt, idet han havde et voldsomt temperament. Af disse grunde ville min fader ikke sende os børn til kommuneskolen, og i stedet for antog han en privatlærer til at undervise os hjemme. En stue i det nye hus var blevet forbeholdt til klasseværelse, og ihvorvel jeg endnu ikke havde nået skolealderen, fik jeg lov til at sidde og lytte til, når læreren underviste mine ældre søstre og brødre. Nysgerrig som jeg var efter at få at vide, hvad det var, der foregik, begyndte jeg snart at stille spørgsmål, og resultatet var, at jeg i en meget tidlig alder var i stand til at stave og læse. En dag fandt jeg en lille bog, indeholdende korte sætninger skrevet med store bogstaver, som jeg kunne læse uden vanskelighed. Jeg tilegnede mig den bog, gik rundt med den og læste stolt af den for alle og enhver. — En dag var der en, som bad mig om at læse for sig, og da jeg ikke havde bogen på mig, ønskede han at få vide, hvor den var blevet af. Jeg sagde: »Jeg blev træt af den. Der står hele tiden i den »Du skal ikke, du skal ikke.« (Det var et eksemplar af Luthers lille katekismus, jeg havde fået fingre i!).

Senere hen slog nogle familier, såvel min far som nogle af hans brødre, sig sammen og startede deres egen private skole. Der blev ansat en lærer, som fik ophold og forplejning hos forældrene på omgang en måned eller der omkring ad gangen. Skolehuset lå et godt stykke — vel en 3—4 km — fra Fabjerg. Det var lidt hårdt for sådan en lille fyr som mig, men mine ældre brødre tog sig af mig, så jeg klarede det, selv om vejen delvis gik over åben mark, om vinteren dækket af sne. Hvor megen gavnlig lærdom vi indsugede i denne skole, kan jeg ikke sige. Jeg er bange for, det ikke var så forfærdelig meget. Læreren fortalte os en masse danmarkshistorie, og vi sang mange fædrelandssange. Vi legede også en del. Læreren var mere eller mindre som en stor broder for os alle. Jeg havde imidlertid en god tid, og jeg er sikker på, at det havde vi alle. Men det varede ikke ret længe. Der var kommet en ny lærer i kommuneskolen, og man fandt snart ud af, at han var en alvorlig og dygtig lærer med et godt greb på undervisningen. Mine forældre var blevet lidt utilfredse med vore fremskridt i den private skole, hvorfor de besluttede at overføre os til kommuneskolen. Det viste sig at være en meget god foranstaltning, og nu begyndte min oplæring at få form og mening. Jeg klarede mig godt og kom snart i toppen eller i nærheden af den i min klasse. Jeg fik ros for mine stile og hjemmearbejdet, men jeg er sikker på, at jeg på samme tid må have været en hovedpine tit for min stakkels lærer med mine mange spilopper.

Nå, jeg blev færdig med skolegangen, blev konfirmeret i den sædvanlige alder af 14 år, og det ventedes nu af mig, at jeg skulle begynde at gøre mig nyttig på gården. Mine pligter bestod i at passe kreaturerne. Vi havde en 50—60 stykker kvæg, heste, får og svin ikke iberegnet, men hornkvæget skulle være min specialitet, og for en dreng af min alder og størrelse (jeg var ikke ret stor) var det et arbejde, som gav mig begge næver fulde. Køerne skulle trækkes hjem tre gange om dagen for at blive malkede, og resten af besætningen, der stod tøjret på markerne, skulle flyttes med mellemrum såvel som bringes hjem for vanding. Det tog mig ikke lang tid at komme til den slutning, at det ikke var mit mål at blive landmand. Min fader havde sagt til mig, at hvis arbejdet til tider skulle blive for svært for mig at klare alene, havde jeg hans tilladelse til at løbe over og få hjælp af naboens dreng, som min fader så ville give en skilling derfor. En dag benyttede jeg mig heraf og gik over efter knægten. På vejen tilbage kom vi imidlertid til at lege og glemte tiden. Da vi omsider kom tilbage, fik vi en meget kølig modtagelse af min fader, som, da han hørte de sultne køer brøle, var gået over i stalden for selv at fodre dem. Han sendte drengen hjem, og jeg var dybt ydmyget. Den næste dag blev jeg derfor meget overrasket, da min fader kom hen til mig og spurgte, hvad jeg ville synes om at gå på realskolen i Lemvig. Det lød vældig godt, syntes jeg, og nogle få dage senere tog jeg tillidsfuldt det første trin op ad stigen til en højere uddannelse. Men før jeg beretter om mine fremskridt i realskolen, må jeg fortælle jer mere om min barndom i Kviesgaard. —

Når man ser nogen og halvfjers år tilbage og begynder at foretage en sammenligning mellem forholdene dengang og nutidens, er det umuligt ikke at falde i dyb undren over de fremskridt, der er gjort i løbet af det tidsrum. Men at henføre denne ændring til forskellen mellem U. S. A. og Danmark ville ikke være helt rimeligt. Medens U. S. A. utvivlsomt fører i verden med hensyn til industriel fremgang, kan det ikke med sandhed siges, at Danmark er sakket meget langt agter ud. Der er måske nok ikke slet så mange badekar og arbejds sparende himstregimser i Danmark som i dette land, men i åndelig og kulturel henseende kan jeg ikke se nogen ulighed. For nylig havde jeg lejlighed til at sammenligne den eksisterende sociallovgivning i de to lande, og jeg kan kun se ringe forskel. Men dette gælder naturligvis for de nærværende tider. Levevilkårene i California i det nittende århundrede kender jeg kun af omtale og fra beretninger, overleveret til eftertiden. Det er hverdagslivet i Kviesgaard på hine fjerne dage, jeg skal fortælle jer om nu.

Livet på en gård ude på landet i de dage var i stor udstrækning grundet på selvforsyning, og livet i Kviesgaard — omend muligvis en smule mere moderne end sædvanligt deromkring — var ingen undtagelse herfra. Næsten alt, hvad der var brug for, blev tilvirket på gården: korn til brød, kvæg til kød, smør, mælk og ost. Fårene ydede, foruden kød, uld til klæder og talg til lys. Hestene sørgede for befordring og trækraft til markarbejdet, og fra grisene fik man flæsk og hår til børster. Til brændsel gravede vi tørv, og fra dammene fik vi is til afkøling året rundt, og om sommeren var der godt fiskeri i dem. Byggematerialer til det nye hus, såvel som til andre bygninger der kom til, blev også for størstedelen fremstillet på gården; sten blev lavet af ler, der gravedes op af jorden og brændtes i ovne, der byggedes for dette formål. Den stærke og glatstængede rug gav udmærket materiale til de stråtækkede tage. Det meste af tømmeret blev derimod købt ved auktioner, der holdtes ved havet, hvor træ fra strandede skibe lejlighedsvis drev i land. Vi købte kaffe, the og urtekramvarer hos købmændene i Lemvig, men ellers kun meget lidt. Bagning, brygning, slagting, vask, lysestøbning o. s. v. foregik naturligvis altsammen i hjemmet. Der bagtes i en uhyre teglstensovn, der fyredes op med lyng aftenen før bagedagen. Ovnens rummede i hvert fald tyve store brød ad gangen, så baging var ikke noget, der skete hver dag; men brødene blev opbevaret på loftet under det kølige stråtag, hvor det kunne holde sig friskt og velsmagende i lang tid. Slagtingen var en stor begivenhed, som sædvanligvis fandt sted i november eller december, omend der også var mindre slagtinger i årets øvrige måneder. Ved efterårsslagtingen slagtede vi næsten altid en stor gris og tre eller fire får. Min moder var en lille, men senestærk kone, og hun var altid i fuldt sving på disse tidspunkter. Uden hensyn til, hvor højt grisen hylede, eller fåret vred sig, håndterede moderen kniven uden vaklen, skar halsåren over og lod blodet løbe ned i en spand, der var sat frem til dette formål. Men det var lige her, at moder mistede et medlem af tilskuerskaren, nemlig mig. Når den stakkels gris begyndte at hvine, løb jeg altid min vej så hurtigt og så langt bort, jeg kunne. Som I ved, har jeg

altid haft imod at tilintetgøre noget levende, selv en snegl i jeres moders have. Jeg har en uklar fornemmelse af, at denne modvilje mod at dræbe *kan* stamme fra slagterscenerne i Kviesgård.

Men ligeså meget som slagtingen forfærdede mig, med lige så livlig interesse gik jeg op i lysestøbningen. Talgen, der kom fra fårene, blev kogt i dybe metalgryder. Min fader havde lavet en skive, der så akkurat ud som et rundt spisebord. Langs kanten af dette, som kunnes drejes rundt lige som en karrusel, var der anbragt kroge med en indbyrdes afstand på en fod eller deromkring. Ophængt i disse kroge var der små skiver, på hvis underside der var fastgjort femten—tyve endnu mindre kroge. Til disse blev vægerne fastgjort. Min moder sad på en stol mellem dette drejebord og beholderen med den smeltede talg. I det hun tog en af skiverne fra bordet, dyppede hun vægerne i talgen et øjeblik, løftede dem op og lod dem dryppe af nogle få sekunder, hvorefter skiven blev hængt op på sin krog igen og den næste skive drejet frem til samme behandling. Det tog tid at »fede« vægerne, men min moder blev ved, indtil lysene havde den foreskrevne rykkelse. Slagtekødet blev anvendt på følgende måder: Først fik vi fersk kød nogle få dage. Så blev resten nedsaltet, lavet til pølser eller hængt op til røgning, men først efter at noget af oksekødet, flæsket eller fårekødet plus et eller to brød samt et halvt dusin tællelys var bundtet sammen, og af mig bragt hen til nogle af vore mindre formuende medborgere i nabolaget.

Men hvis livet i Kviesgård således forløb roligt og med selvhjælp, betød det ingenlunde, at vi var isolerede eller ingen selskabelig omgang havde. Tværtimod holdt mine forældre af selskab, og mange mennesker, naboer og venner, kom på besøg. Når noget opsigtsvækkende som cirkus eller omrejsende kunstnere kom til byen, var min fader også altid parat til at pakke os sammen i char-a-banc'en og tage os med ind og se på stadsen. Så var der festerne i høsttiden og i julen. Høstgildet med dans bragte fra 100 til 150 gæster til huse den første dag med et påfølgende børnegilde den næste dag. Hvor godt husker jeg ikke min ældste søsters bryllup. Det var en stor historie. På den første dag kom venner, slægtninge og naboer. Gæsterne oversvømmede alle stuerne, og efter middagen begyndte dansen og varede hele natten. På den anden dag blev alle ekstrahjælpere i høstens tid beværtede, og på den tredje dag var det børnenes tur til at have selskab. Alt dette plus en respektabel medgift må have kostet min far en god slump penge.

Men heller ikke hverdagslivet i Kviesgård var kedeligt trods den kendsgerning, at alle måtte tage del i arbejdet.

Jeg tænker ofte på de lange vinteraftener, som vi alle, tjenestefolkene så vel som familien, tilbragte i den store dagligstue. Min moder sad ved sin spinderok med en eller to piger, som kartede ulden for hende. Ved det lange bord sad vi andre, hver bøjet over et eller andet arbejde. Min fader sad for bordenden og tegnede udkast til sine næste byggeprojekter. Ved den anden bordende sad karlene og nogle af drengene travlt beskæftiget med at flette måtter, hjemmesko o.l. af det rene, glatte rugstrå. Spredt rundt omkring, hvor vi bedst kunne komme til, sad resten af os drenge og

skar i træ, lavede børster eller dens slags. Mine søstre sad gerne og strikkede, broderede eller lavede finere håndarbejde.

Til vor underholdning læste en af mine brødre tit højt af en af tidens bøger eller måske noget klassisk. Til tider, når vi syntes, vi trængte til forandring, kunne alle holde inde med arbejdet, og så fik vi os en svingom. En af mine brødre spillede violin, en anden tværfløjtte, og efter at jeg var blevet forfremmet fra blikfløjtte, spillede jeg piccolo. Det var vældigt sjovt, men klokken halvotte hørte det op. Pigerne skulle malke køerne, og karlene havde den sidste affodring af besætningen at tage sig af. Klokken otte vankede der mælk og grød til »nætter«, og klokken ni var det sengetid.

Om søndagene gik familien i kirke; om sommeren kørtes der i char-a-banc; men om vinteren, når der lå sne på jorden, kørte vi i den store familieslæde, malet lyseblå med gule ornamenten. Vi hørte til den Grundvigienske kirke, undertiden kaldet »Den glade religion« i modsætning til den mere strenge og noget uforsonlige retning, der var kendt under navnet »Indremissionen«. Grundvigionerne troede, at man kan være en god kristen uden at gå grædende gennem hele livet, en tro, som jeg for den sags skyld stadig anser for rigtig. Min fader holdt af at samle os til sang, og det behøvede ikke nødvendigvis at være salmer — omend der var mange af dem iblandt — så længe det lød godt. Med andre ord: mine forældre holdt af sang og god musik (endnu et punkt på plussiden, forekommer det mig). — Medens min faders formelle uddannelse ikke strakte sig ud over den, man fik i datidens almueskole, har jeg altid betragtet ham som en meget klog mand. Ikke blot var hans forståelse af borgelige anliggender af høj kvalitet (han var medlem af og formand for sognerådet i mange år), men hans indsigt i og forståelse af politiske og kulturelle emner gik temmelig langt ud over det sædvanlige. Hertil kom, at han havde et praktisk, vågent sind og var håndsnilde. Uden at have fordelen af elektrisk kraft var han ikke desmindre i stand til at fremstille mange arbejdssparende anordninger, hvorved arbejdet på gården lettedes, såvel inde som ude. Han lavede f. eks. en såkaldt hestegang, hvorved en stor del af arbejdet, såsom tærskning, skæring af foderet m. m., udførtes. Som lille dreng fik jeg det hverv at gå bag den gamle hoppe, som trak hestegangen, rundt og rundt, indtil jeg blev så træt, at jeg fandt på at rigge et sæde til på bommen, hvor jeg så kunne sidde og få en gratis køretur. Den samme hestegang blev forresten til stor fornøjelse for os, når vi havde børnefremmede; når vi slog drivremmen m. m. fra, havde vi den herligste karrusel, som mageligt tog et dusin knægte ad gangen.

Da kostalden blev for lille til den voksende hjord, byggede min fader også en ny stald, ultra-moderne og så usædvanlig, at den trak beundrere til fra nær og fjern. Køerne var opstaldet i to rækker båse, hoved imod hoved og med en gang imellem bred nok til, at der her kunne løbe en flad kærre på skinner, hvorfra foderet kunne lægges for dyrene. Cementtrug med indbyggede vandledninger var der også sørget for. Det er blot et par eksempler på hans mere opfindsomme projekter, og jeg har tit undret mig over faders snille og ønsket, at jeg selv havde arvet noget mere deraf.

Var min fader således skarpsindig, dygtig var han han tillige, omgænge-

lig, god og venlig. Han vendte aldrig hjem fra byen uden at have noget i baglommen til os unger, såsom kandis, rosiner, svedsker, nødder eller et æble eller to. Jeg husker ganske særlig, at han en aften kom hjem med en jernkølle til at hamre tøjrepælene, hvormed køerne var tøjret på marken ned med. Jeg var meget opstemt over dette vidunderlige redskab, og næste morgen var jeg tidligt oppe for at prøve det. »Denne her kan du ikke brække, den er af jern,« sagde jeg til mig selv og slog køllen hårdt ned mod en stor kampesten. O rædsel! Køllens støbejernshoved gik lige midt over. Hvad skulle jeg nu gøre? Så huskede jeg, at min moder havde sagt til mig, at hvis man beder inderligt nok om noget, man ønsker forfærdelig gerne, og man har en tilstrækkelig fast tro, så vil Gud bøn-høre en. Jeg var fortvivlet over, at jeg havde ødelagt denne vidunderlige kølle, som jeg var overbevist om, at min fader havde betalt en masse penge for. Så besluttede jeg at gøre et forsøg. Jeg gik ind i en mørk krog i laden, lagde mig på knæ og bad så inderligt, som jeg kunne, Gud om at gøre køllen hel igen. Da jeg mente, at jeg havde bedt længe nok, rejste jeg mig op og gik ud af laden, men idet jeg kom forbi køllen, kunne jeg ikke lade være med at kigge efter, om mine bønner havde virket. Ak, køllen lå stadig i to stykker, og det var sandelig et hårdt slag for min barnlige tro. »Ja, i så fald,« sagde jeg til mig selv, »må jeg hellere gå hen og fortælle fader, hvad der er sket, og også sige at jeg er meget ked af det.« Det gjorde jeg, og jeg må indrømme, at jeg tit har undret mig over, hvorfor far tog det så roligt; han havde endda et lille smil til mig. Måske havde bøn alligevel gjort sin virkning.

Jeg kunne fortsætte længe endnu med at fortælle jer om Kviesgaard, men det foregående vil være nok til at give jer et almindeligt begreb om, hvilken lykkelig barndom jeg har haft.

Og nu må jeg fortælle jer om, hvordan det gik mig i realskolen.

I skole igen.

At en dreng fra landet kom på realskole i hine tider, var nærmere en undtagelse end reglen. Der var jo rigtig nok historien om landmanden med fem sønner, hvoraf de fire ældste gik til landbruget, men som faderen sagde: »Den yngste var ikke meget opvakt, så vi tænkte, vi så kunne lade ham blive doktor, præst eller sådan noget og sendte ham så på realskolen.« Dette blev dog nærmest fortalt i spøg og dækkede ikke de virkelige forhold. Da min fader efter at være blevet klar over min ulyst til landbruget sendte mig i skole igen, følte jeg mig derfor sikker på, at det var, fordi han håbede, at der måske et eller andet sted i mig var begravet skjulte evner, som videre studium måske kunne bringe til overfladen. Det var lige, hvad jeg selv følte, og jeg var besluttet på ikke at skuffe min fader i dette håb.

Min første dag på skolen (i Lemvig) begyndte med et slagsmål. Der var et stærkt modsætningsforhold mellem drengene fra landet og dem fra byen. De sidste følte sig overlegne over for »bondekoldene«, og de førstnævnte

nære lignende følelser over for »bybisserne«. Jeg var naturligvis opsat på at hævde min stands værdighed, og da jeg i frikvarteret mødte en dreng, som jeg syntes påtog sig en for nedladende holdning, reagerede jeg omgående, og slaget var i fuld gang. Den respekt, som mine skolekammerater bagefter viste mig, var for mig et tegn på, at jeg havde klaret mig godt, i det mindste i kampen. Min modstander var borgmesterens søn, og hans navn var Ole Smith. Trods den noget uceremonielle præsentation blev Ole og jeg senere hen meget gode venner.

Jeg var som sagt besluttet på at klare mig godt i skolen, og jeg læste på fuld kraft, i det mindste i begyndelsen. Men jeg opdagede snart, at det ikke krævede store anstrengelser fra min side for at holde mig på højde med de andre elever, så gradvis blev jeg noget doven. Følgen var, at når årsprøverne stod for døren, måtte jeg ordentlig terpe løs for at opnå hæderlige karakterer. De fag, jeg bedst kunne lide, var sprog, historie og geografi i den nævnte rækkefølge. Foruden dansk lærte vi engelsk, tysk og fransk. I historie gik jeg stærkt op i Alexander den Stores, Cæsars, Napoleons, Washingtons og Lincolns liv og flere andres, og i geografi finkæmmede jeg ivrigt kortet for alle de fremmede lande, jeg agtede at besøge en skønne dag. Ja, jeg nød realskolen i høj grad, og jeg har mange gode minder fra den tid. Jeg var begyndt på et 4 års kursus, men jeg blev færdig på lidt under 3 år og bestod med samlet points 98 $\frac{2}{3}$. Jeg husker, at min lærer fra almueskolen kom ind og hørte på min afslutning i mundtlig historie; han syntes himmelglad og var stolt over, at en af hans tidligere elever klarede sig så godt. Bagefter gratulerede han mig varmt og forudsagde store ting for mig i fremtiden (mon jeg har levet op til hans forventninger?).

Jeg tog min eksamen i juni 1897, og spørgsmålet var nu: Hvad så? — Journalistik fristede mig, og det havde længe været min hemmelige ærgerlighed at blive udenlandsk korrespondent. Med dette for øje havde jeg gjort extra hjemmearbejde, nemlig i oversættelse af engelsk litteratur. I mellemtiden tilbragte jeg tiden hjemme og hjalp med ved landbrugsarbejdet, som nu ikke faldt mig nær så anstrengende på grund af, at jeg i de tre år, jeg havde været på realskolen, var blevet større og stærkere. En dag kom en af mine fætre på besøg; han studerede ved universitetet i København. Da han hørte om min ubestemthed, foreslog han en ansættelse i Store Nordiske Telegraf Selskab, et verdensomspændende, underjordisk telegrafkabel kompagni med hovedsæde i København. Det, han fortalte mig om dette selskab, interesserede mig, og resultatet blev, at jeg ansøgte om en stilling deri. En tid senere modtog jeg meddelelse om, at ansøgningen var modtaget og jeg sat på ventelisten. Jeg ventede utålmodigt i flere måneder og erfarede så, at rækken af ansøgere var meget lang. Dette virkede nedslående på mig, og træt af at vente ansøgte jeg så om og fik en stilling i Danske Statsbaner.

MED SAS OVER NORDPOLEN

Til Bjerrebrevduen

Naar man er nogle tusinde km fra de hjemlige strande er det sjovt at træffe paa kendte navne, — og det er egentlig det, der foranlediger min lille hilsen til Brevduen i aar, saa „hellere flyve i det end krybe i det“ — et mundheld, som I maaske ved slutningen af brevet vil forstaa, passer helt godt for mig.

Bibliotekaren paa den afdeling af Vancouvers offentlige bibliotek, hvor jeg er ansat, kom en dag i oktober ud med en stabel bøger til fordeling paa hylderne, og jeg studsede da jeg fik øje paa navnet Jens Bjerre paa een af dem. Jeg kiggede to gange paa fænomenet, mindst — og saa at bogen var oversat fra dansk, saa der var ingen tvivl. Forøvrigt kender alle os, der var med til den sidste Bjerrefest paa Bovbjerg meget af bogens indhold, da vi saa filmen om de sidste kanibaler, Kukukuku'erne paa New Guinea, som bogen handler om, (eller har det været i Thisted jeg har set netop den film, paa een af Jens' tourneur?). Jeg reserverede straks bogen for Anders og mig selv. — Nu spørger I nok hvem denne Anders er, som jeg lige pludselig hiver ind i billedet. — Det er ham, der er grunden til at jeg overhovedet sidder i Vancouver B.C. Canada og skriver dette brev, hvilket vist ikke var nogen god forklaring — men naar jeg fortæller, at jeg blev gift med samme Anders for nogle maaneder siden, saa klarer det maaske begreberne, og naar I faar Brevduen til jul, har jeg været her paa den anden side af Atlanten i nøjagtig et halvt aar, eftersom jeg rejste fra Kastrup d. 21. juni (hvad jeg fortalte om i følgende brev, som jeg sendte hjem).

Saadan var det altsaa

at flyve med „Odd Viking“ ad SAS's nordpolsrute.

Den dag jeg sad inde paa SAS's kontor og skulle bestemme, hvordan jeg ville fragtes herover til Vancouver, kunne jeg nok se, at det var den nærmeste omvej at tage helt ned til Los Angeles, og saa nordpaa igen, men lysten til at se lidt Grønland fra oven gik af med sejren — og jeg bestilte min billet til den 24. juni kl. 22,05.

Den tid, der gaar, inden man saa endelig gør brug af billetten, er ikke værd at ofre papir paa. Som bekendt er alt, hvad der knytter sig til begrebet „pakke kuffert“ ved at faa al lysten til at rejse kvalt i een! Men kommer man saa igennem al „farvellen“ og alle velmente rejseraad uden at faa det helt store sammenbrud — og rive billetten i stykker — saa er det alle tiders oplevelse fra det øjeblik man har faaet sig sat i kabinen, og maskinen begynder at varme op og rulle ud paa startbanen. — Stewardessen gaar rundt og byder paa „drops“, som man, i bar befippelse og iver for at gøre det ekstra godt, sutter alt for energisk paa, saa de er væk naar de *skulle* gøre gavn. — saa er der nogen der „rømmer sig“ i mikrofonen og „kaptajnen“ præsenterer sig + staben, der skal sørge for vores komfortable rejse. Han fortæller een, at vi skal flyve i 3000 m's højde og 250 km i timen, og at der er 7¹/₂ time til vi mellemlander i Sdr. Strømfjord.

Inden man saa faar set sig om, har vi tabt jorden under os og København ser vældig stor ud dernede med alle lysene og neonreklamer. — Først paa det tidspunkt har man tid til at kigge lidt nærmere paa de 60—70 andre passagerer — de fleste af dem er amerikanske turister, en del forretningsfolk — og ca. 20 emigranter, derimellem 2 svenske familier med hver 3 børn, som var i uafbrudt aktivitet op og ned ad midtergangen det meste af turen — og voldte stewardessen kvaler. — A propos stewardesser — saa fik jeg for alvor rammet en pæl gennem den vildfarelse at det sku' være et ønskejob at være det! At sørge for 60—70 menneskers velbefindende, deriblandt ældre og „unemme“ damer, der skal bugseres rundt paa forskellige pladser for at finde et passende sted — det er ikke lige spændende. Og indimellem maa hun ha' morderlig travlt med den kulinariske side af sagen, for det var ikke smaating, der blev sat til livs. Saa snart vi var oppe serveredes der sandvichs à la amerikansk stil + kaffe eller the som natmad. Man havde knapt nok tygget af munden, inden vi var oppe over Ålborg, og stak saa skraat over Hanherred og saa nogle smaabitte klatter gadelys — i Ræhr og Nors velsagtens, og saa Hanstholm fyr blinke polisk med sit ene øje.

Pigen paa 13 ved siden af mig er imidlertid begyndt at eksperimentere med stolene! Jeg lurede hende kunsten af — man trykker paa en knap ved armlænet, og man læner sig tilbage og faar

serveret en skumgummi-pude af stewardessen! Det sammen med dæmpet belysning og motorens duven gør det svært for selv en standhaftig thybo at holde øjnene oppe, saa Atlanten saa jeg ikke meget af.

Da jeg kiggede ud igen var der en underlig belysning over „landskabet“ (som var vand), det var midnatssolen der virkede nu — nærmest det samme lys som en tidlig morgen kl. halvtre i juni maaned (hvis nogen kender slige tidspunkter).

Der kom snart isstumper i vandet nedenunder os, og grødeisen lignede faktisk terrazzogulv, sort og hvidt imellem hinanden, og selvom vi kom fremad med en anseelig fart, syntes vi at hænge stille deroppe. Lidt efter lidt kommer der større klumper is i „terrazzogulvet“, og smaa klipper dukker op: Vi er inde over Grønlands østkyst. De smaa klipper bli'r graabrune afslidte toppe med sne i fordybningerne. Dette overgangsfænomen varer kun kort, snart er der hele „istunger“, der naar ud til vandet, og indlandsisen er begyndt, og man ser snart kun uendelige sne- og ismasser, den iskalot der hviler paa Grønland. Set paa kortet er det et *lille* trip at flyve hen over Grønland, men *hvor* enormt dette land er, forstaar man først, naar man farer afsted henover is og sne i timevis, før man er ovre ved vestsiden.

Som en afbrydelse i ødemarkerne kom stewardessen med en bakke med morgenmad! Og saa kniber det igen, for er man nu saa engelsk-minded, at man kan bære over sit gode danske kaffe-hjerte at starte dagen med røræg og bacon? Jeg gjorde det, og tog saa fat paa kaffen m. m. senere — og grape-saften og æblet! Intet manglede! For en tid stjæler disse materielle goder billedet fra indlandsisen, og da man har afleveret bakken til stewardessen, bli'r der lys henne i tavlen med: FASTEN SEAT BELTS — NO SMOKING — og man spænder sikkerhedsbæltet og glæder sig til at føle grønlandsk jord under fødderne. Megen jord betraadte vi nu ikke, for straks efter landingen blev vi fragtet i en amerikansk militær-bus hen til det danske hotel i Sdr. Strømsfjord og fik paabud om *ingen* kameraer og *ikke* noget med at spadsere ture udenfor hotellet! *Saa* amerikansk og *saa* militært er der paa stedet. Af den smule, vi saa ved landingen, ku' man se, at det var en kæmpebase. Hotellet var hyggeligt — med al den fineste danske kunst (porcellæn og keramik) i montre og danske møbler i klasse

A — og et amerikansk TV-apparat. Der var servering af alt ønskeligt „drikkelse“, uden betaling af nogen art, og der var „kiosk“, saa man ku' skrive hjem og dokumentere, at man virkelig havde været paa Grønland en times tid. Saa holdt bussen udenfor igen, og vi kom ombord i Odd Viking igen med *Winnipeg* som næste maal! En yankee, forresten en neger, ruller trappen væk fra maskinen, og snart „hænger“ vi oppe over den turkisblaa Sdr. Strømfjord, flyver ud over Holsteinsborg og taber saa snart Grønland af syne.

Næste gang vi ser land er det canadisk, og i imellemtiden har vi faaet „legetøj“ af SAS, et lille kinesisk puslespil, og vi har udfyldt skemaer med spørgsmaal om man kan li' *musik* i luften, og i bekræftende fald, om man kan li' »*soft music*«. Der maa ha' været flertal for det sidste, for inden længe er der een der „crooner“ i kabinen, vi skal aabenbart gradvis vænnes til den amerikanske atmosfære!

Vi maa være noget nordpaa endnu i lang tid, for jeg synes det tog lang tid at komme fra isen. I timevis fløj vi hen over ødemarker med is, og over Hudsonbugten med is. Gradvis gaar det over i Canadas ødemarker med 1000'er af søer, derefter de store skove, altsammen uden spor af civilisationens tegn, og *endelig* Winnipegs kornmarker.

Det var nok en vis rejsetræthed, der gjorde det nordlige Canada lidt trivielt at se paa, for egentlig er det jo storslaaet natur, men det var ihvertfald en kærkommen afveksling med en lunch-bakke med diverse lækkerier paa inden vi „gik ned“ paa Winnipeg airport, som var ret kedelig og morgenkold (sikkert ogsaa fordi vi var „tratte“ nu).

Men „Viking“ var snart klar igen med ny og morgenfrisk besætning ombord til at fragte os nedover US's enorme landskaber, over dyrkede marker, store ørkener, Dead Valley og Rocky Mountains med sne, alle faser skulle vi igennem, før vi 5—6 timer senere „slog en bue“ ud over Stillehavet og gik ind over Los Angeles, den mest udstrakte by, jeg har set. Vi fløj over den en halv time, tror jeg, lutter smaa huse, ingen høje huse, fine villa-kvarterer med swimmingpools i haverne, store motorveje med strømme af biler, enorme parkeringspladser fyldte af lyserøde, blaa, grønne „hyl“.

Los Angeles er et helt kapitel for sig — med amerikanske toldere, der hiver alt mistænkeligt ud af ens kufferter og tror man er kommunist, forklædt som pæn dansker. Bagagen forsvinder i det uviste, og man er hundeanngst for, at den ikke kommer i den rigtige maskine til Seattle 3 timer senere. Lufthavnen er en hel stor by, og nu føler man sig for første gang rigtig „udenlands“, og det er varmt! I alle hallerne gaar der ventilatorer. Efter megen gransken fandt jeg ud af en automat med iskold mælk i. Alt kunne trækkes ud af de „bokse“, hvis man ellers fik puttet det rigtige i. Endnu var man jo ikke vænnet fra 25-ørerne og over til det nye „nikkel“.

Ventetiden var 3 timer, men maskinen fra United Airlines var forsinket 2 timer, saa det var rigelig tid i den hede, det var, men det var jo snart glemt, da vi først kom op og saa San Francisco med „Golden Gate“ og delfiner springende i vandet, og de 5 timer nordpaa til Seattle gik hurtigt, og dermed var den egentlige rejse jo forbi, og jeg fortrød ikke, at jeg havde ladet mig friste af nordpolsruten den gang paa SAS's kontor. Selvom nogle strækninger var lange, saa er 30 timer ikke meget for at komme over paa den anden side af Jorden.

Fra Seattle i US og hjem til Vancouver BC kørte vi i Anders' Folkevogn, som siden den tid har „trillet“ os mange dejlige ture i Britisk Columbias storslaeete natur. Det regnede den aften vi kom hertil, saa jeg tænkte saa smaat paa, om de alligevel havde ret de mennesker, der sagde at man havde brug for galoscher og paraply hver dag i Vancouver. — Efteraaret har gjort denne paa-stand til skamme, for vi har haft klart „septembervejr“ i det meste af baade oktober og november, saa vi har haft et fint efteraar i alle henseender og befinder os godt i det store udland.

Til slut mange hilsener til alle jeg kender fra Anders og mig selv.

Dorrit Bjerre Olesen.

FARBROR ANKER

Den 11. Marts i dette Aar døde Lærer Anker Bjerre, Nexø, og dermed den sidste og yngste af Lomborg Degns Sønner, altsaa en Søn af Lærer Bertel Jakobsen Bjerre fra Nissumby og Ane Katrine Bjerre fra Nr. Fiskbæk i Gudum. (Ialt voksede der 8 børn op i Lomborg skole; nævnt efter alder var der: Ane Marie, Ane Dorthea, Jacob, Mads, Bertel, Peter, Siliam og Anker. (Stb. nr. 174-182). Red.). Vi Børn fra Lomborg Kirkegaard vil altid bedst kende Anker Bjerre under Navnet Farbror Anker. Hans Navn havde og vil altid have en god Klang i vore Ører.

Da Lomborg Forsamlingshus blev bygget i 1903, begyndte han at lede Gymnastik, baade for unge og for Børn. Trods vore unge Aar fik min Bror og jeg Lov til at gaa med, vi var kun 5—6 Aar, og som det glædede os at være med. I disse Timer blev en Spire lagt, som har været til stor Glæde for mig og min Familie. Da jeg selv en Snes Aar efter stod overfor mit første Hold Gymnaster, mindedes jeg Farbror Anker.

De unge i Lomborg gav Farbror Anker en Violin som Tak for Gymnastikken. En mere kærkommen Gave kunde han næppe have faaet. Hans Datter Karen oplyste, at den fulgte ham hele hans Liv. Det er en meget fin Violin, og han brød sig aldrig om at faa nogen anden. Nu har hans Barnebarn Otto Helge arvet den efter ham, saa dens Toner vil blive ved at klinge i Slægten.

Det sidste jeg vil skrive om Farbror Anker, er om Sengen og Ferierne. Hvor har han glædet mange med sin Sang. Ved de store Fester i Lomborg Skole vil mange huske, naar han sang Solo i Skolestuen. Vi Børn i Kirkegaarden glædede os altid til, naar Farbror Anker kom hjem i Fæen, altid var han fuld af Humør og Sang.

Enkelte Aftener staar saa tydelig for mig. Særlig en Aften, hvor Anker og Davine sang for os ude paa Græsplænen. Jeg husker endnu et Par Linier, der lød saadan: Stjerner, Blomster, Fugle priser Gud, hvorfor toner ej din Lovsang ud. De sang meget smukt begge to, og saa var det alligevel den største Oplevelse, at her sad vi i vort Barndomshjem den sene Sommeraften, mens den lyse Nat gik over Himlen mod Nord. En saadan Aften gror der noget i en lille Drengs Sind; det er ikke ligemeget, hvad Børn hører og ser.

Senere da vi ældste Børn var ved at blive voksne, kom Anker fra Bornholm med sin elskelige Hustru, Tante Mary, som hun kom til at hedde. Det var mest om Høsten, naar vi alle havde meget travlt — men alligevel, naar Tante Mary og Farbror Anker kom, saa var der Ferie i Luften.

De dukkede op, hvor vi gik ved vort Arbejde, og saa syntes vi, det var dejligt at se dem gaa der i Sommersolen i deres fine Tøj, smilende og med venlige Ord til os, ikke mindst, naar Tante Mary sagde paa sit bornholmske: „Hvorfor skal I altid saadan slide?“ Og i mørke Høstaftener sang Farbror Anker for os alle og Tjenestefolkene. Sengen bærer altid Bud fra en god og forunderlig Verden.

Tak, Farbror Anker.

Chr. E. Bjerre, Lem.

Et af bornholmerbladene skrev ved Anker Bjerres død:

Efter nogen tids svagelighed er pensioneret lærer Anker Bjerre, Nexø, død, 72 aar gammel.

Det er en af Nexøs kendte og afholdte borgere, som er gaaet bort. Den gamle lærer hørte til den kendte vestjyske Bjerreslægt, og til den følte han sig hele sit Liv stærkt knyttet. Men de fleste kapitler af Anker Bjerres liv blev skrevet paa Bornholm, hvortil han kom som ung lærer ved det daværende Nexø seminarium for henved 45 aar siden.

Ved lærer Bjerres 70 aars dag i 1954 blev her i bladet skrevet nogle smukke ord, som stadig har gyldighed. Det hed bl. a., at naar man tænker tilbage paa de mange glade og hyggelige stunder, man har haft med Bjerre som lærer, som politisk medarbejder, som underholder og igangsætter, ja, saa staar den humorfyldte veloplagthed og inciterende temperament som en eneste stor overskrift for alt, hvad Bjerre havde med at gøre. Der er næppe tvivl om, at nu afdøde paa vor ø fandt den helt idelle baggrund for sit liv og virke.

— — —
Af og til søgte sygdom at kue hans livsmod. Det var et stort tab for Nexø skolevæsen, da Bjerre trak sig tilbage. Hans lyse sind og traditions-skabende menneskeligt dannende undervisning var en af de drivkræfter, der gav Nexø realskole et særpræg gennem mange aar.

Efter at have taget sin afsked, passede lærer Bjerre stadig nogle aar aftenskolen, og han var en aarrække kommunalrevisor.

Skolen og dens problemer var det centrale i hans virke. Men for de mange, som lærte ham at kende, stod han ikke blot som en dygtig skolemand. Han var langt mere end blot læreren. Hans fornemme musikalitet, hans festivitas, hans milde, lunerige temperament og hans dannelse støbt fra barndommen i traditioner, der havde dybe rødder i ægte dans kultur, gav ham baade i Nexø og udover Bornholm en position og en anseelse, der gennem aarene førte til, at han fik betroet opgaver som f. eks. inden for højskolebevægelsen, valgmenigheden og partiet Venstre, hvor han virkede baade i amtsstyrelsen og lokalt. Han var formand for vælgerforeningen gennem mange aar.

— — —
Frisk i erindringen staar det initiativ, han udfoldede som formand for den lokale højskoleforening. De store og festlige aftener, denne forening gennem en lang aarrække arrangerede, skyldtes helt og holdent hans arbejde — et udtryk for hans rige menneskelighed og vilje til at give andre del i den glæde, han selv følte, naar noget lykkedes. Mange mennesker er i det stille ham dybt taknemmelige herfor.

— — —
Foruden sin hustru efterlader lærer Bjerre sig to døtre.

AASE BJERRE

Det er vel i Almindelighed de gamle i Slægten, vi mindes i „Brevduen”, men vi har jo ikke mange Kunstnere i vor Slægt, saa det er nok værd at mindes ogsaa de unge i Slægtens Historie.

Aase Bjerre, Datter af Thora og Alfred Bjerre, Bedsted, Thy, døde 12. April i Aar, kun 35 Aar gammel, og blev begravet paa Bedsted Kirkegaard under stor Deltagelse. I Naturen skød alle Foraarsblomster frem. Det var Foraar og Død. Hun var gift med Købmand Ib Schnedler-Sørensen, Hellerup. Da vi kom hjem fra Kirke, jublede deres lille Pige, Gerd, imod os. Savnet er stort, men noget af Aase har Familien faaet Lov at beholde gennem hende.

Aase Bjerre var et elskeligt og beskedent Menneske. Hun pralede aldrig med sin „Kunnen”. For det første var hun gennemmusikalsk. (Hendes Mor er fra „æ Lund” i Bøvling. Vi mindes „gamle Dage”, da Thora Bjerrers tre Brødre spillede til Dans rundt i Lemvigegnens Forsamlingshuse — to Violiner og en Fløjte). Da Bjerrerne heller ikke er uden Sans for Musik og Sang, var det en rig Arv, hun tog i Eje.

Hun var aldrig karrig med sin Musik og Sang. Det er visse Mennesker givet at sprede Hygge og Glæde omkring sig. Aase var et af dem.

Hun malede dejlige Akvareller — helst Motiver fra Agger, som hun holdt meget af, men sin største kunstneriske Indsats gjorde hun gennem „Brændearbejdet”. Det var Træ, hun arbejdede med. Motiverne tog hun fortrinsvis fra H. C. Andersens Eventyr. — Man forbavses over hendes Fantasi og vidunderlige Tegnefærdighed. Disse „Brændearbejder” er et smukt Minde om Kunstneren Aase Bjerre.

Hun fik den Glæde at dekorere en Talerstol til den danske Skole og Kirkesal i Sørup i Sydslesvig. Her anvendte hun Aakjær-Motiver. (Opfordringen hertil fik hun gennem Markus Bjerre, Skive. — Sørup er Skives Fadderskabsby).

Kludeklip arbejdede hun ogsaa med, særlig Duge, Puder, Børnevægtæpper o. l. Hun vandt ved en Konkurrence 500 Kr. for et Sæt Køkengardiner.

Aase Bjerre var med sit lyse og sangglade Sind, sin Mildhed, Godhed og kunstneriske Evne et ædelt Skud paa Bjerreslægtens gamle Stamtræ.

Gud glæde hendes Sjæl i Himmerig!

Enrico Bjerre.

KUNSTMALER NIELS BJERRE

De af Slægten, som ikke har læst Bogen om Kunstmaler Niels Bjerre, udgivet af Kunstforeningen, skulle gøre det. Bogen fortæller meget om Niels Bjerre og er rigt illustreret med Billeder, der gengiver hans Kunst.

Om hans Barndom, Drengen med de daarlige Øjne, der ikke kunne taale Lyset — mærkeligt nok, at det skulde gaa saadan, at han kom til at male sin Hjemegns Natur og Mennesketyper i en ligesom noget sløret og tung Farvenuance, men alligevel ofte med en uendelig Skønhed og i en særegen Kunstart, som vel ingen andre end netop han har formaaet.

I Sommer var vi paa Engbjerg Kirkegaard og saa Niels Bjerres Grav — en Oplevelse, som jeg sent vil glemme — lige netop her i den stormomsuste, vældige Natur, her i hans elskede Hjemegn fandt han sit sidste Hvilested, efter et Levnedsløb, der vel mange Gange ikke har været saa let, men ofte i Kunstens skabende Glæde — se ogsaa ved Lejlighed Altertavlerne i Trans, Engbjerg og Heldum, og da særlig Daabsalterbilledet i Harboøre Kirke med de herlige Ansigter fra den stedlige Befolkning. — Glæd jer selv med at læse Bogen og se de mange Billeder. Køb den eller laan den paa Biblioteket.

I flere Aar boede i Sommertiden Kunstmaler Brygge og Niels Bjerre sammen i et lille Hus i Vejlbj Klit i Marehalmen mellem Bovbjerg og Harboøre. Om Lørdagen vilde Niels Bjerre Egnens gængse Tur til Lemvig. Saa sad han og skrev op: Tændstikker, Sæbe o. s. v.

Brygge sagde: „Du kan da ligesaa godt købe de Ting oppe hos Købmanden.” „Nej, jeg kan sgu ikke”, sagde Niels Bjerre lidt ærgerligt. Han vilde ikke gaa glip af sin kære Lemvigur.

Endvidere sad Niels Bjerre en Dag i Toget fra Thyborøn til Lemvig. I den anden Halvdel af Vognen sad en Del Missionsfolk fra Skanderup, der havde været til Møde i Harboøre, og sang Salmer. En Mand henvendte sig til Niels Bjerre: De synger for Herren (altsaa Missionsfolkene). — Niels Bjerre sad paa sin særegne Maade og kiggede lidt frem — men sagde saa: De synger vel for dem, der gider høre paa det.

Bertel Bjerre. (Stamtavle nr. 617)

Skive, den 29. nov. 1957.

Kære Slægtinge.

Må jeg hermed komme med en lille opfordring til alle, der er i besiddelse af tegninger af Niels Bjerre. Jeg har i flere hjem set tegninger, der har været fugtige og er angrebet af orm, og når dette er tilfældet, er det på høje tid, de bliver gjort i stand, hvis de skal bevares, hvilket vi skylder Niels Bjerre.

Jeg har talt med inspektør Sthyr fra Statens Museum for Kunst, og han sagde, at billederne endelig måtte til en anerkendt konservator. Det

bedste ville være, om tegningerne bliver sendt til konservator Poul Lunøe, Statens Museum for Kunst, Sølvgade, Kbhv. K.

Inspektør Sthyr anbefaler at sende flere tegninger sammen og at sende ham et par ord samtidig med afsendelsen af tegningerne til konservator Lunøe. Sthyr vil så med glæde tale med Poul Lunøe om problemerne.

En vigtig foranstaltning ved indrammede tegninger er det at indskyde et stykke syrefrit, tykt skrivepapir eller karton mellem tegningerne og bagklædningen, som jo i reglen består af pap eller træ, hvis syre kan gulle eller ødelægge tegningen totalt.

Niels Bjerres billeder repræsenterer en så stor værdi, at vi slet ikke har råd til at lade dem forfalde. Citat fra inspektør Sthyr: „Det er jo af største vigtighed at bringe Niels Bjerres smukke tegninger uskadt ind i fremtiden”.

Venlig hilsen

Signe Bjerre Tybjerg.

Fra min arbejdsmark:

Scenen er skolestuen for nogle aar siden, første klasse. Der staar sang paa timeplanen, men tiden kan selvfølgelig ogsaa bruges til at snakke i. — Det ved Julius, og saa kommer det: „Ved du hvad, Bjerre!“ — „Hvad er der, Julius?“ — „Prøv li, aa ta di breller aa!“ — „Nej, det gaar ikke, Julius, saa kan jeg ikke se, hvad for kunster, du sidder og laver“. Tavshed. — Lidt efter er Julius der igen: „Jamen, Bjerre!!!“. „Hvad vil du nu, Julius?“ „Jow, for da vi sang morgensang, da tow do di breller aa!“ „Ja, de skulle jo pudses, saa jeg kunne se, hvad der stod i sangbogen“. Tavshed i fem sekunder. „Ved du hvad, Bjerre!“ „Nej?“ „Do er saa grem, nær do ingen breller haar o“.

Saa er vi i fjerde klasse, 10—12 aars børn. Det er en regnetime. Paa forreste plads, lige foran mig sidder Jørgen, en kvik fyr, der aldrig mangler svar. Han har for resten vist ikke endnu opdaget, at det er en regnetime. Der er et par stykker, der skal snakkes lidt med. Saa hører han, at der bliver banket advarende med en blyant i katederet, og vender sig forundret om mod mig. Han ser et par øjne, der maaske ser lidt skarpt paa ham. Men saa ved han, hvordan sagen skal gribes an. Der breder sig med et en lysning over hans ansigt, hans smil naar op til begge ører. Og saa kommer det: „Ved do hvad, Bjerre, hvis du nu fik en klem' i æ nakk, trower do saa, te do haaj li saa manne rynker i æ pann, som do haar no!“ — Sejren er hans.

Frits Bjerre.

Den første „Brevdue“, som blev trykt og udsendt til familemedlemmerne, kom i 1903 ved juletid, redigeret af Markus Bjerre, Venø.

Det var et fyldigt og velskrevet hefte, men der er ikke mange, der husker det i dag. Da det imidlertid indeholder stof, som sikkert ogsaa kan interessere vor tid, ikke mindst som et sammenligningsgrundlag mellem da og nu, har vi optrykt det i sin helhed paa de følgende sider.

Et par af artiklerne gav anledning til protester, — protester, som sikkert ingen ville finde sig foranlediget til i dag.

Vi tilføjer et forklarende brev, modtaget fra Markus Bjerres broder, Laust Bjerre i København, samt to protestbreve til Markus Bjerre.

Optryk af den gamle „Brevdue“ :

Bjerreslægtens Brevdue

Redaktør: Markus Bjerre, Sønderkov, Venø.

TIL BREVDUEN

Flyv ud du lille Due,
tænd Hjerterne i Lue
for alt, hvad der er godt,
faa Vennerne i Tale
og lad saa hver afmale
paa dine hvide Blade
ja, lidt om stort og smaat.

Det er et dejligt Navn, du har, hvem har ikke Duen kær? Duen flyver ikke ud paa Rov. At se den hvide Due flyve op mod den blaa Himmel fryder et Menneskebarn, og det er ogsaa hyggeligt at se Duerne sole sig paa Tagene og høre dem kurre muntre og tilfredse.

Jeg vil ikke forlange for meget af dig, du lille Brevdue, men ønske, at du maa svare til dit Navn. Sving dig frit og glad mod Himlen, naar du har Lyst, og glæd dig ogsaa ved munter Spøg og uskyldig Tidsfordriv, og naar du saa bringer Bud og Hilsen fra Slægtninge og Venner, er du altid velkommen; og kan du komme og ønske „glædelig Jul“ og minde os om Barndomshjemmet med Barneleg og Julesange, da vil vi længes efter dit Komme, saa ofte en ny Jul oprinder.

Fra mit 5te til mit 10de Aar og maaske længere tog jeg med Liv og Lyst Del i forskellige Barnelege, og da jeg igennem dem skimter et Udtryk for et sundt Menneskeliv og en rigtig Livsanskuelse, vil jeg nævne et Par. Den ene begynder med Opremsning af følgende Vers:

„Jeg leger min Leg,
Jeg steger min Steg,
Jeg søber min Sop (Suppe) med en Sølvsk.

Alle dem, der er i Muskroge eller Krinkelkroge, er sjeltaan (selv tagne)“.

Disse Ord fremsagdes nok saa kækt og med barnlig Glæde, og nu udtyder jeg dem saaledes: Jeg leger min Leg, det vil sige, jeg glæder mig, og jeg har Lov til at glæde mig. Jeg steger min Steg, det er, jeg lever af min retmæssige Ejendom, gør mig til Gode med, hvad Gud har givet mig. Jeg søber min Suppe med en Sølvsk, d. e.: Der er ingen Misligheder ved min Fremgangsmaade eller Næringsvej. Ligesom Sølvet er et ædelt Metal, saaledes kommer jeg til mit Brød paa hæderlig Vis, paa en god og smuk Maade. Jeg ved, at den, der vil benytte sig af Krinkelkroge (Uærligheder) narrer sig selv. Denne Leg brugtes jevnlig om Vinteren i Mørkningen og inden Døre. Vedkommende sprang frem og søgte at finde de andre, der havde skjult sig.

Om Sommeren legede vi ude og havde da et Fristed (en Bogt) som det gjaldt om at naa. — Er der ikke i Virkeligheden et Fristed for os Menneskebørn, hvor vi kunne søge hen og være godt gemte? Jo, Gud ske Lov! Dette er mere eller mindre klart for alle troende Mennesker. Naar Julestjernen beholder sit straalende milde Lys for os, vil Paaske-solen ogsaa opgaa for os i sin fulde Glans, og da gaa vi ikke fejl af Vejen, men samles der, hvor der i al Evighed er godt at være.

Hermed ønskes Slægt og Venner en glædelig Jul.

Eders hengivne

B. J. Bjerre.

BJERRESLÆGTENS VUGGEGAVE

„Naar en Opgave skal løses, maa man bruge de Midler, hvorover man raader. Det kan ikke nytte, at man digter andre Betingelser end de foreliggende, eller at man skildrer, hvad man vilde gøre, dersom man var i Besiddelse af andre Midler.“ V. H. O. Madsen.

Vi lærte i Skolen, at Menneskets Sjælsevner kunde deles i Forstand, Fantasi og Følelse. Ligeledes lærte vi, at disse indenfor vort Folk fornemlig blev delt saaledes, at Forstanden var fremherskende hos Jyderne, Følelsen hos Fynboerne og Fantasien hos Sællænderne. Dette falder jo ogsaa godt sammen med General Bülow's Udtalelse om Soldaterne: At Sællænderne var bedst til at storme en Skanse, Jyderne bedst til at holde den, medens Fynboerne var bedst til at snakke med Kokkepigerne.

Fantasiens, Synernes Mænd maa aabenbart i et givet Øjeblik kunne lægge sig selv stærkest i Vægtskaalen, henrevet af Synerne og den store Fællesskabsfølelse, kort sagt af Begejstringen lade sig drive til at tage de tungeste Tag.

Skal en Skanse derimod holdes, maa den af Forstanden opøvede Vilje udøve sit Herredømme over Personligheden for at holde ved i de tunge Tider, som langtsomt skrider. Fællesskabsfølelsen, som kan fortyndes, og Begejstringen, som kan slappes, slaar da ikke til.

Bjerrslægten har sikkert i Vuggegave faaet betydelig mere af Fantasi, end der i Almindelighed er blevet os tørre Jyder til Del, og dermed én af Hovedbetingelserne for at føre an i en Tid, der i saa høj Grad, som Tilfældet har været siden sidste Krig, har vist sig som Fremskridtets Tidsalder næsten paa alle Omraader, og ikke mindst paa det Omraade, hvor de fleste af Bjerrslægtens Medlemmer har lagt deres Kræfter, nemlig paa at gøre sig Jorden underdanig.

Dette, at tilegne sig en ny Tanke, at kunne begejstres for Tidens Ideer, at kunne se det nyes Fortrin frem for det tilvante, kræver i hvert Fald hos de ældre en Sindets Bevægelighed, et lysere Syn paa Tilværelsen, en stærkere arbejdende Fantasi, end Vestjyderne i al Almindelighed er i Besiddelse af. Bjerrslægten har paa Landbrugets Omraade vist sin Samtid, at dette har sin Poesi. De er snart mange, som med Glæde har lyttet til Bjerrefolkenes livfulde og til Tider poetiske Skildringer af Landbruget, som det skal vorde, som har følt sig saa underlig vel hos disse lyst seende og udseende Mennesker med deres store Fællesskabsfølelse og store Sammenhold. Dette har sikkert givet Stødet til mangen god Krafts Udfoldelse og født mangt et Ønske om som disse at kunne føle Glæde ved Tilværelsen og at kunne faa Lykke til at bygge sig et Hjem, saa lyst og venligt, og med stort Hjerterum som hos „Bjerrerne“. De har haft en lykkelig Evne til at give alle Bekymringer en god Dag, til at kunne gøre „lyst æ for, mørk æ baag“. At man ogsaa har sin Svaghed, hvor man har sin Styrke, er en gammel Sandhed, og hvorfor skulde Bjerrslægten gøre en Undtagelse fra Reglen?

De lyse Syner har maaske undertiden fanget dens Sind i saa stort Maal, at de Virkelighedens Krav, som den nøgterne Beregning og ædruelige Tankegang siger os maa fyldestgøres, undertiden er blevet noget overset, ligesom Viljens Opøvelse maaske er foretaget med en noget slap Haand.

Hvor et godt Ord føres, opbyggeligt eller folkeligt, naar Ordføreren er en Mand af den kirkelige Anskuelse, kan man være sikker paa at se Bjerrefolkene til Stede i ret stort Maal. De ere alle Folk, der vil høre, og de er næsten alle, hvad man kalder Grundtvigianere, maaske ikke altid, fordi de har kæmpet sig til denne Anskuelse, men vel nok undertiden, fordi det laa saa naturligt for dem og deres Sans for det lyse og gode, og fordi den Hjælp til kristeligt Liv, saa mange har følt inden for den grundtvigske Menighed, laa saa nær for Bjerrefolkene at gribe med deres store Fællesskabsfølelse. En af vore Digttere har sunget saa kønt: „Det dejligste Smil fra Vuggen til Baaren er Smil gennem Taaren“. Man kunde sige, det er ogsaa det dyreste, da Taaren, naar den da er ægte, kun købes ved Kamp og Offer gennem Ensomhedens Selvprøvelse. De, som har fulgt Søren Kierkegaard, før de fulgte Grundtvig, blive saa sandt ikke de daarligste blandt Grundtvigs Venner, det er Folk, som er kommen

til Bunden og staar nogenlunde fast. Hos dem føler man Trang til, som de, at naa til Hvilen efter Vaanden, til Glæden i sin Glans. Søren Kierkegaards maaske noget ensidige Fremhæven af den enkeltes personlige Ansvar og næsten komiske Analyse af Følelsernes Ægthed fandt ikke Tilhængere hos „Bjerrerne”. De sang med den gamle Romer: „Held de Folk, som bo i Norden, fare de end vild deri, for den værste Frygt paa Jorden, Dødens Frygt, er de dog fri. De har Kæmpemod i Bringe, de er Dødens Overmænd, finde lumpent det at tinge om et Liv, de faa igen”, — uden med Søren Kierkegaard at gøre sig klar, *hvor* ægte denne Dødsforagt vilde være, om den skulde staa sin Prøve. Hver bliver nu salig ved *sin* Tro, og saa „Kierkegaardske” maa vi alle blive, at vi ikke som Per Gynt gaar udenom, men kikker os selv efter i Sømmene og ikke hjælper os med almindelig fortyndet Andelsreligiøsitet. Fantasien *kan* her føre paa Afveje, som den førte Per Gynt, hvis ikke Sindet bøjes under Viljens Tugt, saa vi ikke gaar udenom, naar vi skal se os selv efter i Sømmene. Fantasien *kan* bilde os adskilligt ind, da den er let at lokke, som efter vil hoppe, derfor maa Fantasien holdes i Tømme af den udholdende Vilje og den ædruelige Tanke. Vi maa ikke tro som Per Gynt, at vi „Virkingen neutraliserter, Missionens Mark laa aldrig Brak, saa Guderne, som kolportertes, af Præsterne blev holdt i Skak”, vi maa kort sagt ikke glemme det personlige Ansvar.

„Vi skal ikke tro paa Mennesker, men elske dem”, siger en af vore gode Mænd. Det vil fri os fra mange Skuffelser, og det har saa vist ogsaa friet „Bjerrefolkene” fra mange, at de i saa stort Maal har kunnet det. Det er nu en Gang ikke Engle, som vandre her paa denne syndige Jord, og vi, der ikke er Bjerreblood i, er sikkert enige i at holde af disse lyse, gode Mennesker, som vi tidt har fornummet, de har holdt af os.

Saa kan vi for Resten kun ønske, at de unge af Slægten, som skal bære Fremtiden, maa bevare Fædrenes lyse Sind og sejge Livskraft. Kunde Forhindringens Norne give dem et Tilskud til Vuggegave af kraftig Viljesopøvelse og ædruelig Tankeklarhed, kan de maaske naa videre end den ældre Slægt og slippe for adskillige Skuffelser.

Kan den gøre Krigsministerens Valgsprog til sit, vil den sikkert vide at fyldestgøre Skaberens sidste Ord til Mennesket i lige saa høj Grad, som den hidtil har lagt sig de første paa Sinde.

Klostermølle, December.

Kr. Tovborg Jensen.

AF ET BREV

Det var dog en værre Ægteskabshistorie ud af Livet, du fortalte i dit sidste Brev. Den var kort, men bevæget. Disse dannede Ægtefolk — kristelige var de jo nu ikke; deres natlige Scener har i hvert Fald været ret bestialske — skulde lægge sig nogle Ord af Shakespeare paa Sinde:

„Hun nægtede mig ofte lovlig Nyden
og bad om Skaansel med blufærdig Rødmen,
saa favr i Uskyld, at det maatte røre
den gamle Kronos selv“. — — —

Jeg haaber ikke, den unge Frues Fortrolighed har været farlig for dig. saadanne Scener, fortalte i Skumringen paa Tomandshaand, kan ellers nok gøre Luften lummer for en enlig Kavalier.

Hvad tænker saadan et Fruentimmer paa: at drage Sløret til Side fra saadanne Sager, hvor hun selv har faaet Smæk i Enden, fordi hun ikke vilde være Manden til Vilje! Puh, ha! Dannede Mennesker! Sa' du dannede Mennesker?

Det er saa brutalt, saa man skulde mene, det hørte hjemme i et Skøgehus. Og det er lige nedværdigende for begge. Nu har de gaaet der og brændt efter at blive gift, og saa under de ikke hinandens Hunds Ret, rager uklar om de ømmeste Kærtegn. Og du kan ikke en Gang bruge det i en Roman. For det litterære Publikum af den brandesianske Skole er forgiven i den Slags Historier. Havde det været for 20 Aar siden, saa havde du kunnet erhverve dig et lille Digternavn paa at servere den Historie i passende Sauce. Nu kræver Tiden snarere den modsatte Kost, den vammelsøde Æggesøbe. Hvad siger du om Fru Ingeborg Marie Sick: Helligt Ægteskab. Helligt Ægteskab! Si'ken en Titel!

Du skal se, den gaar i Folk. Kan Ægteskabet nu ikke længere få Lov til at være det, det er: en livsvarig Forening mellem Mand og Kvinde til Slægtens Forplantelse, der kan blive et Helvede eller et Himmerig, alt eftersom de paagældende er, men dog oftest ligger midt imellem og er rigt baade paa yndige, rige Glæder og paa Hverdagslivets Prosa. „Som Folk er, saaledes er de Ægtefolk“, sagde gamle Grundtvig. Det skal nok slaa til.

At den litterære Pøbel, som har flydt ovenpaa efter Brandes's Gennembrud, skal fortælle de ukyndige, hvordan Ægteskabet er! Nej, hvordan de selv er, har de kunnet fortælle os. Men nu gider Folk for Resten heller ikke høre paa deres Raaheder længere, og nu staar de vel i Fare for at himle med Fru Sick og glemmer saa maaske det rigtige af den foregaaende Ægteskabslitteratur, at naar man vil gifte sig, skal man se sig for og passe paa, at faa en, „man ikke bliver led ved“, som en Mand af vor Familie træffende sagde. De skal kunne godt sammen i det hele taget.

Din gamle Ven Jokum.

EN HILSEN

til mine Fætttere og Kusiner, dem som kender mig bedst

Da den første Brevdue fløj med Bud mellem Bjerreungdommen, havde de fleste af os ikke oplevet ret meget. Nu derimod har en Flok af os fundet den Hjertenskær, vi sang om saa tidt, har mange Børn, flere Fremmede til Hjælp ved Arbejdet, kort sagt, vi har et Hjem.

Det er i Morgen den 1. November, det er maaske derfor jeg i den

sidste Tid har tænkt saa meget paa Tjenestefolkene. „Mit Hjem er min Fæstning!” siger Englænderen, vi kan vel sige det samme, men det har saa meget at betyde, at vi ikke frivilligt lukker Fjenden derind.

Jeg ved det, Forældre, som ellers vare gode mod deres Børn, har Aar efter Aar ladet dem arbejde og hvile sammen med raa, udsvævende Karle og løse, letsindige Piger. Folkene har jo kunnet arbejde godt, men — hvorledes har de dog kunnet huse den Slags Mennesker i længere Tid. Der er ogsaa en enkelt, som befinder sig vel i vort Hjem, og som er behagelig at omgaas, men ikke er saa dygtig, som ønskelig kunde være. Jeg ved ej, om vi har Raad at slippe slig Hjælp ud af vor Fæstning.

Imellem de Snese af Putter,
hvis Øjne i Mindet ler,
imellem de mange Gutter,
jeg én saa tydelig ser:
Han moderløs var den lille,
i Pleje hos Bedstefa'er,
to Øjne saa underlig milde,
han altid til Skue bar.

Naar fra min Dagligstue
imod hans Plads jeg gik hen,
fortalte hans Øjnes Lue:
„Nu kommer min gode Ven“.
Med Smil paa de Kinder røde
han retted sin stumpe Krop,
det var vort Godmorgen-Møde,
og Børnene rejste sig op.

Hans Hjem er revet i Pjalter,
hans Søstre i Pleje sat,
hans Fader paa Drikkens Alter
har ofret saa mangen Skat.
Paa Stedmoders fattige Hynde
er Hvilen vel ikke saa sød,
der Skiverne skæres saa tynde
af sparsomme daglige Brød.

Ja, Drengen er ene i Striden,
han selv maa bane sig Vej,
det er saa som saa med Fliden,
han er, hvad man kalder „lidt sej“.
Men endnu, som da han var lille,
stiltfærdig, tilfreds han gaar,
og Glimt fra Øjnene milde
til dagligdags Husfæller faar.

Noget af det bedste, jeg vil ønske mine Fætttere, er at de ikke holder op med at have en daglig Beskæftigelse, som det er dem en Ære og Glæde at udføre selv — saavidt muligt. — Hvad Tanker, der er oppe i Tiden, Vilkaarene, der leves under, det kan man tildels fatte lidt af ved at læse de forskellige Foreningers Love, som hver Mand ejer en Del af, og jeg fortæller Eder, kære Kusiner, at jeg har haft stor Adspredelse ved at tænke over, hvad i al Verden der nu skulde laves paa denne eller hin Generalforsamling. Konen i Huset (ligner paa en Maade Statskassen, der ansøges idelig om Hjælp) kan ikke saa tit som Manden være ude at høre og se, men ved hans Hjælp og lidt Selvarbejde behøver hun ikke at være død og borte.

Mærkeligt nok for Resten, at Mejeristen ikke beder Mændene tage deres Koner med, naar han holder Tale om Transportspandes Rengøring. Mere mærkeligt endnu, at saa faa Kvinder møder, naar der er Møde i Afholdsforeningen eller offentlig Diskussion. Jeg talte med en Kvinde forleden. Hun var nylig kommen i Bestyrelsen for Sygeplejeforeningen. „Jeg er ked af det”, sagde hun. „Hans synes ikke om, jeg gaar med til saadan noget”. Det er vist forkert af Hans.

*Dorthea Bjerre Jensen,
Refs pr. Hurup.*

ARBEJDET, DER GØRES — TANKERNE, DER RØRES

Hm! Ja for Tiden er jeg Jordemoder for en ung So. Den er meget daarlig, saa daarlig, saa det er rent Synd at se paa — for den har ikke en Gang den Trøst som Konen, der sagde til en Nabokone, da de begge gik „paa trippende Taa”: „Det kan ikke hjælpe at klage sig, én har jo selv været om det”.

Nej, den er uskyldig. Naar en gammel, samvittighedsløs Røgter lukker saadan en lille So ind til en gammel, durkdreven Orne, saa er Resultatet jo paa Forhaand givet — den blev gift, før den vidste et Ord af det.

Nu ligger den der og ryster, og føder, og grynter hjælpeløst. Af og til spænder den det ene Bagben ud mod Væggen og klemmer til, som det gjaldt Livet, hvad det jo ogsaa paa en Maade gør, — og saa kommer der et Par Grise i Hælene paa hinanden. De nyser gudsvelsignet, raver omkring for at slaa Hjamskheden fra sig, for saa foreløbig at havne i en tildækket Halmkurv. (Jeg kommer lige i Tanker om en Købstadsdame, der opholdt sig paa Landet, og som havde glædet sig voldsomt til at se en So barsle, men som skuffet udbrød, da hun saa den første arrivere: „Ikke andet: Det kunde jeg ogsaa have gjort!”).

Der ligger de nu og slaas og skændes om at komme underst i Dyngen. Moderen forstaar stadig intet af det; men der ligger en ældre Dame i Huset ved Siden af — en So naturligvis — hun er helt nervøs, farer op hvert Øjeblik. Der dæmmer noget i hendes Bevidsthed om en paradisisk Tilværelse med Æde og Drikke i Overflod, et rent og tørt Leje og en Flok mageløs opvakte Børn, hvis Opdragelse slet ikke altid var let, men som det dog var en Fryd og Vellyst at mætte og pleje. Og nu lytter hun til enhver Lyd derinde fra Barselstuen; det er jo rent umuligt at sove, naar der er saadan noget paa Færde. Ægtemanden derimod forholder sig tavs, endda han ligger lige ved den anden Side. Han snorksover, det Svin!

Det bliver nok mig til at sørge for de smaa — med Korn og Mælk og kærlig Pleje. Kunde jeg saa blot faa dem i Huset hos en eller anden „Smaamand”, saa var deres Lykke gjort. De har et Udtryk, som ypperlig betegner Grisenes Stilling i Familien. Det hedder ikke „at holde en Gris” eller „fede et Svin”, men det hedder: „At opelske en Gris”.

Dyngen i Kurven øges, nu er der hele 10. Ak, naar jeg ser saadant et Kuld, saa kommer jeg altid til at tænke paa den Familielykke, som maa-ske kunde blive mig til Del, hvis en af mine Kusiner skænkede mig sit Hjerte.

Nu har jeg dem ved Patten alle 10. Se, hvor de arbejder, det er et yndigt Syn!

Jeg har fortjent min Davre! Godmorgen!

John.

Jeg sidder en Aften ovre paa „Grand“,
mens Lyset og Dagen svinder,
og tænker paa Solskin, Sommer og Sang
og skønne dansende Kvinder.

Ak, var jeg saa sandt en farende Svend,
der kunde til Harpen synge,
saa fyldte jeg hele Stuen med Sang
om alt, hvad der kan os forynge.

Saa slog jeg til Lyd for alt skønt og stort,
for alt, hvad der bringer os Lykken,
jeg sang, saa hver Krøbling, jeg traf paa min Vej,
skulde vinke til Afsked med Krykken.

Men Verden er Makværk, og Stellet er slet,
det har man jo stedse for Øje,
jeg formaar ej at synge en eneste Sang,
om det saa skulde koste min Trøje.

Man gaar her og bliver saa gammelmandsklog,
saa inderlig lej af det hele
og glemmer, at Livet blev skabt os til Lyst,
hvis blot vi forstod det at leve.

— Sligt sidder jeg ofte, mens Dagen gaar,
og drømmer og filosoferer,
og det vil jeg vist blive ved med, indtil
jeg stille gaar hen og kreperer.

Kristiania, den 20. August 1903.

L. Bjerre.

I Aftes fik jeg fat i den gamle Børnesangbog, som vi sang efter i Fri-skolen, da jeg var Barn. Og mens mine to Børn stod om mig, begyndte jeg at blade i den og synge det fornøjeligste og barnligste — om „Skøn Freja hun havde et Smykke af Guld“, „Sol er oppe, Skovens Toppe“, „Den lille Bi, den store Sol“, „Min Fader var saa rig en Mand“ osv. Hvor havde jeg dog sunget de Sange af Hjertens Lyst sammen med mine smaa Kammerater! Og nu følte ogsaa mine Børn, at det var noget for dem. Hans kravlede op paa mit Skød, og Mette stod ved Siden af med store Øjne og røde Kinder, ligesom i Eftermiddags, da jeg læste for hende af Eventyrbogen.

Kære Venner ng Frænder! Vil I gør Eders Børn en Glæde, saa fortæl jevnlig et Eventyr og syng nogle barnlige, kønne Sange for dem. Saa skal I se, hvor de lytter, og hvorledes der kommer det sødeste Udtryk af glad og levende Forstaelse i deres Ansigter. Det er nu yndigt at se, naar

et Menneskehjerte aabner sig og tager imod en aandelig Føde, det har Sans og Trang for, hvad enten det er et Barn eller en Voksen. Børnene har Trang til aandelige Ting ligesaa vel som vi ældre. Og det, som især tiltaler dem, er Eventyr, Historier, barnlige Sange og Lege — kort sagt: alt, hvad der tiltaler Fantasien. Og ligesaa vel som Mennesker senere hen i Livet kan komme til at gaa hen, aandelig forsømte, fordi de ikke ere komne under Paavirkning af aandeligt Liv i kirkelig eller folkelig Retning, saaledes leve mange Børn Barndomstiden igennem, uden at der bliver budt dem en aandelig Føde, de med Lyst og Glæde kan tage imod.

Barnet kan deri være ganske uskyldigt; thi det faar det jo i Reglen, som vi ældre indretter det for det. Men de ældre har altfor ofte glemmt, hvad der især tiltalte dem, da de var Børn. De fristes atter og atter til at indrette Børneskolen efter deres egne gammelkloge Tanker, saa vi er vist nærved at have faaet syv onde Aander (de mange, mange Fag) for den ene (Lærebogen), som man nu saa temmelig har dreven ud af Folkeskolen. Men Barnet lider et Tab ved at blive sat i en Skole, der ikke tager det rette Hensyn til dets Tarv og Trang, og det et større Tab, end vi saa let kan beregne.

Barndomstiden er ligesaa ejendommeligt og selvstændigt et Afsnit ar et Menneskeliv som Ungdomstiden, Manddomstiden og Alderdommen. Det maa da ogsaa være magtpaaliggende, at Barnets Fantasi og Følelse faar den Flugt, som Eventyret kan give, og at dets Trang til uskyldig Leg og Munterhed tilfredsstilles. At Barnet samtidig skal lære ordentlig at læse, regne, skrive og høre samt tages til Hjælp i Hjemmet og lære at bruge sine Kræfter, følger jo af sig selv. Men det er den, om jeg saa maa sige, aandelige Side af Opdragelsen, jeg især med disse Linjer vil gøre opmærksom paa.

Vi yngre Bjerremænd og — Konerne mener vel, at vi i mangt og meget ere komne forud for vore Forældre og ser adskilligt klarere end de. Hvis Tiden i det hele gaar frem, og vi søge at holde Skridt med den paa vore Fædres Vis, saa er vi det vel i nogen Maade. Men Børn er Børn, og Barnenaturen bliver sig selv lig, saavel som Menneskenaturen paa de forskellige Stadier i det hele bliver sig selv lig. Og samtidig som jeg udtaler som min Overbevisning, at mine Forældre gjorde et lykkeligt Greb, da de satte mig i Friskole, og sørgede godt og vel for, at Barnet i mig blev værnet og fik Lov at udvikles ved en Næring og under Omgivelser, som var det tjenligt og naturligt, vil jeg gerne bede mine nære Slægtninge overveje de Vilkaar, deres Børn lever under hjemme og i Skolen. Jeg har gjort den for mig ydmygende Opdagelse, at jeg tidt er en Gnav. Mine Børn hører mig, frygter jeg, tiere skænde og snærrer, end tale dem venlig til Rette; jeg griber uvilkaarlig sør til at slaa ned imellem dem, end til at sætte dem i godt Humør, ved at tale godt til dem og hjælpe dem i Gang med Legen igen. Jeg mente dog, jeg var et meget godmodigt Menneske. Nu, jeg vil se at forbedre mig!

Men, kære Slægtninge! Var det ikke værd at betænke, om vi ikke bør søge, saa vidt muligt, gennem Tilslutning til Friskoler i gammel koldsk

og grundtvigsk Stil at skaffe vore Børn den barnlige Vejledning og Oplysning, som de trænger til, for at Barndomstiden kan blive saa rig en Foraarsstid i deres Liv, som jeg tror, den er bestemt til at være. Derved skaffer vi dog sikkert de bedste Betingelser til Veje for, at der kan gro en god Ungdomstid op af den, saa Kursen kan blive sat ret, inden alt det møder, som vil hindre og fortørre Menneskelivet.

Aarhus i November 1903.

Jacob Bjerre.

Naar de Foredrag, man kan faa at høre, og de Bøger, man kan faa at læse fra Sognebibliotekerne, ikke bliver andet end Pluk for een, fordi man hverken kan faa Foredrag eller Bøger om de Spørgsmaal, der interesserer een mest, saa vilde det være glædeligt, hvor dette er Tilfælde, om nogle af os vilde sætte sig for for Alvor at skaffe sig Oplysning om, hvilke Bøger, der behøves, og saa laane dem, selvom det kun kan ske fra et fjernt Bibliotek. Der kan være saa meget, der har Interesse, Landbrug, Nationaløkonomi, Kultur- og Personalhistorie o. s. v.

Maaske kan flere slaa sig sammen om enkelte bestemte Emner, saa vi kan holde et lille Møde, hvor hver især rykker ud med sine Resultater. Er der nogle, der vil forhandle om et saadant Møde, vil vi gerne være med dertil.

Er det vanskeligt at skaffe sig Bøger om et enkelt Spørgsmaal, vil flere af os kunne rejse en lille Tur til København og læse paa et af Bibliotekerne der, i hvis Læsestuer man kan faa Bøger og Vejledning gratis. Udgifterne til Kost og Logi i 14 Dage eller en Maaned kan overses og kan faas billigt (ca. 40 Kr. om Maaneden). Tager man Fødevarer med sig, bliver Udgiften til et Værelse i en Maaned 10 à 15 Kr.

Vi ville gerne bede Fættene og Kusiner meddele os, *hvor* Slægtninge, navnlig de ældre, har opholdt sig, *naar* de flyttede fra et Sted til et andet og *hvad* de havde taget sig for, for at det kan opbevares i Støtteforeningens Arkiv. Og dette bedes indsendt snart. Andre Oplysninger om smaa Træk og Begivenheder, særligt om deres Slægt tilbage i Tiden, som ere blevne gifte ind i Bjerreslægten, ville være meget kærkomne.

Nu vil jeg ønske, at Brevduen vil komme til os hvert Aar og styrke Sammenholdet om, hvad vi eje i Navnene Nissumby og Store Bjerre. Og de Folk, som har en Følelse af, at Arbejdet paa at styrke Sammenholdet i Slægten er ligesom at trække sig selv frem eller gøre sig bedre end andre, dem vil jeg bede overveje, om ikke de har ligesaa stor Grund til at slaa deres Plov i Stykker for at sikre sig imod at komme til at gøre noget godt med den og da særlig sikre sig imod at komme til at pløje bedre end andre.

I en Artikel med personalhistoriske Træk skriver Bjørnstjerne Bjørnson: „I Skildring paa Skildring fejtrer vi Familietroskabens Triumf. Hvad Bedstefaderen finder op, bærer Sønnen frem til Verdensry, og Sønnensøn-

nen udvider saa Bedriften og Verdensryet. For et Hjertelag i alle disse skabende Mennesker! *Familietroskaben er nemlig i sig selv Indøvelse i Kærlighed!*"

Hils nu alle, kære Brevdue, til hvem du kommer, og sig, vi har det udmærket paa alle Maader her i Egnen med de mange Minder baade om Sakso Runemester og Kristen Blok, hvis Ungdomsstreger Ingemann har fortalt om, og bed dem komme og besøge os.

Pedersborg, Sorø, den 14. November 1903.

Mariane og Bertel Bjerre.

Efterskrift! En Bog om „Jakob Bjerre og Ane Marie i Nissumby" vil i en nær Fremtid blive omdelt gennem en enkelt Slægtning i hver Linie af Nissumbyslægten.

Et Gruppebillede af 188 Slægtninge, som stammer fra Nissumby, med 3 Billeder af Gaarden Nissumby kan faas hos Fotograf Fru *Wintber* i Lemvig fra 15. Januar 1904 for 2 Kr. (i mindre Format for 1 Kr. 50 Øre).

Af en ung Mand paa nogle og tyve Aar, der siden sin Barndom har været saa svag, at han ikke har kunnet gaa, har vi lært følgende Sang, som vi meddele, selvom nogle maaske kende den:

Mel.: Moder si'r jeg sidde skal og sømme
eller: Kirkeklokke, ej til Hovedstæder.

Herre! lær mig ret at blive lille,
Du, som har os kaldet dine smaa,
Du, som gav mig Haand med Ord saa milde,
da jeg ud i Verden skulde gaa.

Tit jeg prøvet har at gaa alene,
styred selv min Vej paa denne Jord,
prøved mig med egen Kløgt at tjene,
du blev lille, medens jeg blev stor.

Derfor tidt jeg gik med Angst i Sinde,
derfor mørknes tidt mit svage Blik,
derfor ofte Smertens Taarer rinde,
derfor fik min Fod saa mangt et Stik.

Herre! lær du mig at blive lille,
da forstaar jeg først, at du er stor,
da jeg vandrer ved din Haand saa stille,
om end Vejen tidt sig vildsomt snor.

Da jeg ved, selv naar for Støvet's Øje
alt omkring mig synes dunkel Nat —
ved jeg dog, min Fader i det høje
har og Vej igennem Mørket sat.

Ved jeg og, den fører did omsider,
hvor jeg undres vil, at tidt mit Blik
angstfuld saa omkring til alle Sider,
skønt Vorherre ved min Side gik.

O. Bertelsen.

PAA GUDS VEJE

Der var en Gang en meget hellig Mand her paa Egnen, som nød stor Anseelse blandt sine Trosfæller for sine Talegaver.

Der var ikke altid den bedste Sammenhæng i hans Tales Ord, men det kan man heller ikke forlange af en Mand, som skal rinke en Snes Skriftsteder op i et Aandedræt — og saadan noget tager man jo heller ikke saa nøje. Men han havde en lille Pæl i Kødet, en rent ustyrlig Trang til at prange; hvad der fører mange Fandens Fristelser med sig, for en Pranger kan næsten ikke lade være med at lyve.

Han handlede helst med de hellige, og kom han ind i en fremmed Gaard, saa var hans første Spørgsmaal, endnu mens han hilsende trykkede Mandens Haand: „Er du en hellig Mand?” Men lød der saa et modvilligt, langtrukket: „Nej”. skyndte han sig at tilføje: „Naa ja, saa kan vi vel gøre en Handel alligevel — i Guds Navn”.

Hans Fader var, hvad man kalder en Brølpande, et Verdensmenneske, langt fra gudelig. En Gang havde han en ualmindelig dejlig rød Kalv, og Sønnen havde den mest brændende Lyst til at købe den. Men den gamle forlangte en ublu Pris for den. Sønnen brugte sine Talegaver paa det bedste — men uden Resultat. Saa gik der en Tid, men Sønnen kunde ikke faa den Kalv ud af sit Hoved, og en Morgen, før den gamle endnu er kravlet ud af Sengen, staar Sønnen i Stuen og siger, at han ikke kan faa Fred for den Kalv, for Prisen er *for* høj. Men i Nat har han faaet Bud fra Vorherre, at han skal gaa hen og købe den.

„Saa haar Vorherre mi' Salighed løwn faa dæ!”, brølede den gamle,
„faar æ Kall sol' a faa fjowten Daw sinn!”

Wolle.

Et Julehæfte vil jeg naturligvis gerne have, derimod synes jeg ikke om at levere Bidrag, det vilde jeg helst overlade til de andre. Men en Hilsen vil jeg sende og en Tak til alle mine Onkler og Tanter, fra hvis Hjem jeg og sikkert mange Fætttere og Kusiner har saa mange Minder. For os har det været en Lykke at høre til en saa stor og talrig Slægt — der var saa mange Døre som stod os aabne, og fra Besøgene i disse forskellige Hjem har jeg nogle af mine glædeste Barndoms- og Ungdomsminder. Fra Nissumby, hvor vi Sandholmbørn jo kom næsten daglig, husker jeg hvordan Farbroder Gravers kunde sidde halve Nætter — altid med sit milde venlige Smil — og spille paa sin Violin, medens vi og andre af

Familien morede os kosteligt deroppe i Storstuen, paa det ujævne Gulv, hvor vi bogstavelig „traadte i vore Fædres Spor”. Ja undertiden bestod Selskabet vel kun af os Børn, og deres egne Tjenestefolk. Og hvor ofte er jeg ikke kilet ned ad Bakken fra Nissumby, kisteglad over de Æbler, Faster Ane Marie havde proppet min Lomme med. Hvem husker ikke baade de søde og sure Æbler fra Nissumby. Men hvor var de Æbler dog sure — jeg faar Vand i Mund og Øjne alene ved Tanken.

Og saa husker jeg engang der var „Børnegilde” i Bruunsgaard. Det var i Rapstiden, og de kørte hjem den Dag. Saa var vi en hel Del som fik Lov at komme op at køre i den høje Rapsvogn, og aldrig har jeg faaet Mage til Køretur — Vognen fløj og for med Skralren og Rumlen over Stubber og Knolde, medens vi Børn var nær ved at forgaa af Henrykkelse nede i Bunden af den høje Vogn, hvorfra vi ikke kunde se andet end Sommerhimlen over os. De mange Høst- og Julegilder i Familien spillede altid en stor Rolle, og blandt dem var igen Gildet i Kvisgaard Aarets største Begivenhed. Hvor vi har moret os der, baade i Storstuen og i Haven, hvor Smaaklynger mødtes og sang i Maaneskin. Ja, hvor vi sang! var der én, som havde lært en ny Sang, blev den sunget og sunget til vi alle kunde den.

Men ak! Haaret graaner, Sangens Elv flyder mere stille, rinder, før du ved det selv, ud i Mindets Kilde. Sødt er hvert Ungdomskvad, som en Røst vemodigglad, ∴ i de tavse Lunde. ∴:

Det var nu Fortiden, og saa staar der i Opfordringen, at man skal fortælle lidt om Vilkaarene, hvorunder der leves, og Tankerne, der røres, og Arbejdet, der gøres. Vi har Grund til at sige Gud ske Lov for saa vidt, vi er godt tilfredse med at se tilbage paa de 6 snart 7 Aar, der er gaaet, siden vi blev gift. Tankerne er jo ikke ganske som den Gang, fyldt med Maaneskinsstemning og Romantik — der er kommen en Del „Madstræb” istedet, og det gælder vel om at passe paa, at ikke Materialismen skal faa Overhaand — dertil skulde det, at være opvokset i gode, kristelige Hjem, gerne hjælpe os. Glædelig Jul alle kære Frænder!!

Varde i November 1903.

Karen Bjerre Madsen.

Naar jeg kunde ønske den gamle Tanke med en Brevdue taget op igen, saa er det egentlig ikke, fordi jeg tror, at vi vil kunne „tænde Hjerterne i Lue for alt, hvad er godt”. Lidt mindre kunde jo ogsaa gøre det. Men det har sikkert haft stor Betydning for den ældre Slægt, at de holdt Slægtskabsfølelsen i Ære, at de holdt saa godt sammen, og jeg vilde betragte det som et Tab, om vi unge blev fremmede for hinanden. Men det kan vi overordentlig let blive, som Tiden gaar, og som vi mere og mere bliver spredt ud over Landet. Og der er jo ikke mange af os, som har Raad til at holde Bjerrefester i Lighed med den i Store Bjerre; færre af os har Tid til at rejse paa Gæsteri hele Slægten rundt — saa

kunde man jo heller ikke bestille andet. Men vi har allesammen Raad til at spendere en lille halv Krone paa et Eksemplar af Brevduen, og vi kan da ogsaa allesammen faa Tid til at skrive et lille Stykke i den.

Selv om man en Gang imellem, f. Eks. paa Holstebro Marked, træffer en Slægtning, saa faar man i Reglen ikke meget ud af det, dertil er enhver for optaget af sit eget. De forsikrer mig med elskelig Oprigtighed, at de anser Venø for at være det skrækkeligste Opholdssted i Verden, og naar de saa har faaet tilstrækkelig Besked om min Produktion til at kunne skønne, at Overskudet ikke er større, eller Underbalancen ikke mindre, end deres egen — saa kan jeg magelig faa at vide, hvor megen Mælk de leverer mere end Per og Povl. Men hvad angaar det i Grunden mig: Om Mads Brændgaard leverer lidt mere Mælk end Svigersønnen i Lundby, eller omvendt, om Jens Stokholm har 30 eller 60 Svin, om Jacob Stabildal samler 1000 Kr. mere eller mindre om Aaret, om Søren Overlunds Køer ere sorte eller røde — det gør jo ikke mine Køer eller Grise et Haar bedre, det kan være mig aldeles det samme.

Det vilde interessere mig ulig mere, *hvad de Folk selv bliver til*, hvad der optager deres Tanker under deres Arbejde, hvad de beskæftiger sig med i deres Fritid, den Fritid, som vi jo dog alle maa have, om vi ikke skal blive Slaver af Jorden. Det har Betydning for enhver at se, hvad hans Frænder bliver til. Selv om man ikke er følsom nok til at kunne sørge synderligt, selv om man saa en Fætter eller Kusine bære sig temmelig galt ad, saa har det dog i høj Grad Ærinde til os, fordi vi paa Grund af Slægtligheden har de samme Betingelser for at kunne hæve os op til noget godt og dygtigt — eller synke ned i Smudset.

Men man kan jo ganske umuligt danne sig nogen begrundet Mening om Mennesker, som man kun hilser paa et Par Gange om Aaret — eller en Gang hvert andet eller tredje Aar. Hvis vi derimod aarlig, saa mange som muligt, sktev et lille Stykke i „Brevduen” til Glæde eller Grin for Familien — saa kunde vi sidde hver i sin Krog og holde Øje med hinanden. Saa kunde vi danne os en Mening om Slægtens Fremtidsmuligheder. Det vilde være glædeligt, om man kunde møde den frodige Livsglæde og Tro paa Livet, den Trang til at gaa egne Veje, som gav sig Udslag hos vore Fædre, da de „drev Gaardene op”, byggede, handlede og satte Penge i Omløb efter en hidtil ukendt Maalestok. Det vilde være saa meget desto glædeligere, om man kunde træffe noget lyst og let, som Grundtvigianerne ellers synes at være saa temmelig færdige med den „den glade Del” af deres Kristendom. I Førstningen skulde deres „Forkyndelse” være folkelig-historisk-poetisk-kristelig. Men hvad er det nu, man hører i Foredragsforeningerne, ved Vennemøderne? De er til Nød historiske, de Foredrag, poetiske er de absolut ikke. Men kristelige er de, saa uafslædig kristelige, saa de ikke er til at holde ud. Der tales saa meget om Ungdommens Nydelsessyge, der klages over, at de bider saa lidt paa dem, alle de gode Ord, de hører imellem Aar og Dag. Men hvad er det da for gode Ord? „Synd og Anger”, og „Anger og Synd”, det er det, som man væver om til enhver Tid, Synder, som de stakkels

unge Mennesker endnu ikke har begaaet ret mange af, og som de aldeles ikke føler sig trykkede af.

Nej, naar der ikke tegnes Idealer for de unge, maa man ikke undres over, at de søger Glæden og Poesien der, hvor den umiddelbart strømmer dem i Møde, i Elskov, Dans og store Pokaler. Saa synger de med de glade Københavnerne: „Hvad var Livet, hvis vi ikke — kunde glemme det en Stund — ved at synge ved at drikke — ved et Smil fra Pige-mund”.

Det kan virke rent overvældende, naar vore Præster en enkelt Gang slaar paa de glade Streng. Jeg glemmer aldrig en Dag i Lemvig; der var Vennemøde, og vi havde staaet op til hinanden i en svedende Klump, det var utaaelig varmt i Salen. (Det var vist ved samme Lejlighed en bekendt Mand sagde de Ord: „Sikker er ed', dæ ska' gjøres nøj, for hel-sen skijer dæ nøj”). Vi havde hørt tre uendelig lange kristelige Foredrag og var beredte paa det fjerde. Jeg stod træt og øm i Skankerne, og gjorde mig de hæderligste Anstrengelser for at faa noget ud af det, føle mig som en fortabt Synder.

Og rundt i Salen stod Folk og hang, trætte og resignerede. Men da stod Pastor Helveg fra Askov op og begyndte at synge med en Stemme, der lød, som var den fra et helt andet og bedre Land: „Jeg tjente mig i Kongens Gaard, jeg kunde om Nat ej sove osv.” Da skulde I have set, hvor det lysnede i alle unge Ansigter — og de gamles med. Det var som at komme fra en uendelig stor Kirkegaard, hvor der stod tykt med sorte Kors — ud paa en grøn, frodig Mark, ud til Sommer og „summende Sol over Enge”.

Det ville ogsaa have stor Interesse at faa lidt i „Duen” om de gamles Stilling til de unge. Jeg hørte i Fjor et lille betegnende Træk: Der var en Flok unge, som havde lært en lille Folkedans „Kulla”; men den syntes de gamle ikke om, den var saa uanstændig, fy! Og da de unge var rare, lydige Børn, saa holdt de straks op med at danse den Dans, syntes ogsaa, at den var uanstændig, fy!

Nu, der har vel til alle Tider været Forældre, som allerhelst saa deres Børn sutte paa en Patflaske helt op i de graanede Dage, og der har vel altid været lydige Børn, som hellere end gerne trasker afsted i deres Fædres udtraadte Træsko. Men den Ros skal vore Fædre have: De gik efter deres egen Næse i deres Ungdom og ikke efter de gamles, da de hjalp at bygge Valgmønsterskirker og Andelsmejerier, og da de for egen Regning byggede Friskoler og Møddinghuse. Og hvis de nu — om end i Smaating — vil lægge Grime paa, saa er de ikke saa kloge, som de de burde være, og saa er vi mere tamme, end der er heldigt for os, om vi ikke stryger dem af os.

Der er jo Spørgsmaal i Læssevis, som vi kunde have Udbytte af at drøfte i „Brevduen”, og naar vi tog dem op og behandlede dem efter bedste Evne, saa blev „Duen” nok værd at lægge paa Julebordet. En af Bidragyderne har udtalt, at det jo skulde være et Festskrift! Nej ingen-lunde!

Vi kunne vel neppe gøre hinanden en daarligere Tjeneste, end sætte os hen og rose hinanden. Jeg vilde derimod sætte Pris paa, om alle de, som modtager denne „Due“, vilde kritisere den af al Magt — og saa gøre deres til, at den næste kunde blive ti Gange bedre.

Naar vi alle, allesammen gav den nogle af vore stærkeste eller muntreste Tanker, vore egne, saa kunde vi faa Fornøjelse af Brevduen, og saa vilde den for den Slægt, som kommer efter os, blive en bedre Kilde til Forstaaelse af Slægtens Liv, end alle de Stambøger og Levnedsskildringer, som Bertel Bjerre vil kunne skrive hele sit Liv.

Markus Bjerre, Sønderskov.

NYTAAR

Mel: Altid frejdig

Nytaar er et Spørgsmaalstegn; intet her er sikkert. Bli'er det Solskin eller Regn? det ej ses i Kikkert.	Skal i dette skønne Land Taagen aldrig hæves? Skal de paa den søndre Strand vente end forgæves?
---	--

Skal vi gaa med roligt Sind — og de gamle Tanker? Eller bryder nye ind, vælter alle Skranker?	Endnu skjult i Aarets Skød ligger Lys og Mørke, Lykke, Smerte, Liv og Død, Svaghed eller Styrke.
--	---

Skal vi huse Tvivl og Strid i os, som vi plejer? Eller vil den nye Tid bringe Lys og Sejer?	Alting her er Terningkast, intet ses i Kikkert. Evig staar Guds Naade fast, ene det er sikkert.
--	--

Ser du Gerning, god med Gavn,
Sandhed, Ret og Ære,
tag kun fat i Jesu Navn,
Gud med dig vil være!

(I „Dansk Folketidende“ den 1. Januar 1897).

K. Bjerre.

M. ROSINGS SANG

i mi egen Tanker med sam Melodi.

Som æ Lærk, der haar si Vinger,
— a haar sjunget tidt om de —
te æ Himmel a mæ svinger
ve Guds Naa og ve Guds Kjærlighed,
ve Guds Naa og Kjærlighed.

A haar lær, hu de er hjemle
dær, hu der er Sang og Glee
om æ Minner, lyes og venle
fræ mi Ungdom a vil trofast free,
om mi Ungdom a vil free.

Pedersborg, Sorø, den 2. December 1903.

Læ saa Sor'r aa Tryk blot tyng mæ,
hvis mi Tro er sann og stærk,
Gud, a ved, ska nok foryng mæ;
de er jo vor Herres Værk,
de er jo vor Herres Værk.

Ve den Trøst mod Dødens Hærgen
sjønger a mæ tidt saa glaa.
I mi Daab i Syndens Verden
ga han mæ en lys og evig Vaar,
ga han mæ en evig Vaar.

Mariane aa Bertel.

Jeg vandrer til Kirke, jeg vandret til Krors,
alt efter som Dagene falder,
til Kroen jeg gaar efter Fyraftens Tid,
til Kirke naar Klokkerne kalder.

I Kirken jeg stemmes til blidere Sind
til Kærlighed imod Næsten.
Jeg hører med Andagt paa Orgelets Brus
og hele Talen af Præsten.

Jeg har jo ganske vist mine Tvivl,
hvorvidt at jeg syndige Bingel
kan arve hisset det evige Liv
og havne hos „Gud“ i hans Himmel.

Thi sig al Jordlivets Glæde Farvel
og for mine Synder græde,
det kan jeg ikke, min Anger er væk,
saa snart jeg i Kroen tar' Sæde.

Der summer mig Livet saa frejdigt imod,
først der faar jeg Lyst til at leve,
og glemt er med en Gang Salme og Bøn
og alle „Apostlernes“ Breve.

Og „Anne i Kroen“ — i møde mig ler,
og fylder geskjeftig min Kande,
mens tunge Tanker om Synd og om Død
er som vejret bort fra min Pande.

Jeg vandrer til Kirke, jeg vandrer til Krors,
alt efter som Dagene falder,
til Kroen jeg gaar efter Fyraftens Tid,
til Kirke naar Klokkerne kalder.

Kristiania, den 13. Oktober 1903.

Laust J. Bjerre.

Det var i Juni 1901, at jeg anden Gang rejste ud for at forsøge mig. Det Halvsnes Aar, der var gaaet, siden jeg første Gang rejste ud, havde taget en Del paa mit sangvinske Naturel, men det var forøvrigt godt; thi ellers havde jeg neppe siddet her i Trawniki i Dag. — Min første Plads var Godset Oborg ved Warschau. Der var stille der, der var kun et Menneske, jeg kunde forstaa, og det var endda sjeldent, at jeg saa ham. Jeg blev anvist min Residents og mine Undersaatter, og saa kunde jeg more mig. Greven, som jeg tjente, gav mig fuld Raadighed, saa jeg havde egentlig aldrig før været saa mægtig, men da jeg ikke kunde gøre mig forstaaelig for mine Undergivne, saa maatte jeg, i Stedet for at kommandere, selv udføre Arbejdet, indtil Folkene lærte ved at se. — Forøvrigt blev jeg ogsaa klar over, at Arbejdet var en Livsbetingelse for mig, da jeg uden dette havde kedet mig ihjel. Jeg forsøgte derfor at faa noget

sat i Gang, og da Greven en Gang kom der (han boede ellers i Riga), saa fremlagde jeg Planer til nye Stalde og nyt Mejeri (Ismejeri), som han straks gik ind paa og sendte mig Haandværkere samme Dag til min behagelige Disposition. Saa havde jeg Tidsfordriv. De forstod ikke mig og jeg ikke dem. Jeg tegnede, satte Maal af, murede og tømrede — baade vaagen og i Drømme; men efter tre Maaneders Forløb var Arbejdet færdigt, og jeg kunde smigree mig med udelt Opmærksomhed. Da Aaret var omme, blev jeg tilbudt Plads som Bestyrer paa Grev Los's Mejerier nede ved den østrigste Grænse. Det skulde — efter sigende — være det største Mejerianlæg i Polen, og da Lønnen var ordentlig, og jeg længtes efter andre Forhold, saa rejste jeg derned. Mit Ophold der var betydelig bedre; jeg fik ikke blot Arbejdet, men Mennesker til Tidsfordriv. Jeg kunde ikke meget Polsk (det kan jeg forøvrigt ikke endnu), men jeg talte jevnt, ordentligt Tysk, og da Greven og Familien talte Tysk og altid var overmaade elskværdige, saa gik jeg hos dem som en af deres egne. Indtil da havde jeg kun set, hvorledes den fattigste Klasse levede, nu kom jeg til at leve sammen med den bedrestillede. I Rusland findes ingen Middelstand og Afstanden mellem de høje og de lave er efter en større Maalestok, end der benyttes i Danmark. — I Dag forræller jeg kun om mine Forhold, men giver Bladet Plads, kan jeg maaske senere fortælle noget om Livet hernede i Almindelighed. — Da jeg havde været i denne Plads i $\frac{3}{4}$ Aar fik jeg Tilbud fra det danske Mejeriaktieselskab, der havde begyndt at arbejde her nede, om at tage Pladsen som dets Leder eller „polsk Direktør”, og dette er altsaa min nuværende Stilling. Jeg har i Sommer bygget tre Mejerier: et Central og to Skummestationer. Førstnævnte har været i Gang en Maaned, og de andre begynde 1. Januar.

Trawniki, den 8. December 1903.

Med Hilsen til Familien

Kr. Bjerre.

Adr.: Trawniki, Gub. Lubelska, Russisk Polen.

3 BREVE I ANLEDNING AF BREVDUEN 1903

Khn. ²²/₂ 1955.

Kære frænde Frits Bjerre.

I mine gamle papirer fandt jeg vedlagte to breve, som jeg synes hører hjemme i slægtens arkiv.

Det er jo desværre os tre brødre fra Sandholm, der har vakt forargelse. Stykket af Jokum har min broder i Rødning skrevet, efter en oplevelse jeg havde i Kristiania, som jeg i et brev havde fortalt ham. Det var et par af mine nærmeste venner, der giftede sig, jeg var med til brylluppet, han var arkitekt og havde faaet ansættelse i Trondheim, hvor de rejste op straks. En uge efter bankede det sent paa min dør. Jeg var gaaet til ro, og ind kom den ulykkelige brud og betroede mig grædende, at hun var rejst fra manden i skuffelse og lede. Det var altsaa det seksuelle i samlivet hun ikke klarede.

Jeg havde haft værelse hos hendes forældre i flere aar, saa vi var jo meget godt kendte. Nu er det jo ikke tabu at snakke og skrive om den slags ting.

Det skal villigt indrømmes, at Markus kunne ha' forskaanet familien for en del af sine meditationer, hvad jeg straks sagde; vi holdt jo „Politiken” og var paavirket af alt det nye og slugte det for kritikløst. Naa, alt dette ligger jo længe før din tid.

Men det skulle være hyggeligt, om Brevduen kunne blive lidt tykkere, slægten er da stor, og ordet er jo frit.

Mange hilsner

Laust Bjerre.

☺

De tilsendte Blade sendes hermed tilbage, da der er nogle Stykker deri, som er usømmelig og uanstændig Læsning, som vi ikke vil have liggende i Huset.

Lomborg, den 31. December 1903.

B. J. Bjerre.

— og længere nede paa papiret:

Hr. Markus Bjerre.

Du afskediges herved som Redaktør for mit Vedkommende.

Kirkegaard i Lomborg, den ³¹/₁₂ 1903.

Mads Fiskbæk Bjerre.

Vokser du fra Barnekaar, glem dog ej dit Fadervor, glem dog ej din Vugge.

☺

Brunsholm i Sir, 6/1 1904.

Kjære Ven.

Du kan tro, at jeg er en rigtig Dueelsker, men af den Slags som du sendte os, saa siger jeg skam Tak, for den var virkelig ikke anstændig. Nej fy!

Man skulde ikke tro, at det var fornuftige Folk, som vilde sende saadan et Julehefte omkring til sin Familie. Jeg holder mest af at have min Due saadan at alle og enhver, der kommer og besøger mig, maa se den. Men det kunde jeg da ikke være bekendt at vise nogen saadan en Brevdue. Jeg kan ikke forstaa, at du kunde faa dig selv til at sende en Blad til Familien i saadan Form og Tone, for jeg synes, at den passer bedst til Skøgehuse og ikke i en kristelig Bondehjem. Du skrev jo selv i din egen Stykke, at vi skulde kretisere den af al Magt. Jeg tror ogsaa at du faar din Ønske opfyldt i den henseende, for saadan en Stykke som den om Arbejdet der gøres og Tankerne der røres og ligeledes den dejlige Brev, det er virkelig en flov en og komme med.

Du kan tro, at Folk di spurgte efter dig i gaar i Holstebro, de havde lyst til at tale lidt med dig om Sagerne, jeg havde tænkt at sende den tilbage, men Bertel Bjerre, Lomborg, var her den anden Dag, og han rev de to dejlige Blade af og brændte dem, og saa beholder jeg den, med haabet om at der til næste Aar vil komme en Due til, men i lidt mere Julestemning.

Hermed en glædelig Ny Aar.

G. K. Graversen.

FORENINGSMEDDELELSER

Bøger og biografier:

Slægtsbogen, *stamtavle over Bjerreslægten*, 20 kr. „Nogle træk om Jacob Bjerre og Ane Marie i Nissumby”, 10 kr., fås gennem foreningen.

„Bonde og handelsmand, af Jens Sandholms optegnelser” ved Markus Bjerre og H. P. Hansen. Fås gennem boghandelen.

„Maleren Niels Bjerre” af Poul Uttenreiter er efterhånden meget vanskelig at få fat i. Den kan i heldige tilfælde skaffes antikvarisk.

Medlemstallet

Medlemstallet har for 1957 været 270 — en tilbagegang på 8. Det var rart, om antallet kunne øges noget. Der vil stadig være en naturlig afgang, f. eks. på grund af dødsfald. Hvis det fortsat skal være muligt at udgive „Brevduen”, må vi have nye medlemmer til erstatning for de udgåede. Vi retter derfor en opfordring til jer om at virke for, at for eksempel de unge, som har stiftet eller stifter hjem, og også andre, der kan være interesserede, bliver medlemmer. Dette års „Brevdue” er større end sædvanligt og altsaa dyrere at få trykt. Vi har vovet at lave heftet så stort i tillid til vore slægtinges hjælp ved tegningen af nye medlemmer. — Kontingentet er som vanligt 5 kr. og kan indsendes til Frits Bjerre, Bøvlingbjerg, på giro 66922.

Slægtninge i udlandet

Vi gentager endnu engang vor opfordring om at sende nøjagtige adresser på slægtninge i udlandet. — Disse vil da vederlagsfrit få tilsendt „Brevduen”.

Bidrag til næste års Brevdue

bedes tilsendt os i god tid.

Bestyrelsen.

Bjerrslægtens bestyrelse:

Direktør *Markus Bjerre*, Skive. Tlf. 94. (Formand).

Friskolelærer *Frits Bjerre*, Bøvlingbjerg. (Sekretær).
Tlf. Bøvling 90. Giro 66922.

Gdr. *Chr. E. Bjerre*, Brodal, Lem. Tlf. Lem 88.

Dyrlæge *Vagn Godrim*, Holstebro. Tlf. Holstebro 1097.

Civilingeniør *Peter Bjerre*, Frederiksdalsvej 13, Virum. Tlf. 846534.

Gdr. *Holger Bjerre*, Grøngaard. Nr. Nissum. Tlf. Nr. Nissum 71.

BJERRESLÆGTENS BREVDUE

Julen 1958

INDHOLD:

Kære slægtninge . Tanker omkring Allehelgen . Ved gårdsleddet
En sang fra Engsnap . Livet er en svale . Slægtsfølelse
Niels Bjerre-stuen på Lemvig museum . Brev fra Vancouver
Foreningsmeddelelser

KÆRE SLÆGTNINGE!

Der ligger et tyndt lag sne udenfor vinduet, og frosten har gjort vejene glatte og farlige at færdes på. Men vi kan bygge os i vore stuer.

Vi har jul i vente, og det er, som denne ventetid knytter os nærmere og varmere til vore nærmeste, til vort hjem. Det kan måske også være sjæleligt sundt for en kort stund at lukke den store verden med dens uro og uretfærdighed, med dens sputnikker og andet djævelskab ude af vore tanker.

Lad os ønske hinanden en god jul med glæde over julens budskab til små og store. Lad os ønske for hinanden, at en rig og skøn jul kan bringe varme i vore sind, at der kan blive et overskud at øse af i den barske og krævende hverdag, som kommer, når julehøjtiden er omme.

Glædelig jul!

Bestyrelsen.

TANKER OMKRING ALLEHELGEN

En efterårsdag i Bøvling forsamlingshus sagde lærer Frits Bjerre, om jeg ikke kunne skrive lidt til Bjerreslægtens julehilsen. Om hvad? – det må man virkelig selv se at finde ud af.

Som naturligt vel er for en julehilsen til en stor slægt, går meget her ud på at fremdrage træk fra fortiden om slægtens »store« mænd og kvinder, men især mænd af en eller anden grund, som jeg ikke kender – for det kan vel næppe være den grund alene, at de bærer navnet Bjerre?

Mens dette skrives er vi omkring Allehelgens tid, så hvorfor så ikke netop fremføre nogle tanker om Allehelgen.

Man har vist undertiden, måske især tidligere, betragtet Allehelgen som et levn fra en tid, der nu er fjern for os. Tekster og salmer, der er henlagt til Allehelgen, taler også fremmedartet til os. Der forudsættes næsten en vandring her på jorden, der har været fyldt med lidelser og forfølgelser. Og så er det, som om det hele munder ud i dette lettelsens suk, at nu: slap de så vel herfra.

Sådan er vore kår jo ikke, og derfor kan der vel nok for mange være noget fremmedartet ved sådanne udtryk.

Men lad så alligevel denne tanke blive stående. Og så har denne tanke måske også på sine steder også i vor tid sin berettigelse, fordi det er en virkelighed. Der er nok mennesker, om hvem det stadig gælder: sandt er det, i så mangan nød tit tårestrøm på kinden flød – og det en nød, en jammer og trængsel, der ikke kan vente at få anden forandring end den, man ser frem til ved ordene: nu holder de, hvor liv er bedst, hos Ham en evig løvsalsfest.

Lad denne tanke kun blive stående. Men så er Allehelgen alligevel andet og mere end dagen, der er viet nogle enkelte, der er prøvet særlig hårdt i lidelsens skole. Og den er også andet og mere end en mindefest for en række mennesker, der regnes for at være særlig store iblandt os – og med rette regnes for det – Allehelgen er andet og mere end dette, at vi siger vor Gud og Fader tak for dem alle: fra Ansgarius til Balle.

Allehelgen er ikke blot viet mindet om nogle mennesker, som har døjet så meget, at vi nu priser dem lykkelige fordi: de slap så vel herfra, lige så lidt

som den kun er viet mindet om dem, om hvem vi bruger det, næsten alt for voldsomme, udtryk: kæmpesamling. Vist vil de indgå i de store syner, som digtere maler for os. Men i samme grad som de hører hjemme i disse store perspektiver, som digterne ruller op for os, i samme grad hører de mange små hjemme i Allehelgen.

De mange oversete, dem som man slet ikke lægger mærke til, dem hvis navne aldrig figurerer i aviserne, de mange som aldrig trænger sig på, de mange som i ubemærkethed gør hverdagens arbejde i deres hjem og på den plads, de nu har fået.

Mon dog ikke også de er i Jesu tanker, hvor Han står og fremsiger sine saligprisninger? Lykkelige, salige er I, som tilsyneladende ikke er med i nogen åndshistorie, I som heller ikke fik lejlighed til at vise mod og udholdenhed, sådan at det blev bemærket og nedskrevet, I som hverken ynkes eller beundres, I som intet navn har til værdig erindring for kommende slægter – I, fattige i ånden.

Om denne store skare kan vi ikke bruge udtrykket, at her: gik de under stor foragt – for det gjorde de da ikke, ligesom vi heller ikke kan bruge udtrykket: kæmpesamling – for noget sådant var der slet ikke tale om.

Men hvad vil vi så egentlig med vore helgenbeskrivelser? Fortælle om dyder, egenskaber og evner, som vi så hos vore »store«, fortælle om alt det til den kommende slægt sådan at: drenge der lytter går ud som mænd.

Noget i den retning prøver vi vel alle. Men så er der nu alligevel en fare her i denne forherligelse og forgudelse, som det jo let bliver til – af fortidens og slægtens store personligheder. Om al helgenbeskrivelse gælder der nok det, at skønt: en del deraf var sandt, var der dog megen løgn iblandt. Eller, det lyder vel pænere at bruge ordet: overdivelse, i stedet for ordet: løgn.

Vor tid er ikke den samme som vore forfædres tid. Derfor siger det heller ikke os ret meget, hvor man *ensidigt* fremfører deres liv og deres kamp. Ja, det bliver endda til den rene farce, hvis jeg mener, at det er noget jeg skal efterleve, sådan at jeg tror, at det skal være mit liv, min kamp, eller hvis jeg tror, at jeg kan stå med lidt mere glorie ved at henvise til, hvad mine forfædre har levet og har kæmpet. Alle kan vi enes om at glædes over det rige, vi mødte fra fortidens liv. Men vi må heller ikke glemme det farlige, der kan ligge heri, hvis vi for længe og for ukritisk falder hen i en sådan tilbagevendt skuen.

Det gælder for enhver, såvel som det gælder for en slægt som sådan.

En Allehelgens dag kan jeg nok være med til med glæde at sige Gud tak for alle de »store«, som var, for dem alle: »fra Ansgarius til Balle«. Men jeg tænker dog altid i ikke mindre grad på så mange, som ikke havde noget »navn«, ingen anseelse, ingen titler, ingenting af alt det store og fine, som man skriver artikler og bøger om, og som man med forkærlighed ynder at tale om i vendinger som: det var noget, der kendetegnede *mine* forældre.

Ved Allehelgen tænker jeg med forkærlighed på alle disse små. For i det store billede, som Allehelgen tegner for os, vil jeg gerne, at Oscar Geismar skal have ret, når han siger, at i dette store billede må vi i en udkant an-

bringe også os selv, eftersom vi deler tro og håb med dem, der gik forud. Helgener er vi såvist ikke, og det med: kæmpesamling, kan der heller ikke rigtig blive plads for. Men netop derfor tænker jeg med særlig forkærlighed på dem, som ikke nævnes i nogen åndshistorie, dem som hverken ynkes eller beundres, og hvis navn ikke skønnes værdig til længere erindring – de fattige i ånden.

Og hvad de »store« angår, ja, så er det dog sådan, at deres kamp er ikke min kamp og deres liv bliver derfor heller ikke mit liv. Så skal jeg heller ikke skabe mig eller stille mig an, som om det var tilfældet.

Men det, som er mit liv, min hverdag, skal jeg i stedet for leve uden at flygte fra det til fortidens eller fremtidens fagre drømmeverden.

Og mon så ikke også vore forfædre, store som små, kendte og ukendte, som nu ligger på kirkegården, mon ikke nok de også ville være med til sammen med Hostrup at sige det: Men med det bedste frelst – følges vi allerhelst – af en slægt, der *selv* har ild og kræfter – ej en, der tam og tom – kun i sin svaghed from – kun kan tralle vore viser efter.

Ringkøbing præstegård, den 28. oktober 1958.

Ejner Hillersborg.
(743)

VED GÅRDSLEDDET

Siddende i gårdsleddet til Sønderskov, pakket ind i et vattæppe, ferierende, nydende en sen, men lun oktobersol fra en høj, skyfri himmel, prøvende at samle og sortere de mange indskydelser og stemninger, som passerer gennem een efter nogle dejlige dage på Venø sammen med søskende og venner samlet til høstfest og jagt, fornemmer jeg en stor taknemmelighed, et gudskelov for at være blevet et led i en søskendeflok på 10. Sikken rigdom.

For jeg føler det som en rigdom at høre til en stor familie. Det er som om det aldrig kan gå een helt galt, sålænge der er rødder tilbage til noget så livsfrodigt og – synes det – bestandigt.

Intetsteds som hjemme har jeg fundet en så befriende evne til – og mulighed for – en sund livsudfoldelse, udtrykt først og fremmest i sang og dans, men også i en elskværdig, højrosted drillen hinanden. En leven-sig-ud, hvis forudsætning er, at man »tør« lægge masken og kaste sig ud i det med åbent sind, vidende at man er i en tilstand af ubeskyttet modtagelighed – også for andet end fest og glæde, men alligevel i tryk og tillidsfuld forvisning om, at familiefølelsen, at have oplevelser og erfaringer fælles, dette udefinerbare

som kaldes slægtsbånd, overflødig, den skal, vi hver især til daglig føler som en nødvendig beskyttelse, men som også hindrer os i at være helt os selv.

Jeg tror at vide, at den ubestemmelige fornemmelse af noget fælles, at have del i et sammenhold, kan have en positiv oppebærende kraft, kan blive en modvægt i livets omskiftelser og afbøde det enkelte menneskes tiltagende isolation og deraf følgende ensomhedsfølelse. En ballast, som uheldigvis også rummer en fare for at blive en dødvægt, som kan hindre den enkeltes frie udfoldelse i en selvstændig tilværelse.

Noget af det mest opløftende ved denne familiefølelse er, at den jo faktisk kan konstateres på tværs af forskellige sociale vilkår og modsatte anskuelser. Desværre bliver man ellers for ofte mindet om, at de samme sociale forskelligheder giver anledning til enten misundelse på den ene side eller et »se, så langt er jeg nået, så vidt strækker min anseelse og velstand« på den anden side. Hvornår bliver det moderne at klassificere mennesker efter deres menneske-værd fremfor efter deres sociale position?

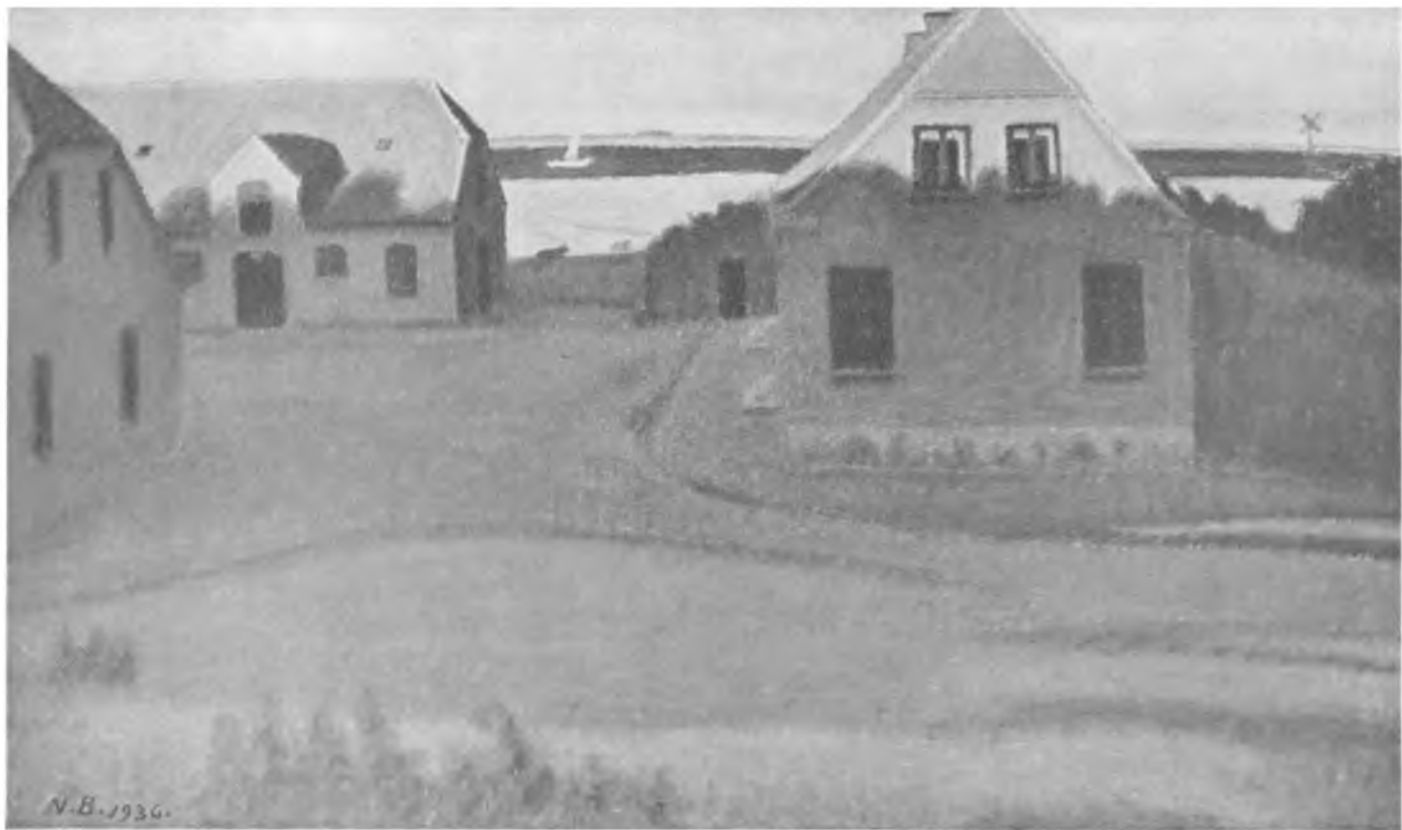
Mon ikke det engang imellem ville være sundt at se udover gårdsleddet, at vende blikket udad og tilbage og erkende, at set under slægtens synsvinkel (det er mere overkommeligt end evighedens) er man kun et ganske lille led i en lang kæde af skiftende generationer. Vi lever ikke alene med en fortid, men også i en fremtid, og en af begrundelserne for at holde liv i en slægtsforening kunne måske blive, at den kunne blive en påmindelse om, at kloden ville være langt lykkeligere, hvis alle i højere grad erkendte sig som hørende til samme familie. . .

Kommen så vidt i mine vidtløftige feriefunderinger bliver jeg brat afbrudt af een, som brutalt gør mig opmærksom på, at middagspausen er forbi. Det er tid at gå i kartoffelmarken med kaffe til karlene.

Venø, oktober 1958.

Hedevig.
(584)

Mod aften ved en gård. Veno

Engsnap.

Andantino. *V. Bjørre.*

I

1) Tit i tan - ken dvæler jeg der - hjemme i det kære gamle barndomshjem. Hver en
plet har der sin egen stemme, kalder min - der frem jeg har i gem.

Tit i tanken dvæler jeg derhjemme
i det kære, gamle barndomshjem.
Hver en plet har der sin egen stemme,
kalder minder frem, jeg har i gem.

Hvor jeg husker mangen morgenrøde,
når som barn jeg gik ad skolesti;
fandt i eng ved mosen blomster søde,
hørte viben, når den fløj forbi.

Lærken slog i sky sin klare trille,
duggen lå i perler over muld.
Luften var så morgenfrisk og stille,
solen steg og strøede sit guld.

I den gamle, skyggefulde have
blev de første ungdomsdrømme født;
livet syntes mig en dejlig gave,
sorg og gru jeg havde ikke mødt.

Under lindetræets grønne kroner
var der stilhed, ensomhed og fred,
der jeg hørte kirkeklokken tone,
når ved kvæld den ringed' solen ned.

Månen kasted sølvglimt over vandet,
når mod dammens dyb den brød sig vej.
Kanten blev af træers toppe dannet,
fint og blødt det hele tegned sig.

Lykken fandt vi der i ungdomsdage,
og den fulgte under grånet hår.
Derfor ser vi nu med tak tilbage
på de mange gode arbejdsår.

Bedstemor og børn og søskend' kære,
som har levet der i barndomsår,
måtte denne sang en hilsen være
og et minde om den gamle gård.

Når vi gode fortidsminder freder,
lyser de for os på vejen frem.
Guds velsignelse med alle eder,
hvor I hver især nu bygger hjem.

— Mor — 44.

Da Agnes og Ingeman Bjerre i jan. 1944 overdrog slægtsgården, Engsnap, til deres ældste søn, skrev Agnes ovenstående vers, hvortil sønnen Vagn Bjerre, lærer i Glostrup, har komponeret melodien.

Sangen blev sunget ved Rigmor og Viggo Bjerres sølvbryllup i okt. 1957, og da en del siden har spurgt efter tekst og melodi, viderebringes begge dele her i „Brevduen”.
En gæst.

LIVET ER EN SVALE

Ingen vil med rette kunne sige, at vi ikke lever i en spændende tid. Meget tyder på, at også eftertiden vil komme til at vurdere midten af 1900 tallet som et betydningsfuldt tidehverv. Nye opfindelser og nye verdenspolitiske magtfor skydninger vidner om, at »den kedelige nutid« tåler sammenligning med tiden omkring de store opdagelser, da et nyt verdensbillede blev til.

Mangfoldige historiske eksempler viser, hvor svært en ny udvikling og nye tanker har haft ved at slå igennem. Vi kan undre os over denne langsommelighed. Ikke desto mindre gælder det dog stadig, at livet er en svale, men teorien en snegl. Vi bliver let hængende i gamle teorier og sneglebaner, som livet og udviklingen forlængst har ladet tilbage som forældede.

*

Vi er uden tvivl i en lignende situation som den gæve bonde, der i sidste århundrede blev præsenteret for et lokomotiv. Det var en meget opvakt bonde, så han forstod hele maskineriet, da han havde fået det forklaret. Kun havde han til sidst ét spørgsmål: »Og hvor har De så gemt hesten?»

Under den anden verdenskrig indtraf der en næsten lodret stigning inden for den tekniske udviklingskurve, fordi livsinteresser stod på spil. Havde tempoet været normalt, ville atombomben først være kommet flere årtier senere, og vi ville have haft en længere tilpasningstid. Der er sket et afgørende spring, som vi har vanskeligt ved at forstå. Under den sidste krig blev Tyskland ramt af 1.3 mill. tons bomber. Men denne uhyre sprængkraft er for intet at regne mod den første brintbombe, der svarede til 3-4 mill. tons. Nu findes der bomber af størrelsesordenen 15 mill. tons og det skulle være muligt at konstruere bomber på 40 mill. tons.

Der er ingen vej tilbage fra atomtiden. Tænker vi os, at stormagterne enedes om at afskaffe alle A- og B-bomber, er der alligevel ikke nogen sikkerhed. For hvis der så udbræder en krig med »gammeldags« våben, ville stormagterne omgående begynde at producere atomvåben. Videnskabsmændene har løst gåden, og deres viden lader sig ikke udrydde.

Vi ved, at den, der kaster bomben, skal omkomme ved bomben. Ud fra denne viden kan der siges mange kloge og nødvendige ting om en nyorientering af det internationale samarbejde. For én ting er givet: tilværelsen kan aldrig blive den samme som tidligere. Vi ved, hvad der vil ske, hvis Gud bliver træt af mennesket, som Churchill udtrykte sig i en stor tale om »brintbombetiden« for et par år siden.

*

Eskimoerne kalder med et fællesnavn deres egen æt for inuit, og hottentotterne kalder sig selv for khoi-khoin. Begge udtryk betyder »mennesker« eller mere rammende »rigtige mennesker« – med en biklang af foragt over for andre mennesker. Heri ligger der et vigtigt kendetegn for primitiv kultur, at den er sig selv nok.

For nogle hvide er det sådan, at den hvide race er det samme som »rigtige mennesker« – med en biklang af foragt over for andre. Disse mennesker placerer hermed sig selv på et primitivt stade og – hvad der er fuldt så alvorligt – i en urealistisk situation.

Grundige UNESCO-undersøgelser viser, at der kun er minimale forskelle i menneskeracernes *medfødte* anlæg, både med hensyn til intelligens og åndelig konstitution i øvrigt. Og det karaktertræk, der mere afgørende end alle andre skiller mennesket fra dyret, modtageligheden, evnen til at lære af erfaringer og udnytte sin viden, det er i hvert fald fælles for alle.

Denne elementære viden er tilstrækkelig til at begrunde, at det verdensherredømme, europæerne har udøvet siden de store opdagelsers tid, ikke kan vare evigt. Og vi lever jo netop i en tid, da den hvide mands herredømme går tilbage i store spring, hvorved den verdenspolitiske magtbalance forrykkes. Som demokrater må vi have et dobbelt forhold til denne forskydning. På den ene side er det naturligt for os, at de tidligere og de nuværende kolonifolk fortsætter den nationale selvstændiggørelse, som USA gik i spidsen for med uafhængighedserklæringen i 1776, og at de arbejder for den sociale udvikling, der i Frankrig er knyttet til den store revolution i 1789. På den anden side er der fare for, at de ny stater i forståelig irritation over den *gamle* imperialismе undervurderer den fare, som den *ny* sovjetimperialisme er.

*

Hvor mange af os har virkelig draget konsekvenserne af, at vi nu i en grad som aldrig før er én menneskehed i én verden? Vi må gennem vor opdragelse og undervisning forebygge unødvendige verdenspolitiske chok. Dette kan gøres på flere måder. Vi må f. eks. holde op med at undervise i verdenshistorie, som om det kun var europæisk historie – tilsat lidt krydderi fra fremmede verdensdele. Men vigtigere end nye lærebøger er dog grundsynet. – Det er en gammel viden, at mennesket er skabt i Guds billede; men det er en ny virkelighed, at vort skæbnefællesskab er blevet verdensomspændende.

Svend Erik Bjerre.

(1325)

SLÆGTSFØLELSE

Rundt omkring i landet sidder mænd og kvinder og forsøger at udrede trådene i deres slægts tilblivelseshistorie. Forskellige mere eller mindre samvittighedsfulde og indsigtfulde firmaer tilbyder deres hjælp, for at man kan få udarbejdet en stamtavle eller anetavle over den slægt, man tilhører.

Hvorfor? Vel fordi det er noget, der ligger dybt i sindet, at vi umiddelbart føler os bundet til, tilknyttet de mennesker og den tid, der har været medvirkende til at danne og forme os, på godt og ondt.

Livet i den gamle gård, hvor børnene og deres forældre levede i den ene ende af stuehuset, medens bedsteforældrene havde deres tilholdssted i aftægtsstuen i den anden ende af huset, var et godt grosted for den opvoksende slægts fornemmelse af, at den var et led i en større sammenhæng. I de lavtloftede rum samledes familiens medlemmer, der var jo ofte mange børn, og livet har været præget af dette, at ikke blot forældre og børn, men også bedsteforældre og måske endda en gammel oldefar og oldemor var med i kredsen. – Man var, enten det blev sagt eller ej, umiddelbart inde i den store sammenhæng med de foregående slægtled.

Hertil kom, at de unge, som giftede sig, vel i regelen blev boende, om ikke i sognet så dog i nærheden, således at forbindelsen blev opretholdt med det sted og den slægt, hvorfra man var udgået. Der var altså mulighed for, at forbindelsen kunne bevares, og man havde sin tilknytning til de gamle for øje, tilknytningen til slægten og tilknytningen til bostedet. Begge dele hører til.

I dag hører aftægtsstuen fortiden til. Nu bor bedsteforældrene og oldeforældrene på »De gamles hjem«, og de unge gifter sig og flytter fra hjemegnen. Det bliver vanskeligere at holde forbindelsen levende bagud til de gamle slægter, men også til de af slægten, som tilhører ens egen generation.

Der er vist ikke nogen tvivl om, at de gamles kår på sin vis er langt bedre i dag end tidligere, men man bør ikke være blind for, at der også er gået noget tabt, – måske mest for den opvoksende slægt. Den livsvisdom, som de gamle sidder inde med, bliver i dag lukket inde bag institutionens solide mure, medens den før udmøntedes til børn og unge, som levede i hus med de gamle.

Man ikke meget af den rodløshed og rådvildhed, som præger vor tid, ville kunne modvirkes gennem en fornemmelse af samhørighed med fortiden. Som eksempel kan anføres en samtale i Lewes Wallace's bog: Ben Hur. (Forøvrigt en bog, som er værd at bruge til oplæsning for de store skolebørn). Den unge jøde Juda, Ben Hur, er blevet dybt foruroliget i sit sind efter mødet med sin barndoms legekammerat, romeren Messala, der netop er vendt tilbage fra et ophold i Rom. Messala har såret Juda ved sin spot over jødernes indelukkede verden og med sin stolthed over romernes erobringer, og Juda, som ikke selv kan finde svar på sit sinds urolige spørgsmål, henvender sig til sin mor. Hun fortæller ham, hvem han er, peger på, at han er en direkte efterkommer af Hur, Josvas ven, viser ham, at han ikke alene er af en gammel ædel slægt, men også, at denne slægts bedste

traditioner, dette at ære ånden højere end magten, må være mere værdifuldt end romerens tilbedelse af den rå magt.

»Jeg har stillet Israels store mænd frem for dig,« siger hun. »Nu vender vi os mod Roms bedste mænd. Mod Moses stiller vi Cæsar, Tarquinius mod David, de bedste af kongerne mod dommerne, Augustus mod Salomon – synes du, romerne kan stå sig? Og tænk så på profeterne, de største blandt Herrens tjenere! Tror du, romerne har mænd, der kan lignedes ved dem?«

Når det jødiske folk, trods al den undertrykkelse og forfølgelse, det gennem tiderne har været udsat for, dog har kunnet opretholde sin eksistens, er årsagen hertil sikkert, at det aldrig har glemte, hvem det var, at det har bevaret forbindelsen bagud og instinktivt har forstået værdien af et ubrødeligt slægts- og stammesammenhold.

Ben Hur føler sig foruroliget over mødet med den tids pågående teknik og magtudfoldelse. Romervældens glans og herlighed overvældede jo mange, og hvordan kunne ungdommen undgå at blive påvirket heraf? Hans moder, som var en klog kvinde, forhindrede ham ikke i at lære alt dette at kende, hun gav ham lov at opleve Rom med al dens tilsyneladende storhed, men gav ham også en forståelse af, at al denne storhed og denne nutids tilsyneladende evne til at besejre alt, dog ikke kunne måle sig med den åndskraft, som var hans folks ejendom.

De samme problemer fylder vor tid. Den moderne tekniks vidundere optager os. Vi betages jo alle mere eller mindre af dagens sensationer, og den røst, der engang imellem lader sig høre inderst inde, om det nu også er så vigtigt for os at være med i det almindelige jag, kan så let forstumme.

Rejsejournalisten Jens Bjerre indleder sin bog: »Blandt menneskeædere på Ny Guinea« med følgende lille historie:

Bærer-karavanen arbejdede sig højere og højere op i bjergene. Jeg presede hele tiden på for at komme hurtigt frem. For at opmuntre bærerne til at sætte farten op havde jeg givet dem små byrder og lovet dem god betaling. Men en morgen nogle dage efter starten gjorde de ingen tegn til at bryde op og fortsætte.

Jeg kaldte boss-boyen hen til mig og spurgte ham, hvad der var i vejen med bærerne. – »Er de utilfredse med betalingen eller med byrderne?« sagde jeg. »Nej, master,« svarede han. »Betalingen er god nok, og byrderne er ikke for tunge.« »Men hvad er der da i vejen?« spurgte jeg. »Ikke godt så hurtigt, master,« svarede han. »Vore sjæle kan ikke få tid til at følge med os. No good, master...«

Vi trænger vist alle til engang imellem at sætte os stille, så sjælen kan få tid til at indhente os.

Når så mange i vor rationalistiske nutid er stærkt optaget af at udrede slægtsforhold og opstille ane- og slægtstavler, er det et vidnesbyrd om, at man umiddelbart føler det som noget værdifuldt at se sig tilbage, at kende sin oprindelse og sin slægt. Man kan ikke lades uberørt ved at høre om de gamle, og man kan endnu mindre være ligegyldig, hvad angår nulevende slægtninges ve og vel.

Der er her slet ikke tale om slægtsstolthed eller om følelse af bedreværd

ved at tilhøre en mere eller mindre gammel eller udbredt slægt, men simpelthen en fornemmelse af et tilhørsforhold på godt og ondt, en følelse af medansvar for, hvad ens slægtshistorie indeholder af godt eller dårligt. Jeg er selv et lille led i et stort hele, som har været med til at forme mig, og jeg er selv, enten jeg synes om det eller ej, med til at forme og forny den slægt, jeg tilhører.

Man ikke netop en sund ansvarsfølelse kan bygges op på denne forståelse. Et ansvar der i første led gælder den nærmeste familie, derudover slægten og endelig folket, vi alle er en del af.

Slægternes historie er folkets historie og må derfor være grundlaget for forståelsen af vor egen tid. Danmarkshistorien har og skal have en stor plads i skolen, men skal den komme børnene ved, må den bygge på beretningen om *mennesker*, om deres liv og gerning, deres håb og tro, deres fald og oprejsning. Jo nærmere børnene kan føle sig tilknyttet vore forfædre, jo mere kan deres skæbne leve i deres sind og fantasi og være med til at opbygge deres personlighed. Hvis børnene derfor kan opleve de gamle som tilhørende den slægt, de selv tilhører, er de allerede nået langt i deres opfattelse af det væsentlige, dette at de selv er et led i den historiske udvikling.

Det er forøvrigt en skam, at det gamle familiealbum med de morsomme billeder af bedsteforældre, onkler og tanter o.s.v. ikke længere er i kurs. Denne tykke bog med messingbeslag, som havde sin plads på bordet i »den pæne stue«, var med til at fastholde forbindelsen med slægtens gamle. Og når mor eller bedstemor havde vist billederne og fortalt om dem, forstod børnene nok, at de sidste sider i bogen var beregnet til billederne af dem selv, når de engang blev »taget af«.

Det kan være en skøn oplevelse for en udenforstående et besøge ejeren af en gammel slægtsgård, ikke mindst hvis man kan få ham til at fortælle om sin gård og sin slægt. En sådan gård fortæller om slægtens liv gennem onde og gode tider, og man mærker, hvordan respekten for fortiden og bevidstheden om at forvalte gammel arv har været med til at danne mandens personlighed, at ansvaret for denne plet af fædrelandets jord har pålagt ham at yde sit bedste. Han vil ikke alene bevare gammel arv, men vil udnytte, hvad der er ham betroet fra de gamle, således at det kan bringes videre til nye slægtled, forøget med, hvad han selv kan tilføre gennem dygtighed og udnyttelse af tidens muligheder.

Slægtsfølelsen bliver altså ikke noget tegn på stagnation, en låsen sig fast i fortiden, men netop en påmindelse om, at traditionerne skal føres fremad ind i den nye tid med alle dens uendelige muligheder.

Frits Bjerre.
(416)

NIELS BJERRE-SAMLINGEN PÅ LEMVIG MUSEUM

I den nye museumsbygning i Lemvig, der er åbnet i år, er der skabt en værdig ramme om museets Niels Bjerre-mindesamling, som omfatter over 100 malerier og tegninger foruden skitsebøger og personlige minder om maleren.

Tanken om at oprette en sådan mindesamling for Niels Bjerre indenfor Lemvig Museums rammer kom frem i begyndelsen af 1930'erne. I året 1932 erhvervede museet digteren Thøger Larsens bogsamling, kikkerter og andre interessante ting fra hans arbejdsværelse og indrettede en Thøger Larsen-mindestue, som foreløbig fik til huse paa Lemvig Centralbibliotek. Kort efter begyndte museet også at erhverve billeder af de lokale kunstnere, som var Thøger Larsens personlige venner — i første række malerne Niels Bjerre og Kr. Bjerre.

Malerisamlingen havde først til huse under beskedne forhold i museet, og selve samlingen var til at begynde med meget beskedne, men redaktør Hans Lilholt, som var en ihærdig forkæmper for museet, udførte et stort arbejde for at få mere og mere af Niels Bjerres produktion samlet i museet. Nogle fremragende Niels-Bjerre-tegninger, som fandtes i Thøger Larsen-mindestuen, blev den første begyndelse til Bjerre-malerisamlingen, og tid efter anden voksede samlingen med et maleri eller en tegning, der blev købt eller skænket til museet.

Men først efter Niels Bjerres død i 1942 voksede malerisamlingen til en virkelig seværdighed. Af Niels Bjerres arvinger fik museet overladt en del skitsebøger samt noget af malerens bohave og forskellige andre ejendele. Fra Niels Bjerres halvsøster i København, fru Margrethe Thorndahl Sørensen, modtog museet af og til forskellige ting, og efter hendes død viste det sig, at hun havde testamenteret hele sin Niels Bjerre-samling, bestående af over 20 oliemalerier samt nogle akvareller, til museet på betingelse af, at billederne skulle ophænges samlet. Også fra Niels Bjerres svoger, landinspektør S. Mouritsen, København, og dennes to sønner, landinspektørerne E. og A. Mouritsen, modtog museet værdifulde gaver, således en halv snes af Niels Bjerres skitsebøger, kunstnerens dødsmaske, hans staffeli og malerkasse samt en del andre personlige ejendele. Også Niels Bjerres familie på Lemvigegnen har skænket værdifulde gaver til mindesamlingen.

At skaffe Thøger Larsen-stuen og Bjerre-malerisamlingen en varig plads i værdige omgivelser har længe været et af museets store ønsker. Dette ønske er det blevet muligt at opfylde ved opførelsen af den nye museumsbygning, der er taget i brug i år. Her er der en hel malerisal, som udelukkende er forbeholdt Niels Bjerres billeder, og ved siden af en anden malerisal med billeder af Kr. Bjerre og andre malere med tilknytning til egnen. For enden af denne sal er Thøger Larsen mindestuen indrettet, medens der i et hjørne i den modsatte ende af salen er indrettet en slags mindestue for Niels Bjerre. Her er nogle af hans gamle møbler anbragt, her ses hans karakteristiske hat, hans store riskuffert, som han altid førte med sig på rejser, og forskellige andre ejendele, ligesom man ser stafeliet med hans sidste oliemaleri, som han ikke nåede at få fuldført. Det halvfærdige billede giver et godt indtryk af Niels Bjerres specielle malermåde og teknik.

Niels Bjerres slægtninge har som sagt været flinke til at forære museet billeder og andre ting, som det er værd at bevare. Der er stadig adskillige billeder med personlige motiver i slægtens eje, og museet håber med tiden at erhverve nogle af disse til mindesamlingen. Museets formand, bogtrykker Gadgaard Nielsen, Lemvig, understreger, at hvis der indenfor slægten findes billeder, som man — f. eks. efter dødsfald — mener bør have sin plads i museets Bjerre-samling, så vil man derigennem kunne yde en meget værdifuld støtte til museets bestræbelser for at hædre Niels Bjerres minde ved at gøre hans mindesamling så righoldig og fyldestgørende som muligt.

YELLOWSTONE m. m. 1958

Kære alle!

Begyndelsen til turen vil sikkert se gruopvækkende ud for nogen – idet vi fastsatte starten til senest 4,30 søndag morgen fra Vancouver, – og gennemførte det, hvad mere er!

Der var ikke mange vågne sjæle i byen, da vi kørte, men så meget desto lettere kom vi af sted og var nede ved US-grænsen, før vi fik set os om. Der fik vi skrevet nye besøgsvisa ud, gældende til 6 mdr.s besøg i »Guds eget land« – og så strøg vi af sted igen.

Bellingham stoppede vi heller ikke i, der plejer vi ellers at få morgenmad 2. gang, men i dag var det udelukket, simpelthen på grund af det tidlige tidspunkt!

De eneste to biler, vi havde set på vejen til nu, var en *Edsel* – og en lille *Lloyd*, som lige er kommet frem herovre. Den sidste grinede vi af – det er den eneste bil, vi kan tillade os at grine af – Folkevognen er jo ikke meget større! Ikke desto mindre kørte vi med samme hastighed med vores 32 hestekræfter som *Edsel* gjorde med sine vel 320! Den er ikke populær, der er solgt meget få af den.

Lad os endelig ikke dvæle ved bilsnak – det er et uendeligt emne for piger såvel som mænd herovre!

Vi drejede østpå i Everett og begyndte så småt at kravle opad til Stevens Pas. Det vil sige vi kørte i skovterræn opad og opad i snoninger, indtil vi var på toppen, (hvor der var 2 m sne ved vort sidste besøg i julen 57). Nu var der ikke skygge af sne – der var bare lavthængende skyer oppe i bjergene, fordi det endnu var tidligt om morgenen.

Så rullede vi nedad – og straks man kommer ned ad den østlige side af bjergene, forandrer klimaet sig. Det er tørt, og der gror ingen træer, kun lave, grå buske (som i Okanagan). Det er ikke jorden, der er dårlig, kun mangel på regn, for lidt længere inde, hvor der er en flod, laver man kunstig vanding og har kæmpe fersken-, abrikos- og æbleplantager, der lige nu bugner af frugt. Alle grene er holdt oppe af stokke, og abrikoserne sidder tæt – og de er usandsynlig gode med al den sol de får hele sommeren igennem. Ved een af de mange frugtstande fik vi os en hel *sæk*, (mindst 100 abrikoser), for næsten ingen penge.

I mellemtiden havde vi haft stop i Wenatchee, den største by i distriktet, og var inde på et dejligt airconditioneret hotel og få amerikansk morgenmad. Da vi kom ind i byen og stod ud af bilen, mærkede man først varmen – den væltede op af asfalten bogstavelig talt.

Vi fik fyldt tanken op – ikke bare på os selv, men osse bilen.

Lige et lille sidespring angående servicestationernes toiletter, der herovre i reglen er nogle vidunderer af teknik. Som f. eks. her i Wenatchee, hvor jeg gik ind og ville vaske hænder og stod og hev og sled i hanerne ved kummen – de kunne ikke *rokkes* ved, hvilket heller ikke var meningen, for ved en

fejltagelse kom jeg til at træde på en knap i gulvet – og vandet sprang nok så villigt ud af hanen! Håndklæder, papirs eller tøj's, er også et ukendt fænomen, man holder hænderne hen under en kasseagtig ting, trykker på en knap, og der fuser varm luft ud på een! Amerikanernes simplificering af al ting! Det er nok bare et tidsspørgsmål, hvor længe det varer, inden toiletet »slår ned« af sig selv, når man letter sig fra det.

Det bli'r et chok, tror jeg! –

Strækningen fra Wenatchee til Spokane vil jeg gå let hen over. Det var hvedeland. Intet andet end milelange hvedemarker, gule og tørre – og 50 km mellem hver lille by, som var et par huse grupperet om nogle enorme kornsiloe! Træer så man kun, hvis en farmer havde været så betænksom at plante et par stk. ved sit hus. Nogle steder høstede man. – Et par store mejetærskere sled sig igennem de enorme strækninger, fulgt af lastbiler, som kørte på siden af dem og fangede det, de spyttede ud, så her går man lige fra kornmark til stubmark, og Anders sagde, at det skulle ske på ret kort tid – for hvis der kom en tornado, ville den ryste kornet af, før det var høstet. Allerede en uge efter var der pløjemarken så tørre, at støvet hvirvlede op og agerede snestorm for os på sine steder!

Heldigvis forandrede landskabet sig igen og blev grønnere inde i Montana, hvor vi det meste af tiden fulgte en flod gennem skov og bjergland.

Vi syntes, at eftersom vi havde kørt hele dagen – med spiseophold flere steder – så kunne vi ligeså godt køre så langt, som vi orkede den dag og kun gemme en halv dags kørsel til parken næste dag. Som tænkt så gjort, og vi stod ikke ud, før vi var i en lille by, der var centrum for et rigtigt cowboyland – ranchland med andre ord. Store farme med kvæg udelukkende, store bjergstrækninger og tørre græsmarker med kvægflokke på hist og her. Vi var ikke mere køretrætte, end at vi, efter at have indlogeret os på motellet der, gik hen til byens *Tavern*, en sjov blanding af en bar, en forretning med revolvere, fiskegrejer m. m. Kort sagt et sted, hvor der kommer cowboys og folk, som er interesseret i at se på dem! Det var jo søndag, og i Canada eller Washington stat er der ingen udskænkning af noget som helst en søndag, men *her* inde i det rigtige western Amerika er der mere frit i den retning. Sjovt nok bruger de også mere sølvdollars end papirpenge her. De er lidt »bagefter« på mange måder og holder fast ved det gamle westernliv.

Mandag d. 21.-7. kørte vi videre og var i Yellowstone ved 15-tiden efter at have passeret bl. a. een af westens rigeste minebyer, *Butte*. Den havde været rig, kunne man se, store sølvminer i bjergene rundt om og store, gamle huse vidnede om det, men *nu* var den ret beskidt at se til.

Ved indgangen til Yellowstone står man overfor et emne, som det er ret håbløst at koncentrere på nogle ark papir, for USA's ældste og største nationalpark har nok stof til adskillige bøger! Ikke desto mindre er de fleste turister så frejdige, at de tror, de kan »gøre« parken på 1 dag med at køre igennem den.

Vi standsede ved parkkontoret indenfor indgangen og fik »billetter« og orienterende kort og brochurer – og fik derfra bestilt vores hytte til at bo

i ved *Old Faithful* landsbyen. Det var ret tidligt på eftermiddagen, så vi trillede hen og så på »varmekilder« og geysere allerede på vejen til landsbyen. Der er ca. 3000 af dem i parken, så der er nok at se på. For år siden har der været vulkaner der, men nu koger vand og damp altså op gennem kraterne og laver geysere eller bare kogende damme, der står og damper og lugter af svovl. Det er ikke let at forklare, hvordan de ser ud – men alt det, der omgiver dammene og geyserne, er faktisk kedelsten. Det er kogende vand, der afsætter det, og mange steder kunne der være en centimetertyk skal henover dammen, og folk blev indprentet tidlig og sent at passe på deres børn, at de ikke skulle falde udenfor de træbroer, man går på mellem geysere, for det er kogende vand, der er i dem. Hvad de også pointerede stærkt var, at folk skulle lade være med at smide mønter og ting i det hele taget ned i dammene, for de ødelægger systemet. Der afsætter sig kedelsten om tingen, og den stopper kanalen nede i jorden og udslukker geyseren. Alt det fik vi et vældigt foredrag om næste dag, da vi stod op og gik med på den »naturvandring«, der varer 3 timer hver morgen, 8–11, under ledelse af en forstmand.

I mellemtiden var vi kommet i »kvarter«. På siderne af os boede folk fra Nebraska og Tennessee, – ku' vi se på bilerne.

Hele parken er dækket med fyrretræer – så nær som i geyseregnene, hvor de ikke kan gro selvfølgelig. Vores hyttelandsby (400 stk.) lå også mellem høje træer. Der var endvidere den gamle hotelbygning, forretning med alt muligt i købmandsvarer, souvenirs osv., plus et par cafeteriabygninger – og nogle servicestationer til de hundreder af biler, der kom hver dag.

Allerede første aften så vi *Old Faithful*, »gamle trofaste geysere«, springe flere gange med ca. 60 minutters mellemrum. Folk står i massevis med kameraer og venter tålmodigt på, at den skal smide sine 12000 gallons vand op af jorden. Den er så kendt, fordi den er så præcis. Mange af de andre er meget kønnere damme og geysere.

Den tur, vi var på tirsdag d. 22. om morgenen, gik opad i bjergene op til et udsigtspunkt, hvorfra vi så *Old Faithful's* eruption, og på vej op og ned forklarede forstmanden om blomster, træer og dyrelivet i parken, som jo kun er tilgængelig 4 mdr. af året. I vinterens 8–9 mdr. er der mange fod sne, og der er kun 4–5 mennesker til at passe på de forskellige »poster« i parken.

Det mærkedes altså, at man var 7000 fod eller mere oppe over havoverfladen. Man kunne mærke solen brænde, og man blev træt midt på dagen. Om natten går temperaturen helt ned til 4–5 grader, så det var behageligt at sove der til forskel fra Vancouvers hede, – som vi har haft den i år!

Hen på eftermiddagen kørte vi en tur ud at se på »muddervulkanerne«, og på vejen standsede vi mange gange for at se og fotografere bjørnene, som stod ved vejkanterne og tiggede kager af de forbipasserende. Een var ved at kravle helt ind i en rød bil. Det så farligt ud ligefrem!

»Muddervulkanerne« – og især den ene, som var nys udbrudt (1948) – var djævelske at se på. Den ene var altså især grusom: en dyb kløft, hvor der boblede gas op gennem sort mudder og fik det til at springe 4–5 meter

op og syde og dampe frygteligt. Det var fantastisk – håber Anders' fotos viser noget af storheden i den. Den lå afsides og højt oppe, og vi kom kun tilfældigt til den! Der stod endnu træstammer ved siden af kløften, sorte og døde af at blive overdænget med mudder hele tiden. Og så stank der af svovl!

Så var den store Yellowstone Lake noget mere idyllisk. Mange fiskede i den og sejlede med motorbåde ude på den.

På vejen hjem kørte vi gennem den store Yellowstone-floddal, hvor skrænterne, eller kløfterne rettere, ned til floden er umulige at beskrive. Alle mulige gule og orange farver har de, og nu så vi den i aftensol, hvad der ikke gør den ringere. Men man skulle ha' mindst cinemascoppe for at fotografere den, så den kom til sin ret! Jeg tror ikke, at *Grand Canyon* i Arizona er flottere, men det får vi jo nok at se engang, om den er! ! !

Den aften var vi godt trætte, da vi kom hjem til vores bjælkehytte. Samme beboelse havde en brændeovn, forsynet med træ til at fyre med, og det havde vi meget sjov af at forsøge os med.

Næste dag tog vi den med ro og gik ture ud fra *Old Faithful* og så på de andre »hotspring« rundt omkring – de har et navn hver især, lige fra »slotsgeyser«, der har bygget et helt slotsruinlignende udspring for sig selv og springer hver niende time, og til den, der hedder »lille håbefulde«, som står og plasker kogende vand op i luften hele tiden – uden at nå mere end 1 meter op nogensande! Det er jo enestående varme- og energikilder, der ligger her, men alt skal bevares, som naturen har lagt det, hvilket ikke er nogen dårlig vedtagelse.

Om aftenen er der i landsbyens forststation arrangeret film med foredrag om Yellowstones historie og oprindelse m. m., og det var vi omme at se på et par aftener. Samtidig har forstmændene lavet store lejrbrål, som måske tjener det praktiske formål at varme, for det er langt fra lunt om aftenen. Det er dog kun en behagelighed fremfor den ørkenvarme vi kørte igennem hertil.

Emnet Yellowstone er langt fra udtømt endnu, men jeg er ved at være træt af at skrive om det, så vi rykker »teltpælene« op og kører »norden ud« af parken og er på vej hjemad, hvor vi var omme at se en USA national Bison farm. Bisonranch hed den vist, og der så vi nogle store Buffalo-Bisons, som der var i tusindvis af for bare 100 år siden på USA's prærier. Vi boede i Missoula på vej hjem, – og tilbragte en hel dag oppe ved »Sandpoint« ved en dejlig stor sø (500 miles i omkreds). Et lille ophold i Everett inden vi kørte nordpå til Vancouver. Vi gjorde holdt i een af ørkenbyerne, som den dag havde ca. 35 grader i skyggen. Der købte vi ind af forskellige bomulds-ting, for de er kun halvt så dyre hernede i USA, som hos os i Canada.

Jeg håber dette her plus vores billeder vil give jer et helt godt indtryk af turen – og så har I oplevet den på en mindre udmattende facon end vi har!

Bedste hilsener til jer alle.

Anders og Dorrit.
(363)

FORENINGSMEDDELELSER

Bjerrestævne

Vort næste stævne finder sted på Bovbjerg lørdag den 27. juni 1959. Der er overvejelser i gang vedrørende underholdningen, og vi tror at kunne love, at der vil blive tale om en virkelig festlig sammenkomst. Sørg for at holde dagen fri.

Nærmere meddelelse vil senere blive udsendt.

Medlemstallet

Medlemstallet har for 1958 været 278, en lille fremgang i forhold til sidste år. Enkelte har udover det sædvanlige kontingent sendt et ekstra bidrag til bestridelse af omkostningerne, vi siger tak herfor, — et eksempel til efterfølgelse for andre. Medlemsbidraget, 5 kr., bedes tilsendt Frits Bjerre, Bøvlingbjerg, på vedlagte girokort (giro 669 22).

Slægtninge i udlandet

Vi er stadig interesseret i nøjagtige adresser på slægtninge i udlandet. Disse vil vederlagsfrit få tilsendt Brevduen.

Bidrag til næste års Brevdue

Vi har ofte bedt jer sende bidrag til vort julehefte, men uden større virkning. Brevduen ville sikkert vinde ved, om mange uopfordret ville give deres besyv med i laget og tilsende os stof til optagelse. Ordet er frit, og emnerne er frie. Verden er så mangeartet og broget, som vi selv er det. Hjælp med til at gøre vor Brevdue levende og *interessant*. Bidrag kan indleveres til enhver af bestyrelsen (helst inden 1. november).

Bestyrelsen.

Bjerrslægtens bestyrelse:

Direktør *Markus Bjerre*, Skive. Tlf. 94 (Formand).

Friskolelærer *Frits Bjerre*, Bøvlingbjerg. (Sekretær).
Tlf. Bøvling 90. Giro 669 22.

Gdr. *Chr. E. Bjerre*, Brodal, Lem. Tlf. Lem 88.

Dytlæge *Vagn Godrim*, Holstebro. Tlf. Holstebro 1097.

Civilingeniør *Peter Bjerre*, Frederiksdalsvej 13, Virum. Tlf. 846534.

Gdr. *Holger Bjerre*, Grøngaard, Nr. Nisum. Tlf. Nr. Nisum 71.

BJERRESLÆGTENS

BREVDUE

Julen 1959

KÆRE SLÆGTNINGE!

Glæden og munterheden kendetegnede vort stævne på Bovbjerg i sommer.

Hverdagens kendemærke er arbejde og måske slid. Lad det altid være således, at arbejdets alvor og ansvar fylder os til daglig. Når dagværket er gjort, er der en god baggrund for at feste, så festen kan blive en virkelig oplevelse.

Med tak for samværret i sommer ved Bjerrestævnet sender vi jer alle de bedste hilsener med ønsker om en god jul og et godt nytår.

Bestyrelsen.

INDHOLD:

K. Bjerre, Sorø . Indtryk fra Indien . Fra 90'ernes Nr. Nissum
Hilsen fra Californien . Jul i 90'erne . Chr. Paakjær fortæller
What are your plans? . Ane Matie Bjerre, Rødding . Bjerrefesten 1959
Dødsfald . Adresseliste

1859 — 3. december — 1959

K. BJERRE

(103)

Sidste år, da jeg læste opfordringen om at skrive til »Brevduen«, tænkte jeg, at jeg ville skrive lidt om min far – i anledning af hundredårsdagen for hans fødsel – både for at vi, der kendte ham, kunne mindes ham, og for at give et »billede« af en af slægtens gode, gamle mænd til de unge. En Bjerre, hvis motto var: Tvivl er dødens og gravens klang, tro er livets og sejrens sang.

Dengang syntes jeg, at det kunne jeg let gøre, men nu, da jeg skal til at fæstne det på papiret, strømmer det ind med minder fra et langt og rigt liv, at jeg ængstes for, at jeg ikke evner at tegne »det rette billede« af en af vor slægts mange kendte og gode skikkelser – at jeg synes, min far var »noget særligt«, er vel kun naturligt, men jeg ved, at mange rundt om i landet satte pris på ham, agtede og ærede ham, ja holdt af ham, munter, mild og venuesæl som han var. Ikke alene vi, der var hans slægt, men folk af anden stand og også mennesker, som var af helt andre meninger end han, hørte til hans vennekreds.

Hvem og hvordan var så denne slægtning?

Han var en af de mange bondesønner, der brød ud af landmandsrækken for at gå til »bogen«, som det hed i gamle dage. Han stammer fra Sønder

Kokholm i Tørring v. Lemvig. Som Gravers Christian Kokholm Bjerre blev han døbt, senere blev kaldenavnet Christian stavet med K, og det blev som K. Bjerre, han blev kendt. (Morsomt nok, når jeg vil forklare, hvem min far er (var), så møder og mødte jeg næsten altid svaret: K, Bjerre, Sorø, som noget selvfølgelig. Selvom der er flere andre gæve Bjerrer med »K«, så er navnet K. Bjerre kun én). Som 16-årig kom han på Sorø Akademi, hvorfra han fem år senere blev student. (Far var vist ikke særlig flittig som elev, han havde mange interesser, der ikke var almindelige for skolesøgende, men han må have været »et godt hoved«, for han var altid duks i sin klasse). I 1887 blev han teologisk kandidat og fik hurtigt derefter embede som kapellan i Marvede-Hyllinge hos pastor Møller, der var gift med Jutta Bøjsen-Møller. Allerede i 88 brød han op fra præstegerningen og blev med præsteparret Møller som partnere forstander for Sorø Højskole. Fru Jutta tog sig af den huslige del af denne gerning, indtil far i 93 giftede sig. Mor var kun 19 år og altså meget ung til den krævende gerning, men også hun var »noget særligt«, for hun klarede opgaven og var både dengang – og senere – far en god kone, der på sin stærke måde så udmærket supplerede far og støttede ham, der hvor han havde det mest behov. At far i 91 kom til Levring præstegård – som vikar for Frederik Bruun i de efterårsmåneder, hvor der ikke var elever på højskolen – og der traf sin »skæbne« – den fynske forpagterdatter – Elise Møller, betegnede han livet ud som Guds bedste gave til ham.

På Sorø Højskole havde de i 7 år deres rige virke, på en skole der var landskendt – ja kendt i nabolandene med – en skole med flere elever, end der var plads til. Der var mange gode hjælpere, og mange »store« talte ved møderne, stævner, der endnu huskes af mange gamle. Far havde en egen evne til at samle værdifulde hjælpere, så samværet både til daglig og fest fik værdi for alle, der var med. At han selv var en livfuld og klog taler og – som præst – en mild, forstående og ærlig forkynder – var med til, at både hans skole og han selv fik et godt »ry«, og det er da fra den tid, at Bjerre-navnet også blev et kendt Sorønavn.

På højskolen blev vi tre søskende – to drenge, Axel og Valdemar – og jeg født, men vore barndoms minder har vi stærkest fra Pedersborg ved Sorø, hvor far efter opfordring i 1900 blev sognepræst. Et sted hvor vi mindes lyse og solrige dage, indtil de mørke skyer kom ind i vort hjem. For foruden, at far var skolemand og præst, var han også optaget af politik. Jeg skrev med vilje ikke politiker, for selv om han blev rigsdagsmand – Venstre – endog en kort tid landstingsmand, så var det trods det store arbejde han gjorde på tinge, ikke dér, han havde sin plads. Han var ikke hårdfør nok, bukkede under for intriger og sladder. Gennem den tid – der var svær at gennemleve – blev far ikke knækket, men modnet, som det netop sker i modgang. Han fik i den tid at mærke, hvor afholdt han var, og fik da også fuld oprejsning, så han igen kunne arbejde videre i præstegerningen, hvor han så absolut hørte hjemme.

Efter at vi i 1909 måtte rejse fra Pedersborg, var far en tid på Kærehave, og i 5 år, de vanskelige tider i 1913–18, var han forstander på Kerteminde

Højskole. Skolemæssigt var det en vanskelig tid, men far var ikke glemt, han rejste meget rundt i landet, og der er kun et par forsamlingshuse, hvor han ikke har talt.

Far var som nævnt en god taler, hans emner spændte fra historie og til almene samfundsproblemer.

Han var ivrig forkæmper for »de små«, både i samfundet og børnene. Han talte både jødernes og armeniernes sag. Var ivrig »Fredsmænd« – med til at føre »Kvindesagen« til 15. juni 1915. Ja, og så var han meget med i arbejdet for afholdssagen – kæmpede godt herfor. (Var et levende eksempel på, at man glimrende kunne have det festligt og muntert uden at have vin til at sætte »stemning«.)

Foruden at være folketaler – en foredragsholder med liv og lune – taler med billeder og historier, var han fornøjelig og hyggelig. Dertil var han en skribent – særlig kendt fra »Dansk Folketidende« og Sorø Amtstidende – hvorom der blev sagt, at han kunne skrive, så både »Maren i mosen« og »Slotsherren« havde glæde af det, han skrev.

Fars evner var mærkeligt vidtrækkende, men han sagde selv: Jeg kan ikke skrive en tale ned, førend den er holdt. Han havde en fænomenal hukommelse. Han imponerede ofte med sin naturlige talefærdighed – talte endog uden manuskript på fremmede sprog.

Både i sorg og glæde havde han en evne til at sige de rigtige ord, fortælle en morsom historie, hvor den passede, og sige netop det trøstende og opmuntrende ord, så det gik til hjertet – formentlig fordi det kom fra hjertet.

Som lejlighedsdigter havde han også festlige evner, men også både salmer og smukke digte har han skrevet. I mors efterladte papirer er der mange hjertevarme, poetiske og kønne vers. Ikke mindst har han skrevet til mor, sange og vers – alvorlige og spøgefulde – som vidner ikke alene om hans kærlighed til hende, men også om at han mestrede versekunsten.

Blandt sangene findes også noget, der kaldes »Mandagssalmer« – vers far skrev over søndagsteksterne. Som nævnt skrev han ikke ned, før der var talt, men mor fik ham til i en årrække at nedskrive sine prædikener, og disse er i mange tilfælde ledsaget af »egne vers«.

Man kunne vist fristes til at sige, når man læser alle mine lovord om far, har denne mand da ingen fejl? Han ville selv være den første til at remse nogle op, men bortset fra, at han kunne blive »vred« – så var han det også, og det var noget, vi nødigt udsatte os for. Hidsighed var ikke helt ukendt, men så var han efter et udbrud også meget »ked«. Han sagde selv, han var doven, og var det ikke, fordi mor tog »affære«, eller han var »pisket« til at gøre det eller det, så var det aldrig blevet. Men jeg synes, far nåede meget, havde måske let ved noget, andre havde besvær med. Bestilte han ikke »andet« – så læste han, og hvor vi har haft have, var han ivrig til at grave og gøre det nødvendige, men mindre sjove havearbejde. Han sagde selv, at luge var han ikke god til, han kendte ikke »krudt« fra ukrudt. Men mange af de prædikener, som han holdt, er blevet til med et skuffejern i hånden.

Far var et »søndagsbarn«. Om det i realiteten betyder noget, hvilken

ugedag man er født, tror jeg næppe, men fra naturens side var far udstyret med lyssyn, godt lune – vittigheder var ham ikke fremmed – sans for alt, hvad der var godt; dog rent mædlig set var han glad for det daglige – men menneskelig set var han ren og god, og jeg har aldrig hørt far sige noget ondt eller grimt. Han hævdede også, at nok skulle man være vågen og kritisk, men man skulle ikke i sandhedens navn sige folk »sandheden«, hvis den kun var ubehagelig, og hvis man ikke kunne gavne eller gøre godt med det, man sagde. Ikke at han ikke sagde sandhed, jo han kunne godt »vejlede«, men altid med hjerte. Skulle der siges »et alvorsord«, så evnede han at sige det med styrke, men altid så det blev forstået og påskønnet, hjælpsomt og med mildhed, så det blev taget til indtægt og eftertanke, han sårede ikke med sin gode vilje. Han var aldrig bange for at »bede om forladelse« – næsten også når han ikke havde behov – uden derfor at være et fæ, selv om det var et af de ord, han ofte brugte om sig selv.

Nogen rig mand på jordisk godt var far ikke, men med den rigdom, som et lykkeligt familieliv gav med en gerning som præst og med gode venner og aldrig savnende udvej for det daglige brød må man alligevel kalde ham en rig mand.

Han havde i gerningen som præst i Skydebjerg på Fyn, hvortil vi kom i 1918 og var til 31, en del gode år. Meget lidt syg var han, og sine dage i København, som emeritus, nød han, da der ofte blev sendt bud efter ham som taler fra »gamle« steder, eller han skrev om emner, der optog ham. Hvor han kom som gæst, blev hans evner som taler og hyggespreder udnyttet til det sidste. Lidt vrøvl med et alvorligt halsonde og et slidt hjerte generede ham noget, men humøret og det gode, lyse taknemmelige, gudfrygtige sind strålede fra hans milde øjne til det sidste. Åndsfrisk og munter var han til sin sidste stund, hvor han også der fik sit ønske opfyldt. Han havde – typisk for ham – sagt: skulle jeg blive lammet, og kun kan bevæge min lillefinger, så betyder det – tak. Men jeg vil håbe, at jeg må dø af et hjerteslag, for jeg er ikke sikker på, at jeg er stærk nok til at dø langsomt. Og en sommerdag, da han var 77 år gammel – på besøg hos min ældste broder i Gråsten og efter at have leget med sit barnebarn – gik op for at »gøre sig fin« – kom han ikke mere ned, men blev fundet død, siddende med et smil til farvel.

Med disse mindeord om min far – bette Kristian fra Kokholm – har jeg gerne villet sige lidt om en mand, der både i lyst og nød var en af slægten Bjerres egne, en af de mange, vi kan sige tak for. Engang skrev far et par ord til mig, som jeg fik til at gå ud i livet på, men som jeg her vil slutte med, som betegnende for ham selv og i dyb taknemmelighed for det livsyn, han selv levede efter og indpodede os børn:

Ren, ret og redelig,
god, men ikke kedelig.

København, november 1959.

Karen Bronée, født Bjerre.
(nr. 337.)

SALIGHED

*Salighed – det er i grunden:
altid fuld af livets lyst,
altid gode ord i munden,
altid kærlighed i bryst.*

*Altid renhed i vor tanke,
altid lys i stort og småt,
altid føle hjertet banke,
altid gøre andre godt.*

*Altid ivrig, aldrig træt,
altid op og aldrig ned,
altid mod det gode rettet,
altid – det er salighed.*

K. Bjerre.

INDTRYK FRA INDIEN

Svend Erik Bjerre, (nr. 1325), lærer på Frederiksborg Højskole, har i sommer været en tur i Indien. En international ungdomsorganisation (World Assembly of Youth) driver en skole i staten Mysore i Sydindien, hvis formål er at uddanne demokratiske ledere, og sammen med 20 andre deltagere (fra Sverige, England, Ghana, Tanganyika, Pakistan, Indien, Indonesien, Japan, Filipinerne, USA og Canada) var Svend Erik Bjerre så heldig at blive udpeget til at deltage i et 3-mdr.s kursus på denne skole. Efter afslutningen af kursuset rejste Svend Erik Bjerre i 3 uger rundt i Indien og havde bl. a. en samtale med *Dalai Lama*, Tibets landflygtige overhoved, der for tiden bor i Nordindien.

Fra en længere artikel om forholdene i Indien har vi fået lov at plukke nogle afsnit ud.

14 forskellige stater

Af praktiske grunde kan det ofte være nødvendigt for os at tale om *indiske forhold* i almindelighed. Men i virkeligheden kan dette ikke lade sig gøre, så vi må være klare over, at der hver gang er tale om en grov forenkling.

Den indiske union består af 14 stater, organiseret efter de 14 *hovedsprog*. I Mysore er det dog kun 60 pct. af befolkningen, der forstår landets hovedsprog; der er 20 mill. indbyggere og 20 forskellige sprog. De mange sprog giver selvfølgelig store administrative vanskeligheder for den enkelte stat og i endnu højere grad for unionsregeringen i Ny Delhi. Det officielle sprog i unionen er *hindi*; men endnu bruges engelsk i langt højere grad; det gælder f. eks. for parlamentet i Ny Delhi.

I den engelske periode foregik al højere uddannelse på engelsk, og dette fremmedsprog har været med til at skabe et åndeligt fællesskab mellem alle oplyste indere fra Kap Comorin i syd til Kashmir i nord. Da Nehru begyndte sin politiske karriere, havde han svært ved at udtrykke sig på andre sprog end engelsk. Det er planen, at hindi fra 1965 skal være unionens eneste officielle sprog. I dag forstås hindi dog kun af 150 mill. af de 400 mill. indere, så der er lang vej, inden alle behersker det.

Kaste-væsen og hellige køer

Indien har to specielle vanskeligheder, kaster og hellige køer. Når man spørger om kaste-væsenet, er standardsvaret, at dette problem er forsvundet med grundloven af 1950. Og det er rigtigt – på papiret. For selvfølgeligt kan et sådant ældgammelt og fastgroet system ikke forsvinde fra den ene dag til den anden.

Uvæsenet kan give sig komiske udslag. På et kontor havde man fået indrettet et træk-og-slip. Det skulle jo være så godt; men – der var bare ingen, som trak. For de fleste på kontoret tilhørte brahminernes fornemme kaste, hvis love og vedtægter ikke tillader dem at gøre rent efter sig. . . . Der blev så ansat en kasteløs til at trække, og så fungerede systemet glimrende.

*Dalai Lama og
Svend Erik Bjerre,
historiker og globetrotter*

Bortset fra sådanne enkeltstående episoder er det imidlertid fremskridtene, der dominerer. På folketællingsskemaerne er der ikke længere nogen kolonne for kaste, og ægteskab mellem folk fra forskellige kaster er ikke længere utænkeligt, selv om det stadig ikke er almindeligt.

Man er inde i en overgangsperiode, hvor de laveststående endog har en række særrettigheder, f. eks. fortrinsstilling m. h. t. uddannelse, så de kan få mulighed for at komme på højde med den øvrige befolkning. Problemet bliver stadig mindre, og der er ikke tvivl om, at en skønne dag vil, ikke mindst på grund af den højere oplysning, de sidste rester af denne oprørende sociale lagdeling forsvinde.

Gandhi kæmpede uforfærdet for de kasteløses ligeberettigelse, og vi sympatiserede med ham i hans kamp; men han kæmpede også for at opretholde de »hellige køers« særtilling. Gandhi sagde, at *beskyttelsen af køer er hinduismens store gave til menneskeheden*, og at han ikke ville dræbe en ko for at redde selv det mest værdifulde menneskeliv.

Denne tankegang gennemsyrrer stadig folket, også de mest revolutionære, og der er på dette punkt kun svage tilløb til en mentalitetsændring. Koen giver mælk, smør, trækraft (det indiske landbrug drives stadig ved hjælp af okser), gødning og brændsel (en trediedel af brændselsforbruget i Indien dækkes af tørret kogødning). Og da koen giver menneskene så meget, kan de ikke være så utaknemmelige at slagte den. Ud fra vore forudsætninger forekommer det meget mærkeligt – og uøkonomisk – at have en landsforning til beskyttelse af uøkonomisk kvæg.

Fremskridt og sammenhæng

75 pct. af Indiens befolkning lever primitivt og fattigt i de 558.000 landsbyer. Hvordan kan de bedst hjælpes?

Nogle arbejder for at skabe *Gandhi-landsbyer*. En veluddannet ung mand slår sig ned i en landsby for at sætte beboerne i gang med at bygge en vej eller en skole, fremme landbruget m. v. De skal også lære at spinde og væve deres eget tøj (khadi, som det hjemmelavede tøj kaldes, og som de fleste ledende kongrespolitikere går med), så de også på dette punkt kan blive *selvforsynende*.

I Indien er der brug for alle former for projekter, også for forsøget på at skabe små, selvforsynende enheder, selv om ideen selvfølgelig er tidsvarende.

Men langt vigtigere end det private initiativ med Gandhi-landsbyerne er regeringens store landsbyudviklingsprogram under 5-årsplanerne. Indien deles herved i blokke à 100 landsbyer med 60-70.000 mennesker. En blok-officer og en række medhjælpere skal yde teknisk vejledning og formidle økonomisk hjælp. Denne vigtige organisation dækker i dag halvdelen af landbefolkningen, og efter planen skal hele Indien være dækket i 1963.

Nehru bebrejdes fra nogle sider, at befolkningen ikke kan følge med planerne. Fremskridt er ikke mulige, hvis folket ikke akcepterer det nye, og de store masser kan i dag ikke begribe mere end Gandhi-landsbyerne. Fra modsat side bebrejdes han, at industrialiseringen ikke forceres yderligere. For det er nødvendigt for Indien at holde trit med Kina, hvor udviklingen piskes frem.

Nehru er også på dette område en ligevægtskunstner. Han udtrykker klart nødvendigheden af at finde *balancen mellem trangene til forandring og trangene til sammenhæng*, så folkets og landets ligevægt ikke forstyrres. Sådanne »luksushensyn« tager det kommunistiske Kina jo ikke.

Konkurrencen mellem Indien og Kina

Kongrespartiet, Gandhis og Nehrus parti, har stadig magten i unionen og i enkeltstaterne. Det største oppositionsparti er kommunisterne. Konkurrencen med det kommunistiske Kina er et spørgsmål, der nu i efteråret 1959 har fået fornyet aktualitet. Hidtil har produktionsfremgangen i Kina været dobbelt så stor som i Indien. Nu har det ganske vist vist sig, at en del af de kinesiske tal er forfalskede; men det forrykker dog ikke forholdet nævneværdigt.

I Kina tvinges mennesker nu sammen i folkekommuner. I Indien *diskuterer* man, om andelslandbrug med *frivillig* tilslutning skal fremmes, og det er almindelig kendt, at premierminister Nehru støtter planen, mens præsident Prasad går imod. Dette siger meget om forskellen mellem Kina og Indien.

Hvis vi overhovedet er klare over meningen i vore egne ord, når vi taler om den afgørende kamp mellem demokrati og kommunisme i Afrika og Asien, må vi yde det indiske demokrati al tænkelig støtte, både økonomisk og moralsk.

Af USA's hjælp til Syd- og Østasien er tre fjerdedele gået til Sydkorea, Sydvietnam og Formosa. Den store hjælp til netop disse lande er i høj grad diskutabel. – Indien har hidtil fået dobbelt så megen hjælp fra Vesten som fra de kommunistiske lande. Men hjælpen fra den vestlige side bør forøges. Det er svært at tænke sig nogen bedre pengeanbringelse for de vestlige demokratier end netop Indien, hvis ledere arbejder for at skabe et samfund præget af det bedste af Vestens demokrati. Indien kan for Vesten, der jo ellers er i tilbagegang, blive et meget stort aktiv, selv hvis Indien holder fast ved en neutral udenrigspolitik.

Bøger om Indien:

Signe Højer: »Travancore, Indiens have«.

Ralph Oppenheim: »En barbar i Indien«.

Jens Rosenkjær: »Indien«.

To indiske romaner:

Markandya: »Honning i et sold«.

Bhatacharya: »Den som rider på en tiger«.

Svend Erik Bjerre.

Fra halvfemsernes Nr. Nissum

Ved noget af en tilfældighed kom jeg i forbindelse med forhv. lærer M. Mouritsen, Skårup, Fyn. M. Mouritsen er søn af friskolelærer P. Mouritsen, der i årene 1888–1898 var lærer ved friskolen i Nr. Nissum. Han gik ind på at skrive om forholdene i og omkring sit barndomshjem i denne skole, hvorfra han kom i forbindelse med sognets Bjerrehjem.

Frits Bjerre.

Jeg kommer kørende ad hovedvej 11 mellem Struer og Holstebro – og sidder og tænker på, at det jo var i denne egn, de dygtige Bjerre-sønner i forrige århundrede byggede – og dyrkede deres gårde op og stiftede de mange hjem, der blev som et springbræt for de unge Bjerreslægter, der drog ud over landet til et dygtigt virke i kulturlivets og åndslivets tjeneste.

»Springbræt« – og jeg kommer til at tænke på, hvordan den 17–18-årige Kresten Bjerre i slutningen af halvfemserne samlede os drenge til gymnastik på plænen i Brunsgårds have – den gamle danske gymnastik med kraft og appel og med stram holdning. Ja, og så træsablerne til fægtning. Det var liv for drenge. Men springbrættet: – Hvor var det godt at sætte af fra et springbræt. – Og ikke sandt: Når mange Bjerrer kom i gode positioner, så skyldtes det ikke mindst starten fra Lemvig-Holstebroegnens Bjerrehjem.

Fra en sidevej kommer en bil og standser for fuldt stop. Jeg standser og taler med føreren, en gårdejer fra egnen, der har nogle drenge i bilen. Og som samtalen bl. a. falder på gamle Mads Brændgaard, siger en kvik dreng i bilen: Det var min oldefar.

»Nå, ja, ja, men så var Jakob i Nissumby jo din tipoldefar.« –

Tipoldefar, tænker jeg, mens jeg kører videre. – Hvor ofte hører man ikke unge mennesker nævne deres tipoldefar som en gammel hengemt og hensuldret uvirkelighed. Og for samme unge er danmarkshistoriens skikkelser ofte både fjerne og uvirkelige.

Men her – der er sikkert ingen Bjerrer i dette land, der undlader at fortælle deres drenge og piger om Bjerreslægtens historie.

Og da det kun kan ske i relation til danmarkshistorien, vil slægtens historie kaste sit genskin over danmarkshistorien og gøre den til velsignelsesrig virkelighed.

*

Omkring 1860 kom to unge mænd vandrende i Lemvig vesteregn med kramkisten på ryggen. Det var Jens og Mads fra Nissumby. Af den sytten-tallige børneflokk, hvoraf der var mindst to drenge for hver pige, skulle efter Jakob Bjerres plan alle, der kom til skelsår og alder, sættes ind i gårde.

Og selv om Jakob Bjerre var god til at handle og efterhånden fik mindst

tyve gårdhandler afviklet, gjorde sønnerne bedst i at skaffe sig lidt startkapital til ombygning og opdyrkning af den gård, hvor de hver især skulle skabe sig et hjem.

Kramhandelen gik trent. Dels havde damerne jo ikke langt til Lemvig, hvor de i butikkerne fandt større udvalg for pynt, og dels hang pengene nu slet ikke så løse på træerne, så selv om kvinderne lod sig overtale, kunne manden med et vrangvilligt vris slå handelen i stykker. Trætte og nedtrykte krøb de i seng for at overnatte hos deres broder Peder på Nørrelund i Engbjerg.

Da de næste morgen fra det højtliggende Engbjerg så ned over Harboøre, hvor de små fiskerhuse så ud som mus, der krøb rundt i klitterne, tænkte de: Ja, kan vi ikke gøre forretning i gårdene her, er der vel ikke noget at stille op i de lavloftede fiskerhjem. – Og så viste det sig, at på Harboøre gjorde de forretning i så godt som hver af de små fiskerhuse. –

I et af de lave huse – med blåmalede vinduer og døre – boede min mors forældre, den unge sømand Knud Nielsen Brun og Ane Johanne. Min mor var ganske lille pige – og morsomt er det, at hendes første minde var, at hendes yngre bror Laurst løb rundt efter hende om deres barneseng og trak hende i håret.

Jeg vil tro, at Jens eller Mads også der har slået en lille handel af og måske haft de to rollinger rendende om benene.

Selvfølgelig var der ikke velstand i fiskerhjemmene. Men en rejse til Lemvig var besværlig, og derfor gemte man de midler, man havde til pynt, til kræmmeren kom med sin kramkiste.

Min mor (Johanne, senere som friskolelærerkone i Nr. Nissum kaldet Hanne) tjente som ganske ung pige i Mellem-Påkjær i Hygum. Her kom de voksne børn hjem fra højskoleophold i Ryslinge – og var stærkt påvirket af pastor Clausen. Det er sikkert her, mor har haft sit første møde med den grundtvigske åndsvækkelse. Mor blev elev på Stenum højskole og kom så til at tjene hos pastor Clausen i Tømmerby-Lild. Egnen der var af pastor Clausen stærkt præget af det grundtvigske livssyn. Far var friskolelærer i Tømmerby. Der blev Peder Mouritsen og Hanne gift. Og i 1888 drog de som friskolefolk ind i Nr. Nissum friskole.

»Frem, bondemand, frem. Ja, frem, thi målet du ikke har nået med sulet på bord.« Der var nu gået 30 år, siden vi så Jens og Mads med kramkisten på nakken, siden havde de jo døjet strabadserne med svinehandelen på Tønder og Husum. – Jacob Bjerre i Nissumby havde som »Dreng« i »Brænen« siddet vågen ved vagtilden og varetaget Nissumbysønnernes tarv, indtil de hver sad med sin gård, som de opbyggede og udbyggede. Og så trofast og dygtigt arbejdede disse Bjerr sønner, så de blev et med deres gårde.

Jens var altså blevet til Jens Sandholm. Mads var blevet til Mads Brændgaard. Søren til Søren Brunsgaard, Niels til Niels Kvisgaard o.s.v.

Et økonomisk opsving var fulgt i folkefrihedens kølvand.

Fars bror Lars havde overtaget fødehjemmet, et husmandssted ved Thorup Strand. Og de øvrige søskende – de var otte i tal – fik deres hjem ved

Svinkløv, Thorup Strand, Klim Strand og Lild Strand. De arbejdede sig støt frem, disse landets og klittens sønner. Godt nok var de jo trængt ud mod havet – som venderne var det i sin tid ved Østersøens kyster. Og de lærte også som venderne at søge ud på havet – ikke på plyndringstog, men på fiskefangst. Fisk og kartofler var deres vigtigste næringsmiddel. Et var fælles for disse klitboere og fiskerhjem: Sulten blev vel holdt fra dørene, men udgifterne oversteg ikke de fattige indtægter. Senere kom motorkraften dem jo til hjælp. Der blev brug for den nøjsomt opsparede kapital. Yderligere blev finansieringen for fiskekutterne lettet, og afsætningen blev sat i system. Og nu svinder begrebet fattige tider mere og mere ind.

Staten har plantet meget til værn mod klitten. Men når det her gik langsommere at arbejde sig frem til økonomisk uafhængighed – end det gjorde for Bjerresønnerne at opdyrke deres gårde – så kommer det af, at klit jo er klit. Den giver ikke samme løn for en arbejdsindsats som den gode jord. Ingen af dem kom sovende til økonomisk uafhængighed. En tårn på havet var ikke legeværk. Men terminen, Fandens fødselsdag, kunne også for gårdmanden på den gode jord være som en mørk stormnat.

I Jacob Bjerres syttentallige børneflokk var det jo drengene, der var i dusintal. – Når derfor Markus Bjerre fra Venø benævner slægterne fra Nissumby som Nissumbysønnerne, så omfatter dette begreb retfærdigvis både sønnerne og døtrene fra det gamle Nissumby. Og således vil jeg også bruge det.

I det kvarte århundrede 1874–1898, den gamle Nørre Nisum friskole bestod, kom mindst halvdelen af børnene fra de omliggende Nissumbysønners hjem: Sandholm, Nissumby, Nyholm, Brunsgaard og Kvisgaard.

Og da dertil kommer, at det var Nissumbysønnerne, der havde oprettet skolen og i følge deres åndelige indstilling udgjorde friskolens kerne, kæder friskolen sig naturligt ind i disse Bjerresønners historie i forrige århundredes sidste fjerdedel.

Markus Bjerre, Venø, har jo i »Bonde og Handelsmand« givet en levende skildring af Nørre Nisum friskole i tiden fra 1874 til 1888. Han har tilfulde indlevet sig i denne friskoles liv og ånd. Og når hans bedømmelse af friskolen ikke så ganske falder sammen med den omtale af samme friskole, som hans fætter fra Kvisgård har givet i Brevduen af 1957, så er det kun en gentagelse af den gamle erfaring, at friskolen tager sig helt anderledes ud set indefra end set udefra. Og retfærdigvis må vi give begge forfattere ret, så forskellig deres bedømmelse af friskolen end måtte være.

Skoleforholdene i Fabjerg var ellers ikke dårlige. Samme år (1888) far kom til Nr. Nisum, kom N. A. Kristensen til Fabjerg nordre skole. Han var gift med Henrikke Bjerre (96). Da der heller ikke var langt til real-skole i Lemvig, er det jo en naturlig ting, at ingen af Kvisgårds børn har søgt Nr. Nisum friskole i Peder Mouritsens tid.

I årene 1874–88 havde Nørre Nisum friskole haft mindst fem lærere, hvoraf flere var så afholdte, så det kunne være vanskeligt nok at følge efter dem. Men da Peder Mouritsens friskole 1888–98 på sin vis var lige så særpræget som hans forgængers, søger dette tidsrum jo også sin historieskriver.

Den, som måtte have begyndt sin skolegang omkring 1890, og som har haft hele sin syvårige skolegang hos Peder Mouritsen, måtte vel kunne give en skildring af Peder Mouritsens skole set indefra. – Set udefra lod det sig nok gøre at bedømme skolen. I begge tilfælde måtte man jo søge det skriftlige kildemateriale frem, der endnu findes. Men det er vist yderst sparsomt.

Nørre Nissum friskole var indrettet i et husmandssted, der lå højt og frit på marken, ca. 2 km nord for Nr. Nissum by.

Friskolen var ret egentlig Nissumbysønnernes skole, idet ca. halvdelen af eleverne kom fra de omkringliggende Bjerrehjem. Disse hjems åndelige indstilling gjorde, at de fik hovedindflydelsen på skolen, og de børnerige familier havde behov for friskolen i mange år. Søren Brunsgaard havde således undervisningspligtige børn i 35 år.

Ad stier og markveje kom børnene, friske og rødkindede, gående eller løbende til skole. Og når så morgensangen tonede ud fra skolens vinduer, følte man, at nu var dagen godt begyndt.

Jeg mindes endnu de lyse sommernætter fra min barndom, de frodige høstdage og vinterlegene på dammens is, hvor det gnistrede for øjnene, når træskoene smuttede fra én, og man slog nakken i isen.

Brunsgård og Nissumby har jeg som lille dreng gæstet mangfoldige gange. Men jeg har undret mig over, at Nissumby gennem årene stod langt mere levende i min erindring end Brunsgård, skønt Alfred i Brunsgård var en enestående god legekammerat, livlig, sangglad og fuld af påfund, og jeg var lige velkommen i Brunsgård som i Nissumby. Var det mon tågen over engene og gangbrættet over bækken i sommeraftenen, når jeg vendte hjem fra leg i Nissumby, der gav gården mystik. – Jeg så jo ræven luske ind mellem bakkerne.

Der er mange, der mener, at vi i skolen skal stå og »krimskramsere« med kridt på tavlen for under fortællingen at understøtte børnenes opfattelse. Jeg har aldrig været af den mening.

Fra 1898 til dato har jeg haft mit ophold og min virksomhed mange steder i landet – og i den tid ikke set gården Nissumby, inden jeg nu for kort tid siden fra landevejen drejede ned for at gense min barndoms kærlighed. Ja, for tænk: i alle disse år har jeg været hemmelig forelsket i Nissumby. –

Ja, hvem kan forklare det, at når jeg i litteraturen læste eller hørte om en gård, så var det næsten altid Nissumby, der stod i min forestilling:

Junker Strange holder bryllup:

»Der var stor jubel og gammen på hr. Stranges gård, da han holdt bryllup med Ellen. Og Folmer – den herlige sanger – var på færde allevegne: Han sang for salens gæster . . . Men når han vist i laden blandt bønderne sad, da klang der manganen vise så kåd og så kæk, at karlene de grunte, og pigerne løb væk.« – Det var laden i Nissumby. –

Og vi er med Selma Lagerlöf på rejse i Småland. I en gammel, næsten folketom gård har Niels Holgersen og gasen søgt ly for natten i gårdens stald – Niels Holgersen »lukkede staldøren op og gik ud på gårdspladsen« – det var stalden og gårdspladsen i Nissumby. –

»Det var en forfærdelig nat at komme ud i. Der var hverken måne eller stjerner på himlen, stormen hylede, og regnen skyllede ned. Men det værste var, at der sad syv ugler på rad på stuehusets tag. Det var frygteligt at høre på dem, som de sad og hylede over vejret.« – »På gulvet inde i stuen lå en gammel kone udstrakt. Hun rørte sig ikke, og hendes ansigt skinnede underligt hvidt. Det så ud, som en usynlig måne kastede et blegt lys hen over det På væggen hang de fraværende børns og børnebørns fotografier i pyntelige, udskårne rammer.« – Ja, er det ikke underligt. Det er jo en gammel faldefærdig gård i Småland. Og alligevel – konturerne, det var gården Nissumby.

Hvor meget spøgeri har der mon ikke været i Nissumby gennem tiderne. Gamle Jakob kunne jo ikke sælge gården, fordi det spøjte. Så byggede han gården op på et nyt sted. Men spøgeriet, mon det ikke flyttede med Og, ja, jeg vil nødig trætte Dem. Men for en – vel slet ikke fuldstændigheds skyld – må jeg have en sætning med. »Baard Skolemester og gamle Ole Nordistuen var gået op i lien for bedre at kunne overse Oles gård, der var i forfald, fordi han ikke orkede dyrkningen af den længere. Da skar der en sang lige ned over deres ho'der. Nærved i toppen af et træ sad lille Knut Østistuen og fældede løv for sin far: »Når du vil på fjeldesti . . . drag ej med dig dalens tvang i de grønne lider . . . bæv, men bed du bange sjæl, mellem dine minder . . .« Ole havde sat sig ned og gemt ho'det i sine hænder. Her vil jeg tale med dig, sagde skolemesteren og satte sig ved siden.«

Jeg har erfaret det så tit, når jeg har gæstet steder med minder fra min fortid: Her vil jeg tale med dig: Her stiger tanker op i mit sind, som intet andet sted i verden ville have fået kraft til vingeflugt.

Og nu til det nærværende: Som ca. 21-årig cyklede jeg sammen med en kammerat fra Sydbyn til Skagen. Cyklerne kunne klare lange strækninger på de tider, så hvorfor ikke gøre rejsen lidt længere ved at lægge turen om ad Vestjylland. Vi overnattede i Brunsgård i Lem. Og der drømte jeg, at jeg skulle dø af et hjerteslag. Om drømmen går i opfyldelse, ved jeg ikke – den er ikke gået i opfyldelse endnu. – Men det slog mig, da jeg forleden sad og læste Ole Nygårds beretning om hans kone Margrethe Ejdsals dødsleje. Hun talte i vildelse og mente, at hun var i Brunsgård i Lem og her skulle skilles fra Ole Nygård og sin lille Maren. Kan der måske være steder, hvor tanken om døden lettere dukker op end andre steder. Jeg ved det ikke. – Nå, for ikke at drive sagen ud i mystik, kan det dog være rigtigt at minde om, at kun en månedstid forinden var Margrethe Nygårds søster, Sidsel (Ejdals), Søren Brunsgårds anden kone, død, så Margrethe Nygårds tanker jo let i dødsøjeblikket gik til Brunsgård.

Ambrosius's dejlige rosenknop stammer nu fra Brunsgårds have, skønt det i min barndom mere var stikkelsbærrene, der interesserede mig end just roserne. Inde i stuerne var det, at Per degn »Gludens sol« randt op over jorden. Og da Ambrosius drog bort med randslen på ryggen og sang »Den kedsom vinter gik sin gang«, ja, så var det der uden for Brunsgårds havehegn.

Brunsgård havde en dam vesten for gården. Der var noget hyggeligt og

tiltrækkende ved den dam – hvor hestene og kreaturerne blev vandet. Den blev børnenes legeplads. Og her havde Mitte og Sidsel bygget en bro ud i vandet og der anbragt deres dukkehus med hele dukkefamilien. Om det var for at lege en slags Venedig, ved jeg ikke. Men en sommerdag, da Alfred og jeg legede ved dammen, og vi var i højt humør – en slags krigshumør – blev vor leg til vandalisme: Vi brød broen af og kastede broen og det hele dukkehjem i vandet.

Da jeg om aftenen kom hjem til Nr. Nissum friskole, var rygtet om vor krigsbedrift løbet forud. Og der vankede jo så – skænd.

Jeg blev jaget ud i den lune sommernat, og døren blev låset for mig. Og der kunne jeg så gå og afreagere – og fortryde.

Nu skulle man jo vente, at jeg for evigt var bortvist fra Brunsgård. Men da mor og jeg kort tid efter skulle besøge min bedstemor på Harboøre, tilbød Søren Brunsgaard os et enspænderkøretøj. Sidsel kunne køre for os. Det var jo nu en godhed, jeg slet ikke havde gjort mig fortjent til. Men – som Søren Brunsgaard sagde ved en anden lejlighed: – »Børn er jo nu engang børn«.

Det var en herlig køretur. Jeg var dog lidt benovet, som jeg sad der på bukken sammen med Sidsel. Og hun morede sig med at tale til mig, for jeg svarede bestandig med enstavelserord: ja, såmænd. Ude på Harboøre besøgte mor bl. a. en fjern slægtning, der ret uforsonligt skammede hende ud, fordi hun ikke var hellig. Pastor Moe havde jo i strenge toner foreholdt Harboøreboerne deres synd. Og man valgte da at blive hellig.

Det var den letteste måde at fri sig fra synden på. – Vi husker vist fra »Harboørefolk« karlen og pigen på Rønlandsgården, der en dag kom ind til deres husbond og sagde, at de var blevet enige om, at nu ville de ikke synde mere. Slet så let kom man ikke om ved det i den grundtvigske vennekreds i Lemvig valgmenighed og i Nr. Nissum friskolekreds. Jeg husker godt det vennesinde, man mødte ved gudstjenesterne i den højtliggende kirke. Og skulle nogen engang kunne give udtryk for, hvad der var det bærende i Nr. Nissum friskolekreds i 1890-erne, så kommer de ikke uden om dette vennesinde. Far såvel som de øvrige friskolefolk var jo »syndige« mennesker, Fejlgreb kunne ikke helt undgås. Men vennindet, det, der var skabt gennem sange og dybt alvorlige samtaler, det kunne bære over vanskelighederne. Dette vennesinde førte jo også til, at man deltog i hverandres glæder og sorger – også med folk, der stod uden for friskolekredsen: Da vor nabo Mathiasens kone lå syg og i stærk forvildelse ville gøre ondt, var far den eneste, der kunne tale hende til rette. Dog fik han »kærligheden at føle«, for en dag, han sad ved hendes sygeleje, rejste hun sig op og så ud ad vinduet. Hun så da, at Lars Pilgaard gik på sin mark og spredte gødning. Så slog hun ud med hånden og råbte: »Lars Pilgaard han spreder vidt, han spreder vidt,« og i det samme langede hun far en knaldende lussing.

Pengelønnen var ikke stor i Nr. Nissum friskole. Men, som en mand i Tømmerby friskolekreds sagde: Vi fik da det, der var lovet os. Man havde jo også sine køer at malke og sin gris at slagte. Og hønsene var jo også så flinke at lægge et æg engang imellem. Og fra hjemmene blev vi også

betænkt med et sigtebrød eller lidt slagtemad imellem. »Ja, det var jo en del af vor løn,« siger min søster. Jeg er ikke sikker på det.

Børnene var glade ved at komme i skole med sådan en foræring, selv om kurven kunne være tung at slæbe på. Og jeg har aldrig haft indtryk af, at mine forældre var »trykket« ved at modtage foræringen. Sindelaget, det gode hjertelag lyste jo ud af børnenes øjne, når mor befriede dem fra kurvens vægt.

Af et brev, som mor skrev til far, engang han var på friskolekursus i Ollerup, citerer jeg i denne forbindelse følgende: »Min kære Peder! Du får tak for dit sidste brev. I dag er tiden noget lang. Det er søndag, og alle her omkring er i kirke. – Rugen fik vi hjem i torsdags. Den var ikke god.

Men jeg turde ikke lade den stå længere. – Fra Nissumby er der bleven sendt os en fin kage. Jeg skal hilse fra Kjesten Brunsgaard. Hun var her i går. Hun havde kalvesteg med til os, så vi har da nok at leve af. Din lille Stinne spørger tit om, hvor du er henne. Det er ved hver lejlighed, så er hun Få's rå'e pigg . . .« – Det sidste har jeg taget med for dateringens skyld. Der står ikke noget om årstal. Men da Kirstine er født 7. feb. 1893, må brevet, som jo en skrevet i høstferien, være skrevet 1894.

Morale: Brænd ikke de gamle breve. Nu om dage, da vi har tomme papkasser flydende alle vegne, vil det være let at gemme gamle breve, kvitteringer og kontrabøger i en beskeden krog af pulterkammeret. Til daglig har de gamle breve ingen interesse. Men skal der skrives historie, da er de guld værd.

I tilknytning til mors brev skrev søster Helga på en beskeden lap: »Der var forlovelsesgilde i Nissumby i søndags.

Anna og Mourits var derovre, men Anna kom hjem midt på eftermiddagen og sagde, at mor skulle komme derover.« – Igen dette: Man deltog i hinandens glæder og sorger.

Hos den tids grundtvigsk indstillede åndsbeslægtede mennesker støder vi stadig på dette med vennesindet. Man følte vist, det var bedre at kalde glæden og det gode sind frem hos mennesker, end det var at skræmme med helvede og straf mod synden.

Her giver jeg et lille udpluk af Peder Kristian Mouritsens adressebog fra Stenum Højskole 1877–1878.

Kl.: »Vore hedenske forfædre kunne slutte et venskab så inderligt, at de endog kunne ofre den sidste bloddråbe for hinanden, gid nu også både du og jeg har sluttet et venskab her på skolen, som ej let brister . . .«

Kr.: »Kære ven. Der er i denne vinter mellem os knyttet et kærlighedsbånd, som jeg håber aldrig skal briste. . . . Jeg vil nu ønske, at nådesolen vil skinne klart for dig.«

Ovenstående er skrevet i fuldt alvor. Men i længden kunne det evigt tilbagevendende: »Herrens venner ingensinde mødes skal for sidste gang«, vist virke noget trættende. Der kom selvfølgelig på højskolerne en reaktion mod disse lidt højstemte venskabsytringer. Og vi, der i adskillige højskolevintre har vadet rundt i et hav af poesibøger, har jo erfaret, at det højstemte efterhånden fik »en god dag« til fordel for den såkaldte »poesi«.

Peder Mouritsen blev vel – som Baard Skolemester – »stærk af denne venlighed omkring sig«. »Hvad han indprentede børnene først og sidst var kærlighed, og selv øvede han den, så ungerne holdt af ham som af en lege-kammerat og far på en gang.«

Men det var nok ikke alene den åndelige vækkelse, der skabte venne-sindet. Det ligger vist dybt i menneskets – og her i vestjydens – natur at have et behov for at gøre godt. Hos barnet i barnevognen søger man at kalde smilet frem – og sådan op gennem alle aldre. »Vi kalder på kongen – og det er kongen, der svarer.«

Det var et tillidvækkende og venligt væsen, børnene mødte i Peder Mouritsens skole. Han havde børnetække på ligervis, som et barn kan have hundetække, eller som det kan takkes et føl eller en killing.

At søge beskyttelse der, hvor tilliden aldrig kan svigte, ligger dybt i barnets og i dyrenes natur.

Da derfor en hund fra et af friskolehjemmene der øst på en formiddagsstund på sit strejftog var blevet mishandlet og lemlæstet med en fork, søgte den hylende og bloddryppende ind i skolegangen i Nørre Nissum friskole.

Hele skolen med samt os børn »inde« blev opskræmte. – Jeg hører endnu hundens hjerteskrænde hylene, mens dens øjne lyste ud fra den dunkleste krog i skolegangen. – En slig bøn om hjælp og beskyttelse husker barnet helt op i den høje alderdom.

Her var jo ikke andet at gøre end at få det forpinte dyr skudt. Stine Broksgaard blev tilkaldt for at flaa dyret. Og hun var selvfølgelig genstand for børnenes beundring. Nu blev der dog en slags mening i tingene, trods dramaets triste forløb.

Den årlige eksamen i april måned hørte jo til friskolens store begivenheder. Skolekommissionens »fødte formand«, pastor L. Hansen, kunne jo i en fart bedømme børnenes kundskabsmæssige standpunkt. Ud for hvert barns navn nedfældede han i en hånd vending nogle kruseduller, – tegn med en mystisk dragende magt. – Det var jo karakterer – runeindskrifter – der skulle konstatere, at børnene i friskolen stod mål med kommuneskolen. Med skolekommissionens øvrige medlemmer som rygstød satte pastor Hansen sin autograf i protokollen. Og så kunne man gå til frokostbordet.

Vi mindre børn havde jo med spænding fulgt, hvad bordet i dagligstuen blev dækket med. Vi havde jo fået strengt pålæg om at holde os ude i køkkenet. Men som præsten med sit følge indvandrede i dagligstuen, åbnede min søster Helga døren til køkkenet på klem og udbød højtlydt og for-bavset: »Er det æ præjst, den bette mand!« Der foreligger ikke noget om, at pastor Hansen søgte at bevare alvoren og værdigheden. Han var jo en livlig og vennesejl mand.

I vinteraftenerne samledes ungdommen – både gamle friskolebørn og andre unge fra sognet til aften-skole og sammenkomster i friskolen. Det kunne undertiden være en drøj strabads i det dårlige føre at vade frem til skolen. Men i Peder Mouritsens stue luede kakkellovnen og petroleums-lampen. Og han læste op af Bjørnsons, Anton Nielsens og Buddes fortællinger. Og ikke mindst det bidrog til hyggen.

Men ofte var ungdommen selv aktiv. Og det var ikke de dårligste sammenkomster.

Jeg sidder og drøfter minderne fra Nr. Nissum med min søster Helga, der er halvandet år ældre end jeg, og spørger: »Kan du huske noget om de unges sammenkomster?«

»Ja, jeg husker en aften, de unge spillede nogle tableauer. Karen i Sandholm var klædt i hvidt – som en sangerinde. Og under projektørlys (dog ikke elektrisk) sang hun visen om Peder.«

»Hvad for en Peder?«

»Du ved: ham med det fikse overskæg og de spidse støvler:

»Jeg tilstår ganske ærlig, at jeg var aldeles væk,
den allerførste gang jeg Peder så.

Hans tænder var som perlemor, hans overskæg som blæk,
hans støvler var så spidse og så små.

... jeg blev både rød og bleg, dengang Peder så på mig,

... jeg kan dog ej begribe, hvorfor Peder blev forlegen,
da jeg sa', at der var ingenting i vejen ...«

»Er du nu også sikker på, at det var Karen, der sang visen? Var det ikke Kristiane?«

»Jo – jo – det var Karen, for hun sang jo også den om »Amor på rejse med jernbanefart« – – –

»Sludder. – Hvad kendte Karen til jernbanefart – dengang.«

»Og husker du så visen fra en anden lejlighed om:

»I Nørre Nissum der har vi fået en rigtig diskussionsforening. Og det er altså også godt med denne hersens diskuterer – «

»Og hvad så mere?«

»Jeg husker ikke mere.«

»Jeg heller ikke.«

Der er egentlig noget i disse par verslinjer i visen her, der kunne tyde på, at der ikke var alting ved disse diskussioner, hvor man vel som sædvanlig ved diskussioner har forskanset sig bag hver sin mening og slået hinanden i hovedet – for måske sluttelig at få det hele glattet ud af en eller anden fredsæl sjæl. Men allerede det, at man havde en diskussionsforening, tyder stærkt på, at det var en vågen og interesseret ungdom, der samledes i friskolen.

Jeg var 8–9 år og kom ofte til Nissumby – for der var drenge. De skole-søgende børn i Sandholm var piger. Og i den alder kan man jo ikke besøge piger. Så det var mest mine søstre, der kom til Sandholm.

Men så ville skæbnen, at i Nissumby var der også en lille pige på 5–6 år. Og hun ville kysse mig. Det var nu slet ikke af lyst, men for at drille mig – Gud forlade dig din synd, Maren. Men det var nu Frederik og Markus, der havde sat hende op til det, de »skarnsknægte«.

De var jo noget ældre end jeg – og de ville godt holde mig lidt for trekant. Engang ved juletid spurgte de mig, om jeg kendte et kortspil, der hed »Samle op«. Nej. Om jeg gerne ville lære det. Det ville jeg jo gerne. De »vaskede« så kortene godt, men sad og fumlede og tabte kortene. Troskyl-

dig og tjenstvillig samlede jeg da kortene op, indtil jeg opdagede, at det jo skulle tages bogstaveligt det med at spille »Samle op«.

Tydeligst i min erindring står den lange række blankfede heste, der ved sommertid stod tøjret i den frodige kløvermark.

Selvfølgelig skulle vi drenge jo ride hestene til vands. Og kunne Frederik og Markus så få mig til at falde af, så var der jo sjov i gaden. Men det må siges til deres ros, at de lærte mig både at stige til hest og at ride. Og fik vi så sat farten op til en galop, så var det jo ligesom at sidde i en let gængende båd.

Al min erindring om Nissum og Nissumby-sønnerne stammer fra tiden, inden jeg var ti år. Mange vil måske mene, at det er ret ligegyldigt, hvad et barn kan opfatte i den alder.

Jeg vil dog her minde om, at små gryder har også øren, og at børnene følger meget mere med i de voksnes liv og færden, end vi skulle tro.

Vor nabo, Peder Jensen i Torngård, var jo meget døv.

Og far råbte højt, når de samtalede. En dag sad far på vævens arbejdsbænk. Peder Jensen sad på en stol ved siden af ham. Samtalen var meget alvorlig og lå langt over, hvad et barn kan fatte. Men jeg påhørte samtalen fra først til sidst. Og der må vel have rørt sig noget i mit sind, for ellers kunne jeg nok ikke have husket begivenheden nu nogle og tres år efter.

Gravers Bjerre i Nissumby døde i december 1894. Jakob var ganske ung, men kom tidlig til at bestyre gården. –

Tungt var det nu for Ane Marie at sidde ene med den store børneflokk – og med alle bekymringerne. – Der vil altid være grund til bekymring for en mor, når manden er borte.

Nogle ville måske kalde Ane Marie lidt »pyldret«. Men sådan opfattede jeg hende nu ikke.

Hun var gæstfri og god mod os børn. Ligesom Markus fra Venø husker jeg de rødkindede sødæbler, som jeg ofte fik foræret. Hjemme i friskolen var der ingen frugttræer, så det var jo en himmerigsmundfuld. – Jeg mindes kun to æbletræer fra Nissumbys have: sødæblerne og de grønne, sure madæbler. Vi kendte dengang kun to sortsbetegnelser: de søde og de sure. Men selv om jeg har smagt mange æblesorter her på Fyn – aldrig har jeg dog smagt noget så surt som madæblerne i Nissumby. –

Mor og jeg var en sommereftermiddag på besøg i Nissumby. Og om aftenen fulgte Ane Marie os på vej ad stien over marken. Da vi nåede dalens brink, I véd dalen med den rislende bæk i bunden, hvorover gangbrættet med det spinkle gelænder førte, blev Ane Marie og mor længe stående og samtalede inden afskeden. Og her gav Ane Marie da udtryk for sine bekymringer, bekymringerne over at sidde ene med gården og børnene. – Jeg var vist lige så deltagende som mor.

Nu ser jeg »Nissumbybørnene« stimle sammen om mig: »Hørte du, hvad mor sagde?«

»Ja, selvfølgelig.«

»Husker du, hvad hun var bekymret for?«

»Ja.«

»Var det blot en af os, eller var det flere?«

»Det var kun en.«

»Var det mig?«

»Ja, selvfølgelig!«

»Det passer ikke! Sig, hvad hun sagde!«

Så lad være at spørge da. Jeg er ikke ude for at være indiskret.

— — —

Og som de nu trækker sig tilbage, Nissumbybørnene, og jeg ser deres ansigtstræk forsvinde, tænker jeg: Der er nu én velsignelse ved de store børneflokke, som vist ikke enhver får øje på. Det er det med sammenholdet.

»Ja, sammenholdet, det har vi hørt så tit.«

»Men ved I, hvad der er nerven i dette sammenhold?«

»Ja, det er kærligheden – den, der har overbærenhed i sit kølvand.«

»Jeg kan mærke, det er folk med livserfaring, der her svarer.«

»Kammeratskabet, vennesindet, den åndelige og samfundsgavnlig påvirkning, som ingen i sin opvækst kan være foruden, den vokser sig rigere ud fra en stor søskendeflok, når ellers betingelserne er til stede.«

»Ja, ja, det er ubestrideligt. – Men jeg vil dog nævne en »teknisk« ting, der har uvurderlig betydning for familielivets beståen: »Få er som fader – ingen som moder.« Der er meget ved, der må fortæres ved arneilden. Men læg mærke til dette: Var der virkelig sytten børn i det gamle Nissumby? – Ja – i allerhøjeste grad. – Hvad mener du med det? – Dermed mener jeg, at i et hjem er der altid en eller anden, der må træde til for at gøre det, som nødvendigvis må gøres. Tænk på Søren Brunsgaard eller på Gravers Bjerre. De kom vist alle dage til at bære mærke af sliddet – og af det tyngende ansvar, de ofte måtte stå med. – Og hvad med pigerne derinde. Der lå vist et tyngende ansvar på moderens skuldre. Men var der så ikke en eller anden til at træde til, når det var nødvendigt. Hver havde sit at betyde i hjemmets samfund. – Og da moderen døde, og faderens indsats mindskedes, styrtede »riget« da i grus? Nej, for der var altid nogle til at bære. Og der var ofte en i flokken, hvis blotte tilstedeværelse ligesom kunne »sprede alle skyerne«.

»Slutter du dig til det uden at have kendskab til de virkelige forhold?«

»Ja, for det her fremførte er en af grundpillerne i ethvert familiesamfund – stort eller lille.«

Beklageligvis gik Markus Bjerre, Venø, hvad historieskrivningen her angår, alt for tidlig bort. – Hans skildringer af Nissumbybørnene burde jo blevet en af grundbøgerne i Bjerreslægten historie ved siden af »Bonde og handelsmand«, »Bjerreslægten«, »Nogle træk af Jakob Bjerre og Ane Marie Nissumby« o. a.

At opleve disse mennesker og se dem i kamp for økonomisk uafhængighed, for hjem og for åndelige livsværdier ville ikke alene for slægten være gavnlig, men også være med til at trodse den glemsel, som før eller senere må blive os alle til del.

Det har glædet mig i Brevduen 1949 at læse om Jakob – den yngre – i Nissumby. Markus fra Sandholm mestrer her levende at skildre en god ven og kammerat.

Ja, Jakob var frisk, og humør havde han. Jeg husker den gamle »røgter«. Det forekommer mig, at han også hed Jakob.

Jeg var jo imponeret over de lange rækker brogede kreaturer, som den gamle røgter herskede over i stalden. Det står også for mig, som det bl. a. var i Nissumby, jeg lærte at samle en kobbelt køer.

En dag ved middagsbordet siger Jakob til røgteren: »A fandt en skro u i æ vinni i æ kjørhus – den var både saftig å gue.«

»Det æ et' så sær,« svarede røgteren, »for den hår vot i æ grebning.«

Konversationen var frisk. Og der var gerne løjer, hvor Jakob var til stede.

Vi var jo mange i de tider, der havde den skæbne at være opkaldt: Hvor ofte har jeg ikke måttet høre: Du er opkaldt efter din bedstefar. Det var solidt, alt hvad han lavede, lær af ham. Hans vogne kunne holde i mange, mange år.

Jakob var jo også kaldt op efter sin bedstefar. Og at denne bedstefar nok var værd at ligne, vil sikkert mange »Nissumbysønner« sande. Men intet faldt vist Jakob mere fjern og kedelig end at ligne nogen. Han var sig selv: fri – fuld af livsglæde.

Jeg mindes engang, jeg fik lov at køre med Jakob til Lemvig. Jeg sad på bukken hos Jakob, og jeg ser endnu for mig vejens runding, vejen, der førte fra Nissumby og til »lille København«. Og som vi der kørte ud ad landevejen til Lemvig, og Jakob sad og legede med piskeren på de blankbrune heste, vågnede en trille i hans strube – og han sang glad og let overgivet en vise-stump, hvori kvindfolk vel var nævnt – men som ikke var egnet til at synges i kvinders påhør. Nå, sangen var ikke slibrig. Og snart efter klang en anden vise:

»I morgen tidlig klokken fem, så skal vi op af køjen,
for ellers kommer mesteren og gir os en på trøjen.

Flikum, flikum, flikum, flaj, borger – skomagermester.«

Jeg har tit undret mig over, hvorfor Jakob og alle de andre i Nissumby var så gode imod mig. Måske det kommer af, at Nissumby altid var et gæstfrit hjem og det både over for børn, unge og ældre. Men måske der dertil også kunne være en anden forklaring. –

Knap et halvt år efter, at Gravers Bjerre var død, døde Johannes i Nissumby, syv år gammel, den 7. maj 1895. – Han var jævnaldrende med mig og var min bedste ven. – Hvem ved, om de ikke i Nissumby, ganske ubevidst, ligesom dulmede sorgen over Johannes' død ved at være god mod mig.

Og som jeg nu mindes mit sæde på bukken ved siden af Jakob, rinder Marits ord i brevet til Øjvind i »En glad Gut« mig i sinde: Jeg husker på, da vi var barn, og du var så snil ved mig, og jeg fik bestandig sidde på din kælke. Men nu ville jeg ønske, at jeg var barn igen.«

Ja, jeg ville ønske, at jeg var barn igen og sad på bukken hos Jakob, for så ville vi tale om Johannes, der så nylig var gået bort. Og så ville enkelthederne i erindringsbilledet om ham fæstne sig, så jeg ikke skulle glemme dem mere. Skulle Frederik eller Markus eller andre af Gravers Bjerres endnu

levende børn gemme på et eller andet erindringsbillede om Johannes, så kunne de gøre mig en stor glæde ved at sende mig et par ord derom. –

Jeg arvede da også hele Johannes' »rørlige« formue: hans pengepung med en del småskillinger.

Jeg stod ved graven på Nr. Nissum kirkegård, da Johannes' kiste blev sænket i jorden. Og da præsten nu kastede muld på kisten, »hørte« jeg Johannes råbe op fra kisten. Og jeg syntes, det var forfærdeligt, at de ikke ville hejse kisten op af graven igen, – et barns sorg over en jævnaldrende kammerat og vens død – og dets manglende evne til at erkende det uomgængelige.

Blader jeg nu i min fars skoledagbog fra Nr. Nissum, finder jeg, at Johannes begyndte sin skolegang i Nr. Nissum friskole d. 6. april 1894. Da var han kun seks år gammel. Og han fulgte skolen glad og flittig og næsten uden forsømmelser et helt år. 3. april 1895 var hans sidste skoledag.

Egentlig var han jo først da undervisningspligtig. Men det var, som om tiden måtte udnyttes. Og hvem tør sige, at det var ligegyldigt, om han fik det års skolegang eller ej, når han alligevel skulle dø.

Da jeg forleden syslede med tanken derom og stirrede ind i mørket, der hvor min hukommelse glipper, drømte jeg om natten, at jeg så Johannes, ikke som barn, men som yngling. Og – ja, hvorfor ikke føre tankegangen til ende: Hvis det ikke er tomt mundsvejr, når vi taler om i det hinsidige at møde vore kære, der er gået forud – hvis det ikke er bare kling klang, når vi synger: ». . . . så frydelig der til evig tid med venner i lys vi tale.« Ja, så må tanken jo melde sig: i hvad skikkelse skal vi møde dem.

Skal vi se dem, der døde som oldinge, stavre om som evigt gamle, skal spædbarnet være spæd og uhjælpelig til evig tid, eller skal vi alle genopstå i ungdommens rige fylde.

Jeg har haft en lignende drøm om en anden af mine kære hedengangne. Og drømmen giver mig glæde, men også ængstelse i sindet.

Jeg blader i Bjerreslægtens bog. Og når jeg så i kikkerten finder frem til de enkelte medlemmers positioner, hvad enten den nu er højt på firmamentet eller lavere i horisonten, målt med timelighedens alen, tænker jeg på den livsfylde, de hver især må være nået frem til. Men når så tanken falder på dem, der døde som spæde, som børn eller unge, kunne man måske ængstes for, hvad de mon måtte være gået glip af, hvis ikke der var et mål for evigheden.

Livets gåde er stor, dødens gåde er stor, størst er dog evighedens gåde.

Til belysning af det karakteristiske ved Peder Mouritsens skoleforhold i Bjerrernes skole har jeg fundet to anbefalinger frem, som Søren Brunsgaard og Jens Sandholm skrev, da P. M. søgte plads i Ollerup.

Anbefalinger! Jeg ved vel, at anbefalinger skal læses med en slags sjette sans. Man skal også kunne læse mellem linierne. Jo, men det gør jeg også.

Søren Brunsgaard skriver: »Som børnelærer får vi næppe hans lige. Det falder mig tungt at give slip på ham – og børnene ikke mindre. Peder Mouritsen har kunnet bibringe børnene et indtryk, som jeg glæder mig ved, at de vistnok aldrig glemmer, og som jo ældre de bliver, og jo mere de modnes

til at tænke på den tid, de var sammen med ham, vil komme til at stå for dem som det glædeligste, det skønneste og bedste, de kan tænke tilbage på.«

Så til Jens Sandholms anbefaling: »Peder Mouritsen er et ærligt, kristent menneske, og desuden har han et godt tag på at tale således til børnene, at de kommer til at elske ham.«

Jens Sandholm taler videre om den gode orden, Peder Mouritsen havde i sin økonomi. Og her kan jeg ikke lade være at tænke på, hvor ofte folk »korser« sig over, så lille en friskolelærers løn i de tider kunne være. I Nørre Nissum lå den på mellem 200 og 300 kr. for et år. Dertil er selvfølgelig at bemærke, at det var nødvendigt for en friskolelærer at være økonomisk, og at det ikke kunne nytte at være så »åndelig«, så man selv slog økonomien i stykker. Og desuden fik friskolelæreren da »det der var lovet ham«, som en mand i Tømmerby udtrykte sig. Lønnen i kommuneskolen var jo heller ikke så stor, selv om den i de fleste tilfælde lå betydeligt over, hvad en friskolelærer blev budt. – Lønnen var nu heller ikke det første, man spurgte om. – Da jeg som ung lærer blev antaget til at undervise i Vormark friskole, var forretningsgangen da også den, at først talte vi om, hvorledes jeg plejede at holde skole. Dernæst blev jeg antaget. Og endelig fik jeg så oplysning om lønnen.

I sin anbefaling siger Jens Sandholm videre, at børnene i Nørre Nissum friskole, hvad kundskaber angår, altid har stået mål med »statsskolens« børn. Og her synes jeg, jeg vil tillade mig at læse mellem linierne. For lad så ånden i friskolen være så god og menneskekærlig, den være vil, det hindrer dog ikke, at store, velbegavede børn kunne tørste efter flere kundskaber, end der kunne bibringes dem i en lille toklasset skole. Lønnen i Nørre Nissum var jo imidlertid for skral til, at der kunne ændres i dette forhold. Det måtte komme senere.

Søren Brunsgaard havde undervisningspligtige børn i 35 år – fra 1872 til 1907. 1898 havde skolen kun 16 undervisningspligtige børn. Og da P. M. tog fire af dem med sig til Fyn, og kun fem børn var fra Bjerrehjem, mens resten var fra småkårshjem, lå det jo i luften, at skolen midlertidig måtte standse. Det var en sorg for Søren Brunsgaard at tænke på, at Markus, Alfred og lille Carl nu måtte savne det »fristed«, han selv havde været med til at skabe, og hvor hans store børneflokk havde tilbragt så mange glade timer.

Brunsgård kunne vel kaldes et sorgens hus. Søren Brunsgaard havde jo mistet sin første og sin anden kone. Djærvt og dygtigt styrede Kirsten, hans kone nr. tre, hans hus. Men børn gør det også ondt at miste: en lille pige på knap tre år, – en dreng, knap elleve år og en dreng, knap halvandet år. Gårdens førstefødte, lille Ane Marie, der måtte dø så tidligt, fik jo i Kirstens børneflokk en navnesøster – gården måtte jo have sin »Mitte«. Kristen fik jo også sin navnebror. Men sorgen over børns død lader sig næppe neddæmpe ved at navngive. – Læs i øvrigt om denne stovte, prøvede mand i Bjerreslægten (36).

Vil man undres over, at jeg trods det, at jeg har en dårlig hukommelse, husker så meget om de voksnes liv og færd, så skyldes det jo, at jeg fik lov

at overvære de voksnes samtaler og ikke bestandig blev mødt med et: »Gå ud og vask dig, og stå ikke der og glo.« – I vor tid er man så tilbøjelig til at opdele børn i grupper og klasser. Den og den kundskab tilbringes barnet i den og den alder. Barnet bliver undervisningspligtig – og på hovedet i skolen med det. Ja, for det skal jo i skole. Ja, vist skal det i skole. – Men jeg underviste da mine børn selv, indtil jeg skønnede, at der var mere for dem at hente i skolen, end jeg kunne bibringe dem.

Opdeler vi barnet for meget, bliver der vanskelig en helhed ud af børneopdragelsen.

Byens børn skal ikke være en bande, men hver skal tilhøre sit hjemssamfund.

Mourits Mouritsen,
»Stavn«, Skårup, Fyn.

EN HILSEN FRA CALIFORNIEN

*I alle de Riger og Lande,
hvorhen jeg i Verden for,
jeg lærte de Ord var saa sande:
„Glem aldrig din Gamle Mor!“*

Ja, vor Gamle Mor, Danmark, hvor vor Vugge stod, og hvor vi tog de første vakkende Skridt i vor Barndom og Ungdom under Hjemmets beskyttende Arm. Flere af os drog ud i Verden til fremmede Kyster, men hvordan vore Kaar end blev, hele vort Liv blev præget af vort Barndomshjem, hvor Grundlaget for Fremtiden blev lagt.

California er et smukt og solrigt Land, men den Hilsen til min 80-aarige Fødselsdag, som kom til mig i Sommer fra Bjerrestævnet paa Bovbjerg, var dog en Solstraale, som varmede mit Hjerte mere end al Californias Solskin.

Tusind Tak til Jer allesammen!

Og nu: *Glædelig Jul* og de bedste Ønsker for den gaadefulde Fremtid!

Niels P. Bjerre, Fairfax, California, U.S.A.
(163)

Jul i 90-erne i Dybe hos Marie og Jens Thybo med deres børn

Det begyndte allerede i de korte, mørke dage midt i december. I mørkningen samlede mor os børn om sig. Lampen var ikke tændt endnu, men ilden lyste ud af kakkelovnskrogen. Så sang mor julesalmerne med os og fortalte om sin barndoms jul. Hun snakkede også med os om alt det, der skulle laves, inden det blev jul, og som vi måtte hjælpe hende med. – Allererst skulle julegrisen slagtes, og der skulle koges sorte pølser, stoppes medister og sys rullepølse, koges finker samt lægges kød og flæsk i saltkarret.

Far skulle køre til brugsen og hente en hel sæk mel, sukker og sirup og alle de ingredienser, der hører med til julebagning – såsom rosiner, suk, kanel og krydderier.

Ved slagtingen kunne vi børn jo ikke hjælpe så meget til, men vi store piger på ni og seks år måtte passe de tre små brødre på fire, tre og ét år – flere var der ikke dengang – så havde mor nogenlunde frie hænder til arbejdet.

Bagningen derimod kunne vi »store« rigtig være med til. Der skulle trilles og skæres pebernødder i massevis, de skulle sættes på plade, og der skulle laves brune kager, hvor der skulle klemmes mandler på. Af den brune kagedej fik vi børn hver en klat, og så sad vi omkring spisebordet, skar og trillede mænd, koner, ja endog grise med krøller på halen, hvor var det spændende.

Den sidste søndageftermiddag før jul, skulle der laves juletræsdynt. Mor havde gemt alt kulørt papir, hun havde fået omkring pakker i årets løb, og havde tillige købt nogle ark rødt og hvidt silkepapir samt noget kulørt glanspapir. Så lavede hun melklister i en lille kasserolle og satte den midt på spisebordet, og vi blev placeret der omkring. Så gik det under mors vejledning løs med at klippe, flette og klistre. Hvilke vidunderlige ting kom der ikke ud af det. Der var hjerter, kræmmerhuse, kurve og de allerfineste, hvide og røde roser med kreppeblade og fint mos som bægerblade.

Ja, det blev en hel kurv fuld, da vi var færdige – alt for meget til vort eget lille juletræ – men vore bedsteforældre og vore flinke naboer skulle også have noget af det.

Ude hos far i stald og lade var der også travlhed i de korte, mørke dage før jul. Der skulle skæres ekstra portion af hakkelse og knuses mere foderkage – så meget at der kunne være nok til juledagene. Alt skulle lægges tilrette, orden skulle der være, så arbejdet kunne blive let i juledagene – der kunne jo komme julegæster. – Herude var vi børn dog endnu for små til at hjælpe med.

Endelig nåede vi juleaftensdag – hvor var det dejligt og spændende. Den dag fik vi frokost. Vi drak øl og spiste bagefter nybagte sigte-mellemmader. Først på eftermiddagen kom vi børn i vort pæne tøj og fik formaning om ikke at snave os til. Endelig begyndte det at blive mørkt. Da gik mor uden for huset – så kaldte hun på os, at vi skulle komme ud og høre klok-

kerne i Dybe kirke kime, og vi kunne høre svage, rytmiske toner langt borte. Så sagde mor: »Nu kimer også bedstefar julen ind hjemme i Lomborg kirke, og nu er juleaften begyndt. Så går vi ind, og I hjælper mig at dække bord.« Mor tog så en hvid dug op af skuffen og bredte over spisebordet. Hun fandt en håndfuld små, røde dannebrogslag, som hun strøede over dugen. Hvor så det festligt ud, og så kom mor med en stabel tallerkener, skeer og gaffer, og så skulle vi to »store« piger stille det pænt rundt. Imens vi var optaget af det, kom mor med to kraftige grangrene, som hun bandt godt fast på en stoleryg. Det var juletræet, og nu skulle det pyntes med det fine julestads, vi havde lavet, og her kunne de to små brødre også være med at hjælpe mor. – Nu kom far ind, smilende og juleglad – klædt i søndagstøjet. Han snakkede lidt med drengene og dikkede lille bror – der sad i sin vuggeseng – under hagen og fandt så avisen frem.

Mor skyndte sig nu ud i køkkenet. Hun hængte lampen hen over komfuret. Så rørte hun i gryden med risengrød, stak med gaffen i ribbenstegen og smagte på sovsen. Hun stod der i dampens og lysets skær og så sød og pæn ud i søndagskjole og nyrstrøget forklæde. Nu lød hendes stemme: »Værsgod, nu må I sætte jer tilbords«. Så kom hun ind med et stort fad risengrød og stillede det midt på bordet. Fadet var pyntet med kanel og sukker og en stor smørklump midt i, og på fadets kant sad en lille, sjov nissemand. Det så dejligt ud, og hvor var vi sultne, men mor sagde: »Nu da det er jul, skal vi synge før vi spiser«, og hun stemte i med sin klare, fuldtone stemme: »I Jesu navn går vi tilbords«, og vi sang med, så godt vi kunne. Far brummede bas. Så øste mor grøden op, og vi fik kanel og sukker og en stor smørklump. Far fik den første tallerken – snart havde vi alle fået og dertil rød saftevand i vore kopper. Hvor smagte det dejligt – men da vi kom til ribbenstegen og medisterpølsen, var der næsten ikke plads til mere.

Endelig nåede vi til det øjeblik, hvor juletræet skulle tændes og de små gaver lægges frem. Far samlede os børn tæt omkring sig, og under megen skæmt kastede mor et tæppe over hovedet på os – så vi ej kunne se, hvad hun lavede. Hun tændte de få lys på træet – og så trak hun tæppet bort fra os, så vi igen kunne se. Å, hvor julelysene strålede og skinnede. Så sang vi »Glade jul, dejlige jul – Dejlig er den himmel blå og Et barn er født i Betlehem«. Det var, som sangen løftede loftet i den lille stue – nu var det rigtig jul. – Men lysene måtte ikke brænde helt ud, de skulle bruges engang mere, og vi børn pustede flammen ud. Lampen blev nu tændt igen, og da så vi, at bordet var dækket med en stor skål pebernødder og et fad æbler og appelsiner. På hver plads lå små gavepakker – det var spændende, hvad der var i, og der blev pakket op i en fart. Der var grønne og røde blyanter til drengene og fine porcelænsdukker til pigerne. Til far var der lommeterklæder og sokker. Også børnene fik hjemmestrik, som mor havde lavet om aftenen, efter at vi børn var kommet i seng. Der var både halstørklæder, luffer og strømper.

Fra bedsteforældrene i Lomborg skole var der også flere småting samt et par fine julehefter med nisser på.

Nu skulle nødderne deles ud, æbler og appelsiner slagtes, så hver fik sin part, og vi gnaskede, men begyndte snart at glippe med øjnene. Så sagde mor: »Nu har vi haft en dejlig dag, kan I nu sige godnat, nu skal I i seng.« Snart lå vi i hver sin seng, og vi snakkede om, at i morgen er det jul igen. Så sang mor: »Nu lukker sig mit øje, Gudfader i det høje«, og vi sov næsten før verset var til ende. Så var der ro, og far og mor hyggede sig noget længere i juleaftenens stemning.

Kolding i slutningen af november 1959.

Karen Støjberg.

Chr. Paakjær (409) fortæller

Da jeg var dreng, havde vi engang en gammel drænemester, der hed Bertel Ørmus, og han fortalte, at han tjente i Smedshauge i Engbjerg som stor dreng sammen med Peter Bjerre, den senere folketingsmand for Randers landskreds (102). Bertel Ørmus og P. Bjerre var et par store knægte med hinanden. Så var der grundlovsfest i Lemvig. Manden og konen og de øvrige folk skulle til grundlovsfest, og de to knægte skulle være alene hjemme. Så sagde Peter Bjerre til Bertel: »Nu vil vi også holde grundlovsfest. Nu skal du sætte dig der på den malkestol, og jeg står op på rensmaskinen. Og når jeg står og taler og slår ud med hånden, siger du: hørt, hørt. Og når jeg så er færdig med min grundlovstale og bukker, skal du klappe.« Det gik Bertel med på, og deres grundlovsfest derhjemme lykkedes storartet.

Det er jo så betegnende. Peter Bjerre havde fra barn af spiren i sig som folketaler.

Jeg husker også P. Bjerre fra et besøg i mit hjem. Vi havde været til Bjerrefest, og både P. Bjerre og hans broder, præsten K. Bjerre, besøgte os i Øster Påkjær. Hvor var de festlige de to. Der blev snakket højskole, folkemøder og politik. Hvor var det en oplevelse at være i stue med dem.

Engang min morbror, kunstmaleren Niels Bjerre, var ude at rejse, traf han på Vemb station sammen med nogle harboøreboere, der skulle til indremissionsfest i Skanderborg. Niels Bjerre kendte snart alle harboøreboere, og de kunne vældig godt lide Niels Bjerre. Så kom der en ældre harboørebo hen til Niels Bjerre og sagde: »Godaw, Niels, det er da en forfærdelig masse mennesker, der er mæ æ tog i då«. »Ja,« sagde Niels Bjerre, »det er Chr. Kaasgaards sangforening, der skal ud og holde koncert. De skal ud og synge.« »Synger de også for Herren,« spurgte den gamle harboørebo. »Ja, ja, det ved jeg ikke. De synger for dem, der kommer og hører derpå,« svarede Niels Bjerre.

Øster Påkjær, 8.-11.-1959.

Chr. Paakjær.

What are your plans?

Hvad mine planer gik ud på? Det kunne da ikke vedrøre ham, og jeg svarede da også med et „to fulfil my contract“, altså at opfylde min kontrakt.

Spørgeren var lærer ligesom jeg ved Ohio University i den lille by Athens i staten Ohio i USA, og vi var kommet i snak under det første

åbne aftenselskab i efterårssæsonen 1956. Selv var jeg ankommet fra Danmark for to uger siden, og i løbet af den korte tid havde jeg jo ikke fået nogen fornemmelse af, om der var andre grænser end derhjemme for, hvad man kunne tillade sig og ikke tillade sig. Imidlertid, efterhånden gik det op for en, at det ikke anses for anmassende at tale åbent om ens egne planer. Den opdragelsesfilosofi, der er i højsædet i USA på skoler og i hjemmene i dag, inkluderer det udtrykkeligt som et af dens specielle mål at vænne børnene til at tage beslutninger og til at vinde andre for ens sag.

Omskifteligheden og spredningen i levevilkårene derovre trænger sig ind på én overalt. Landet er jo ikke som mange af Nord-Europas lande velsignet med at være homogent — d.v.s. med at have en befolkning af ensartet oprindelse, fælles national historie og tusindårige traditioner, en befolkning, som harmes eller som glædes over de samme begivenheder. At have det sådant er de gamle samfunds privilegium. USA rummer i sin 160 millioners befolkning elementer, der tilsammen udfylder et stort register, og det er et problem i sig selv at finde sig til rette og placere sig i denne mangfoldighed.

Menigmand i Amerika synes at være meget knyttet til sin kirke — hvilket vist er lidt forskelligt fra, hvorledes der er herhjemme, hvor man ville risikere at blive regnet for at være sær, om man talte om Vorherre til voksne mennesker. Og mens vi nu er ude at rejse paa overraskelsernes vande, kunne det være interessant at gøre landgang på den anden side og gøre etnografiske studier blandt de indfødte — og for eksempel kunne vi kikke lidt på deres mærkelige kirkeforhold.

Den lille by Athens, som jeg havde lejlighed til at gæste igennem tre år, har med sine 8000 indbyggere + 7000 studenter en 20—25 kirker af en 10—15 forskellige trosbekendelser og trosretninger. De er ikke

store allesammen, men er temmelig velbesøgte, eftersom der godt kan være dannet kø uden for dem søndag formiddag.

Driften finansieres af menigheden selv, efter hvad jeg ved, og hver familie afgør med sig selv, hvad den kan tegne sig for i årligt eller ugentligt bidrag. Det er ikke almindeligt at høre nogen give udtryk for ligegyldighed med kirkernes affærer, hvilket jo må ses i belysning af, at man kun kommer til at høre til en kirkegruppe ved at vælge den selv og at understøtte den finansielt og på anden måde.

Det er et lille familieforetagende at vise sig i kirken, for mens forældre og de største børn er til stede i kirkesalen, bliver de mindre holdt under opsigt i kælderen. Derved samles en del af de voksne iøvrigt også bagefter til en kop kaffe, og hvad nu så end præsten har sagt, viser erfaringen at det er ganske godt at skylle det ned med en tår kaffe eller the.

Børnene i skolealderen får undervisning ugentlig i bibelhistorie af forskellige medlemmer af menigheden, og den undervisning giver de frivilligt. Navnlige er det kvinderne, der ta'r sig af sådanne job, og det var mit indtryk, at det er noget der betragtes som en slags turnustjeneste, der går på omgang.

Skolerne giver ingen religionsundervisning. Der er for mange og for forskellige sekter og trosretninger. Sikkert som det sidste af alt, der er dyrt og helligt for dem, ville man se dem opgive retten til fri religionsdyrkelse, en ret der går tilbage til selve grundlovens tilblivelse.

Oprindeligt var det jo irere og englændere, der ikke kunne få fred til at indrette deres kirkeforhold, sådan som de selv ville, der forlod Europa og forsøgte sig en usikker eksistens i dette nye land mod vest.

Forholdet er det, at i mere end een forstand er kirken et mødested. Der afholdes nogle sammenkomster en gang imellem, for eksempel en udflugt en lørdag eller måske endda en enkelt gang en danseaften, så det at tilhøre en kirke involverer som regel adskilligt af ren og skær medborgerlig karakter.

Som vi alle ved er landet befolket af mennesker fra alverdens knudepunkter lige fra Langå til Bagdad, og ingen kunne vel bebrejde dem noget, om de ikke altid følte, at de havde meget tilfælles med naboen. Imidlertid eet har man nu tilfælles, nemlig ønsket om at komme ud ad det med hinanden alligevel. Man lever nu kun een gang og må da både købe og sælge, have fester, begravelser, barnedåb og deslige, ikke sandt.

Folk har en tæft for at kunne vise en elskværdig opmærksomhed, det ligesom ligger i luften, at sådan skal man være. Det er egentlig ikke hjertelighed, sådan som vi er vant til den. Vi fra kontinentet i Nord-europa føler det gerne, som om der er en fremmed undertone af formålstjenlighed i denne udadvendte, glade opmærksomhed.

Men en dag, når sproget ikke mere er en barriere, men en bro, begynder man at ane, at formålstjenligheden også vender indad. Og, som årene går, ser man, at det, der regnes med, er en disciplineret stræben efter at medvirke aktivt og positivt. Det er, som om fællesskab snarere

tænkes på som en adgang til at udrette noget sammen med andre end som en ret til at få noget.

Er det pligtfølelsen og puritanismen fra pionertiden, der ikke er blevet vandet ud endnu? Hvad man så end kan finde på af forklaringer og benævnelser, er det som disse mennesker forsøger at leve op til en gammel hemmelighed om, at civiliserede bliver vi først, at forløste fra vor begrænsning bliver vi først, når vi kommer i tjeneste for noget uden for os selv.

Derfor møder man så ofte denne påpegen af betydningen af at være positiv og aktiv blandt andre og at spare lidt på kritikken. Derfor ser man med glæde til hver, der tilkendegiver, at han ved, hvad han vil bruge sig selv til — og derfor kan det også være den naturligste sag af verden at spørge ligesom vor ven omtalt i begyndelsen af denne hilsen til alle i familien „and now tell me, what are your plans?”

Og hermed specielt en hjertelig hilsen til og en tak for gæstfriheden igennem flere år hos alle slægtninge i Chicago.

Poul Bjerre, p. t. Stockholm.
(435)

ANE MARIE BJERRE

Præstekone i Rødding valgmenighed i Salling i mange år, død i København 1959, ca. 90 år gammel. (165).

En af de sidste fra guldaldertiden i Grundtvigs menighedsliv.

Et sjældent levende menneske. I sine unge dage var hun i huset hos gamle pastor Lund i Vium og var i sin tid husbestyrerinde på en af Fiskbækgårdene for Tovborg Jensen, Klostermølle.

Hendes far, pastor Berthelsen, en smuk og aristokratisk mand af den gamle skole, var præst i Lomborg-Rom ved Lemvig. Her levede hun sine første ungdomsår og har ofte sagt: »Dorthea« (Bjerre) fra Lomborg skole var min bedste veninde.

Til julegilde dansede hun med student Jakob Bjerre fra Nr. Nissum. De blev jo senere gift og levede et meget lykkeligt liv med hinanden i hjemmet og i menigheden i Rødding og sammen med deres fem friske og glade børn.

Men Jakob Bjerre døde pludselig. Det var et meget hårdt slag for den stærke og livsglade kvinde. Hvordan skulle hun undvære sin mand — de delte jo alt sammen.

De fleste af børnene er bosiddende i København, og Marie Bjerre flyttede fra sit elskede Rødding og derover.

Hun havde sin faste plads i Vartov valgmenighed — altid med sit lyse smil og gode humør. Trods det, at det de senere år kneb hende meget at gå — og

23 år

85 år

hun heller ikke kunne se ret meget – jeg kan lige se præstens pibekrave, sagde hun – men hun var åndsfrisk og havde en god hørelse. Trods sine 90 år var der ligesom over hendes ansigt noget af hendes ungdoms skønhed.

Hun elskede at komme ud til fest hos sine børn – hun blev aldrig gammel i den forstand, at hun ikke holdt af selve livet.

Men alligevel – der kommer en dag for de 80-90-årige, hvor de ligesom er mæt af dage – deres børn behøver dem ikke mere – og de hører helt og fuldt til den slægt, som ligger under mulde.

Da hendes hvide kiste søndag d. 26. april stod i den vindomsuste Rødding kirke, og børn, slægt og menighed var samlet om hende for sidste gang, var det næsten ligesom mærkeligt, at hun var død – fordi livet har boet så stærkt i hende.

Hun fik sit hvilested ved siden af sin mand – og som organist Jens Bjerre sagde i sin tak: – Jeg tror aldrig, der er gået nogen dag, hvor mors tanke ikke har været ved denne grav.

Vi, der lærte Marie Bjerre at kende på hendes gamle dage, siger tak for den rigdom, vi der mødte.

Bertel Bjerre.
(617)

*Fire af Bjerrestævnets deltagere foran Bovbjerg Badehotel
Fra venstre: Hans Bjerre, Kongensgaard, Nr. Nissum, Carl Graversen, South Dakota, USA
borgmester, landsretssagf. N. Bjerre, Holstebro
og formanden for slægtsforeningen, direktør Markus Bjerre, Skive*

STÆVNET PÅ BOVBJERG

lørdag den 27. juni 1959

Sommeren 1959 var rekordagtig tør og solrig – mange af os så på vores vej til Bovbjerg afsvedne græsmarker og usle roer; så det var næsten med til at øge feststemningen, at vejret d. 27. var ved at slå om – sidst på aftenen kom de første regndråber.

Der var god tilslutning til stævnet – både til generalforsamlingen og til underholdningen og dansen om aftenen var salen propfuld, og vi håber på, at Kristian Bjerre inden 1962 udvider.

Mange kom så tidligt, at der blev lejlighed til at hilse på gamle venner ved eftermiddagskaffen eller ved havet, inden generalforsamlingen begyndte kl. 16. Det er sådan, det skal være.

Ved generalforsamlingen blev der talt af vores formand, Markus Bjerre, Skive, der udtrykte sin glæde over at have en slægt omkring sig. Hvis vi stod alene, ville vi mangle noget væsentligt.

Chr. Bjerre, Lem, talte om de pligter, der kan blive os pålagt, og som vi ikke må skyde fra os.

Helge Christensen, »Hyldevang«, Sengeløse, glædede sig over, at der blev afholdt Bjerre-stævner, og fremdrog en fortælling af Martin A. Hansen, hvor der gives et betagende billede af kontinuiteten i slægternes gang.

Kristen Bjerre, Gade i Sir, fremhævede det store arbejde, Frits Bjerre udfører for slægten, og Frits fik et kraftigt hurra.

Endvidere talte den 75-årige Carl Graversen fra South Dakota i USA. Han udvandrede til Amerika i 1904 og har ikke siden været hjemme. Han kom til Danmark tre uger før stævnet og havde vel nok lidt vanskeligt ved i den første tid at tale det danske sprog igen, men ved Bjerrefesten havde han genfundet sit modersmål og talte det uden vanskelighed. Han udtrykte sin tak for den gode modtagelse, han havde fået i Danmark, ikke mindst ved dette slægtsstævne.

En adresseliste over betalende medlemmer af slægtsforeningen var udarbejdet og blev solgt til interesserede. Denne adresseliste er nu revideret og optrykkes i dette års brevdue.

Generalforsamlingen sluttede med, at der blev sendt en hilsen til slægternes ældste, den 90-årige Ingeborg Ascanius, Holstebro.

Efter spisepausen opførte familien Helge Christensen fra Sengeløse (627) om aftenen Carl Gandrups lystspil »Det magnetiske felt«, og derefter dansede man efter god gammel Bjerreskik.

Det er vanskeligt at angive, hvor mange der deltog i festen, Lemvig Folkeblad angiver ca. 500, men det er dog nok noget overdrevet. I hvert fald var der mange, og det blev til en dejlig fest. Vi mødes om tre år igen.

Bjerrefesten

Bjerrefesten glæder vi os alle til og håber, at de stadig må fortsætte. Derfor vil jeg gerne henstille til den højtagtede bestyrelse, at der arrangeres fest på en lidt anden måde end i sommer.

For det første det rent praktiske: Det er jo komplet umuligt at være i den lille sal, naar alle borde ogsaa skal være der. (Mon Kristen Bjerre snart får bygget en stor og tidssvarende sal. Det vil være til en ære for familien, hotellet, hele Lemvigegnen). Ville det være umuligt at få de borde ud, medens generalforsamlingen finder sted — og få dem ind igen til spisning. Der er da egentlig mennesker nok dertil.

Dernæst ville jeg gerne, at vi skulle have en gudstjeneste med

altergang i Ferring kirke — og jeg taler ikke kun på egne vegne. Det skulle være kl. 14. Kirkegang plejer jo for det meste at være frivillig her i Danmark, det skulle det også være her.

Endvidere synes jeg, at en tre-fire stykker skulle have opfordring til at sige lidt — det er godt nok ordet er frit — det skulle det stadig være, men det bliver nemt noget tilfældigt derover. Talerne må højst vare ti minutter.

Sang og musik synes jeg også vi savner. Der er nok i familien, der kan. Skuespil er udmærket også i fremtiden. Og skuespillerne, der optrådte i år, havde utvivlsomt talent, men lad os få et folkeligt dansk stykke.

Altså: Lad os få en gudstjeneste, et virkeligt samvær, sang og musik, skuespil og så danse den hele, lyse nat.

Enrico Bjerre.

Til Bjerreslægtens Brevdue er anmeldt følgende dødsfald:

- 114: Alfred Bjerre, uddeler i Bedsted, f. 24. oktober i Nørlem, d. 1959 i Bedsted. Begravet: Bedsted kirkegård.
- 134: Niels Bjerre, Silkeborg, tidl. margarinefabr., Varde, f. 30. marts 1876 i Nr. Nissum, d. 19. juni 1959 i Silkeborg. Begravet: Silkeborg kirkegård.
- 165: Ane Marie Bjerre, tidl. præstekone i Rødding, f. 28. oktober 1868 i Bjerregrav, d. 15. april 1959 i København. Begravet: Rødding kirkegård.
- 147: Mariane Harild, København.
- 238: Kristen Bjerre, gdr., Gade, Sir, f. 1. april 1888 i Sir, d. 20. oktober 1959. Begravet: Sir kirkegård.
- 598: Niels Bjerre Christensen, fhv. gdr., Tronvang, Framlev, f. i Dybe 27. februar 1895, d. 7. november 1959. Begravet: Brabrand kirkegård 12. november.

ADRESSELISTE

Fortegnelse over betalende medlemmer af Bjerreslægten samt medlemmer i udlandet

Skulle enkelte adresser være unøjagtige, bedes meddelelse herom tilsendt os, såvel som oplysninger om adresseændringer.

Kokholmlinien:

- 326: Redaktør J. Martin, Aarhus Amtstidende, Aarhus.
- 331: Vic. Berre, Poncka, Alta, Canada.
- 333: Vagn Berre, Crofton B. C., Canada.
- 334: Fru Helga Bjerre Nielsen, Maskinfabrikken, Svendborg.
- 335: Axel M. Bjerre, politimester, Graasten.
- 336: V. M. Bjerre, overassistent, Sølvgade 40, opg. E, København K.
- 337: Fru Karen Bronée, P. Knudsensgade 120, København SV.
- 330, 1 a: P. Jac. Bjerre, grosserer, Birger Jarlsgat. 67, 5. s., Stokholm, Sverige.

Nissumbylinien »Brunsgaard«:

- 105: Fru Anna Bjerre, Sirgræsvej 50 st., Kastrup, København.
- 111: Fru Sidsel Nygaard, Taarngade 8, Struer.
- 112: Fru Ane Marie Bjerre Lambæk, Degnbøl, Lem st.
- 113: Fru Kirstine Bjerre, Mellem Balleby, Tørring, Lemvig.
- 114: Fru Thora Bjerre, Bedsted.
- 115: Carl Bjerre, Marstrandsgade 12, København Ø.
- 341: Haakon Bjerre, bestyrer, Kartoffelmølsfabr. forsøgsgård, Karup, Jylland.
- 342: Ejner Bjerre, gdr., Øster Kamstrup, Nørre Nissum.
- 343: Johannes Jensen, tømrer, Nørre Nissum.
- 361: Fru Ragnhild Dam, Søvang teglværk, Bedsted.
- 362: Ib Schnedler Sørensen, US Air Force, Base Exchange, Sønderstrøm, Grønland.
- 363: Fru Dorrit Bjerre Olesen, 1943 Napier St., Vancouver BC, Canada.

Nissumbylinien »Kvium«:

- 915: Hugo Bjerre Jakobsen, præst, Dronningensvej 4, København F.

Nissumbylinien »Stabildal«:

- 376: Anton Lørup, snedkermester, Baldersgt. 5, Oslo, Norge.
- 377: Kristian Lørup, maler, Thorvald Meyersgade 28, Oslo, Norge.
- 378: Peder Lørup, restauratør, Claus Bergsgade 5, Odense.
- 379: Fru Agnete Byskov, Aagade 4, Lemvig.
- 381: Fru Signe Duusgaard, Vigerslev Allé 70, 4. s., Valby.
- 383: Fru Erna Ruby, margarinefabr., Lemvig.
- 386: Henrik Poulsen Knude, handelsm., Nødskov, Houe, Klinkby st.
- 395: Fru Asta Skjødt, Spidsborg Savværk, Allingaabro.
- 396: Aksel Jørgensen, gdr. Lisbjerg, Aarhus.
- 398: Alfred Jørgensen, gdr., Borum, Mundelstrup.
- 399: Aage Jørgensen, gdr., Ormslev.
- 400: Rudolf Jørgensen, gdr., »Frøkjærsgaard«, Skovby st.
- 128/-: Agnes Morse, 307 S. E., 32. Ave., Portland 15, Oregon, USA.

Nissumbylinien »Nørrelund«:

- 408: Fru Maren Ovesen, Møllegaardsvej 3, Lemvig.
- 409: Christian Paakjær, gdr., Hygum, Klinkby.
- 410: Fru Petra Skov Mikkelsen, Vestergade 41, Holstebro.

Nissumbylinien »Nissumby«:

- 133: Fru Edel Bjerre, Henriettevej 48, 2. s., Odense.
- 134: Fru Kathrine Bjerre, Aahavevej 100, Silkeborg.
- 137: Fru Signe Bjerre Madsen, Bøvlingbjerg.
- 138: Markus Bjerre, dir., Skive Markfrøkontor, Skive.
- 139: Frederik Bjerre, snedker, Frederiksberggade 11, Silkeborg.
- 141: Fru Maren Boje, Faare.
- 411: Andreas Kristensen, repræsentant, Sejs, Silkeborg.
- 414: H. T. Ravn, premierløjtnant, Aabroslyngen 9, Herlev.
- 415: Vagn Bjerre, fabrikant, Turesensgade 6, København K.
- 416: Frits Bjerre, lærer, Bøvlingbjerg.
- 417: Edvard Bjerre, Storegade, Varde.
- 418: Fru Anna Høj, Dyrslægeboligen, Skanderborg.
- 419: Aage Bjerre, bogholder, Sjølund.
- 420: Harald Bjerre Petersen, konstruktør, Frøbelsallé 2, 4. s., København F.
- 421: Andreas H. Jensen, Fredericiagade 62, Vejle.
- 422: Helga Bjerre Kristiansen, Skovbovej 13, Klampenborg.
- 423: Thorvald Bjerre Pedersen, Svinget 2, Lemvig.
- 425: Aage Bjerre Madsen, autoforhandler, Bøvlingbjerg.
- 427: Fru Emmy Bjerre Nielsen, Bøvlingbjerg.
- 428: Arne Bjerre Madsen: gdr., Bøvlingbjerg.
- 432: Kjeld Bjerre, ingeniør, Grundtvigsvej 42, Odense.
- 433: Jens Bjerre, rejsejournalist, Fennevængen 10, Gentofte.
- 434: Lis Bjerre Smith, 7 Sanguine Str., Montroux, Johannesburg, South Africa.
- 435: Poul Bjerre, ingeniør, Kumla Allé 16, Trollbäcken, Sverige.
- 436: Jytte Bjerre, bibliotekar, Klostermarken 7, Aalborg.
- 439: Poul Bjerre, maskinsnedker, Solsortvej 21, 2. s., Silkeborg.
- 440: Peder Maagaard, Vester Flansmose, Dybe, Bonnet.
- 441: Nanna Andersen, c/o Peder Boje, Faare.
- 444: Fru Gerda Andersen, »Ungdomsbo«, Strandby Kirkevej, Esbjerg.
- 445: Holger Jensen, medhj., »Stejlshøj«, Søndersø, Fyn.
- 446: Fru Edith Hansen, Dortheasvej 8, Esbjerg.
- 447: Fru Inger Flindt, Poppelhuset 9, 1. s., Kgs. Lyngby.
- 984: Poul Bjerre, lærer, landbrugsskolen, Ladelund, Brørup.
- 1004: Villy Bjerre Nicolajsen, murersv., Møborg, Bækmarksbro.

Nissumbylinien »Brændgaard«:

- 145: Kirstine Lundby, Kongsgaard, Hjerm.
- 148: Fru Anna Bjerre, Høgsholt pr. Vejle.
- 450: Fru Anne Kath. Bjerre Sejbjerg, »Thomasminde«, Hvam, Borbjerg, Holstebro.
- 452: Niels Østergaard, gdr. Lillelund, Ulfborg.
- 453: Mads Bjerre, Maabjerg, Holstebro.
- 454: Henry Bjerre, gdr., Boutrup, Vemb.
- 455: Niels Bjerre Jacobsen, Villemose, Tvis, Holstebro.
- 457: Fru Anna Barslund, Kongsgaard, Hjerm.
- 459: Jens Marinus Lundby, præst, Hobro.
- 461: Gerlak Lundby, gdr., Lindegaard, O. Holluf, Odense.
- 462: Agathe Lundby, afdelingsleder, »Saxoly«, Saxogade 104 A, København V.
- 463: Arne Lundby, gdr., »Højvang«, Langaa.
- 464: H. Lundby, økonoma, amtssygehuset, Hobro.
- 465: Fru Kathinca Hillersborg, Melagergaard, Værum, Randers.
- 466: Signe Lundby, bestyrerinde, Barthsgade 20, Aarhus.

- 467: Gudrun Lundby, sygepl., Amtssygehuset, Holstebro.
 468: Anker Lundby, gdr., Lem Nygaard, Lem, Brodal.
 470: Gunnar Lundby, gdr., Sdr. Hattens, Mejrup, Holstebro.
 473: Randi Bjerre, syerske, Cicinionsgade 26, Frederiksstad, Norge.
 474: Sigrid Bjerre, Cicinionsgade 26, Frederiksstad, Norge.
 475: Thue Harild, Vordingborg.
 477: Søren Bjerre, gdr., Uhre pr. Vejle.
 483: Knud Bjerre, gdr., »Ransgaard«, Gaardslev, Pjedsted.
 484: Aksel Bjerre, gdr., »Roenborg«, Vejrum, Struer.
 485: Johannes Bjerre, gdr., »Brændgaard«, Vejrum, Struer.
 487: Holger Bjerre, gdr., »Grøngaard«, Nørre Nissum.
 490: Mads Bjerre Knudsen, gdr. Tipsmark, Vejrum, Hjern.

Nissumbylinien »Kviesgaard«:

- 162: Kans Bjerre, gdr., Kongensgaard, Nørre Nissum.
 163: Niels Bjerre, 440 Scenic Road, Fairfax, California, USA.
 493: Fru Sophie Finn-Hoffmann, operettesangerinde, Taarbæk Strandvej 38, Klampenborg.
 494: Fru Olga Thøgersen, Valbirksvej 5, Hellerup.
 495: Asger Bjerre, gdr, Ullerup, St. Magleby.
 496: Sigurd Bjerre, skovfoged, Nøbbøllelunder pr. Hornslunde.
 498: Peder Vestergaard Bjerre, Strandvejen 400, Espergærde.
 500: Hans Bjerre, gdr., Brandborg, Bækmarksbro.
 502: Knud Bjerre, Vatnavej 28, København S.
 506: Kristen Hauskov, boelsm., Ny Lind, Fajbjerg.
 509: Fru Jenny Poulsgaard, »St. Kastbjerg«, Dybe, Bonnet.
 510: Fru Karen Sørensen, »Granhøj«, Toftum Bakker, Humlum.
 512: Herluf Jakobsen, bogtrykker, Kirkevej 16, Skærbæk.
 513: Fru Eli Maagaard, Markildegaard, Valby, Helsingø.
 514: Niels Bjerre, kontorchef, Hyldegaards Tværvej 8 B, Charlottenlund.
 515: Kristian Bjerre, hotelejer, Bovbjerg pr. Bonnet.
 516: Hans P. Bjerre, styrmænd, Bremensgade 25, 2. s., København S.
 521: Jens Bjerre Christensen, bestyrer, A/M Idestrup, Sdr. Ørslev.
 522: Fru Karen Aabye Madsen, Ejby Savværk, Ejby.
 523: Fru Mariane Larsen, Kammasvej 2, 1. s., København V.
 525: Gravers Bjerre, fabrikant, Hermodsgade 28, København N.
 526: Niels Bjerre, Elektrical Engeneer, 1429 Grey St., Regina, Saskatchewan, Canada.
 528: Peder Bjerre, overingeniør, 9 Reymond Ave., Toronto, Ontario, Canada.
 529: Vagn Bjerre, 2740 Gosworth, Victoria BC, Canada.
 535: Fru Anna Poulsen, Vasegården, Lemvig.
 541: Niels Bjerre, landsretssagfører, Holstebro.
 543: Fru Sofie Østergaard, Vaskeri, Hjørring.
 544: Fru Gudrun Bjerre Christensen, »Højgaard«, Nørre Nissum.
 546: Johannes Bjerre, gdr., Kildehøjgaard, Kettinge, Lolland.
 547: Fru Esther Bjerre Gay, Bæksgaard, Tørring, Lemvig.
 548: Tage Bjerre, afdelingschef, Østertorv 1, Skive.
 549: Fru Ellinor Madsen, Nørmark, Fjaltring, Ramme.
 550: Gunnar Bjerre, Grundtvigs Allé 42, Esbjerg.
 551: Ejvind Bjerre, lærer, Kalundborgvej 191, Holbæk.
 552: Steen Bjerre, gdr., »Sønderskov«, Ryde, Vinderup.
 1110: Peter Hauskov Jacobsen, Prinsesse Maries Allé 3, 5. s., København V.
 1134: Mariane Bjerre Kristoffersen, Bekken 2, Hønefoss, Norge.
 1150: Ingrid Bjerre Engel, Skandinavia Motel, 4637 Macleod Trail, Calgary Alta, Canada.
 1151: Jens Bjerre, arkitekt, Grønholt pr. Fredensborg.
 1155: Bent Tage Nielsen, Hillerødgade 159, 1. s., København F.

Nissumbylinien »Sandholm«:

- 167: Laust Bjerre, H. Schneeklothsvvej 17, København F.
- 172: Mariane Bjerre Jensen, Niels Juelsgade 7, 2. s., Esbjerg.
- 557: Jens Hauskov, gdr., Nr. Vium, Vemb.
- 558: Jens Bjerre Jensen, Øster Fiskbæk, Gudum, Vestjylland.
- 559: Sigurd Touborg Jensen, professor, Amalievej 23, 4. s., København V.
- 562: Fru Touborg Jensen, Lykkesholms Allé 5, København V.
- 565: Fru Mette Touborg Jensen, Bredstrup sygehus, Bredstrup.
- 566: Fru Ellen Agergaard, Nørre Nissum sem., Nr. Nissum.
- 567: Aksel Touborg Jensen, dr. phil., Ved Kanalen 5, 4. s., København K.
- 569: Hans Bjerre, overlæge, Faaborg.
- 570: Jens Bjerre, organist, Frimestervej 75, København NV.
- 572: L. Schjøttz Christensen, læge, Aaboulevard 82, København N.
- 575: Jens Bjerre, gdr., Enggaarden, Sønderstrup, Kirke Eskildstrup.
- 576: Peder Bjerre, »Sønderskov«, Venø, Struer.
- 577: Fru Mette Bjerre Petersen, Kisserup, Udby, Holbæk.
- 578: Holger Bjerre, slagteriarbejder, Kirkegade 40, Struer.
- 579: Laust Bjerre, »Sønderskov«, Venø, Struer.
- 581: Fru Kathinka Mehlsen, Ølbyvej 15, Struer.
- 582: Fru Grethe Kibsgaard, Durup.
- 584: Fru Hedevig Bjerre, Bosta mose, Østre stræde 1, Skovshoved, Klampenborg.
- 585: Fru dr. Andersen, Ry.
- 587: Mette Urup, Strandboulevard 3, s. s., c/o Barfod, København Ø.
- 588: Knud Bjerre Jensen, forp., Aal præstegaard, Oksbøl.
- 589: Jens Bjerre Jensen, Søborg Hovedgade 94, København.

Nissumbylinien Lomborg Skole:

- 180: Fru Anna Bjerre, Jydegaarden, Fredericia.
- 595: Kristen Thybo Christensen, install., Nygade 7, Odder.
- 596: Bertel Bjerre Christensen, install., Thisted.
- 597: Jens M. Christensen, maskinsmed, Nr. Lem, Lemvig.
- 598: Fru Signe Bjerre Christensen, Hovedgaden 91, Brabrand.
- 600: Ejner Thybo Christensen, install., Bredgade 16, Lemvig.
- 601: Evald Thyboe Christensen, Flansmosehus, Dybe, Bonnet.
- 602: Dagny Bjerre Christensen, Dybe, Bonnet.
- 603: Richard Christensen, install., Humlum.
- 604: Fru Gretha Christensen, Strandvejen 1, Lemvig.
- 605: Fru Karen A. Pedersen, 2849 Logan Blvd., Chicago 47, USA.
- 606: Fru Anna K. Nordberg, East Meredith, New York, USA.
- 607: Fru Signe Boel Madsen, 1559 N. Mc. Kindley Rd., Lake Forest, Chicago, USA.
- 609: Jens M. Jensen, direktør, Skovvangsvej 207 A, Aarhus.
- 610: Fru Elisabeth Larsen, 1664 N. Mozart Str., Chicago 47, USA.
- 611: B. Bjerre Jensen, fabrikant, Volk Mølle st.
- 614: Christian Arne, ingeniør, 2203 N. Nordia Ave., Chicago 35, USA.
- 616: Peter J. Bjerre, civilingeniør, Virum Stationsvej 160, Virum.
- 617: Bertel Bjerre, gartner, Brøndbyvester, Glostrup.
- 618: Christian Bjerre, gdr. Lem, Brodal.
- 619, Fru Birgitte Dejgaard, lærerinde, Doense forskole, Vebbestrup. Doense.
- 621: Siliam Bjerre, præst, forstander, højskolen, Vestbirk.
- 622: Enrico Bjerre, præst, Skovlund pr. Mølby.
- 624: Niels Bjerre, gdr., Lomborg Kirkegaard, Lomborg, Ramme.
- 626: Fru Signe Tybjerg, Asylgade 7, Skive.
- 627: Helge Christensen, gartner, Hyldevang, Sengeløse, Taastrup.
- 628: Gunnar Bjerre, gdr., Julsgaard, Ferring, Bonnet.
- 629: Fru Solvejg Bjerre Pedersen, Langagergaard, Vasby, Hedehusene.
- 630: Marie Bjerre, »Sixtus«, Middelfart.

- 631: Bertel Bjerre, gdr., Taars.
 632: Daniel Bjerre, civilingeniør, Hasselvænget 5, Odense.
 640: Fru R. Bjerre, Drosselvej 6, Rungsted Kyst.
 644: Fru Karen Bjerre Paludan, Stuby pr. Vordingborg.
 1287: Charlotte Støjberg, Kastanieallé 11, Kolding.
 1290: Aksel Bjerre Christensen, ingeniør, Spangbergsvej 14, Thisted.
 1292: Fru Ellen M. Urth, Vesterled 15, Lemvig.
 1294: Børge Christensen, vand- og gasmester, Nøjsomhedsbakken, Brabrand.
 1304: Fru Elie Steffensen, 2849 Logan Boulevard, Chicago 47, Illinois, USA.
 1315: Ole Jensen, 9. Boulv. Jourdan, Paris 14, Frankrig.
 1325: Svend Erik D. Bjerre, lærer, Grundtvigs højskole, Hillerød.
 1331: Fru Gudrun Bjerre Pedersen, Kaas Mark, Lime.
 1333: Uffe Bjerre, lærer, Bredebro skole, Bredebro.
 1334: Fru Bodil Bjerre Hanghøj, Peder Freuchensvej 1, 2. tv., Aalborg.
 1335: Fru Henriette Holmgaard, Vester Skræddergaard pr. Vemb.
 1336: Ebbe Dejgaard: Velling St.
 1338: Fru Martine Bj. Jensen, Nokær, No St.
 1354: Fru Solvejg Bjerre Olsen, Frøgaarden, Høje Taastrup, Taastrup.

Nissumbylinien Søllergaard:

- 184: Kristen Bjerre, Det gamle Toldsted, Humlebæk.
 186: Jacob Bjerre, gdr. Idumlund, Holstebro.
 187: Fru Agnes Bjerre, Struervej 25, Holstebro.
 190: Niels Bjerre, gdr., Majgaard, Naur.
 191: Frede Bjerre, Skov Allé 21, Fruens Bøge.
 193: Christian Bjerre, Skanse Allé 19, Vorup, Randers.
 645: Arne Bjerre, distriktschef, Læggaardsvej 45, Holstebro.
 646: Jens St. Bjerre, landinspektør, Vestergade 32, Struer.
 647: Erik Bjerre, sagfører, cand. jur., Humlebæk.
 648: Fru Elna Borg, Idumlund, Holstebro.
 649: Viggo Bjerre, gdr., »Engsnap«, Vejrum, Holstebro.
 650: Fru Dagny Nielsen, Gl. Refning, Vinding, Sørvad.
 651: Chr. Bjerre, gdr., V. Dalby, Gimsing, Hjerm.
 652: Folmer Bjerre, gdr., »Kvistborg«, Mejrup, Holstebro.
 653: Tage Bjerre, fotograf, Holsted.
 654: Fru Agnete Gade, Sir, Holstebro.
 655: Gustav Bjerre, seminarielærer, Frederiksdal 27, Skive.
 656: Jens Bjerre, gdr., Gadegaard, Nr. Felding.
 657: Knud Bjerre, lærer, Kirkebakken 4, Skive.
 658: Vagn Bjerre, lærer, Solvangsallé 22, Glostrup.
 659: Edv. Harrestrup, købmand, Borbjerg, Holstebro.
 664: Johannes Bjerre, fabrikant, Klostervej 21, Odense.
 665: Telse Bjerre, Bygdøallé 54 b, 4. s., Oslo, Norge.

Nissumbylinien Skov:

- 201: Markus Kristiansen, gdr., »Søllergaard«, Vejrum, Holstebro.

Nissumbylinien Nyholm:

- 206: Jakob Nyholm, gdr., Nyholm, Nr. Nissum.

Store Bjerre-linien Bisgaard:

- 214: Sidsel Bjerre Nielsen, Trælløse, Herlufmagle.
 215: Jens Bjerre, gdr., »Bisgaard«, Borbjerg, Holstebro.
 681: Aage Bjerre, inspektør, Engvejen 12, Holstebro.
 682: Fru Kristine Fonager, Fladbrovej 17, Hornbæk, Randers.
 683: T. Bjerre-Nielsen, bankbestyrer, Kløvervej 15, Næstved.
 686: Gudrun Bjerre Nielsen, Slagelsevej 8 c, Næstved.
 689: Fru Rigmor Bjerre Nielsen, Trælløse, Herlufmagle.

- 697: Svend Bjerre, gdr., Mejrup, Holstebro.
 699: Gunnar Bjerre, »Bisgaard«, Borbjerg, Holstebro.
 700: Fru Jenny Gosvig, Hjerm.
 702: Fru Anna Nygaard, »Nygaard«, Hvam, Holstebro.
 1425: Fru Karen Andreasen, Harbogade 45, Ulfborg.

Store Bjerre-linien Nr. Risum:

- 705: Fru Ingrid Krog, »Eskely«, Pjedsted.
 706: Peter Risum, gdr., Nr. Bøgild, Borbjerg, Holstebro.
 707: Viktor Risum, gdr., V. Søjbjerg, Vejrum, Struer.
 708: J. P. Pedersen, gdr., Bastrupgaard, Maabjerg, Holstebro.
 709: Kristian Risum, Nr. Risum, Borbjerg, Holstebro.
 710: Thorvald Risum, gdr., Stabildal, Naur st.
 711: Gudmund Risum, gdr., Nygaard, Hjerm.
 712: Frede Risum, gdr., Risum Østergaard, Skave, Holstebro.
 713: Fru Anna Uhre, Østergade 18, Holstebro.
 717: Søren Bjerre, gdr., Sønder Hedegaard, Vemb.
 721: Fru Karen Mundbjerg, Herrup, Vinderup.
 722: V. Villumsen, lærer, Ansgarvej 6, Fredericia.
 725: Søren Bjerre Noes, vejmand, Vridsted, Skive.
 726: Anna Noes, forskolelærerinde, Haderup, Skive.
 1516: Gunnar Noes Mundbjerg, præst, S. U. M. Box 19, Numan via Jos, N. Nigeria, W. Africa.

Store Bjerre-linien Overlund:

- 228: Bertel Overlund, Struervej 55, Holstebro.
 729: Fru Johanne Knudsen, Gundersborg, Sir, Holstebro.
 730: Fru Anna Rigmor Thorsen, Lemvigvej 6 B, Holstebro.

Store Bjerre-linien Vester Store Bjerre:

- 236: Fru Ane K. Bjerre, Harken, Vraa.
 238: Fru Ane Margr. Bjerre, »Gade«, Sir, Holstebro.
 239: Maren Madsen Bjerre, Østerbrogade 32, Holstebro.
 736: Fru Margrethe Sloth, Ausumdal, Vejrum.
 737: Chr. Hillersborg, gdr., Vandborg Vestergaard, Bonnet.
 740: Fru Eli Post, Nyholm, Vandborg, Bonnet.
 741: Mads B. Hillersborg, »Hillersborg, Gimsing, Struer.
 743: Ejner Hillersborg, præst, Ringkøbing.
 744: Astrid Hillersborg, lærerinde, Østerbrogade 32, Holstebro.
 745: Fru Anna B. Jensen, V. Mejlsted, Manna.
 753: Fru Signe Bjerre Winther, Kvisgaard, Kjærsholm, Kjellerup.
 755: Fru Alma Bjerre Mikkelsen, Pøtgaard, Bur.
 758: Jens Bjerre, gdr., »St. Bjerre«, Sir, Holstebro.
 1528: Knud Sloth, Gammel Skjød, Vejrum, Struer.
 1536: Else Sloth, Overgaard, Naur.

Store Bjerre-linien Vester Søllergaard – Lille Bjerre:

- 241: Peder Bjerre, gdr., Alstruplund, Holstebro.

Kjergaard-linien Peder Graversen:

- 75/-: Carl Graversen, Sisseton, South Dakota, USA.
 75/-: Andreas Knudsen, gdr., Kragelund, Hjerm.
 75/-: Fru Anna Johansen, Nr. Skelsgaard, Hjerm.

Kjergaard-linien Godrim:

- 245: Mads Godrim, gdr., »Bjerregaard«, Maabjerg, Holstebro.
 248: Peder Bjerre Graversen Godrim, »Solhjem«, Døesvej 19, Holstebro.

- 249: Kristen Graversen, Godrim, gdr., »Gaasager«, Sir, Holstebro.
- 759: Jens Anker Graversen, gdr., Nørgaard, Vemb.
- 760: Fru Nanna Kvist, Lind, Herning.
- 761: Niels Bjerre Graversen, gdr., Godrim, Sir, Holstebro.
- 764: Ejnar Graversen, parcell., Ferslev Mark, Skibby.
- 771: Svend Aage Godrim, Dalby Hals, Gørlev Sj.
- 772: Fru Ester Bisgaard, Enshøjgaard, Mejly pr. Arden.
- 774: Vagn Godrim, dyrlæge, Struervej 5, Holstebro.
- 775: Tage Godrim, »Bjerregaard«, Maabjerg, Holstebro.
- 778: Mariane Godrim, Ny Agerbæk, Mejrup, Holstebro.
- 780: Fru Gudrun Bisgaard, Vester Toustrup, Mejrup, Holstebro.

Kjærgaard-linien Kjærgaard:

- 250: Mads Kjærgaard, Langelinie 24, Holstebro.
- 252: Bertel Kjærgaard, Voldgade 1, Holstebro.
- 254: Diderik Kjærgaard, gdr., Debel, Outrup.
- 255: Karen Kjærgaard Pedersen, Vonsild.
- 256: Niels S. Kjærgaard, V. Skindbjerg, Nr. Felding.
- 257: Aage Nielsen, sporvognsfunktionær, Ryslingeallé 5, Kastrup, Amager.
- 258: Fru Marie Hansen, Beringsvej 8, Holstebro.
- 792: Arne Bech, lærer, Vesterbrogade 16 E, Holstebro.
- 795: Fru Sigrid Kjær, Tobøl Brugsforening, Føvling.

Kjærgaard-linien Ting, Vejrum:

- 260: M. K. Madsen, Struervej 13, Holstebro.
- 263: Mads Bjerre Madsen, gdr., Vellev, Ulstrup.
- 264: Jens Pasgaard, Sdr. Kirkegaard, Mejrup, Holstebro.
- 266: Alfred Madsen, gdr., Nørgaard, Naur, Holstebro.
- 805: Jørgen Kirkegaard, gdr., Maabjerg, Holstebro.

Ejdal-linien:

- 276: Peder Ejdal, gdr., »Ejdal«, Nr. Nissum.
- 820: Fru Anna Bjerre Kiilsholm, Nr. Nissum.
- 821: Fru Maren Trolle, Læssøegade 138 st., Odense.
- 822: Fru Birgitte Understrup Sønderby, Ørre, Herning.

Tvis Kloster-linien, 1. del

- 293: Fru Charlotte Beate Petersen, Mühlenstrasse, Bordesholm, über Neumünster, Holsten, Tyskland.
- 301: V. Fendrich, restauratør, Mindet 12, Aarhus.
- 843: Bodil Bjerre Kristiansen, Cafe Vennelund, Høgh Guldbergsgade 85, Aarhus.

Tvis Kloster-linien, 2. del:

- 305: Fru Kathrine Bjerre Didriksen, Skivevej 19, Holstebro.
- 308: Fru Eleonore Kristensen, 524 A, East, Arrellage St., Santa Barbara, California, USA.
- 309: Niels Bjerre Engsnap, provst, Lejrskov, Lunderskov.
- 311: Fru Helga Bjergved, Ø. Kirkevej 1, Herning.
- 314: Fru Signe Bjerre Lloyd, The Rectory Inch, Wexford, Eire.
- 315: Kirstine Bjerre, Vestergade 37, Lemvig.
- 316: Anna Bjerre Larsen, Møllerisgaard, Skævinge.
- 318: Marie Bjerre, lærerinde, Milnersvej 2, 3. s., Hillerød.
- 319: Kristen Lægaard Bjerre, Nissumgaard, Nr. Nissum.
- 320: Viggo Bjerre, gdr. Stenstrup, Naur.
- 875: Anker Pers Nielsen, bankfuldmægtig, Solvangs Allé 4, Skive.

FORENINGSMEDDELELSER

Medlemstallet

Medlemstallet har for 1958 været 283. Vi har fra enkelte medlemmer foruden det sædvanlige kontingent modtaget ekstra bidrag til dækning af omkostningerne. Disse bidrag har været meget velkomne, og vi siger tak for dem.

Som man vil se, er dette års julehefte betydeligt større end normalt. Trykkeomkostningerne er selvfølgelig betydeligt større end sædvanligt, og også i år vil ekstra indbetalinger blive modtaget med taknemmelighed. — Det normale medlemsbidrag er 5 kr. Girokort er vedlagt.

Slægtninge i udlandet

I den trykte medlemsfortegnelse findes en del navne på slægtninge i udlandet, som får tilsendt Brevduen vederlagsfrit. Kender man adresser på andre slægtninge, der er interesserede, bedes man venligst rette henvendelse til os.

Meddelelser om dødsfald

Sådanne meddelelser bedes venligst meddelt, bilagt oplysning om dødsdato og stedet for begravelsen. Vi vil også gerne vide, i hvilket sogns kirkebog dødsfaldet er indført.

Bidrag til næste års Brevdue

Endnu en gang: Skriv til Brevduen, og lad os få jert bidrag i god tid.

Bestyrelsen.

Bjerrreslægtens bestyrelse:

Direktør *Markus Bjerre*, Skive. Tlf. 94 (Formand).

Friskolelærer *Frits Bjerre*, Bøvlingbjerg. (Sekretær).
Tlf. Bøvling 90. Giro 669 22.

Gdr. *Chr. E. Bjerre*, Brodal, Lem. Tlf. Lem 88.

Dyrlæge *Vagn Godrim*, Holstebro. Tlf. Holstebro 1097.

Civilingeniør *Peter Bjerre*, Virum Stationsvej 160, Virum. Tlf. 846534.

Gdr. *Holger Bjerre*, Grøngaard, Nr. Nissum. Tlf. Nr. Nissum 71.

BJERRESLÆGTENS BREVDUE

Julen 1960

KÆRE SLÆGTNINGE!

*Nu kaldes der på barnesind,
og skønt vi nu er grå,
så vil vi gå i stuen ind,
som var vi endnu små.
Og vi vil lægge hånd i hånd,
så danner vi en kæde,
et inderligt familiebånd,
holdt sammen af vor glæde.*

*Så går vi omkring livets træ,
hvor der er lys og fred,
hvor der er lunelse og læ,
når børnene er med.
En barnehånd i min er lagt,
den er så varm og stille,
og tiden er igen i pagt
med dengang jeg var lille.*

Med venlig hilsen og ønsket om en glædelig jul,
bestyrelsen.

INDHOLD:

Niels Bjerre, England . Vi besøger en guldgraver . En tur til Hawaii
Igjennem æ stjenkist . Den gamle kirkegård . Dødsfald . Adresseliste

Omslagsbillede: En ikke tidligere gengivet tegning fra Niels Bjerre-
samlingen på Lemvig Museum

NIELS BJERRE

(Kreaturkommissionær i England)

Gamle Jacob Bjerre i »Nissumby«, Nr. Nissum, stamfaderen til den største gren af Bjerreslægten, havde en lang række børn, i alt 17, hvoraf 12 blev gårdmænd (eller -koner) på Lemvig-Holstebro-egnen. Een blev lærer, og sønnen Niels blev kreaturkommissionær i Newcastle. »Niels i England« var hans kendingsnavn. Denne Niels (slægtsbogen nr. 49) skrev før sin død en beretning om sit livs tildragelser. Han nåede ikke at blive færdig, men hans hustru Marie (Jensen) Vestergaard, fortsatte og afsluttede optegnelserne.

Og så lader vi Niels i England fortælle:

Blandt mine første minder husker jeg hjemmet, hvor jeg blev født, det var gården, som kaldtes »Midtby«, liggende ved Limfjorden i Nr. Nissum ved Lemvig. Jeg var to år gammel, da mine forældre flyttede derfra til en ny gård længere sydpå, som fik navnet »Nissumby«. Vi var 17 søskende – 12 sønner og 5 døtre. – Jeg var den yngste af sønnerne. Jeg blev opammet ved flaske, og jeg kan huske denne blyflaske med et hvidt benmundstykke. Det var min første kamp, da jeg skulle af med den malkeko. Med en blid barnlighed holdt vi børn meget af hinanden, især mindes jeg min yngste bror og jeg som uadskillelige, vi kunne gå timer og dage og lege med vore sager. Vi forstod hinandens tanker, fulgte hinanden til Limfjorden, hvor vi samlede snegle og stene i vore strømper, tog dem med hjem og kunne gå uger og dage og trille med dem, til de blev borte. Gik så atter til fjorden efter ny forsyning. Når vejret var godt, gik legen ude omkring gården eller kornstakkene. Ja, som vi kunne tumle os, og det gik næsten altid med den største enighed. Når jeg ikke havde mine søskende at lege med, blev hunden eller katten mit selskab, det gik på, til jeg blev en stor dreng.

Min far holdt skole for os børn. Da jeg var otte år, kom vi til at gå i sognets skole. Efter den første sommer tog far os ud af skolen, da han fandt vor lærer udygtig. Vi fik en huslærer, men det blev en meget dårlig skolegang. I skolen eller hjemmet, når der var noget i vejen, var det altid mor, som tog sig af mig. Det var ikke så sjældent, at mine ældre brødre kunne være mig på nakken, når jeg ikke kunne følge trop. Jeg tog ofte min tilflugt til sovekammeret, hvor jeg havde en plads til mine legesager – som jeg ikke ejede mange af. Jeg havde en lille trækasse, som stod på kakkelovnen med mine spareskillinger i. Vi børn kom tidligt i seng om aftenen og sov længe om morgenen. Til vi blev store børn, blev vi hjulpet i vores tøj. En morgen ville mor, jeg selv skulle trække strømper på, men det ville jeg ikke, så blev far hentet, og han gav mig en god endefuld, de eneste prygl jeg mindes at have fået. Engang blev jeg straffet nok så godt. Far havde lovet, at jeg måtte køre med til »Overgård« i Naur – min mors fødehjem. – Da vog-

nen holdt for døren, og min mor kom ud til vognen med mig, var der ikke så god plads, og far spørger: »Vil du gerne med?« Jeg blev bange og svarede? Hvis a mo!« Far gentog det, og mit svar var det samme. Far blev vred – at jeg ikke kunne sige frejdigt ja, og han kørte ud af gården med et piskeskrald, han lod mig blive hjemme, og jeg var ulykkelig ved denne behandling. Mor tog mig ved hånden, og snart var barnesorgen forsvundet ved mors kærlige varetægt. Jeg havde meget tidligt den fornøjelse at have duer. Engang husker jeg, der var en rød due, som fløj sin vej, men året efter kom tilbage på et besøg. Jeg ville fange den, men den fløj fra mig, ud mod vest, mod havet, og kom aldrig mere tilbage. Duerne bragte mig en lille indtægt, det var min første handel. Jeg gemte pengene i min lille kasse. Jeg havde samtidig lært at spille kort. En aften fik mine brødre mig til at spille med om penge, jeg tabte alle mine spareskillinger og gik grædende fra spillet. Jeg fik dog pengene tilbage, men lovede at jeg aldrig mere skulle spille om penge.

Da jeg var 11 år, var jeg med min ældste bror Mads i Tønder med svin. Far mente, at jeg og en et år ældre bror passende kunne følge med til Tønder og hjælpe at drive svinene. Jeg glemmer ikke en dag, en kone sagde til Mads, at det måtte være grusomme forældre, der sendte deres små drenge så langt bort og ud fra hjemmet. Det ville være synd at beskyldte mor for at være grusom, hun var heller ikke glad for, når vi skulle af sted. En dag, jeg gik nede og flyttede kærner, kom far løbende og sagde: »Hør Niels, du kan gerne følge med Mads til Tønder!« Det var strengt at skilles fra mor, sådan kært tegnede hun os, men den dag løb kærligheden af med hende. Der gik nogle dage. Det dejlige forår blev forstyrret ved at gå på landevejen – den lange vej. I kroerne var der ofte megen banden og støjen. Der

var noget barnligt i min natur, som gjorde, at jeg aldrig kom til at synes om den handels-trafik, som de andre drenge havde så stor lyst til at tage part i.

Efter at de opkøbte svin var samlet fra Lemvig vester-egne i Romby kro, skulle flokken næste dag drives til »Vester Mølle« i Fabjerg, derefter til »Overgård« i Naur, den følgende dag til Holstebro, og videre hver dag til Tønder. Når vejret var varmt, skulle vi drive om natten. Det var en langsom rejse gennem heden. Der var gerne mellem 50–100 stk. svin i hver drift. Een mand gik foran og to bagefter. Vi kendte ikke dengang i Jylland at køre med jernbane. Det meste, man kunne nå frem om dagen, var tre mil, det kunne blive langsomt og trættende. De fleste handlende var selv med for at drive. Pengene, der blev brugt til sådanne rejser, ville i vor tid kaldes små udgifter – eller betragtes som gerrighed. – Megen letsindighed foregik ofte i disse kroer, som jeg husker var min skræk.

En dag før markedet i Tønder var der samlet en del handelsmænd, som ville ind at more sig. De tog mig med ind på en beværtning. Vi blev straks ved døren modtaget af skønne damer i lyse dragter, nedringede kjoler. – Jeg så med største forundring på disse kvinder, som slængte sig om halsen på handelsfolkene. – Jeg blev så ærgerlig, at jeg styrtede ud og traf så nogle andre drenge, som jeg kom til at lege med. Jeg har tit tænkt på, at det var en stor lykke, da jeg kom så tidligt ud, at man blev bevaret for dette løse liv.

Efter at markedet var afsluttet, og handelsmændene havde modtaget kontant betaling i sølvpenge, blev de anbragt i små poser – i den såkaldte pengekat – en lang læderpose, der kunne bæres om halsen og spændes om livet. Med disse penge begyndte rejsen hjemefter, der blev tilbagelagt 6–8 mil om dagen.

De første rejser faldt det mig svært at gå den lange vej, og jeg kunne blive så træt, at jeg tog fat i min brors frakkeskøde for at lette gangen. På hjemvejen var der også en del opmuntring, vi blev modtaget i kroerne, som det havde været vores hjem. Een af disse vandringer hjem husker jeg godt, det havde været et godt marked, en hel del handelsfolk, som ikke ville gå hjem med pengene, havde lejet en vogn. Driverne skulle gå, og dem skulle jeg følges med. Vi gik tidligt om morgenen fra Tønder, men var ikke gået langt, før jeg blev træt af at gå med de gamle drivere, jeg kom snart til at gå alene. Som jeg gik og tænkte på den lange vej hjem, kom der en vogn kørende med handelsmændene fra Tønder, hvor min bror Mads var med. I håb om at jeg kunne komme op at køre, standsede jeg og hørte, da de drøftede med hinanden, om der ikke kunne blive plads. Det var med sorg, jeg så vognen køre forbi, og de ikke ville tage mig op, efter at jeg havde vinket og råbt til dem. Det gjorde mig voldsomt forknytt, jeg lagde mig ned på grøfttekanten, græd og hulkede – hvad jeg blev ved med næsten den hele dag. Da jeg kom til en af de første kroer, kunne jeg gå en nærmere vej gennem et krat og lidt skov over heden til Ribe. Da jeg syntes, det varede så længe, spurgte jeg en mand, jeg mødte, hvor langt der var til Ribe. Han svarede, at der var ca. 3 timers gang, det var ingen

opmuntring. Da jeg så en gammel gård, som lå lidt fra landevejen, besluttede jeg at gå derned for at få bedre besked, men da jeg kom i nærheden af den, blev jeg bange, da jeg så, at en masse skeletter af heste lå henslængt der omkring. Jeg vandrede så videre til Ribe, der traf jeg en vognmand, som jeg kunne køre med til nærmeste kro, hvor jeg blev den nat. Det blev en glad dag, da jeg nåede så langt, at jeg kunne se Holstebro, hvor så meget af min familie boede. Det var festdage at være der nogle dage efter en sådan udenlandsrejse.

Efter at handelsrejserne sydpå var afsluttet – de varede gerne 2-3 måneder, var min bestilling i hjemmet at passe kreaturer. Det var altid en glæde for mig at færdes nede i bakkerne og ved Limfjorden og stranden. Naturen elskede jeg, og kvæget gik og græssede i dalene, hvor jeg kunne gå og plukke jordbær og brombær. Og når jeg så dampskibet sejle forbi, vakte det længsel i mit bryst.

Vores skolegang blev forsømt. Far som lærer var meget uheldig, han var hidsig og kunne ikke tage lempeligt på os. Jeg husker engang, vi skulle lægge tal sammen, han i sin iver sagde: »Du ved vel, hvad 2 til 2 er?« I vores forvirring sagde vi 5! »Ja, du skulle have 5« – og der fulgte et par gode ørefigen – han gik ud af skolestuen, og han vidste godt, at den måde at tage os på var forkert. Det sidste år før konfirmationen fik vi en ung huslærer, Tinus Lund, han var en god mand, men det var ham ikke muligt at holde orden i undervisningen, fordi far ofte kom midt i skoletiden, og vi skulle ud at hjælpe.

Fra min tidligste tid mindes jeg min gudmor, Grete Grøngaard. Hun har fortalt mig, at da hun efter min dåb var kommet hjem fra kirke, lagde hun en salmebog under min hovedpude, det skulle gøre mig til en god sanger. Det er alligevel mærkeligt, at sådan overtro i vor tid bliver forbundet med den højtidshandling, hvorved vi bliver indført i riget, som ikke er af denne verden. Der var ingen, jeg holdt så meget af som min gudmor. I mit 12. år var jeg i »Grøngård« i flere dage. Datteren Sidsel blev gift med Kr. Stockholm, Balle i Nissum. Jeg skulle hjælpe Jens med kreaturer og lege med de fremmede børn, deriblandt var to søskendebørn til Jens Grøngaard, Jens og Kirsten Troldborg, vi legede og dansede, og der var rigtig fest. Jeg var lige ved at blive forelsket i den lille Kirsten. En tid efter fik jeg lov til at besøge børnene i »Troldborg«, men skulle først til »Lund« i Engbjerg, hvor min bror Peder var forlovet med datteren. Jeg kørte med Jens Grøngaard, men da jeg syntes, det gik for langsomt, bad jeg om at stå af, jeg havde ikke tid at køre. Af min konfirmationsgave fra min gudmor købte jeg Flors håndbog, som gav mig det første kendskab til højskolen. I Flors bog var der henpeget på den engelske handel, af Grundtvig.

Min skole sluttede med, at jeg to vintre gik til præst, til pastor Falkenskjold. – Der var meget lidt ved præsten, som vækkede eftertanke eller alvor hos mig. Der var et vers, som gjorde indtryk på mig. »Hvem Gud vil bevare, han er uden fare.« – I præstens omgang med os kunne han være løjerlig. En dag sagde han til en fattig dreng, som havde vadmelstøj på, om han var skorstensfejer. Og til min bror, som havde fået sit hår klippet,

at det lignede en tallerken. På min konfirmationsdag kom jeg til at stå øverst, jeg kom til at læse salmen udenad: »Vi tror, vi alle tror på Gud«! Til denne salme blev spørgsmål og svar knyttet til den forestående bekræftelse af dåbspagten. Den følgende søndag var jeg til alters, hvor jeg følte en fred, som overgår menneskers forstand, hvilket må anføres som hørende til den kristelige mindefest. Af min gudmor, Grete Grøngaard, fik jeg et brev indlagt 4 kr., af min bror Mads en bog, som kaldtes »Den unge kristen«. Det var en bog, som kom til at virke opbyggelig på mig, og som jeg alle tider var glad for at læse. (Denne lille bog fik Niels Bjerre med i graven).

Da min far ville, jeg skulle ud at tjene, kom jeg til en ældre bror, Søren, som boede i »Brunsgård« i Lem. Denne bror forlangte for meget arbejde af mig. En dag blev han vred på mig, tog greben og ville slå mig. Da ville jeg ikke være hos ham en dag længere, jeg pakkede mine sager og stak af til mit hjem. Min far ville, jeg skulle tilbage til min plads, jeg fik prygl, hvis jeg ikke gik. Jeg svarede, at det kunne de gøre, så meget de ville, men til »Brunsgård« ville jeg ikke igen. Jeg rejste en tur til Holstebro, og på denne tur fæstede jeg mig til »Overlund« i Naur, hos min morbror. Jeg skulle passe køerne. Det var med en vis stolthed, at jeg kom hjem og fortalte det. Min far sagde, ja, der går du over og bliver forkælet, ligesom du har været det herhjemme. Jeg skulle være i »Overgård« den første måned. I »Overgård« var det jo anderledes, end når jeg var på besøg. Nu måtte jeg sidde i folkestuen blandt tjenestekarle og sove i karlekammeret. Den første dag, da jeg skulle lægge seletøj på hestene og lagde det forkert på, sagde morbror Didrik noget ærgerligt, at det var for galt, at Jacob Bjerre ikke havde lært sine drenge at lægge seletøj på et par heste. Den næste dag studerede jeg seletøjet ude i stalden, vendte det op og ned på gulvet så længe, til jeg hittede ud af det. Imellem folkene var der en lystighed og råhed, som jeg ikke kunne lide. Jeg længtes meget og løb op på bakken, hvorfra jeg kunne se Nissum kirke.

Til min morbror, Jens Overlund, kom jeg til maj, der blev jeg straks hjemme, der blev aldrig sagt et ondt ord til mig, og der længtes jeg ikke efter hjemmet. I min fritid måtte jeg komme ind i stuen til mine kusiner, Sara og Martine. Jeg blev i »Overlund« 1^{1/2} år. Jeg talte lidt om handelen, jeg ville købe gæs og holde i mosen om sommeren. Og når jeg kom så vidt, at jeg kunne købe en gård, skulle den være så stor, at jeg kunne tåle at miste et lam. Det blev dog ikke alene ved talen derom, jeg købte nogle gæs i »Vognstrupgård«. Jeg var meget optaget af min handels-idé, men skolekundskaberne var små. Jeg var så uheldig, at en ko havde ædt min vest. Jeg skrev så hjem efter en vest, og hvordan det var gået til, men mit brev var så ulæseligt for dem, at de ikke kunne finde ud af, hvad jeg manglede.

Da jeg gerne ville prøve at handle, købte jeg nogle grise af en gårdmand, som han skulle køre til Mors. Vi kom straks af sted, og det var første gang, jeg var så langt mod nord. Handelen gik heldigt, og jeg tjente nogle dalere. Da jeg fandt lidt forretning i det, købte jeg 500 grise, som jeg skulle levere

til næste forår. Jeg rejste en tur hjem og fortalte far om den store handel. Det første, han sagde var: Du er jo gal dreng, der er ingenting, som kan forandre sig som priser på grise. Men da far så kontrakten imellem os, hjalp det på hans humør.

Hos min bror i Kvium, hvor jeg var en tid for at hjælpe i marken og passe hestene, kom jeg i berøring med missionsfolk, og jeg kom til at tænke på, om der var en Gud, som var os nær og ledede vore veje, og om der virkelig var hellige mennesker. Mine tanker var blevet alvorligt vakt ved at høre om disse hellige. Min barndomslærer, Tinus Lund, som boede i Handbjerg, vidste jeg, havde sluttet sig til de hellige på Staby højskole, som jeg opholdt mig på et par måneder. Så kom der pludselig bud fra far, at jeg skulle komme hjem, da to af karlene var blevet indkaldt som soldater til krigen. To af mine kammerater fra Mors fulgte mig hjem. Der interesserede far at tale med os om skolen og gamle venner fra Mors.

Denne jul var vi meget optaget af krigen med al dens rædsel. En aften kom far hjem fra Lemvig og fortalte, at Dannevirke var opgivet af vore soldater, som efter et grusomt nederlag skulle trække sig tilbage til Fredericia. Jeg blev meget nedtrykt ved efterretningen om nederlaget og a' den nød.

Jeg var i »Sandholm«, hvor jeg skulle passe kreaturer og tærskede med plejl. Den bestilling syntes jeg ikke om, jeg ville hellere læse. Jeg fik indrettet en slags læsestue på loftet over stalden og fik lavet et bord af nogle gamle brædder. Der kunne jeg rigtig sidde oppe og læse og skrive breve, men jeg forsømte mange timer ved plejlen. En dag kom min far op på loftet og så mig sidde der med mine bøger. Nå, sagde han, der sidder du nok godt, men det var bedre, du tog fat på din plejl. Jeg boede hjemme om natten og fik også kosten.

Efter at vinteren var til ende, var det min handel, jeg tænkte på – at få købt og leveret de 500 grise, jeg forrige år havde solgt. Jeg havde ikke penge at købe for. Jeg bad min far om at hjælpe mig, han sagde nej, jeg havde selv købt og måtte selv sørge for pengene. Min far var meget imod, at jeg havde lyst til handelen. Jeg var blevet kendt med Gregers Storgaard i Handbjerg. Han drev en stor forretning, tog part i mine grise og gik ind på at køre dem til Sallingsund, 5–6 mil. Efter mange genvordigheder kom vi til Nykøbing, hvor vi skulle prøve at sælge dem på torvet. De, der ikke blev solgt om lørdagen, skulle vi prøve at gå til nærmeste gårde med – eller træffe folk ved udgangen af kirken – hvorfor jeg satte mig i våbenhuset. Der sad jeg og hørte præstens tale og den dejlige salmesang. Det faldt mig så underligt tiltalende at lytte til og vil altid minde mig som det første vidnesbyrd om den levende menighed på Mors, som jeg senere kom i berøring med. – Far turde jeg ikke bede om penge, men kom dog ud af forlegenheden ved at låne af Jacob Søndergaard.

Efter denne handel kom jeg atter hjem, det var i krigsåret 64. Jeg husker en søndag, der kom en afdeling østrigere, som tog opstilling ved Nissum kirke, hvor de forstyrrede gudstjenesten med deres musik, de tog til Lemvig. Da de skulle rejse derfra, blev egnens folk opfordret til at køre med

dem. Fra Nissumby skulle vi møde med to vogne, mine brødre, Mads og Jens Stokholm, skulle køre med fjenden til Fredericia. Efter et par dages kørsel var mine brødre så dristige, at de en nat stjal sig ud af den fjendtlige lejr, hvorfra de med heste og vogn tog flugten gennem heden og hjem til Nissumby. Godt det ikke blev opdaget. – Ja, det blev en bevæget tid for Danmark.

Mit hjem var i de sidste år blevet påvirket af tidens alvor, og de nye åndsstrømninger trængte sig frem iblandt os. Min bror Bertel, som læste til lærer, fik tyfus. Det blev en langvarig sygdom, da sindet var angrebet. Samtidig havde jeg en bror, Kresten, som lå et halvt år af brystsyge. Blandt dem, Kresten var kommet til at holde meget af, var Ane Kathrine fra »Fiskbæk« i Gudum. Hun tjente dengang i Nissum præstegård, hvorfra hun ofte kom til Nissumby og besøgte den syge og læste og sang for ham. Hun sang ofte: »Jeg går så tryk og rolig, jeg ved en bedre bolig – min ånd modtage skal« eller: »Når et hjerte er uroligt, banker, stormer, gør alarm« og »Underlige aftenlufter«. Med disse sange var det, som Ane Kathrine indførte et religiøst røre blandt os søskende. Efteråret 1865 døde bror Kresten. Da vi stod ved hans grav og sang salmen: »Her mødes alle veje, på gravens bratte rand«, var det noget vemodigt, at vi skulle skilles fra den bror, som hele sit liv havde været svagelig. Minderne kom til mig, at vi drenge ikke havde været gode imod ham gennem barndomsdagene.

På min hjemegn blev der holdt møder. Her kom missionær Anders Stubkjær og flere. Jeg husker, han sagde, at der fandtes ikke noget godt i det naturlige menneskeliv, hvad jeg gjorde indvending imod. Den hos mig begyndende vækkelse fik jeg under mit ophold i Alstrup; der var et stort røre blandt folk, der blev sunget meget, salmer og sange. »Våger og beder, benådede sjæle«, og »Jeg kender ingen glæde, o, Jesus, uden dig«. Ved den tid vakte det stor opsigt, at en mand som Jens Madsbjerg, som spillede til gilder, blev omvendt, blev en af de hellige. Han brændte sin violin for aldrig mere at spille, den slags var synd og djævelskab, hvor der ikke fandtes noget godt.

Da jeg kom tilbage til mit hjem, var bedstemor i »Overgård« død, og jeg fulgte med far og mor derover til begravelsen. Der havde været 19 børn, to mere end vi var i Nissumby. Vi havde en søndag en fremmed præst, pastor Steenberg fra Gudum, han prædikede over evangeliet: Den tabte penning og glæden over en synders omvendelse. Jeg var meget optaget af denne prædiken, især var jeg bange for, at min far var en uomvendt synder. Jeg skrev et brev til pastor Steenberg og gav ham det, da han gik ud af kirken, hvor han venligt sagde, at jeg skulle komme ned at tale med ham. En dag gik jeg ned til præstegården og var så heldig at træffe præsten udenfor gården, og da vi havde talt sammen, fortalte han, at der lige havde været en kone hos ham, som havde mistet et lille barn, som ikke var døbt, og nu ville hun vide, om præsten troede, det blev saligt. Præsten havde trøstet hende med, at hvem der frygtede Gud, var behagelig, hvilket folk han hørte til. Og til mig ville han sige det samme. Jeg fandt, det ikke var noget svar på mit spørgsmål, og gik skuffet derfra.

Der var noget uroligt derhjemme, som kaldte mig til kamp – i den åndelige og timelige verden. Blandt de sange af Grundtvig, jeg holdt mest af, var den, han havde digtet til sine sønner: »Jeg kan ikke blive her, jeg har ingen ro« o.s.v. Jeg var under denne gæring blevet opmærksom på det stærke røre på Mors. Peder Jensen fra »Lille Vestergård« i Fabjerg fortalte, at han skulle til Mors at besøge en søster, som var gift med lærer Kvisgaard. Jeg fik lov at følge med og besøge dem. Vi blev af lærer Kvisgaard modtaget med stor gæstfrihed. Det var noget helt nyt for mit opvakte pietistiske øre at høre Kvisgaard fortælle om den døde og levende kristendom og det levende ord, som rørte sig på Mors. Jeg var med Kvisgaard i skolen, hvor jeg hørte ham fortælle for børnene, det var også noget nyt at høre det. Efter besøget tog vi til højskolen i Galtrup. Vi var med til skolens åbning, hvor vi hørte foredrag af forstander Poulsen Dahl, og lærer Niels Peter Jespersen holdt foredrag over Nordens guder. Jeg blev på skolen den første uge på besøg, jeg skrev til far, om jeg ikke måtte blive på skolen hele vinteren, men jeg fik et kort svar: hjem straks til dit arbejde. Jeg blev på skolen otte dage længere, var derfor bange for at møde far, da jeg kom hjem. Det gik dog bedre, end jeg havde ventet. Blandt de mænd, far kendte fra Mors, var en Kresten Søndergaard og Poul Mortensen, »Skallerupgård«, fra disse to mænd havde jeg hilsen til far, og det interesserede ham at få hilsen fra dem, og han ville vide, hvordan jeg var kommet til at hilse på dem. Jeg fortalte ham, at der var to sønner på højskolen, og dem var jeg blevet kendt med, og de bad mig besøge dem. Far blev mere forsonlig ved at høre, hvad jeg havde at fortælle derfra.

Een af de vigtigste ting, jeg hørte på Mors, var, at vi i Lemvig havde én af vore bedste og mest levende præster, M. A. Lund. Efter min hjemkomst var jeg i Lemvig at høre ham prædike. I Lunds forkyndelse mødte jeg det levende ord i troen og dåben, med bekendelsen og lovsangen som det store vidnesbyrd om menighedslivet. Ved jævnlig at høre Lund begyndte det at lyse op i den døde kristendom. Blandt de venner, som blev påvirket af Lund, var de to søstre, Ellen og Mette fra Bjerg i Nisum. Den ældste havde Birkedals prædikebog, som hun lånte mig, og det blev snart den kæreste læsning for mig, det klarede op i mit sind, at vi ikke var under loven og fordømmelse, men under nåden og frigørelsen. Det hørte til mine bedste timer at gå til Lemvig og høre Lunds bibellæsning, og jeg blev personligt kendt med ham. En aften, jeg fulgtes med lærer Søgaard, blev vi inviteret til aftensmad. Jeg syntes, det var meget fint selskab, som jeg ikke var vant til. Jeg var også kejtet nok til at komme salt i min the i stedet for sukker, det fremkaldte stor more ved bordet, især hos børnene. Længe efter, når jeg besøgte Lunds, måtte jeg høre om salt i min the.

Engang aflagde Lund et besøg i Nissumby, der blev talt og sunget, og far og mor var da meget glade for besøget. Dog sagde far til Lund, at han havde imod de opvakte og hellige, at de ikke ville bestille noget, hvilket Lund forsvarede. Da Lund skulle rejse, skulle jeg køre ham til Lemvig. Da vi kørte ud af gården, sagde Lund: Kan du se, Jacob Bjerre, Niels vil nok bestille noget, da han vil køre for os. Far mente altid, at arbejdet blev

forsømt ved at gå med til disse møder, det ville ende med fattigdom for os yngste søskende.

Min handel blev ved at stå for mig, men da jeg ikke af far kunne få den mindste hjælp med penge, prøvede jeg på at komme i slagterlære hos en Nygaard, Nykøbing Mors. Der kom jeg til at høre en samtale, far havde med ham. Far sagde, at det var sørgeligt med mig, min tilstand tydede på, at jeg skulle ende på sindssygeanstalt. Da Nygaard hørte det, ville han selvfølgelig ikke have mig.

Min bror, Peder, som boede i Lund i Engbjerg, blev syg og døde fra kone og tre børn. Efter begravelsen blev det bestemt, at jeg skulle flytte ud til enken og være hende til hjælp med gårdens drift. Jeg, som ikke havde været andet end dreng hjemme, var ikke sikker på, at jeg kunne tage denne plads, men enkens far var mig til god hjælp og støtte. Blandt de små træk, jeg husker fra arbejdet, vil jeg fortælle et enkelt: En dag, vi kørte gødning ud, var der en hest, som ikke ville spændes for. Jeg gik ned i stalden og hentede en stok og ville slå hesten med den, men da blev den meget værre. Manden, som læssede gødning, stod og så på mig lidt, så sagde han med en drøj ed: Du bærer dig galt ad, gå ind til vor mor og få et stykke brød til det gamle øg, så skal hun nok gå i tøjlet – kan du ikke komme ud af det med det gode – med gale heste og kvindfolk, så kan du heller ikke med det onde, husk du det, min dreng. Det hjalp, jeg kunne altid senere få den i tøjlet.

Grunden til, at jeg rejste fra Lund, var, at jeg skulle på session. Jeg rejste til Ålborg, til min bror, som var lærer der, og når jeg blev indskrevet som soldat, kunne det være en glæde at være sammen med min bror og kone. Jeg havde sendt min lægdsrulle til Ålborg, men jeg blev kasseret og måtte gå hjem til næste år. Det var en meget fornøjelig tid i Ålborg. Jeg rejste derfra til Mors. Den tanke at blive kommissionær i England klarede sig mere for mig, ved at lægge mærke til kvægfedning på Mors – hvor de var begyndt at sende fedekvæg fra Ålborg til København.

Næste år gik jeg på session i Odense for at blive på Fyn som soldat. Jeg var hos Morten Eskesen i nogle dage. På sessionen blev jeg taget til infanteriet det følgende forår. Før nu jeg skulle begynde min højskoletid hos Kold, tog jeg en tur til København, hvor alt var nyt for mig, og hvor der var mange dejlige ting at se. Og så var det Grundtvig, jeg længtes efter at høre. Jeg glemmer aldrig, da jeg så den gamle mand, støttet af to mænd gå op på prædikestolen. Jeg kunne ikke rigtig forstå hans mening i den korte udlægning af evangeliet. Om aftenen vandrede jeg ud ad Strandvejen for at besøge Grundtvig. Da jeg kom til hans hjem, gik jeg ind i haven, tænkte, går det an. Jeg gik op til døren og bankede på, men der var ingen, som hørte mig. Jeg gik bort uden at have dristet mig til at gå indenfor.

Da jeg havde set København med dens herligheder, tog jeg til Kolds skole – 3 uger før den skulle begynde. Jeg skulle så hjælpe til i marken, men Kold sagde, at jeg tog kejtet på skovl og spade. Jeg fik derfor lov til at køre ud med hans kone og lille pige, til slægtninge og venner. Kold

havde aldrig tid til at følge med. Ved skolens åbning var der mødt 100 karle, der var travlhed med at få ordnet sengene, på det store soveværelse sov vi 70. Kolds foredrag var ejendommelige, hvad der især tiltalte mig ved foredragene var udviklingen af det historiske menneskeliv, som svarede til fantasi, følelse og forstand. Hvordan et menneske i sit liv og gerning havde at gå gennem disse tre afdelinger. Jeg spurgte Kold, om han troede, man kunne være kristen og handelsmand. Hans svar tiltalte mig ikke. Jeg spurgte ham aldrig siden. Jeg var ofte ude at høre Birkedals herlige forkyndelse, det var som en forsmag på paradislivet.

Før jeg skulle til Odense at være soldat, tog jeg en tur hjem til Nissumby. Mit spændte forhold overfor far var ikke blevet bedre. Jeg skyldte lidt penge bort, som jeg gerne ville have betalt. Da jeg rejste, fik jeg 20 kr., noget smør og ost. Jeg var glad ved at skulle tilbage til Odense, hvor jeg havde min gode ven Morten Eskesen, og ud til Kolds skole.

Da jeg kom ind som rekrut, fik jeg noget andet at tænke på, de første uger derude på fælleden gik det strengt til med øvelse, og den afskyelige rå tone, som befalingsmændene brugte, var grusom. Vi havde en grim underkorporal, som kunne gale, brokke og lyne over et forkert tag. Jeg prøvede at bestikke korporalen ved at give ham penge for at hjælpe mig at pudse mit gevær. Det hjalp. Næste dag var jeg meget bedre til mine øvelser, mente han. Jeg havde ikke mange skillinger at rutte med, men fandt det bedst at lade ham få den skærv. Han var ellers arbejder ved en dampmølle. For mig var den hele soldatertid en opdragelse af stor betydning. Den fordrev den barnagtighed – eller blødagtighed – som man også for det praktiske liv han have for meget af. Jeg husker ikke, jeg en eneste gang var med mine kammerater inde at drikke et glas øl – eller på teater – eller andre forlystelser.

Det var svært for mig, at far ikke ville lade mig få lidt penge. De 20 kr., jeg havde fået med hjemmefra, var gået til rejsen og de første uger i skoletiden. Disse 44 øre om dagen kunne ikke slå til alle steder. Hver tredie dag måtte jeg lade være at spise middag, jeg tog et glas mælk og spiste ost og brød. Jeg lærte at spise den tørre skorpe. Jeg fik i al den tid, jeg var soldat, aldrig et brev fra far. Mine to søstre, Ane og Mariane, var flinke til at skrive til mig og fortælle om det kristelige livsrøre, vi var så optaget af. Hen på foråret sendte søster Ane mig 10 kr. Jeg ved aldrig at være blevet så glad for penge, netop fordi jeg trængte til dem. Da disse var forbrugt, gik jeg til en hr. Vover på Løveapoteket, som jeg kendte. Hen på foråret sendte far så nogle skillinger, og jeg kom da ud af min gæld til hr. Vover.

Det var en stor opmuntring, at jeg havde M. Eskesen. Dette hjem var et godt samlingssted for os soldater. Der var ofte møder med foredrag og sang. Der blev jeg kendt med flere af soldaterne, en underkorporal Andersen Bo, senere lærer på Testrup højskole, samt Jens Damgaard ved Kolding. Ved disse to gode menneskers bistand blev jeg indført i et par grundtvigske familier, hvor jeg havde mange gode søndage. Jeg gik altid til hospitalskirken og hørte pastor Helvig. Hans forkyndelse var en fortsættelse af M. Lunds, hvor han endnu stærkere pegede på det menneskelige og folke-

lige grundlag for menighedslivets udvikling. Da min soldatertid var til ende, tog jeg en tur til Sønderjylland for at besøge et par kammerater – to gårdmandssønner. Jeg fik indtryk af, at det var en svær kamp, de måtte føre for danskheden. Derfra tog jeg til Nissumby, hvor jeg var glad for igen at være sammen med mine søstre. Vi havde to lærere i sognet, en lærer Søgaard og lærer Nørgaard. Dem var jeg meget sammen med. Det, der særlig bragte mig til skolen hos Nørgaard, var en flink og kristelig pige, Sine Vestergaard i Fabjerg, som var husbestyrerinde hos lærer Nørgaard. Hun havde været på Mors højskole og var en af de mest oplyste piger på egnen. Mine søstre og jeg havde mange alvorlige samtaler med hende. Det var en stor sorg for os, da hun døde. Vi havde mange velsignede minder om hende. Det var ikke så sjældent, når jeg om aftenen kom fra disse besøg, at jeg gik en tur ind over kirkegården, jeg standsede da gerne ved min slægts grave, hvor jeg bekendte troen og fadervor og nynnede på en aftensang.

Jeg var med ved indvielsen af Ansgar kirken på Mors, hvor en bror til pastor Lund, Fjaltring, skulle være præst, og hvor folk havde fået bygget den store og smukke kirke. Den store begivenhed, at Lund trådte ud af folkekirken for at samle en menighed i frihed, var noget nyt. Blandt mine søskende var Ane den, der var mest påvirket af det alvorlige røre. Hun var med mig på Mors og var på højskolen nogle dage til stor opmuntring for os begge. Da jeg var kommet hjem, kom ud over hele landet efterretningen om Grundtvigs død, og når han skulle bedraves. Jeg spurgte far, om jeg ikke måtte få lov at rejse til København til hans begravelse, men fik et afgjort nej. Men da jeg var meget opsat på det, og mine søskende syntes, jeg skulle rejse, tog jeg af sted, selv om far sagde, det var galskab, og jeg var uregerlig. Jeg gik om morgenen til Struer, tog med toget til Århus og derfra med skib til København. Det havde vakt røre derhjemme, at jeg ville af sted. To af mine brødre, Jens Sandholm og Søren Brunsgaard, rejste sammen med pastor Lund, Fjaltring, og Lund, Mors. Da jeg kom til København, mødte jeg dem der, til stor overraskelse for mine brødre og selvfølgelig en stor glæde for mig. Denne begravelse blev en forunderlig festdag, som aldrig glemmes, folkeskarer fyldte gaderne, hvorfra der hørtes salmesang – som kunne høres ud over landet. Jeg kom til at gå lige efter Bjørnson – den majestætiske skikkelse – til banegården. Begravelsen skulle foregå i Køgeaas, jeg var så heldig, at jeg kom til at stå i nærheden af graven. Det var meget højtideligt med taler og sang, men aldrig glemmer jeg, da Bjørnson kom frem og med sin malmfulde stemme sagde: »Vi siger fred ved graven, men ved Grundtvigs grav siger vi, kæmp for alt, hvad han har levet og kæmpet for!« Efter begravelsen blev der holdt møde i Casino, hvor også Bjørnson talte. Mindet om denne dag var nok værd at slå en dyst for.

Jeg var dog ikke meget oplagt til at rejse hjem igen og tog derfor med mine brødre til Vebbestrup ved Hobro, hvor bror Bertel var lærer. Da Jens og Søren rejste, blev jeg tilbage. Min bror Bertel ville, jeg skulle bo der og så lære engelsk af en lærer Christensen, som var ved skolen. Efter

fire måneders undervisning kunne jeg stove mig igennem lidt engelsk. Det var en dejlig tid der, hvor jeg kunne gå så stille med mine egne tanker. En dag kom der brev til min bror, at far havde afstået gården til Gravers. Vi havde ikke hørt et ord om, at far ville gøre deling. For mig var det, som jeg med det samme blev hjemløs. Jeg var glad hos Bertel og Kathrine, som jeg havde meget udbytte af at tale med. Min brors indtægter var små, 300 kr. årligt. Der skulle en dygtig og økonomisk kone til for at få det til at slå til – men det gik. Foruden mig havde Kathrine en søster i huset. Men som skik og brug dengang var, kom sognets folk ofte med foræringer, det hjalp altid noget.

Efter nytår kom jeg til at læse engelsk hos en pastor Nielsen, som havde boet i London som sømandspræst. Han var god til at lære mig, og lære mig at blive en dannet gentleman, som han mente englænderne satte pris på. Jeg tænkte, pastor Nielsen kunne se, at jeg trængte til lidt mere dannelse, end vi almindelige landboere er vant til. Jeg havde meget udbytte af denne mand, og det var med vemod, jeg skulle sige farvel til den brave præstefamilie. Det var lidt kedeligt at komme hjem, efter at Gravers havde fået gården. Jeg tog til Søren Brunsgaard og hjalp ved forårsarbejdet. Da blev min mor syg, og det blev døden. Da budskabet kom om hendes død, følte jeg, at jeg havde mistet det bedste, jeg havde på jorden.

Åh! hvor jeg græd over den gode mor. Men midt i sorgen var jeg glad for, at hun var nået hjem. Min bror Søren, som var enkemand, skulle giftes med en Sidsel Ejdal. Brylluppet var bestemt, og det traf sig sådan, at det skulle holdes, mens mor lå lig. Der blev ingen forandring, brylluppet stod med pomp og pragt, om aftenen var der dans. Jeg fandt det hele upassende. Ved mors begravelse var den store slægt samlet, far var meget sorgfuld, men han havde også mistet en kærlig og god hustru, som var livet i huset. Der blev så underligt stille i mit hjem.

Ved Gravers overtagelse af gården blev det ordnet således, at de 2000 kr., jeg skulle have, ikke måtte blive overdraget eller betroet mig, og det kunne i det hele se ud, som om den strid, jeg havde ført for friheden i mit hjem, var tabt. Jeg tog til Fabjerg, til min bror, Niels Kvisgaard, hvor jeg kom til det lettere arbejde og havde et værelse for mig selv, hvor jeg kunne bruge min fritid til at læse. Jeg var i den grad optaget af mit hjem, efter min mors død, og med den arvedeling, som havde berørt mig meget.

Men min Englandsplan tænkte jeg stadig på, og dog – til tider tænkte jeg på, at det måske var det bedste at slå sig til ro – måske gå i de gamle forspor – blive gift med en velhavende pige og blive sat i en gård, som de andre brødre. Vi var kommet hen i juni måned, jeg var ikke glad, humøret var dårligt, jeg skulle have mig et sæt klæder, det ville tage hele min sommerløn.

I disse dage kom jeg til at handle om nogle lam i »Lille Vestergård«, turde alligevel ikke købe dem, da jeg ingen penge havde. Atter spurgte jeg far om penge, men nej. Da blev jeg ærgerlig og bitter. Jeg vidste, der gik skib fra Randers til Newcastle, og jeg besluttede mig til at rejse. Min løn var 14 kr., jeg havde tjent, og bror Niels lod mig få så mange penge,

Jeg kunne rejse for. Jeg gik hjem til Nissumby for at sige farvel. Da min far så, det var alvor, gav han mig 200 kr., så tog jeg afsked med hjemmet og min mors grav.

Jeg tog en tur til Resen præstegård, hvor fruén havde en slægtning i Newcastle – en M. Steenberg, hvis adresse jeg fik. Jeg tog så over Skive, var en tur i Salling hos en Ingvarsen, som jeg vidste sendte kvæg til England. Jeg besøgte pastor Glud, Jebjerg, som jeg vidste var en grundtvigsk præst. Ved dampskibet i Randers talte jeg med en hr. Troidahl og Ludvig Mejr, som den dag sendte kvæg med skibet. Jeg fik en fribillet med deres kreaturer samt fik et anbefalingsbrev til deres salgsmand mr. Fetherston, om han kunne være mig til hjælp. Da jeg den dag gik i Randers og på Skovbakken i den skønneste sommertid, var det med blandede følelser, jeg nu skulle forlade mit hjem, mit fødeland, så det var ingen glad stemning, jeg gik om bord i dampskibet i.

Nå, det var en yndig sejlads gennem den stille Randersfjord. Da vi rigtig var kommet ud til søs, gik jeg ned i lasten og lagde mig i høet, hvor jeg snart faldt i den dybeste søvn. Jeg var ikke meget søsyg, rejsen over havet gik meget godt. På denne rejse kom min drøm til at gå i opfyldelse. Jeg havde for nogle år tilbage en nat i drømme været så forunderlig optaget af en sørejse, hvor jeg syntes, jeg var omgivet af kreaturer. Denne drøm kom jeg nu til at tænke på, hvor bogstaveligt den var gået i opfyldelse, da jeg lå i høet omgivet af kreaturer, og jeg tænkte, det var måske et varsel om, at det var der, min livsvej skulle bestemmes.

Da vi nåede England, sejlede vi op ad Tynefloden, hvor man så alle disse fabrikker med de høje skorstene på hver side. Det første, jeg foretog, da jeg kom i land, var at se kvæget opstaldet. Jeg forlod skibet med min lille rejsesæk og søgte logi i et af de små hoteller ved havnen. Det faldt mig lidt vanskeligt at blive forstået, da det var meget lidt engelsk, jeg kunne, men blev dog anvist et lille tagkammer med en jernseng med tæpper på – og en stol. Efter at jeg havde taget dette lille kammer i betragtning, gik jeg ud for at se byens nærmeste omgivelser, men da jeg ville gå tilbage, kunne jeg ikke finde mit hotel. Der var tre hoteller lige ved siden af hinanden, og jeg gik ind i det første og spurgte, om det var her, jeg boede. Da de ikke kunne forstå mig, måtte jeg have ordbogen frem, og spurgte, om de ville vise mig mit værelse. Der blev svaret, ikke her. Jeg måtte så prøve det næste, hvor jeg var mere heldig, fandt min jernseng og faldt snart i en tryk søvn.

Næste morgen gik jeg op til kvægtorvet, hvor jeg opsøgte mr. Fetherston og gav ham anbefalingsbrevet fra hr. Troidahl. Da han hurtigt havde læst det, sagde han, at han gerne ville se mig kl. 3. Den første dag på Newcastle marked var af stor interesse for mig. Så kom tiden, som var bestemt at møde mr. Fetherston, hans vogn holdt udenfor, og vi kørte til hans farm, som lå lidt uden for byen. Hans hustru modtog mig venligt, og snart sad vi ved et veldækket tebord. Det var så fuldendt med hele husets indretning og med opvarningen. Det var, som jeg var kommet til en anden verden. Jeg blev der om natten. Næste dag fulgte mr. Fetherston mig til

havnen, hvor der boede en skibsmægler Nielsen og Andersen. Ved hjælp af dem som tolk blev det bestemt, at jeg skulle bo hos Fetherston for 15 shilling om ugen, så skulle jeg være med på markedet, og resten af tiden skulle jeg hjælpe til på gården.

Et par dage senere var der stort hestevæddeløb, jeg blev sendt med karlen, de selv kørte i deres flotte køretøj. Fetherston havde selv væddeløbsheste. Den dag havde han to, der vandt, og derfor fik han en sølvpokal. Efter det kørte herskabet til hotellet, hvor der blev holdt stor fest. Alt dette var noget så nyt for mig, at jeg var overvældet af disse fremmede forhold.

Hver uge var jeg med på markedet, når de danske skibe kom ind. Fetherston havde gerne det største antal kreaturer – gerne 100 om ugen. Det arbejde, jeg havde, at drive kreaturerne op til staldene, var i det hele ubehageligt. Det var meget simple og rå kvægdrivere, som jeg arbejdede sammen med. Der var forskellige meninger, om jeg skulle regnes til arbejderklassen, jeg kunne forstå så meget engelsk, ved et par lejligheder, at der blev sagt, jeg var en gentleman. Forresten var der god grund til at spørge, hvilken klasse jeg skulle regnes til, thi jeg kom i min simple bonde- dragt og var med til at drive kreaturer op til stalden.

Hos mr. Fetherston blev det samme vist drøftet. Det skete ofte, når der var gæster, at jeg måtte sidde i køkkenet og spise, ellers sad jeg gerne til bords med herskabet.

Det arbejde, jeg blev sat til, var gerne af grovere art, ellers var det flinke folk. Han og konen var mig meget behjælpelige med sproget, og det varede ikke længe, inden jeg kunne gøre mig forståelig. På markedet spurgte jeg gerne om priserne, men jeg mærkede snart, at han var ikke villig til at svare mig, en dag blev jeg helt afvist. Fetherston var vist kommet til at tænke på, at jeg muligt kunne blive en konkurrent for kreaturer fra Danmark. Efter 3 måneder blev mit ophold pludselig sluttet.

Det var en eftermiddag, vi kørte korn til kl. 5, og da skulle jeg hen til min engelsklærer. Kl. 6 gik jeg min vej. Fetherston kaldte mig tilbage på en uhøflig måde, jeg skulle blive ved mit arbejde og ikke løbe min vej. Jeg blev ærgerlig og spurgte, om han troede, jeg skulle være hans dreng. Han sagde, at jeg kunne forlade hans hus, men kunne blive til jeg fik et andet logi. Det lille oprin i marken blev meget værre ved, at der var 16 mænd og kvinder, som morede sig over Fetherstons hidsighed og mit dårlige engelsk.

Jeg var noget tvivlrådig – om jeg skulle rejse hjem til Danmark – eller søge mig et andet logi. Jeg syntes ikke, jeg havde råd til at sætte flere penge til. Jeg tog en tur ud på landet, spadserede 12 engelske mil, jeg ville gerne se noget af landet, hvis jeg skulle rejse til Danmark. Da jeg nåede det højeste punkt, var jeg glad ved, hvad jeg allerede havde set – og levet i England, og mine tanker vendte sig imod Gud. Ja, alt står i Guds faderhånd, hos ham ville jeg lægge alt, om jeg skulle blive i England eller rejse til Danmark.

Efter denne dags rejse gik turen til Newcastle, hvor jeg på markedet mødte en mr. Thomsen (slagter), som var en meget venlig mand. Jeg for-

talte ham om min afslutning med Fetherston, og at jeg var ude at søge plads, han bad mig om at komme i huset hos ham, hvor jeg kunne få et værelse samt kosten for samme betaling, som hvor jeg var. Jeg skulle være med til indkøb af kreaturer, det var netop det, der kunne føre mig nærmere til mit mål.

Da jeg fortalte Fetherston, at jeg skulle til mr. Thomsen, sagde han: Du har været heldig, et bedre sted kunne du ikke komme. Mr. Thomsen var en mand med mange interesser, han var metodist, lægprædikant, var afholdsmand og ordfører i søndagsskolen. I hjemmet blev der spillet og sunget salmer, det hele havde et religiøst præg, der var 3 sønner og 2 døtre, pigerne var 7 og 11 år. Thomsen havde husbestyrerinde, hun var meget venlig imod mig, og de to søde piger lærte jeg meget engelsk af. Thomsen var flink til at tage mig med til sine venner. Jeg følte mig hjemme der, og disse små piger mindede mig om mine egne søstre hjemme i Danmark. For hver uge, der gik, havde jeg mindre penge. Når jeg hørte hjemmefra, var det gerne tonen, at når jeg ikke kunne andet end sætte penge til, måtte jeg hellere rejse hjem. Blandt de bekendte, jeg havde, var der en slagter Whoel, som havde lyst til kreaturforretning. Jeg besluttede at tage en tur hjem til Danmark, fik en fribillet med skibet til København. En mr. Tylon havde fået mig til at tage konvolutter med af hans, som jeg skulle dele ud på kvægmarkedet. Fra København tog jeg hjem til Nissum, jeg længtes efter dem alle. Far var blevet lidt bedre at tale med. Gravers havde jo gården, men det var i grunden far, som styrede den.

Søster Mariane, som blev forlovet med Niels Lykke fra Ferring, kom til at bo i nærheden af vort barndomshjem. Der blev købt et stykke jord fra Nissumby, som de byggede på. Hendes forlovede var på Testrup højskole, samtidig var Marie Vestergaard på Kolds højskole, dengang Lebæk som forstander. Det venskab, som jeg havde delt med ham, var det mig kært at få opfrisket. Og da jeg havde været i Hamborg med en vognladning kvæg og havde tjent 100 daler, syntes jeg, at jeg havde råd til at tage en tur til Fyn, hvor jeg så var en tur på Dalum højskole og i Ryslinge kirke.

Da jeg kom hjem fra min Fynsrejse, fik jeg travlt med at købe kreaturer til forsendelse. Jeg havde købt en vognladning, som skulle gå over Århus, men var så uheldig, at kreaturerne blev sneet inde i Holstebro i otte dage, det gav mig et stort tab med denne handel. Jeg delte kvæget imellem mr. Whrite og mr. Fetherston. Det blev bestemt på foråret, at mr. Whrite skulle tage en tur til Danmark, og vi skulle slå os sammen i compagni. Uden at han havde givet mig meddelelse om, at han rejste fra England, blev jeg en dag i Struer meget overrasket over at se mr. Whrite, der kom og hilste på mig, på sit engelske »how do you do«. Han fulgte mig hjem til Nissumby, min bror, Jens Stokholm, skulle køre med os. Da vi kom til Remmer kro, skulle vi ind og have en genstand. Der sad to gårdmænd, som morede sig over at høre os tale engelsk. Den ene af dem sagde til min bror, mens han pegede hen på mig: Han der kan da vist ikke forstå dansk. – Jo, han er min bror. Det vakte stor forundring, at jeg havde lært så meget engelsk. M. Whrite syntes de alle godt om hjemme, men de kunne

ikke forstå et ord uden mig som tolk. Efter et par dages ophold i mit hjem tog vi sammen ud på forretning til Lemvig, Holstebro, Thy, Mors, Århus og København. Vi var på kvægmarkedet, hvor vi stiftede bekendtskab med nogle compagner.

Dagen efter rejste mr. Whrite med skib til Newcastle. Det blev bestemt, at jeg skulle blive hjemme en måneds tid for at virke for forretningen. Mr. Whrite havde taget et pengebeløb med, 100 pund, som han gav mig. Jeg var meget glad for den tillid, han viste mig ved at give mig dette beløb til handelen uden noget bevis. Det syntes jeg var et vidnesbyrd om, at han selv var en god og ærlig mand, hvilket jeg til min glæde og lykke fik stadfæstet ved vort hele compagniskab.

Iblandt kreaturkommissionærerne var der en Feshe, Mouritsen og Julius Buch, som jeg især skylder meget, som den der først sendte kvæg til Newcastle. Disse dage i København gav mig ikke alene kendskab til handelen, men også til det ryggesløse liv, disse herrer førte. Jeg blev indbudt til at følge med ud at se på forlystelser. Det var den største lykke for mig, at jeg var blevet så gammel, så jeg var i stand til at værge mig selv imod at blive revet med i den malstrøm, der ombruser de unge mennesker. Vi gik altså ud i byen, disse herrer bad mig ind på et par glas øl, det var nærmest en rigtig knejpe. Derfra gik vi så ind et andet sted, hvor der var mange flotte opvartningspiger, de tilbød os at følge med dem at se deres flotte værelser. Med al den kunst, som disse skøger er i besiddelse af, lykkedes det dem dog ikke at få nogen til at følge med. Næste sted, vi skulle nyde en genstand, var på et lignende sted, kun var skøgerne her så uanstændigt påklædt. Det gik så vidt, at der blev foreslået, at de skulle klæde sig af og gå nøgne, og så skulle lysene slukkes. Jeg protesterede på det bestemteste, og ved hjælp af en anden mand blev det forhindret. Jeg gjorde forsøg på at gå min vej, men døren var låset. Da jeg mærkede det, forlangte jeg øjeblikkelig døren åbnet. Hvis ikke, meldte jeg det hele til politiet, det blev der taget hensyn til, og jeg slap ud af denne hule. Selskabet fulgte mig ud på gaden, men vendte tilbage til skøgerne. Jeg så een af de gifte mænd give een af tøsen 50 kr., den ødselhed med penge og ryggesløshed, var ikke noget nyt for mit ærede selskab.

Jeg gik hjem til hotellet, kom forbi Vartov kirke, hvor jeg havde været om søndagen. Det var, som mindet om kirkegangen og livets lyse magter omstrålede mig og havde været min skytsengel til beskyrmelse mod alt det onde, jeg på denne aften havde set. Jeg spurgte mig selv, hvordan skal vi mennesker dog stille os i de gode ånders tjeneste, således at vi i vort livs handel og vandel kan komme til at tjene det bedste i verden, til vor egen og medmenneskers gavn og frelse, i stedet for at være med til at føre de ulykkelige mennesker videre til undergang.

Fra København tog jeg hjem for at tage afsked. Det var i maj måned, jeg var hjemme den 7. maj på min fødselsdag. Jeg kom til at give mine tanker luft i nogle vers.

*I dag jeg fylder igen mit år,
og atter våren den på mig hilser,
og snart er svunden min egen vår,
og ungdomsblomsten vil visne.*

Håbet om, at det var mit kald at rejse til England, holdt modet oppe. Nogle bevægede dage sammen med far og søskende og Marie Vestergaard, som var kommet hjem fra højskolen, hjalp til at gøre de sidste dage i mit barndomshjem indholdsrige, med alvor og gammen. Jeg rejste til Mors, hvor jeg skulle modtage kvæg, derfra til København, hvorfra jeg tog med skib til Newcastle.

N. J. Bjerre, 1902.

Marie Bjerre fortsætter:

Da min mand ikke fik skrevet mere, før han døde, har jeg lyst til at føje lidt til.

Et år efter, han rejste til England, blev vi forlovet, holdt bryllup den 9. april 1878, rejste 8 dage efter til England. Vor gamle far i Nissumby ville, vi skulle rejse over land, da han var bange for, at jeg ikke tålte at komme over Nordsøen, og han ville betale vor rejse. Det blev en dejlig tur, vi rejste over Hamborg, Köln, Bryssel, Calais, London, hvor vi kom påskedag. Vi opholdt os et par dage i London. Alt det nye og det fremmede sprog var overvældende for mig. Derfra tog vi så til vort hjem i Newcastle, hvor der var en ældre norsk pige at tage imod os. Hun havde været min mands husbestyrerinde et års tid og blev hos os 3 måneder, efter jeg kom. Jeg blev derved sat lidt ind i de engelske forhold. Da jeg ikke kunne sproget, kunne det jo engang imellem blive noget kedeligt.

Min mand havde mange gode engelske venner, som kom for at gratulere og byde os velkommen til old England, og da jeg ikke kunne engelsk, skulle min mand være tolk. Jeg husker, at en sådan aften kunne være umådelig trølsom, jeg listede mig da ud og fældede nogle tårer. Da længtes jeg efter Danmark. Men det varede ikke så længe, før jeg kunne forstå og tale sproget, da befandt jeg mig vel iblandt disse gæve og gode englændere. Min mands compagnon boede i hus ved siden af os, hans søster styrede huset for ham. Dem havde jeg ofte nytte og ro af.

Tirsdag var det markedsdag, da var de begge på markedet at sælge deres kreaturer. Da de havde arbejdet sammen et par år, mente min mand, at det var for lidt forretning for to, og hver begyndte for sig selv. Men i begyndelsen så det sløjt ud for min mands vedkommende. Den første uge var der kun een ko med skibet fra Esbjerg. En anden ting var, at der gerne skulle nogle skillinger i banken, sådan at afsenderne kunne trække check på deres høvder. Min mand tog så den beslutning at skrive til fire af sine brødre for at låne 2000 kr. Det kunne blive 500 til hver, og tilsyneladende sad de ret godt i deres gårde, men der blev vinket af, enhver havde nok i sit. Det husker jeg gjorde min mand meget ondt. Han henvendte sig da til en englænder, en god ven. Han fortalte ham, at han manglede penge til at

starte forretning. Han sagde: Mr. Bjerre, penge kan du låne af mig, hvor mange vil du have. Jeg husker ikke, hvor stort lånet var. Ja, det var en stor tjeneste den engelske gentleman gjorde os, og vi var i stor taknemlighedsgæld til ham.

Det varede ikke så længe, inden forretningen gik helt godt, og da han var den første danske kommissionær på pladsen, og han stod med 100–200 kreaturer om ugen, gav det jo godt. Det var en fornøjelse at komme ned i staldene og se det gode, fede danske kvæg. Tirsdag – markedsdagen – var min mand rigtig i sit es. Tirsdag aften blev telegrammerne sendt. Onsdag blev pengene sendt, da havde vi travlt, ofte blev der sendt ca. 300 markedsberetninger. Vi skrev på konvolutter, det var min bestilling at putte markedsberetninger i. Til hvert nytår blev der gerne sendt ca. 1500. Da 2–3 år var gået, begyndte der flere danske kommissionærer, og tilsidst var der 40. Da blev der ikke noget at lægge til side, men det kunne lige gå rundt. I 1892 kom forbudet mod at sende levende kvæg til England på grund af mund- og klovesyge i Danmark, det blev et slag for dem alle, og de fleste rejste fra Newcastle. Nogle kommissionærer rejste til Hamborg, andre til København, hvortil vi tog.

Skønt vi så tit og ofte ønskede at komme hjem at bo, var det alligevel med vemod, vi forlod England, hvor vi havde så mange rige minder fra, og hvor vi havde levet vore bedste år. Min mand ville jo så prøve kreaturforretning i København, men det blev ikke let, hvor der var så mange gamle kreaturkommissionærer, som havde deres faste kunder. Og den handel var slet ikke som i England, her fulgte afsenderne ofte selv med for at se kreaturerne solgt. Og den rå tone, som gik igennem det hele, var man heller ikke vant til fra England. Jeg husker, vi engang mødte en mand på Københavns gade, en Boysen, Drabecks Mølle, han sagde til min mand: Nå, Bjerre, så er du kommet herover for at prøve forretning – to ting skal du være god til – hvis du skal få noget ud af det, og det er at bande godt og lyve godt, uden de ting kommer du ikke frem her. Boysen var en god mand, som ikke brugte nogen af delene, men han vidste, hvordan der så ud derude på kvægmarkedet.

Det gik heller ikke, efter fire år måtte vi flytte derfra, og havde i disse år tabt mange penge, og en del sorger havde vi haft. Vi flyttede så til Flensborg, hvor vi var et år. Derfra tog vi til Kolding, og min mand rejste til Flensborg een gang om ugen for at sælge kreaturer. Vi var kede af at bo dernede hos tyskerne, som hadede alt dansk. I Kolding boede vi i 7 år, og fik en del gode venner og var meget glade for at bo der. Men så kom min mands sygdom, kræft, som han blev opereret for, men døde 6 dage efter, den 23. august 1903.

Marie Bjerre.

VI BESØGER EN GULDGRAVER

i ferien i aar

Vancouver, Britisk Columbia, Canada.

November 1960.

Kære alle!

For at komme til historien om Anders' og mit besøg hos guldgraveren i det nordlige Britisk Columbia, må vi tage et lille kig på B. C.'s historie selv om den kun spænder over et meget kort tidsrum målt med en europæers øjne. Der er nemlig kun godt 100 aars historie for Britisk Columbias vedkommende, og det er ikke meget sammenlignet med Europas 1000'er, men her er man stolt af de faa aar, og fejrede jubilæet i 1958 ved at prøve at bevare lidt af de historiske minder i provinsen.

Et af de steder, hvor livet pulserede stærkest i 1860erne, var den lille guldgraverby Barkerville, og den har man nu restaureret, saa at de fleste af bygningerne staar som i de livlige 60'er. De er oven i købet forsynet med voksfigurer, saa man ser barberen i funktion i sin salon og de trætte guldgravere, der sidder i deres hytter efter dagens arbejde med hakken og skovlen og »panden« til at vaske guldet ud med. Det hele giver et ret livagtigt indtryk. Den eneste bygning, der er i virkeligt live nu, er posthuset, hvorfra turister kan sende deres kort hjem og fortælle, »at nu har de været i Barkerville«. Der er intet hotel eller motel, saa kun folk, de har telt med og kan campere paa lejrpladsen uden for byen, kan blive der et par dage og udforske seværdighederne lidt bedre.

Vi hørte til den sidstnævnte kategori, og efter at vi havde installeret os paa campingpladsen uden for »spøgelsesbyen«, gik vi en tur hen for at se nærmere paa stedet. Der var en næsten unaturlig stilhed i byen paa den sommeraften, og man kom uvilkaarligt til at tænke paa det liv, der havde rørt sig her for mindre end 100 aar siden. Nu stod de tomme huse her og talte deres eget sprog om begivenhederne.

Det var en mand, som hed Barker, der startede hele lavinen for 100 aar siden, da han fandt en meget rig guldmine i det lille vandløb, som nu er uden for byen, og da rygtet bredte sig om det eventyrlige fund, blomstrede det lille afsides sted op i løbet af faa maaneder. Folk strømmede til fra alle kanter – grebet af guldfieberen – og de kom ikke saa let til Barkerville, som vi gjorde ad brede, asfalterede veje, men gjorde den lange rejse pr. postvogn – eller *gik* vejen ind over noget af det mest vildsomme terræn, man kan tænke sig. Gennem bjergene langs Fraserfloden var der ikke saa meget som antydning af en vej, og den gamle guldgravervej, som med tiden blev banet, er der stadig spor af. Trods de vanskelige forhold blev Barkerville i 1860erne den største by vest for Chicago og nord for Sanfransisco, og det siger lidt om det liv, der maa have rørt sig paa stedet. – Kirkegaarden uden for byen taler sit eget sprog ogsaa. Der var utroligt mange unge mænd døde i alderen 25–35

Der blev søgt efter guld overalt og gravet skakter, som ikke altid var lige forsvarligt afstivet, og det hændte ret tit, at en skakt styrtede sammen om de haabefulde guldgravere.

Det var i sandhed en guldfeber, der rasede paa stedet her i det nordlige af Britisk Columbia, og at den ikke helt er forbeholdt datiden, fik vi et haandgribeligt bevis paa, da vi gik rundt i byen og kom forbi et af de smaa træhuse, som var beboet. Husets beboer sad udenfor og nød aftensolen, og han var ikke vanskelig at lokke lidt lokalhistorie ud af. Han fortalte mere end villigt om sin saakaldte guldmine 6 km uden for byen, og for at illustrere sin historie tog han sin tegnebog frem og viste os en guldklump paa størrelse med en femøre. Vi maa have set lidt skeptisk paa hans fund, for han skyndte sig at forsikre os om, at der var meget mere, hvor det kom fra . . . og hvis vi havde lyst, var vi mere end velkomne til at komme ud og besøge ham ude ved minen næste dag, og saa maatte vi selv forsøge os med guldpanden.

Næste morgen – tidligt, for paa en campingplads er der ingen naade for syvoveren – var vi oppe og af sted. Familien ved siden af os paa pladsen drog med fem børn paa guldjagt i vandløbet nær ved byen. Alle familiens medlemmer var udstyret med guldpander, om det saa var den yngste pige paa 3–4 aar, saa travede hun troligt i hælene af processionen med et rødt plastik-vandfad som »redskab«. Det var alvor, kan I tro. Jeg tror bestemt, at feriens udgifter skulle dækkes af Barkervilles guld, og hvem ved? Maaske lykkedes det.

Vi kørte ud ad en bjergvej, som var ved at være for smal til selv en folkevogn, men fandt da guldgraverens hytte ude i en fuldendt skovidyl i en lysning mellem træerne, hvor en bjergflod løb ned over klipperne. Vi saa ikke noget til manden fra i gaar, men vi hørte nogen bruge en hakke mod klippestykkerne i stenbruddet lidt derfra og fandt ganske rigtigt den gæve gubbe oppe i sin »mine«, som for mig at se lignede en ganske gemen grusdyng. Vi fik saa fyldt et par »pander« med grus og begav os ned til vandløbet, hvor udvaskningen af guldet skulle foregaa . . . og hvis vi ikke blev rigere paa guld, blev vi det paa erfaring. Det er nemlig ikke saa lige en sag at bakse med 20 pund vaadt grus i en flad pande og faa vasket alt det grove grus af først og gradvist faa det fine sand i bunden af panden. Det tog taalmodighed og ikke saa faa kræfter, og da guldklumperne ikke just trillede ud af panderne, blev vi hurtigt enige om, at vi hellere maatte krybe i ly for solen og myggene inde i guldgraverens hytte, hvor vi vederkvægede os paa et par lunkne sodavand, som vi havde til at ligge i bilen, og guldgraveren havde en karton med nogle ubeskrivelige bløde kager, som smagte fortrinligt. Han beklagede dybt, at det ikke blev i dag, at vi fandt den guldklump, for han vidste bestemt, at der var mange i det stykke, han arbejdede paa i sommer. Han boede her i Barkerville hver sommer fra maj, naar sneen smeltede, og til september, naar vinteren saa smaat begyndte igen. Det er i 8000 fods højde, og allerede sidst i juli, da vi var der, frøs det om natten.

Det var lidt af en overraskelse for os at finde en vaskeægte guldgraver oppe ved Barkerville, eftersom man nu om stunder betragter det som en art musæumsby, men omkring stedet, hvor den gamle mand arbejdede, var der 7-8 mand rundt omkring i skoven, som havde deres lille guldmine, som de gik og hæggede om hver sommer, og som forsynede dem med deres daglige fornødenheder, hvis man kunne tro paa deres udsagn.

Der bliver stadig gjort ret betydelige guldfund oppe omkring den egn og sommetider paa mærkelige maader. For eksempel havde en købmand besluttet sig til at faa en kælder gravet ud under sin forretning, og manden, som fik jobbet, besluttede at se efter, om der skulle være guld i den jord, han gravede ud – han havde nok som de fleste deroppe en lille guldgraver gemt i sig – og det viste sig sjovt nok, da han prøvede at vaske sandet og jorden ud, at der var nok guld til at give ham en ekstra 100 dollars om dagen. Og i det tilfælde er loven indrettet saa viseligt, at det er manden, som finder guldet, der har retten til den, og ikke ham, som ejer jorden. Saa maaske ville købmanden senere lave kælder under hele sit hus og *selv* grave den.

Sig saa ikke, at romantikken og spændingen er gaaet væk fra det vilde vesten endnu.

De bedste hilsener og glædelig jul til alle.

Dorrit Bjerre Olesen.
(365)

Det var pastor Bertel Bjerre, Taars, som begyndte.

Ved gudstjenesten i Bøvling Valgmenighedskirke 1. søndag i Advent prædikede dr. Skytte, Bøvling, sammen med pastor Lumholt. Det var ikke første gang dr. Skytte prædikede i kirken, men denne gang vakte det, takket være en journalist, som var i kirke, en vis opmærksomhed, og det medførte bl. a. et interview i radioens Aktuelt kvarter. Pastor Lumholt fremhævede heri, at pastor Bertel Bjerre i Taars for mere end 30 år siden satte lægfolk til at prædike i kirkerne i Taars og Morild, og at det frugtbare samarbejde på dette punkt medførte en større tilslutning til søndagsgudstjenesten. Dette samarbejde var også den direkte årsag til, at læge Bugge, Taars, blev præst og senere blev Niels Daels afløser som præst for Høve og Havrebjerg menigheder, samt at daværende lærer Lumholt, Morild, blev valgmenighedspræst i Bøvling. Pastor Lumholt udtalte, at pastor Bjerre var et af de mest uselviske mennesker, han havde mødt på sin vej.

En tur til det skønne Havaii

1950—1960

Min yngste søn Sven Sloth og han unge kone Patricia sendte mig billet og indbydelse til at tilbringe en vinter hos dem i Havaii. Sven (26) er officer i American Air Force og stationeret ved Hickam Air Force Base, 10 miles fra Honolulu for 3 aar, han flyver ture til Japan, Guam, Philipines, Hongkong, California osv. Patricia er fra New York State og uddannet som lærerinde; de har 2 børn, Kim og Eric Lars, de bor i et hus i udkanten af Honolulu, 10 (ti) mægtige royal palmetræer skiller grænsen til det næste hus i gaden.

Det var i morgenstunden (kl. 8) oktober 18, 1959 da Pan American Airplane fløj over øen Oahus's bjerge og kredsene ned til flyvepladsen i Honolulu, solen var straalende varm, luften var frisk og klar, og da vi gik ned fra flyvemaskinen stod vor officer paa den ene side af trappen, vor stewardess paa den anden side, de havde armen fulde af leis, lavet af smaa violette orkideer. Vor officer lagde en lei omkring min hals, kyssede mig og ønskede »Velkommen til Havaii« – vor stewardess ligeledes gav lei, kys og velkommen til alle mænd; – men nu kom Sven, Patricia og børnene, jeg fik 4 mere leis af forskellige dejlige blomster omkring min hals – og mange kys og velkommen – sikken en modtagelse, – og her var jeg hos dem, paa en herlig solskinsø, langt ude i Pacific Ocean, 2227 miles fra Los Angeles, California.

Vi kørte gennem en del af Honolulu til deres hjem, der er smukke haver omkring husene med tropiske planter og skønne blomster saa nyt og interessant at se, og hvad man særlig lægger mærke til er de mange forskellige artede blomstrende træer og slyngplanter. Klimaet er meget constant, gennemsnit 75° F. aaret rundt, det bliver aldrig for varmt, da de har »Trade Wind« $\frac{3}{4}$ af aaret, en kølig og forfriskende vind fra nordøst, saa folk bygger deres huse med soveværelse mod den retning.

Befolkningen bestaar af hawaiian, polynesiere, japanesere, kinesere, fillipinos, og mange amerikanere, der er i alt paa Havaii 585.025 indbyggere, – naar militæret regnes med i alt 635.000 og de fleste bor paa øen Oahu, hvor Honolulu har 310.903 af befolkningen. I de sidste par aar har der været stor tilstrømning af amerikanere til Havaii, der bygges kolossalt, store arealer af beboelseshuse, nye hoteller og hospitaler osv., og der er mange kirker og templer i Honolulu af den mest forskellige byggestil og religion. Naar jeg nævner kirkerne, maa jeg fortælle, hvor smukke de er, og det var godt at være der, baade i de kirker paa Hicham Air Force Base og andre – der er korsang, mange mennesker, skønne planter, hele siden af en kirke havde 5 dobbelte døre som stod aabne under gudstjenesten, ingen glas i de store vinduer, saa sol og lys strømmede ind.

En søndag gik vi til den ældste kirke paa øen, den blev bygget i 1820 og hedder Kawaihau Kirken (Westminster Abbey af Havaii) det var de forrige kongers og dronningers kirke, og den sidste dronning, Liliuokalani,

skrev en bøn, som blev brugt, hun skrev ogsaa den kendte skønne sang »Aloha Oe«, og dirigerede koret i kirken. Præsten som er der nu er Dr. Akaka, og jeg kunne gerne høre hans inspirerende prædiken hver søndag, han talte først paa hawaiian og saa paa engelsk.

Alting er dyrt i Hawaii – mad, tøj, huse, osv., men der er saa meget at se ganske frit først og fremmest naturen, øen Oahu er kun 604 kvadrat miles, saa man kan let paa een dag køre den herlige tur omkring hele øen ved havet, og endda have tid at se sig om, der er 2 høje bjergkæder, det højeste punkt er Mount Kaala, 4.030 fod over havfladen, den mest kendte er »Diamond Head«, som er et landemærke, naar man spørger om vejretning bliver der ikke svaret syd, nord, øst eller west, men gaa Ewa eller Diamond Head; – Mauka eller Makai, hvilket mener, mod bjergene eller mod havet, man maa helst lære nogle hawaiian ord med det samme for at begaa sig, mange gader og skilte har hawaiian navne og ord, og mange af de ældre kan ikke forstaa engelsk. Hawaii havde ikke et skriftligt sprog før 1820, nogle missionærer gav dem et simpelt alfabet med kun 12 bogstaver A, E, I, O, U og H, K, L, M, N, P, W, det var meget interessant for mig, at ordene udtales saa lig det danske sprog, saa jeg havde ingen vanskeligheder i den retning, hvorimod det var vanskeligt for de engelsk talende.

Alle mennesker jeg traf var saa hjertelige og imødekommende ligemeget af hvad nationalitet de var, det er rigtig en »Velkommen State«, som de ogsaa ønsker at vedblive at være, trods den store tilstrømning og fremskridt Hawaii har nu.

America har mange tusinde militære paa Hawaii, det er jo hovedkvarter for Pacific Air Forces, U.S. Pacific Flaade, der er U.S. Army, Marine Air Force, Coast Guard og Infantry Division.

Vi var paa en sejltur med leder rundt Pearl Harbor, det var jo Dec. 7, 1941 da japaneserne bombarderede vore skibe der, og endnu er nogle af de sunkne krigsskibe ragende op af vandet. »U.S.S. Arizona« er fredet og vort flag bliver hejst hver morgen paa vraget med militær honnør til ære for de faldne unge mænd. Paa turen talte jeg 14 undervandsbaade tillige med mange destroyere og andre krigsskibe i havn.

I Honolulu er ogsaa den største military kirkegaard, højt oppe paa Punchbowl Crater, 13.000 grave med skønne blomsterbuketter, og en udsigt over by og hav og bjerge, vi var der til paaske morgen gudstjeneste. Det var betagende; altid maa jeg takke og undres at mine 3 drenge kom uskadede hjem fra krigen.

Honolulu er uhyre stor i areal, store dele af byen er bygget op ad bjergsiden med en enestaaende pragtfuld udsigt over by og hav, baade dag og nat, fra mange forskellige hjem og restaurationer spejles de tusinde lys i havet om aftenen som stjernerne foroven. Mount Tantalus 2.013 fod høj er bebygget, vi var inviteret til julefest hos en officerfamilie, de boede nær toppen. Vejen derop havde elleve skarpe sving, foruden utallige vendinger, men aldrig har jeg set saa skøn en udsigt, aftenen lun og stille, – men det var jo helt mærkeligt med juletræ og julelys og gæster i flot sommertøj og hvide sko.

Hver uge kommer de store passagerbaade med turister, mest fra California og Australien foruden alle flyveruter, saa der er livligt i de store flotte hoteller og paa stranden Waikiki. Turisterne faar straks købt og klædt sig paa i Muumuu (de løshængende kjoler) eller Aloha skjorte for mænd, saa med de smaa sandaler »Go ahead« er man behagelig tilpas og rede til at nyde ferien. Klædedragten er meget farverig for alle.

Paa de flotte hoteller kan enhver gaa ind og se sig om, ogsaa bade fra stranden, paa Moana Hotel er der fri concert hver søndag aften i den aabne Banyan Have med fakler omkring, og havets bølger høres lige udenfor.

Hver torsdag eftermiddag er der fri underholdning i Kapiolani Park ved Waikiki, Hula dans, Tahatian dans, musik og anden kunst, og en leder forklarer hvert nummer, – ogsaa ved Fort De Russy, en militær badestrand ved Waikiki, hvor vi var mange gange, var der ofte yndefuld Hula dans og anden optræden paa græsset.

Havet kunne jeg aldrig blive træt af at beundre, een dag kan det være dybt blaat, den næste 3–4 forskellige nuancer i blaat og grønt, og saa er der jo ebbe og flod, det forkyndes i radioen tillige med temperaturen. Havet kan være næsten stille, men naar floden kommer ind med store hvidtoppede bølger saa er der fuld af »Surfriders« ved Waikiki stranden, og det er vel nok flot at se, hvor de kan balancere oprejst paa de store bræt paa toppen af bølgerne mod kysten. Brættet er lavet af fiberglas og vejer ca. 35 lbs., det ligner et strygebræt. Mange prøver ogsaa en Outrigger Canoe, som er 30 fod lang, og kan tage 10 personer, eller en rigtig sejltur paa en Catamaran. Vandet er altid dejligt varmt og forfriskende for badelivet her. Jeg kom forbi Victor Borge en dag, han humpede af sted paa gaden, han havde brækket en taa paa koralrev, saa nu var han nødt til at spille piano med fingrene, skrev de i avisen.

Sukker og ananas er den største industri, der maa bruges kunstig vanding paa de mægtige agre. Jorden er saa rød i farve, det er mest pulveriseret vulkan, men nær bjergene regner det meget, saa der er rigelig vand; paa de fleste steder maa haver og parker vandes daglig aaret rundt. Vi nød de fine frugter som avles der; ananas, papaya, mangos, bananas, og coco-nuts.

Jeg kunne blive ved at fortælle, det skønneste var at opleve alt dette sammen med min søn og familie, – den 14de maj, 1960 maatte jeg sige farvel, – fløj til Los Angeles hvor jeg besøgte min kusine, Clara Bjerre Morgan og Fætter Arthur, Alan og Stanley Bjerre, og min søstersøn, Eric Bjerre Larsen, og flere. Jeg tog saa jet plane til Chicago, hvor jeg besøgte mine børn Lillian og Eric, med familie, og Harry Sloth, derpaa til Minneapolis paa besøg hos min søn Arthur og familie og saa hjem til mit kære »Sunhill« og Norberg familien i Catskill bjergene i New York.

Aloha – kærlig hilsen til alle.

Kathrine Norberg,
East Meredith, New York,
(Nr. 606)

Igjennem æ stjenkist

Det var i den stille time, middagssolen stod højt på himlen. Fuglene tav, selv vinden var gået til hvile — det var som om naturen lyttede til stilheden med tilbageholdt åndedræt.

Den gamle gård, der ligger mellem kirken og forsamlingshuset, lå og døsede i middagssolen.

Jeg gik ud af den skyggefulde have og fulgte vejen et lille stykke vest på — satte mig på grøftekanten og funderede over æ stjenkist — hvordan havde man fået kløvet de store sten. Det kunne ske, at grøften gik fuld af vand, når det var tørt — så kunne man sætte støvten i vandet ved havebroen og sejle med strømmen, indtil æ støvt med et smeld ramte æ stjenkist; men nu var der ingen vand i grøften.

Mon nogen var kravlet igjennem æ stjenkist, ellers kunne jeg blive den første. Uden at betænke mig kastede jeg mig på maven og krøb ind i æ stjenkist. Da min krop næsten lukkede indgangen, kunne jeg først ingenting se; men det gik trøstigt fremad — jeg snoede og vred mig og kunne nu tydeligt se udgangen på den anden side vejen, og var vel nået godt halvvejen igennem, da jeg begyndte at blive betænkelig ved situationen. Lige foran mig lå en rødlig granitsten, som buede sig lidt længere ned end de andre. Jeg blev klar over, at jeg ikke kunne passere den, jeg kunne vel nok komme lidt frem endnu, men ville så sidde uhjælpelig fast. Jeg prøvede et tilbagetog, men blev for alvor klar over, hvorfor en baglæns fødsel er mere vanskelig. Mit tøj tog imod, alting tog imod, jeg kunne ikke komme tilbage.

A haaj bo mæ tole aj, aa no so æ dæ. — Hvis jeg nu skulle sidde her og dø af sult — en sød rislen gik igennem mig ved den opmærksomhed, der ville blive mig tildelt. — En knasende og syngende lyd af hjul, der skar i gruset, kom nærmere og nærmere, og endelig var vognen lige over. Det var, som om hjulene gik lige over mit hoved. Stjenkisten rystede, og det dryssede ned mellem de brede sten. Jeg råbte: hjælp! hjælp! af mine lungers fulde kraft. — Vognen fjernede sig langsomt, uendelig langsomt, syntes jeg. Da hovslagene døde bort, kom stilheden tilbage, fulgt af en dyb ensomhedsfølelse. Det var forresten mærkeligt med stilheden, der var ligesom flere slags stilhed. Aldrig havde jeg hørt større stilhed, end når bedstefar (47) talte i forsamlingshuset; men det var måske fordi, der var mange til at holde på den. Endelig var der jo også stilheden i forsamlingshuset, når vi dagen efter et bal var krøbet ind ad et vindue, hasperne ikke var sat på. — Da var der i salen en underlig tom og indholdsløs stilhed — rundt med bænkene kunne man finde pakningerne fra Flag- og Capstan-cigaretter, især Capstan med borten af heste tiltrak os. Og når vi så fik blandet nogle sodavandsslatter sammen, havde vi en mild og ubestemmelig drik, som der ikke fandtes mage til.

Det forekom mig, at der var gået uendelig lang tid, da jeg påny hørte hovslag. Hestene kom i skarpt trav. Vognhjulene hvinede og skreg, da

de rullede over mig. Heller ikke kusken på denne vogn hørte mine råb om hjælp — det var som at råbe i en ørken, jorden tog mit råb. Kusken kunne vel ikke høre for vognens rumlen, og havde han hørt mit råb, kunne han vel næppe tro, at den kom fra jorden. Jeg frøs min mave og fik med besvær listet min ene hånd ind mellem den og den fugtige jord.

Kunne jeg ikke komme herfra, ville det jo ikke vare så længe, før jeg døde, og så gik jeg jo nok til Helvede. Vi havde lært i Luthers Katekismus om fårene og bukkene — „og han skal sige til dem ved sin høje side: gå bort I forbandede til den evige ild, som er beredt Djævelen og alle hans engle”. Jeg var mig bevidst, at jeg næppe hørte til fårene, som skulle arve Guds rige, jeg havde røget, bandet, løjet og stjålet. En synd havde jeg gjort, som der nok aldrig kunne tilgives: — omme på kirkegården ved en grav lå der et lille redskab, som var noget af det herligste, jeg havde set. Det havde et gult, blankt skaft, og midt på sad en rød seddel med forgyldte bogstaver. Man kunne både skuffe og rive med det. En aften i mørkningen havde jeg stjålet det og gravet det ned i det høje græs under det gamle blommetræ vesten i haven. Jeg så aldrig til den side, jeg havde begravet det, og havde vel ikke skænket begravelsen mange tanker siden. Men nu i min fornedrelse under alfar vej kom skyldfølelsen over mig med knugende vægt — jeg ville råдне op, og når vandstrømmene kom, ville mine afgnavede ben skylle ud på marken og min sjæl ville brænde i Helvedes evige ild. — Jeg bad Vorherre, om han ville hjælpe mig ud af æ stjenkist og om han ville frelse min sjæl fra Helvede — og at min far og mor, bedstefar og søskende også måtte komme i Himlen. Bedstefar klarede sig nu nok, for han var fri for synd, ingen skulle få mig til at tro, at han havde begået nogen synd, og det var jo nok synden, der skilte os fra Gud. — Der kom en forunderlig fred til mig. Jeg lagde nu mærke til, at der var mere plads til siderne, end jeg havde brug for. Jeg fik med besvær fat i min lommekniv, en af dem til 50 øre med kæde — Kristian i Hedegaard havde en rigtig svane-kniv med benskraft, men de havde vist også flere penge, end vi havde hjemme. Jeg fik efterhånden løsnet jorden med min kniv og skubbet jorden ind til siden. Omsider blev åbningen så høj, at jeg turde kravle ind under den røde sten. — Snart efter stod jeg i Lars Eriksens kålrabi — mine korte bukser var beskidte af muggen jord. Flere steder på ben og arme var huden skavet af. Jeg trynede luften og solen — klokken var et kvarter i 2, og jeg troede, at det snart var aften. — Jeg samlede mine stive lemmer sammen og satte i et rasende løb. Hver tredie gang satte jeg fra med et langt spring, aldrig har jeg været mere fri og lykkelig end i disse øjeblikke — denne stigen og falden, denne svæven mellem himmel og jord og den lette susen af vinden.

Da min søster og jeg havde fået køerne ud på græs og kom ind til kaffe, sagde mor, straks hun så mig: Hvordan er det endda, du ser ud? — A haa væt igjennem æ stjenkist, sagde jeg hovent. — Hvad har du? — A var kravlet in i æ stjenkist — a var næ et kommen igjennem. —

Det må du aldrig gøre mere, sagde mor meget alvorligt. — Jeg så godt, at der lurede et smil i hendes øjenkroge.

— Mere blev der ikke talt om den ting.

Gunnar Bjerre (628).

Den gamle Kirkegaard

Som den gamle Kirkegaard i Lomborg var, saaledes var vel Kirkegaardene rundt paa Lemvigegnen i gamle Dage, d. v. s. da jeg var Dreng. Helt forskelligt var det hele fra nu, hvor alt er i sin Orden og Gravene ligger i Rækker og Geled med snorlige Gange. I gamle Dage var der et stort Græstæppe over det hele, og naar der skulde kastes en ny Grav, valgte man et sted i Græstæppet, hvor man regnede med, at der ikke havde været gravet før, men det hændte ofte alligevel, at man stødte mod et Stykke af en anden Kiste, og tit fandt man en Hjerneskal eller Knogle. Det var der vældig Mystik over for os Drengene (det var jo i Overtroens Tidsalder). Det vidste Folk i Sognet, saadan var det. Det er derfor de gamle fra Østergaard 3 Slægtsled tilbage har valgt følgende Vers paa deres Gravsten:

Omkast os ej vort Hvilested,
om end vi ere døde,
men lad os hvile her i Fred
til vi Guds Dom skal møde.

Paa den gamle Kirkegaard var der Jernkors, der findes enkelte endnu, f. Eks. over gamle Lærer Dubgaard fra Lomborg Skole. Disse Jernkors afløste de gamle sorte Trækors. Om disse sidste er det, Grundtvig skriver: „Tag det sorte Kors fra Graven, plant en Lilje, hvor det stod”. — Vi holder af Kirkegaarden, som den er nu, men vi holdt mere af den gamle med det bløde Græstæppe overalt. Om Foraaret var der mange Paaskeliljer, de var blevet staaende, naar Graven var sløjffet. Græsset blev slaet en Gang hver Sommer af Kresten Kjælder. Høet blev sat i Smaastakke, der var herligt at slaa Kolbøtter over.

Det er underligt at gaa paa den gamle Kirkegaard, idet den Generation som Far og Mor hørte til, nu hviler her. Rundt paa Gaardene er der helt nye Folk. Slægt skal følge Slægters Gang. Jeg husker, Far sagde en Foraarsdag, mens Lærken sang: Naar Jens Peter Østergaard nu er borte, vil Lærken stadig blive ved med at synge hvert Foraar.

Den gamle Kirke staar der støt, mens Slægterne kommer og gaar, og Vestenvindens Sang er den samme, og fjernt ude hører vi Havet buldre, Havets Bølger, der i Tusind Aar har gaaet mod Stranden, minder om Evigheden. — Vi bygger og bor i Hytte af Jord.

Lad os leve Livet i Fællesskab og Glæde, for vi er som Blicher synger „kun her paa Træk”. „Livet er kort, mens Vaarens Vælde er Vintrens Død”.

Enrico Bjerre (622).

EN HILSEN

Fra Folmar Immanuel Bjerre (nr. 633), Amerika, som har besøgt Danmark, har vi modtaget følgende hilsen med anmodning om optagelse i „Brevduen“.

Jeg vil gerne sige tak til jer alle, som var med til at gøre mit besøg i Danmark så vellykket. Det er som en historie fra en anden verden at tænke på de meget interessante uger.

Jeg følte, at i Danmark er der godt at være. Der var en følelse af trykthed, af behagelighed, af tilfredshed, af påskønnelse og af forståelse.

Det var også dejligt at lære så mange danske Bjerre at kende. *Bjerre* er et godt navn.

Folmar Immanuel Bjerre.

Til Bjerreslægtens Brevdue er anmeldt følgende dødsfald:

611: Bertel Bjerre Jensen, fabrikant i Assentoft, Volk Mølle, f. i Hurup 1. novbr. 1902, d. 25. jan. 1960. Gravlagt: Assentoft kirkegård.

Avisudklip: Fabrikant B. Bjerre Jensen, Assentoft, 57 år. Bjerre Jensen, der stammer fra Thy, startede under krigen fabrikation af ensilagesiloer, som hurtigt fandt betydelig afsætning. Virksomheden, Assentoft Silofabrik, voksede stærkt og fik en betydelig eksport til udlandet. Bjerre Jensen var formand for Borger- og Håndværkerforeningen og jagtforeningen, og var en tid kredsformand i Civilforsvarsforbundet. Han var hædret af Dansk Arbejde med initiativdiplom for starten af sin virksomhed.

250: Mads Sørensen Kjærgaard, Holstebro, f. i Naur 9. august 1878. Gdr. i Øster Kobberup, Mejrup. Senere bosiddende i Holstebro. d. 4. april 1960.

ADRESSELISTE

Fortegnelse over betalende medlemmer af Bjerreslægten samt medlemmer i udlandet

Skulle enkelte adresser være unøjagtige, bedes meddelelse herom tilsendt os, såvel som oplysninger om adresseændringer.

Kokholmlinien:

- 326: Redaktør J. Martin, Elsdyrvej, Højbjerg
- 331: Vic. Berre, Poncka, Alta, Canada.
- 333: Vagn Berre, Crofton B. C., Canada.
- 334: Fru Helga Bjerre Nielsen, Maskinfabrikken, Svendborg.
- 335: Axel M. Bjerre, politimester, Graasten.
- 336: V. M. Bjerre, overassistent, Sølvgade 40, opg. E, København K.
- 337: Fru Karen Bronée, P. Knudsenegade 120, København SV.
- 330, 1 a: P. Jac. Bjerre, grosserer, Birger Jarlsгат. 67, 5. s., Stokholm, Sverige.

Nissumbylinien »Brunsgaard«:

- 105: Fru Anna Bjerre, Sirgræsvej 50 st., Kastrup, København.
- 111: Fru Sidsel Nygaard, Taarngade 8, Struer.
- 112: Fru Ane Marie Bjerre Lambæk, Degnbol, Lem st.
- 113: Fru Kirstine Bjerre, Mellem Balleby, Tørring, Lemvig.
- 114: Fru Thora Bjerre, Bedsted.
- 115: Carl Bjerre, c/o J. M. Pedersen, Thuresensgade 27 E st., København K
- 341: Haakon Bjerre, bestyrer, Kartoffelmelsfabr. forsøggård, Karup, Jylland.
- 342: Ejner Bjerre, gdr., Øster Kamstrup, Nørre Nissum.
- 343: Johannes Jensen, tømrer, Nørre Nissum.
- 355: Fru Kirsten Bjerre Jensen, Holstebrovej 52, Struer
- 356: Fru Signe Bjerre Knudsen, Jyllandsgade 35, Struer
- 361: Fru Ragnhild Dam, Søvang teglværk, Bedsted.
- 362: Ib Schnedler Sørensen, US Air Force, Base Exchange, Sønderstrøm, Grønland.
- 363: Fru Dorrit Bjerre Olesen, 1943 Napier St., Vancouver BC, Canada.

Nissumbylinien »Kvium«:

- 915: Hugo Bjerre Jakobsen, præst, Dronningensvej 4, København F.

Nissumbylinien »Stabildal«:

- 376: Anton Lørup, snedkermester, Baldersgt. 5, Oslo, Norge.
- 377: Kristian Lørup, maler, Thorvald Meyersgade 28, Oslo, Norge.
- 378: Peder Lørup, restauratør, Claus Bergsgade 5, Odense.
- 379: Fru Agnete Byskov, Danmarksgade 17, Lemvig
- 381: Fru Signe Duusgaard, Vigerslev Allé 70, 4. s., Valby.
- 383: Fru Erna Ruby, Heldumvej 21, Lemvig
- 386: Henrik Poulsen Knude, handelsm., Nødskov, Houe, Klinkby st.
- 395: Fru Asta Skjødt, Spidsborg Savværk, Allingaabro.
- 396: Aksel Jørgensen, gdr. Lisbjerg, Aarhus.
- 398: Alfred Jørgensen, gdr., Borum, Mundelstrup.
- 399: Aage Jørgensen, gdr., Ormslev.
- 400: Rudolf Jørgensen, gdr., »Frøkjærsgaard«, Skovby Øst
- 128/-: Fru Agnes Morse, Storm Chliff Apst, Arth Cape, Oregon, USA

Nissumbylinien »Nørrelund«:

- 408: Fru Maren Ovesen, Møllegaardsvej 3, Lemvig.
- 409: Christian Paakjær, gdr., Hygum, Klinkby.
- 410: Fru Petra Skov Mikkelsen, Vestergade 41, Holstebro.

Nissumbylinien »Nissumby«:

- 133: Fru Edel Bjerre, Henriettevej 48, 2. s., Odense.
- 134: Fru Kathrine Bjerre, c/o Fru Anna Høj, Hestehaven, Skanderborg
- 137: Fru Signe Bjerre Madsen, Bøvlingbjerg.
- 138: Markus Bjerre, dir., Skive Markfrøkontor, Skive.
- 139: Frederik Bjerre, snedker, Frederiksberggade 11, Silkeborg.
- 141: Fru Maren Boje, Faare.
- 411: Andreas Kristensen, repræsentant, Sejs, Silkeborg.
- 414: H. T. Ravn, premierløjtnant, Aalbroslyngen 9, Herlev
- 415: Vagn Bjerre, fabrikant, Turesensgade 6, København K.
- 416: Frits Bjerre, lærer, Bøvlingbjerg.
- 417: Edvard Bjerre, Storegade, Varde.
- 418: Fru Anna Høj, Hestehaven, Skanderborg
- 419: Aage Bjerre, bogholder, Sjølund.
- 420: Harald Bjerre Petersen, konstruktør, Frøbelsallé 2, 4. s., København F.
- 421: Andreas H. Jensen, Fredericiagade 62, Vejle.
- 422: Fru Helga Bjerre Kristiansen, Skovbovej 13, Hjortekær, Klampenborg
- 423: Thorvald Bjerre Pedersen; Svinget 2, Lemvig.
- 425: Aage Bjerre Madsen, autoforhandler, Bøvlingbjerg.
- 427: Fru Emmy Bjerre Nielsen, Bøvlingbjerg.
- 428: Arne Bjerre Madsen: gdr., Bøvlingbjerg.
- 432: Kjeld Bjerre, ingeniør, Grundtvigsvej 42, Odense.
- 433: Jens Bjerre, rejsejournalist, Fennevangen 10, Gentofte.
- 434: Lis Bjerre Smith, 7 Sanguine Str., Montroux, Johannesburg, South Africa.
- 435: Poul Bjerre, 5550 South Dorchester Ave., Chicago, Illinois, U.S.A.
- 436: Jytte Bjerre, bibliotekar, Golfparten 43, Aalborg
- 439: Poul Bjerre, maskinsnedker, Solsortvej 21, 2. s., Silkeborg.
- 440: Peder Maagaard, Vester Flansmose, Dybe, Bonnet.
- 441: Nanna Andersen, c/o Peder Boje, Faare.
- 444: Fru Gerda Andersen, »Ungdomsbo«, Strandby Kirkevej 133¹, Esbjerg
- 445: Holger Jensen, medhj., »Stejlshøj«, Søndersø, Fyn.
- 446: Fru Edith Hansen, Dortheasvej 8, Esbjerg.
- 447: Fru Inger Flindt, Poppelhuset 9, 1. s., Kgs. Lyngby.
- 980: Knud Bjerre, Fredensvej 42, Charlottenlund
- 984: Poul Bjerre, lærer, landbrugsskolen, Ladelund, Brørup.
- 1004: Villy Bjerre Nicolajsen, murersv., Møborg, Bækmarksbro.

Nissumbylinien »Brændgaard«:

- 145: Kirstine Lundby, Kongsgaard, Hjerm.
- 148: Fru Anna Bjerre, Høgsholt pr. Vejle.
- 450: Fru Anne Kath. Bjerre Sejbjerg, »Thomasminde«, Hvam, Borbjerg, Holstebro.
- 452: Niels Østergaard, gdr. Lillelund, Ulfborg.
- 453: Mads Bjerre, Maabjerg, Holstebro.
- 454: Henry Bjerre, gdr., Boutrup, Vemb.
- 455: Niels Bjerre Jacobsen, Villemose, Tvis, Holstebro.
- 457: Fru Anna Barslund, Kongsgaard, Hjerm.
- 459: Jens Marinus Lundby, præst, Hobro.
- 461: Gerlak Lundby, gdr., Lindegaard, O. Holluf, Odense.
- 462: Agathe Lundby, afdelingsleder, »Saxoly«, Saxogade 104 A, København V.
- 463: Arne Lundby, gdr., »Højvang«, Langaa.
- 464: H. Lundby, økonoma, amtssygehuset, Hobro.
- 465: Fru Kathinca Hillersborg, Melagergaard, Værum, Randers.

- 466: Signe Lundby, bestyrerinde, Barthsgade 20, Aarhus.
 467: Gudrun Lundby, sygepl., Amtssygehuset, Holstebro.
 468: Anker Lundby, gdr., Lem Nygaard, Lem, Brodal.
 470: Gunnar Lundby, gdr., Sdr. Hattens, Mejrup, Holstebro.
 473: Randi Bjerre, syerske, Cicinionsgade 26, Frederiksstad, Norge.
 474: Sigrid Bjerre, Cicinionsgade 26, Frederiksstad, Norge.
 475: Thue Harild, Vordingborg.
 477: Søren Bjerre, gdr., Uhre pr. Vejle.
 483: Knud Bjerre, gdr., »Ransgaard«, Gaardslev, Pjedsted.
 484: Aksel Bjerre, gdr., »Roeborg«, Vejrum, Struer.
 485: Johannes Bjerre, gdr., »Brændgaard«, Vejrum, Struer.
 487: Holger Bjerre, gdr., »Grøngaard«, Nørre Nissum.
 490: Mads Bjerre Knudsen, gdr. Tipsmark, Vejrum, Hjern.

Nissumbylinien »Kviesgaard«:

- 162: Hans Bjerre, gdr., Kongensgaard, Nørre Nissum
 163: Niels Bjerre, 440 Scenic Road, Fairfax, California, USA.
 493: Fru Sophie Finn-Hoffmann, operettesangerinde, Taarbæk Strandvej 38, Klampenborg.
 494: Fru Olga Thøgersen, Valbirksvej 5, Hellerup.
 495: Asger Bjerre, gdr, Ullerup, St. Magleby.
 496: Sigurd Bjerre, skovfoged, Nøbbøllelunder pr. Hornslunde.
 498: Peder Vestergaard Bjerre, Strandvejen 149a, Espergærde
 500: Hans Bjerre, gdr., Brandborg, Bækmarksbro.
 502: Knud Bjerre, Vatnavej 28, København S.
 506: Kristen Hauskov, boelsm., Ny Lind, Fabjerg.
 509: Fru Jenny Poulsgaard, »St. Kastbjerg«, Dybe, Bonnet.
 510: Fru Karen Sørensen, »Granhøj«, Toftum Bakker, Humlum.
 512: Herluf Jakobsen, bogtrykker, Kirkevej 16, Skærbæk.
 513: Fru Eli Maagaard, Markildegaard, Valby, Helsingø.
 514: Niels Bjerre, kontorchef, Hyldegaards Tværvæg 8 B, Charlottenlund.
 515: Kristian Bjerre, hotelejer, Bovbjerg pr. Bonnet.
 516: Hans P. Bjerre, styrmand, Bremensgade 25, 2. s., København S.
 521: Jens Bjerre Christensen, bestyrer, A/M Idestrup, Sdr. Ørslev.
 522: Fru Karen Aabye Madsen, Ejby Savværk, Ejby.
 523: Fru Mariane Larsen, Kammasvej 2, 1. s., København V.
 525: Gravers Bjerre, Guldbergsgade 10, København N
 526: Niels Bjerre, Elektrikal Engineer, 1429 Grey St., Regina, Saskatchewan, Canada.
 528: Peder Bjerre, overingeniør, 9 Reymond Ave., Toronto, Ontario, Canada.
 529: Vagn Bjerre, 2740 Gosworth, Victoria BC, Canada.
 535: Fru Anna Poulsen, Vasegaarden, Lemvig.
 541: Niels Bjerre, landsretssagfører, Holstebro.
 543: Fru Sofie Østergaard, Dampvaskeriet »Dania«, Hjørring
 544: Fru Gudrun Bjerre Christensen, »Højgaard«, Nørre Nissum.
 546: Johannes Bjerre, gdr., Kildehøjgaard, Kettinge, Lolland.
 547: Fru Esther Bjerre Gay, Bæksgaard, Tørring, Lemvig.
 548: Tage Bjerre, tricotagehandler, Adelgade 10, Skive
 549: Fru Ellinor Madsen, Nørmark, Fjaltring, Ramme.
 550: Gunnar Bjerre, Grundtvigs Allé 42, Esbjerg.
 551: Frivind Bjerre, lærer, Kalundborgvej 191, Holbæk.
 552: Steen Bjerre, gdr., »Sønderskov«, Ryde, Vinderup.
 1110: Peter Hauskov Jacobsen, Prinsesse Maries Allé 3, 5. s., København V.
 1134: Mariane Bjerre Kristoffersen, Bekken 2, Hønengaten, Hønefoss, Norge.
 1143: Erling Bjerre Jacobsen: bogtrykker, Jernbanegade 10, Skærbæk
 1145: Fru Mariane S. Hansen, Box 296, Eckville, Alta, Canada.
 1150: Ingrid Bjerre Engel, Skandinavia Motel, 4637 Maclead Trail, Calgary Alta, Canada.

- 1151: Jens Bjerre, arkitekt, Grønholt pr. Fredensborg.
 1155: Bent Tage Nielsen, Hillerødgade 159, 1. s., København F.

Nissumbylinien »Sandholm«:

- 167: Laust Bjerre, H. Schneeklothsvvej 17, København F.
 172: Mariane Bjerre Jensen, Niels Juelsgade 7, 2. s., Esbjerg.
 557: Jens Hauskov, gdr., Nr. Vium, Vemb.
 558: Jens Bjerre Jensen, Øster Fiskbæk, Gudum, Vestjylland.
 559: Sigurd Touborg Jensen, professor, Amalievej 23, 4. s., København V.
 562: Fru Touborg Jensen, Lykkesholms Allé 5, København V.
 565: Fru Mette Touborg Jensen, Bredstrup sygehus, Bredstrup.
 566: Fru Ellen Agergaard, Nørre Nissum sem., Nr. Nissum.
 567: Aksel Touborg Jensen, dr. phil., Ved Kanalen 5, 4. s., København K.
 569: Hans Bjerre, overlæge, Faaborg.
 570: Jens Bjerre, organist, Frimestervej 75, København NV.
 572: L. Schjørtz Christensen, læge, Aaboulevard 82, København N.
 575: Jens Bjerre, gdr., Enggaarden, Sønderstrup, Kirke Eskildstrup.
 576: Peder Bjerre, »Sønderskov«, Venø, Struer.
 577: Fru Mette Bjerre Petersen, Kisserup, Udby, Holbæk.
 578: Holger Bjerre, slagteriarbejder, Kirkegade 40, Struer.
 579: Laust Bjerre, »Sønderskov«, Venø, Struer.
 581: Fru Kathinka Mehlsen, Ølbyvej 15, Struer.
 582: Fru Grethe Kibsgaard, Durup.
 584: Fru Hedevig Bjerre, Bosta mose, Østre stræde 1, Skovshoved, Klampenborg.
 585: Fru dr. Andersen, Ry.
 587: Mette Urup, Strandboulevard 3, s. s., c/o Barfod, København Ø.
 588: Knud Bjerre Jensen, forp., Aal præstegaard, Oksbøl.
 589: Jens Bjerre Jensen, Søborg Hovedgade 94, København.

Nissumbylinien Lomborg Skole:

- 180: Fru Anna Bjerre, Jydegaarden, Fredericia.
 595: Kristen Thybo Christensen, install., Nygade 7, Odder.
 596: Bertel Bjerre Christensen, install., Thisted.
 597: Jens M. Christensen, maskinsmed, Nr. Lem, Lemvig.
 598: Fru Signe Bjerre Christensen, Hovedgaden 91, Brabrand.
 600: Ejner Thybo Christensen, install., Bredgade 16, Lemvig.
 601: Evald Thyboe Christensen, Flansmosehus, Dybe, Bonnet.
 602: Dagny Bjerre Christensen, Dybe, Bonnet.
 603: Richard Christensen, install., Humlum.
 604: Fru Gretha Christensen, Strandvejen 1, Lemvig.
 605: Fru Karen A. Pedersen, 2849 Logan Blvd., Chicago 47, USA.
 606: Fru Kathrine Norberg, East Meredith, New York, USA.
 607: Fru Signe Boel Madsen, 1559 N. Mc. Kindley Rd., Lake Forest, Chicago, USA.
 609: Jens M. Jensen, direktør, Skovvangsvej 207 A, Aarhus.
 610: Fru Elisabeth Larsen, 1664 N. Mozart Str., Chicago 47, USA.
 614: Christian Arne, ingeniør, 2203 N. Nordia Ave., Chicago 35, USA.
 616: Peter J. Bjerre, civilingeniør, Virum Stationsvej 160, Virum.
 617: Bertel Bjerre, gartner, Brøndbyvester, Glostrup.
 618: Christian Bjerre, gdr. Lem, Brodal.
 619, Fru Birgitte Dejgaard, lærerinde, Doense forskole, Vebbestrup. Doense.
 621: Siliam Bjerre, præst, forstander, højskolen, Vestbirk.
 622: Enrico Bjerre, præst, Skovlund pr. Mølby.
 624: Niels Bjerre, gdr., Lomborg Kirkegaard, Lomborg, Ramme.
 626: Fru Signe Bjerre Tybjerg, Asylgade 7, Skive.
 627: Helge Christensen, gartner, Hyldevang, Sengeløse, Taastrup.
 628: Gunnar Bjerre, gdr., Julsgaard, Ferring, Bonnet.

- 629: Fru Solvejg Bjerre Pedersen, Langagergaard, Vasby, Hedehusene.
 630: Marie Bjerre, »Sixtus«, Middelfart.
 631: Bertel Bjerre, gdr., Taars.
 632: Daniel Bjerre, civilingeniør, Hasselvænget 5, Odense.
 640: Fru R. Bjerre, Drosselvej 6, Rungsted Kyst.
 644: Fru Karen Bjerre Paludan, Stuby pr. Vordingborg.
 1287: Charlotte Støjberg, Kastanieallé 11, Kolding.
 1290: Aksel Bjerre Christensen, ingeniør, Spangbergsvej 14, Thisted.
 1292: Fru Ellen M. Urth, Vesterled 15, Lemvig.
 1294: Børge Christensen, vand- og gasmester, Nøjsomhedsbakken, Brabrand.
 1304: Fru Elie Steffensen, 2849 Logan Boulevard, Chicago 47, Illinois, USA.
 1315: Ole Jensen, 9. Boulev. Jourdan, Paris 14, Frankrig.
 1325: Svend Erik D. Bjerre, lærer, Grundtvigs højskole, Hillerød.
 1331: Fru Gudrun Bjerre Pedersen, Kaas Mark, Lime.
 1333: Uffe Bjerre, lærer, Bredebro skole, Bredebro.
 1334: Fru Bodil Bjerre Hanghøj, Peder Freuchensvej 1, 2. tv., Aalborg.
 1335: Fru Henriette Holmgaard, Vester Skræddergaard pr. Vemb.
 1336: Ebbe Dejgaard, Velling st.
 1338: Fru Martine Dejgaard Jensen, Nokjær, No st.
 1339: Mads Bjørn Bjerre, 137 South Clark Drive, Los Angeles 48, California, USA
 1354: Fru Solvejg Bjerre Olsen, Frøgaarden, Høje Taastrup, Taastrup.
 1359: Asbjørn Bjerre, Julsgaard, Ferring, Bonnet
 1360: Peter Bjerre, Julsgaard, Ferring, Bonnet

Nissumbylinien Søllergaard:

- 184: Kristen Bjerre, Det gamle Toldsted, Humlebæk.
 186: Jacob Bjerre, gdr. Idumlund, Holstebro.
 187: Fru Agnes Bjerre, Struervej 25, Holstebro.
 190: Niels Bjerre, gdr., Majgaard, Naur.
 191: Frede Bjerre, Skov Allé 21, Fruens Bøge.
 193: Christian Bjerre, Skanse Allé 19, Vorup, Randers.
 645: Arne Bjerre, distriktschef, Lægaardsvej 45, Holstebro.
 646: Jens St. Bjerre, landinspektør, Vestergade 32a, Struer
 647: Erik Bjerre, advokat, Ny Strandgade 44, Humlebæk
 648: Fru Elna Borg, Idumlund, Holstebro.
 649: Viggo Bjerre, gdr., »Engsnap«, Vejrum, Holstebro.
 650: Fru Dagny Nielsen, Gl. Refning, Vinding, Sørvad.
 651: Chr. Bjerre, gdr., V. Dalby, Gimsing, Hjerm.
 652: Folmer Bjerre, gdr., »Kvistborg«, Mejrup, Holstebro.
 653: Tage Bjerre, fotograf, Holsted.
 654: Fru Agnete Gade, Sir, Holstebro.
 655: Gustav Bjerre, seminarielærer, Frederiksdal 27, Skive.
 656: Jens Bjerre, gdr., Gadegaard, Nr. Felding.
 657: Knud Bjerre, lærer, Kirkebakken 4, Skive.
 658: Vagn Bjerre, lærer, Solvangsallé 22, Glostrup.
 659: Edv. Harrestrup, købmand, Borbjerg, Holstebro.
 664: Johannes Bjerre, fabrikant, Klostervej 21, Odense.
 665: Fru Telse Bjerre Seeberg, Hvalö Torød »Paastaabuier«, Tønsberg, Norge
 1382: Erling Bjerre, elmontør: Vikkevej 12, Holstebro

Nissumbylinien Skov:

- 201: Markus Kristiansen, gdr., »Søllergaard«, Vejrum, Holstebro.

Nissumbylinien Nyholm:

- 206: Jakob Nyholm, gdr., Nyholm, Nr. Nissum.

Store Bjerre-linien Bisgaard:

- 214: Sidsel Bjerre Nielsen, Trællose, Herlufmagle.
 215: Jens Bjerre, gdr., »Bisgaard«, Borbjerg, Holstebro.

- 681: Aage Bjerre, inspektør, Engvejen 12, Holstebro.
 682: Fru Kristine Fonager, Fladbrovej 17, Hornbæk, Randers.
 686: Gudrun Bjerre Nielsen, Trælløse, Herlufmagle
 689: Fru Rigmor Bjerre Nielsen, Trælløse, Herlufmagle.
 697: Svend Bjerre, gdr., Mejrup, Holstebro.
 699: Gunnar Bjerre, »Bisgaard«, Borbjerg, Holstebro.
 700: Fru Jenny Gosvig, Hjerm.
 702: Fru Anna Nygaard, »Nygaard«, Hvam, Holstebro.
 1425: Fru Karen Andreasen, Harbogade 45, Ulfborg.

Store Bjerre-linien Nr. Risum:

- 705: Fru Ingrid Krog, »Eskely«, Pjedsted.
 706: Peter Risum, gdr., Nr. Bøgild, Borbjerg, Holstebro.
 707: Viktor Risum, gdr., V. Søjbjerg, Vejrum, Struer.
 708: J. P. Pedersen, gdr., Bastrupgaard, Maabjerg, Holstebro.
 709: Kristian Risum, Nr. Risum, Borbjerg, Holstebro.
 710: Thorvald Risum, gdr., Stabildal, Naur st.
 711: Gudmund Risum, gdr., Nygaard, Hjerm.
 712: Frede Risum, gdr., Risum Østergaard, Skave, Holstebro.
 713: Fru Anna Uhre, Østergade 18, Holstebro.
 717: Søren Bjerre, gdr., Sønder Hedegaard, Vemb.
 721: Fru Karen Mundbjerg, Herrup, Vinderup.
 722: V. Villumsen, lærer, Ansgarvej 6, Fredericia.
 725: Søren Bjerre Noes, vejmand, Vridsted, Skive.
 726: Anna Noes, forskolelærerinde, Haderup, Skive.
 1516: Gunnar Noes Mundbjerg, præst, S. U. M. Box 19, Numan via Jos, N. Nigeria, W. Africa.

Store Bjerre-linien Overlund:

- 228: Bertel Overlund, Struervej 55, Holstebro.
 729: Fru Johanne Knudsen, Gundersborg, Sir, Holstebro.
 730: Fru Anna Rigmor Thorsen, Lemvigvej 6 B, Holstebro.

Store Bjerre-linien Vester Store Bjerre:

- 236: Fru Ane K. Bjerre, Harken, Vraa.
 238: Fru Margrethe Bjerre, Istedgade 36, Holstebro
 239: Maren Madsen Bjerre, Østerbrogade 32, Holstebro.
 736: Fru Margrethe Sloth, Ausumdal, Vejrum.
 737: Chr. Hillersborg, gdr., Vandborg Vestergaard, Bonnet.
 740: Fru Eli Post, Nyholm, Vandborg, Bonnet.
 741: Mads B. Hillersborg, »Hillersborg«, Gimsing, Struer.
 743: Ejner Hillersborg, præst, Ringkøbing.
 744: Astrid Hillersborg, lærerinde, Østerbrogade 32, Holstebro.
 745: Fru Anna B. Jensen, V. Mejlsted, Manna.
 753: Fru Signe Bjerre Winther, »Gade«, Sir, Holstebro
 755: Fru Alma Bjerre Mikkelsen, Pøtgaard, Bur.
 758: Jens Bjerre, gdr., »St. Bjerre«, Sir, Holstebro.
 1528: Knud Sloth, Gammel Skjød, Vejrum, Struer.
 1536: Fru Else Sloth Nielsen, Skæve, pr. Brønden

Store Bjerre-linien Vester Søllergaard – Lille Bjerre:

- 241: Peder Bjerre, gdr., Alstruplund, Holstebro.

Kjærgaard-linien Peder Graversen:

- 75/-: Carl Graversen, Sisseton, South Dakota, USA.
 75/-: Andreas Knudsen, gdr., Kragelund, Hjerm.
 75/-: Fru Anna Johansen, Nr. Skelsgaard, Hjerm.

Kjærgaard-linien Godrim:

- 245: Mads Godrim, gdr., »Bjerregaard«, Maabjerg, Holstebro.
- 248: Peder Bjerre Graversen Godrim, »Solhjem«, Døesvej 19, Holstebro.
- 249: Kristen Graversen, Godrim, gdr., »Gaasager«, Sir, Holstebro.
- 759: Jens Anker Graversen, gdr., Nørgaard, Vemb.
- 760: Fru Nanna Kvist, Lind, Herning.
- 761: Niels Bjerre Graversen, gdr., Godrim, Sir, Holstebro.
- 764: Ejnar Graversen, parcell., Ferslev Mark, Skibby.
- 771: Svend Aage Godrim, Dalby Hals, Gørlev Sj.
- 772: Fru Ester Bisgaard, Enshøjgaard, Mejlbj pr. Arden.
- 774: Vagn Godrim, dyrlæge, Struervej 5, Holstebro.
- 775: Tage Godrim, »Bjerregaard«, Maabjerg, Holstebro.
- 778: Mariane Godrim, Ny Agerbæk, Mejrup, Holstebro.
- 780: Fru Gudrun Bisgaard, Vester Toustrup, Mejrup, Holstebro.

Kjærgaard-linien Kjærgaard:

- 250: Fru Johanne Kjærgaard, Grøndalsparkvej 10¹ th, København F
- 252: Bertel Kjærgaard, Voldgade 1, Holstebro.
- 254: Diderik Kjærgaard, gdr., Debel, Outrup.
- 255: Karen Kjærgaard Pedersen, Vonsild.
- 256: Niels S. Kjærgaard, V. Skindbjerg, Nr. Felding.
- 257: Aage Nielsen, sporvognsfunktionær, Ryslingeallé 5, Kastrup, Amager.
- 258: Fru Marie Hansen, Beringsvej 8, Holstebro.
- 792: Arne Bech, lærer, Vesterbrogade 16 E, Holstebro.
- 795: Fru Sigrid Kjær, Tobøl Brugsforening, Føvling.

Kjærgaard-linien Ting, Vejrum:

- 260: M. K. Madsen, Struervej 13, Holstebro.
- 263: Mads Bjerre Madsen, gdr., Vellev, Ulstrup.
- 264: Jens Pasgaard, Sdr. Kirkegaard, Mejrup, Holstebro.
- 266: Alfred Madsen, gdr., Nørgaard, Naur, Holstebro.
- 805: Jørgen Kirkegaard, gdr., Maabjerg, Holstebro.

Ejdal-linien:

- 276: Peder Ejdal, gdr., »Ejdal«, Nr. Nissum.
- 820: Fru Anna Bjerre Kiilsholm, Nr. Nissum.
- 821: Fru Maren Trolle, Læssøgade 138 st., Odense.
- 822: Fru Birgitte Understrup Sønderby, Ørre, Herning.

Tvis Kloster-linien, 1. del

- 293: Fru Charlotte Beate Petersen, Mühlenstrasse, Bordesholm, über Neumünster, Holsten, Tyskland.
- 301: V. Fendrich, restauratør, Mindet 12, Aarhus.
- 843: Bodil Bjerre Kristiansen, Cafe Vennelund, Høgh Guldbjergsgade 85, Aarhus.

Tvis Kloster-linien, 2. del:

- 305: Fru Kathrine Bjerre Didriksen, Solgaardens Ismejeri, Holstebro
- 308: Fru Eleonore Kristensen, 524 A, East, Arrellage St., Santa Barbara, California, USA.
- 309: Niels Bjerre Engsnap, provst, Lejrskov, Lunderskov.
- 311: Fru Helga Bjergved, Ø. Kirkevej 1, Herning.
- 314: Fru Signe Bjerre Lloyd, The Rectory Inch, Wexford, Eire.
- 315: Kirstine Bjerre, Vestergade 37, Lemvig.
- 316: Anna Bjerre Larsen, Møllerisgaard, Skævinge.
- 318: Marie Bjerre, lærerinde, Milnersvej 2, 3. s., Hillerød.
- 319: Kristen Lægaard Bjerre, Nissumgaard, Nr. Nissum.
- 320: Viggo Bjerre, gdr. Stenstrup, Naur.
- 875: Anker Pers Nielsen, bankfuldmægtig, Solvangs Allé 4, Skive.

FORENINGSMEDDELELSER

Medlemstallet

Medlemstallet har for 1960 været 289. Foruden de ordinære medlemsbidrag har vi modtaget 190 kr. fra medlemmerne, idet en del af disse frivilligt har forhøjet deres bidrag med større eller mindre beløb.

Da det efterhånden bliver dyrere at lade „Brevduen” fremstille, har sådanne tilskud været særdeles velkomne, hvorfor vi siger tak. — Vi vil også sætte pris på en sådan ekstra hjælp i år. Det normale medlemsbidrag er iøvrigt uforandret 5 kr. — Girokort er vedlagt.

Slægtninge i udlandet

Vi har erfaring for, at mange slægtninge i udlandet er glade for at modtage „Brevduen”. Vi opfordrer derfor til at indsende adresser på sådanne slægtninge, hvis navn ikke i forvejen er opført på adresselisten. „Bjerreslægtens Brevdue” vil da vederlagsfrit blive dem tilsendt.

Meddelelser om dødsfald

Sådanne meddelelser bedes venligst meddelt, bilagt oplysning om dødsdato og stedet for begravelsen. Vi vil også gerne vide, i hvilket sogns kirkebog dødsfaldet er indført.

Bidrag til næste års „Brevdue“

Hvert efterår, når bestyrelsen skal i arbejde med at tilrettelægge årets julehefte, melder spørgsmålet om stof sig. Hidtil har vi kunnet finde egnet stof frem. Men hvor længe? — Hjælp os. — Vi har alt for få medarbejdere. Tænk over, om I ikke har et eller andet, I kunne tænke jer at dele med os andre. Og skriv så i god tid, så vi ved besked om, hvad vi må vente os.

Bestyrelsen.

Bjerrreslægtens bestyrelse:

Direktør *Markus Bjerre*, Skive. Tlf. 94 (Formand).

Friskolelærer *Frits Bjerre*, Bøvlingbjerg. (Sekretær).

Tlf. Bøvling 90. Giro 669 22.

Gdr. *Chr. E. Bjerre*, Brodal, Lem. Tlf. Lem 88.

Dyrlæge *Vagn Godrim*, Holstebro. Tlf. Holstebro 1097.

Civilingeniør *Peter Bjerre*, Virum Stationsvej 160, Virum. Tlf. 846534.

Gdr. *Hoiger Bjerre*, Grøngaard, Nr. Nisum. Tlf. Nr. Nisum 71.

BJERRESLÆGTENS BREVDUE

Julen 1961

KÆRE SLÆGTNINGE

Julen er traditionernes tid. Det er efterhånden også ved at være tradition, at »Brevduen« ligger på julebordet i Bjerrehjemmene landet over.

Vi sender med Bjerrestægtens Brevdue vor hilsen til alle slægtninge herhjemme og i udlandet og håber at mødes så mange som muligt ved Bjerrestævnet lørdag den 30. juni 1962.

Glædelig jul!

Bestyrelsen.

Forsidebilledet er en gengivelse af et maleri af maleren Agnete Bjerre, datter af gdr. Bertel Bjerre, Guldager.

Agnete Bjerre har i en årrække udstillet på Vrå højskole og på Kunsternes Efterårsudstilling, ligesom Foreningen for ung dansk Kunst et par gange har indbudt hende til at vise sine arbejder.

På Kunsternes Efterårsudstilling i 1948 havde hun en ophængning, der betød et gennembrud. Hun kunne se den udvikling, der var foregået, men hun vidste ikke, hvordan eller hvorfor den kom. Det var vanskeligt at konstatere nogen påvirkning udefra. Udviklingen var kommet ganske umærkeligt og stilfærdigt. (Citat fra „Malere i Vendsyssel“). Agnete Bjerres slægtsnummer er 748.

Indholdsfortegnelse:

Bertel Bjerre, Guldager . Ode til Vancouver . Niels Bjerre, Varde
Niels og Fi' i Kviesgaard . En ven i nød . Solvejg . Tanker og blink
På fisketur . Bjerre-fest på en ny måde . Adresser . Foreningsmeddelelser

Jakob Bjerre, Idumlund (186), har fremskaffet de følgende tre artikler om Bertel Bjerre, Guldager (236), der var søn af Mads Bertelsen Bjerre, Store Bjerre i Sir.

BERTEL BJERRE

2. august 1884—12. juli 1946.

Bjerreslægten, som vel særlig har sine repræsentanter i det nordlige Vestjylland, er en landskendt slægt. Adskillige af dens mænd har været kendt vidt omkring. Politisk har Bjerreslægten folk mest været at finde i Venstre, men der har dog også været undtagelser herfra, deriblandt Bertel Bjerre, som i mange år havde tilhørt det socialdemokratiske parti. Taget som helhed har det været en ægte og stærk dansk præget slægt, og derfra var Bertel Bjerre ingen undtagelse. — Under den sidste krig gav han i stilhed stærke vidnesbyrd derom, endogså så stærke, at det kan siges, at han flere gange satte livet i vove. Krigen slap han dog igennem med livet i behold, og hvor glædede han sig, da vort land og folk var sluppet af tyskens vold, og til hans nære venner kom der omgående bud, der stærkt gav udtryk for denne glæde. Men krigen var knap forbi, før det var at mærke, at der var noget alvorligt i vejen med helbredet; om krigens voldsomme spænding havde sin part i dette, bliver jo nok aldrig opklaret. Den 12. juli måtte han så lukke sine øjne til dødens blund.

Kristeligt havde Bertel Bjerre afgjort stude i det grundtvigske, som vel forresten det meste af slægten har haft det i de sidste par menneskealdre. Mange enkelte i slægten har ved dygtighed og evne til at gøre sig gældende været lette at få øje på, og man har truffet sådanne forskellige steder i vort land, næsten altid idealistisk prægede stemningsmennesker, men alligevel med en afgjort evne til at få tag i med i det praktiske livs mange foreteelser. — Således med Bertel Bjerres far på Holstebroegnen, den stoute bonde Mads Bertelsen Bjerre, og således med sønnen, Bertel Bjerre her i Vendsyssel.

Bertel Bjerre kom i 1910 til Ludvig Bøgeskov i Serritslev som karl, og her følte han sig snart meget godt hjemme. Den form for grundtvigsk kristent menneskeliv, som levedes her, blev han meget glad ved og sluttede sig helt til. Et par år efter blev han gift med en datter fra gården, og i den anledning købte Bertel Bjerre den gård i Guldager i Vrejlev sogn, som så blev hans hjem til hans død. Her levede og virkede han nu sådan, at hans navn snart blev kendt udover Vendsyssel og inden mange år udover landet.

1921 blev Bertel Bjerre valgt til medlem af det kirkelige udvalg, som vel hovedsagelig blev nedsat for at få ordnet forholdet kirkeligt mellem kongeriget og det genvundne Sønderjylland. Her talte Bjerre den kirkelige friheds sag så dygtigt og klart, at der for alvor blev lagt mærke til det.

Bertel Bjerre havde mange præstevener, men en fornem gejstlighed havde han intet tilovers for. Han var det jævne lægfolks talsmand, hvor så man traf ham, og det var han både med mund og med pen. Han ville have

det jævne folk med i arbejdet, og alle, der ville være med her, fandt en villig hjælper i ham. — Han kaldte ad sådanne jævne mennesker til deltagelse i livet og i arbejdet på snart sagt alle områder fra det dybeste og højeste til det helt jævne daglige arbejde, politisk, socialt, i skolen og i kirken. Han holdt af at være med i arbejdet for, at tallet på de gode hjem stadig kunne blive øget. I mange år havde han nu været formand for grundforbedringsudvalget for Hjørring amt, og som sådan havde han altid stilet frem imod, at der kunne blive plads for de unge, så de kunne få bygget hjem på Danmarks jord, tit den jord, der ligesom måtte vristes fra en vrangvillig natur. Og han ville så gerne kalde ad de unge til at leve et kristent dansk hjemliv. — Det syntes vi, der kendte ham, at han selv fik lov at leve med sin første hustru og deres to små piger i nogle få år, siden med sin anden hustru og et par småpiger til i en lille menneskealder. Det var godt at komme indenfor i hjemmet i Guldager, og dertil bidrog da ikke mindst den kvinde, der nu dybt savner sin afdøde mand. Til det hjem står mange i gæld ikke blot fra den tid, der her er nævnt, men også fra gamle dage, da Krustrupslægten havde gården, og den henriksenske bevægelse der havde et af sine bedste arnesteder. Det er også Bertel Bjerres enkes gamle slægtsgård. — Og som børnene nu kom og voksede til, så var de med såvel som forældrene. Det, som Bertel Bjerre kendte hjemmefra fra sin tidligste barndom, livet i hjemmet og livet i menigheden, hvor Morten Larsen førte sin stærke danske kristne tale, og hvor det, der taltes om, blev levet i jævne danske hjem og i fællesskab, hvor dåbspagten var livsgrunden, hvor naderverbordet var det herligste fristed for syndere, ja, der var Bertel Bjerre hjemme med alle sine. Der var han med sine fejl og sine fald, der var han med sin glæde og sin sorg, og der var han med sin svaghed for at hente kræfter til dagligt liv. — Og som han selv ville være der med sine, så ville han så gerne have andre med, ikke mindst ungdommen. Noget af det sidste, han fik sagt før sin død, var, om det dog måtte lykkes at få ungdommen med i et sådant liv. Ja, det var vel nærmest et hjertesuk og tillige en bøn om, at det måtte blive virkelighed, at ungdommen kom med her. — Når jeg har måttet tage så meget med om dette, så er det fordi, at kom man ikke til at forstå Bertel Bjerre her, så havde man ikke forstået det, der var afgørende for ham — ja, det, der dybest set var alt. Jeg ved godt, der kunne siges helt andre ting, men det var det, der var kernen for denne travle, dygtige mand, der aldrig havde mere travlt, end at han kunne få tid at være med i menighedens forsamling og være med til hele gudstjenesten, der aldrig havde mere travlt, end at han kunne få tid til at leve hjemmets liv med dem, der hørte til der, og dem, der kom som hjemmets gæster.

Den måde, som Bertel Bjerre især arbejdede for dette på, var gennem Kirkeligt Samfund af 1898. Hvor han dog arbejdede for, at K. S. måtte vinde frem, at det liv, som dette samfund står for, måtte blive virkelighed for mennesker, børn, unge, gamle. Det kan trygt siges, at de femten år, Bertel Bjerre fik lov at være formand for K. S. i Hjørring amt, var der ingen heroppe, der lagde så mange kræfter i arbejdet som han. Her ofrede han meget af både tid og kræfter, og det måtte også godt koste mange

Bertel Bjerre

penge. Han var en villig giver. Men alt dette skete i stilhed, og det var ikke blot her, han var rede med sine rundelige gaver.

Bertel Bjerre var også skribent. For en snes år siden vandt han en meget fin pris for en afhandling om bælgplanter, og prisgiveren var Det kgl. danske Landhusholdningsselskab, i hvis bestyrelse han nu havde siddet i en årrække. Videnskabeligt var det nok ikke så lidt af et banebrydende arbejde, og det var et hæderfuldt arbejde for en mand, der aldrig havde været på andre skoler end børneskolen derhjemme og højskolen og landbrugsskolen siden. Der kunne nævnes mere af den slags. Han kendte nok noget til det, han som landmand virkede med til daglig. Men også her, med penens arbejde, gjaldt det, at det var det kristne lægmandsarbejde, der optog ham stærkest. — I en halv snes år, fra 1913 til 1923, var han enten ene eller sammen med sin svigerfader eller Clausen-Bagge, redaktør af „Vort Samfund“, et blad, som sikkert mange vil huske endnu.

Det var her, som jeg før udførligt har nævnt, et arbejde på samme grund og efter samme linie, som det kristne åndsliv efter Grundtvigsk tankegang er udtryk for, som Bjerre brugte sine evner og kræfter til som skribent. — Et andet udtryk for offerviljen fra Bertel Bjerre og hans hjem er mødesalen, som blev indrettet for mange år siden i en af hjemmets bygninger, og hvor der gennem årene er holdt mange møder, og udgifterne til det alt sammen kom jo hovedsagelig fra den ene kasse, den Bertel Bjerre havde så let ved at få lukket op.

Med Bertel Bjerre er en meget arbejdsdygtig og arbejdsivrig mand gået bort. Hans interesse spændte vidt. Det var på mange sæt, hans arbejde faldt. Meget havde han med at gøre, og meget magtede han, men aldrig glemte han, at eet er fornødent.

Evald Kristensen, præst i Tårs, Vendsyssel.

Artikel af pastor S. Dissing, Vrejlev.

Når Danmark kom igennem tyskernes besættelse og ved krigens afslutning kom til at stå som en nation, der også havde ydet sit omend beskedne bidrag til tyranniets og tvangens fald, skyldes det, at der var mænd og kvinder, der så bort fra egen sikkerhed og med tid og kræfter kastede sig ind i kampen. Een af disse var Bertel Bjerre.

For Bertel Bjerre måtte det ifølge hele hans indstilling og leven med i det folkelige liv, hvor ordet netop måtte omsættes i handling, blive en selvfølgelig sag, at han gik med i kampen mod det danske folks undertrykkere. Man vidste helt, hvor Bjerre stod, og derfor kom han til at betyde meget både gennem de råd, han kunne give, gennem den hjælp, han ydede af økonomisk art, og først og sidst gennem den uforfærdethed, hvormed han stillede stuer og hus til rådighed såvel for mennesker som for våbenlagre. Mange, mange mennesker har nydt godt af hans og hans kones storstilede gæstfrihed og hjælpsomhed. Ingen mødte nogensinde der døren lukket, når det drejede sig om kampen for Danmark.

Sandsynligvis bliver hans navn vel ikke skrevet i den kommende Danmarkshistorie, men blandt os, der kendte ham, og i sognet, som han også gennem sin deltagelse i Danmarks frihedskamp var med til at præge, vil hans navn i lange tider fremover blive mindet med tak.

En dansk mand med et hjerte, der bankede varmt for Danmark, og derfor måtte kæmpe med, da Danmark var i nød.

Bertel Bjerres deltagelse i grundforbedringsarbejdet.

Til administrering af loven af 31. marts 1933 om lån og tilskud til grundforbedring blev der oprettet grundforbedringsudvalg for hver amtsråds-kreds, dettes formand udpegedes af landbrugsministeren, og for Hjørring amts vedkommende faldt valget naturligt på Bertel Bjerre. Fra sit tidligere arbejde i det offentlige tjeneste var hans navn kendt i landsdelen og også indenfor den røde bygnings mure, og det kan kun siges at være et held, at valget faldt på Bertel Bjerre.

I de første år, indtil loven af 26. februar 1937, hvorved visse mangler i loven af 1933 blev rettet, gik arbejdet sin støtte gang under Bertel Bjerres førerskab, og grundforbedringen tog et kolossalt opsving i Hjørring amt. Navnlig blev der udført en mængde dræningsarbejder, men også en del kalknings-, merglings- og kultiveringsarbejder, disse sidste bevirkede, at Bertel Bjerre fik sæde i „Hedebruget“s bestyrelse, hvor han også ydede et udmærket arbejde til hedeopdyrkningens fremme. Efter loven af 1937 blev der åbnet adgang for private pengeinstitutter og kreditforeningerne til at yde lån til grundforbedring på linie med staten, der hidtil havde været ene om at yde disse lån. De private institutter var i begyndelsen meget skeptiske heroverfor, men ved Bertel Bjerres utrættelige initiativ til afholdelse af møder m. v. angående disse forhold, lykkedes det ret hurtigt at få arbejdet i gang i Hjørring amt på et grundlag, som også kom til at danne mønster i

andre amtsråds kredse. Efterhånden kom der rigtig system i tingene, og pengeinstitutterne blev endog meget ivrige efter at anbringe penge i grundforbedringsarbejder. Ved tilrettelæggelse af lovens praktiske administration blev Bertel Bjerre også jævnlig taget med på råd af ministeriets embedsmænd, og for ansøgere om lån og tilskud var Bertel Bjerres hus og telefon omtrent åben døgn rundt. Hans ligefremhed og jævne væremåde blev påskønnet af alle, og var der en sag, det kneb med at få igennem, var han utrættelig og ofrede gerne sin tid og arbejdsevne, indtil sagen var ordnet på en god og fornuftig måde. Kom Bertel Bjerre sent hjem fra et møde eller fra et privat besøg, og han ikke var helt á'jour med sit kontorarbejde, tog han fat og holdt ikke op, før alt var færdigt. Det tog ofte meget af hans nattesøvn i de senere år og har måske været medvirkende til hans alt for tidlige død. Det daglige kontorarbejde blev efterhånden meget omfattende og krævede helt og fuldt sin mand, men Bertel Bjerre lavede så godt som det hele selv, dette tog på helbredet og gik vel også udover Bjerres egen bedrift, men han var så optaget af sagen, at han så at sige satte alt andet til side. Loven om opførelse af ensilagebeholdere og loven om staldhygiejneforanstaltninger blev deres fremkomst ligeledes underlagt grundforbedringsudvalgene, og her gjorde Bertel Bjerre også et fortjenstfuldt arbejde. Hjørring amt står i dag som et af de amter, der har gjort mest brug af de nævnte love, for de to sidstnævnte loves vedkommende indtager det en fin førsteplads, og når dette har ladet sig gøre, kan man roligt overlade Bertel Bjerre størsteparten af æren herfor og kun beklage, at hans aldrig svigtende initiativ og arbejdskraft endnu ikke i mange år stod til grundforbedringsagens tjeneste.

Noter:

- 972 *Harald Paakjær* har i efteråret erhvervet flyvercertifikat og er så vidt vides den første privatflyver i familien. Ingen herhjemme behøver dog af den grund at være nervøse for deres flagstænger og skorstene, idet Harald er taget til Rhodesia for at sprøjte tobaksplanter.
- 1304 *Elie Elvira Thinghøj Steffensen*, der er bosat i Chicago, har i sommer sammen med sin mand, Poul Steffensen (født i Kbhv. 26. marts 1922 og udvandret til USA i 1951 efter 7 år som maskinmester ved C. K. Hansens rederi), samt sønnerne Paul Alan (8 år) og Carl Kristian (3 år), været på ferie i Danmark.
- 219 *Jens Damgaard Ascanius*, Bjerreslægtens ældste, døde d. 12. december 1960, 92 år gammel. Han og hans kone ejede indtil 1937 „Thomasmind“ i Hvam, hvorefter de flyttede til Holstebro.
-

ODE til Vancouver . . .

Kære Brevdue!

Såvidt min litterære viden er pålidelig, skulle en ode være på vers, men da jeg ikke magter at skrive poesi, må den blive prosa. Dermed være ikke sagt, at den skal være prosaisk, for jeg skal prøve at grave alle de romantiske sider frem ved den by, hvor jeg har boet i de sidste 4-5 år.

Havde det været for 4 år siden, tror jeg, det ville have faldet mig lettere at skrive om en nordamerikansk by, som Vancouver jo er (selv om den ligger i Britisk Columbia Canada). De indtryk, man danner sig de første måneder på et nyt sted, er som regel de mest slående og karakteristiske. Senere finder man ud af, at alle byer har en hel del til fælles, og at mennesker, som bor i dem, også til en vis grad er ens.

Det kan have sine vanskeligheder at tænke på noget fordelagtigt om et sted, hvor det for øjeblikket vælter ned i spandevs med regn (ovenikøbet den meget omtalte radioaktive regn, som vi får så rigeligt af her på den vestlige side af Rocky Mountains). Men heldigvis kan man ikke gå og tænke på russerne og deres meriter hele tiden. Julen skal også passes, og det falder ikke svært at komme i julestemning i Vancouver allerede i november. Forretningerne er i fuld julestads fra begyndelsen af måneden, og den 17. november er der altid officiel modtagelse af julemanden ude i lufthavnen. Han kommer flyvende direkte fra Grønland, i jettly selvfølgelig, og fra den dato kan han ses i alle stormagasiner. Spagfærdige mødre har bedt om at få datoen sat ud til december i det mindste, for de kan ikke holde „julemandstilbedelsen“ ud i hele 5 uger, men den slags protester tages ikke for gode varer af forretningsmændene, som gerne ville holde jul hele året, hvis de kunne komme afsted med det.

Også bjergene er i julestads allerede, ganske uden hjælp fra forretningsmændenes side. Sneen er ægte og tager sig strålende ud som en kappe over den øverste del af bjergene. Det blå vand, som omkranser Vancouver, og bjergene, som danner baggrund, er nok de to ingredienser, som giver byen den skønneste beliggenhed af alle byer i Canada. Det siger måske ikke så meget, men når det kan sammenlignes med byer som Rio de Janeiro, Bergen og lignende perler i geografien, så siger det lidt mere om dens kvaliteter.

Nu har jeg allerede gjort det, som alle vancouveritter får skyld for: rost byen for meget. Skulle det så ske, at venner og bekendte fik lyst til at se alle herlighederne og bestemte sig for et besøg i Vancouver, så skal det nok passe, at himlen netop den dag åbner sine sluser og sørger for, at bjergtoppene ligger velforvaret i tykke skyer, og himmel og hav står i eet, gråt i gråt. Det er sket for os mere end een gang, at vi har „vist byen frem“ og i virkeligheden ikke set ret meget andet end et par overanstrengte vinduesviskere på bilen, mens regnen strømmede ned.

Med andre ord er Vancouver Canadas kønneste by — hvis solen skinner. Det er også en meget ung by, allerhøjest en teenager i byernes flok målt

med europæiske forhold. Den er kun 75 år gammel, og det er ikke nogen høj alder for en by med 1/2 million mennesker. Den har haft en eksplosionsagtig udvikling fra en lille landsby ved en savmølle ved Fraserfloden til en stor og moderne havneby i dag. Hvis man beskriver Vancouver som en provinsby i overstørrelse, går man ikke meget galt. Den har et forholdsvis lille forretningskvarter med kun få højhuse, og uden om det spreder sig beboelseskvartererne milevidt. Man kan køre i timevis gennem distrikter med etfamiliehuse, som så godt som alle er bygget af træ. Hele British Columbia er dækket af tæt nåleskov, så det ville være lidt unaturligt, hvis de ikke var træhuse. Der findes alt lige fra den bombastiske bjælkehytte fra pionertiden til de mest elegante creationer i villabygning.

Der er næsten ingen grænser for, hvad man kan finde i Vancouver af forskelligartede folkegrupper. Hvis man en dag får lyst til at se kinesiske forretninger, høre kinesisk talt overalt og prøve at spise svaleredesuppe, så kan man bare aflægge Chinatown et besøg. Den er „en by i byen“, fuldstændig uafhængig med sin egen avis og sine egne skoler, hvor børnene lærer kinesisk historie, sprog og musik, efter at de er kommet hjem fra de canadiske skoler klokken 3.

Egentlig bør man ikke ynke ungerne alt for meget, for de har jo en enestående lejlighed til at få indblik i den orientalske kultur, som uden tvivl overgår Vestens i mange henseender. — Det er nok den kulinariske side af kinesernes kultur, som har vundet størst popularitet i Vesten. Der er utallige kineser-restauranter i Vancouver, og det er en yndet sport for gæster at prøve at spise kineserierne med pinde. Man er som regel for sulten til at sidde og balancere een ært ind i munden ad gangen, så det er sjældent en succes. Det gamle kineserkvarter har nogle meget fine, gamle træhuse med mange udskæringer og finesser. Byrådet truer hvert år med at sanere kvarteret og sætte nogle „pæne“ cementkasser op i stedet for, men endnu er det ikke lykkedes, heldigvis!

Det næstældste kvarter i Vancouver består af store beboelsesvillaer, bygget omkring 1914. Det er kæmpehuse med masser af tårne og spir, store haver med stedsegrønne buske, som nu gror op om huset og skjuler det helt. Husene er forlængst blevet alt for store og upraktiske til eenfamiliebrug, så de er i stor stil blevet forvandlet til 3 og 4 familiehuse, og en vis del af det kvarter er helt befolket af italienere. Distriktet kaldes populært „Lille Italien“, og forretninger her blomstrer med spaghetti, mærkelige oste, blæk-sprutter og andre sydeuropæiske delikatesser. Café espresso barer er også sprunget op mange steder.

Ingen andre nationer „klumper“ sig sammen i den grad, som italienerne gør det. Ganske vist er der hele gader, hvor man fortrinsvis hører tysk talt, men et helt distrikt vil ikke blive præget af f. eks. danske, nordmænd eller tyskere. De er alle spredt over hele byen. En del danskere bor måske nok i nærheden af den danske kirke og et par danske forretninger, men i forhold til de 8000, som findes i byen, er det en meget lille portion. Alle folkeslag er repræsenteret i Vancouver: de indfødte nordamerikanske indianere, de førnævnte kinesere, en del japanere, indere, og sidst men ikke mindst alle

de europæiske folkeslag. Hver ottende indbygger i Vancouver er europæer, som er kommet her siden 2. verdenskrig.

På grund af sit milde klima er Vancouver et eftertragtet sted at nyde sit otium. Mange præriefarmere sælger deres farme ude på det flade og barske prærieland, hvor somrene er meget varme og vintrene ligeså kolde, og flytter her ud til kystklimaet. Det lægger også en del til Vancouvers indbyggertal.

Een ting må jeg ikke glemme: byens enestående Stanley park. Det er egentlig forkert at kalde den en park, for ved det udtryk forstår man som regel noget, som er anlagt og striglet. Stanley park er lige det modsatte. Det er et areal på 1000 tønder land, som ved et mirakel har fået lov at ligge i uberørt tilstand uden at blive udstykket til byggegrunde. Selvfølgelig er der anlagt en asfalteret ringvej rundt om skoven, og der er parkeeringspladser inde midt i området og et lille zoo, men resten er i fuldkommen naturtilstand, og de tusindårige Douglasfyr har fået lov at gro til den formidable størrelse, som de kun kan nå herude ved kysten, hvor klimaet er så fugtigt og mildt. Denne oase i byen betyder, at man kan gå omtrent lige fra en supermoderne forretning over på en sti, som går ind gennem urskoven.

I det hele taget er Vancouver ikke så langt fra skoven, og det liv, som rører sig der. Sidste forår var det meget regnfuldt, og der var for få bær på bjergene til, at bjørnene kunne leve deroppe, så dette resulterede i, at de sultne bamser kom ned fra bjergene og aflagde adskillige besøg i folks baghaver for at lede efter noget spiseligt i skraldespandene. Der måtte aflives et par stykker af bjørnene, for de er jo ikke den slags husdyr, man lader sine børn lege med i baghaven.

Der kunne nævnes mange flere ting, som er kendetegnende for byen: den elegante hængebro, som forbinder Nord- og Sydvanouver, vintersportsstederne ovre i bjergene, som kan nås pr. bil på en time, og de mange sammenstød mellem gammelt og nyt her i byen. En faldefærdig rønne ligger tit lige op ad en stor ny stålkonstruktion — det er kun et af eksemplerne på, at Vancouver har lidt af vokseværk de sidste 20 år, og først nu er der så småt begyndt at blive plan i galskaben. — Det er en nybyggerby på godt og ondt, og mange af dens fejl kan tilskrives ungdommelighed og bliver derfor tilgivet den endnu!

Regnjejret, som byen vel ikke er ansvarligt for, er det eneste utilgivelige i mine øjne, men selv det kan måske blive til julesne, hvis der er lidt held og et par kuldegrader med i spillet!

Med mange ønsker om en god jul for alle sender vi de bedste hilsener fra Vancouver, B. C.

Anders og Dorrit Olesen.

Et par mindeord

om Niels Bjerre fra »Nissumby«

Når man kommer op i de ældre aldersklasser, mon det så ikke er en naturlig foreteelse, at man lader tankerne gå tilbage i tiden til dem, man mødte på ens vej, og hvoraf en stor procent — ældre og yngre end en selv — nu er gået ind bag det store forhæng.

Nogle af dem, jeg traf, var sønnerne fra „Nissumby“. Når jeg ser bort fra min kones nærmeste familie, så er sønnerne fra „Nissumby“ dem af Bjerre-slægten, jeg fik mest forbindelse med og kom til at nære venskab for. Allerede i årene 1903—06 mødte jeg 3 af dem i Jebbjerg. Niels var den gang mejeribestyrelse i Durup, og Jacob var et halvt årstid på Jebbjerg mejeri. Også Markus havde tilknytning til Jebbjerg fra et højskoleophold der. Niels havde været på Jebbjerg mejeri indtil 1902, da han fik stillingen som mejeribestyrelse i Durup. Det var daværende mejeribestyrelse Esper Andersen, der trak i trådene, han havde en forunderlig evne til at lære mennesker at kende og vedligeholde forbindelsen med dem, han kendte og blev venner med.

I de unge år skilles ofte vejene, og det skete også i dette tilfælde. Jeg springer derfor lidt frem i tiden. I 1917 — under den første verdenskrig — opsigede Niels Bjerre sin stilling i Durup og flyttede til Viborg. Her startede han en grossistforretning og handlede på flere felter. Antagelig med større eller mindre held, som tilfældet sommetider er. Det skete også for mit vedkommende. Så det kan blive nødvendigt at begynde forfra.

Efter den første verdenskrig viste der sig gode muligheder for at drive lokale margarinefabrikker. Da jeg tidligere havde været i margarinebranchen, var det naturligt, at jeg vendte tilbage dertil. Vi bosatte os i Thisted. I 1922 kom Niels Bjerre og besøgte os der. Vi snakkede om både det ene og det andet, og under samtalen gik det op for mig, at Niels Bjerre godt ville over i margarinebranchen. Vi kiggede lidt på danmarkskortet, og Niels Bjerre udpegede da Varde, hvor han kunne tænke sig at slå sig ned. Det lykkedes for ham at leje lokaler der, og han gik så i gang med at købe maskiner og installere dem. Så begyndte han margarinefabrikationen; senere udvidede han også med ægpakkeri. Kathrine arbejdede i høj grad med på forretningens trivsel, idet hun passede detalhandelen.

Det er mit indtryk, at de ca. 25 år, Kathrine og Niels Bjerre boede i Varde, var gode og lykkelige år, og de havde et hæderligt udkomme af deres arbejde. Igennem alle årene der stod vi i kontakt med dem. Rent branchemæssigt fik vi et nært samarbejde gennem vor forening, hvor vi jævnligt mødtes til drøftelse af fælles problemer, og så fik vi som regel også tid til at snakke familie. Kollegerne, vi mødtes med fra hele landet, havde vi et hyggeligt samvær med; de fleste af dem var også mejerister, så det var ikke underligt, at vi befandt os godt i det mileu, hvori vi selv var vokset op. Vi lærte af hinanden, og det gode kammeratskab var næppe

uden betydning ved vore sammenkomster. Lad mig i denne forbindelse nævne et enkelt træk derfra. Et par af kollegerne havde været en tur i England. Under samtalen og referatet af turen sagde den ene: „Og kan I så tænke jer, i London fik vi to gamle Carlsberg“. „Ja, så havde I da noget ud af turen“, replicerede Niels Bjerre. Sådant var tonen der, hvor Niels Bjerrers lune og humor foldede sig ud.

I 1938 flyttede vi fra Thisted, men jeg vedligeholdte forbindelsen med mine tidligere kolleger, og ikke mindst med Niels Bjerre, hvis runde fødselsdage, holdt i Varde, vi deltog i. — Også Kathrine og Niels Bjerrers guldbryllup, der blev holdt hos sønnen Frits i Bøvlingbjerg, deltog vi i. Jo, vi følte det, som om vi hørte med til den nærmeste familie, og vi befandt os godt i selskabet.

Efter den anden verdenskrig fandt Niels og Kathrine tiden inde til at spænde fra og afstod forretningen til sønnen Edvard. Niels og Kathrine flyttede så ind i en villa i Silkeborg, hvor de boede, indtil Niels Bjerrers død i 1959. Kathrine flyttede senere sammen med datteren i Skanderborg, og jeg tror, der består et særdeles gensidigt godt forhold ved denne ordning. Vi er mange, der ønsker Kathrine en god tid i de dage og år, hun endnu har i behold.

Før Niels Bjerre døde, var han et stykke tid indlagt på kommunehospitalet i Aarhus. Jeg besøgte ham der; og trods det, at han var stærkt mærket af sin sygdom, så kom han dog med spøgefulde bemærkninger. Familiens vé og vel lå ham stærkt på sinde, således omtalte han også en sønnesøn, dengang ansat på et mejeri i nærheden af Aarhus. Det var sidste gang, jeg så og talte med ham.

Jeg føler mig i dyb taknemlighedsgæld til såvel Kathrine som Niels Bjerre. Det luner at stå i venskabsforhold til mennesker gennem et langt liv. De huller, der bliver, når en af familien eller en af ens gode venner går bort, bliver aldrig udfyldt igen. Denne kendsgerning må man bøje sig for, og så må man være taknemlig for det gode, man oplevede. Der findes noget, som man ikke kan købe for penge — heldigvis — og det er et godt forhold til familie og venner.

Venskab er heller ikke noget, der kommer så let, og heller ikke noget, man kan reklamere med, men det ægte venskab eksisterer. For mig er mindet om Niels Bjerre af høj karat. Også broderen Jacob vedligeholdte jeg forbindelsen med igennem årene, omend vi sås sjældnere.

Med ovenstående har det været mig en kær pligt efter anmodning at fremdrage en lille smule af mit årlange kendskab til afdøde Niels Bjerre, en af sønnerne fra „Nissumby“, vel vidende, at andre har bedre betingelser for at fremdrage træk, som jeg ingen forudsætninger har for at kunne.

Men sønnerne fra „Nissumby“ får nok deres plads i slægtens annaler.

Kolding i november 1961.

Chr. J. Støjberg.

Niels Bjerre, Varde.

Far var en glad mand, munter og fuld af lune. Han var vennesæl, ville gerne i forbindelse med andre mennesker, havde let ved at vinde andres venskab, fordi han kom dem i møde med tillid.

Han mødte undertiden skuffelser, men gemte ikke på mindet om sådanne.

Vi børn havde et skønt hjem. Når jeg tænker på far og prøver på i erindringen at genkalde billedet af ham, er der selvsagt en mængde oplevelser, der trænger sig på.

Jeg husker ham stående i skummesalen i Durup mejeri. Travlheden er på sit højeste. Mælkekuskene holder ved perronen en frostklar morgen. Det var de gammeldags, flade vogne, forsynet med kæder rundt om til at holde spandene på plads under kørselen. Mælkekuskene læsser af og sender spandene i glideflugt hen ad de stålskinner, der var nedlagt i flisegulvet, hen mod vægten, hvor indvejningen fandt sted. Far står ved vægten. Går det ikke rask nok, får de andre en lille opsang, så der kan blive gang i sagerne.

Det var festligt en sådan stund i Durup mejeri, en herlig støj af virksomhed — skrاملen af spande, hvæsen af damp og skoldhedt vand, hjulenes snurren og lyden af dampmaskinens taktfaste stempelslag, dertil råben af stemmer, for der skulle snakkes højt, om man ville høre hinanden.

Og så pludselig skifter støjen karakter, indvejningen var overstået, kuskene var kørt. Der var forøvrigt et par af dem, der regelmæssigt fik sig en tår over tørsten og i den anledning foretog sig mærkelige ting. Særlig interessant var en forestilling, som et par af dem opførte en dag, hvor de havde stillet sig an med ryggen mod mejerimuren og konkurrerede om, hvem der kunne præstere den længste stråle af brugt øl. — Nå, det var et sidespring.

Når den værste travlhed var overstået, og rengøringen af mejeriet tilendebragt, blev der undertiden opført en lille forestilling i skummesalen. Far kunne steppe; hvor han havde lært det, ved jeg ikke. Men det var festligt, når far steppede i sine træsko på flisegulvet. Det kunne høres langt væk, der var en vældig akustik i rummet. Her kunne han få udløsning for den sunde livsglæde og det humør, som var så karakteristisk for ham.

Han havde i det hele et glad sind og ville gerne se glade mennesker omkring sig.

Han var glad for musik og sang og havde allerede fra barn af kunnet glæde sig derved. Farbror Markus i Skive fortæller, at han derhjemme i „Nissumby“ også drog praktisk nytte deraf. Som stor dreng i „Nissumby“ skulle han sørge for at få dyrene hjem fra marken. Han lærte dem at kende fløjteklangen. Han begyndte med at gå ud til dem og bruge fløjten, og de fulgte ham villigt nok, men senere var det tilstrækkeligt, at han stillede sig ud ved østgavlen og spillede. Så dukkede flokken lidt efter op over bakkekammen.

Far havde en god sangstemme, og mor kunne spille klaver. Det står for mig som noget af det allerbedste fra vor drengetid, når mor satte sig til

Niels Bjerre
malet af svigerdatteren Meta, nr. 415

klavret, og far gav sig til at synge af Jeppe Aakjærs viser: „Jens og hans viv“ eller „Anna var i Anders kær, men knibsk alligevel“.

Når far satte så stor pris på Aakjærs sange og hans romaner og skildringer, hænger det vel nok sammen med, at de to var venner fra ungdommen af. De lærte hinanden at kende på Jebjerg mejeri i Salling, hvor far var mejerist hos bestyreren Esper Andersen. Jebjerg mejeri var dengang et samlingssted for en hel række fremadstræbende, vel endnu dengang ukendte kunstnere. Af navne kan nævnes bl. a. malerne Hugo Larsen, Koronemann og Achton Friis samt violinvirtuosen Yttrup, hvis navn dengang var velkendt i musikkens verden, og hvis violin ad underlige veje nu er i mit cje. (Yttrup var en broder til fru Østergaard, gift med gdr. Laust Østergaard, Jebjerg). Det var naturligt, at Jeppe Aakjær også var med i flokken.

Det siger sig selv, at far, som altid var levende interesseret i at træffe interessante mennesker, og som gerne ville følge med i, hvad der rørte sig i tiden, følte sig som en fisk i vandet i disse omgivelser.

Han var i sine unge år en dygtig gymnast, sikkert en af de dygtigste i Viborg amt, og han bevarede sine gymnastiske færdigheder langt op i årene. Mens han arbejdede på mejeriet hos Esper Andersen, ledede han samtidig gymnastikken på Jebjerg højskole og hentede vist i det hele mange gode oplevelser der hos forstander Axelsen. Som vederlag herfor fik fars broder Markus (vor foreningsformand) ophold på højskolen i to vintre og fik der lejlighed til at følge undervisningen i en klasse, som gav den forberedende undervisning til optagelse på seminarium. Det var ikke farbror Markus' tanke at læse på sem. (han var dengang ca. 13 år), men han ønskede at lære noget og fortæller, at han der fik en undervisning, som kom til at betyde umådelig meget for ham. Han fulgte alle foredrag og var også med om aftenen. Han har senere givet udtryk for den store taknemmelig-

hed, han kom til at føle overfor far, fordi han gennem ham fik lejlighed til at opleve denne dejlige tid.

Også farbror Markus fik fornøjelsen af bekendtskabet med Jeppe Aakjær. Markus boede hos Esper Andersen og spiste på mejeriet. Han delte værelse med Jeppe Aakjær, mens denne skrev sit første kampskrift: „Missionen og dens høvding“, et krast angreb på Indre Mission. Om aftenen læste Aakjær op, hvad han havde skrevet: „Og så kom Vilhelm Bech og drog missionskarrossen ud af skidtet, så det sprøjtede folk om ørerne“. Jeppe kunne nok bruge de stærke ord.

I Jeppe Aakjærs erindringer fortælles der om kunstnerkolonien på Jebjerg mejeri og om den mageløse gæstfrihed, ungkarlen Esper Andersen viste overfor dem, som han kom i berøring med. Markus kan også berette herom. Han opholdt sig engang i København og skrev til Esper, om han måtte komme sammen med en kammerat og fik svaret: „I må komme, få eller mange, kort tid eller længe.“

Dette ungkarlehjem på Jebjerg mejeri var altså fars hjem og arbejdsplads i nogle år. At han følte sig hjemme der, har vi børn mange vidnesbyrd om. Far fortalte gerne herom, og han og Esper vedblev at være venner, indtil Esper Andersen døde som en gammel mand, vistnok omkring 1936. Det blev iøvrigt betroet far at føre regnskaberne over Esper Andersens cyklehandel. Han forhandlede det dengang bekendte fabrikat „Naumann Germania“, hvis navn blev slået fast i folks bevidsthed, da han i 1892 vandt Jyllandsløbet. — Man havde ved den lejlighed tænkt sig at fejre sejrherren ved en fest, men Esper Andersen havde ikke tid, han skulle hjem og passe sit mejeri. Det vidner forøvrigt om Esper Andersens vitalitet, at han 25 år efter nær havde slået sin egen rekord, kun et specielt uheld hindrede ham deri.

„Guldaldertiden“ i Jebjerg mejeris historie, som her er fortalt lidt om, blev forøvrigt foreviget ved et vægmaleri, som dækkede de tre indre vægge i lysthuset, som stod opstillet i Esper Andersens have. Det forestillede et olympisk gæstebud, hvor det hellige Olympens guder sidder bænkedede med fyldte bægere i hænderne eller foran sig på bordet, nydende den himmelske nektar. Alle guderne er klædte i græske gevandter, men ansigterne forestiller de fornævnte kunstnere plus blandt andet Esper Andersen og far.

I 1902 blev far og mor gift og flyttede som unge bestyrerfolk ind på Durup mejeri. Her havde de nogle gode år med hinanden, og her blev de ældste af deres børneflokk født. Her lukkede verden sig op for os med alle dens undere. Her fandt man f. eks. ud af, hvorfor det blæste. Det var egentlig så ligetil. For når man så ud ad vinduet en rigtig blæsevejrsmorgen, kunne enhver jo se, hvorledes de store træer for enden af mejeriet stod og svingede med grenene, og det kunne naturligvis ikke finde sted, uden at der blev uro i luften. Derimod var det mere uforståeligt med den gyldne måne en månenskinsaften, når vi kørte hjem i den lille jumpe med islænderen Klaus foran, efter at vi havde besøgt mors familie: moster Marie og onkel Nielsen i Selde, morbror Thorvald i Lyby, moster Marianne i Jebjerg eller morbror Holgers i Oddense. Vi blev pakket godt ind, skærmedes mod

aftenkulden af et tæppe helt op over hovedet, fæstnet ved en sikkerhedsnål under hagen. Kun øjnene var fri. Men vi kunne se den klare måne, der løb ved siden af vognen, snart lidt foran, snart lidt bagefter, som en hund, der følger et køretøj. Lidt efter faldt vi i søvn, men når jumpens vuggen holdt op, og vi vågnede i mejerigården derhjemme, så stod månen der og lyste over huset, lige over indgangsdøren, som om den grinede, fordi vi kom sidst. Hvordan kunne den altid komme først? Sådan har livet så mange gåder.

Far holdt „Politiken“, og tidligt lærte vi den avis at kende. Midt på forsiden var afbildet et par telegrafpæle med udspændte tråde imellem, og under disse tråde gengaves døgnetts vigtigste telegrammer. Liggende på maven i fars kontor læste jeg her om den første verdenskrigs begivenheder i telegrammer fra øst- og vestfront.

Denne krig blev årsag til, at far og mor forlod Durup mejeri. Bestyreren måtte af sin løn afholde udgifterne til de andre mejeristers lønninger, og bestyrelsen for mejeriet må åbenbart ikke have haft tilstrækkelig forståelse for nødvendigheden af at lade bestyrerens løn følge den almindelige prisstigning. Far blev nødt til af økonomiske grunde at sige sin plads op. En vinter boede vi til leje i et lille hus i Durup, og næste år flyttede vi til Viborg.

De fem Viborgår var en noget urolig tid. I begyndelsen tjente far opholdet for sin familie ved agenturvirksomhed. Senere fik han startet sin egen forretning. Mejeristen blev grosserer i træskoringe, og senere føjedes andre varer til, træsko, træskeer, riveskafter og mange andre mærkelige ting.

Forretningen voksede, og der var en tid mange folk i arbejde. Det blev til en fabrik for træsko, træskostøvler m. m. — I samme periode, årene efter krigen, kom far med i den almindelige dans om guldkalven i form af

Syv søskende fra
 „Nissumby“ i Nr. Nissum.
 Frederik, Markus, Niels og
 Jacob. Maren, Signe og
 Marie.
 Billederne er taget ved
 Bjerrestævnet, Bovbjerg ^{10/8}
 1935 (nr. 133-141)

børsspekulationer, kartoffelmelsfabrikker, handel med ejendomme o.s.v. Det gik selvfølgelig galt en skønne dag, da alle efterkrigstidens kunstigt oppustede økonomiske balloner brast. — Far og mor måtte begynde forfra.

Jeg har ofte undret mig over, hvordan både mor og far har forstået at begynde på en frisk, når det så ud, som alle sunde var lukket for dem. Jeg forklarer det for mig selv på den måde, at far stadig havde drengen i sig, det drengesind, som ikke ser tilbage, men altid fremad, som så enhver hindring, ikke som en spærring, men som en udfordring, der skulle overvindes. Han havde sin fantasi skabende evne i behold, den fantasi, som havde fået sin næring bl. a. i de rige år hos Esper Andersen. Og han havde en god hjælper i mor. Hun kunne ikke blot hjælpe ham, men havde også evne til, når fars planer blev lidt for højtflyvende, at bringe ham ned på jorden, så han kunne få fast bund under fødderne. De bragte i fællesskab balance i tingene.

I en lang række år drev de forretning, margarinefabrik i Varde. Forretningen udvidedes med ægpakkeri og kaffehandel, indtil virksomheden blev afstået til Edvard. De sidste år, far og mor havde hinanden, boede de i Silkeborg.

Far beholdt sit humør og sit milde sind til det sidste. Han elskede at se sine venner om sig. Far måtte se dem falde fra den ene efter den anden, efterhånden som årene gjorde deres høst iblandt dem. Men han glemte dem ikke og talte ofte om dem. Hvem de var, skal der ikke her gøres nærmere rede for, men jeg vil gerne herved bringe en tak til alle fars og mors venner, som glædede dem med breve og små visitter.

Når vi nu besøger mor hos søster Anna Kirstine i Skanderborg, står fars plads tom, men hans billede hænger på væggen, og mindet om en god far og en trofast livsledsager for mor fylder vort sind med taknemmelighed.

Bøvlingbjerg, novbr. 1961.

Frits.

Spredte minder om »Niels og Fi' i Kviesgaard«

Af sønnesønnen Niels Bjerre (stamtafle nr. 514).

Mine første indtryk af mine elskelige bedsteforældre i Fabjerg stammer fra et af de årlige besøg, mine forældre aflagde i Overgård på bedstefars fødselsdag den 1. oktober. Det var før bilernes tid, så turen frem og tilbage fra Ferring med hestekøretøj — vel fem danske mil — var ikke nogen lille rejse; men når vi endelig nåede til gildesgården, var det en herlighed! Nægtes kan det ikke, at de materielle goder, som bedstemor, den dygtige husmor, i så rigt mål satte frem for os, gjorde sit betydelige indtryk på en lille knægt. Dog gav det også en god varmende fornemmelse at mærke både bedstefars og bedstemors kærlige omhu og interesse for den lille sønnesøn, den førstefødte af mange.

— — —
Disse linier fremkommer iøvrigt med noget kort varsel, så der bliver (som overskriften antyder) slet ikke tale om nogen biografi. Forresten henviser jeg til „Brevduen“ 1957, hvori min onkel Niels Peder (nr. 163) har givet et livfuldt billede af sine forældre og sin opvækst i Kviesgård. I det efterfølgende støtter jeg mig bl. a. på meddelelser fra min onkel Hans Bjerre i Kongensgård (nr. 162) og min fætter Asger Bjerre (nr. 495), som jeg takker for deres gode bistand.

Bedstefar lærte tømmerhåndværket, hvilket kom ham meget tilgode, også efter at han var blevet gårdmand; han var noget af en opfinder og lavede mange praktiske indretninger i Kviesgård, og hvor han ellers kom til at bo. Jeg så en gang en ajlepumpe, han selv havde fremstillet, og som var udformet på den måde, at små spande var fastgjort på et „bånd uden ende“.

Bedstefar var født den 1. oktober 1836 i „Nissumby“ og var således 27 år, da vor sidste sydslesvigske krig udbrød i 1864; min far har flere gange over for mig peget på det smukke træk ved bedstefar, at han da - så ukrikerisk han var - tog sin tørn; han kunne jo have ladet „stille for sig“, som mange gjorde. Han blev indkaldt som rekrut, men kom dog ikke til at deltage i kamphandlinger. I krigens sidste triste måneder var hans afdeling på kystvagt på Fyen. — Som en sen anerkendelse, formentlig bl. a. herfor, blev han i en høj alder dekoreret med Dannebrogsmændenes Hæderstegn.

Den 28. april 1866 blev han gift med Ane Sofie Kristensen fra Vestergård i Hygum. De nygifte rykkede ind i Kviesgård i Fabjerg, en temmelig forsømt gård, som de imidlertid i løbet af nogle år fik bragt på fode, ombygget og forbedret.

I løbet af 12 år fik de ti børn, hvoraf de ni nåede den voksne alder; den gamle knægt, Jakob Bjerre (nr. 25) i „Nissumby“, havde i det hele taget et frugtbart afkom, hvilket en mand i munter stemning en lørdag eftermiddag i Lemvig skal have udtrykt bramfrit over for bedstefar således: „Ja, dem Bjerrer er en yngelsom fæslaw!“ —

Mine bedsteforældre havde omsorg for at få børnene i vej. I 1894 byggede bedstefar lidt nord for Kviesgård, Overgård, og flyttede derom, me-

dens den ældste søn, Jakob (nr. 154), forpagtede og senere købte Kviesgård.

Desværre blev bedstefars helbred noget vaklende; det var vist i virkeligheden kræft (i underlivet), som medførte, at han samfulde fem gange måtte til den kendte overlæge Heiberg i Viborg for at gennemgå større og mindre operationer. Efter den sidste sagde overlægen, at der ikke var noget håb, men bedstefar snød ham! Han kom sig og levede mange år derefter. I al den tid havde bedstemor trofast stået ved hans side som en dygtig, fornuftig husmor og som en god mor for de mange børn. Hun var, efter hvad jeg kan skønne, i besiddelse af en uforstyrrelig ro og sindsligevægt under livets tilskikkelser. Hendes lidt fremskudte underlæbe, som vi er nogle, der har arvet, var hos hende tegn på fast vilje og karakterstyrke.

Det stod vel nok i forbindelse med bedstefars sygdomstilfælde, at de gik på aftægt i en forholdsvis ung alder. I 1901 byggede han et pænt hus, „Birkely“, oppe ved den gamle Lemvig-Gudum-vej. Så overtog sønnen, Hans (nr. 162, nu Kongensgård i Nr. Nissum), Overgård, og de gamle flyttede til „Birkely“. Her førte de nu i mange år et stille, nøjsomt liv i „ynd' å mind“. De havde nok at tage vare på, bedstemor hus og høns, og bedstefar drog så at sige hver dag med sin tømrerrandsel om til Kviesgård, hvor der „sær“ kunne være et og andet, der skulle standes. Hans gode svingerdatter, Mari' i Kviesgård, bød ham regelmæssigt på eftermiddagskaffe, og lige så regelmæssigt sagde han nej tak; han skulle hjem og drikke kaffe hos Fiel

Een af de beskedne aftægtsydelse var hestekøretøj til rådighed efter behov. Asger har fortalt mig et betegnende træk. Når de to gamle var kommet til sæde i agestolen, fik bedstemor altid skrupler: var der nu lukket for hønsene — og var der nu dit og dat? Som den ridderlige og tålmodige ægtemand gjorde bedstefar aldrig ophævelser, selv om han måtte ned af vognen både 2 og 3 gange.

Han var iøvrigt helt op i firserne og en ualmindelig udholdende fodgænger. Når de kom kørende fra Kviesgaard for at tage de gamle med til valgmenighedskirken i Lemvig, var bedstefar gerne gået i forvejen, og når de indhentede ham f. eks. i Østerbjerg, sagde han, at han kunne godt nå til kirken i rette tid til fods. Helt utroligt er det, at han dengang, da han var op imod 85 år gik til Lemvig og derfra over Sandholm til Kongensgård og hjem til Birkely. — Joh, vore forfædre klarede sig uden bil og benzin! Og det var ikke for det, at han sled for meget på fodtøjet. Han havde et par halvlange støvler fra sin bryllupsdag, til han døde.

Jeg har et lille personligt minde fra Birkely i 1916, da de var 80 år. Efter et længere ophold på officerslazarettet i København var jeg hjemme i Ferring på rekreationsorlov. En dag, det var stille, dejligt solskinsvejr, det var tidligt forår, fik jeg lyst til at komme ud i heden (som Blicher lærte mig at elske). Jeg cyklede til Lomborg og var inde at hilse på min grandonkel, lærer Bertel Bjerre. Her satte jeg cyklen og gik over Ravnsbæk ind i den underdejlige Kronhede. Betaget af hedestemningen gik jeg længe, indtil jeg opdagede, at der ikke var så langt til Fabjerg kirke. Så måtte jeg til Birkely.

De to kære gamle sad hyggeligt sammen i stuen og blev noget forbavsede over at se en sådan „krigskarl“ træde ind. Men bedstemor fik hurtigt fremsat det bedste, huset formåede, og hvor det smagte en træt og sulten vandringsmand. Så fik vi os en god snak om slægt, helbred og krigens hårdhed. Angående helbred: når jeg gennem årene havde lejlighed til at spørge til bedstefars helsen, lød svaret ufravigeligt: „A er såmænd møj ring, a løvver et læng.“ — Ved den lejlighed lærte bedstefar mig forresten, hvor udmærket en avis (tryksværten!) er til at tørre brilleglas rene med.

Det blev mørkt, inden jeg med fornyede kræfter satte kursen efter Lomborg. (Undskyld, jeg er kommet for skade at beskæftige mig for meget med min egen ringhed her!).

Da mine bedsteforældre var omkring halvfems, var de blevet for affældige til at kunne klare sig selv, og så tog Jakob og Marie i Kviesgård dem hjem til sig og gav dem den kærlige pleje, de havde gjort sig så fortjent til, indtil deres død.

Bedstefar døde først den 24. juni 1929, 92 år gammel. Ved hans bære sagde også jeg nogle få mindeord: Han var retsindig, gudfrygtig og forstandig.

Bedstemor overlevede ham godt et år. Den 5. november 1930 drog også hun sit sidste suk, mæt af dage. Hun var født den 29. juni 1835 og var altså 95 år.

De tre ovenfor omtalte minderuner har lige gyldighed for min kære „bedstemor i Kviesgård“.

N. B.

Niels Peder Bjerre, Fairfax, California (nr. 163), har jo gennem et langt liv som telegrafist opholdt sig i mange lande: England, Finland, Rusland, Kina og USA, hvor han nu nyder sit otium. Han har givet mig lov til at oversætte nedenstående lille historie til optagelse i „Brevduen“.

Niels Bjerre (514), Charlottenlund.

En ven i nød

Tiden: Vinteren 1907. Stedet: Sct. Petersborg, Rusland. — En rå martsblæst fejede sneen henad Newsky Prospekt og dannede små driver i rende-stenene og mod husvæggene. Det var bitterligt koldt, og kun få fodgængere sås på gaden; en af de få var Peter Marshall, som smilende hen for sig tappert stred sig frem mod den stride blæst. Og hvorfor det veltilfredse udtryk? Joh, Peter var skræddermæssigt set ikke nogen modehelt, men i dag havde han en kostbart udseende pelsfrakke og -hue på, som syntes at være grunden til hans fine humør. Mange mennesker i Rusland havde for skik at pantsætte deres pelsværk om sommeren som en beskyttelsesforanstaltning mod møl, tyveri osv., for så at indløse det om efteråret. Imidlertid bliver nogle af disse pelsfrakker af en eller anden grund aldrig indløst af ejerne, og som følge heraf kan en pelsfrakke undertiden erhverves hos pantelåneren til en pris langt under værdien. Det var lykkedes Peter, som havde hørt herom, at skrabe så mange rubler sammen, at han kunne købe en af disse pelse, og den kendsgerning, at han havde sat sin sidste rubel ind på købet, formørkede ikke i mindste måde hans stolthed og lykke. Han håbede nu bare, at en af hans venners vej skulle falde forbi, så han kunne se ham i al hans pragt. Pludselig hørte han en stemme: „Hov, Peter, hvad laver du i sådan en kulde? Du ser vel nok dyr ud!“ Peter så sig om og genkendte sin kammerat Johannes. „Davs, Johs. Jeg gik bare en tur. Ja, koldt er det, ikke?“ „Vist er det så“, svarede Johs., „hvad mener du, om vi gik ind og fik os noget at drikke, f. eks. en kop kaffe og en Benediktiner?“ „Det passer mig glimrende, lad os gøre det“, kom svaret hastigt. De var tilfældigt mødtes lige uden for Leinerets, en af de bedre caféer i byen. Så gik de derind.

Efter at have skilt sig af med overtøjet i garderoben trådte de ind i restauranten, valgte et bord ved et vindue med udsigt over gaden og bestilte en kande kaffe og en lille flaske Benediktiner-likør. Efter en slurk af den stimulerende drik fik de ild på en Papyrossis-cigaret og lænede sig velbehageligt tilbage i stolene, i fred med hele verden. Idet Peter kastede et blik gennem vinduet ud på det vinterlige sceneri, drog han et tilfreds suk og bemærkede: „Dette er bedre end at være ude i den nederdrægtige kulde. Det var pænt af dig, Johs. at invitere mig på en drink.“ Johs. fo'r brat op: „Hvad mener du med, at jeg har inviteret på en drink? Jeg vil lade dig vide, at det var dig, der inviterede mig.“ Peter var rystet, og det blev Johs. også da det kom for dagen, at ingen af de to muntre kavalere havde så mange penge, at de kunne betale for fortæringen. — En pinefuld tavshed påfulgte. Hvad skulle man nu gribe til? Endelig bøjedede Johs. sig over til

sin ulykkelige kammerat og hviskede: „Jeg ved, hvad vi skal gøre. Jeg går ud og skaffer pengene. Du venter her, til jeg kommer tilbage. Drik langsomt og før dig naturligt.“ Peter var tvivlrådig, men omsider sagde han: „O. k., men skynd dig for himlens skyld med at komme tilbage.“

Johs. gik, og Peter slog sig ned for at vente på hans tilbagekomst. Han bad tjeneren om en avis og lod, som om han læste den med dyb interesse (det var naturligvis russisk, et sprog, han kun talte lidt og overhovedet ikke kunne læse). Han nippede meget småt til drikkevarerne og gjorde sit bedste for at synes nonchalant og vel tilmode. Efter nogen tid begyndte han imidlertid at lægge mærke til, at tjeneren kredsede nærmede og nærmere om ham, og svedperler kom frem på hans pande. Endelig, da han var lige ved at opgive alt håb, gik døren op; Johs. slentrede ind, gik hen til deres bord og satte sig. Ophidset hviskede Peter: „Fik du dem?“ Med et nedladende smil lod Johs. randen af en 20 rubel guldmønt pippe frem af sin vestelomme. „Hvor fik du den?“ spurgte Peter ivrigt. „Åh, jeg har mine forbindelser“, lød det lidt hovne svar. Forfølgende emnet videre hviskede Peter: „Siden du nu har alle de penge, kunne du godt lade mig få en femmer til den første?“ — Efter meget omhyggelige overvejelser gik Johs. ind herpå, men på den betingelse, at Peter skulle gi' den næste omgang. Med penge på lommen igen var Peter glad ved at gøre dette; han kunne nu sidde og læne sig mageligt tilbage og rigtig godte sig over det held, han havde haft til at møde Johs., den gode ven.

Til sidst var det tiden at gå. Ude i garderoben fik Johs. sin frakke på og stod og ventede ved udgangen; for Peter var noget langsom til at følge efter. Omsider råbte han: „Kom nu, Peter; hvad er det, du laver?“ Med et ærgerligt ansigtsudtryk kom Peter han til ham og sagde: „Jeg kan ikke finde min frakke. Jeg gad vidst, hvad der er blevet af den?“ — Johs. så medlidende på ham og sagde: „Joh, hvor tror du, jeg fik de tyve rubler fra?“ Peter stod som ramt af lynet. For sent gik det op for ham, at Johs., da han gik hen for at skaffe penge, havde snuppet hans (Peters!) pels og pantsat den. Stakkels Peter! Hans stolte, men kortvarige besiddelse af en flot pelsfrakke var pludselig røget i lyset, og resten af måneden kunne man se Peter pile gennem gaderne med jakkekragen slået op mod blæstens kolde pust.

— Det foregående er en sand historie; kun navnene er ændrede. Peter og Johs. var mine kolleger og medarbejdere i Sct. Petersborg i de dage. Begge er døde nu, men deres minde lever efter dem.

SOLVEJG

Solvejg Bjerre Olsen (1354) døde den 8. februar 1961. Ved begravelsen holdt Rigmor Hansen, leder af gymnastikafdelingen på Sønderborg Idrætsskole følgende tale:

Johs. V. Jensen, der har så mange smukke skildringer af unge kvindeskikkelser, skriver et sted i „Den lange rejse“:

„Men så er det, det hænder, at en eneste pige i skoven har alle, alle skønhedens gaver på en gang samlede i sin person! På hende har naturen, som giver alt til den, der har, ødslet ethvert fortrin på legeme og sjæl ligesom i et tilløb til det rene menneske, det, der ellers kun er nedlagt i et folks drømme — hun havde lange trinde lemmer, så lydefri og friske som unge pileskud, der er vokset op i et stykke på en eneste sommer; al jorderigs lyksalighed lå gemt i hendes duggede øjne, og hun bevægede sig, som om hendes hjerte var en skål fyldt til randen af livets under. Ingen var så god, så stille og så glad som hun.“

En sådan pige var Solvejg.

Ikke så mærkeligt, at så mange kappedes om at få del i denne rigdom i sind og evne. Med spiren til livets under i sit hjerte næsten styredes hun mod den og dem, der havde den samme længsel som hun selv efter at leve og tjene livet i taknemmelighed for det under, det er. Sammen med Werner Olsen skabte hun ikke blot et hjem, der gav tryghed og varme for deres lille dreng Helge, men også vækst og grøde i en sjælden grad for de to unge selv.

Men Solvejg var og blev gymnast — den ranke, smukke, lyse fløjgymnast, som forstod, at i en gymnastiksal er en kommando en kalden — myndig eller forsigtig — Solvejg „svarede“ med en bevægelse eller stilling så ren og skøn, at det til tider fornemmedes som en lovsang, der gav nyt liv og nyt mod til hendes leder — for „hun gik, som om hendes hjerte var en skål fyldt til randen af livets under.“

Da jeg i november stod i Osted og ikke kunne fatte, hvordan jeg skulle bjerge mig igennem et delingsførermøde i Roskilde amt uden Solvejg på fløjen, så var det der pludselig i et glimt, denne mærkelige blanding af jubel og længsel, som var så betegnende for hele Solvejgs væsen — den var der nu i hendes helt ubevidste og unge gymnaster.

Grønnes kun, se det er sagen,
leve med og være vågen,
leve kort tid eller længe,
blot vi lyser op i tågen.

Ja, det gamle, lidt forslidte vers, det står som en dyrt betalt virkelighed her. Dyr — ja, på alle måder. Det er, som om Solvejg har levet et helt langt liv i de få og så mærkeligt korte år, hun fik lov at leve. Men for Solvejg kunne tingene og ordene, som blev talt, samtidig være så dyrebare. Ingen kunne spørge som hun; ingen kunne lytte som hun. Var man kaldt

til Solvejg som „kritisk vejleder“, så drejede samtalen hurtigt væk fra almindelige emner ved den lejlighed — der skulle ligesom andet og mere til. Med sine unge år forstod hun, at når alt det faglige var talt — og med den dybeste respekt — så hang gymnastikkens væsen sammen med mennesket.

Den bøn, som hun tog med sig fra barndomshjemmet „Hyldevang“ til sin egen lille dreng: „Gud, lær mig at være noget for andre“, den blev i Solvejg til en kærlighed til sine nærmeste, ja, til mennesker, som mødte hende i tillid. Derfor er der nu ikke blot stærke og varme minder, men noget, som vil leve; thi: „Alt, som lever, er underlagt kærlighedens genskaber magt, bliver den bare prøvet.“

Rigmor Hansen.

— En stråle kommer —
en stråle går,
og ingen kan holde den fast. (*Jeppe Aakjær*).

Lille Solvejg.

Ja, sådan kaldte vi hende, fordi hendes moster også hed Solvejg og boede i samme sogn. Og ikke mindst, når det er hende, det gælder, ligger der noget af et kærtegn i navnet: Lille Solvejg. Kr. Tovborg Jensen sagde en gang ved et Bjerrestævne på Sir Lyngbjerg: Der er ingen, der har så lyst et smil som Bjerreslægtens piger. Nu ved jeg ikke just, om Solvejgs smil var så lyst, men der var noget kærtegnende og en uendelig godhed i det. Jeg husker hendes bryllupsdag, vi var gået fra festbordet og ind i stuerne, kom hun hen og gav min arm et tryk og smilte måske en tak for det, jeg sagde ved bordet:

Aldrig glemmer jeg dit smil;
jeg vandred' gerne mange mil
for at se det igen —
se det igen hos hende.

Solvejg glædede mange mennesker, ja, alle, hun kom i berøring med. Der er mennesker, der tager noget fra én, når man træffer dem; Solvejg var af dem, der gav. Jeg tror ikke, der er mange, der er gået tomhændet bort fra hende. Markus Lauersen skrev i en sang til Danmark: — „Danmark blev drømt af en Gud, der var glad.“ Lille Solvejg var også drømt af en Gud, der var glad, meget havde hun fået i vuggegave, og hun beholdt det ikke hos sig selv, derfor efterlod hun så dybt et savn hos sine venner.

Hun havde et langt sygeleje, hun måtte kæmpe sig igennem. Og nu sover hun sin sidste søvn på Sengeløse kirkegård. Mens jeg skriver disse linier til hendes minde, falder efterårets løv blødt om hendes grav. Der er sår, der ikke læges her på jord — og gudskelov for det. *Morbror Christen.*

Tanker og blink i toget fra Vestjylland til København

Det er allehelgensdag. Solen lyser mærkeligt stærkt. Det har stormet og regnet, markerne er meget våde, roerne står endnu i lange rækker, de fleste er aftoppede. Et sted står en traktor dybt begravet i mudder.

Derude går en kone i golftrøje med en lille dreng ved hånden, de var en tur ude ved hønsene.

Vestjylland, hvor er du skøn med de lange udsigter og de brave mennesker. Mange steder står endnu roser og blomster i haverne, og mangelrosen bliver i dag sat på grave, andre i stuerne, på kaffeborde, hvor slægt og venner mødes her og der til en hyggelig snak. Nogle steder drøfter man noget, andre steder „sitter man bare“, nogle steder snakkes meget om ingenting, andre steder behøver man ikke at snakke, for sindene er ens stemt.

I morges stod jeg på den gamle kirkegård hjemme i Lomborg. Lærer Bjerre (nr. 47) og madam Bjerres ansigter stod så rene i bronzerelieffet. Ved siden af Mads og Marthine Bjerre (177). En lille lærke er hugget i stenen over deres navne; en lille lærke, der svinger sig mod sky — deres tanker havde så let ved at svinge sig mod sky. Der er igen ingeniør Jakob Bjerres (176) gravmæle — en lidt tung sten, der hænger en kirkeklokke i skyen over hans navn. Jeg tænker mig, at farbror altid har kunnet høre Lomborg gamle kirkeklokke, selv om han var langt væk, nu toner den over hans grav ved morgen og aften.

Peder Lund Bjerre (179) står der på en lille sten ved den store gamle, en urne er sat ned med sønnens støv fra Amerika, han har ofte tænkt, at han engang måtte hvile derhjemme hos far og mor på den fredfyldte, lidt forblæste plads.

Toget haster afsted — Ringkøbing — Varde — Esbjerg. Køerne er endnu ude, og græsset er grønt og saftigt, de luner sig i solen, går imod den og græsser; dog vinteren nærmer sig, indtil middag var der is på vandpytterne. Der er smukt i Danmark, der ligger mange gode og lyse hjem, som mennesker værner om med kærlighed.

Det er allehelgen, mange gik forud, efterlod gode minder og kræfter til dem, der skal fortsætte. I aftes sad vi i stuen hos en ældre mand, der med milde øjne fortalte om mænd og kvinder i Lomborg sogn, der ville noget, for som han sagde: „Bliver et åndeligt arbejde i flere generationer udført på samme plet, så sker der noget.“ I dag ligger, hvor den gamle skole lå, en smuk og statelig ungdomsskole.

I går den 4. november blev Lars Eriksen begravet, min bror Gunnar kaldte ham en høvding. Ja, han var en høvding i Lomborg gamle forsamlingshus. Der bragte han sine gaver i „den gamle æske“ og fik kun „give-rens tak“ derfor. Gid der må være mange i vor slægt, der har den lyst til at give, selv om de kun tilbage får glæden ved at give.

Kolding fjord ligger stille og blank, det er jagttid. Hen over bakkerne går en jæger med lange, rolige skridt.

Der er styrke i at tilhøre en slægt, hvor der er mange børn af de gamle om slægtens bevarelse, så mange, at vi føler det som en velsignelse og som en forpligtelse. Jeg har siddet og set på kirkerne, som de ligger der ude over landet, de monumentale, stoute i Vestjylland. Her bliver de mere pyntelige.

Fredericia — med olietanke, der er forråd til de mange biler, der i dag og andre dage farer ud over Danmarks land. Her er så mange spor, enhver haster mod sit mål.

Til sommer er der Bjerrefest. Kom med, unge slægtninge. Hvis ikke I glæder jer, er det jeres forældres skyld, så får de sætte sig og fortælle om slægten, som den har levet og virket i stort og småt, fortælle om, at det er skønt at tilhøre en slægt, hvor der er sammenhold.

Toget iler, her er bakker og skove, solen skinner gennem det gyldne løv, hvor den ikke når, er der hvidt af sne — det lakker mod vinter. Et minde rinder mig i hu om en lueskøn efterårsdag i Dyrehaven for 37 år siden. Vi var nogle unge, der kom cyklende, al samtale hørte op, så skønt var der. En kirkeklokke begyndte at ringe solen ned. Vi stod af cyklerne, og „drene“ tog hatten af, senere, da vi kørte forbi „Peder Liep“, slog røgen lige op i den klare luft. Da sagde Helge (ham, der heldigvis senere blev min mand): „Nu laver vores mor nok kartoffelsalat derhjemme“ — og hver tænkte på sin mor, som hun der ved aftenstide kunne hygge med maden.

Nu er det vores generation, der „laver kartoffelsalat“, og vi håber og beder om, at vore unge må få tid at lytte til kirkeklokkerne, så det aldrig glemmes.

Skyggerne begynder at blive lange. En flok gæs basker med vingerne irriteret over toget, bange blev de ikke.

Allehelgensdag går på hæld, solen lyser også over Sengeløse kirkegård, der står en smuk sten med et rankt, halvt udbrændt lys, der ligger Solvej og sover — hun var en rigtig Bjerrepige.

Så glider færgen ud. Skovene på Fyn står som mørke silhuetter mod den luerøde himmel, længere oppe er den orange, for så at tone lyst op i det helt himmelblå. Mågerne er sorte mod den lyse himmel.

Sjælland: En transistor larmer. Folk er gennemgående fikserne klædt, men talende. Storbyen er forude — nogen venter på mig.

Nu går „Brevduen“ ud til slægt og venner, og jeg sender de kærligste julehilsener med, ikke mindst til dem langt borte — specielt til fætter Folmer, der lyste op herhjemme sidste sommer.

Rigmor Bjerre Christensen (nr. 627).

På fisketur på Bovbjerg med morbror Gunnar

Denne lille historie var trykt i Valborgs og Gunnars bryllupssang med en verslinie, så mange af mine fætre og kusiner har spurgt mig, hvad det var for en historie. — Her er den:

Jeg var ude på Bovbjerg og holde sommerferie et par dage hos Valborg og Gunnar Bjerre i Juelsgård. Høsten var sluttet, og så var det skik, at vi børn fik fri en kort tid.

Det var en ualmindelig stille og varm dag; havet var blankt, bølgerne gad ikke røre sig i den stærke varme, det blev kun til nogle små skub op på sandet og tilbage igen. Morbror Gunnar var ude og flytte køer, og jeg hjalp til ved det. Se derude over havet, sagde morbror, jeg kunne ikke se andet, end en stor flok havmåger, der fløj skrigende omkring ud over vandet. De fanger sild, nu skal vi ned og fiske.

Snart var vi ved stranden med fiskegrejerne, kroge og net. Mågerne var nu helt inde mellem to høfder, og snart var der store stimer af sild og makrel helt inde ved stranden.

Vi fiskede; ja, øste op af havets rigdomme, jeg fangede 76 makrel på en time, og morbror havde en halv balje med sild og sten, som vi havde meget mas med at få skilt ad igen. — Jeg foreslog, at vi nu kun manglede at få fiskene solgt.

Enden blev, at vi fik fiskene læsset på fjedervognen og en rød hest spændt for. Valborg kom ud i døren og spurgte, hvor vi skulle hen? Ud og sælge fisk, sagde morbror. I er ikke rigtig kloge, folk vil grine! Det var ikke lutter veldsigelser, vi kom afsted med ad Dybe til, bakke op og bakke ned. — Vi nærmede os det første sted, en stor gård. Nu løber du ind, sagde morbror Gunnar, så vender jeg vognen; bli'r folk gale, så skynder du dig ud og springer bag på vognen, så skal jeg nok jage på hesten med pisken.

Jeg var slet ikke så glad for mit job. Manden på gården sad ene ved bordet og spiste til aften, da jeg kom ind og spurgte, om de ville købe nogle fisk lige fra havet. Nej, vi skal ikke have det skidt. Konen var kommet til stede, hun var mere interesseret men ville bare ikke give den pris, vi forlangte; vi måtte omgående sætte priserne ned med 50 pct. Da vi kørte ud ad vejen, blev vi enige om at hæve priserne igen med 25 pct., og derved blev det. Vi kom forbi et lille hus, hvor hele familien gik ude i den lille have og nød det skønne vejr. Morbror råbte over til dem, om de ville købe nogle gode fisk lige fra havet. Nej, de skulle ingenting have. I vil ikke have nogle gratis? sagde morbror, så hjalp det på afsætningen.

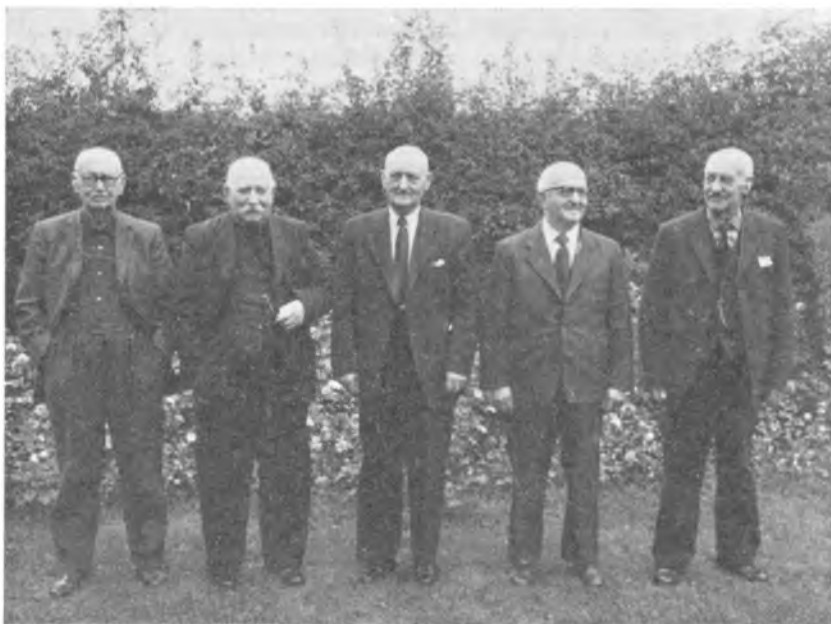
Vi kørte fra sted til sted, solgte og blev afvist. Morbror Gunnar sagde til en mand ude i nærheden af Bonnet, at nu måtte de endelig tage indmaden ud af makrellerne nu i aften, for ellers er de rådne i morgen i det varme vejr. — Vi kom vidt omkring, også ud til Dagny og Evald Thybo Christensen i Dybe. Jeg sagde til morbror, da vi nærmede os stedet: Nu

må vi da hellere give dem fisken, de er jo i familien! Nej, aldrig tale om, de har penge nok derude, de skal give det dobbelte! Og det gjorde de endda gerne, takkede endda mange gange. Vi fik desuden æblegrød og mælk og en fin behandling.

Månen stod højt på himlen, lyste ud over havet og landet og ned over de brave fiskere og deres lille køretøj, bakke op og bakke ned, da vi nærmede os Bovbjerg og Juelsgård. Da vi kom hjem, var huset fuldt af fremmede; vi gik lige ind i bryggeret og delte udbyttet først, 19,85 kr. til hver, og en spændende og glad dag var til ende.

Glædelig jul til Brevduens læsere.

Ebbe Dejgaard, Velling (1336).

Fem brødre fra Søllergaard i Vejrum.
Kristen (90 år), Jacob (86 år), Niels (78 år), Frede (75 år) og Christian (73 år),
tilsammen 402 år (nr. 184-193)

Bjerre-fest på en ny måde

Tre brevkort fra begivenheden, kommenteret og samlet ved en af arrangørerne, P. Tovborg Jensen i Skive.

Lørdag den 8. juli i år holdt den gren af slægten, der stammer fra Sandholm i Nissum, Mette og Jens Jakobsen Bjerre, et stævne på Sønderskov på Venø. Her havde både Mett' og Jens Sandholm og flere af deres børn deres hjem i kortere eller længere tid, og sønnen, Markus Bjerre, var mand og sad for bordenden i næsten 50 år. Alle, der kendte ham, eller har læst om ham, ved, at han var en rigtig Bjerre. Fra 1911, da han blev gift med Stinne, og så længe de levede, Markus til 1944 og Stinne en halv snes år længere, var her, mens den store, flinke børneflokk voksede op, et Bjerre-hjem af stor værdi, hvor som'ren sang om huset, og hvor jysk gæstfriheds fortryllende spind altid trak os til Venø i ferietiden. Festen i sommer lykkedes over al forventning. Mere end 100 deltagere mødte i slægtsgården på den dejlige Limfjordsø.

Følgende brevkort fra tre af deltagerne, der oplevede festen under, man kan vist sige, hver sin vinkel, giver hver for sig en levende skildring af såvel Sandholm-Bjerrerne som af den vellykkede fest.

Ellen Agergaard fra gården i Nissum af samme navn, yngste datter af Ane Marie Bjerre og Kr. Tovborg Jensen i Klostermølle lægger for.

— Vi af Sandholm-slægten, der i mange år har deltaget i de store Bjerrefester på Bovbjerg, har altid, lidt lange i ansigtet, konstateret, at andre grene af Bjerreslægten var meget bedre til at møde op, end vi var. Deraf opstod tanken om at holde en særskilt fest for Sandholm-grenen.

Efter flere forgæves forsøg blev det endelig til alvor i sommer. Da Sandholm ikke længere er i slægtens eje, blev det Sønderskov på Venø, der blev rammen om den vellykkede fest. Hvem der fik idéen og førte den ud i virkeligheden, er jeg ikke helt klar over, men de fortjener tak for det, ikke mindst værterne Laust og Peder Bjerre. Allerede da vi holdt i en bilkø på Kleppen om eftermiddagen, blev stemningen slået an, mens vi løb rundt og hilste på hinanden. De gamle af os var blevet lidt grå i toppen, men, „for de gamle, som faldt, var der ny overalt“, og ungdommen var godt repræsenteret. På Sønderskov var der rejst et stort telt i haven, og ved kaffebordet blev vi godt rystet sammen, idet de forskellige af ældste generation præsenterede ægtefæller, børn og børnebørn. Jens Havskov fra Ulfborg var den, der mønstrede den største afkomsfremstilling. Bagefter var vi på en fælles køretur øen rundt, var inde i kirken og på kirkegården ved Markus og Stinnes grave.

Regnen styrtede ned, da vi kom tilbage til Sønderskov, så vi søgte atter ind i de store og hyggelige stuer, hvor snakken gik lystigt. Men snart samledes vi i den midterste stue om klaveret, og så klang alle de dejlige sange fra højskolesangbogen, vi kunne nå, lige til der blev kaldt til spisning i

teltet. Her var mange taler og sange, og bagefter blev bordene ryddet til side, og dansen gik lystigt.

Jeg har ikke danset så meget i mange år, og ikke alene vi gamle morede os. En af de unge, der lige er blevet gift ind i familien, sagde til mig, at det var den bedste fest, han nogensinde havde været med til. Ud på de små timer fik vi varme pølser, inden vi drog hver til sit, enige om, at det havde været alle tiders fest og med et udtalt ønske om, at den måtte blive gentaget ad åre.

Ellen Agergaard.

2. brevkort. Hvor en ung geolog, magister H. Micheelsen fra København, gift med Mariane Bjerre, datter af komponisten, organist Jens Bjerre ved Garnisonskirken, meddeler sit indtryk fra Bjerre-festen på Venø 1961.

Indtryk fra Bjerre-festen på Venø 1961

— Da man blev gift og kom ind i Bjerreslægtens Røddinggren, mødte man en gruppe mennesker, der gjorde stort indtryk på een. I begyndelsen skyldtes indtrykket vel mest de store, følelsesfulde udtryksformer, som trods alderens slibning røber ungdommens bohémertilværelse i København. Med tiden fandt man, at der bag de ydre former var et sind, der foreende helt modsatte karakteregenskaber som stående letsind og dyb alvor; det er mennesker, der kan flyve højt med begge ben på jorden.

Med disse forudsætninger måtte man nødvendigvis møde op med store forventninger til en „gallaforestilling i Cirkus Bjerre“ — med galla mener jeg stemningen, med cirkus tænker jeg både på teltet og på den dygtighed og iver, hvormed dansen trådtes. Festen var glimrende arrangeret, og Venø gav den på trods af vejret en smuk ramme — det blev en virkelig stor oplevelse. Først virkede de mange nye ansigter og navne forvirrende; dog hjalp det meget, at man straks ved kaffebordet blev præsenteret for samtlige deltagere. Selv om man ikke kunne huske alle navnene, var man snart blandt venner, og man kom hurtigt til at føle sig hjemme i denne kreds; det var, som om man i forvejen næsten kendte alle disse nye mennesker, som i det ydre kun har få træk fælles. Det varede da heller ikke længe, før det gik op for mig, at selv om kun godt halvdelen var Bjerrer ved blodets bånd, var de vist alle Bjerrer af ånd. Det var, som de mennesker, man havde anset for sælsomme, gik, nej vrimlede igen her. Når man straks følte sig hjemme, må det altså skyldes, at man ikke blot har vænnet sig til dem (det var nu ellers svært nok engang), man var også kommet til at holde af dem.

Det er svært at fastslå, hvad det er for egenskaber, der udgør Bjerre-ånden; i hvert fald har den en utrolig livskraft, da den kan præge omgivelserne og omvende de indgifte til Bjerrer — på godt og ondt. Eet træk tror jeg er fælles for alle Bjerrer: de har et stort hjerte, der kan rumme modsætninger og tåle medgang, og de har styrke til at bære hjertet udenpå.

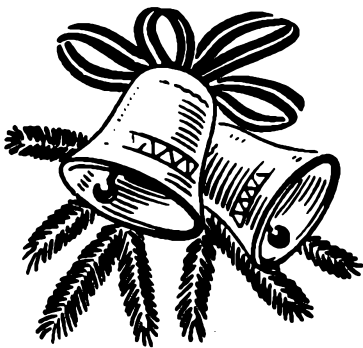
Harry Micheelsen.

3. brevkort kommer fra 20-årige Hanne, hvis forældre begge er af Bjerreslægten, hendes mor, Petrea, af Søllergaard-grenen, og hendes far Laurits Tovborg i Klostermølle.

— Familien, den skal man hænge op på væggen, men her havde vi den og spillevende, på en gårdsplads på Venø. Jeg krøb op på en trappesten, efter at jeg et par tusinde gange havde forklaret, at jeg hed Hanne og var fra Klostermølle. Alle smilede velvilligt og forsikrede, at jeg lignede familien. „Gør jeg?“ var mit svar, og så, håber jeg, glad ud. Fra mit trappetrin kunne jeg skue ud over forsamlingen. Den gjorde et kolossalt indtryk på mig. Først og fremmest var det kvinderne. De stod der, glade og frodige, og lo, det lyste ud af dem, hvor morsomt de fandt det.

Dagen gik hurtigt, og inden længe sad vi bænket omkring aftensbordet. Her gjorde ingen vore forfædre til skamme. — I aftenens løb blev der sagt mange ting. Det meste er forlængst gemt og glemt, men ham, der sagde, at „Limfjordssild og brændevin er det bedste, Vorherre har skabt næst efter Bjerrepigerne“, han fortjener at huskes. Dagen sluttede med en dans, og aldrig har jeg danset mig så mange vabler til. Ja, vel var det en dejlig fest!

Hilsen fra *Hanne*.

ADRESSELISTE

Fortegnelse over betalende medlemmer af Bjerreslægten samt medlemmer i udlandet

Skulle enkelte adresser være unøjagtige, bedes meddelelse herom tilsendt os, såvel som oplysninger om adresseændringer.

Københavnlinien:

- 326: Redaktør J. Martin, Elsdyrvej, Højbjerg
- 331: Vic. Berre, Poncka, Alta, Canada.
- 333: Vagn Berre, Crofton B. C., Canada.
- 334: Fru Helga Bjerre Nielsen, Kappelen pr. Tåstrup.
- 335: Axel M. Bjerre, politimester, Graasten.
- 336: V. M. Bjerre, overassistent, Sølvgade 40, opg. E, København K.
- 337: Fru Karen Bronée, P. Knudsensgade 120, København SV.
- 330, 1 a: P. Jac. Bjerre, grosserer, Birger Jarlsgat. 67, 5. s., Stokholm, Sverige.

Nissumbylinien »Brunsgaard«:

- 105: Fru Annå Bjerre, Sirgræsvej 50 st., Kastrup, København.
- 111: Fru Sidsel Nygaard, Taarngade 8, Struer.
- 112: Fru Ane Marie Bjerre Lambæk, Degnbøl, Lem st.
- 113: Fru Kirstine Bjerre, Mellem Balleby, Tørring, Lemvig.
- 114: Fru Thora Bjerre, Bedsted.
- 115: Carl Bjerre, c/o J. M. Pedersen, Thuresensgade 27 E st., København K
- 341: Haakon Bjerre, bestyrer, Kartoffelmelsfabr. forsøgsgård, Karup, Jylland.
- 342: Ejner Bjerre, gdr., Øster Kamstrup, Nørre Nissum.
- 343: Fru Agnete Bjerre Jensen, Nørre Nissum.
- 355: Fru Kirsten Bjerre Jensen, Ringgade 104, 1. sal, Struer.
- 356: Fru Signe Bjerre Knudsen, Jyllandsgade 35, Struer
- 361: Fru Ragnhild Dam, Søvang teglværk, Bedsted.
- 362: Ib Schnedler Sørensen, US Air Force, Base Exchange, Sønderstrøm, Grønland.
- 363: Fru Dorrit Bjerre Olesen, 7883 Knight St., Vancouver 15, B. C. Canada.
- 895: Fru Helene Bjerre Krogshede, Kikkenborgvej 50, Kolding.

Nissumbylinien »Kvium«:

- 915: Hugo Bjerre Jakobsen, præst, Dronningensvej 4, København F.

Nissumbylinien »Stabildal«:

- 376: Anton Lørup, snedkermester, Baldersgt. 5, Oslo, Norge.
- 377: Kristian Lørup, maler, Thorvald Meyersgade 28, Oslo, Norge.
- 378: Peder Lørup, restauratør, Claus Bergsgade 5, Odense.
- 379: Fru Agnete Byskov, Danmarksgade 17, Lemvig
- 381: Fru Signe Duusgaard, Vigerslev Allé 70, 4. s., Valby.
- 383: Fru Erna Ruby, Heldumvej 21, Lemvig
- 386: Henrik Poulsen Knude, handelsm., Nødskov, Houe, Klinkby st.
- 395: Fru Asta Skjødt, Spidsborg Savværk, Allingaabro.
- 396: Aksel Jørgensen, gdr. Lisbjerg, Aarhus.
- 398: Alfred Jørgensen, gdr., Borum, Mundelstrup.
- 399: Aage Jørgensen, gdr., Ormslev.
- 400: Rudolf Jørgensen, gdr., »Frøkjærsgaard«, Skovby Øst
- 128/-: Fru Agnes Morse, Storm Chliff Apst, Arth Cape, Oregon, USA

Nissumbylinien »Nørrelund«:

- 408: Fru Maren Ovesen, Møllegaardsvej 3, Lemvig.
- 409: Christian Paakjær, gdr., Hygum, Klinkby.
- 410: Fru Petra Skov Mikkelsen, Vestergade 41, Holstebro.

Nissumbylinien »Nissumby«:

- 133: Fru Edel Bjerre, Henriettevej 48, 2. s., Odense.
- 134: Fru Kathrine Bjerre, c/o Fru Anna Høj, Hestehaven, Skanderborg
- 137: Fru Signe Bjerre Madsen, Bøvlingbjerg.
- 138: Markus Bjerre, dir., Skive Markfrøkontor, Skive.
- 139: Frederik Bjerre, snedker, Frederiksberggade 11, Silkeborg.
- 141: Fru Maren Boje, Faare.
- 411: Andreas Kristensen, repræsentant, Sejs, Silkeborg.
- 414: Kaptajnløjtnant H. T. Ravn, Ålbroslyngen 9, Herlev.
- 415: Vagn Bjerre, fabrikant, Turesensgade 6, København K.
- 416: Frits Bjerre, lærer, Bøvlingbjerg.
- 417: Edvard Bjerre, Storegade, Varde.
- 418: Fru Anna Høj, Hestehaven, Skanderborg
- 419: Aage Bjerre, bogholder, Sjølund.
- 420: Harald Bjerre Petersen, konstruktør, Frøbellsallé 2, 3. sal, København F.
- 421: Andreas H. Jensen, Fredericiagade 62, Vejle.
- 422: Fru Helga Bjerre Kristiansen, Skovbøvej 13, Hjortekær, Klampenborg
- 423: Thorvald Bjerre Pedersen, Svinget 2, Lemvig.
- 425: Aage Bjerre Madsen, autoforhandler, Bøvlingbjerg.
- 427: Fru Emmy Bjerre Nielsen, Bøvlingbjerg.
- 428: Arne Bjerre Madsen: gdr., Bøvlingbjerg.
- 432: Kjeld Bjerre, ingeniør, Grundtvigsvej 42, Odense.
- 433: Jens Bjerre, rejsejournalist, Fennevangen 10, Gentofte.
- 434: Lis Bjerre Smith, 7 Sanguine Str., Montroux, Johannesburg, South Africa.
- 435: Poul Bjerre, ingeniør, 5621 South University Ave. Chicago 37, Illinois, USA.
- 436: Jytte Bjerre, bibliotekar, Golfparten 43, Aalborg
- 439: Poul Bjerre, maskinsnedker, Solsortvej 21, 2. s., Silkeborg.
- 440: Peder Maagaard, Vester Flansmose, Dybe, Bonnet.
- 441: Nanna Andersen, c/o Peder Boje, Faare.
- 444: Fru Gerda Andersen, »Ungdomsbo«, Strandby Kirkevej 133¹, Esbjerg
- 445: Holger Jensen, Sletten Landevej 102, Søhus, Fyn.
- 446: Fru Edith Hansen, Dortheasvej 8, Esbjerg.
- 447: Fru Inger Flindt, Poppelhuset 9, 1. s., Kgs. Lyngby.
- 980: Knud Bjerre, Ll. Værløsevej 20, 2. sal, Ll. Værløse.
- 984: Poul Bjerre, lærer, landbrugsskolen, Ladelund, Brørup.
- 1C04: Villy Bjerre Nicolajsen, murersv., Sparretoft 9 st., Holstebro.

Nissumbylinien »Brændgaard«:

- 145: Kirstine Lundby, Kongsgaard, Hjerm.
- 148: Fru Anna Bjerre, Høgsholt pr. Vejle.
- 450: Fru Anne Kath. Bjerre Sejbjerg, »Thomasminde«, Hvam, Borbjerg, Holstebro.
- 452: Niels Østergaard, gdr. Lillelund, Ulfborg.
- 453: Mads Bjerre, Maabjerg, Holstebro.
- 454: Henry Bjerre, gdr., Boutrup, Vemb.
- 455: Niels Bjerre Jacobsen, Villemose, Tvis, Holstebro.
- 457: Fru Anna Barslund, Kongsgaard, Hjerm.
- 459: Jens Marinus Lundby, præst, Hobro.
- 461: Gerlak Lundby, gdr., Lindegaard, O. Holluf, Odense.
- 462: Agathe Lundby, afdelingsleder, »Saxoly«, Saxogade 104 A, København V.
- 463: Arne Lundby, gdr., »Højvang«, Langaa.
- 464: H. Lundby, økonoma, amtssygehuset, Hobro.

- 465: Fru Kathinca Hillersborg, Melagergaard, Værum, Randers.
 466: Signe Lundby, bestyrerinde, Barthsgade 20, Aarhus.
 467: Gudrun Lundby, sygepl., Amtssygehuset, Holstebro.
 468: Anker Lundby, gdr., Lem Nygaard, Lem, Brodal.
 470: Gunnar Lundby, gdr., Sdr. Hattens, Mejrup, Holstebro.
 473: Randi Bjerre, syerske, Cicinionsgade 26, Frederiksstad, Norge.
 474: Sigrid Bjerre, Cicinionsgade 26, Frederiksstad, Norge.
 475: Thue Harild, Vordingborg.
 477: Søren Bjerre, gdr., Uhre pr. Vejle.
 483: Knud Bjerre, gdr., »Ransgaard«, Gaardslev, Pjedsted.
 484: Aksel Bjerre, gdr., »Roenborg«, Vejrum, Struer.
 485: Johannes Bjerre, gdr., »Brændgaard«, Vejrum, Struer.
 487: Holger Bjerre, gdr., »Grøngård«, Nørre Nissum.
 490: Mads Bjerre Knudsen, gdr. Tipsmark, Vejrum, Hjerm.
 1021: Forp. Anders Bjerre Sejbjerg, Kås Avlsgård, Lihme.

Nissumbylinien »Kviesgaard«:

- 162: Hans Bjerre, gdr., Kongensgaard, Nørre Nissum
 163: Niels Bjerre, 440 Scenic Road, Fairfax, California, USA.
 493: Fru Sophie Finn-Hoffmann, operettesangerinde, Taarbæk Strandvej 38, Klampenborg.
 494: Fru Olga Thøgersen, Valbirksvej 5, Hellerup.
 495: Asger Bjerre, gdr, Ullerup, St. Magleby.
 496: Sigurd Bjerre, skovfoged, Nøbbøllelunder pr. Hornslunde.
 498: Peder Vestergaard Bjerre, Strandvejen 149a, Espergærde
 500: Gdr. Hans Bjerre, Brandborg, Bøvlingbjerg.
 502: Knud Bjerre, Vatnavvej 28, København S.
 506: Kristen Hauskov, boelsm., Ny Lind, Fabjerg.
 509: Fru Jenny Poulsgaard, »St. Kastbjerg«, Dybe, Bonnet.
 510: Fru Karen Sørensen, Rytterhøj, Kilen, Struer.
 512: Herluf Jakobsen, bogtrykker, Kirkevej 16, Skærbæk.
 513: Fru Eli Maagaard, Markildegaard, Valby, Helsingør.
 514: Niels Bjerre, kontorchef, Hyldegaards Tværvej 8 B, Charlottenlund.
 515: Kristian Bjerre, hotelejer, Bovbjerg pr. Bonnet.
 516: Hans P. Bjerre, styrmand, Bremensgade 25, 2. s., København S.
 521: Jens Bjerre Christensen, bestyrer, A/M Idestrup, Sdr. Ørslev.
 522: Fru Karen Aabye Madsen, Ejby Savværk, Ejby.
 523: Fru Mariane Larsen, Kammasvej 2, 1. s., København V.
 525: Gravers Bjerre, Guldbjergsgade 10, København N
 526: Niels Bjerre, Electrical Engineer, 1429 Grey St., Regina, Saskatchewan, Canada.
 528: Peder Bjerre, overingeniør, 9 Reymond Ave., Toronto, Ontario, Canada.
 529: Vagn Bjerre, 2740 Gosworth, Victoria BC, Canada.
 535: Fru Anna Poulsen, Vasegaarden, Lemvig.
 541: Niels Bjerre, landsretssagfører, Holstebro.
 543: Fru Sofie Østergaard, Dampvaskeriet »Dania«, Hjørring
 544: Fru Gudrun Bjerre Christensen, »Højgaard«, Nørre Nissum.
 546: Johannes Bjerre, gdr., Kildehøjgaard, Kettinge, Lolland.
 547: Fru Esther Bjerre Gay, Bæksgaard, Tørring, Lemvig.
 548: Tage Bjerre, tricotatehandler, Adelgade 10, Skive
 549: Fru Ellinor Madsen, Nørmark, Fjaltring, Ramme.
 550: Gunnar Bjerre, Grundtvigs Allé 42, Esbjerg.
 551: Ejvind Bjerre, lærer, Kalundborgvej 191, Holbæk.
 552: Steen Bjerre, gdr., »Sønderskov«, Ryde, Vinderup.
 1110: Peter Hauskov Jacobsen, Ranunkelvej 9, Værløse.
 1134: Mariane Bjerre Kristoffersen, Bekken 2, Hønefoss, Norge.
 1143: Erling Bjerre Jacobsen: bogtrykker, Jernbanegade 10, Skærbæk

- 1145: Fru Mariane S. Hansen, Box 296, Eckville, Alta, Canada.
 1150: Ingrid Bjerre Engel, Skandinavia Motel, 4637 Maclead Trail, Calgary Alta, Canada.
 1151: Jens Bjerre, arkitekt, Grønholt pr. Fredensborg.
 1155: Bent Tage Nielsen, Hillerødgade 159, 1. s., København F.

Nissumbylinien »Sandholm«:

- 172: Mariane Bjerre Jensen, Niels Juelsgade 7, 2. s., Esbjerg.
 557: Jens Hauskov, gdr., Nr. Vium, Vemb.
 558: Jens Bjerre Jensen, Øster Fiskbæk, Gudum, Vestjylland.
 559: Sigurd Touborg Jensen, professor, Amalievej 23, 4. s., København V.
 562: Fru Touborg Jensen, Lykkesholms Allé 5, København V.
 565: Fru Mette Touborg Jensen, Bredstrup sygehus, Bredstrup.
 566: Fru Ellen Agergaard, Nørre Nissum sem., Nr. Nissum.
 567: Aksel Touborg Jensen, dr. phil., Ved Kanalen 5, 4. s., København K.
 569: Hans Bjerre, overlæge, Faaborg.
 570: Jens Bjerre, organist, Frimestervej 75, København NV.
 572: L. Schjøttz Christensen, læge, Aaboulevard 82, København N.
 575: Jens Bjerre, gdr., Enggaarden, Sønderstrup, Kirke Eskildstrup.
 576: Peder Bjerre, »Sønderskov«, Venø, Struer.
 577: Fru Mette Bjerre Petersen, Kisserup, Udby, Holbæk.
 578: Holger Bjerre, slagteriarbejder, Kirkegade 40, Struer.
 579: Laust Bjerre, »Sønderskov«, Venø, Struer.
 581: Fru Kathinka Mehlsen, Ølbyvej 15, Struer.
 582: Fru Grethe Kibsgaard, Durup.
 584: Hedevig Bjerre, socialrådgiver, Strandvejen 112, Hellerup.
 585: Fru dr. Andersen, Ry.
 587: Mette Urup, Strandboulevard 3, s. s., c/o Barfod, København Ø.
 588: Knud Bjerre Jensen, forp., Aal præstegaard, Oksbøl.
 589: Jens Bjerre Jensen, Søborg Hovedgade 94, København.

Nissumbylinien Lomborg Skole:

- 180: Fru Anna Bjerre, Jydegaarden, Fredericia.
 595: Kristen Thybo Christensen, install., Nygade 7, Odder.
 596: Bertel Bjerre Christensen, install., Thisted.
 597: Jens M. Christensen, maskinsmed, Nr. Lem, Lemvig.
 598: Fru Signe Bjerre Christensen, Hovedgaden 91, Brabrand.
 600: Ejner Thybo Christensen, install., Bredgade 16, Lemvig.
 601: Evald Thyboe Christensen, Flansmosehus, Dybe, Bonnet.
 602: Dagny Bjerre Christensen, Dybe, Bonnet.
 603: Richard Christensen, install., Humlum.
 604: Fru Gretha Christensen, Strandvejen 1, Lemvig.
 605: Fru Karen A. Pedersen, 2849 Logan Blvd., Chicago 47, USA.
 606: Fru Kathrine Norberg, East Meredith, New York, USA.
 607: Fru Signe Boel Madsen, 1559 N. Mc. Kindley Rd., Lake Forest, Chicago, USA.
 609: Jens M. Jensen, direktør, Skovvangsvej 207 A, Aarhus.
 610: Fru Elisabeth Larsen, 1664 N. Mozart Str., Chicago 47, USA.
 611: Fru Clara Bjerre Jensen, Assentoft Silofabrik, Assentoft.
 614: Christian Arne, ingeniør, 2203 N. Nordia Ave., Chicago 35, USA.
 616: Peter J. Bjerre, civilingeniør, Virum Stationsvej 160, Virum.
 617: Bertel Bjerre, gartner, Brøndbyvester, Glostrup.
 618: Christian Bjerre, gdr. Lem, Brodal.
 619: Fru Birgitte Dejgaard, lærerinde, Doense forskole, Vebbestrup. Doense.
 621: Siliam Bjerre, præst, forstander, højskolen, Vestbirk.
 622: Enrico Bjerre, præst, Skovlund pr. Mølby.
 624: Niels Bjerre, gdr., Lomborg Kirkegaard, Lomborg, Ramme.

- 626: Fru Signe Bjerre Tybjerg, Asylgade 7, Skive.
 627: Helge Christensen, gartner, Hyldevang, Sengeløse, Taastrup.
 628: Gunnar Bjerre, gdr., Julsgaard, Ferring, Bonnet.
 629: Fru Solvejg Bjerre Pedersen, Langagergaard, Vasby, Hedehusene.
 630: Marie Bjerre, »Sixtus«, Middelfart.
 631: Bertel Bjerre, gdr., Taars.
 632: Daniel Bjerre, civilingeniør, Hasselvænget 5, Odense.
 633: Folmar Immanuel Bjerre, 120 Pierce Ave. Hamburg New York. USA.
 634: Arthur Bjerre, 4544 Laurel Canyon Blvd., North Hollywood, Los Angeles, California USA.
 635: Mrs. Clara Bjerre Morgan, 8012 Lindly Ave. Reseda, California, USA.
 636: Allan Bjerre, 11600 Garfield Ave., Hollydale, California, USA.
 637: Stanley Bjerre Winston, 5756 Roosevelt Ave. Hollydale, California, USA.
 639: Mrs. Esther Bjerre Bowles, Sauage SO, Oxhoro, Minneapolis, Minnesota, USA.
 640: Fru R. Bjerre, adr. direktør C. Kiellerup, Bredballe, Vejle.
 644: Fru Karen Bjerre Paludan, Stuby pr. Vordingborg.
 1287: Charlotte Støjberg, Kastanieallé 11, Kolding.
 1290: Aksel Bjerre Christensen, ingeniør, Spangbergsvej 14, Thisted.
 1292: Fru Ellen M. Urth, Vesterled 15, Lemvig.
 1294: Børge Christensen, vand- og gasmester, Nøjsomhedsbakken, Brabrand.
 1304: Fru Elie Steffensen, 2849 Logan Boulevard, Chicago 47, Illinois, USA.
 1306: Eric Niels Sloth, 133 Springwood Drive, Naperville, Illinois, USA.
 1309: Mrs. Lillian Siegh, 613 Le Claire Ave. Wilmette, Illinois, USA.
 1315: Ole Jensen, 9. Boulv. Jourdan, Paris 14, Frankrig.
 1325: Svend Erik D. Bjerre, lærer, Grundtvigs højskole, Hillerød.
 1331: Fru Gudrun Bjerre Pedersen, Albæk pr. Lime.
 1333: Uffe Bjerre, lærer, Bredebro skole, Bredebro.
 1334: Fru Bodil Bjerre Hanghøj, Peder Freuchensvej 1, 2. tv., Aalborg.
 1335: Fru Henriette Holmgaard, Vester Skræddergaard pr. Vemb.
 1336: Ebbe Dejgaard, Velling st.
 1338: Fru Martine Dejgaard Jensen, Nokjær, No st.
 1339: Mads Bjørn Bjerre, 137 South Clark Drive, Los Angeles 48, California, USA
 1354: Fru Solvejg Bjerre Olsen, Frøgaarden, Høje Taastrup, Taastrup.
 1359: Asbjørn Bjerre, Julsgaard, Ferring, Bonnet
 1360: Peter Bjerre, Julsgaard, Ferring, Bonnet

Nissumbylinien Søllergaard:

- 184: Kristen Bjerre, Det gamle Toldsted, Humlebæk.
 186: Jacob Bjerre, gdr. Idumlund, Holstebro.
 187: Fru Agnes Bjerre, Struervej 25, Holstebro.
 190: Niels Bjerre, gdr., Majgaard, Naur.
 191: Frede Bjerre, Skov Allé 21, Fruens Bøge.
 193: Christian Bjerre, Skanse Allé 19, Vorup, Randers.
 645: Arne Bjerre, distriktschef, Lægaardsvej 45, Holstebro.
 646: Jens St. Bjerre, landinspektør, Vestergade 32a, Struer
 647: Erik Bjerre, advokat, Ny Strandgade 44, Humlebæk
 648: Fru Elna Borg, Idumlund, Holstebro.
 649: Viggo Bjerre, gdr., »Engsnap«, Vejrum, Holstebro.
 650: Fru Dagny Nielsen, Gl. Refning, Vinding, Sørvad.
 651: Chr. Bjerre, gdr., V. Dalby, Gimsing, Hjerm.
 652: Folmer Bjerre, gdr., »Kvistborg«, Mejrup, Holstebro.
 653: Tage Bjerre, fotograf, Holsted.
 654: Fru Agnete Gade, Sir, Holstebro.
 655: Gustav Bjerre, seminarielærer, Frederiksdal 27, Skive.
 656: Jens Bjerre, gdr., Gadegaard, Nr. Felding.
 657: Knud Bjerre, lærer, Kirkebakken 4, Skive.

- 658: Vagn Bjerre, lærer, Solvangsallé 22, Glostrup.
 659: Edv. Harrestrup, købmand, Borbjerg, Holstebro.
 664: Johannes Bjerre, fabrikant, Klostervej 21, Odense.
 665: Fru Telse Bjerre Seeberg, Hvalö Torød »Paastaabueri«, Tønsberg, Norge
 1382: Erling Bjerre, elmontør: Vikkevej 12, Holstebro

Nissumbylinien Skov:

- 201: Markus Kristiansen, Struervej 56, Holstebro.

Nissumbylinien Nyholm:

- 206: Jakob Nyholm, gdr., Nyholm, Nr. Nissum.

Store Bjerre-linien Bisgaard:

- 214: Sidsel Bjerre Nielsen, Trælløse, Herlufmagle.
 215: Jens Bjerre, gdr., »Bisgaard«, Borbjerg, Holstebro.
 681: Aage Bjerre, inspektør, Engvejen 12, Holstebro.
 682: Fru Kristine Fonager, Fladbrovej 17, Hornbæk, Randers.
 686: Gudrun Bjerre Nielsen, Trælløse, Herlufmagle
 689: Fru Rigmor Bjerre Nielsen, Trælløse, Herlufmagle.
 697: Svend Bjerre, gdr., Mejrup, Holstebro.
 699: Gunnar Bjerre, »Bisgaard«, Borbjerg, Holstebro.
 700: Fru Jenny Gosvig, Hjerm.
 702: Fru Anna Nygaard, »Nygaard«, Hvam, Holstebro.
 1425: Fru Karen Andreasen, Harbogade 45, Ulfborg.

Store Bjerre-linien Nr. Risum:

- 705: Fru Ingrid Krog, »Eskely«, Pjedsted.
 706: Peter Risum, gdr., Nr. Bøgild, Borbjerg, Holstebro.
 707: Viktor Risum, gdr., V. Søjbjerg, Vejrum, Struer.
 708: J. P. Pedersen, gdr., Bastrupgaard, Maabjerg, Holstebro.
 709: Kristian Risum, Nr. Risum, Borbjerg, Holstebro.
 710: Thorvald Risum, gdr., Stabildal, Naur st.
 711: Gudmund Risum, gdr., Nygaard, Hjerm.
 712: Frede Risum, gdr., Risum Østergaard, Skave, Holstebro.
 713: Fru Anna Uhre, Østergade 18, Holstebro.
 717: Søren Bjerre, gdr., Sønder Hedegaard, Vemb.
 721: Fru Karen Mundbjerg, Herrup, Vinderup.
 722: V. Villumsen, lærer, Ansgarvej 6, Fredericia.
 725: Søren Bjerre Noes, vejmand, Vridsted, Skive.
 726: Anna Noes, forskolelærerinde, Haderup, Skive.
 1516: Gunnar Noes Mundbjerg, præst, S. U. M. Box 19, Numan via Jos,
 N. Nigeria, W. Africa.

Store Bjerre-linien Overlund:

- 228: Bertel Overlund, Struervej 55, Holstebro.
 729: Fru Johanne Knudsen, Gundersborg, Sir, Holstebro.
 730: Fru Anna Rigmor Thorsen, Lemvigvej 6 B, Holstebro.

Store Bjerre-linien Vester Store Bjerre:

- 236: Fru Ane K. Bjerre, Harken, Vraa.
 238: Fru Margrethe Bjerre, Istedgade 36, Holstebro
 239: Maren Madsen Bjerre, Østerbrogade 32, Holstebro.
 736: Fru Margrethe Sloth, Ausumdal, Vejrum.
 737: Chr. Hillersborg, gdr., Vandborg Vestergaard, Bonnet.
 740: Fru Eli Post, Nyholm, Vandborg, Bonnet.
 741: Mads B. Hillersborg, »Hillersborg«, Gimsing, Struer.
 743: Ejner Hillersborg, præst, Ringkøbing.

- 744: Astrid Hillersborg, lærerinde, Østerbrogade 32, Holstebro.
 745: Fru Anne B. Jensen, Guldager skole, Vrå.
 748: Maleren Agnete Bjerre, St. Karlsminde, Hundested.
 753: Fru Signe Bjerre Winther, »Gade«, Sir, Holstebro
 755: Fru Alma Bjerre Mikkelsen, Pøtgaard, Bur.
 758: Jens Bjerre, gdr., »St. Bjerre«, Sir, Holstebro.
 1528: Knud Sloth, Gammel Skjød, Vejrum, Struer.
 1536: Fru Else Sloth Nielsen, Skæve, pr. Brønden

Store Bjerre-linien Vester Søllergaard – Lille Bjerre:

- 241: Peder Bjerre, gdr., Alstruplund, Holstebro.

Kjærgaard-linien Peder Graversen:

- 75/-: Carl Graversen, Sisseton, South Dakota, USA.
 75/-: Andreas Knudsen, gdr., Kragelund, Hjerm.
 75/-: Fru Anna Johansen, Nr. Skelsgaard, Hjerm.

Kjærgaard-linien Godrim:

- 245: Mads Godrim, gdr., »Bjerregaard«, Maabjerg, Holstebro.
 248: Peder Bjerre Graversen Godrim, »Solhjem«, Døesvej 19, Holstebro.
 249: Kristen Graversen, Godrim, gdr., »Gaasager«, Sir, Holstebro.
 759: Jens Anker Graversen, gdr., Nørgaard, Vemb.
 760: Fru Nanna Kvist, Lind, Herning.
 761: Niels Bjerre Graversen, gdr., Godrim, Sir, Holstebro.
 764: Ejnar Graversen, parcell., Ferslev Mark, Skibby.
 771: Svend Aage Godrim, Dalby Hals, Gørlev Sj.
 772: Fru Ester Bisgaard, Enshøjgaard, Mejly pr. Arden.
 774: Vagn Godrim, dyrlæge, Struervej 5, Holstebro.
 775: Tage Godrim, »Bjerregaard«, Maabjerg, Holstebro.
 778: Mariane Godrim, Ny Agerbæk, Mejrup, Holstebro.
 780: Fru Gudrun Bisgaard, Vester Toustrup, Mejrup, Holstebro.

Kjærgaard-linien Kjærgaard:

- 250: Fru Johanne Kjærgaard, Grøndalsparkvej 10^a th, København F
 252: Bertel Kjærgaard, Voldgade 1, Holstebro.
 254: Diderik Kjærgaard, Søndergade 8, Outrup.
 255: Karen Kjærgaard Pedersen, Vonsild.
 256: Niels S. Kjærgaard, V. Skindbjerg, Nr. Felding.
 257: Aage Nielsen, sporvognsfunktionær, Ryslingeallé 5, Kastrup, Amager.
 258: Fru Marie Hansen, Beringsvej 8, Holstebro.
 792: Arne Bech, lærer, Vesterbrogade 16 E, Holstebro.
 795: Fru Sigrid Kjær, Tobøl Brugsforening, Føvling.

Kjærgaard-linien Ting, Vejrum:

- 263: Mads Bjerre Madsen, gdr., Vellev, Ulstrup.
 264: Jens Pasgaard, Sdr. Kirkegaard, Mejrup, Holstebro.
 266: Alfred Madsen, gdr., Nørgaard, Naur, Holstebro.
 267: Køkkenchef Anna Madsen, Struervej 13, Holstebro.
 268: Væverske Agnete Madsen, Struervej 13, Holstebro.
 805: Jørgen Kirkegaard, gdr., Maabjerg, Holstebro.

Ejdal-linien:

- 276: Peder Ejdal, gdr., »Ejdal«, Nr. Nissum.
 820: Fru Anna Bjerre Kiilsholm, Nr. Nissum.
 821: Fru Maren Trolle, Læssøegade 138 st., Odense.
 822: Fru Birgitte Understrup, Ørre, Herning.

Tvis Kloster-linien, 1. del

- 293: Fru Charlotte Beate Petersen, Mühlenstrasse, Bordesholm, über Neumünster, Holsten, Tyskland.
301: V. Fendrich, restauratør, Mindet 12, Aarhus.
843: Bodil Bjerre Kristiansen, Cafe Vennelund, Høgh Guldbergsgade 85, Aarhus.

Tvis Kloster-linien, 2. del:

- 305: Fru Kathrine Bjerre Didriksen, Solgaardens Ismejeri, Holstebro
308: Fru Eleonore Kristensen, 524 A, East, Arrellage St., Santa Barbara, California, USA.
309: Niels Bjerre Engsnap, provst, Lejrskov, Lunderskov.
311: Fru Helga Bjergved, Ø. Kirkevej 1, Herning.
314: Fru Signe Bjerre Lloyd, The Rectory Inch, Wexford, Eire.
315: Kirstine Bjerre, Vestergade 37, Lemvig.
316: Anna Bjerre Larsen, Møllerisgaard, Skævinge.
318: Marie Bjerre, lærerinde, Milnersvej 2, 3. s., Hillerød.
319: Kristen Lægaard Bjerre, Nissumgaard, Nr. Nissum.
320: Viggo Bjerre, gdr. Stenstrup, Naur.
875: Anker Pers Nielsen, bankfuldmægtig, Solvangs Allé 4, Skive.

Bjerreslægtens bestyrelse:

Direktør *Markus Bjerre*, Skive. Tlf. 94. (Formand).

Friskolelærer *Frits Bjerre*, Bøvlingbjerg. (Sekretær).

Tlf. Bøvling 90. Giro 669 22.

Gdr. *Chr. E. Bjerre*, Brodal, Lem. Tlf. Lem 88.

Dyrlæge *Vagn Godrim*, Holstebro. Tlf. Holstebro 1097.

Civilingeniør *Peter Bjerre*, Virum Stationsvej 160, Virum. Tlf. 846534.

Gdr. *Holger Bjerre*, Grøngård, Nr. Nissum. Tlf. Nr. Nissum 71.

FORENINGSMEDDELELSER

Bjerrefest 1962.

Det er jo blevet sædvane, at vi mødes til Bjerre-stævne hvert tredje år. Det vil altså sige, at der skal holdes fest til sommer. Stævnet er fastsat til lørdag den 30. juni på Bovbjerg Badehotel. Der vil senere fremkomme nærmere oplysninger til foreningens medlemmer, men allerede nu vil vi gerne bede om, at man sørger for at holde den dag fri.

Kontingentet.

Det bliver desværre nødvendigt at forhøje medlemsbidraget. Vi har siden 1947 opkrævet 5 kr. for hvert medlem, men med de skete prisforhøjelser kan vi ikke fortsætte med et så beskedent bidrag. Omkostningerne ved udsendelsen af „Brevduen“ er steget fra 346 kr. i 1947 til i årene 1959 og 1960 henholdsvis 1928 og 1520 kr.

Hvis vi vil fortsætte, må vi derfor have flere penge at arbejde med. Bestyrelsen kan ifølge vore vedtægter ikke forhøje kontingentet, men vi beder om, at man vil gå med til en frivillig ordning, således at man, hvis man har sind dertil, indsender 10 kr. i stedet for de vanlige 5 kr. Vi kan så ved Bjerre-stævnet i sommer fastsætte det fremtidige kontingent.

Slægtninge i udlandet.

Vi er stadig interesserede i at modtage adresser på slægtninge bosat i udlandet. De pågældende vil da fremtidig få „Brevduen“ tilsendt uden vederlag.

Bidrag til næste års „Brevdue“.

Hvis I vidste, hvor meget „bøvl“ vi har med at skaffe stof frem til vort julehefte, ville I sikkert tænke over, om I ikke kunne hjælpe lidt til ved at skrive eller få andre til det. Store og små bidrag er lige velkomne.

Bestyrelsen.

BJERRESLÆGTENS BREVDUE

Julen 1962

KÆRE SLÆGTNINGE

Dette nummer af »Bjerreslægtens Brevdue« bringer begyndelsen af en række værdifulde skildringer af gamle Bjerrehjem.

De er skrevet af Markus Bjerre, Venø (168) og fortæller om Nissumbysønnerne og deres hjem, de Nissumbysønner, der udgik fra »Nissumby« i Nr. Nissum, og hvis forældre var gamle Jacob Bjerre og Ane Marie, for hvem der er opsat en mindetavle i den gamle slægtsgård, som nu bærer navnet »Nissumgaard«.

Markus Bjerre indleder, hvad der er naturligt, med at omtale sit eget hjem »Sandholm« og fortsætter derefter med »Nissumby«, »Kvium«, »Brændgaard«, »Kvisgaard«, »Lomborg Degns«, »Søllerød« og »Niels i England« og slutter med »Nyholm«.

Vi har fået tilladelse til at trykke dette stof i »Bjerreslægtens Brevdue«. Første del (den største) om »Sandholm« foreligger hermed, og det er meningen, at de øvrige dele (måske med udeladelse af enkelte afsnit) skal følge i de kommende tre årgange. Vi tror, man vil kunne glæde sig over at læse, hvad Markus Bjerre har skrevet om sit eget og sine farbrødres hjem. Enkelte dele har været trykt før, men for fuldstændighedens skyld har vi foretrukket at bringe bogen i sin helhed.

Hermed ønsker vi en rigtig glædelig jul til alle Bjerrehjem fjernt og nær.

Bestyrelsen.

Indholdsfortegnelse:

Nissumbysønnerne . Venø . Birgitte Bjerre Dejgaard . Jul i Kolding
Dansk jul i Chicago . Bedstefars brev . En redningsdaad
Referat af Bjerrefest . Dagbog . Dødsfald . Adresser . Foreningsmeddelelser

MARKUS BJERRE:

Nissumby sønnerne og deres Hjem

Slægtsbiografiske Optegnelser

INDLEDNING

Man kunde godt med nogen Grund spørge mig, hvorfor saa stor en Part af Bogen omhandler min Fader, Jens Jacobsen Bjerre, naar det er Mening, at jeg vilde fortælle om Nissumby-Sønnerne. Dertil vil jeg svare, at det da ingenlunde er af den Grund, at jeg anser min Fader for at være den betydeligste af disse Brødre. Nej, ingenlunde. Men han er, saavidt mig bekendt, den eneste af Brødrene, der har efterladt sig skriftlige Optegnelser (Erindringer) af Betydning, og naar han gjorde det, saa kan vi takke min ældste Broder for det.

Far afstod sin Gaard, „Sandholm“, i en ret ung Alder, 62 Aar gammel, og han levede, til han var 83. Han og Mor opholdt sig hos mig paa Venø i tre Aar, de sidste 18 Aar boede de i et Hus ved „Sandholm“; men der kneb det ham meget at faa Tiden til at gaa. I de tre Aar, han var hos mig, tog han livligt og interesseret Del i Gaardens Liv og Arbejde — saa langt som hans Kræfter rakte — han var sund og kraftig af sin Alder, og det var ham en Glæde at hjælpe til. Han var mig en god Hjælp, hvad angaar Handel og Omsætning, noget jeg gerne overlod til ham, for jeg var altid et Fæ til at handle og derfor selvfølgelig saa led ved det som en Kat ved Sennep. Men Handel var hans store Passion, alle hans Livsaander spillede, naar han skulde til Marked i Holstebro; havde jeg givet ham frie hænder — og havde jeg haft Penge til det — saa havde han skiftet min hele Besætning ud, straks han var kommen her. Men jeg var indstillet paa at tage det sindigt, gøre Gæld vilde jeg ikke. Men han var ilter og af den Mening, at der godt kunde sættes lidt mere Fart paa, og i og for sig havde han Ret: der manglede virkelig meget i, at „Sønderskov“ var en veldrevet og velbesat Gaard, og jeg havde da ogsaa alle de Ting, han nævnede, paa min Ønskeseddel og haabede at naa det altsammen — med Tiden.

En Søndag Formiddag sidst i Maj stod jeg i Køkkenet og talte med Mor, og saa kom Far ind, han havde været rundt og konstateret, hvor meget der manglede af Besætning: „Her er jo Masser af Græs allevegne, du kunde godt føde nogle flere Høvder og et Par Plage . . .“, han var meget misfornøjet. „Ja, det er rigtigt nok,“ svarede jeg, „jeg vilde ogsaa godt have nogle flere Dyr; men du ved jo, det er snart Termin!“ Saa snurrede han rundt og saa hen paa mig med et par kønne, blaa Barneøjne: „Ja, ja — hvad gør du

saa?" „Saa betaler jeg mine Renter, de ligger i Skuffen i mit Skrivebord.“ Saa gik Fader ud og sagde ikke mere; men det Blik, Mor sendte mig, var en Takkesalme. Hun havde oplevet en og anden Termin, da Skuffen var tom. — Fader var Optimist og lidt for rask til at købe — jeg lidt for træg, men vi mødtes saa paa Halvvejen, og Resultatet blev til min Fordel; vi tog kraftigt fat paa Dræning, og Besætningen blev meget forbedret i de tre Aar.

Men helt den samme Stilling kunde Fader selvsagt ikke faa i „Sandholm“ hos Svigersønnen. Han døjede der med at faa Tiden til at gaa. Saa var det, at Jacob fik den gode Idé at opfordre ham til at skrive sine Erindringer, og det blev til en Bog paa 463 tætskrevne Sider. Deri er fortalt noget, som ingen af Brødrene kunde fortælle om, idet Fader tilbragte sin Barndom hos Bedsteforældrene i „Overgaard“ i Naur, der dengang var „Driverkro“ for Svine- og Studeflokken fra Thy, og hvor Landbruget blev drevet helt paa gammeldags Facon. Hvad Fader fortæller om „Nissumby“ og Livet der (han kom der efter sin Konfirmation), omfatter jo ogsaa de andre Brødre, saavidt de da var hjemme paa den Tid, og Skildringen af „Søllergaard“, hvor Fader var i 2-3 Aar, og de Vanskeligheder, som han der gik ind til, de er vel ikke ulig de Kaar, som hans Brødre gik ind til, da de begyndte med en Gaard. Forsaavidt synes jeg ikke, der tages noget fra de andre ved at lade Fader fortælle om sine Oplevelser. Nu, Anno 1941, er jo Nissumbysønnerne forlængst under Mulde; men jeg haaber, det kan lykkes mig, naar jeg opsøger nogle af deres Børn, at blive i Stand til at give et lille Billede af Dagligliv og Oplevelser i de gamle Gaarde, som Bedstefader købte til sine Sønner. Og jeg venter god Bistand af Jacob Bjerre, Odense, (født i „Nissumby“), der er en god Fortæller, og som tilsidst fik et ret indgaaende Kendskab til Nissumbysønnerne ved deres stadige Forbindelse med „Nissumby“.

Og saa maa man tilgive mig, at jeg ikke tager Brødrene i Nummerorden, fra den ældste Ende, men begynder med „Sandholm“. — „Der har jeg Rod, derfra min Verden gaar . . .“.

Markus Bjerre.

SANDHOLM

Vore første Leveaar er en Taagemasse, kun enkelte Begivenheder rager op som Smaaøer, man husker egentlig kun det Totalindtryk, man havde af denne store, farlige Verden: man følte sig meget lille, der var altfor meget, man skulde lære at tage sig iagt for, altfor meget, der kunde gøre ondt: man trængte til Vejledning, til Beskyttelse, man græd ofte, men blev hvergang vidunderlig trøstet. Hver Gang man var kommet galt afsted, kommet til kort overfor Livets Vanskeligheder, var blevet slaaet ned i jamrende Elendighed, saa tyede man jo hen til Mor; og saasart hun bare bøjede sig ned over én, var man i Ly, var man bjerget, hos hende var den absolutte Tryghed.

Jeg mindes hende ved Spinderokken om Vinteren, Stuen var ikke stor, og vi var mange i den, den mindste laa i Vuggen, en af disse Slingrevugger, der tager megen Plads. Naar jeg nu tænker paa, hvor begrænset et

Rum, der kunde blive til hver Person, saa undres jeg saare over, at Mor kunde faa Tid til at spinde; man skulde tro, hun kunde faa nok at gøre med at lange Lussinger ud til alle Sider. — Men hun slog os aldrig, hun kunde tage en af os haardt i Armen, derudover gik hun aldrig, det var ikke nødvendigt, hun kunde godt styre os med sine gode, stærke Øjne. Der var en mærkelig Myndighed i hendes Væsen, som ikke kunde forklæres, men det var vist noget af det, som Digteren kalder „Mildheds-Majestæten“, man følte, at det vilde blive værst for én selv, om man satte sig op mod hendes Vilje eller det, hun ansaa for det rigtige. Man havde ligesom en Følelse af, at hun ikke stod ene (at hun ikke ønskede noget for selv, det var noget, vi daglig fik bekræftet), men at der stod mægtige, ja, almægtige Kræfter bag hende, og de hviskede hende i Øret: „Saadan og saadan . . .“.

Og at det ikke var Leg eller Løjer, eller noget der altid var let at være i disse Magters Tjeneste, det forstod vi ogsaa tidligt: her kunde ikke slappes af, om man vilde fare vel! Jeg husker en Vinterdags Eftermiddag, Mor sad og spandt, men da havde hun det svært, hvad det var, der trykkede hende, kunde jeg jo ikke have nogen Mening om, men hun var i Nød, det forstod jeg. Mærkeligt nok var jeg det eneste af Børnene, der var tilstede, saa jeg sad vist helt stille, trykket af at se min stærke Mor saadan. Men saa begyndte hun at synge, ganske langsomt, her var Brug for hvert eneste Ord: „Du Herre Krist min Frelser est, paa dig jeg haaber ene . . .“. Jeg kunde høre paa hendes Stemme, se paa hendes Ansigt, hvor ondt hun havde det, og hvordan hun stred for at finde Befrielse i Salmens Ord.

Hos Mor laa det lyse og det tunge Side om Side, det tunge, en Arv fra Faderen, holdt hun helst for sig selv, og det lykkedes hende saa godt, at jeg blev meget forundret over en Udtalelse af Mors bedste Ven, Pastor M. A. S. Lund: „Din Mor har jo i Grunden et tungt Sind . . .“. Det tunge hos hende skulde ikke lægge Tryk over hendes Hjem, saavidt det stod til hen-

de; fra sit Barndomshjem havde hun Erfaring nok for, hvordan Forældre-Tungsind kan lægge Tryk paa Børnene: Vi, hendes Børn, skulde have alt det lyse og glade, hun kunde skaffe os og give os. Er det ikke et tappert Træk af saadan en lille Bondekone, som egentlig hele sit Liv havde tungt Læs at drage, at alle hendes ti Børn er sunget til Hvile til Tonerne af: „Syng nu Gutter smaa om en Viking ud af Velten, af de raske blaa, Peder Vessel hed han Helten . . . !“ Hvor ofte er vi Børn ikke, da vi blev lidt større, blevet vækket ved, at den lille i Vuggen begyndte at græde, og i Halvsøvne blev Vuggen slaaet igang af Mor, og hun begyndte med en Stemme, der til en Begyndelse var halvkraftig men efterhaanden daled og endte, døde hen i en Klagelyd. Saa sov baade hun og den lille. Dagen efter gengav vi hendes Sang for hende, det tog hun ikke fortrydeligt op.

Ingen af vore smaa Sorger og Glæder var hende for ubetydelige, hun havde megen Sans for det pudsige i Verden — mere end Far — og det glædede hende vistnok, naar hun skønnede, at vi havde taget Arv efter hende paa dette Omraade.

Jeg ved ikke, om vi var lettere at styre end andre Børn, det var vi vel næppe, men hun kunde ligesom lettere om ved det, maaske fordi vi aldrig fandt noget Eksempel paa, at hun holdt mere med den ene end med den anden. Her var dog Søster Karen lidt af en Undtagelse, hun var i sin Opvækst meget svag og sygelig, trængte maaske til, at der blev taget særlige Hensyn til hende, ihvertfald var hun vanskelig at stille tilfreds. „Vi faar da heller aldrig andet end Sup' og Opstugning“, udbød hun klagende, engang vi kom hjem fra Skole, og den Klage var nu oplagt uberettiget, for vi fik sjældent Suppe, man købte jo næsten aldrig Kød hos Slagteren dengang. Men intet kunde gøre Mor saa ondt som en Beskyldning for, at hun ikke holdt lige meget af alle sine Børn. Hun benyttede enhver tænkelig lejlighed til at gøre os en lille Glæde, hun kunde sætte os igang med at lege „komme fremmede“ og lignende med svært smaa Midler: En omvendt Stol, Benene dækket med et Klæde, saa havde man et Kammer, der kunde bruges til mange Ting. Om Aftenen, naar de to næst mindste kom i „Fold-sengen“, kunde hun varme Dynen paa Kakkelovnen, og saa glædede det hende ligesaa meget som Børnene, naar den blev pakket ned om dem. Og vaagnede et Par af de halvstore Børn, dem, der laa i Seng Nr. 2, naar Mor gik i Køkkenet og lavede Davre, saa blev man gerne sulten af Madlugten derudefra. Saa stak gerne en ud til hende: „Aa, Mor, maa vi ikke faa en Mellemmad?“ Det kunde hun aldrig nægte paa den Tid af Dagen. Naar saa man fik en halv Mellemmad Rugbrød med usaltet Smør, (det var før, Mejeriet blev bygget), saa smagte det saa kongeligt som ingenting siden. Ellers var der ikke noget, der hed at bede om en Mellemmad mellem Maaltiderne; klagede vi over, at vi var sultne til andre Tider, saa lød det altid: „Der er ikke længe til Middag (Aften), kan du ikke bie saa længe, saa kan du gaa hen til Skuffen og tage et Stykke bart Brød.“

Om Eftermiddagen, naar Karlene fik Kaffe, fik vi Børn nymalket Mælk i en lille gul Skaal og dertil Rugbrød. Jeg tror aldrig, der er klaget af Folkene over den Kost, vi fik i Sandholm, jeg antager, den stod paa Højde

med, hvad der blev budt paa i andre Gaarde, og den var altid yderst veltillavet. Mor „var selv hjemme“ i alle Husførelsens Finesser, ikke mange har kunnet udnytte alt til det yderste som hun! Jeg ved noget om, hvilke forholdsvis beskedne Kvantaer Kød og Flæsk, der blev lagt ned i hendes „Saltkar“, men vi havde aldrig Følelse af, at der var for lidt. Hver Tørv i Kakkellovn og Komfur blev udnyttet til sidste Varmeenhed, hver Traad, hver en Tøjlap blev brugt.

Et af Fars stolteste Minder var en lille Oplevelse fra deres første Ægteskabsaar (vistnok), da var de til en eller anden Familiefest, hvor der blev baaret en Gaas ind paa Bordet i hel Tilstand, som Skik og Brug var, og saa skulde en af Konerne (Gæsterne) partere den (skære for). Nu kan Koner godt være lune, og som ved en stiltiende Overenskomst trykkede de sig og enedes om at overlade Hvervet til Mor, hun var purung, 19 Aar gammel, hun skulde stilles paa Prøve, om hun kunde gøre det pænt, reglementeret. Far sad som paa Naale. — Men hvem der var ganske uanfægtet, det var Mor. Hun rejste sig bekedent og parterede Gaasen kyndigt og behændigt, fulgt med Spænding, men efterhaanden Anerkendelse; hun var fra denne Dag „lyst i Kuld og Køn“ som en ung Kone, der forstod sit Kram.

Det var ikke Smaating, der hvilede paa en Husmoders Skuldre i de Tider, og det maa undre os, at mange purunge Koner magtede dem. De var fuldtud ligesaa dygtige til at tilberede Gildesmad, som vor Tids Kvinder, og havde de end ikke saa mange Dagligretter at vælge imellem, som man nu har, saa forstod de til Gengæld den Kunst at kæle for en Gryde Grød, Store-Gryns-Grød, indtil den fik en Aroma og Velsmag, som vor Tids Husmødre ikke kan skaffe, om de saa stod paa Hovedet. Eller hvor har vi nu den Slags Pølser, som hang ved Skorstenen (var det Raan-Pølser, de hed?), eller hvem kan lave „Skronni“! Hvor mange har Spegeand og Spegegaas at byde paa om Vinteren — eller Spegeaal, som man skar med sin Lommekniv paa den lange Trætallerken i tynde, lækre Skiver — !

Naturligvis var det Konen, der stak og slagtede Faarene, parterede og tilberedte dem, saltede, „passede Saltkarret“, bryggede Øl (som dengang blev regnet for en af Grundpillerne under den daglige Ernæring), ildede Ovnen og bagte alt Brødet, havde Hovedopsynet med Malkningen, deltog vel gerne i den, naar ikke Hensyn til de mindste Børn hindrede det, passede Mælken i Kælderen, kærnede Smør, støbte Lys, passede Haven osv. Det følger af sig selv, at de ogsaa tog sig af skrøbelige Smaagrise og Lam, at de hjalp at vaske Faarene og klippede dem, kartede og spandt, strikkede og stoppede og lappede, dirigerede Vævningen af de mægtige Ruller Tøj, der var nødvendige til Familiens Gang- og Sengetøj. Jo, en Husmor havde hænderne fulde fra tidlig Morgen til Aften silde!

Men aldrig har vi hørt Mor sukke eller beklage sig over alle de Pligter, der paahvilede hende, nej, tværtimod. „Det er da godt, at man kan,“ sagde hun altid, og „Ork, det er da ingen Sag, saa længe man er rask.“ Hun var „Morgenmenneske“, vi har vist aldrig oplevet, at hun sov over sig, hun var „den første om Morgen“, lavede altid selv Davren, og hvor var hun frisk og veloplagt til at gaa løs paa Dagens Opgaver! Lad mig med det

samme anføre en lille Pudsighed: Mor havde sine Principper, som hun nødig afveg fra, selv om de for andre kunde se lidt tossede ud. I alle de Aar, hun var i Sandholm, blev „den store Dør“ samvittighedsfuldt laaset, men Bagdøren ikke; den vilde Mor af en eller anden os uforstaaelig Grund ikke have laaset. „Tyve eller andet Skarnsfolk kan da ligesaa godt finde ind ad den ene Dør som ad den anden,“ mente vi. „Der gaar ingen ind ad Bagdøren, uden at jeg hører det,“ afgjorde Mor; det forekom os usandsynligt, da dog Køkkenet var imellem, men Dørene vilde Mor nu bestemme over.

De gamle Bondekoner havde en Arbejdsdag af en Længde, som næppe nogen Fagforening vil anerkende; om Sommeren begyndte den kl. 4^{1/2}—5 og varede til kl. 10 Aften, Maaltiderne blev gerne indtaget staaende eller gaaende — hvornaar saa vi Mor sidde roligt og uforstyrret ved et Maaltid! Middagsøvnene ganske kort, „kan I kalde paa mig om 10 (eller 20) Minuter!“ sagde hun ofte til en af os en travl Sommerdag. Men hverken Far eller nogen af deres 10 Børn kan vist erindre, at hun nogensinde gav svar på en sur eller uvillig Maade, eller at hun syntes besværet af sine mange Pligter, nej, hun havde altid Tid til at høre paa os, og hendes Svar var venlige, opmuntrende. Og hvad mere er: Aldrig har vi set hende i nogen Situation, som hun ikke magtede! Det er saa meget desto mærkeligere, som hun havde ringe Tanker om sig selv. Jeg husker saaledes engang, at vi kaadmundede Unger udtalte os nedsættende om en Mand, da sagde hun stille: „Hvor tør I sige saadan noget! Han er maaske mere værd i Guds Øjne end en af os.“ Hun var dybt overbevist om, at med sine egne Kræfter kunde hun ingenting, *var* ingenting, derfor maatte hun daglig, Morgen og Aften, ja vist Dagen igennem, søge derhen, hvor hun kunde hente Kraft og Styrke og Taalmodighed. Men naar hun saa var blevet bestyrket i Forvisning om, at hun fremdeles og i alle Forhold var paa den Vej, der var hende beskikket, saa gik hun heller ikke af Vejen for nogetsomhelst.

Det sværeste, hun oplevede, var vist dengang Broder Peder, en Dreng paa 17 Aar, skulle opereres paa Hjernen, det var i 1897, og da var Forholdene saa primitive paa Lemvig Sygehus, at man fandt det forsvarligt at foretage en saa farlig Operation i Hjemmet; og der var ikke engang den nødvendige Assistance af Sygeplejersker, Mor maatte hjælpe til, da de mejslede Hul paa Drengens Hjerneskal. Han døde da ogsaa.

Der var i min Barndom megen Sygdom og mange Dødsfald i Gaardene rundt om os, og hvor der saadan var Sorg og Nød tilhuse, der var Mor en sikker Gæst. Og en vidunderlig Gæst, tror jeg, saa stille, usigelig beskeden, saa fuld af inderlig Forstaaelse, men saa stærk, ikke i sig selv, men fordi hun var i Pagt med Magter, som end ikke Døden kunde skade. Og saa var hun jo et klart og godt Hoved, en værdifuld Hjælper i alle praktiske Ting, som kunde være vanskelige nok, hvor Sorgen lagde Beslag paa alle Sjælnes Kræfter.

Man havde dengang en Skik, som nu heldigvis er forladt: Børn skulde altid se „Liget“, hvad der ofte gjorde et forfærdeligt Indtryk paa os. Vi kunde i lange Tider ikke forvinde det Chok, vi modtog, naar dets fortrukne Ansigt med de ofte aabne stirrende Øjne blev afdækket; vi blev saa

„Sandholm“ i Nr. Nissum

mørkerædde, saa vi næsten ikke turde gaa igennem en mørk Stue, ja, jeg erindrer et Tilfælde, hvor jeg næsten ikke turde have mine Ben under Bænken i en iøvrigt oplyst Stue. Men man var haardfør dengang og ansaa det for gavnligt, at Børn blev „hærdede“ imod alt det onde og haarde, vi kunde møde senere i Livet.

Før jeg begynder at fortælle om Far, vil jeg gerne forudskikke nogle Bemærkninger: I Almindelighed dækker Børn over Deres Forældres Fejl og Svagheder, hvad jo i og for sig er smukt og rigtigt. Men det bliver lidt anderledes, naar det, der bliver fortalt, skal skrives op og maaske trykkes; saa bliver det en Art Historieskrivning, Personal-, Lokal- men alligevel Historie. Og Historie skulde gerne være sand. Jeg mindes et Vers, som Grundtvig satte som Motto over „Islands Krønike“ (saavidt jeg husker): „Det siger Bele, den ærlige Mand — at det er velgjort af den, der kan — at nedskrive Fædrenes Gerninger *alle* — ere de onde, da maa man dem fly — ere de gode, dem gøre paany — og dem ingensinde frafalde.“ Jeg kan ikke indse, der er Grund til at skjule, at vore Forældre havde Fejl, for jeg ved, at Fader stred ærligt — i al Skrøbelighed — imod det, der ville drage ham nedad, hvor han selv kunde se det. Havde vi ikke noget at slaas med, baade udad og indad, saa blev Livet kedsommeligt, og der kan vel næppe times os noget værre, end at vi skulde blive saa glade ved os selv, at vi mente, der ikke var mere at rette ved. At vi saa i det store og hele klarer os rigtig skidt i Striden med os selv, er en Sag for sig.

At Fader holdt af os Børn, derom tvivlede vi aldrig, men han levede ligesom i en Verden for sig, han kom aldrig rigtig ind i den Verden, vi delte med Mor. Hun forstod os næsten lige til Bunden, næsten før vi forstod os selv, hos hende kom man aldrig, hverken i Sorg eller Glæde, til Ulejlighed; hun var altid nærværende. Og Fader var fraværende paa mere end een Maade. Han kunde sidde blandt os ved Bordet, naar vi spiste

f. Eks. og være saa langt borte i sine egne Tanker, at ingen havde Lyst til at rive ham ud af dem med noget Spørgsmaal (Maleren Kresten Bjerre gengiver ypperligt dette Udtryk i Faders Ansigt i en Tegning fra 1894), og Moder lærte os tidligt Respekt for det, hun kaldte „eders Fars Tankearbejde“. At det ikke altid var af en lystelig Art, følte vi godt, det læste vi i hans Ansigt.

Sagen var den, at han alle sine Aar i Gaarden levede under et haardt økonomisk Tryk, ja, saa haardt, saa en anden en vilde kalde det ulideligt. Som det fremgaar af hans egne Beretninger (se foranstaaende), havde han jo ikke Spor af Driftskapital, da han overtog Sandholm, ikke mere, end der blev udbetalt. Men naar en Jord skal sættes i Kultur, Bygninger rejses og en Besætning anskaffes, saa skal der Penge til! Det er muligt, at der var Bønder af hans Samtid, der begyndte under ligesaa trykkende Forhold, og dog sled sig igennem uden Gældsstiftelse og efterhaanden blev velhavende, rige maaske. Det er muligt, men de har været af en anden Støbning end Far, haardere, mere ensidigt indstillet paa dette ene: at klare sig økonomisk. De har været haarde Slidere og i Besiddelse af en Taalmodighed, som Fader ikke ejede. Han var, hvad man kalder „en urolig Natur“, Stemningsmenneske, let at paavirke, rask til at gaa med til noget nyt, men ikke videre grundig i Udførelsen af det, han begyndte paa. En af Fars samtidige, Kock paa Nørmark, fremsatte engang en Udtalelse om Bjerreerne, som Svoger, Tovborg Jensen, Kl. Mølle, havde megen Glæde af, den brugte han altid overfor unge Bjerremænd, naar de blev for kaalhøgne: „Slægten mangler Udholdenhed!“ Denne Udtalelse rammer ikke alle Nissumbysonerne, men nogle rammer den og blandt dem Far.

Han var paa flere Maader, hvad man kalder „en skrap Mand“, vaagen, der var fremdrift i ham, han var paa en vis Maade mere vaagen, da han var 60, end jeg, da jeg var 30 (se foranstaaende!), men den sejge Taalmodighed og Udholdenhed, som fik flere af hans samtidige til at gaa støt hjemme i Gaarden og lægge Skilling til Skilling, indtil de blev til Dalere; nej, den ejede Far ikke. Han kunde være overordentlig virksom hjemme i Gaarden i nogle Dage, skulde der pløjes Brakmark f. Eks. saa vilde han helst gøre to Dages Arbejde om Dagen, naar han først fik spændt for, saa spændte han ikke fra, før baade Hestene og han var saa trætte, saa de dinglede. Allerede i Gaardsledet raabte han paa os Drengene: „Kom og spænd fra!“ Og saa sank han ned paa Dejgruget i Køkkenet, fattede om Ølkovsen med begge Hænder og drak, drak. Og saa saa han hen til Mor; hun maatte godt lægge Mærke til, hvordan hendes Mand og Forsørger anstrengte sig. Men var Brakmarken pløjet, saa strøg han af Gaarde: Der var for meget Storbondeblood i ham (som i de andre Brødre) til, at han kunde finde nogen Rimelighed i, at han skulde arbejde som en Karl eller Daglejer ret mange Dage i Træk.

Hvor meget kunde han tjene ved sit Kropsarbejde? Et Par Kroner, højest, men han havde haft tilstrækkelig Føling med Handel til at have Erfaring for, hvor langt lettere det var at tjene nogle Dalere ved „en god Handel“. Ergo var han uafladelig paa Jagt efter „en god Handel“. Var

ikke Handel alle Dage Bondens Vej til Velstand! Men en Ting til var han paa Jagt efter: ledige Penge. De, der havde flere Penge, end de havde Brug for i Gaarden, var endnu ikke indstillet paa at sætte dem i Bank eller Sparekasse, de laante dem hellere ud til kendte Folk, saa vidste de, hvor de var. Og det gav baade Magt og Anseelse at kunne laane Penge ud, det gav ogsaa lejlighedsvis Fortjeneste ud over Renten: en fordelagtig Handel med den, man havde „gjort en Tjeneste“(!) og Fader trængte til at laane Penge, det var noget konstant. Efterhaanden fik han Laan i Kreditforeningen, men et altfor lille Laan; senere fik han det forhøjet, men hans løse Gæld var vist hele Tiden henvend lige saa stor som den faste.

Prøv at tænke jer, unge Mænd, hvad dette ville være for et Helvede, om I skulde skylde ligesaa meget bort — til Private og paa Veksler, maaske 20-30 Poster — som I skylder i Kreditforeningen! Var det egentlig saa sært, om Far ikke rigtig kunde falde til Ro med at gaa hjemme og tjene 1½—2 Kr. om Dagen! Var det saa sært, om den lille Draabe Taterblod, som vi efter Sagnet skal have i Aarerne, rørte sig i ham, naar de hjemlige Baand snærede for stærkt, saa han fik Trang til at smide Skovl og Tømme fra sig og stryge afsted, langs ad en bekvem Landevej, om der dog ikke „skulde vise sig noget“. Han var saa dybt og inderligt knyttet til sit Hjem, til Kone og Børn, som nogen Mand kan være, han var saa dybt taknemmelig for det, og for at det bandt ham saa stærkt. Naar han var „i Lemvig om Lørdagen“, hvor Bølgerne jo ofte gik højt, saa var det ham noget af en Oprejsning at vise Mor og Børn, at han kunde „komme hjem som en pæn Mand“, komme hjem til Aften. — Men det var ikke saadan, at han brystede sig af det, han var dybt, dybt taknemmelig for, at Hjemmet bandt ham saa stærkt, at han fik Kraft til at rive sig løs dernede. Men Mor viste da ogsaa sin Erkendtlighed ved at sætte det bedste frem for ham, hun havde: det fede, salte Faarekød, som var hans Yndlingsspis, og den daglige Dram, som var enhver ordentlig Mands Ret i de Tider. „Manden“ var jo dengang ubestridt „Skabningens Herre“, og Konen ærede sig selv med at være ham til Behag paa alle Maader (ak, ak, hvor forandret!) til ham var intet for godt.

Der er et Ord, der siger, at en Kvinde skal helst holde saa meget af en Mand, at hun kan gøre alt for ham; men hun skal ikke vise det altfor tydeligt. (Mon det er den Lære, Kvinder af vor Tid har annammet?) Mor har vist fra første Færd vist Far det. Han var hendes første Kærlighed, og at han blev hendes, denne kønne, glade Dreng med det lyse Sind, som trængte saa haardt til en god og stærk Kvindes Støtte — det var hende en Lykke saa stor, at den kunde hun aldrig være taknemmelig nok for. Hvad Fejl, han havde, de skulde rettes med det gode, saavidt det stod til hende, og jeg tror egentlig, det faldt hende let at tage, hvad der kunde falde, naar det blot var hende, det gik ud over. Værre var det, naar det gik ud over os børn.

Vi Børn har undertiden fantaseret om, hvordan vort Hjem var blevet, hvis Mor havde taget Tøjlerne, helt igennem. — Ja, vi var blevet velhavende, derom er ikke Tvivl, men Far var blevet en knækket og ulykkelig

Mand. Dette havde Mor ikke kunnet bære; nej, han var Mand i Gaarden, og hans Selvagtelse som saadan skulde han beholde; saa fik det gaa, som det kunde. Kunde han ikke rettes med det gode, kunde han vist overhovedet ikke rettes eller forandres. Jeg husker et Tilfælde, hvor jeg — i 16-17 Aars Alderen — havde kritiseret hans dispositioner sønder og sammen, uden at han havde gjort Forsøg paa at modbevise mig; det skete en Aften, han var gaaet tilsengs. Lidt efter gik jeg ogsaa i Seng, men en Times Tid efter kom Mor ind til mig og sagde — med den Myndighed, som vi aldrig satte os op imod: „Du kommer nu til at gaa ind og bede din Far om Forladelse, for han er helt ude af sig selv, og vi faar ikke Ro, før du gør det.“ „Jamen, jeg har jo Ret, Mor!“ „Ja, det er lige meget, du faar gøre det!“ Jeg gjorde det; men jeg har vist aldrig været saa flov ved nogenting hverken før eller siden.

Kun paa et Punkt stod Mor urokkelig fast, og det var overfor de Forpligtelser, de havde paataget sig overfor Friskolen. Havde Far haft de Penge at undvære, saa skulde han have betalt dem med den største Glæde, men han havde dem jo aldrig paa anden Maade, end at han havde Brug for dem andre Steder. — Saa var det, han sled og bed i de Baand, der bandt ham til indgaaede Forpligtelser, men her var det nytteløst, Friskolen var Mors Hjertebarn, Børnenes stadige Glæde. Mødre har deres Grænser.

Hvordan var saa Far som Arbejdsleder i Gaarden? Ja, saa længe han bevægede sig indenfor Rammerne af det, han havde lært hjemme i Nissumby, saa var han helt kyndig, en baade driftig og dygtig Maand. Han elskede Dyr, navnlig Heste, ingen Kunstner kan henrykkes mere ved synet af en ægte Rembrandt eller Rafael end Far ved Synet af en velbygget Hest i skarp Trav, og de rigtig bredrøvede Stude kunde han næsten ikke se sig mæt paa.

Han vidste nøje, hvordan alting skulde være, men den lange, trange Vej til Maalet, den var ham ofte for træls at vandre. Han var saare upraktisk, ikke Ordensmenneske (en Familielvaghed!), han havde ondt ved at holde ud til Enden med et Stykke Arbejde, han vilde godt „komme nemt om ved det“ og lade Resten vente til senere. Man havde dengang saare liden Sans for at lette det daglige Arbejde, hvad dog godt kan praktiseres med en lille Bekostning, alting var saa haabløst unemt i Sandholm, da jeg som 14-aarig Dreng blev Encrøgter. — Værre endnu var det nogle Aar i Forvejen, da Jacob skulde passe Kreaturerne, da havde vi en stor Avl af Kløverhø, et Gulv i Laden og hele Kostaldloftet fuldt paa nær to Fag Havre ud imod Agerummet. Da Høet i Laden var brugt, gik vi saa i Lag med det paa Loftet. Det var sat ind fra Laden, og som bekendt skal man helst tage det ned den samme Vej, men der sad altsaa de to Fag Havre. — Og tror I saa ikke, at vi en Timestid hver Formiddag sad deroppe og „plukkede Hø løs“, hvad det jo ikke blev bedre af, Kløverbladene blev jo til Smuld — fordi der ikke blev sørget for, at denne usle Klat Havre blev fjernet.

Jacob var vist ingen interesseret Røgter, Laust og jeg for smaa til at tage Affære, Studene trivedes for lidt. Saa blev der sat Kraft paa Fodringen — med det Resultat, at første April, da Jacob kom paa Realskolen, var baade

Hø og Roer opspist. Nej, at regne og beregne og „holde Hus“ med det, han havde, det var Far ikke god til! Han var for god, undte Dyrene det altfor godt, gav med fuld Haand, saa længe der var noget at tage af. Jeg var ikke ret gammel, da jeg lagde Mærke til, hvordan han fodrede Svin; der var Ungsvin i tre „Bøgeler“, lige mange i hver. Mælk havde vi ikke meget af, der kunde blive en Spandfuld til Deling; og denne foregik paa den Maade, at det første Trug fik $\frac{1}{2}$ Spandfuld, Nr. 2 to trediedele af det, der var tilbage, det sidste Trug fik en Smule mere end Lugten af Mælken. Far havde vist Nerver eller noget i den Retning; der var en Griseso derinde, som jo hylte, som sultne Søer gør, naar de skal vente til sidst. Men Far kunde næsten gaa Amok, naar Dyret hylte ham ind i Ørerne.

Det forekommer mig, at man dengang saa flere Eksempler paa den helt ubeherskede Vrede, end man ser nu, og det kan ikke nægtes, at flere Bjerremænd har haft Anlæg for den. Jeg har kendt dem, i hvem Blodet kunde koge saa voldsomt op, at der skulde en Udløsning til paa en eller anden Maade. En af mine Fættere blev engang saa vred, at han løb hen og bed i en Plov, den holdt, han var en Dreng; om en anden Fætter fortælles der, at han engang blev saa uklar med en genstridig Svingplov, at han løb hjem og hentede sin Bøsse og skød den. Bagefter væltede han den ned i en Mergelgrav.

Far kunde godt i sine yngre Dage faa Anfald, mien de varede ikke længe, Mor var en god Bølgedæmper. Havde han været urimelig i de rasende Anfald af Arbejdsiver, der kunde komme over ham, f. Eks. naar der skulde køres Korn, og Karlen følte sig forurettet, saa drev det altsammen over, naar Faders Skikkelse forsvandt over Bakken paa Vej imod „en god Handel“, og Mor fik Karlen budt ind paa en Kop Kaffe; under hendes gode Øjne forsvandt alt Nag af Sindene, som naar Tidsler og Senegræs tørres ind af Solen.

Men selv om Faders Mangel paa Ligevægt, Mangel paa fast Plan og navnlig Mangel paa Evne til at føre Planer igennem, skaffede os baade Besværligheder og mørke Timer, og selv om han sled paa sine nærmestes Taamodighed, saa tror jeg dog egentlig ikke, at vi nogentid holdt mindre af ham end af Mor. De var nu engang en Enhed, derved var intet at gøre. Og hun lærte os vist at se paa ham med hendes Øjne: at det hos ham, der lagde Tryk paa os, det var ikke det egentlige hos ham, det mest dybtliggende. Det mødte vi derimod hver Aften, naar de sammen med os gav sig Gud i Vold, der var han ligesaa ærlig og redelig som hun. Der var han ikke saa langt fremme som hun, han havde mere at slaas med eller en svagere Vilje, men at det var hans inderlige Ønske at gaa ind under Guds Vilje, det følte vi. Og saa havde han jo ogsaa saa mange absolut gode Sider, han kunde være baade blid og kærlig imod os, undte os gerne alt det gode, han kunde skaffe os.

Ogsaa i Arbejdet kunde han være fornøjelig, naar han var i Ligevægt: naar han var med i et Arbejde, som han helt ud magtede og forstod, i Høst og Slet og ikke mindst i „æ Drøvt“, naar Plage „skulde vænnes“, saa kunde han være saa fornuftig og taalmodig, saa han slet ikke var til at kende.

„Saadan en Plag er et Barn,“ sagde han, „man skal fare varsomt frem og tage den med det gode“.

Han elskede Dans, Sang og Musik, og en Egenskab havde han, som jeg ofte mindes med oprigtig Taknemmelighed, og det var hans Evne til ydmygt, og man kan godt sige uselvisk, at glæde sig ved det, der var stort og skønt — der var hos ham slet ikke noget af det, man møder saa tit, at Mennesker vil have alt — ogsaa det, der er af aandelig Art — at pynte sig med, at blære sig med: et Middel til at svinge sig op over andre.

Det, der skaffede Far — som saa mange af hans samtidige — søvnløse Nætter, det var Overgangen til den nye Tid, de nye Driftsformer i Landbruget: de hverken vilde eller kunde staaende ved de gamle. Jo mere gældbundne og utaalmodige de var, des værre blev det: de vilde og skulde tjene Penge for Højtryk. Og Idealister var de paa deres Vis: Far vilde ikke se et utriveligt Dyr i sin Stald eller en mindre velbygget Kalv, „en af dem, der kan sk . . . i en Flaske“, nej, væk med dem, nye i Baasen!

Jeg tror næppe, at Fader i al den Tid, han havde Gaarden, har haft en Ko af eget Tillæg, ihvertfald saare sjældent. Det varede for længe, det havde Far ikke Tid at vente efter, og han kunde vist heller ikke tænke sig at undvære den Fornøjelse at faa Stav i Haand og komme ud i Sognene paa Jagt efter en god Ko. — I den Retning er jeg sørgelig vanslægtet; engang gjorde jeg ham oprigtig Sorg, ved jeg. Det var ved min Søster Karens Sølvbryllup, Dagen derpaa, vi gik dernede i Varde, lidt trætte efter Festdagen, vi skulde først med et sildigt Eftermiddagstog hjemad. Saa siger Far til mig: „Hvordan med Markedet? Skulde du ikke have set paa nogle Stude, jeg ved da, du mangler en halv Snes til Græsset.“ — „Nej, jeg har ikke været paa Markedet.“ „Naa,“ sagde Far saa lidt tøvende, „du er maaske ikke belavet paa det, du har maaske ikke Penge med?“ „Jo, jeg har Penge nok.“ Da sank Far næsten sammen i Stolen: „Kan en Gaardmand, der mangler Høvder og har Pengene i Lommen at købe for — kan han gaa i Byen en hel Dag uden at gaa op paa Markedet — nej, nu forstaar jeg ingenting mere!“ Naturligvis havde han Ret, men jeg var slet ikke i Markedsstemning.

Men det var Far altid, og aldrig — uheldigvis — saa meget som henad Foraaret, naar vi havde leveret vore Fedestude. Naar han havde betalt de mest paatrængende Gældsposter, kunde der kanske være andre, som godt kunde vente nogen Tid; og havde han saaledes Penge liggende, da havde han ingen Ro paa sig: de skulde yngle.

Jeg passede Kreaturerne i nogle Vintre efter min Konfirmation, og jeg tror, jeg tør sige, at jeg var ham en god Røgter, og Far trængte til en, der kunde holde ham lidt til Orden med Fodringen, ellers blev hans Indkøb af Kraftfoder let lidt planløst; og det var ikke hans stærke Side at holde Hus med Hø og Roer, saa de strakte til hele Vinteren. Hvor ofte sagde jeg ikke til ham: „Naar vi nu faar leveret Studene, saa skal du lade være med at købe flere, for saa har vi ikke for meget Foder til Køer og Kalve!“ Og Fader svarede altid beredvilligt: „Nej, nej, a køver pinnede aller en Kløv!“ Og det *var* hans Alvor og redelige Forsæt at lade være, derom er ikke

Tvivl, men naar han paa sine mange Farter ude i Sognene kom forbi nogle rigtige velbyggede Dyr, „goue rø' Ovnere“, saa faldt han for Fristelsen og købte dem“. Han hadede og frygtede „tomme Baase“ i Kostalden — fulde Baase og en tom Tegnebog, ja, det var i sin gode Orden, men tomme Baase og Penge i Bogen, nej, den Tilstand holdt han ikke ud ret længe.

Jeg vil slet ikke sige om ham, at han var „skidt til at handle“ — dette kan med større Ret siges om mig — jeg tror, han blev anset for at være ret dygtig til at handle, og jeg har ikke mange Eksempler paa, at han solgte for billigt. Men han havde for stor Lyst til at købe, og hans Ansigt var alt for udtryksfuldt til, at han kunde skjule sine Tanker, jeg syntes da, han købte for dyrt af og til. Og hvordan skulde jeg arme Røgter saa fede dem op, saa der blev Fortjeneste, naar der ikke var stort andet at fodre med end Grutning og Oliekager. — Ja, Grutning — der maa nu have været en alvorlig Fejl i den Fodring, som var den gængse dengang, for hele Kornavlen blev brugt om Vinteren, endda man havde en lille Svinebestand, Kreaturerne aad det, saa vi maatte købe Korn om Sommeren til de Par Svin. — Naa, dengang tærede Hestene nu ogsaa uforholdsvis paa Havren, Hestene var Bondens Stolthed og Pryd, de skulde være glatte og blanke, koste hvad det vilde, og den Staldkarl, som ikke stjal som en Ravn til Hestene, var lidet agtet. Og man avlede vist heller ikke saa mange Tønder Korn dengang, som det saa ud til; Jorden manglede Fosforsyre.

Det var en stor Begivenhed i Gaarden, naar Hoppen skulde faa Føl. Et Aar var Folingens nær forestaaende 30. Marts, Bedstefaders Fødselsdag, men den kunde Far da ikke forsømme. Men før han gik, instruerede han Karlen om, hvordan han skulde forholde sig, om der skulde ske noget, mens han var borte. Da vi havde spist „Nætter“ og lindede Stalddøren, hørte vi noget plaske i den Plask Vand, der gerne stod lige inden Døren, og næppe havde Karlen strøget en Tændstik, før han raabte: „Aa, Fanden rävle mæ, æ Øg haa faat Føl! — Spring, Markus, op til Nissumby og hent din Fader!“ Og jeg hæsbæsende afsted. Da vi kom tilbage, laa Karlen paa Maven i Vandet og holdt med Arme og Ben paa Føllet, der vilde op. „Men Gudbevares, du drukner jo Føllet!“ udbrød Fader. „Ja, ja,“ stammede Karlen, „men du sagde jo, at jeg skulde passe paa at holde Føllet nede.“

Det tog dog ingen Skade, mærkeligt nok, og det skal ogsaa siges, at man gjorde, hvad man kunde, og ofte mere end nødvendigt, for at faa Føllet til Patten og faa „Følmuget“ ud. Gik det galt med et Føl eller en Kælveko, saa hvilede der en dyster Stemning over hele Huset, vi gik alle rundt i en trykket Stemning. Kun een Gang blev det ikke nævnt med et Ord, at et godt Hesteføl døde, for i de samme Dage fik jeg en lille Søster, og at Mor kom vel over dette, var saa stor en Glæde, at Føllet slet ikke var værd at nævne.

Men jeg mindes Foraarsdage i „æ Drøwt“, da Stemningen var trykket: Blæsten stod strid og kold ind ad Vestergaardsleddet, Far „var i Argeli“ (hvad mon Lis Jacobsen vil mene om dette Ord?), Kornet skulde saas og det i en Fart, kanske Hestene har været lidt for klejne eller Sædekornet paa Bunden, der har været et eller andet, rimeligvis ogsaa Pengevanskelig-

heder, hvad det var, fik vi intet at vide om, men vi kunde mærke paa Mor, at noget trykkede. Men det var Festdage, naar Far en Solskinsdag kom rask ind ad Bryggersdøren og raabte: „Mett, hvor er min Spidsknag, nu skal Køerne paa Græs!“ Saa sad Far paa Degnekisten i Køkkenet og spidsede Rebet til Tøjrer og var blid og i stort Humør, smittet af Køernes Forventning om det gode Græs. At se dem styrte ud af Gaardsleddet med løftet Hale, ellevilde af Fryd, det var Foraar!!!

Jeg husker ikke, at Haven blev anlagt, den var i Orden, da jeg begyndte at skønne, og den blev holdt i Orden, mærkværdigt, at Mor kunde overkomme det! Hendes og mine Søstres Glæde over Blomsterne, baade dem i Haven og dem, de plukkede nede i Dalene, er noget af det første, jeg husker. Der var faa Haver ved Bøndergaardene dengang, og vor maa have været Genstand for venlig Omtale, for jeg husker da en Lejlighed, hvor to unge Piger fra et andet Sogn kom og bad om Tilladelse til at se vor Have.

Men det, der fremfor noget andet gav vort Hjem og vor Barndom sit Præg, det var Skolen, den grundtvigske Friskole, hvis Lokaler var et Skur i Sammenligning med vor Tids Almueskoler, men hvor der paa den anden Maade var saa højt til Loftet som paa Christiansborg Slot — den Skole, hvor man fremfor noget andet Sted har stolet paa, at glade Børn bliver ogsaa gode Børn — den Skole, hvor vi — som man sagde i Sognet, „ingen-ting lærte“, fordi vi ikke lærte udenad — men hvor vi dog fik ligesaa god Færdighed i almindelige Skolekundskaber, som man fik i Statsskolerne. Og i Stedet for Katekismens døde Remser fik vi Lov at synge os ind i alt det vakreste og dybeste, som de største i vort Land har drømt om, at den enkelte og vort Folk kunde naa frem til. Jeg kom til at gaa til en Lærer de første Aar, som uden et Øjeblik at tvinge os havde saa godt Styr paa os, at han — som Mor — ikke havde nødvendig hverken at straffe eller skælde ud: blot han saa hen paa os, saa blev vi rolige og passede vor Bog eller Tavle.

Jeg kan ikke høre en af Ingemanns Morgensange uden at mindes de skønne Sommermorgener, da vi strøg af Sted til Skolen i den gladeste Forventning; vore „Plyshoser“ blev vaade af Dug, vi fik vore Tæer vaskede; noget, der jo ikke dengang hørte til Dagens Orden — men Solen havde jo allerede gjort Duggen lunken, saa det var helt behageligt, og vi lavede „en Slaw“ i Græsset. Men det var alligevel godt at faa anbragt Fødderne, hvor Solen faldt paa, naar vi sad i Skolen. Men hvor sang vi med Varme og Glæde og inderlig Fordybelse Ingemanns og Grundtvigs Morgensange, især var der een, jeg holdt meget af: „Morgenhanen atter gol, slog med dugget Vinge“. Vi sang jo alle Grundtvigs bibelhistoriske Sange, og man maa jo undres over, at Statsskolens Lærere kan være saa emsige med at proppe Børn til Halsen med Dogmer og Forklaringer og døde Remser, at der ikke kan blive Tid til at synge disse Sange, der er Liv for baade Gamle og Unge. Det samme gælder vore historiske Sange. Læreren havde den gode Skik, at den sidste halve Time om Formiddagen, naar vi havde arbejdet ihærdigt og trængte til Forandring, saa læste han højt for os: Ingemanns Romaner og Historier, Bjørnsons Fortællinger og lignende. Ingen, der som Barn har oplevet dette, glæmmer det nogensinde, vi sang med Graad i Hal-

sen „om Danmarks Kvide der lød en Sang“ og „Kommer hid I Piger smaa!“ og vi jubledes og sang, saa det næsten løftede Taget: „De dansede sig paa Slottet ind — med dragne Sværd under Skarlagenskind — Slottet det er vundet.“ Mon Børn nogensinde, i noget Land, har faaet en saa lys og varm og festlig Indvielse til Livet, som Børn i disse første grundtvigske Friskoler? (Koldske Friskoler, skulde man maaske hellere kalde dem).

Kun to Aar fik jeg Lov til at gaa til denne uforlignelige Lærer. Hans sørgelige Død hin Novemberdag 1885 var noget af det tungeste i Friskolens Historie. Men ogsaa siden hans Tid havde vi gode Lærere, men højt op over dem rager Jens Byskov, den senere Undervisningsminister. Vi havde ham bare i to Maaneder, men hvad han fik udrettet med os i den korte Tid, lader sig slet ikke beskrive! Det er ikke for meget sagt, at han i to Maaneder lærte os ligesaa meget som Mølgaard Nielsen, der slet ikke var nogen daarlig Lærer, i samfulde to Aar. — Han var en genial Skolemand og han kunde gøre Arbejdet til en Fest, vi græd, som vi var piskede, da vi sagde Farvel til ham, og jeg kan ikke fortie et kuriøst men indtagende Træk hos denne Mand, der altid yndede at fremstille sig selv som det kølige Forstandsmenneske: Vi sang hver Dag, hver eneste Dag, to Sange i hvis Handling Forstanden er suspenderet. Det var: „Og skøn saa er hun Linden, imens hun mon gro“, og „Hr. Vismer han red sig til Elverbro“.

Vor Tid var jo delt mellem Skolen og Arbejdet hjemme, vi fik som alle Gaardmandsbørn tidligt lært at gøre os nyttige. Indtil jeg var ni Aar, havde vi en gammel Røgter, en original Størrelse, paa en Maade svagt begavet, en Fortvivlelse for „bitte Nørregaard“, da han gik i Skole, Lærdommen bed ikke paa ham. En Dag blev Læreren saa forbitret, at han tog Drengen i Benene og holdt ham ud over Brønden. — Om det hjalp, ved jeg ikke. Han havde ellers en enestaende Hukommelse paa visse Omraader, han førte saaledes ikke Bog over Køernes Bedækning, det havde han i Hovedet. Han var ligeledes helt paa det rene med alle de Børnefødsler, der havde været i Sognet i hans Levetid, og hvordan Vejret havde været Fødselsdagen. Han var tro som Guld, men ikke noget Ordsmenneske, nej, tværtimod. Fader var næsten hele sin Regeringstid saa heldig altid at have en god, tro Karl, men det siger sig selv, at naar han næsten alene skulde gøre Arbejdet i Gaarden — og Far var aldrig meget for at holde Daglejere — saa blev mange nyttige Smaating ugjort i Gaarden.

En mærkelig Skik paa den Tid vil jeg nævne: Drengene i en Gaard, Sønerne, kom tidligt ud at sove i Karlekamrene og Døtrene i Pige-kammeret, selv om Stuehuset i og for sig var stort nok til, at Børnene kunde have sovet herinde. Laust, min to Aar ældre Broder, sov altid hos Karlen, og jeg i den anden Seng, hvor jeg altsaa delte Seng med Daglejere, Børster og andre tilfældige Tilrejsende. Det hændte ogsaa nogle Gange, at disse var fyldt med Lus — saa blev der jo en haardnakket Renselsesproces. Karlekamrene var jo dengang primitive, i vort var der ikke dobbelt saa megen Plads, som Sengene indtog. Gulvet var Mursten, Sengstederne mere end tarvelige med Halm i (det var forøvrigt varmt og godt), Sengetøjet groft men ellers varmt nok, der var flettede Halmmaatter, saa Sengetøjet ikke

berørte Muren — det lunede godt — Kamret havde jo direkte Forbindelse med Stalden, Døren stod gerne aaben (Vinduet kunde, saa vidt jeg husker, ikke lukkes op, og „frisk luft“ ansaas for skadelig), der var en stram Ammoniakduft i Kamret fra den omtalte Vandpyt lige udenfor; naa, den gene-rede os da ikke, men hvad der ikke var rart, det var den Mængde Rotter, der huserede i Kamret. Det var ganske underhulet af Rotter. Om Aftenen naar Lyset var slukket, og vi laa og sludrede, hørte vi dem gerne skrabe i Senghalmen eller bag ved Maatterne. Det brød vi os ikke om. Kom der en spadserende over Sengen, saa gav vi et Spjæt i Dynen, saa Dyret gik paa Hovedet ud paa Gulvet med et arrigt og forskrækket Bjæf. Det morede vi os over. Men det hændte, at vi vaagnede om Natten ved, at de traadte os i Hovedet med deres kolde Kløer! Saa skal jeg sige, vi blev vaagne, og saa varede det lidt, før vi faldt i Søvn. Men havde vi faaet Valget imellem at ligge derude eller sove inde i Stuehuset, saa tror jeg, vi havde valgt det første. Vi gassede os i de gode, varme Hylsklæder og den lune Staldluft, og Dreng vil jo altid gerne være sammen med de voksne og samle Livsvisdom; og det skal siges til Karlens Ros, at „Karlekammersnak“, raa og skidden Tale, førte de ikke derude. Maaske var det Fars og Mors Afsky for den Slags, som de respekterede; de kunde vist ikke have set Mor i Øjnene, hvis de havde ført saadan Tale i hendes Børns Nærværelse.

Vi begyndte at hjælpe til med at luge Roer, saa snart vi blev saa gamle, at vi kunde skelne mellem en Turnips og en Agerkaal. Det var et endeløst Slid! Jeg husker, hvordan vi laa og kravlede nede paa „Fælleden“; i tørt Vejr var Lerknoldene saa haarde ved Knæene, at det næsten ikke var til at taale, og i fugtigt Vejr fik vi næsten en Tomme Ler klæbet til Bukser og Hænder. Der var mange „Rokker“, som Dagen efter stod og grinede efter os, uskadte. Nogle sørgelige Renseplove havde man, jeg tror nu heller ikke, at Far kørte saa tit med den, som det havde været nyttigt, hans Vilje var den bedste, men saadan at være bundet til stadigt Arbejde, Dag efter Dag, nej, det holdt han ikke ud ret længe. Han lærte aldrig at luge, saa der blev „Gang i det“, det sidste Aar, Laust var hjemme, laa de en Dag Side om Side og lugede, men Karlen regnede ud, at skulde Lugningen foregaa i dette Tempo, saa blev vi ikke færdige med at tynde ud før hen i Oktober.

Far kunde bedst det, han havde lært hjemme i Nissumby, i dette var han kyndig nok; de nyere Ting havde han svært ved at lære. Og for at ingen skal sige, at jeg hovmoder mig over min Far, skal jeg tilstaa, at jeg har det paa samme Maade: Ting som en Petroleumsmotor eller en Malkema-skine eller Binder vil jeg ikke have med at gøre. Jeg bruger Møllen, fær-dig, jeg befatter mig ikke med Troldom (som man siger). Men med saa-danne Ting som Hø og Korn og dets rette Bjergning var han kyndig nok. Jeg har ikke en eneste Erindring om, at noget er blevet ødelagt i Laden, fordi det var kørt for tidligt hjem, noget som dog adskillige kyndige Land-mænd har oplevet. Kneb det, og det kan være vanskeligt at vurdere i en vanskelig Høst, om Korn netop har den Tørhedsgrad, at det kan køres ind, saa bad han Mor følge med ud til Kornraderne. Og der har jeg et Minde om dem, der staar saa tydeligt for mig, som om det var hændt i Gaar:

Mor bøjede sig ned over Negene, undersøgende dem og med et fjernt Udtryk i Øjnene, som om hun lyttede efter Stemmer fra Fortiden, Fædreens Stemmer, godt gemt i hendes trofaste Sind. Saa rejste hun sig op og sagde beslutsomt: „Jo, jeg tror godt, det kan køres hjem!“ Det er vel overflødigt at bemærke, at Far altid lød hendes Raad, og jeg ved intet Eksempel paa, at han fortrød det.

Hun havde i den Grad taget alting i Gaarden ind til sit Hjerter, at naar hun havde afsagt sin Kendelse, saa skulde den være rigtig. Det var, som hun fik Bud et eller andet Sted fra, selv om Smaating, som vi havde staaet os ved at lytte til, men som hun ikke altid kom frem med for ikke at saare Far eller svække hans Husbondstilling. Et lille Eksempel: Vi havde en 1ste Præmiehoppe, og Far fantaserede naturligvis om, at der paa den kunde blive tillagt en Hingst, der kunde slaa alle Rekorder og hjembringe en Sum, der kunde bringe ham over alle Vanskeligheder. Saa blev det bestemt, at den skulde — sammen med sit Føl — ned til „Munkedal“ i Salling og være der i tre Uger for at blive bedækket. Det var der jo ikke saa lidt Bøvl ved, men den kom derved. Og der kom ikke noget ud af det, Hoppen blev ikke med Føl. „Det tænkte jeg nok“, sagde Mor stilfærdigt, „jeg følte det, den Morgen, de tog af Sted, at det vilde der ikke blive Held ved!“ Fars Kærlighed til Heste var rørende, Følhoppen var saa ganske klar over, at naar Far var Kusk, bestemte den Farten; om de, der var paa Vognen, knagfrøs, det blev deres Sag, men Hoppen skulde ikke overanstrenge.

At komme med en eller anden ud i Sognet og mægle paa en Hestehandel det var for Far og mange af hans samtidige som for mig at se et nyt Skuespil af Kaj Munk. Kom der en Hestehandler eller Kreaturhandler ind i Gaarden og opfordrede Far til at følge med og mægle, saa skulde der være sære Ting paa Færde, om ikke Far fulgte med.

Bønder havde det nu nemt dengang, manges Dag gik som den Mands, som jeg ikke vil nævne (det var ikke Far): Han sov til Kl. 10, saa fik han sin Morgenkaffe, gik ud og „vendte sine Bukser“ og dryssede lidt omkring til Middag, spiste Unnen, sov Middagssøvn til Kl. 3-4, saa iførte han sig sit velbørstede Tøj og „gik i By“, kom hjem hen paa Natten. Andre, der „skiftede deres Heste hvert år“, kunde forslaa et Par Maaneder med at gaa paa Hestehandel — for at faa købt — 2 Heste.

Far kom nu som Regel hjem i sømmelig Tid — naar han da ikke netop var falden i et Spil „Firkort paa femte Haand“, for det havde han en Svaghed for. Stadigt Arbejde om Vinteren, noget, der bandt ham fra Dag til Dag, kunde han som sagt ikke med. Han prøvede nogle Gange at passe Svin (efter Niels Kvisgaards Raad, „for ellers kan man gaa og komme i Tanker om, at man er ingen Nytte til i Gaarden“), men hverken hans Nerver eller hans Taalmodighed kunde svare til det. Hans Svinespand blev hyppigt borte — saa snuppede han den rengjorte Malkespand, naar han skulde hente Vaskopvand, og Mor tog den taalmodigt og skrubbende den ren nok engang.

Men en Yndlingsbeskæftigelse havde han om Vinteren: at strigle Studene. Meget værd var det ikke, for han stod bare og glattede dem lidt hen

ad Ryggen med Striglen, Børste brugte han aldrig, men han nød det, det styrkede hans Lyssyn at se den Række Stude, gode Stude, som vi altid havde; og saa snakkede han med os om sin økonomiske Stilling — uden dog at gaa i Detaljer — men Synet af al denne Studepragt kunde virke paa ham som Vin, saa han antydede, at han nok i Løbet af faa Aar kunde betale Gaarden ud, blive gældfri. Men saa tidligt begyndte han nu ikke at fantasere for os, at vi nogensinde troede paa det.

Der var Højspænding i Gaarden, naar Studene skulde leveres; om Vinteren — og det var Leveringstiden — skulde vi jo ud i Mulm og Mørke med de uvane Dyr. Men da fik vi Kaffe og Smørrebød, Sigtelmellemmader i Masse, noget vi ellers kun fik til Højtiderne. Det var Karlearbejde at faa Dyrene til at bevæge sig i den rigtige Retning, men min yngste Broder, Peder, Faders udtrykte Billede, var ikke til at styre, han vilde med i Legen. Engang trak vi til Lemvig i et forrygende Snevejr, vi æltede i Sne „til midt Ben“, der gik da heller intet Tog, da vi kom til Stationen, vi maatte hjem igen — i Snefoget. Og Laust gik og drillede Peder: „Det var endda godt, du kom med, Peder, synes du ikke, det er en skøn Tur?“

At komme hjem til Stuens lune Hygge fra saadan en Tur eller fra Snekastning, hjem til Mors Omsorg, og blive bænket om det lange Bord foran et dampende Fad med kogt Mælk og Smørrebød, det gode hjemmebagte Rugbrød — det kan næsten ikke beskrives, saa godt det var!

Saadanne Strabadser regnede Far nu for intet, han havde et Jernhelbred; nej, han havde dem, der var værre. Jeg husker ham saa godt i de korte Vinterdage ind under Terminen og Julen, da sagde Far saa lidt, da kunde han gaa i By Dag efter Dag og komme træt og fortænkt hjem. Vi havde tidligt en Fornemmelse af, at det var noget med Penge. Og Mor gik der hjælpeløs, men fuld af den ømmeste Medfølelse, ikke at hun sagde noget, men hvor stred hun med det; for havde det staaet i hendes Magt, saa havde hun hjulpet ham med det, men dette maatte han klare alene.

Men naar hun havde „fundet hans Tøj“ og knyttet hans Halstørklæde, saa kunde det hænde, at hun gav ham et Kys med ud paa hans trælse Vandring, noget vi ellers aldrig saa.

Men naar saa Far „fik det ordnet“, og det fik han jo altid, og vi samlede om Julebordet og den dampende Suppe, og Far foldede sine Hænder og bad Bordbøn — og saa sig om — tog os ind til sig allesammen, da var han saa fuld af ydmyg Taknæmmelighed, at Ord ikke kan beskrive det. Han havde været tilstrækkelig beklemt til, at „Glædens Harpe kunde blive stemt“, som skrevet staa, og netop med dette til Baggrund blev de Juleaftener, vi oplevede sammen med dem, Takkefester uden Lige.

Men Julen i Sandholm bragte i min Barndom og første Ungdom tillige noget andet, nemlig Bud fra en større Verden end vor. Min ældste Broder, Jacob, læste tre Aar i Viborg og 5-6 i København; at han kom hjem til Jul, var en Selvfølge. Min næstældste Broder, Laust, rejste i en ung Alder til Norge, senere til Amerika og saa igen til Norge. Fra Amerika kunde vi ikke vente ham til Juleaften, men det var altid spændende, om han kom

hjem fra Norge. — Det var vel ikke saa lige en Sag at tjene Penge i et fremmed Land — han holdt os gerne hen i Uvished, men han kom altid.

Naar den mere alvorlige Del af Julen var overstaaet, saa strømede det ned over os med Beretninger om deres Oplevelser. De var begge gode og livlige Fortællere og havde paa hver sin Maade Evne til at komme med der, hvor der skete noget. Og Jacob spillede Violin, han var meget musikalsk, og det var hans Lyst at samle saa meget sammen af det lyse og gode i København som muligt og dele det med os. Og vi sang — ja, hvor er der sunget i Sandholm, lige fra Mor flyttede derind, og til Kristiane flyttede ud — !

Baade Far og Mor elskede Sang og Musik, levede i det som faa, hvad betød det ikke for dem med alle de Sange, vi lærte i Friskolen! De førte dem lige ind til Nerven i den grundtvigske Folkehøjskole og forberedte, nej, beredte Vej for den Valgmenighed, der blev oprettet. Knud Thøgersen nævner i sin Bog tre Kvinder som denne Menigheds stærkeste Støtter; de to var af Friskolekredsen i Nr. Nissum. Hvor elskede vi Hostrups Ungdomssange, som vi lærte efterhaanden, som de fremkom; de har stivet os af mange Gange. Jeg husker saaledes: „Vi fik ej under Tidernes Tryk“, den kom til os i en forsagt Stund, men var som skrevet til os, vi var helt grebne af de mandige Slutningsord: „Dagens Møje, Kampens Lue — aldrig i os skal det kue!“

Var det sært, at Far og Mor kunde trænge til Opmuntring! En Bonde- mand med mange Børn kunde dengang saa lidt som nu tænke alvorligt paa sine Børns Fremtid uden at faa Hovedpine. Jacob var begyndt at læse i blind Tillid til Forsynet Moster Karen og Morbroder Jens Bjerg, Ane Marie blev vel forsørgt i Klostermølle, en himmelsk Tilskikkelse for hendes støtte-trængende Søkende; men „det brede vore jo tilbage“, som Manden sagde, da han havde Skovlskaftet i sig. — Ogsaa Karen blev gift, og godt gift, men det var ikke fri for, at Laust gav nogen Grund til Bekymring; han havde været to Aar i Norge, to Aar i Amerika uden at faa fat paa noget, der passede ham. Han kom hjem i Sommeren 1896 for at gaa paa Session, men hvad saa med ham? Jeg havde været hjemme siden min Konfirmation, var nu Forkarl og kunde ligeledes gaa paa Session. Saa begyndte det at spørge i Hovedet paa os, om vi to kunde købe en Gaard og drive den i Fællesskab.

Penge havde vi ingen af, men her maa jeg meddele et Træk om den ubegrænsede Tillid, som Moder nærrede til sin Broder, Jens Bjerg. Forholdet til ham havde altid været venskabeligt, men dermed var det sagt; nogen videre Forstaaelse mellem ham og Far var udelukket, de var alt for forskellige i Natur og Indstilling. Men da vi talte med Mor om vore Planer, sagde hun med en Sikkerhed, som egentlig undrede os: „Gaa I trygt op og tal med Jens Bjerg om det, han svigter jer ikke!“ Vi talte nu først med Svoger Tovborg, der erklærede sig villig til at gaa i Tøjet, hvis Jens Bjerg gik med.

Jeg mindes med dyb Taknemmelighed den Modtagelse, vi fik hos Jens Bjerg, da vi en klar Septemberdag sad overfor ham i Folkestuen — han sad paa Skammelen, vi lige overfor ham paa Bænken. Hans levende ud-

tryksfulde Ansigt viste tilfulde de Betænkeligheder, han med god Grund kunde nære, for han var en forsigtig Mand, og — som han sagde: „Man skal i en vis Forstand holde af Penge!“ Det gjorde han i al Ordentlighed. Der kunde have været god Mening i, om han havde sagt: „Det synes jeg er for tidligt! I er kun 20-22 Aar gamle og ser yngre ud — bliv nu færdig med jeres Soldatertjeneste først og se jer om, lær lidt af andre Landmænd i 2-3 Aar, saa kan vi tales ved igen.“

Der kan ikke være Tvivl om, at han har anset det for Daarskab — men der har været noget, som tog ham om Hjertet: Vi var hans yngste Søsters Dreng, og her kom vi til ham, den barnløse, enlige Mand, med en Tillid, som man kun viser dem, hvis Godhed man er fuldkommen sikker paa. Her var noget, der var stærkere i ham end alt andet, disse Søskende paa Bjerg maa have været knyttet til hinanden med større Inderlighed end ret mange Børn af samme Forældre — det røbede sig i den Tone, hvormed Mor nævnede „Bror Jens“ og han „Søster Mette“. Og jeg tror næsten ogsaa, det har tiltalt ham, at vi ikke tænkte paa at købe en helt lille Gaard. — Han var Storbonde! Skulde han til at gaa i Tøjet for os, saa var det noget af en Tilfredsstillelse, at det blev en Gaard af nogenlunde Størrelse. Jo, ja, han skjulte ikke sine Betænkeligheder, men gik Tovborg med, saa skulde han ikke holde sig tilbage; saa kunde vi godt regne med ham.

Det Aar, der nu fulgte, var skæbnesvangert for Far og Mor og Sandholm: Laust og jeg blev begge taget paa Sessionen, og ikke desto mindre købte vi Sønderskov paa Venø om Vinteren — Laust havde trukket et højt Nummer — og en Dag sidst i Marts tog vi to Brødre for stedsse Afsked med Sandholm; Far og Mor fulgte os ud gennem Haven, tunge i Sindet, og blev staaende der, hvor deres Hus senere blev bygget, et Par gamle Folk, der saa et Par af deres Alderdoms Støtter, Drengene, forsvinde over Bakken for at gaa ind til et livslangt Slid med en forsømt Gaard.

Det var Synd for Far og Mor! De kunde haft god Brug for en af os! Men at denne ene vilde blive mig, var jeg klar over, Laust vilde aldrig i Verden kunde trives som Karl i Sandholm. Og jeg syntes, jeg havde taget min Tørn i Gaarden; og at Far hellere vilde se min yngre Broder, Peder, som min Efterfølger end mig, var jeg klar over. De var to Alen af et Stykke, Stemningsmennesker. Peder var en dejlig Dreng, og han havde den Stadighed i Arbejdet, som Far manglede, men nøgterne Bekymringer laa ikke til ham. Faders Stemnings-Landbrug maatte jeg finde mig i, men bøjede mig for det, naar det blev bestemmende hos min yngre Broder, det følte jeg, at det vilde blive mig en Umulighed. Laust og jeg vilde kunne udfylde hinandens Mangler, mente jeg. Peder var 17 Aar og allerede en værdifuld Hjælper i Gaarden, nu maatte han og Far se at bringe det bedst mulige ud af det.

I Maj var jeg hjemme — som Soldat — til Søster Karens Bryllup, men da var Broder Peder dødsygg, han døde kort efter, og nu var Far alene og henvist til fremmed Arbejdskraft; vi sad fast herovre, lænket til en Gaard, der gav svimlende Underskud de første Aar. Det første, jeg oplevede, da jeg i Oktober kom hjem, var, at Laust sagde til mig: „Nu har jeg slidt her

som et Dyr i Sommer, men jeg forlanger intet for det. Vil du slette mit Navn i Skødet, skal du have Tak.“ Jeg sagde: „Nej, Tak! Vi var to om at købe den, vi maa ogsaa være to om at drive den. Rende fra den kan vi jo ikke.“

Hvordan Laust et Par Aar efter slap ud af Klemmen, og det ogsaa efterhaanden lysnede for mig, skal jeg ikke komme nærmere ind paa; „det er en anden Historie,“ som Kipling siger. I de Aar, der fulgte, var jeg flittig til at tage hjem til Sandholm, de var jo altid saa glade ved at se mig, og det var Mor en Betyggelse, at jeg, saa vidt det var mig muligt, fulgte med i Bedriften og raadede Far det bedste, jeg kunde. Men naturligvis savnede de denne Sønne-Støtte, som Gaardfolk med mange Børn ellers altid plejer at kunne regne med. De beklagede sig dog aldrig eller bebrejdede mig noget; Peders Død kunde jo da heller ingen forudse, men jeg mindes en Sommeraften, langt over Fyraften, vi stod ude Vest for Gaarden og lagde Mærke til Sønnen i Grøngaard, som endnu gik og rensede i Roerne. Da sagde Mor paa sin stiltfærdige Maade: „Ja, jeg vil sige, at det tit har været haard ved mig, naar jeg saa Sønnerne i Grøngaard gaa og pløje.“

Faders økonomiske Forhold blev jo ikke bedre i disse Aar, og Mor gik med en trykkende Følelse af, at de vistnok forværrede sig. At gaa Far paa Klingen og bede ham lægge Kortene paa Bordet og gøre Rede for, *hvordan* det var, hvor stor Gælden var, nyttede ikke: det vilde han ikke — det skulde *han* nok klare. Han haabede vist hele Tiden — som Mr. Micawber — paa, at „der skulde vise sig noget“.

Laust var nu igen i Norge og drev en ret indbringende Uldhandel, jeg sad fast her og med Søren Urup og Kristiane som Kompagnoner, og de var ikke villige til at give Slip paa mig; men Mor ængstedes for, at Gælden en Dag skulde være groet op over Gaardens Værdi, saa hun ønskede i høj Grad at slippe den, mens de endnu kunde „svare enhver sit“. Og i Foraaret 1903 bøjede Far sig saa for hendes og vores alles Ønsker og afstod Gaarden til Søren Urup. Det var vel nok en af de tungeste Dage i Faders Liv, og havde ikke Mor saa indtrængende ønsket det, var han aldrig gaet ind paa det. Ved Kristianes Afgang manglede jeg jo en Husbestyrerinde, og den Plads kunde Mor tilfulde udfylde. Min yngste Søster Stinne, der lige var konfirmeret, fulgte med og tillige stakkels Katrine, der jo aldrig blev andet end et stort Barn.

Far og Stinne var, saavidt jeg husker, taget herover først, Mor og Katrine vilde komme til Klop fra Eftermiddagsdagsvognen; og saa var jeg tankeløs nok til at tage til Struer i Stedet for at tage imod Mor ved Kloppen. Mor har siden fortalt, at det var en saare tung Stund for hende, da hun stod der paa den blæsende Klop med stakkels Katrine ved Haanden — „men“, føjede hun til, „det hjalp jo, da du kom hjem og hilste glad paa mig, og jeg gik ind i en Husgerning lig den, jeg var vant til“.

Far følte sig som en slagen Mænd i lang Tid, „nu er jeg jo ingenting mer“, sagde han; Mor syntes, at jeg hjalp hende saa godt med „at bære Far ud over det“ — det var en ufortjent Ros, jeg hjalp hende ikke Spor, men jeg tog den Nytte af ham, som jeg kunde, og var Arbejdet af den Art, at

det interesserede ham og ikke var for strengt — og ikke varede for længe, saa spredte det vel hans Tanker en Smule.

Vi havde det saare godt sammen i de tre Aar, de var hos mig, og selv om de savnede noget — Valgmenighedskirken f. Eks. — saa var der en stor Byrde taget fra Mor: Nu var Sandholm-Gælden ude af Verden, og min nærede hun ingen Ængstelse for.

Men det var dog en Glædesdag for dem, da de i Sommeren 1906 flyttede tilbage til Nisum og tog Bolig i Huset ved Sandholms Have, der hvor „Sol og Sky gik ned bag de vante Tinder“. Saa var de hjemme igen, og Mor kom snart i et godt Forhold til Børnebørnene i Sandholm. Det er sjovt med Mødre: de kan til Nød se Fejl hos deres egne Børn og tugte dem for det, men over for Børnebørnene strækker de Gevær, dem holder de med i tykt og tyndt, hos „Bedste“ faar saadanne lykkelige Unger altid Medhold. Det kan altid have sine Vanskeligheder, hvor Unge og Gamle skal leve saa tæt ind paa hinanden, men Mor og Kristiane vilde nu have Fred og Forstaaelse, og det fik Mændene saa indordne sig under. I det hele og store var Forholdet godt imellem de to Husstande, og Børnebørnene havde de Gamle megen Glæde af. Mor havde et af de første Aar et lettere Anfald af Apopleksi, men det fortog sig heldigvis, saa hun næsten til sin Død kunde passe sit Husvæsen, og Far fejlede aldrig noget i de 20 Aar, han tilbragte i Huset som „gammel Mand“. Han var kun syg i et Par Dage, før han døde, i April 1926; Mor overlevede ham i fire Aar.

Men før jeg forlader „Sandholm“, vil jeg dvæle lidt ved et Træk, der var karakteristisk for Tiden og den grundtvigske Bevægelse, ikke noget særegent for mit Barndomshjem men noget, der var fælles for alle Nissumby-Sønnerne og deres Hjem, og det var deres dybe Ærbødighed for „det levende Ord“ og deres Tillid til, at det havde Evne til at danne os efter Guds Tanke. Og dernæst deres lige saa udprægede Iver for, at vi fik vor Part af det glade og festlige i Livet. Hos Mor laa Melodierne til de gamle Tur-Danse Side om Side med Salmemelodierne, hun kunde lige saa lidt finde sig i, at vi sang og spillede de første forkert som de sidste; den gode og naturlige Livsglæde skulde have sin Plads, ellers vilde vi blive nogle forkrøblede Stakler.

De skyede i Sandhed hverken Møje eller Anstrengelser, naar det gjaldt om at komme hen, hvor der „var noget godt at høre“. Foran er fortalt om Kirketurene de fire Mil til Fjaltring, dertil kunde føjes Køreturene til „Vennemøder“ i Bøvling; Kirkefærd til Lemvig i alt Slags Vejr var heller ikke ligefrem Lystture. — Naar jeg tænker paa disse Køreture om Vinteren, Blæsten, der iskold og uhindret susede ind fra Thyborøn eller Odde-sund, Følhoppernes Luntetrav, vore iskolde Fødder, der trængte til den nødtørftige Varme, vi kunde samle op ad de mange Trapper til Kirken, ja, saa synes jeg, de har fortjent en lille rimelig Himmerigspant alene paa denne Konto.

Men selv i den travle Sommertid kunde vi lægge alt Arbejdet til Side for et Vennemøde i Holstebro, Vandborg eller Dybe; og vi Børn eller Unge skulde helst med — vi vilde ogsaa gerne, og vi lyttede opmærksomt og

interesseret. Men uden Anstrengelse var det ikke! — Ofte maatte vi staa op i de stopfulde overophedede Lokaler i flere Timer. Det var vore Forældre en Glæde, naar vi ytrede Ønske om at „høre noget“. Jeg sad en Dag og læste i Avisen, at Holger Begtrup vilde tale i Holstebro om Digteren C. Hostrup og ytrede: „Det gad jeg høre“. „Ja, det skal du ogsaa faa Lov til“, sagde Mor. Dette var en Tilladelse, jeg kom af Sted, det blev en Spadseretur på 5½ Mil og en Jernbanebillet, men jeg fortrød det ikke, jeg husker endnu dette Foredrag.

Men ligesaa behjælpelige var Far og Mor, hvis der skulde være Høstgilde i Kvisgaard eller andetsteds — ikke at tale om Familiebryllupper. — Far var altid den glade Kusk for os, naar Turen gik „Østerpaa“ til Slægten, og jeg ser saa tydeligt for mig Mor, naar vi endelig var blevet færdige og var kommet i Stadsen allesammen, og hun havde „passet os op“ allesammen, saa stod alle Døre og Skabe og Kister vindaabne, og alting flød; der vilde blive noget at rydde op, uha! Men der stod hun ligesaa glad som vi, fuld af Forventning om den Glæde, vi gik imod, mens hun havde et drøjt Stykke Arbejde at faa fra Haanden. Men naar vi saa sent paa Natten eller hen paa Morgen vendte hjem, saa buldrede vi leende og snakkende ind til dem, Pigerne slog sig ned paa Sengestokken, og saa fik Mor et friskt Referat af Festen: hvem der var, hvad vi spiste, hvem der sværmede for hvem, og hvem man mest havde danset med, hvem der havde glimret, og hvem der havde dummet sig. Far bad gerne om en Mellemmad, helst med fedt Faarekød. Saa fik da Mor for saa vidt Del i Høstgildet, som hun mistede noget af sin Nattesøvn — Far tog senere Revanche — men disse Morgenbesøg vilde Mor vist nødig have undværet.

Var det sært, at dette Hjem trak i Børnene, drog dem til sig, ofte over lange Afstande! Vi kunde med fuld Ret gøre Hostrups Ord til vore, naar han sang:

„Mit Hjem, mit Hjem, min Længsels Bo,
hvor Livet farvet strømmer og aldrig mat sig slaar til Ro“.

Hos Markus Bjerre på Venø

Forfatteren Bertel Budtz Müller skrev i 1941 i ugebladet „Landet“ om et besøg på Venø hos Markus Bjerre:

Markus Bjerre vidste, at jeg kom fra Salling, og han sagde derfor til mig, at det var noget Snyderi med den Regn, Skyerne og Bygerne over Fastlandet havde lovet ham. Jeg troede endda, du var kommet med den! Vi huser jo alle de hede, tørre Dage i Sommer, saa man forstaaer Markus Bjerres Skuffelse over at modtage mig i straalende, tørt Solskin. Jeg kom over fra Struer med Postbaaden, der føres af Skipper og Landpost Svarre. Fra Markus Bjerres Gaard paa Sydenden af Venø, Sønderkov, strækker der sig en lang, dinglende Bro ud i Fjorden, med Skinnespor til Mælkejungerne. Og yderst ude paa den stod han altsaa og tog imod mig. Og dér var det, han straks beklagede sig over Vejret.

Jeg maatte jo undskylde mig: ganske vist laa Tordenskyerne tungt inde over Kaas Hoved og mod Sydøst langt ned i Fjends, men de syntes at vige uden om Venø og Bredningen. — Det er et galt Vindhjørne for os herude. Men kom nu i Land og lad os se paa Sagerne, og Markus Bjerre balancerede foran ind ad den vaklende Bro mod det faste Øland, mens hans lille hvide Hund fo'r i Forvejen, glad over at have en Fremmed at gø ad og blive Venner med. Mens man gaar med Markus Bjerre, slaar det En, at man egentlig bliver forbavset, hver Gang man er stedt for en af den berømte Bjerremands Slægt, der har fyldt saa voldsomt her i det søndenfjordske Nordvestjylland. Man har en Forestilling om noget stort og drabeligt, noget stærkt og „bjerg“agtigt, det ligger i Ordspillet med Slægtsnavnet, og saa er det bare smaa lune Mænd, der graaner tidligt, men stærke og brede, baade af Statur og Sind, uomgængelige i Landet, for saa vidt svarende godt til Forebildningen om dem. Niels Bjerre, Malerkæmpen i dansk Kunst, uforgængelig Gubbe og lige ung, og her paa Venø Markus Bjerre, Digter og Fortæller, viis Mand med en sproglig Genialitet, der først bryder ud i Halvtredsarsalderen, efter at det værste Slid med at drive en stor sløj Gaard op sammen med en Børneflokk paa fem Dreng og fem Piger er til Ende. Markus Bjerre maatte laane til Færgepengene den Dag, han havde købt Sønderkov i daarlig Stand, endda var den ringere, end han havde vurderet den til. Uren og udpint. Der gik elleve Aar for ham — i de første Aar sammen med en Broder, der dog hurtigt blev træt af Sliddet og udvandrede — inden han turde gifte sig, men, som han selv siger det med et forelsket Blik hen mod Køkkendøren, hvor Fruen lige er forsvundet, saa fik han jo ogsaa en dejlig Kone, der passede ham og Gaarden og Haven og de mange brillante Børn. Ulykker har vi ogsaa haft, Gaarden brændte første Gang i 1923, og saa i 1932, der skulde Mod til at bygge den op igen, men vi blev da enige om, min Kone og jeg, at vi vilde blive her, og der var da det Held i det, at vi ikke behøvede at købe nye Tal til Byggeaars-tallet over Ladeporten! Markus Bjerre peger ned over sin statelige Gaardsplads med Møddingen i Midten mod Portalen over Ladeporten; vi behø-

vede kun at bytte Totallet om, saa blev 23 til 32. Og det tiltalte mig, a er jo ikke saa lidt fedtet af mig, skal a sige helt ærligt, og det er jo ikke med min helt gode Vilje, at her nu er stadsstuer med Tæpper og Bjælker og Maling og den Slags, men de andre vilde jo have det, saa maatte a jo frem med Pengene. Nej, svarer han lidt bidsk til en stilfærdig Bemærkning, om det nu ikke havde været rart at faa Møddingen flyttet Østen om og ud af Gaardspladsen, naar Gaarden dog skulde bygges op, nej, en Bondes Mødding skal ligge i Gaarden, det er den, der nærer os, og det er den, det hele bygges op om, og Markus Bjerre ser med sit mest uomgængelige Udtryk paa den fint friserede, vel duftende og kraftige Mødding, inden han byder ind i sine Stuer, der er præget af moderne Bekvemmelighed, parret med gammel ædel Bondefunkis. Faa, men gode Malerier paa Væggene i Øverstestuen, der selvfølgelig gaar tværs gennem Huset med Lys fra tre Sider. Her tager Fru Markus Bjerre sig moderligt af En. Roligt og u hastigt, skønt hun forestaar saa stort et Hus og selv passer sin ikke mindre Have, der bugner af Frugt og Blomster, giver hun sig Tid til at gaa for Borde, som er dækket af Egnens Kost: Torsk fra Havet, der her er saa nær, og hvis Vind krøger Træerne mod Øst, Faarelaar, røget og speget hjemmesmeltet Fedt, andet Faaresul af en saadan Karakter paa det ligeledes hjemmebagte Rugbrød, at man forstaa Johannes Buchholtz, der lukkede Øjnene og krævede absolut Stilhed i Stuen, mens han spiste det. Kun Markus Bjerres Dram kan atter løсне Tungen til Lovprisning af Husmoderens Kunst, en Lov, hun stille og sikkert tager imod. Men vi maa ud til det dagligdags, siger Markus Bjerre, og mens der spændes for Jumben, gaar vi gennem Udhusene med Plads til meget større Besætning, end disse reducerede Tider tillader, ud paa „Marsken“: Græsninger, Markus Bjerre har drevet frem af de sure Strandslager. Her gaar Kreaturet og Hestene, og ind mod Kysten mod Jegindø gaar hans Faar i store Indhegninger, ogsaa for en væsentlig Del opdyrkede Marskstrækninger, jævnet, pløjet, drænet og merglet, og „Sikken Gang Hvidkløver her stod sidste Aar“, sukker han ved Synet af de vinterslagne Marker, og dog staa det jo ikke allerværst herude. Baade Rugen og visse Dele af Havren kan jeg godt være bekendt, trods det usle Vejr. — Det er ikke min Skyld, at Græsningerne tuer op igen, dels er der jo vise Græsarter, der sætter sig i Totter, som efterhaanden bliver til Tuer, dels er her saa fuldt af Mosegrise, der er en fin lille Fyr at se paa, men en forbandet Plage i Tusindvis, som her. Vi har faaet et lille Statsstilsud til at faa ryddet ud i Bestanden, at vi kan faa Fred for den, men det er, ligesom det ikke rigtig hjælper. Men nu er der nok spændt for! Vi gaar om Bord i Jumben med den tunge Hest for. Det er en ejendommelige Hest med sine egne meget alvorlige Meninger og med ikke saa lidt Kælenskab i sig. Den er blevet for lige med os, ler Markus Bjerre, naar den faar et Anfald og simulerer stejlede Præriehest og sky Vilddyr for en Barnevogn, saa Markus Bjerre maa af Jumben for at føre den forbi det skrækkeligt Punkt. Den skal bindes forsvareligt, naar vi staa af for at se paa Udsigter rundt paa Øen, ellers gaar den hjem. Den er egentlig kommet til Verden paa en mærkelig Maade, siger Markus, eller rettere: det var dens ældre Broders Fødsel, der satte mig

i saadan en Forbavelse, at jeg var lige ved at skrive en Afhandling om Jomfrufødsel hos Heste. Jeg havde i flere Aar lovet Mor og Børnene en bette Hest og køre rundt med. Det blev saa til den sødeste lille Islænderhoppe, der efter et Aars Tid pludselig begyndte at trives saa voldsomt, at vi blev helt forbavtede, og saa kom altsaa hans Broder til Verden — helt ud af ingenting, syntes vi, indtil vi kunde regne ud, at hun havde gaaet en Tid alene med en 2-aarig jydsk Hingsteplag. Det er jo sjældent, at der finder Krydsning Sted mellem Islændinge og Jyder, men det lod vi jo saa gentage sig, og der er blevet nogle dejlige Heste ud af det, siger han og ser forelsket paa det brede, blanke Kryds, idet han lader Pilekæppen stryge over det. Markus Bjerre kører ikke i Stads med Købepisk. De ødelægger de her dyre Kørepiske ved Binderen, og saa maa Manden paa Gaarden, der altsaa er en svær fedtet jen, køre med Pilekæp, forklarer han til en lidt uforskammet Bemærkning om Stadskøretøjets Udstyr, herunder den manglende Pisk.

Rundt om Øen kører han, ser paa alle Markerne, ser paa de farende Skyer og trækker Lære ud af det hele og meddeler denne Lære videre med den klassiske Fortællerevne, der er sande Bønder egen, og som ved Siden af ham kun Johan Skjoldborg havde i lige saa rigt et Maal. Øens Folk faar Ros og Dadel for deres Brug og deres Liv, uden Nag og Nid, men varmt og medlevende. Et langt Livs Slid har støbt ham sammen med Venø, han kan ikke tænkes andre Steder end her, med det blaa Blik ud over Fjorden og de fjerne Lande, med Sindet stærkt forankret i Landets dybe Bondehistorie, i sin egen stærke Slægts vækst med Landet fra Urtiden, som vi saa den paa Kaas, over Middelalderen, som Spøttrup taler til os om, og til hans eget sunde Brug paa Sønderkov af i Dag, hvor han har gjort sig Sønner og Døtre til at arbejde videre efter ham. Han bøjer sig ned mod en lille gul Blomst oppe paa „Klemmens Knak“, kæler for den uden at plukke den, selv om den er led Ukrudt, og fortæller om en gammel sær En, han har kendt; Markus Bjerre gik med ham en Dag, da han ogsaa bøjer sig over en Blomst og siger beundrende, at det dog er en smuk Blomst, hvortil den sære Mand svarer ham, om han nogen Gang har set en Blomst, der ikke var køn?

Saa helt sær var han jo nok ikke, fortsatte Markus Bjerre og kneb Øjnene sammen mod Solen, der glitrede ud over det vældige Vandspejl omkring Venø, for dér havde han Ret: Jeg har kun set Blomster, der var kønne. — Ellers var de vel ikke Blomster!

Birgitte Bjerre Dejgaard

Mor er født den 2. maj i Lomborg Kirkegård og død den 17. april i Velling efter et halvt års alvorlig sygdom. Hun var ældste datter af Martine og Mads Fiskbæk Bjerre.

Mor var et ægte barn af sin egen slægt, hun ejede det romantiske, venlige lyse og letbevægelige sind, med de dybe tankers undertone.

Mor var interesseret i mange ting, hun rummede så meget, at når jeg tænker rigtig derover, må jeg føle mig meget fattig. Jeg synes, at mor hørte sommeren til, hun glædede sig over livet i alle dets former, og det groede om hende. Se mors køkkenhave, sikke kål, blomster og persille, det blev passet og plejet; jeg drillede gerne mor med, at hun plantede fra maj til høst, for hvor har vi tit hørt ordene: „Jeg skal ud og plante!“ Det praktiske slid var lidt hårdt ved hende, men så skulle der lige en kop kaffe til. Mor har trøstet sig mange, mange gange ved den sorte, gode kaffe og hentet sig nye kræfter derved. Søndagen var ugens højdepunkt for mor, så løb hun til kirke, cyklede sjældent, hun kom af vane tilbage igen, bankede på køkkenvinduet og råbte noget til os børn, vi skulle ordne. Og afsted igen halvt skråt foroverbøjet med raske skridt og småløb.

Det var her på kirkevejen, Mor mødte mange af sine bedste venner; mor havde „vennesind“, hun gik tværs ad vejen og hilste på alle mennesker, med hjerte og venlighed; mor havde et åbent sind og dyb forståelse af sine medmenneskers sorger og glæder.

Kirkelivet var det centrale i mors liv og tanker, hun kendte og værdsatte fælleskabsfølelsens store og rige verden.

Mor og far havde mange gode naboer, og det skete så tit efter kirketid, at naboer og venner kom med hjem til eftermiddagskaffe. Jeg tror nok, det var eftermiddage, vi børn tænker tilbage på med taknemlighed. Mors evner til at få en samtale igang, til at trænge i dybet af problemer, som havde interesse, var meget stor. Det kunne være de nye salmemelodier, en prædiken, en kirkelig eller folkelig bevægelse, politik og mange andre ting. Mor ville også gerne have en ordentlig sludder over ingenting, bare more sig rigtig kostelig.

Jeg har set sådanne eftermiddage, hvordan folk har diskuteret, så sveden sprang frem i panden, og den ene tog den andens ord, før det var udtalt, der var liv i sådan en samtale, og så blev der sunget salmer og sange; der var fest over sådanne stunder.

Som barn kan jeg huske, hvor skønt det var at sidde i sofaen, når mor ville fortælle historier for os. Hun ville gerne fortælle om sine egne barne-dage og om personer i hendes egen familie og om sin slægt.

Og det blev gjort på en måde, så det den dag i dag er lyslevende for vort indre øre og øje i fantasien. Det er sådan, at jeg føler mig rodfæstet og hjemme på Lemvigegnen gennem hendes fortællinger.

Krigsårene og de onde tider for Danmark var for mor en lidelse, hun var ikke hård nok til denne onde verden. Mor ville samarbejdsvilje og forståelse mellem landene og i folket, som hun selv tilhørte.

Det var mørketid bag nedrullede gardiner, det var en god tid på så mange måder, fordi der var mening i tilværelsen, fordi det var en dødsens alvorlig tid.

Og med det som baggrund har jeg tit fået en god samtale med mor, hun tænkte så meget over tingene, at hendes tanker var så rige og gode, og de vil være en støttestav for mig resten af livet.

Disse aftener, hvor vi sad alene og talte sammen, kan ikke beskrives, skal heller ikke; jeg lærte her min mor rigtig at kende. En dag blev det den 4. maj. Vi samledes i køkkenet, og så sang vi „Den signede dag“, mor bekendte troen og takkede, og vi sang: „Fædreland ved den bølgende strand“, tårerne løb, aldrig før havde sangen lydt som nu. Det er den største folkelige oplevelse i vor tid.

Den 5. maj kl. 8 samledes vi i haven, flaget gik op, og mor bad en stille bøn til Gud. Det er kendetegnet på mor, hun gav aldrig mennesket æren, men takkede og lod æren gå til Gud. Sådan var det for mor; alt, hvad hun mødte af godt på så mange, mange måder, gav hun Gud æren og prisen for.

Mor var lærerinde i sine unge år, og fire år i Doense ved Hobro nu til sidst. Og hvor livede hun op ved arbejdet med børnene, det var en glæde for os at mærke. Lærerindegerningen var hendes liv fuldt og helt, det skulle mor nok have været alle sine dage, men det skulle jo ikke være sådan.

Mor blev stedt til hvile på Velling kirkegård påskelørdag; de, der var med, vil mindes det smukke vejr, den blå fjord og de mange hundreder af påskeliljer, som var sendt til mors bære.

Og dagen der sluttede med, at kirkeklokken kimedede påsken ind. Det var meget skønt, mor gik til kirke her i over 35 somre og vintre, og hendes tanker var livet hos Gud og opstandelsen.

Så da tak for dette liv, Gud til pris og ære.

Glædelig jul allesammen.

Ebbe Dejgaard, Velling (1336).

Birgitte Dejgaard blev begravet på Velling kirkegård i foråret, påskelørdag. Mens bedeslagene lød over graven, hørte man lærkerne synge foråret ind. Livet og Døden mødtes.

Birgitte Dejgaard blev født i Lomborg Kirkegård 2. maj 1899 som datter af Mads Fiskbæk Bjerre og Martine fra „Engsnap“ i Vejrum, og Birgitte følte sig alle dage stærkt knyttet til Engsnapslægten.

Efter en lykkelig barndom og en glad skolegang, og som den ældste pige mellem 6 drenge, travlhed i hjemmet fra morgen til aften, kom hun som sytten-årig på Krabbesholm højskole for at forberede sig til forskoleseminariet i Vejle.

Efter endt uddannelse blev hun lærerinde på Skivehus skole og senere Lund skole i det skønne Fjends-herred, derefter lærerinde i Velling ved Ringkøbing, indtil hun i 1922 blev gift med den gæve bonde og Vellingbo, Niels Dejgaard, og flyttede ind i en mere end hundredårig gammel strå-tækt bondegård.

Her i de lave stuer levedes sammen med de fire børn, der efterhånden kom til, et rigt hjemliv med sang og læsning. Det var Birgitte en glæde at modtage gæster, og hun fandt mange lejligheder til at skabe fest, også i hverdagen.

Velling er et ejendommeligt særpræget grundtvigsk sogn, hvor der i tidens løb har været mange kendte præster og lærere. Hun deltog med glæde i det folkelige og kirkelige liv, og hun kom til at holde meget af Vellingboerne.

Efter at have været gårdmandskone i 35 år, og sønnen Ebbe havde overtaget gården, blev hun fast ansat som lærerinde ved Doense skole i det bakkede Himmerland. Niels Dejgaard blev assistent i regning osv. for de svage i ånden. Her i Doense oplevede Birgitte sin anden ungdom. Hun havde i grunden i de mange år som gårdmandskone stadig længtes efter lærergerningen. Hun havde umiskendelige evner som lærerinde for de mindre børn med den medfødte fortællerevne, hun var i besiddelse af, og hun holdt meget af sine børn. Det var med smerte, da den hårde sygdom satte ind, at hun måtte forlade sin gerning, og hun sagde kort efter: „Jeg frygter livet mere end døden!“

Før hun døde, sagde hun til en af sine piger, at hun gerne ville have sunget en morgensang ved hendes begravelse, for hun havde altid holdt så meget af morgensangen i skolen, og vi sang så: „Nu vågner alle Guds fugle små“ og „Lysets engel går med glans“.

Da vi om aftenen var oppe på kirkegården, kimed Velling gamle kirkeklokke påsken ind, og bølgene fra Ringkøbing fjord sagde kluk mod bredden. — Et jævnt og muntert, virksomt liv var til ende, et liv levet i troen på Gud Fader Søn og Helligaand. Erico Bjerre (622).

JUL I KOLDING 1901

*Julestjernen, som den stod
over Nordens himmel,
gid den lede må vor fod
her i Verdens vrimmel.*

*Lad den altid skinne klar
over vore veje.
Når den kendes åbenbar,
vi lyset har i øje.*

*Dagen kan os falde mørk,
som vi indelukkes:
Gennem denne verdens ørk
julelys vil slukkes.*

*Da vi bliver indestængt,
både sjæl og kræfter,
og det falder os så strengt,
alt vi længes efter.*

*Tidens fylde, hid Du kom
sendt til hele slægten.
Med dit evangelium
frelstes guddomsætten.*

Niels Bjerre, nr. 49 (England)

Dansk Jul i Chicago

Det var en maanelys, frostklar Vinteraften, da vi med Edgar (vor yngste Søn) ved Rattet, kørte de næsten 50 miles langs Michigansøens Kyst til en dansk Julefest, som afholdtes i een af Chicagos største Museer.

Edgar havde efter endt Militærtjeneste som Premierløjtnant ved Artilleriet været en Tur i Europa og Danmark, og jeg fik nu friske Hilsener fra Østjylland, Bovbjerg og Lomborg Kirkegaard, hvad der gør Køreturen endnu mere fortryllende.

I det store „Chicago Museum for Industri“ afholdes hvert Aar et Program, som kaldes: „Julen Verden Rundt“. De forskellige nationale Grupper er anmodet om at tage Del i Programmet; een Aften for England, een Aften for Italienerne, een Aften for Japan og saa fremdeles.

Denne Aften var det saa den danske Julefest. Straks man kom ind i Museets Forhal saa man det betagende Syn af 21 store, oplyste Juletræer, hver pyntet efter sin Nations Skik og Tradition. Det danske Juletræ var dekoreret af een af Kirkegrupperne og var meget smukt med Flagguirlander, Hjerter og Julestjerner. Man kunde godt have brugt en hel Aften til at studere denne Mangfoldighed af Dekorationer af Papir, Metal og det næsten allermest kunstfærdige Halmstraaflætninger; men vi maa rive os løs, Middagen venter.

I Museets to Restaurationer blev denne Aften serveret dansk Julemad, Flæskesteg med Rødkaal og alt Tilbehør, ogsaa Rombudding (og kun denne ene Ret var paa Spisesedlen). Bordene var festligt dækkede med smaa Julelys og danske Juleservietter; Samtalen i Salen er munter, men dæmpet, og Julestemningen begynder saa smaat at presse sig ind over Sindet, ikke alene Forventningen om Julen; men lige saa meget Erindringen om Slædture med Bjældeklang og Skøjteløb paa en Mølledam.

Det var dog i Museets Teatersal, hvor ca. 300 Gæster var tilstede, at Aftenens Højdepunkt blev naaet, med Teaterspil, Oplæsning og Julesang.

Der spilledes en lille Sketch: „En Juleaften i Danmark“. Først Travlhed i Hjemmet, saa Kirkegang i Snevej, mens smaa Julenisser myldrer frem derhjemme i Familiens Fravær; derefter Familien omkring Juletræet og i Baggrunden (bag Kulisserne) de kendte Julesange sunget af Sangforeningen. Det var meget smukt. Tilsidst Julesang af Forsamlingen.

Arrangementet for den vellykkede Aften blev forestaaet af Dansk American Athleticklub's Præsident Poul Steffensen og hans hustru Elie (Datter af Karen Agnes Tinghøj Pedersen, No. 605).

Med Ønsket om en glædelig Jul!

Signe Boel Madsen, No. 607.

Fra Dagny Bjerre Christensen, Dybe (602), har vi modtaget nedenstående brev, skrevet af bedstefaderen, lærer Bertel Bjerre i Lomborg. — Det er en fødselsdagshilsen til dennes datter, Marie, gift med Jens Thybo Christensen. — I dag er der kun få, som skriver breve. Vi tager telefonen.

Kære Datter Marie!

Kirkely, den 23. Okt. 1916.

Da det er saa koldt Vejr, kommer jeg ikke hen at besøge Eder i Morgen, og derfor vil jeg med disse Linier ønske Dig til Lykke med din Fødselsdag og inderlig ønske, at Du maa faa mange Glæder i det Aar, Du nu begynder. Jeg vil haabe og bede Gud om, at Astrid maa blive rask igen, og at I alle maa have det godt. Guds Førelse med os kan vi ikke forstaa; men vi tror paa hans Godhed og tror, at han baade kan og vil vende alt til det bedste for os.

I Gaar havde jeg Besøg af Mariane fra Lem og hendes Søn Bertel. De kom Fredag Aften til Romby og rejser i Dag til Lem igen.

Det kan vel interessere Dig at høre fra Guldbrylluppet i Sandholm. Siliam i Kirkegaard var min Kusk derhen, og vi kom Kl. 3 og spiste til Middag Kl. 4 i et stort Telt, som var godt opvarmet af 4 Kakkelovne, saa vi frøs ikke, skønt det regnede og blæste stærkt. Alle Sandholm Børn og Børnebørn var hjemme, saa vidt jeg ved. Jakob, Laust og Karen havde hver digtet en Sang, som Du kan faa at se, naar Du kommer herhen. Der blev holdt Taler af Jakob Sandholm, Pastor Kølseth, Touborg, og mine Sønner Bertel og Jakob, og sunget mange Sange. Vi 5 gamle Brødre var der og Jens Søllergaards og Niels Kvisgaards Koner, ligesaa Gravers' Enke og Niels' Enke, Familien i Brunsgaard, Nissumby, Grøngaard, Kongensgaard, S. Balle og flere. De havde et Musikkorps fra Ringkøbing, som Søren Sandholm var kendt med, og det var det bedste Musik, jeg har hørt længe. Klokkeren henved 10 kørte jeg hjem, da alle Sengepladser var optaget i Gaarden og Nabolaget. Jeg var betænkelig ved den Tur, men det gik dog godt, saa jeg blev ikke daarlig deraf.

Mads og Kone kørte Dagen efter hen at besøge Kristian og Dorthea i Vejbjerggaard. De havde det godt og lod til at være godt fornøjet med Stillingen. Nu til November rejser Bertel, Birgitte og Siliam i Kirkegaard fra Hjemmet. Det vil blive et Savn den første Tid.

Min Husbestyrerinde har faaet Lov til at blive borte nogle Dage hen i November, saa jeg ved ikke bestemt, naar hun kommer.

Kære Jens Thybo! til Lykke med din Kones Fødselsdag.

Kærlig Hilsen til jer alle, store og smaa.

Eders hengivne Fader: B. J. Bjerre.

Jeg skal ønske til Lykke fra dem alle i Kirkegaard.

En redningsdåd

I år er det 60 år siden, den danske krydserkorvet „Valkyrien“ ilede den lille fransk-vestindiske ø, Martinique's nødstedte befolkning til undsætning efter vulkanen Mont Pelée's forfærdende udbrud. 30.000—40.000 mennesker omkom — 600 reddedes af det danske marinefartøj.

Afdøde dir. Siliam Bjerre, Skive (180), var som værnepligtig med på „Valkyrien“ og sendte understående brey hjem. Brevet er overladt os af Siliam Bjerres sønnesøn, stud. ing. Johan Siliam Bjerre (1379).

*„Valkyrien“ mellem St. Thomas og Martinique,
den 14. maj 1902.*

Så er vi atter på vej til St. Thomas. Det var grufuldt dernede ved Martinique. Godt var det, at vi kom så hurtigt af sted, ellers kunne vi intet have udrettet.

Vi lå i St. Thomas og havde den 8. fået telegram om, at et forfærdeligt uvejr havde raset over Martinique, og at det tog retning efter St. Thomas. Det var en uhyggelig nat der mellem den 8.-9., da vi lå og ventede på uvejret. Telegrammet kom om eftermiddagen kl. 5¹/₂. En del af mandskabet var i land.

Der var damp i den ene kedel. Hurtigt blev der tændt under to til og et kanonskud affyret og flaget hejset, hvilket betyder: „Alle mand om bord“. Kl. 10 mærkede vi lidt til uvejret. Kl. 11 lagde vi ud af havnen.

Vi var ved at være uhyggelig til mode. Vi frygtede en ulykke som i 1867. Hele dagen havde man i land mærket rystelser og hørt buldren, men vi slap jo heldigt og kom ikke ind i det gruelige uvejr. Alle skibe, der har været inde i det, er vist forliste.

Dagen efter (den 9.) skulle vi til St. Croix, men en halv time, før vi skulle lette anker, kom der telegram fra den franske krydser „Suchet“ om ulykken ved Martinique, der bad os hurtigst muligt komme med proviant og lægemidler. Med fuld damp på alle 6 kedler og med fuld kraft på begge de to 5000 hestes kraft store maskiner løb vi op mod sø og vind. Skibet sitrede og bævede som ingen sinde før.

Den 10. om aftenen kl. 7 var vi 25 sømil fra land. Det var næsten ikke til at være på dækket. Lidt over middag var luften blevet fyldt af støv og aske, så solen kun skimtedes som en bleg skive. Kl. 7 drejede vi ud af kursen for at prøve at komme ud af askeregnen. Skibet var da fuldstændig indhyllet i aske, og udkiggeren måtte gå med støvbriller og meget tit afløses. Vi var ikke i allerbedste humør, jeg i hvert fald ikke. At sejle sådan lige ind mod en vulkan er der ingen fornøjelse ved. Kl. 9 var vi lidt ude af askeregnen og kunne skimte månen. Kl. 11 fik vi øje på lys, som vi så styrede lige mod.

Det var en brændende by. Vi gik længere ind under land og kunne i kikkert se, at den halve by var omtrent nedbrændt, resten var lige begyndt at brænde.

I havnen sås flere brændende skibe. Vi afskød raketter, brændte bål og gav signal, men fik intet svar. Vi gik så længere ind og kunne tydelig se byen med blotte øjne. Kastevinden drev asken ned over os. Vi antog byen for Fort de France.

Vi gik attér til søs og krydsede under kysten hele natten.

Dagen efter (den 11.) viste det sig, at kompasset viste fejl, og at det var St. Pierre, vi havde set.

Jeg ville ønske, aldrig at være blevet vidne til noget så grufuldt. Tænk dig, fem kvartmil drev det med forbrændte lig. Jo nærmere vi kom land, desto flere drev der, og det var næsten alle hvide. Kl. 10 var vi atter inde ved St. Pierre. Den var nu fuldstændig nedbrændt og tildels begravet af lava. De skibe, vi havde set om aftenen, var nu sunkne, så nær som en stor engelsk damper (dobbelt så stor som „Valkyrien“), som ilden væltede op af. Den havde ligget i St. Thomas havn til dagen før.

Den franske krydser lå og ventede efter os; den havde over 3000 mennesker om bord, som den havde bjerget langs stranden om morgenen. Det var omtrent alt, hvad der reddedes af St. Pierres over 40.000 indbyggere. Vi skulle følge med den franske krydser til St. Pecheur, hvor indbyggerne var reddede, og hvortil flygtninge fra St. Pierre var nået.

Begge krydsere løb nu for fuld kraft; det var uhyggeligt, undertiden var det sørt som nat, så tæt faldt asken. Dampfløjten lød uafledeligt, men da vi nåede Pecheur, blev det lidt bedre. Vi satte 4 både og en dampbåd i vandet, i løbet af 3 timer var alle bjergede på en halv snes stykker nær, som ikke ville med og løb deres vej, da der blev givet ordre til at tage dem med magt; vi fik ca. 600 om bord, en fransk kabeldamper 700 og en fransk krydser 1000.

Du kan tro, det var en streng dag. Jeg gør den nødig om igen. Og så i baggrunden høre Mont Pelee buldre og ikke vide, hvornår den sendte en lavatrøm over os. Asken lå tommetykt over skibet; af og til kunne der komme en kastevind og feje den bort. Pecheur var ikke brændt, men der lå fra 2 til 5 fod aske over den.

Det var mest kvinder og børn, vi reddede. Det var ikke mange ting, de havde med, enkelte af dem var sårede, og disse kom straks under lægebehandling. Det var særlig negre. Jeg forstår ikke, at de tog sig situationen så let; kun da vi drejede forbi St. Pierre, var der stilhed over skibet, men snart efter lo og spiste de igen og fik den medbragte kiks og the. De havde ikke fået noget i 3 dage. Om aftenen landsatte vi dem i Fort de France samt al den medbragte proviant.

Bjerrestævnet på Bovbjerg

30. juni 1962

Årets stævne blev indledt med gudstjeneste i Ferring kirke. Prædikant var Ejner Hillersborg, der er sognepræst i Ringkøbing (743). Gudstjenesten begyndte allerede kl. 14,30. Der blev senere anket over, at tidspunktet var for tidligt valgt, og det er nok rigtigt. Iøvrigt gav mange udtryk for glæde over, at man kunne starte slægtsstævnet i kirken.

Om eftermiddagen kl. 16 samledes man i hotellets sal til generalforsamling og underholdning. Vor formand gennem mange år, Markus Bjerre, Skive, var med til festen, men da han ikke følte sig stærk nok, bad han sig fritaget for at medvirke ved generalforsamlingen, hvorfor Frits Bjerre fremlagde beretning og regnskab. Omkostningerne ved fremstilling og udsendelse af „Brevduen“ er steget til det tre- eller firedobbelte, siden første nummer blev udsendt, uden at der er sket nogen forhøjelse af kontingenter. Det er derfor nødvendigt at sætte bidraget op. Det vedtoges at forhøje til 10 kr.

Vor hæderkronede formand, Markus Bjerre, bad sig af helbredshensyn fritaget for formandshvervet. Han har nu gennem en lang periode stået som vor samlende skikkelse. Det vil blive et savn ikke at have ham med ved vore bestyrelsesmøder. Hans levende interesse for alt, hvad der havde med slægten at gøre, virkede ansporende på os andre, og ved vore fester glædede vi os altid over hans bredt favnende smil og hans milde væsen, en patriark iblandt os. Vi skylder ham en stor tak.

I hans sted valgtes gdr. Chr. Bjerre, Lem (618), til formand. Navnene på den øvrige bestyrelse er angivet andetsteds i „Brevduen“.

Også i år havde vi den glæde at se slægtninge langt borte fra deltage i Bjerrefesten. Fra Amerika kom Folmar Immanuel Bjerre, Hamburg, New York (633), og dennes hustru samt fru Signe Boel Madsen, Chicago, U.S.A. (607). Fra Norge var kommet brødrene Anton og Kristian Lørup (376 og 377). Der indløb hilsener til festen fra Lis Smith, Johannesburg (434), og fru Karen Bronée, København (337).

Umiddelbart efter generalforsamlingen fortsattes med en underholdning. Denne var tilrettelagt af lærer Vagn Bjerre, Glostrup (658), og lærer Uffe Bjerre, Bredebro (1333). Disse to og flere andre spillede og sang og læste op. Det blev en virkelig fornøjelig forestilling.

Efter spisepausen dansedes der til langt over midnat. De kan danse, de Bjerrefolk. Humøret og den sunde glæde over at være til får udtryk, når dansen går ved et Bjerrestævne. Der sluttedes med „Altid frejdig“.

En vellykket Bjerrefest fra først til sidst.

Dagbog

Lemvig Folkebl. 6. jan. 1962.

Jeppe Aakjær gamle gård, „Jenle“, ved Skive fjord, er af hans enke, fru Nanna Aakjær, solgt til datteren, fru Solvejg Aakjær Bjerre, Fåborg.

Lemvig Folkebl. 9. marts 1962.

I Holstebro, hvor de personlige stemmer fra byrådsvalget først optaltes dagen efter valget, satte borgmester N. Bjerre, der er søn af Hans Bjerre, Kongensgård, Nr. Nissum, alle tiders rekord m. h. t. personlige stemmer, idet han fik 1165. De to første på den socialdemokratiske liste, arkitekt Funder Larsen og overpostbud Kaj K. Nielsen, fik henholdsvis 498 og 684 personlige stemmer. Hvilken af disse, der skal være borgmester, er endnu uafklaret. Socialdemokraterne vandt flertallet med et forspring på kun 55 stemmer mere end valgforbundet Venstre-konservativretsforbundet. De radikale, der havde afslået at gå med i valgforbund, fik 198 stemmer, som nu blev spildt, men ville have været mere end tilstrækkeligt til at sikre det borgerlige flertal.

Berl. Tid. 18. marts 1962.

Oberstløjtnant N. S. J. Bjerre, der i dag fylder 70 år, er søn af maleren og kromanden Kristen Bjerre, Bovbjerg, og blev officer i artilleriet i 1914. I de yngre år forrettede han alsidig tjeneste inden for våbnet, men gled efterhånden ind i den civile virksomhed, der har gjort ham kendt i vide kredse; han knyttedes til Forenede Danske Motorejere, hvor han gennem mange år har været en afholdt og meget betroet medarbejder. Hans fortræffelige evner på det administrative område har båret rig frugt på kontorchefposten, og i sammenslutningens blad, „Motor“, har han

gennem talrige årgange delagtiggjort læserne i sin motortekniske viden og skrevet underholdende om adskilligt andet også. Han hører i adskillige henseender til motorsagens pionerer herhjemme. Hæren bevarede han sin tilknytning til ved at blive stående i reserven; for fem år siden tog han sin afsked som oberstløjtnant. Han er, det følger næsten af hans oprindelse og tilhørsforhold til en særpræget slægt, meget kunstnerisk interesseret; malerkunsten og musikken ligger i så henseende i forgrunden.

Lemvig Folkebl. 24. aug. 1962.

(Rubrikken: For halvtreds år siden) 1912

Lærer B. J. Bjerre, Lomborg sdr. skole, fyldte i fredags 70 år. Denne dag formede sig for den gamle lærer, der til 1. april næste år har virket i Lomborg sogn i 40 år, som en smuk og hædersfuld fest, hvor han fik mange vidnesbyrd om den velsignelse, hans gerning har haft.

Lemvig Folkebl. 25. april 1962.

Den 1. april afløstes forstander Siliam Bjerre på Vestbirk Højskole af cand. jur. Keld Friis, der har fungeret som medforstander siden 1. nov. 1961. Det havde oprindelig kun været meningen, at Friis skulle flytte til skolen pr. 1. april, men da skolen pludselig 1. nov. stod og manglede lærere, opsagde Friis allerede i efteråret sin stilling som forstander for Civilundervisningen i Vestjylland for at hjælpe til i den opståede vanskelige situation.

Højskolen vil bevare kontinuiteten med det nye forstanderpar med vævelinje, musiklinje, landbrugslinje, kontorlinje og linje for ordblinde og læsehæm-

mede. Fælles for hele skolen bliver stadig foredrag og studiekredse.

Skolen afholder i år to musikuger for feriegæster. Medvirkende er bl. a. violinvirtuosen Emil Telmanyi, hans hustru og tre døtre, Ilona, Anika og Mihalyka. Musikugerne, der har samme program, er fra 29. juli—4. august og fra 5.—11. august. Den 3. maj indvies et nyt bibliotek og en elevdagligstue.

Lemvig Folkebl. 8. juni 1962.

Blandt deltagerne i Bjerre-slægtens stævne på Bovbjerg på lørdag bliver den 60-årige fabrikant Folmer Immanuel Bjerre fra New York, som er født i Amerika og kun har været i Danmark én gang før, nemlig i 1960, da han kom alene, medens han denne gang har sin hustru med.

Folmer Bjerre er sønnesøn af den kendte lærer Bertel Jacobsen Bjerre i Lomborg. Faderen, Peter Lund Bjerre, var præst og udvandrede til Amerika, hvor han bl. a. virkede nogle år i Des Mines, hvor Folmer Bjerre er født.

Denne var under den anden verdenskrig kaptajn i den amerikanske hær og gjorde tjeneste på Hawaii, men blev kaldt hjem for at udføre tegninger til befæstningsanlæg, hvorefter han blev sendt til England og Tyskland, hvor han ved slutningen af krigen var militærgouvernør i Bayern. Efter hjemkomsten blev han distriktsleder i New York og fabrikkerer tillige smøreapparater efter eget patent i Hamburg, New York.

Lemvig Folkebl. 4. juli 1962.

Man kan undertiden føle, at selv om det er et menneske, man ikke til daglig har med at gøre, så er det dejligt at tænke på, at det er her. Sådan havde jeg det over for Agnethe Byskov, som jeg har haft nær tilslutning til fra barn-domstiden.

Hun var en af dem, som man syntes

skulle være her. Når hun kom i kirken eller andet sted, syntes man, at kredsen var sluttet. Stille og beskeden kom hun, aldrig albuende sig frem i første række, altid noget at snakke om, der var værd at høre på. Hun var en af dem, der tog de bekymringer, som livet nu engang lægger på os mennesker, med en sindsro og tålmod, der var beundringsværdig. Hun glædede sig med de glade og nød i fulde drag hver lille solstråle, der blev hende forundt. Hun var en af dem, om hvem man kan sige, at de hører til de stille i landet; ja, hvor næsten alt er sagt i de par linjer, hvori det hedder:

„Hvad inderst sig i hjertet rører,
hvad ingen tunge nævne kan,
hvad intet jordisk øre hører,
har rod i sjælens stille land“.

Æret være Agnethe Byskovs minde.

Fjordhytten i Bøvling, 2. juli 1962.

Stinne Steenstrup.

Lemvig Folkebl. 11. okt. 1962.

Gdr. Ejner Bjerre, Kamstrup, Nørre Nissum, er i går pludselig død. Han var om eftermiddagen gået alene på jagt, og da han ikke kom hjem, da det blev mørkt, blev der indledt en eftersøgning. Den resulterede i, at man ved midnatstid fandt gårdejeren liggende død i marken.

I de sidste 2-3 år har han lidt af et hjerteonde, men alligevel kommer døden her så pludseligt, at den er et chok.

Ejner Bjerre efterlader foruden sin hustru tre børn, to drenge og en pige, pigen, som er den yngste, er kun 9 år. Med hans død afsluttes 26 års lykkeligt ægteskab.

Ejner Bjerre, som var fra Nr. Nissum og født på Kamstrup, vil huskes som en meget gæstfri og venlig mand og af sine børn som en god og pligtopyldende far. Han blev 57 år.

Lemvig Folkebl. 16. okt. 1962.

Holstebro Venstrevælgerforening vedtog på sin generalforsamling at udnævne fhv. borgmester, landsretssagfører N. Bjerre, til æresmedlem af foreningen, efter at han havde meddelt, at han ikke ønskede at tage imod genvalg til bestyrelsen. Landsretssagfører Bjerre, der i foråret fejrede 25 års jubilæum som medlem af Holstebro byråd, har været medlem af Holstebro Venstrevælgerforenings bestyrelse i ca. 30 år, deraf i en lang årrække foreningens formand.

Skive Folkebl. 19. nov. 1962.

Fhv. gdr. og sognefoged, RD, Jens Bjerre, Bisgård i Borbjerg, afgik natten til søndag ved døden, 88 år gammel.

Jens Bjerre, der stammede fra Naur, overtog ved sit giftermål med Marie Bjerre fra Vejrum, i 1897 Bisgård i Borbjerg. Han drev gården med stor dygtighed, til han i 1956 overdrog den til sønnen, Gunnar Bjerre, der senere også overtog faderens bestilling som sognefoged.

Gennem de mange år var Jens Bjerre en kendt skikkelse på egnen og foruden hvervet som sognefoged, som han vare-

tog i 38 år, havde han en række tillidshverv indenfor det offentlige liv, hvor han bl. a. har været medlem af sognerådet i flere perioder, var medlem af bestyrelsen for RAV, medlem af repræsentantskabet for Holstebro Bank A/S, i bestyrelsen for Borbjerg Sparekasse osv., ligesom han indtog en fremskudt plads indenfor det grundtvigske menighedsliv på egnen.

Han efterlader sig 12 børn, der med undtagelse af 2 døtre alle er bosat her på egnen.

Samvirke, 1. april 1958.

En dansk journalist, Jens Bjerre, er blevet optaget i den internationale blå bog, Who is who, sammen med så prominente danskere som Niels Bohr og Victor Borge. Bjerre har gennemført seks omfattende filmekspeditioner til eksotiske egne, og hans film og bøger herfra har opnået megen anerkendelse i store dele af verden. Fornylig vendte Bjerre hjem fra Kalahariørkenen i Sydvestafrika, hvor han besøgte buskmænd, og her viser han deres våben: bue og forgiftede pile.

Dødsfald

163. Niels Peder Bjerre, Fairfax, California.
Nærmere oplysninger i slægtsbogen. Skrev i Brevduen for 1961:
„En ven i nød“. Døde i California januar 1962.
137. Signe Bjerre Madsen, Bøvlingbjerg, f. 6. april 1882 i Nr. Nissum,
d. i Bøvling 7. juli 1962.
342. Ejner Bjerre, gdr. i Øster Kamstrup, Nr. Nissum, f. i Lemvig 6. juli 1905,
d. i Nr. Nissum 10. oktober 1962.
379. Agnete Marie Lørup Byskov, f. i Lemvig 13. oktober 1890, d. 30. juni 1962.
215. Jens Bjerre, Bisgård, Borbjerg, f. i Naur 22. februar 1874, d. 18. nov. 1962.
619. Birgitte Bjerre Dejgaard, f. i Lomborg 2. maj 1899, d. i Velling 17. april 1962.

ADRESSELISTE

Fortegnelse over betalende medlemmer af Bjerreslægten samt medlemmer i udlandet

Skulle enkelte adresser være unøjagtige, bedes meddelelse herom tilsendt os, såvel som oplysninger om adresseændringer.

Københavnlinien:

- 326: Redaktør J. Martin, Elsdyrvej, Højbjerg
- 331: Vic Berre, Ponoka, Alta, Canada.
- 333: Vagn Berre, Crofton B. C., Canada.
- 334: Fru Helga Bjerre Nielsen, Kappeløv pr. Tåstrup.
- 335: Axel M. Bjerre, politimester, Graasten.
- 336: V. M. Bjerre, overassistent, Sølvgade 40, opg. E, København K.
- 337: Fru Karen Bronée, P. Knudsensgade 120, København SV.
- 330, 1 a: P. Jac. Bjerre, grosserer, Birger Jarlsgat. 67, 5. s., Stokholm, Sverige.

Nissumbylinien »Brunsgaard«:

- 105: Fru Anna Bjerre, Sirgræsvej 50 st., Kastrup, København.
- 111: Fru Sidsel Nygaard, Taarngade 8, Struer.
- 112: Fru Ane Marie Bjerre Lambæk, Degnbol, Lem st.
- 113: Fru Kirstine Bjerre, Mellem Balleby, Tørring, Lemvig.
- 114: Fru Thora Bjerre, Bedsted.
- 115: Carl Bjerre, c/o J. M. Pedersen, Thuresensgade 27 E st., København K
- 341: Haakon Bjerre, bestyrer. Kartoffelmelsfabr. forsøgsøsgård, Karup, Jylland.
- 342: Fru Marie Bjerre, Øster Kamstrup, Nr. Nissum.
- 343: Fru Agnete Bjerre Jensen, Nørre Nissum.
- 355: Fru Kirsten Bjerre Jensen, Ringgade 104, 1. sal, Struer.
- 356: Fru Signe Bjerre Knudsen, Jyllandsgade 35, Struer
- 359: Fru Asta Bjerre, Mell. Balleby, Tørring, Lemvig.
- 361: Fru Ragnhild Dam, Søvang teglværk, Bedsted.
- 362: Ib Schnedler Sørensen, US Air Force, Base Exchange, Sønderstrøm, Grønland.
- 363: Fru Dorrit Bjerre Olesen, 7883 Knight St., Vancouver 15, B. C. Canada.
- 895: Fru Helene Bjerre Krogshede, Gudenådalens Ungdomsskole, Ulstrup.

Nissumbylinien »Kvium«:

- 915: Hugo Bjerre Jakobsen, præst, Dronningensvej 4, København F.

Nissumbylinien »Stabildal«:

- 376: Anton Lørup, snedkermester, Baldersgt. 5, Oslo, Norge.
- 377: Kristian Lørup, maler, Thorvald Meyersgade 28, Oslo, Norge.
- 381: Fru Signe Duusgaard, Vigerslev Allé 70, 4. s., Valby.
- 383: Fru Erna Ruby, Heldumvej 21, Lemvig
- 386: Henrik Poulsen Knude, handelsm., Nødskov, Houe, Klinkby st.
- 395: Fru Asta Skjødt, Spidsborg Savværk, Allingaabro.
- 396: Aksel Jørgensen, gdr. Lisbjerg, Aarhus.
- 398: Alfred Jørgensen, gdr., Borum, Mundelstrup.
- 399: Aage Jørgensen, gdr., Ormslev.
- 400: Rudolf Jørgensen, gdr., »Frøkjærsgaard«, Skovby Øst
- 128/-: Fru Agnes Morse, Storm Chliff Apst, Arth Cape, Oregon, USA

Nissumbylinien »Nørrelund«:

- 408: Fru Maren Ovesen, Møllegaardsvej 3, Lemvig.
- 409: Christian Paakjær, gdr., Hygum, Klinkby.
- 410: Fru Petra Skov Mikkelsen, Vestergade 41, Holstebro.
- 969: Gdr. Niels Paakjær, Madumflod pr. Ulfborg.
- 970: Sygeplejerske Martha Paakjær, Jordbrovej 25, 2. sal, Aarhus.
- 971: Ellen Paakjær, „Oasen“, Frederiksborgvej, Roskilde.

Nissumbylinien »Nissumby«:

- 133: Fru Edel Bjerre, Henriettevej 48, 2. s., Odense.
- 134: Fru Kathrine Bjerre, c/o Fru Anna Høj, Hestehaven, Skanderborg
- 137: Fru Signe Bjerre Madsen, Bøvlingbjerg.
- 138: Markus Bjerre, dir., Skive Markfrøkontor, Skive.
- 139: Frederik Bjerre, snedker, Frederiksberggade 11, Silkeborg.
- 141: Fru Maren Boje, Faare.
- 411: Andreas Kristensen, repræsentant, Sejs, Silkeborg.
- 414: Kaptajnløjtnant H. T. Ravn, Albroslyngen 9, Herlev.
- 415: Vagn Bjerre, fabrikant, Turesensgade 6, København K.
- 416: Frits Bjerre, lærer, Bøvlingbjerg.
- 417: Edvard Bjerre, Storegade, Varde.
- 418: Fru Anna Høj, Hestehaven, Skanderborg
- 419: Aage Bjerre, bogholder, Sjølund.
- 420: Harald Bjerre Petersen, konstruktør, Frøbellsallé 2, 3. sal, København F.
- 421: Andreas H. Jensen, Fredericiagade 62, Vejle.
- 422: Fru Helga Bjerre Kristiansen, Skovbovej 13, Hjortekær, Klampenborg
- 423: Thorvald Bjerre Pedersen, Svinget 2, Lemvig.
- 425: Aage Bjerre Madsen, autoforhandler, Bøvlingbjerg.
- 427: Fru Emmy Bjerre Nielsen, Bøvlingbjerg.
- 428: Arne Bjerre Madsen: gdr., Bøvlingbjerg.
- 432: Kjeld Bjerre, ingeniør, Grundtvigsvej 42, Odense.
- 433: Jens Bjerre, rejsejournalist, Fennevangen 10, Gentofte.
- 434: Lis Bjerre Smith, 7 Sanguine Str., Montroux, Johannesburg, South Africa.
- 435: Poul Bjerre, ingeniør, 5621 South University Ave. Chicago 37, Illinois, USA.
- 436: Jytte Bjerre, bibliotekar, Golfparten 43, Aalborg
- 439: Poul Bjerre, maskinsnedker, Solsortvej 21, 2. s., Silkeborg.
- 440: Peder Maagaard, Vester Flansmose, Dybe, Bonnet.
- 441: Nanna Andersen, Nørrebrogade 88, Esbjerg.
- 444: Fru Gerda Andersen, »Ungdomsbo«, Strandby Kirkevej 133¹, Esbjerg
- 445: Holger Jensen, Ørriidslev pr. Sønderød.
- 446: Fru Edith Hansen, Nørrebrogade 39, Esbjerg.
- 447: Fru Inger Flindt, Poppelhegnet 9, 1. sal, Kgs. Lyngby.
- 980: Knud Bjerre, Ll. Værløsevej 20, 2. sal, Ll. Værløse.
- 981: Fru Hanna Bjerre Sørensen, Lindevej, Nordby, Fanø.
- 984: Poul Bjerre, lærer, landbrugsskolen, Ladelund, Brørup.
- 1004: Villy Bjerre Nicolajsen, murersv., Sparretoft 9 st., Holstebro.

Nissumbylinien »Brændgaard«:

- 145: Kirstine Lundby, Kongsgaard, Hjerm.
- 148: Fru Anna Bjerre, Høgsholt pr. Vejle.
- 450: Fru Anne Kath. Bjerre Sejbjerg, »Thomasminde«, Hvam, Borbjerg, Holstebro.
- 452: Niels Østergaard, gdr. Lillelund, Ulfborg.
- 453: Mads Bjerre, Maabjerg, Holstebro.
- 454: Henry Bjerre, gdr., Boutrup, Vemb.
- 455: Niels Bjerre Jacobsen, Villemose, Tvis, Holstebro.
- 457: Fru Anna Barslund, Platanvej 4, Holstebro.
- 459: Jens Marinus Lundby, præst, Hobro.

- 461: Gerlak Lundby, gdr., Lindegaard, O. Holluf, Odense.
 462: Agathe Lundby, Tjelevej 19, 7. sal, Vejby, Risskov.
 463: Arne Lundby, gdr., »Højvang«, Langaa.
 464: H. Lundby, økonoma, amtssygehuset, Hobro.
 465: Fru Kathinka Hillersborg, Melagergaard, Vørum, Randers.
 466: Signe Lundby, bestyrerinde, Barthsgade 20, Aarhus.
 467: Gudrun Lundby, sygepl., Amtssygehuset, Holstebro.
 468: Anker Lundby, gdr., Lem Nygaard, Lem, Brodal.
 470: Gunnar Lundby, gdr., Sdr. Hattens, Mejrup, Holstebro.
 473: Randi Bjerre, syerske, Cicinionsgade 26, Frederiksstad, Norge.
 474: Sigrid Bjerre, Cicinionsgade 26, Frederiksstad, Norge.
 477: Søren Bjerre, gdr., Uhre pr. Vejle.
 483: Knud Bjerre, gdr., »Ransgaard«, Gaardslev, Pjedsted.
 484: Aksel Bjerre, gdr., »Roenborg«, Vejrum, Struer.
 485: Johannes Bjerre, gdr., »Brændgaard«, Vejrum, Struer.
 487: Holger Bjerre, gdr., »Grøngaard«, Nørre Nissum.
 1021: Forp. Anders Bjerre Sejbjerg, Kås Avlsgård, Lihme.

Nissumbylinien »Kviesgaard«:

- 162: Hans Bjerre, gdr., Kongensgaard, Nørre Nissum
 163: Niels Bjerre, 440 Scenic Road, Fairfax, California, USA.
 493: Fru Sophie Finn-Hoffmann, operettesangerinde, Taarbæk Strandvej 38, Klampenborg.
 494: Fru Olga Thøgersen, Valbirksvej 5, Hellerup.
 495: Asger Bjerre, gdr, Ullerup, St. Magleby.
 496: Sigurd Bjerre, skovfoged, Nøbbøllelunder pr. Hornslunde.
 498: Peder Vestergaard Bjerre, Strandvejen 149a, Espergærde
 500: Gdr. Hans Bjerre, Brandborg, Bøvlingbjerg.
 502: Knud Bjerre, Vatnavej 28, København S.
 506: Kristen Hauskov, boelsm., Ny Lind, Fabjerg.
 509: Fru Jenny Poulsgaard, „St. Kastbjerg“, Dybe, Ramme.
 510: Fru Karen Sørensen, Rytterhøj, Kilen, Struer.
 512: Herluf Jakobsen, bogtrykker, Kirkevej 16, Skærbæk.
 513: Fru Eli Maagaard, Markildegaard, Valby, Helsingø.
 514: Niels Bjerre, kontorchef, Hyldegaards Tværvvej 8 B, Charlottenlund.
 515: Kristian Bjerre, hotelejer, Bovbjerg pr. Bonnet.
 516: Hans P. Bjerre, styrmand, Bremensgade 25, 2. s., København S.
 521: Jens Bjerre Christensen, bestyrer, A/M Idestrup, Sdr. Ørslev.
 522: Fru Karen Aabye Madsen, Ejby Savværk, Ejby.
 523: Fru Mariane Larsen, Kammasvej 2, 1. s., København V.
 525: Gravers Bjerre, Guldbergsgade 10, København N
 526: Niels Bjerre, Elektrical Engeneer, 1429 Grey St., Regina, Saskatchewan, Canada.
 528: Peder Bjerre, overingeniør, 9 Reymond Ave., Toronto, Ontario, Canada.
 529: Vagn Bjerre, 2740 Gosworth, Victoria BC, Canada.
 535: Fru Anna Poulsen, Vasegaarden, Lemvig.
 541: Niels Bjerre, landsretssagfører, Holstebro.
 542: Kristian Smedegaard Bjerre, Kongensgaard, Nr. Nissum.
 543: Fru Sofie Østergaard, Dampvaskeriet »Dania«, Hjørring
 544: Fru Gudrun Bjerre Christensen, »Højgaard«, Nørre Nissum.
 546: Johannes Bjerre, gdr., Kildehøjgaard, Kettinge, Lolland.
 547: Fru Esther Bjerre Gay, Bæksgaard, Tørring, Lemvig.
 548: Tage Bjerre, tricotagehandler, Adelgade 10, Skive
 549: Fru Ellinor Madsen, Nørmark, Fjaltring, Ramme.
 550: Gunnar Bjerre, Kjærshøjvej 34, Silkeborg.
 551: Ejvind Bjerre, lærer, Kalundborgvej 191, Holbæk.
 552: Steen Bjerre, gdr., »Sønderskov«, Ryde, Vinderup.
 1110: Peter Hauskov Jacobsen, Ranunkelvej 9, Værløse.

- 1134: Mariane Bjerre Kristoffersen, Bekken 2, Høningegaten, Hønefoss, Norge.
 1143: Erling Bjerre Jacobsen: bogtrykker, Jernbanegade 10, Skærbæk
 1145: Fru Mariane S. Hansen, Box 296, Eckville, Alta, Canada.
 1150: Ingrid Bjerre Engel, Skandinavia Motel, 4637 Maclead Trail, Calgary Alta, Canada.
 1151: Jens Bjerre, arkitekt, Grønholt pr. Fredensborg.
 1155: Bent Tage Nielsen, Hillerødgade 159, 1. s., København F.

Nissumbylinien »Sandholm«:

- 172: Mariane Bjerre Jensen, Niels Juelsgade 7, 2. s., Esbjerg.
 557: Jens Hauskov, gdr., Nr. Vium, Vemb.
 558: Jens Bjerre Jensen, Øster Fiskbæk, Gudum, Vestjylland.
 559: Sigurd Touborg Jensen, professor, Amalievej 23, 4. s., København V.
 561: Peder Touborg Jensen, landbrugskonsulent, Ny Skivehus, Skive.
 562: Fru Touborg Jensen, Lykkesholms Allé 5, København V.
 565: Fru Mette Touborg Jensen, Bredstrup sygehus, Bredstrup.
 566: Fru Ellen Agergaard, Nørre Nissum sem., Nr. Nissum.
 567: Aksel Touborg Jensen, dr. phil., Ved Kanalen 5, 4. s., København K.
 569: Hans Bjerre, overlæge, Faaborg.
 570: Jens Bjerre, organist, Frimestervej 75, København NV.
 572: L. Schjøttz Christensen, læge, Aaboulevard 82, København N.
 575: Jens Bjerre, gdr., Enggaarden, Sønderstrup, Kirke Eskildstrup.
 576: Peder Bjerre, »Sønderskov«, Venø, Struer.
 577: Fru Mette Bjerre Petersen, Kisserup, Udby, Holbæk.
 578: Holger Bjerre, slagteriarbejder, Kirkegade 40, Struer.
 579: Laust Bjerre, »Sønderskov«, Venø, Struer.
 581: Fru Kathinka Mehlsen, Ølbyvej 15, Struer.
 582: Fru Grethe Kibsgaard, Durup.
 584: Hedeveg Bjerre, socialrådgiver, Strandvejen 112, Hellerup.
 585: Fru dr. Andersen, Ry.
 587: Mette Urup, Strandboulevard 3, s. s., c/o Barfod, København Ø.
 588: Knud Bjerre Jensen, forp., Aal præstegaard, Oksbøl.
 589: Jens Bjerre Jensen, Søborg Hovedgade 94, København V.
 1213: Fru Else Hauskov Bech, Østervang, Holstebro.
 1218: Maleren Bodil Hauskov, Marasliou 61, Athen, Grækenland.
 1221: Fru Margrethe Bechmann, adr. Mailsiphon, Mailsi, West Pakistan.

Nissumbylinien Lomborg Skole:

- 180: Fru Anna Bjerre, Jydegaarden, Fredericia.
 595: Kristen Thybo Christensen, install., Nygade 7, Odder.
 596: Bertel Bjerre Christensen, install., Thisted.
 597: Jens M. Christensen, maskinsmed, Nr. Lem, Lemvig.
 598: Fru Signe Bjerre Christensen, Hovedgaden 91, Brabrand.
 600: Ejner Thybo Christensen, install., Bredgade 16, Lemvig.
 601: Evald Thyboe Christensen, Flansmosehus, Dybe, Bonnet.
 602: Dagny Bjerre Christensen, Dybe, Bonnet.
 603: Richard Christensen, install., Humlum.
 604: Fru Gretha Christensen, Strandvejen 1, Lemvig.
 605: Fru Karen A. Pedersen, 2849 Logan Blvd., Chicago 47, USA.
 626: Fru Kathrine Norberg, East Meredith, New York, USA.
 607: Fru Signe Boel Madsen, 1559 N. Mc. Kindley Rd., Lake Forest, Chicago, USA.
 609: Jens M. Jensen, direktør, Skovvangsvej 207 A, Aarhus.
 610: Fru Elisabeth Larsen, 1664 N. Mozart Str., Chicago 47, USA.
 611: Fru Clara Bjerre Jensen, Assentoft Silofabrik, Assentoft.
 613: Fru Ellen Nørgaard, Mysundevej 11, 4. sal, København V.
 614: Christian Arne, ingeniør, 2203 N. Nordia Ave., Chicago 35, USA.

- 616: Peter J. Bjerre, civilingeniør, Virum Stationsvej 160, Virum.
 617: Bertel Bjerre, gartner, Brøndbyvester, Glostrup.
 618: Christian Bjerre, gdr. Lem, Brodal.
 619: Fru Birgitte Dejgaard, lærerinde, Doense forskole, Vebbestrup. Doense.
 621: Siliam Bjerre, præst, forstander, højskolen, Vestbirk.
 622: Enrico Bjerre, præst, Skovlund pr. Mølby.
 624: Niels Bjerre, gdr., Lomborg Kirkegaard, Lomborg, Ramme.
 626: Fru Signe Bjerre Tybjerg, Asylgade 7, Skive.
 627: Helge Christensen, gartner, Hyldevang, Sengeløse, Taastrup.
 628: Gunnar Bjerre, gdr., Julsgaard, Ferring, Bonnet.
 629: Fru Solvejg Bjerre Pedersen, Langagergaard, Vasby, Hedehusene.
 630: Marie Bjerre, »Sixtus«, Middelfart.
 631: Bertel Bjerre, gdr., Taars.
 632: Daniel Bjerre, civilingeniør, Hasselvænget 5, Odense.
 633: Folmar Immanuel Bjerre, 120 Pierce Ave. Hamburg New York, USA.
 634: Arthur Bjerre, 4544 Laurel Canyon Blvd., North Hollywood, Los Angeles, California USA.
 635: Mrs. Clara Bjerre Morgan, 8012 Lindly Ave. Reseda, California, USA.
 636: Allan Bjerre, 11600 Garfield Ave., Hollydale, California, USA.
 637: Stanley Bjerre Winston, 5756 Roosevelt Ave. Hollydale, California, USA.
 639: Mrs. Esther Bjerre Bowles, Sauage SO, Oxhoro, Minneapolis, Minnesota, USA.
 640: Fru R. Bjerre, adr. direktør C. Kiellerup, Bredballe, Vejle.
 644: Fru Karen Bjerre Paludan, Stuby pr. Vordingborg.
 1287: Charlotte Støjberg, Kastanieallé 11, Kolding.
 1290: Aksel Bjerre Christensen, ingeniør, Spangbergsvej 14, Thisted.
 1292: Fru Ellen M. Urth, Vesterled 15, Lemvig.
 1294: Børge Christensen, vand- og gasmester, Nøjsomhedsbakken, Brabrand.
 1304: Fru Elie Steffensen, 2849 Logan Boulevard, Chicago 47, Illinois, USA.
 1306: Eric Niels Sloth, 133 Springwood Drive, Naperville, Illinois, USA.
 1309: Mrs. Lillian Siegh, 613 Le Claire Ave. Wilmette, Illinois, USA.
 1315: Ole Jensen, 9. Boulv. Jourdan, Paris 14, Frankrig.
 1325: Svend Erik D. Bjerre, lærer, Teglværksvej 20, Hillerød.
 1331: Fru Gudrun Bjerre Pedersen, Albæk pr. Lime.
 1332: Fru Eli Bjerre Damgaard, friskolen, Klim.
 1333: Uffe Bjerre, lærer, Bredebro skole, Bredebro.
 1334: Fru Bodil Bjerre Hanghøj, Peder Freuchensvej 1, 2. tv., Aalborg.
 1335: Fru Henriette Holmgaard, Vester Skræddergaard pr. Vemb.
 1336: Ebbe Dejgaard, Velling st.
 1338: Fru Martine Dejgaard Jensen, Nokjær, Ringkøbing.
 1339: Mads Bjørn Bjerre, 1917 Point View st., Los Angeles 34, California, USA.
 1352: Jens Bjerre Tybjerg, lærer, Svebølle.
 1359: Asbjørn Bjerre, Julsgaard, Ferring, Bonnet
 1360: Peter Bjerre, Julsgaard, Ferring, Bonnet
 1365: Hans Bjerre Pedersen, Langagergård, Vadsby, Hedehusene.
 1372: Birthe Bjerre, Tårs.

Nissumbylinien Søllergaard:

- 184: Kristen Bjerre, Ny Strandvej 44, Humlebæk.
 186: Jacob Bjerre, gdr. Idumlund, Holstebro.
 187: Fru Agnes Bjerre, Struervej 25, Holstebro.
 190: Niels Bjerre, gdr., Majgaard, Naur.
 191: Frede Bjerre, Skov Allé 21, Fruens Bøge.
 193: Christian Bjerre, Skanse Allé 19, Vorup, Randers.
 645: Arne Bjerre, distriktschef, Lægaardsvej 45, Holstebro.
 646: Jens St. Bjerre, landinspektør, Vestergade 32a, Struer
 647: Erik Bjerre, advokat, Ny Strandvej 44, Humlebæk.

- 648: Fru Elna Borg, Idumlund, Holstebro.
 649: Viggo Bjerre, gdr., »Engsnap«, Vejrum, Holstebro.
 650: Fru Dagny Nielsen, Gl. Refning, Vinding, Sørvad.
 651: Chr. Bjerre, gdr., V. Dalby, Gimsing, Hjerm.
 652: Folmer Bjerre, gdr., »Kvistborg«, Mejrup, Holstebro.
 653: Tage Bjerre, fotograf, Holsted.
 654: Fru Agnete Gade, Sir, Holstebro.
 655: Gustav Bjerre, seminarielærer, Frederiksdal 27, Skive.
 656: Jens Bjerre, gdr., Gadegaard, Nr. Felding.
 657: Knud Bjerre, lærer, Kirkebakken 4, Skive.
 658: Vagn Bjerre, lærer, Solvangsallé 22, Glostrup.
 659: Edv. Harrestrup, købmand, Borbjerg, Holstebro.
 664: Johannes Bjerre, fabrikant, Klostervej 21, Odense.
 665: Fru Telse Bjerre Seeberg, Kjøbmanskjær, Tønsberg, Norge.
 1382: Erling Bjerre, elmontør: Vikkevej 12, Holstebro

Nissumbylinien Skov:

- 201: Markus Kristiansen, Struervej 56, Holstebro.

Nissumbylinien Nyholm:

- 206: Jakob Nyholm, gdr., Nyholm, Nr. Nissum.

Store Bjerre-linien Bisgaard:

- 214: Sidsel Bjerre Nielsen, Trælløse, Herlufmagle.
 215: Jens Bjerre, gdr., »Bisgaard«, Borbjerg, Holstebro.
 681: Aage Bjerre, inspektør, Engvejen 12, Holstebro.
 682: Fru Kristine Fonager, Fladbrovej 17, Hornbæk, Randers.
 686: Gudrun Bjerre Nielsen, Trælløse, Herlufmagle
 689: Fru Rigmor Bjerre Nielsen, Trælløse, Herlufmagle.
 697: Svend Bjerre, gdr., Mejrup, Holstebro.
 699: Gunnar Bjerre, »Bisgaard«, Borbjerg, Holstebro.
 700: Fru Jenny Gosvig, Hjerm.
 702: Fru Anna Nygaard, »Nygaard«, Hvam, Holstebro.
 1425: Fru Karen Andreasen, Harbogade 45, Ulfborg.

Store Bjerre-linien Nr. Risum:

- 705: Fru Ingrid Krog, »Eskely«, Pjedsted.
 706: Peter Risum, gdr., Nr. Bøgild, Borbjerg, Holstebro.
 707: Viktor Risum, gdr., V. Søjbjerg, Vejrum, Struer.
 708: J. P. Pedersen, gdr., Bastrupgaard, Maabjerg, Holstebro.
 709: Kristian Risum, Nr. Risum, Borbjerg, Holstebro.
 710: Thorvald Risum, gdr., Stabildal, Naur st.
 711: Gudmund Risum, gdr., Nygaard, Hjerm.
 712: Frede Risum, gdr., Risum Østergaard, Skave, Holstebro.
 713: Fru Anna Uhre, Østergade 18, Holstebro.
 717: Søren Bjerre, gdr., Sønder Hedegaard, Vemb.
 721: Fru Karen Mundbjerg, Herrup, Vinderup.
 722: Fru Ellen Villumsen, Ansgarvej 6, Fredericia.
 725: Søren Bjerre Noes, vejmand, Vridsted, Skive.
 726: Anna Noes, forskolelærerinde, Haderup, Skive.
 1513a: Fru Grethe Bjerre Nielsen, Muldbjerg, Spjald.
 1516: Gunnar Noes Mundbjerg, præst, S. U. M. Box 19, Numan via Jos, N. Nigeria, W. Africa.

Store Bjerre-linien Overlund:

- 228: Bertel Overlund, Struervej 55, Holstebro.
 729: Fru Johanne Knudsen, Gundersborg, Sir, Holstebro.
 730: Fru Anna Rigmor Thorsen, Lemvigvej 6 B, Holstebro.

Store Bjerre-linien Vester Store Bjerre:

- 236: Fru Ane K. Bjerre, Harken, Vraa.
238: Fru Margrethe Bjerre, Istedgade 36, Holstebro
239: Maren Madsen Bjerre, Østerbrogade 32, Holstebro.
736: Fru Margrethe Sloth, Ausumdal, Vejrum.
737: Chr. Hillersborg, gdr., Vandborg Vestergaard, Bonnet.
740: Fru Eli Post, Nyholm, Vandborg, Bonnet.
741: Mads B. Hillersborg, »Hillersborg, Gimsing, Struer.
743: Ejner Hillersborg, præst, Ringkøbing.
744: Astrid Hillersborg, lærerinde, Østerbrogade 32, Holstebro.
745: Fru Anne B. Jensen, Guldager skole, Vrå.
748: Maleren Agnete Bjerre, St. Karlsminde, Hundested.
753: Fru Signe Bjerre Winther, »Gade«, Sir, Holstebro
755: Fru Alma Bjerre Mikkelsen, Pøtgaard, Bur.
758: Jens Bjerre, gdr., »St. Bjerre«, Sir, Holstebro.
1528: Knud Sloth, Gammel Skjød, Vejrum, Struer.
1536: Fru Else Sloth Nielsen, Skæve, pr. Brønden

Store Bjerre-linien Vester Søllergaard – Lille Bjerre:

- 241: Peder Bjerre, gdr., Alstruplund, Holstebro.

Kjærgaard-linien Peder Graversen:

- 75/-: Carl Graversen, Sisseton, South Dakota, USA.
75/-: Andreas Knudsen, gdr., Kragelund, Hjerm.
75/-: Fru Anna Johansen, Nr. Skelsgaard, Hjerm.

Kjærgaard-linien Godrim:

- 245: Mads Godrim, gdr., »Bjerregaard«, Maabjerg, Holstebro.
248: Peder Bjerre Graversen Godrim, »Solhjem«, Døesvej 19, Holstebro.
249: Kristen Graversen, Godrim, gdr., »Gaasager«, Sir, Holstebro.
759: Jens Anker Graversen, gdr., Nørgaard, Vemb.
760: Fru Nanna Kvist, Lind, Herning.
761: Niels Bjerre Graversen, gdr., Godrim, Sir, Holstebro.
764: Ejnar Graversen, parcell., Ferslev Mark, Skibby.
771: Svend Aage Godrim, Dalby Hals, Gørlev Sj.
772: Fru Ester Bisgaard, Enshøjgaard, Mejlbj pr. Arden.
774: Vagn Godrim, dyrlæge, Struervej 5, Holstebro.
775: Tage Godrim, »Bjerregaard«, Maabjerg, Holstebro.
778: Mariane Godrim, Ny Agerbæk, Mejrurp, Holstebro.
780: Fru Gudrun Bisgaard, Vester Toustrup, Mejrurp, Holstebro.
784: Haakon Særkjær Godrim, Frejasvej 41, Holstebro.

Kjærgaard-linien Kjærgaard:

- 250: Fru Johanne Kjærgaard, Grøndalsparkvej 10^a th, København F
252: Bertel Kjærgaard, Voldgade 1, Holstebro.
254: Diderik Kjærgaard, Søndergade 8, Outrup.
255: Karen Kjærgaard Pedersen, Vonsild.
256: Niels S. Kjærgaard, V. Skindbjerg, Nr. Felding.
257: Aage Nielsen, sporvognsfunktionær, Ryslingeallé 5, Kastrup, Amager.
258: Fru Marie Hansen, Beringsvej 8, Holstebro.
792: Arne Bech, lærer, Vesterbrogade 16 E, Holstebro.
795: Fru Sigrid Kjær, Tobøl Brugsforening, Føvling.

Kjærgaard-linien Ting, Vejrum:

- 263: Mads Bjerre Madsen, gdr., Vellev, Ulstrup.
264: Jens Pasgaard, Sdr. Kirkegaard, Mejrurp, Holstebro.
266: Alfred Madsen, gdr., Nørgaard, Naur, Holstebro.

- 267: Køkkenchef Anna Madsen, Struervej 13, Holstebro.
268: Væverske Agnete Madsen, Struervej 13, Holstebro.
805: Jørgen Kirkegaard, gdr., Maabjerg, Holstebro.

Ejdal-linien:

- 276: Peder Ejdal, gdr., »Ejdal«, Nr. Nissum.
820: Fru Anna Bjerre Kiilsholm, Nr. Nissum.
821: Fru Maren Trolle, Læssøegade 138 st., Odense.
822: Fru Birgitte Understrup, Ørre, Herning.

Tvis Kloster-linien, 1. del

293. Fru Charlotte Beate Petersen, Mühlenstrasse, Bordesholm, über Neumünster, Holsten, Tyskland.
301: V. Fendrich, restauratør, Mindet 12, Aarhus.
843: Bodil Bjerre Kristiansen, Cafe Vennelund, Høgh Guldbergsgade 85, Aarhus.

Tvis Kloster-linien, 2. del:

- 305: Fru Kathrine Bjerre Didriksen, Allégade 3, Holstebro.
308: Fru Eleonore Kristensen, 524 A, East, Arrellage St., Santa Barbara, California, USA.
309: Niels Bjerre Engsnap, provst, Lejrskov, Lunderskov.
311: Fru Helga Bjergved, Ø. Kirkevej 1, Herning.
314: Fru Signe Bjerre Lloyd, The Rectory Inch, Wexford, Eire.
315: Kirstine Bjerre, Vestergade 37, Lemvig.
316: Anna Bjerre Larsen, Møllerisgaard, Skævinge.
318: Marie Bjerre, lærerinde, Milnersvej 2, 3. s., Hillerød.
319: Kristen Lægaard Bjerre, Nissumgaard, Nr. Nissum.
320: Viggo Bjerre, gdr. Stenstrup, Naur.
870: Maria Bjerre, Nissumgård, Nr. Nissum.
875: Anker Pers Nielsen, bankfuldmægtig, Solvangs Allé 4, Skive.

Rettelser:

Bjerrslægtens Brevdue 1961:

- s. 18, 6. linie fra neden: *knægt* bedes rettet til *knag*.
s. 20, 6. linie fra oven: *bedstefar* bedes rettet til *bedstemor*.
(Fejlene bedes undskyldt, jeg har ansvaret. Fr. B.).

Slægtsbogen, side 236:

- Nr. 1508: Aage Askanius Sørensen Meldvej er anført død.
Han lever i bedste velgående.
(Det har jeg dog ikke ansvaret for. Fr. B.).

FORENINGSMEDDELELSER

KONTINGENTET

Som det fremgår af omtalen af Bjerrefesten i sommer, vedtog man af tvingende grunde at forhøje medlemsbidraget til 10 kr. Beløbet bedes venligst indsendt på medfølgende girokort. Foreningens gironummer er 66922.

SLÆGTNINGE I UDLANDET

Vi er stadig interesserede i at modtage adresser på slægtninge, bosat i udlandet. De pågældende vil da fremtidig få tilsendt „Bjerrslægtens Brevdue“ uden vederlag.

BIDRAG TIL NÆSTE ÅRS „BREVDUE“

bedes sendt i god tid, helst inden 1. oktober. Stof, der indgår senere, kan nok nå at komme med, men det letter os arbejdet meget, at vi på et tidligt tidspunkt kan overse, hvad vi har at arbejde med.

Bestyrelsen.

Bjerrslægtens bestyrelse:

Christian Bjerre, gdr., Lem pr. Brodal (formand). Tlf. Lem 8^a.

Frits Bjerre, friskolelærer, Bøvlingbjerg (sekretær).

Tlf. Bøvling 90, giro 669 22.

Peter Bjerre, civiling., Virum stationsvej 160, Virum. Tlf. 84 65 34.

Fru K. Mehlsen, Ølbyvej 15, Struer. Tlf. 5 10 02.

Kjeld Bjerre, ingeniør, Grundtvigsvej 42, Odense. Tlf. 11 38 45.

Ejner Hillersborg, sognepræst, Ringkøbing. Tlf. Ringkøbing 217.

Jens Bjerre Tybjerg, lærer, Svebølle.

Forsidetegningen:

Gamle huse på Bovbjerg efter pennetegning af Kr. Bjerre.

BJERRESLÆGTENS BREVDUE

Julen 1963

KÆRE SLÆGTNINGE!

Med dette nummer af vort julehefte fortsætter vi offentliggørelsen af Markus Bjerres skildringer af gamle Bjerrehjem. Resten vil følge næste år.

Endvidere bringer vi første del af de erindringer, som nylig afdøde Niels Bjerre, Fairfax, California, (163) har skrevet for sine børn. Niels Bjerre har gennem sit liv, bl. a. som telegrafist for Store Nordiske, oplevet og set begivenheder og egne, som vil have interesse for en langt større kreds, hvorfor vi har formået hans brodersøn, kontorchef Niels Bjerre, Charlottenlund, (514) til at oversætte og fremlægge erindringerne for os. De vil sikkert glæde mange af hans slægt.

Vi ønsker alle slægtninge fjernt og nær en god og glad jul.

Bestyrelsen.

Indholdsfortegnelse:

Nissumbysønnerne, 2. del . En rullesten, 1. del . Til radioens pigekor
Peder Lund Bjerre . Dødsfald . En hundredaarsdag
- børns fulde fortrolighed . Foreningsmeddelelser . Dagbog . Adresser

Kære Slægt!

Jeppe Aakjær skriver som forord i en af sine Digtsamlinger: „De røde Plagges Rimmen og blanke Leers Klang, det har jeg søgt at fængsle bag Rytmen i min Sang!

Naar Plagene rimmede, og Leerne klang, saa var det den Gang fuld Sommer i Danmarks Land med Liv paa alle Grene og de herlige Dufte fra Mark og Eng. I al god Poesi er der noget, der fængsler mellem og bag ved det, der bliver sagt. Naar jeg tænker paa vor Slægt, er der ogsaa saa meget, der fængsler lige fra den Tid, jeg kan huske, og fra de første Bjerrefesters Tid. Den norske Digter Vesaas har skrevet en Fortælling om tre Børn, der gaar ud i Skoven og finder skrigende Træer, som de siger; det er Træer, hvor Droslerne bygger Rede og skriger, naar de kommer i Nærheden; de finder en Drosselunge, som er faldet ned fra Reden, og de bliver enige om at tage den med hjem. Drengene siger til Anne, at hun skal bære den, hun tager den varsomt op og holdt den i begge Hænder mod sit Bryst, hun mærkede dens lille Hjerterbanke, hun skælvede, hun forstod, hun bar paa Livet, og at det netop var hende, som skulde bære. Jeg skal ikke nævne Navne, men jeg tænker med Taknemmelighed paa alle dem, der har været med til at bære det virkelige Liv frem i vor Slægt gennem Tiderne. Vi ved det alle, at nogen maa bære paa det, der fængsler bag rytmen i vor Sang. Tiderne skifter, men Livet bestaar, for der er altid nogen, der er udvalgt til at bære det frem.

Aakjær siger et Sted: Sort som min Hede er Menneskets Krav, Brød skaber ikke hans Lykke alene — og i næste Vers: „Brød skal du hente fra Muldmarkens Bund, Visdom og Fred paa min drømmende Hede.“ Og længere hen: „Saa fattigt blev Danmark vel ej dine Kaar, at du ej har Raad til en Blomst i dit Haar, en Lyngkrans paa Fædrenes Grave.“ — Det er her, vi skal staa Vagt, ogsaa i vor Slægt. — I vor Tid, hvor der næsten er en Kamp paa Liv og Død for Kundskaber og Penge. Denne Kamp kan binde os, saa vi ikke længere er frie Mennesker. Det skal være mit Juleønske, at vi i vor Slægt ikke maa miste Drømmen om det virkelige Liv, og at vi altid maa have Raad til en Blomst i vort Haar og en Krans paa Fædrenes Grave. Jeg mindes nogle Ord af én, der sagde: „Hvis jeg gør jer frie, saa er I sandelig frie!“ Vel ved jeg ogsaa, at vi, unge og ældre, maa mødes der, hvor vi staa, og hjælpe hinanden uden nogen som helst Betingelse; kun der gror Fællesskabet og Livet.

Glædelig Jul og godt Nytaar til jer alle. Tak til I unge, fordi I altid møder saa festlig frem ved vore Bjerrestævner. — Tak til de ældre, Tak, fordi I har været med til at bære det frem, som er os dyrebart.

En kærlig Hilsen til alle de ældste i Slægten, som ikke længere kan naa frem til vort Lag, vi har ikke glemt jer, og I skal have en ekstra Tak. Og en Hilsen til alle dem, der bor i de fjerne Lande.

Frederikke og Chr. Bjerre, Lem.

MARKUS BJERRE:

Nissumbysønnerne og deres Hjem

Slægtsbiografiske Optegnelser

NISSUMBY

For os Børn i Sandholm var Nissumby altid „Staden paa Bjerget“, Slægtsgaarden, den store Gaard, en af Sognets anseligste, men den blev end større for os i Skæret af Faders Beretninger om dengang, da ogsaa Sandholm og Nyholm hørte til den, og da Bedstefader var en af de første, der merglede og drænede og dyrkede Raps i stor Stil. Men Gaarden var endnu „en stor Gaard“ og synede for os end større, fordi den laa højt og vendte den mægtige Lade imod os, den Lade, der var saa fyldt med svære Egestolper, at der var Tømmer nok i den til to solide Lader. Ogsaa Stuehuset var noget for sig, bomsolidt bygget med døre af tykke Planker, og de smaarudede Vinduer saa grundigt præparerede, at de maatte kunne vare i 100 Aar. Det havde flere Stuer end noget andet Stuehus, vi vidste af — tre Gæsteværelser, hvoraf et havde det spændende Navn: Brudekammeret; der var et Velstandspræg ude og inde, som vi — ak — ikke kendte hjemmefra — en gammel Have med Verdens bedste Sødæbler, Stalde fyldt med gode, velnærede Dyr, Laden stopfyldt og tilmed Stakke uden for Gaarden, en Mølle til at valse Kornet — ukendt andre Steder — og Hestegang og Tærskemaskine — kort sagt: i Nissumby havde de *alt!* Om Sommeren bugnede Markerne med Korn og Græs, kun i Nyholm saa man noget lignende, og kom vi Børn derop i Foraarstiden og legede oppe og nede, saa laa Kornet i mægtige Dynger ikke alene paa Loftet, men i Storstuen.

To rarere Mennesker end Farbror Gravers og Ane Marie har vist aldrig levet, hvor var de venlige og blide mod os Børn til hver en Tid; Mor havde aldrig nødig at presse os, naar et Ærinde skulde forrettes i Nissumby, den ene vilde hellere gaa derop end den anden. Vi blev altid taget saa vel imod, ingen kan tage bedre imod sine egne Børn, end Ane Marie tog imod os. Kom vi med Træskoene fulde af Sne eller paa anden Maade forpjuskede af Vind og Vejr, saa skulde hun nok faa os varmet op, og kom vi en Sommerdag i Æbletiden, saa var vi sikre paa at faa et Par af disse guddommelige Sødæbler i Lommen. Tom-mundede gik vi nu aldrig derfra, et eller andet godt stak hun altid til os. Og nogle herlige Kammerater havde vi i Drengene, Jacob og Niels, et Par overordentlig levende Gutter.

Det kan næsten ikke blive andet, end at disse Drengene bliver Hovedpersonerne frem for deres Far, naar jeg skal fortælle om det Nissumby, jeg

har kendt. Deres Far, Gravers, var Barn i en barsk og haardfør Tid, da Gaardmandsbørnene ikke blev fredede; at han havde faaet mere af Gaardens Slid, end godt var, bar han Præg af hele sit Liv; han var blevet lidt skæv i Overkroppen af Plejltærskning Dag ud og Dag ind i flere Vintre. Det er kun rimeligt, at saa haardt Slid vilde han ikke byde sine Børn, de var ikke for ingenting Børn af en lysere Tid, og de havde den ømmeste Mor, som nødigt nægtede dem Opfyldelse af rimelige Ønsker. Deres Far havde arvet alt det blide og føjelige hos Bedstemor i Nissumby, og helt til han i henvend 40-Aarsalderen blev gift — ja, længe efter — gik han under sin myndige Fars Vilje, saa det er kun naturligt, at det faldt ham let ogsaa at tage alle mulige Hensyn til sin unge og elskelige Kone og hendes Ønsker.

Hvad der særlig prægede Hjemmet i Nissumby var, at der var ingen Haardhed af nogen Art, der skulde man godt nok gøre sin Pligt i al Ordentlighed, hvad Arbejdet angik, men noget Jordskælv vilde der ikke blive, selv om et eller andet ikke gik helt efter Mandens og Konens Ønske. De var saa gode begge to, saa det tyktes os rent utænkeligt, at de nogensinde kunde bruge Haardhed imod nogen eller noget. Men forøvrigt var de virksomme og flittige Mennesker, der havde god Skik paa Bedriften baade ude og inde.

Men enhver Gaard har sine Traditioner, og i Nissumby havde alting fra gammel Tid været i stor Stil: mange Børn, mange Tjenestefolk, en udstrakt Gæstfrihed. Nissumby var Midtpunktet for den store og talrige Slægt, ikke alene saa længe Bedstefader levede, men ogsaa altid siden, naar Slægten øst- eller vestfra vilde aflægge Besøg i Nissum, Lem eller Fabjerg, saa kørte de til den gamle Stamgaard og spændte fra der, og derfra gik saa Turen til de andre Gaarde. Det følger af sig selv, at der maa være noget i Køkken og Kælder, naar man Aaret rundt maa tage imod Gæster i Læssevis, foruden alle Sognets og den nærmeste Omegns Unge og Gamle, som tit og

gerne aflagde Besøg i dette livlige og gæstfrie Hjem. Der kom jo efterhaanden en stor Børneflokk i Gaarden, og Ane Marie var ikke af de bomstærke, hun maatte nødvendigvis have god Pigehjælp.

Bedstefars Fødselsdag, 30. Marts, var store Festdage, da kom Vogne rullende fra alle Slægtens Gaarde, fuldpakkede af Børn og Børnebørn; naar „Niels i England“ var hjemme paa Besøg, boede han vel ogsaa helst i Nissumby, antagelig i „Brudekammeret“; at „Familjen“ helst skulde aflægge Julebesøg i Barndomshjemmet, er vel en Selvfølge, og at de mindst een Gang om Sommeren skulde se Kornet, hørte vel ogsaa til, og fra Bedstefaders Tid var det vel ogsaa Skik med et ordentligt Høstgilde i Nissumby. — Jo, det var ret omfattende „Familje“-Pligter, den unge Ane Marie var gaaet ind til i Nissumby, og Gravers var ikke den Mand, der kunde unddrage sig Forpligtelser af den Art; men der var god Grund til, at han overtog Gaarden til en forholdsvis lav Pris: Forpligtelser af den ovennævnte Art og Omfang tærer paa en Gaard, mere end man regner med.

Men hvor var der „højt til Loftet og vidt til Væggene“ i Nissumby i Gravers og Ane Maries Tid — ! Og saa var de saa inderligt barnefromme, de to Mennesker, grebne af det grundtvigske Livssyn; jeg husker, hvor gerne hun vilde, der skulde synges, og især var der en lille Sang, hun holdt af: „Kærlighed fra Gud“, den foreslog hun altid; og naar der, før Valgmenighedskirken blev bygget, blev afholdt Møder i Nissum, kan jeg ikke tænke mig andet, end at man hyppigt har henlagt dem til de store Stuer i Nissumby. Og jeg mindes fra min tidligste Tid et Juletræ i Nissumby Storstue, hvor Peder Jensen, Lilletornsgaard, Friskolens første Lærer, var tilstede, og hvor jeg vistnok for første Gang hørte: „Kom, lad os nu paa Børnevis — “. Det var saa kønt og højtideligt. Min Broder har kaldt Peder Jensen: „Den ideale Børnelærer“, og det var vist rigtigt nok, han var ihvertfald enestaaende til at fortælle for Børn.

Men Storstuen i Nissumby var nu ellers en Seværdighed, hvis Mage næppe er set. Det er ikke de solide, gamle Klædeskabe, jeg tænker paa, nej, det er Gulvet, det mest toppede Fjælgulv, nogen har set. Hvordan toppet? Ja, saa ihærdigt var der danset paa dette Gulv igennem Aarene, at Fjællene var slidt dybt ned, kun de haarde Kviste havde ikke ladet sig slide nævneværdigt, de stak op som smaa, ujævne Høje. Man brugte dengang ikke Fernis til Gulvene, de blev hvidskurede, skulde være skinnende hvide, ikke gulagtige, som de bliver af Fernis. Det maa have været et værre Slid at skure dette Gulv, og det var ikke en sjælden Gang, der skulde skures efter et lille improviseret Dansebal, for Sognets og Slægtens Ungdom har altid haft Tilhold i Nissumby, selv da Børnene var smaa.

Jeg har ikke kendt Bedstefader i den Tid, da han endnu havde sine Aandsevner i Behold; han var vist „i Barndom“ den sidste halve Snes Aar, han levede. Naar jeg i mine første Aar kom til Nissumby, sad han gerne for Bordenden, en næsten udslukt Olding at se til, men blev vi for urolige, kunde han godt vaagne op og tiltale os, og saa stod der endnu en utrolig Respekt om ham; havde der været et Musehul i Stuen, var jeg gerne krøbet i det, naar den Gamle lod sin hvasse Røst lyde. Han kunde bide saa ind-

Gaarden Nissumby ca. 1900

ædt efter os, saa man skulde tro, han hadede Børn, men Jacob vidste bedre Besked: naar han løb tør for Penge, hvad ofte hændte, for Bageren havde nogle lækre „Bismarcksklumper“, saa „slog“ han den Gamle for mangen en Femogtyveøre.

Ja, „Jacob i Nissumby“, ham kommer man ikke udenom, naar der skal fortælles om Gaarden i Gravers og Ane Maries Tid, han blev tidligt den, der næsten gav Gaarden Præg. Han var i højeste Potens „en rask Dreng“, det var, som om han kunde have arvet al den kaade Livslyst, der havde været spærret inde i mange foregaaende Slægtled, den lækkede ud af ham i Tide og Utide, der skulde ske noget allevegne, hvor han var tilstede, noget morsomt, noget farligt. — Der var ikke den Is saa tynd, at han ikke fandt den egnet til „Vovestykker“, følgelig kom han sjældent hjem om Vinteren med tørre Hoser. Hvor har hans Mor pyldret om ham — og frydet sig over ham, hun kunde lægge saa stærkt op til alvorlige Irettesættelser, som det skulde være — gik Jacob hen og tog hende om Halsen, saa smeltede hun. (Ak, Mødre — !) Saa købte hun Træskostøvler til ham — og saa kom han først for Alvor gennemvaad hjem helt til Rumpen, for nu skulde det jo ustandseligt prøves, hvor langt de kunde naa. Der var ikke de Drengestreger, som han ikke kunde hitte paa, men de var af en saa elskværdig, godmodig Art, at ingen for Alvor blev vred paa ham. Han var en stor Charmeur, alting klædte ham utroligt, selv naar han sagde eller gjorde Ting, der vilde have misklædt enhver anden. Og saa var han smidig som en Kat, faldt altid paa Benene, hvor enhver anden var blevet liggende med brudte Lemmer. Da han havde været i Cirkus, skulde han naturligvis lære at staa op paa en galoperende Hest, hvad han lærte som en Mis. Men engang kom han saaledes i fuld Fart ridende sydfra mod Gaarden; men vi havde da netop en mindre god Thybokarl, der stod i Gaardsleddet, og da Hesten svinger derind, smider han sin hvide Kasket i Hovedet paa den

galoperende Hest, der jo gav et Skvæt til Siden, saa Drengen gaar paa Hovedet i en Stendynge. Slog han sig — nej, ikke Spor. Ogsaa Niels, den næstældste, var kraftig og smidig, de blev ypperlige Gymnaster. Hvor har vi tumlet og leget i Nissumby, mon nogen har haft Mage til Legeplads som denne store Lade?

„Å ta' i æ Lå'“, lege Skjul i de store Halmgulve, springe ned fra svimlende Højder, fare af Sted langs de vandrette Rem og Bjælker, ofte højt over et tomt Gulv, „lave Hus“ i Brædder paa de mest uanede Steder — nej, intet Kongeslot har Mage til Legeplads! Det kunde hænde, at Gravers bremsede os, naar vi sprang alt for vildt i Korndyngerne, men det skete sjældent; han var saa stille, ønskede aldrig at optræde som den myndige Husbond, han gik og passede sit, og det var hans Natur imod at sætte irette, og skete det, var det paa en blid og god Maade, som de ordentlige Tjenestefolk, han i regelen havde, respekterede.

Tjenestefolk var ikke forvante dengang, og det siger sig selv, at hvor de fik en saa god Behandling som der, virkelig havde et Hjem, der skønnede de paa det; Tjenestefolk blev „gammel i Gaarde“ i Nissumby i Gravers, som i Bedstefars Tid.

Det var i min tidligste Barndom, at man begyndte at oprette Gymnastik- og Skytteforeninger, men da man dengang ikke havde Forsamlingshuse ret mange Steder, kunde saadanne Foreninger ikke tænkes, med mindre der var Gaardmænd, som vilde give Husly og Baner til Skydning.

Den første Gymnastikbane, jeg mindes, var paa Nissumby Jord imellem Sandholm og Nyholm, men det synes mig sandsynligt, at Niels Nyholm, der havde været Elev paa Thestrup Højskole, har været Sjælen i Foreningerne fra første Færd, og kanske har den første Skyttebane været paa hans Mark. Derom ved jeg intet. Men jeg kan huske, at han havde nogle gamle Forladegeværer, vistnok Hærens fra 1864, og med dem har man vel lavet Eksercits. Man havde ogsaa Gymnastikredskaber, men det var dog først, der blev Liv i Gymnastikundervisningen, da den blev henlagt til Nissumby Lade under Frederik Jensens dygtige Ledelse, at der rigtig kom Fart i den. Men Skydeøvelserne paa Nissumby Mark blev drevet med stor Lyst og Iver i mange Aar; fra min tidligste Tid mindes jeg Jens Hovmark, Laust Brandt og den galante Ungkarl Anton Studsgaard.

Naturligvis var Sognets Piger interesserede i Karlens mandige Idrætter, de skænkede en Fane, som sikkert er blevet indviet ved en Fest med Dans i Nissumby Storstue. Vor Tids Ungdom, som har oplevet næsten alle deres Forfædres Idealers Fallit, kan vel nok smile lidt vemodigt ad den naive Tro paa Grundtvigs Drøm om „Danmark om Hundrede Aar“, som fik skikkelige Bønder til at bringe Ofre for Ungdommen og dens Ideal; men de vil samtidig ønske, at ogsaa de maatte se en Verden, hvor der igen blev Plads for Tro og Haab paa noget større end deres eget lille Velfærd. —

Ogsaa en af den Tids Nyskabelser: Brugsforeningerne, fandt sit første Frested i Nissumby, derfra blev de første Varer omdelt.

Naturligvis var det en stor Begivenhed for os Børn i Nabogaardene, da gamle Jacob Bjerre, vor Bedstefader, døde. Mange af hans Børn med deres

ægtefæller var samlet den Aften, da han laa paa sit yderste; de opholdt sig i Folkestuen og skiftedes til at gaa ind til ham i det lille Kammer, der var hans Aftægtsstue. Vi var nogle Drenges samlede inde i Sovekammeret, ogsaa vi kiggede derind engang imellem. Han var helt uden Bevidsthed, udslukt, man kunde netop se, at han aandede med nogle smaa Blaf. Vi „fremmede Drenge“ følte vel nok det alvorlige og højtidelige ved at se paa dette Livslys, der var ifærd med at slukkes, og ved de Salmer, der blev sunget, men var dog ikke mere grebne, end at vi gav vor Tilslutning, da Jacob Nissumby foreslog et Spil „Nap med Hat“, hvad dog med Myndighed blev os forbudt, og saa forstod vi da ogsaa, hvor raat det vilde være.

Men vi mindes vist alle Begravelsesaftenen og de Beviser, Pastor M. A. S. Lund gav paa sin Hengivenhed for Nissumby og hele vor Slægt, som vi ogsaa mindes den Sang, som flere af os hørte for første Gang: „Sig nærmer Tiden, da jeg maa væk“.

Gravers i Nissumby døde jo altfor tidligt fra sin store Børneflokk, den ældste, Jacob, var ikke mere end 17 Aar gammel. Ingen beklager nu mere end han, at han ikke blev sendt ud at lære noget, han var jo altfor ung og ubefæstet til at være Styre i denne store Gaard med dens gamle, nedarvede og ret kostbare Traditioner. Jeg ved dog ikke, om der kan bebrejdes Fader og Niels Nyholm noget i den Retning, Enken, Ane Marie, vilde saa nødtigt af med sin store Dreng. Moderhertet, ak ja!

BRUNSGAARD

„Søwvesen fylder O'er den tølvt Massi“, sagde Fader, og saa lo vi Børn, for han var ene om at udtale „Søren“ og „Marts“ paa denne Maade; i vor Tid er der næppe nogen, der aner, hvad Massi er for noget. Fader gik ogsaa „op te æ Wajs“, og vi hentede „Ræ“ hjem fra Fjorden — det er slet ikke faa gamle Ord, der er gaet tabt i vor tid.

Søren Brunsgaard var den ældste af Brødrene, og han indtog altid en Særstilling imellem dem, han var den belæste Mand, „Theoretikeren“, der læste Landbrugsblade og Skrifter og fulgte med i alt det nye, der var fremme, angaaende Landbrugets Forhold. Han maa være født med en Trang til Kundskaber, som var helt ualmindelig i den Tid, han lærte sig selv Kemi, hvad der blev anset for en Bedrift, der gjorde ham respekteret. Naar Far berettede om en ny Landbrugstheori, anførte han altid Søren Brunsgaard som Kilde, og han gjorde det med samme urokkelige Tillid, som naar en Missionær nævner Lukas og Mathæus.

Nu var det ganske vist en Uriaspost at være Theoretiker og Fremskridtsmand i de Dage, for „Forsøg“ i den Forstand, som vi har dem nu, var ukendt; vore førende Mænd indenfor Landbruget var brændende ivrige for at sprede Kundskab ud paa Landet om Resultaterne af deres private Slutninger og Forsøg, og disse var ikke til enhver Tid lige vel underbyggede. Men Nissumbysønnerne var lette at ruske op til at vove et Forsøg; nogle af dem lykkedes formodentlig, siden det var en fastslaaet Kendsger-

ning, at de var foran deres Kolleger baade med Avling og med Hensyn til Besætningerne. Og her var det især, at Søren Brunsgaard vandt sit Ry: Hans Korthornsbesætning var ikke alene den første paa Egnen, men der var dem, der mente, at den var den bedste i Landet. Saavidt jeg erindrer, skaffede Niels i Newcastle Broderen i Brunsgaard en prima Tyr direkte fra England; men jeg ved i hvert Fald, at Mage til „Brunsgaards Tyr“ fandtes ikke paa Skuet i Lemvig, og en Kalv, der var faldet efter denne Tyr, var altid en efterspurgt Vare. Og saa var dette mægtige Dyr from som en Ko: det vakte altid berettiget Opsigt i Byen, naar den tonede frem i Gaden trukket af et Par smaa Dreng, eller de sad oppe paa dens Ry, der var bred som en almindelig Stuedør.

Søren Brunsgaard var altid omtalt som Fremskridtsmanden, der aldrig kunde slaa sig til Ro med opnaaede Resultater, han vilde altid længere, bestandig længere frem. En af de Ting, der havde hans udelte Interesse, var Landbrugsredskaberne, og det var i Sandhed ogsaa et Felt, hvor Fremskridt var paakrævet. Da han begyndte sin Bane, var alle Redskaberne hjemmelavede, og de var derefter, tunge, uhaandterlige, Ploven var bedst, men Harverne lidet virkende, der var vel egentlig kun to Slags.

Naar saa et nyt Redskab dukkede frem, rost og priset, saa havde Søren Brunsgaard ikke let ved at afstaa fra at prøve det. Noget af det første, jeg hørte om ham, var, at Længerne var omgivet af moderne, kasserede Landbrugsredskaber. — Hvor meget der laa til Grund for denne Tale, ved jeg ikke — at Forsøg paa dette Felt har kostet en Del, er der ikke Tvivl om; men hvad jeg derimod ved, er, at hans aldrig svækkede Ildhu og Interesse for hensigtsmæssige Redskaber ved en Lejlighed kom ikke alene ham men hele Egnen tilgode. Der var i Aarenes Løb fremkommet den ene Roemaskine efter den anden — den ene værre end den anden, kan man næsten sige — og hvor mange Søren Brunsgaard har undersøgt, skal jeg lade usagt,

formodentlig dem alle. Saa tog han selv Sagen i Haand, og med en Tømrers Hjælp konstruerede, opfandt, han en virkelig brugbar Maskine, som i flere Aar var den eneste brugte paa Egnen, og den blev først afløst, da „Avance“ dukkede op. Søren Brunsgaards Saamaskine er saa enkel og billig og god, at den burde sikre sin Opfinder en Plads i vor Landbrugstekniks Historie.

Naar jeg som Dreng ikke ofte kom til Brunsgaard, saa skyldtes det vist, at jeg til min Konfirmationsalder hængte haardere ved mit Hjem end ret mange. Da jeg var tolv Aar, havde vi en Friskolelærer, Hans Hansen, som godt vilde give Ekstraundervisning i Sprog og Matematik. Da tilbød Søren Brunsgaard, at jeg godt maatte være i Brunsgaard, naar Læreren havde Ophold der, men jeg — kunde ikke tænke mig at være *saa* meget hjemme fra. — Vi kom der en Gang imellem til Børnegilde („Barforsamling“, som det dengang kaldtes), og jeg husker godt mit første Indtryk af Gaarden: Et gammelt, snævert Stuehus, der synede saa ubetydeligt ved Siden af det mægtige Møddingshus lige overfor. Den Gang betegnede Landbrugets førende Mænd det næsten som en Forbrydelse at lade en Mødding ligge ubeskyttet mod Sol og Regn, og saa følger det jo af sig selv, at der var et Møddingshus i Brunsgaard. — Stalden og Kostalden var gamle Bygninger, snævre, men Pladsen godt udnyttet. Det forekommer mig, at jeg ved en Lejlighed sov i Karlekamret, der har sikkert ikke været mere Rum end ligetil, disse Kamre var jo primitive alle Vegne paa den Tid, og videre luksuriøse er de ikke blevet siden.

Der var vist noget af Laden lagt til Kostalden, og — saavidt jeg husker — havde et Halvtag ud i Gaarden skaffet Plads til en Fodergang foran Køerne — en Brand har han været, Søren Brunsgaard, at skaffe Plads til Folk og Fæ uden stor Bekostning — og der saa vi den berømte Brunsgaard Korthornsbesætning, den var virkelig værd at se paa.

Dyrenes Pasning har sikkert været en Lidenskab hos Søren Brunsgaard!

Jeg hørte ved en Lejlighed, der blev sagt, at i Brunsgaard „havde man Held“ med alt Opdræt, „der døde ikke saa meget som en Katteskilling“, saadan noget er ikke en Tilfældighed, det beviser en aldrig svækket Interesse for Dyrene, for hvert enkelt af dem, en sejt Fastholden ved de mest trivelige og „lyksomme“, ingen Indblanding af ukendt Blod, eget Tillæg af alt igennem en Aarrække og meget mere; dertil et Instinkt, som ikke kan forklares.

Søren Brunsgaard var lige saa lidt som Faderen eller som Brødrene i Almindelighed nogen „Ordensmand“, der gik og fejede, ryddede op, satte paa Plads, var over Folkene som et Uvejr, hvis alting ikke kom paa Plads, nej, saadan var Nissumsønnerne ikke. De var klar nok over, hvordan det hele i store Træk skulde være, med Detaljerne tog de det ikke saa nøje, ja, jeg tror næsten, de følte et vist Behag ved, at Halmen flød overalt, og selv om en Sæk blev traadt ned, og nogle Redskaber forsvandt i den — hvad Skidt, de kom da til Syne igen en eller anden Tid. De var „Synernes Mænd“, „blev altid rige — til næste Aar“, som Jacob Stabildal spottende bemærkede om Jens Stokholm, de var saa faste i Troen paa Landbrugets Muligheder, at det forekom dem komplet uvæsentligt, om et eller andet gik til Spilde for dem paa Vejen mod den straalende Fremtid, som de aldrig tvivlede paa, at de skulde naa.

Der blev næppe talt eller skrevet om noget som helst Fremskridt indenfor Landbruget, at ikke Søren Brunsgaard — og andre efter ham — skulde prøve det. Jeg mindes saaledes en Foraarsdag i min tidlige Barndom, at jeg var i Brunsgaard; da var vi ude Øst for Gaarden og se paa noget rindende Vand, der var ledet hen over en Skraaning, det var altsaa „Engvanding“, og Søren Brunsgaard var med, gestikulerende, forklarende. Far lavede det samme med Smeltevandet Vest for Gaarden, der blev ledet over den vestlige Skraaning ved Dalen Nord for Gaarden. Hvor meget vi fik ud af det, husker jeg ikke nøje, det var vist ikke meget, men Vandets Rislen har jeg endnu i Øret som en liflig Musik, den var ogsaa Far helt betaget af, han var Barn nok til helt at kunne gaa op i saadan noget.

Det var jo i det hele taget et Fællestræk hos disse Brødre, at de helt kunde lade sig gribe af mangt og meget, som lod andre nøgterne Naturer helt kolde. I den overhaandtagende Selskabelighed, som vi har oplevet, er det værd at erindre, at de gamle Nissumby-Sønner aldrig kunde nøjes med tom Snak og Vrøvl om andre og ingenting, som ofte er en selskabelig Sammenkomsts eneste udbytte; de vilde snakke om noget reelt, noget, der virkelig havde deres Interesse. Jeg ved ikke, om ikke Far var den eneste af Brødrene, som lejlighedsvis kunde tage et Slag Firkort; ellers var der altid noget paa Tale, som det var værd at lytte til.

Naar jeg mindes Søren Brunsgaard, saa var han altid Midtpunkt i en lyttende Skare, han stammede lidt, havde som Vennen, Mads Bertelsen i Store-Bjerre, Vanskeligheder ved at udtrykke sig, var altsaa ikke „veltalende“ i dette Ords almindelige Betydning, men jeg tror, at dette netop spændte Opmærksomheden hos Tilhørerne: at han stod og sloges med sit emne. Det var som at staa og se paa en Smed, der former et Stykke glø-

„Brunsgaard“ i Nr. Lem

dende Jern, saa Gnisterne fyger. — Altfor veltalende Talere, som det flyder fra „som sk . . . fra Spædkalve“, har aldrig interesseret mig, de har ofte den Svaghed at kunne nøjes med de næstbedste Udtryk, men hvis en Taler har noget, der for Alvor brænder i ham, saa kan han godt nok sige det paa flere Maader, men kun én er den rigtige. — Og finder han ikke det helt rigtige Udtryk, kan han ligesaa godt tie stille.

Ogsaa inden Døre var det anderledes i Brunsgaard end andre Steder, der sad f. Eks. Skeerne efter gammel Skik i en Rem i Vinduet eller under Bordet eller saadanne Steder. Naar Børn bliver „sendt i By“, saa er det gerne med Formaninger om at være pæne Børn, og er de ellers vant til at lyde „den moderligt myndige Stemme“, saa er de paa Vagt, naar de kommer et fremmed Sted, lytter efter dette Hjems Tone, „Melodi“ (som man nu vil sige). Men jeg fik aldrig fat paa den i Brunsgaard, dertil kom jeg der ikke tit nok. Men jeg tror, Kjen Brunsgaard passede godt til sin Mand: han var ilter, urolig. Hun var vist meget rolig og ligevægtig. I Skolen fik vi Indtryk af, at Brunsgaard var et overmaade godt Madsted. Drengene medbragte Sigtemellemmader af overordentlig Størrelse, og der var heller ikke sparet paa Smørret.

Da min Skoletid begyndte, var der tre „Brunsgaard Dreng“, Per, Marinus og Søren, og vi kom godt ud af det med hinanden, især var Marinus afholdt af os alle, og vi sørgede saadan, da vi spurgte, at han laa farlig syg af Hjernebetændelse. Hans død gjorde stærkt Indtryk paa os. Vi lærte i de Dage en lille Sang i Skolen. Henrik Ibsens: „Nu løftes Laft og Lofte“. — Naar jeg ser denne Sang, mindes jeg altid „Marinus i Brunsgaard“. Det var vist Linierne: „Nu flyver lille Hakon med Englevinger paa“, som vi satte i Forbindelse med denne gode Dreng, som vi nu ikke skulde se mere. —

Det var Børnene af andet Ægteskab, der var mine Skolekammerater (Søren Brunsgaard var tre Gange gift). Børnene af tredie Ægteskab lærte

jeg egentlig først at kende, da de blev voksne, og da blev det mest Døtrene, som interesserede mig, de var velbegavede og indtagende, især var den yngste en lille Troldunge og med et Humør af en anden Verden. Jeg mindes dog fra min tidlige Ungdom, altsaa før tredie Kuld blev voksne, at der var Høstgilde i Brunsgaard, hvor jeg var med. Dansesalen, Storstuen, var i Sandhed ingen stor Stue, den var saa lille, saa det skulde synes en Umulighed, at der kunde danse mere end et Par eller to, men de fleste af Deltagerne var ypperlige Dansere, som kunde sno sig paa et lille Sted. Spillemanden var anbragt i et lille Gæstekammer ved Siden af, hvortil Døren var hægtet af, og Dansen gik, saa det suste hele Natten. Men jeg tør nok antyde, at der var en Smule Støv! — Lørups Jakke var saa støvet hen paa Natten, at man kunde skrive hans Navn paa Ryg og Skuldre. Blandt de tilstedeværende var en galant Ungkarl fra Sognet; han var et ualmindeligt godt Bevis for, hvad der kan blive ud af en bondekarl, naar han tidligt kommer under Paavirkning af den mindst værdifulde Kultur i en Provinsby. —

En halv Snes Aar efter var jeg igen til Gilde i Brunsgaard, et Sommergilde, et glansfuldt Minde for alle Deltagerne. (Det var dette Gilde, som Jacob Nyholm kaldte „den store Løvsalsfest i Brunsgaard“). Det var i den fejreste Sommertid, der var et Dansetelt i Haven — ja, Haven, den var ogsaa noget helt for sig. For Søren Brunsgaard var Havemand, og han havde forstaaet at udnytte Terrænet og skabt en Have, der ikke lignede nogen anden, men morsom og smuk var den. Naada, hvor der blev leget og sunget og danset den Eftermiddag og Nat, og sværmende Par fandt de alsomdejlige Skjul i den lyse Nat. —

Det var vist det sidste „store Gilde“ i Brunsgaard i Søren og Kjestens Tid. Han efterlod en Jord, der var „værd at tage til“, den var gødet, saa det forslog noget i hans lange Regeringstid, han havde holdt en stor Besætning, og hans Indkøb af Kraftfoder i de Aar, da det var billigt, var vist enormt. Jeg husker ikke nøje, om det var ved „Løvsalsfesten“ eller ved en anden Lejlighed, han viste sine Gæster et Stykke Havre, der godt kunde fortjene den Beskrivelse, Hans Nabo, Kræ Boel, engang gav af sit Korn: „Tre Al' o æ Stjælk, nøj som Rør, nøj blodig Havre.“ „Det har nok faaet Gødning?“ spurgte en af Gæsterne. „Ja, jeg vilde unde det Stykke Jord noget, og der blev kørt paa det, engang jeg ikke var hjemme. Men jeg syntes, de havde sparet for meget paa Gødningen; saa gav vi det et Lag mere.“ Dette forklarede Sagen — med to Lag Møddinggødning skal en Jord som denne nok give Afrøde.

Men Søren Brunsgaard havde nu ogsaa sine fikse Idéer. — Jeg undrede mig en Vinterdag over, at Gaardens Kaalrabi ikke var større, end de var. Men saa fik jeg Forklaringen: Der var engang blevet hævdet i Landbrugsblade, at smaa Roer havde et langt større Tørstofindhold end de store. Denne Limpind var Søren Brunsgaard hoppet paa, og han blev der længe.

Saa vidt jeg ved, var Kjen Brunsgaard afholdt af Folkene, hun gav dem en god Kost, hun havde et drøjt, djærvt Humør, „skød ligeud“ uden Omsvøb. Hun gav de fattige med rund Haand,

KRISTEN BJERRE, KVIUM

Hvor husker jeg godt denne Farbroder, Kræ Kvium, som han altid kaldtes! Han var lille af Vækst, vel den mindste af Brødrene, men vel proportioneret, en køn lille Mand. Han brugte en sort, stiv Hat, som gerne sad noget ned i nakken, saa man saa hele det kønne rødmussede Ansigt. Det var jo især om Sommeren, han kom ned ad Bakken fra Nissumby, det var jo en lang køretur fra Kvium, saa man valgte helst en rigtig varm Solskinsdag. Saa var Turen fra Nissumby til Sandholm lang nok til at give Sved i Hatten, og før han gik ind, foretog han denne for Brødrene karakteristiske Bevægelse: tog Hatten af med venstre Haand og tørrede Sveden af Issen med højre Haands Pegefinger; og de svedte saa stærkt, at det kunde plaske paa Jorden efter denne Bevægelse.

Der var noget ejendommeligt mildt og venneligt i Kræ Kviums Væsen, vi Børn kunde godt lide ham. Det samme prægede Børnene, de var omtrent jævnaldrende med mine ældste Søskende, der var kun een Søn, „Mads i Kvium“, og nogle Døtre, jeg husker ikke Antallet, men en af dem havde saadant et kønt Ansigt, syntes jeg. Mads var derimod ikke køn, han var altid saa bleg og lidt gullig i Huden, jeg tror heller ikke, han dansede godt eller havde særlig Pigetække, han blev aldrig saadan en Svinger som f. Eks. Kvisgaardssønnerne. Hans Søstre var saadan nogle fornuftige Piger, syntes jeg, de havde ikke saadanne Flagre- eller Svævetendenser som de andre Kusiner. I det hele taget var de noget anderledes end de andre Søskendebørn, maaske fordi de aldrig kom ind under den Fortryllelse, den Stimulans til Fantasien og Følelsen, som den grundtvigske Bevægelse havde bragt den øvrige Familie.

Beboerne i Kvium By og Omkredsen var vist mere gammeldags, senere blev de paavirket af Indre Mission; der var paa den Tid et gabende Svælg mellem de to Bevægelser, Grundtvigianere var „glade Kristne“, de andre jamrende med „Vandet ud af Ørerne“.

Kvium laa lidt uden for Familie-Ruten: Brændgaard, Søllergaard, Stabildal; dette havde maaske nogen Skyld i, at Kræ Kvium ikke fik saa mange Familiebesøg som de andre Slægtsgaarde, der jo ogsaa var belejlige Bedesteder paa Vej til Holstebro Marked; ikke heller kan jeg tænke mig, at en Krudtkarl som Søren Brunsgaard kunde have samme Fornøjelse af at drøfte folkelige, politiske og agrariske Problemer med Kræ Kvium som med Jens Stokholm, Mads Brændgaard og Mads Bjerre. Saa mente de vist ogsaa, at der var nogle Kammesjukker i Kvium og Omegn, som ikke havde nogen heldig Indflydelse paa deres rare, skikkelige Broder, men der tror jeg, de gjorde ham Uret, var for jomfrunalske.

Jeg husker tydeligt, da jeg første Gang aflagde Besøg i Kvium. Der skulde være Julegilde i Søllergaard, Unggilde, altsaa for de voksne. Indbydelserne kunde ikke række ned til Jacob Nissumby og andre mindre-aarige; Laust, min to Aar ældre Broder, kunde vist lige tages med, men jeg var uhjælpelig for ung, Jacob ligesaa. Men saa fik vi Lov at tage med alligevel, sidde bag i den fuldpakkede Fjedervogn, og undervejs steg vi saa af

Vognen og spadserede til Kvium for at besøge Farbroder der. Vi kom der i Mørkningen, og her saa jeg straks noget, jeg aldrig havde set før: en Landsby, Gaarde, der laa tæt op til hinanden, og vi kom ind til Farbroders Gaard gennem en Port. Manden og et Par af Sognets Mænd sad og nød en Kaffepunch i al Ordentlighed, og vi blev buden ind i den næste Stue, hvor vi fik den hjerteligste Modtagelse. Og vi fik snart Beviser for, at her residerede en Husmoder af den gamle, solide Slags, hun dækkede et Aftensbord for os, hvor intet manglede af det, en forsynlig Husmoder bunker sammen til Julefortæring.

Underholdningen var saa jævn og hjertelig, saa lun og hyggelig, man var ligesom rykket tilbage i Tiden, saa uberørt af alt det, der ellers gjorde mennesker urolige. Efter Aftensmaden fik vi en mægtig Tallerken Nødder at spille om og øvede alle de Kunster, der hører med til Julenødder, vi spiste, hvad vi orkede, og havde endda Lommerne fulde, da vi blev fulgt op i Gæstekammeret og pakket ned i nogle gode, tykke Dynner. Vi laa og snakkede længe, saa længe, at vi blev sultne, men saa tog vi fat paa Nødderne, som var ekstrasgode.

Om Morgenens ved 9-Tiden blev vi vækkede af Konen, der serverede os Kaffe og Hvedebrød (eller det stod parat til os, da vi kom op — det husker jeg ikke nøje), men vi tænkte: „Det var da en sjov Skik med Hvedebrød om Morgenens!“ Men det var da aldeles ikke Meningen, at vi skulde gaa paa dette Traktement til Middag, for Kl. 10 blev der dækket et rigtigt Frokostbord til os, og saa kom ogsaa Farbror og Mads og spiste med os. Der var Spegegaas og stuede Kartoffler, Paalæg af det bedste af alle Slags, og da vi dertil havde indtaget et Par Kopper Kaffe med gode Sigtemellemmader, saa kunde det nok forsvares at lade os faste et Par Timer.

Efter Frokosten gik vi „ud i Husene“ og saa paa Besætningen; den var ikke fremragende, men den var velplejet, og en Ting lagde jeg Mærke til: Mads var haandsnild, mange Redskaber havde han selv forfærdiget — et ellers ukendt Fænomen i min Faders Slægt, hvor kun Niels Kvisgaard kunde præstere noget saadant, men han „havde jo lært det“, men Mads i Kvium havde ingenting lært, andet end hvad han havde lært sig selv. Dette overraskede og imponerede mig. Her var ogsaa en egen tryk Samhøighed med alle Gaardens Ting, som overraskede mig, for jeg vidste, at den økonomiske Stilling i Gaarden langtfra var god; men jeg tænker mig, at denne Tryghed var en Frugt i Samvittigheden af en aldrig svigtende Troskab mod Gaarden og alle Gaardens Dyr og Ting. Og saa var jo Mads eneste Søn; der kunde slet ikke være Tvivl om, at Gaarden skulde være hans, naar Forældrene blev gamle, naar da ellers de kunde holde Stillingen saa længe.

Efter Rundturen i Husene havde vi samlet nødtørftig Appetit til Middagsmaden, som var ikke mindre solid end Frokosten; vi fik en Sødsuppe, der var mere fyldt med svedsker og Rosiner, end i hvert Fald jeg var vant til, og derefter Andesteg. — Og et Par Timer efter Kaffe med Masser af Julebrød; jo, jeg skal sige, vi levede højt i Kvium. Og ind imellem sad Mand og Kone, Mads og Døtrene og snakkede saa hyggeligt med os. Jeg

synes, det er et rørende Bevis paa deres varme Slægtfølelse, at de kunde — Mand og Kone og hele Familien — gøre saa meget for et Par Dreng, alene af den Grund, at vi var Børn af Mandens Broder! — Hvor ofte ser man ikke, at Børn fra samme Hjem — gode Hjem — bliver saa fremmede for hinanden, at de knap nok eksisterer for hinanden. — Og her oplevede vi, at den Omstændighed, at Familien havde mindre Samkvem med de andre, langt fra havde svækket Slægtfølelsen, snarere styrket den.

Nogle Aar efter red jeg en Hoppe med Føl hjem fra Salling og overnattede i Kvium; og da fik jeg samme venlige, jeg kan næsten sige: kærlige Modtagelse og — pudsigt nok — samme Traktement med Undtagelse af Pebernødderne, for det var vist i Juni Maaned. Jeg besøgte vist min Farbroder i Kvium ialt fire Gange, og jeg mindes dette gammeldags Hjem og disse beskedne, gæstfrie Mennesker med stor Taknemmelighed. Noget mere hyggeligt end den Maade, hvorpaa de kunde sætte sig hen og ganske gaa op i, at de havde Gæster, som skulde befinde sig vel — skal man lede efter! Og se: alt ordnede sig paa det bedste for dem: Mads fik en god Kone, som vist lige medbragte nødvendige Midler til, at alting i Gaarden kom paa Fode, og de gamle fik en økonomisk sorgfri Alderdom. Vor Slægt i Kvium har hørt til „de stille i Landet“, de har været fri for den Uro i Blodet, den Higen efter at se, „hvad der var bag den næste Bakke“, som ellers har præget Bjerreslægten, og, som man mener, skyldes, at en Mand i Store Bjerre engang i en fjern Fortid giftede sig med en Zigøjnerpige. — Eet eller andet Sted maatte man kunne paavise Aarsagen til, at vor Slægt har saa liden Lighed med den øvrige Befolkning.

Nogle Draaber Zigøjnerblod er slet ikke nogen usandsynlig Forklaring, endnu dukker der jo knaldbrune Øjne op hist og her. Zigøjnere er Vandrefolk, og Bjerrefolk har altid haft deres største Styrke i Benene; jeg gad se den Gaardmand, der har spadseret flere Mil end f. Eks. min Fader! —

Flere af Bjerremændene var næsten lidenskabelige Fodgængere, befandt sig aldrig bedre, end naar de med Stok i Haand strøg af Gaarde. Ved Blodblanding med mere jordbundne Slægter blev Vandrelysten ledet lempeligt om bag Plov og Harve, men Trangen til at se nye Egne, nye Horisonter, nye Ansigter var stadigvæk til Stede, og saa blev Handel og Prang Vejen til ikke i al Evighed at gaa og kigge i de samme Korumper, i de samme Længder med Udsigt til nærmeste Nabo. Hvor denne Trang blev spærret inde, fandt man Erstatning i Sange, Viser og i Musik, der jo bærer Bud fra Egne, hvor Livet rører sig stærkt. Og hvor den religiøse Trang blev vakt, er den vel altid Udslag af en utilfredsstillet Higen og Trang, en Sult i Sjælen. Kommer dertil Tryk af anden Art, husligt eller økonomisk eller andet, saa er der noget at gøre for en Præst eller anden Forkynder, saa er Jorden beredt.

Naar man ser paa vor Slægt som en Helhed, saa er det tiltalende og et Tegn paa Sundhed, at ikke alle har været pisket frem af den samme Uro, men at nogle har været velfornøjede med at være ganske almindelige, som Folk er flest, ikke noget at prale af i nogen Retning, Sognekirke i al Ringhed, lovlige, pligttro Borgere.

Naar de, som i Dag er fremme i første Linie, er kørt træt, gledet tilbage i det ubemærkede eller flyttet ind til Byerne, saa vil der komme Bud efter de stilfærdige; de, der havde Lykke nok i at gaa beskedent hjemme i et trofast og pligttopfyldende Arbejde og lægge Sten paa Sten til et godt og trygt Hjem. Saa vil de med friske Kræfter og uslidte Nerver kunne tage fat paa Tidens Opgaver.

Jeg havde den Glæde at faa Besøg af Kræ Kvium i de Aar, da Far og Mor boede hos mig her paa Øen (fra 1903—6). Jeg husker, det var en skøn Sommerdag, han dukkede frem, Hatten skudt tilbage som tilforn, lidt ældet og træt saa han ud, men ellers sund og veltilpas. Efter Unnen og Middagssovn spankede de to gamle Brødre saa rundt i Marken — det var jo ikke Kviiums eller Nissumbys Jorder, her var længere mellem Straaene. Men saa meget havde de begge lært, at „er der noget, saa gaar det til, og er der lidt, saa slaar det til“ — med Sparsommelighed. Ja, nu er ikke alene de to, men ogsaa Mads i Kvium under Mulde. — Og om faa Dage skal jeg, som dengang var ung, „til at spille 66“ (ikke Idiot-66 forhaabentlig).

BRÆNDGAARD

Mads Brændgaard blev altid omtalt som „den skarpeste af Nissumby-sønnerne“, og det var han. Hvad forstaar man nu ved Tillægsordet „den skarpeste“, er det en Ros eller en Dadel? Det er en Ros, men ikke ubetinget. — En „skarp“ Mand er et udpræget Forstandsmenneske, som til enhver Tid handler ud fra fornuftsmæssige Hensyn uden at lade sig paavirke af Stemninger eller Følelser; han søger sin egen Fordel uden alt for smaalige Hensyn til Næsten, men da han er en klog Mand, holder han sig

inden for sømmelige Grænser i Erkendelse af, at sine Medmenneskers Agtelse er et Aktiv, som man ikke skal sætte overstyr for en ringe Pris.

Mads Brændgaard var „et godt Hoved“, vittig og slagfærdig, der gaar adskillige Historier om, hvordan han paa sin tørre Maade og med et lystigt Glimt bag de buskede Bryn kunde jævne en Modstander med Jorden. Mærkeligt i Grunden, at han blev Gaardmand, han havde dog udprægede Anlæg for Handelen, som han drev i en Del af sine unge Aar, Uldhandel om Vinteren, Svinehandel paa Husum i Forsommeren! — Men Gaardmand blev han, og en særdeles dygtig Landmand.

Nogen helt ringe Start har han vist ikke haft, nogle Tusinde har han nok tjent ved Handelen, og Konen, Ane Marie fra Pasgaard i Hygum, har nok haft en ikke helt ringe Medgift (derom ved jeg dog intet), men der krævedes i Sandhed ogsaa Penge og atter Penge, men først og sidst Slid, Slid i en Uendelighed, før en Gaard som Brændgaard, overtaget i en miserabel Tilstand, var sat i Stil, som Brændgaard var, da Mads Brændgaard afstod den til Sønnen, Kresten.

Men Mads Brændgaard havde en solid Støtte i Ane Marie og blev end mere støttet af deres mange Børn, som tidligt blev trukket i Arbejdssejen og fik Lov at tage fat til deres Evners yderste Grænse og undertiden lidt over. Kresten har fortalt mig, at en af Grundene til, at han begyndte at dyrke Græsfrø, var Mindet om det overmægtige Slid, han som Dreng og ungt Menneske havde været med til. Det havde været saa haardt, at dette skulde have en Ende, det vilde han bort fra; Frøgræsset var helt anderledes nemt at have med at gøre.

An' Mari' i Brændgaard havde ikke Bjerrernes lyse Sind eller deres Evne til ved Møder eller Gilder helt at lække Sorger og Bekymringer af sig, hun var et udpræget Pligtmenneske med en mærkelig til det sygelige udviklet Æresfølelse, som aldrig lod hende i Fred (for andre at tykkes), det

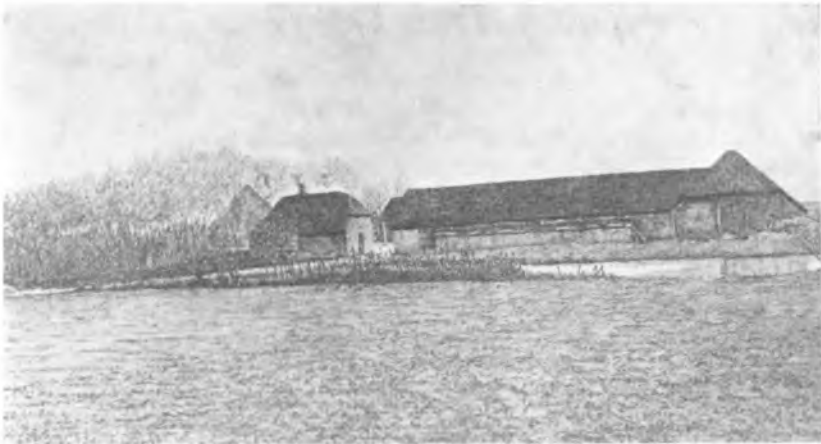
betød saa uendelig meget for hende, at hendes Navn og Rygte var uplettet, og at hun i alle Forhold kunde skikke sig saadan, at hun kunde bestaa for „Folks“ Domstol. „Hvad vil Folk sige“. Ingen kunde udtale denne Sætning som An' Mari' i Brændgaard, der var ikke alene Respekt, der var Rædsel i hendes Stemme, naar hun udtalte disse Ord. Hun var vist saa god en Mor for sine Børn, som nogen kunde være, men jeg tror, at denne hendes Afhængighed af andres Mening om hende og Hjemmet og Børnene har været en Pisk over Hovedet paa Børnene til at arbejde, slide grænseløst, meget mere end andre Gaardmandsbørn; det var ikke fri for, at det kendtes paa deres Holdning, og jeg tror næsten, deres Mor syntes om det; en Ryg, der i god Tid var mærket af Slid, var da vel i Guds Navn et Bevis for, at man ikke dovnede i Brændgaard. — Jeg ved da, at en ung Mand med en rank Ryg mishagede An' Mari': „Du er jo nok saa ret som lig' op,“ sagde hun til ham.

Som „Mand i Brændgaard“ var Mads Brændgaard en af „de store Vejrumboere“, og det laa ikke til ham at „stikke op for nogen“; jeg tror, det var ham magtpaaliggende at vise sine Kolleger, at han med forholdsvis beskedne Midler kunde sætte sin Gaard i en Stil, der kunde staa Maal med deres, og lidt til. — Da han besluttede sig til at bygge nyt Stuehus, skulde det være et Hus, der var Gaarden værdigt, og det blev et Hus, der gik Ry af; og som Prik over „i'et“ blev det forsynet med Skifertag (stik det, om I kan!).

I en Del Aar var det højeste Landbrugsmode at hente Stude i Varde, jo flere des bedre, til Fodring, og Mads Brændgaard var ikke den, der ønskede at være bagefter i Kapløbet. Han fortalte mig, at ved en Lejlighed var en Del af de store Vejrumboender samlet, og de sad og talte med Stolt-hed om det store Antal Stude, de havde fedet med sidste Aars Avl. „Jeg sagde ingenting,“ sagde han, „før jeg direkte blev spurgt“. „Ja, saa mange har jeg ogsaa fedet,“ sagde han, „men saa har jeg samtidig leveret Mælk til Mejeriet for 3000 Kr.“ Bum, der sad de; for ingen af dem leverede noget videre med Mælk, Vejrumboere var altid kede af at malke.

Mads Brændgaard gik tidligt over til at holde en Besætning af store Korthornskøer, og deres Kalve blev fedet i 1½ Aars-Alderen og solgt først paa Sommeren. Men Malkningen af disse mange Køer faldt for en stor Del paa Børnene, som til deres Fætters Forargelse paastod, at man kunde „hvile sig ved at malke“. Denne Udtalelse syntes os nærmest en Bespottelse; senere har de af os, der blev ved Landbruget, lært denne Form for „Hvile“, været nødt til at praktisere den, selv om vi aldrig yndede den, navnlig ikke Middag og Aften.

De ældste af Brændgaards Børn var saa meget ældre end mig, at dem lærte jeg aldrig at kende; jo, Jacob husker jeg fra enkelte Gilder, men han lignede ikke andre glade Fætre, han var mer tung, havde ikke den Evne, man i Ungdomslag sætter Pris paa, helt at kunne give sig hen i Øjeblikket og glemme Slid og Bekymringer for Fremtiden. Jacob var Alvorsmand, Sliddet sad ham synligt i Kroppen, og han havde netop arvet saa meget af Slægtens Uro, at han drømte om ved Handel at komme til de Midler, det

„Brændgaard“ i Vejrum

er saa Pokkers besværligt at erhverve sig ved Kropsarbejde. De tre ældste Døtre kendte jeg kun af Udseende, men Jens og jeg var jævnaldrende, han var saadan en rar Dreng, jeg tror ikke, der var en ond Blodsdraabe i ham. Henriette var meget smuk og vist den mest udprægede „Bjerrepige“ af Søstrene.

Om de holdt mange Gilder i Brændgaard, ved jeg ikke, jeg kom der aldrig til Gilde. Engang blev jeg dog indbudt til stort Høstgilde. Det var ved et Gilde i Overlund, hvor jeg tilfældigt var kommet med (som Gæst i Søllergaard), og da indbød Henriette os alle til Gilde i Brændgaard næstfølgende Lørdag, og vi kom der ogsaa — til Henriettes Begravelse. Hun havde været ved Tandlæge, var blevet bedøvet, men — blev borte i Bedøvelsen, vaagnede ikke mere. Det var et haardt Slag for Forældre og Søskende, og det gjorde stærkt Indtryk paa os alle, hun var saa afholdt, en yndig ung Pige. Ved Begravelsen syntes jeg, at Pastor Larsen var noget „streng“. —

Mads Brændgaard havde meget af den kønne Familiefølelse, jeg har omtalt hos Kræ Kvium. Det traf flere Gange, at vi brugte Brændgaard som Station mellem Venø og Holstebro Marked, og overnattede der med Plage; vi var altid velkomne, og Mads Brændgaard tog sig altid Tid til at snakke med os, Alvor og Skæmt imellem hinanden, som det var hans Vane. Han sagde saaledes engang til mig: „Ja, det kan jo være godt nok med den Gaard derovre paa Øen, du faar jo nok sat Skik paa den med Tiden, skønt det kan blive drøjt nok. Men nu vil jeg give dig et godt Raad: Gift dig med en af Øens Piger! For en af dem vil være tilfreds med at blive Kone paa Øens største Gaard; men gifter du dig med en af Fastlandets Piger, og hun ikke bliver tilfreds, saa bliver du nødt til at flytte, og saa faar du lidt eller intet for dit Arbejde derovre.“ — Tilfældigvis — havde jeg nær

sagt — blev jeg virkelig, til mit Held, gift med en Venøpige, og jeg er ikke i Tvivl om, at Mads Brændgaard havde Ret.

Men hvis nogle troede om Mads Brændgaard og An' Mari', at de helt blev opslugt af Gaarden og af at hævde deres Stilling, saa tager de alligevel fejl. Han sagde til mig ved en Lejlighed: „Jeg gaar tit i Vejrum Kirke, det er saamænd ikke for at høre Præsten, for ham er der ikke meget ved; men det er galt at lade være med at gaa i Kirke, for kommer man der for sjældent, saa kan man godt komme ind paa, at man godt kan undvære det.“ Det er sund Tale! Bare vi kunde komme bort fra denne taabelige Præstedyrkelse, og at man bestemt skal høre det sagt paa en bestemt Maade. Herregud, en Præst er jo et bitte Menneske som en af os, og hvad han siger og mener om Livet og Døden, kan saamænd være os det samme. Bare Manden er ærlig og ikke skaber sig, saa kan vi ikke forlange mere af ham. Og Gudstjenesten staar og falder ikke med Præsten. Mads Brændgaard og An' Mari' var mere Hjertemenneske, end man ved et flygtigt Bekendtskab fik Indtryk af; ellers havde der næppe været det inderlige Sammenhold i Søkendeflokken, som der senere blev mange Beviser paa. Og Mads Brændgaard havde en Egenskab, som jeg ikke havde ventet at finde hos ham: Han var interesseret i Haven, havde Fornøjelse af at stelle med den. Naar han havde ført sine Gæster rundt i Marken, hvor Afgrøderne stod frodigt og mere rene for Ukrudt, end der var almindeligt, saa foreviste han altid med berettiget Stolthed Haven og fortalte om de Planer, han havde haft og havde med den.

Jeg kan ikke sige Farvel til Brændgaard uden at sige lidt om den næste Mand i Gaarden, Sønnen, „Kræjsten i Brændgaard“. Skulde nogen engang i Fremtiden falde paa at skrive om Nissumby-Sønnesønner, da vil Kræjsten blive nævnt som den, der i højere Grad end nogen anden af Familien virkeliggjorde Fædrenes Drøm om Landbruget som et Erhverv, der ikke alene var det frieste af alle, men tillige et, som kunde drives med et godt økonomisk Resultat. Kræjsten var som ung ikke meget anselig, og han var tidligt mærket af tungt Slid, men han havde et Glimt bag Brillerne, som lod ane, at han ligesaa lidt som Faderen var tilsinds at lade sig imponere.

Han blev spændt haardt for i Gaarden, gav en høj Pris for den. En af de sidste Gange, jeg besøgte ham, gik vi „gennem Husene“, og da vi kom hen i Svinehuset, fortalte han, hvor dødsensalvorligt han tog sin Stilling: „Fader havde, saa ung jeg var, betroet mig næsten alt, hvad han ejede.“ Han blev stærkt bevæget ved at mindes det. Hans Fader fortalte mig, at Kræjsten havde det Uheld at faa fæstet en næsten ubrugelig Karl den første Sommer, han havde Gaarden. Der havde været al mulig Grund til at jage ham af Tjenesten, men Mads Brændgaard raadede indtrængende til at beholde ham til Tjenestetidens Ophør: „For det vil skade dig alt for meget, faar du det Skudsmaal, at du ikke kan beholde dine Folk.“

Hvad der hjalp Kræjsten over det døde Punkt, var, at han dristigt gav sig til bruge en Del Kunstgødning, hvad Jorden ikke var vant til at faa, men det satte Avlingen, især af Korn, stærkt i Vejret. Hvad gør saa i Almindelighed en ung Mand under disse Omstændigheder? Han sætter sig i

Gæld ved Indkøb af flere Dyr og Opførelse af nye Bygninger eller Udvidelse af de gamle. Men Kræjsten tog et Skifte eller to til Frøavl og fortsatte med den gamle Besætning, som hidtil havde været stor nok til at klare Udgifterne. Det kunde den ogsaa fremdeles, men dertil gav nu Frøet en slump kontante Penge, og det blev til en særdeles stor Slump under Verdenskrigen, da blev Kræ Brændgaard en velhavende Mand, og han blev det end mere i alle Aarene derefter.

Kræ Brændgaard blev en meget anset Mand, ikke blot i Kraft af sine Penge og sit udmærkede Landbrug, men mest fordi han var en ærlig Mand, som frygtløst „havde sine Meningers Mod“, spyttede ligeud, enten man kunde lide det eller ej; man vidste altid, hvor man havde ham, han fiskede aldrig efter Stemmer. Han fik efterhaanden mange Tillidshverv, og det tjener Egnens Folk til Ære, at han fik dem, for han havde ofte sit Væsen imod sig, han kunde være haard og dømmende, og man kunde synes: en Smule selvtrefærdig. Men saa kunde det hændes, naar han havde udtalt sig allerskarpest, at hans Ansigt lavede op af et fint og hjertensgodt Smil, der mindede om hin Præst, der ynkedes over sin gennempiskede Menighed og udbrød: „Græd ikke, Børnlille, det turde være Løgn alt sammen.“

Kræjsten tog ofte til Orde, naar Folk var samlede til Drøftelse af en eller anden Sag, og saa var han ikke altid lige heldig. Han var selv klar over det. „Jeg skulde holde min Mund“, sagde han en af de sidste Gange, jeg talte med ham, „jeg kommer sommetider saa pinende skidt fra det.“ Men det var en Overdrivelse. Sidste Gang, jeg hørte ham tale ved et stærkt besøgt Møde, var jeg stolt af ham, da talte han saa klogt og taktfuldt, som man kan ønske sig.

Men det største ved Kræjsten var nu hverken hans ubestridelige gode Evner og Dygtighed eller det gode Resultat, han naaede, men det, at han var en from Mand. Han kom aldrig bort fra den Gud, der var hans Støtte og Tilflugt i de trange Ungdomsaar. For dette ser jeg op til ham, det er et Udslag af den mandige Fasthed og Udholdenhed — og Ydmyghed, som vor Slægt ikke har altfor meget af. Han var ikke alene min Fætter, men han var min gode Ven. — Jeg savner ham.

En Rullesten

I Brevduen 1957 var der en artikel „Barndoms minder fra Kviesgaard i Fabjerg“, en oversættelse af første afsnit af en selvbiografi, som Niels Peder Bjerre, Fairfax, California, havde skrevet til sine børn under titlen „Rolling Stone“. - Onkel N. P. (nr. 163) ønskede ikke de følgende afsnit offentliggjort, så længe han levede. Efter hans død i januar 1962 bad jeg hans enke, Elsie Mary, født Eagle, om tilladelse til at oversætte resten af „Rullestenen“ til optagelse i Brevduen, hvorom Frits Bjerre, Bøvlingbjerg, havde ytret ønske. Hun gav venligst sit minde, og her kommer fortsættelsen af historien.

Charlottenlund, august 1963.

Niels Bjerre (nr. 514).

„Jeg arbejder på jernbanen“

(Det er titlen på en velkendt amerikansk ballade)

Min ansættelse i DSB var som elev, og det kastede ikke ret meget af sig til at begynde med, men det var indendørs beskæftigelse; min uniformshue bar et vinget hjul i guld, og det medførte en vis grad af prestige på de pågældende egne. Jeg blev først stationeret på en lille station godt 50 miles fra mit hjem. Det var mit første fravær fra hjemmet (bortset fra en sommer, jeg tilbragte hos min gifte søster), og et stykke tid var jeg elendig af hjemvé, skønt jeg var blandt venlige og forstående mennesker. Stationsforstanderen, som bar det maleriske navn Suadicanì (det italienske ord for „Sort hund“), havde et støjende og brysk væsen og lod os aldrig glemme, at han var tidligere officer i hæren; men han behandlede mig godt nok, og jeg blev beredvilligt godkendt som en af familien, der bestod af ham selv, hans kone — en charmerende dame — og tre børn, teenagere, plus en anden elev, som havde et års højere anciennitet, da jeg viste mig på scenen. Arbejdet var naturligvis ganske ukendt for mig, og jeg måtte begynde lige fra bunden. Først måtte jeg lære at telegrafere, hvad der ikke tog så lang tid. Dernæst skulle jeg sælge billetter, føre bøger og udfærdige passager- og godslistes. Det gik altsammen hurtigt op for mig, og inden længe begyndte jeg at fortjene min beskedne løn. Den daglige tjenestetid var lang, men det generede mig ikke, da jeg var vant til det. Desuden havde jeg en hel fridag hveranden uge — hvad mere kunne man så ønske sig? Det var et lille samfund der, men folk var venlige, og jeg syntes at falde godt ind i omgivelserne. Stationsforstanderens datter, Marie, var 19 år gammel og smuk. Min kollega, den anden elev, og jeg var begge interesserede i hende, men det var alt, hvad det blev til — for mig i det mindste — da jeg, før der var gået mange måneder, blev forflyttet til en anden station. Jeg fik senere at vide, at den anden fyr giftede sig med pigen — han havde højere anciennitet.

Jeg var ved jernbanen i tre år og gjorde tjeneste på et dusin stationer i forskellige del af landet, så jeg blev godt kendt med alle egne i mit fædreland. Da der var gået 18 måneder, var jeg oppe til en skrap prøve, som var nødvendig, før jeg kunne avancere til den ophøjede stilling som trafikassistent, med en væsentlig højere løn og flere guldsnore på uniformen. Da

der imidlertid var en temmelig lang række udlærte elever foran mig, gik der næsten andre 18 måneder, før jeg modtog udnævnelsen, og ved den tid ønskede jeg, ved en mærkelig rad af omstændigheder, den ikke, og grunden hertil var, at det hændte sig, at en af mine kolleger i DSB havde en broder, der var ansat i Store Nordiske Telegraf Co., det selskab, hvor jeg tidligere havde søgt ansættelse. Gennem ham havde jeg fået en strålende beskrivelse af, hvor vidunderligt livet var i det Kompagni. Dette gjorde mig takkefuld; måske gjorde jeg bedst i at prøve endnu en gang der? I mellemtiden var en slægtning af mig, min faders fætter, en fremstående politiker, blevet minister. Jeg forestillede mig, at en kultusminister måtte have indflydelse nok til at kunne skaffe mig ørenlyd for min ansøgning. Jeg skrev til ham og fik opfordring til at fremstille mig. I samtalen med „Hans Excellence“ fortalte jeg ham om min lyst til at drage ud og se verden. Han lyttede opmærksomt og lovede mig sin støtte. Jeg takkede ham og tog afsked. Min krigsplan virkede; kort efter modtog jeg et brev fra Store Nordiske med besked om, at jeg kunne melde mig på hovedkontoret, ifald jeg stadig ønskede ansættelse i kompagniet. Jeg tog det første tog til København og stod snart foran den gamle kommandør, som venligt men højtideligt søgte at give mig et indtryk af, hvilket alvorligt skridt jeg var ifærd med at tage. „De er klar over, ikke sandt, at dette ikke blot er en tur til udlandet? Det kan godt blive for resten af Deres liv.“ Jeg fortalte ham, at jeg nok var klar over det (i virkeligheden tænkte jeg hele tiden ved mig selv: Pyt! Hvis jeg bliver træt af at være i udlandet, kan jeg altid trække mig ud af det, ikke?). Så rystede kommandøren min hånd og sendte mig afsted med sine velsignelser og bedste ønsker. —

Medens jeg var ved jernbanen, var tre begivenheder af mere end stedlig interesse forsidestof i bladene. Først Dreyfussaffæren efter Emile Zolas anklageskrift; jeg husker stadig min daværende værtindes tårefyldte udtryk, da hun jamrede over den uret, der blev gjort mod „den stakkels mand derovre paa den skrækkelige Djævlø.“ Dernæst læste vi i bladene om den truende krig mellem USA og Spanien. Min chef, stationsforstander Suadicani med sin militære baggrund latterliggjorde højlydt USA, en ung „opkomlings-nation“, fordi den kunne tænke sig at have nogen chance i en krig med en gammel, hærdet nation som Spanien. Jeg var ikke enig med ham, men han var min chef, og jeg holdt mig diplomatisk tavs. Endelig var der Boxer-opstanden i Kina, men det var så langt borte, og vi viste den ikke megen opmærksomhed. Lidet anede jeg den indvirkning, som Kina og arrene efter opstanden ville få på efterfølgende begivenheder i mit liv.

JEG SPREDER VINGERNE

Det var på en sen solskins-eftermiddag i foråret 1901, at jeg forlod mit fædreland og satte sejl for Newcastle-on-Tyne, England. Da vi stod Sundet ud, var solen ved at gå ned bag Kronborgs brystværn, nær Helsingør (berømt fra Hamlet), og jeg undrede på, hvornår jeg igen ville se mit hjemland. Men jeg var ikke nedtrykt; jeg var for optaget af, hvilke eventyr der

vel ventede mig ude i den store verden. Vi ankom til Newcastle en søndag formiddag, og jeg fik nu min første lejlighed til at prøve mit engelske. Det var ikke nogen forrygende succes i begyndelsen, men den smilende „Bobby“ fik fat i det og dirigerede mig til telegrafkontoret, hvor jeg blev modtaget af nogle af mine landsmænd, som havde fundet et sted til mig at bo. Tre af os — alle danske — tog et værelse hos Mrs. O’Flanagan, en enke med to små børn, og der blev sørget godt for os der. Vi opdagede imidlertid snart, at det at bo sammen med ens landsmænd ikke var den bedste måde at lære sproget og skikkene i et fremmed land på; vi besluttede derfor at skilles og tage ophold i pensionater, hvor der kun blev talt engelsk. Det gjorde vi, og skønt vi var kede af, at vor gode værtinde mistede sine pensionærer så hurtigt, blev vi — eller i alt fald jeg — snart så optaget af de nye omgivelser, at jeg glemte alt om fru O’Flanagan. Jeg mestrede hurtigt alle sprogvan-skeligheder og nød kontakten med englænderne overordentlig meget. Livet i Newcastle var en ny og behagelig oplevelse for mig. Folk var venlige og hjælpsomme på kontoret såvel som i byen i almindelighed. Morsomt nok klæber en ting om Newcastle ved min hukommelse. I løbet af den sommer, jeg var der, rev byen sine gader op for at elektrificere sporvognene. Føl-gelig hang der en duft af varm tjære over byen. Til denne dag tænker jeg altid på Newcastle, nårsomhelst jeg lugter tjære eller asfalt. — Men mit ophold i den venlige by varede ikke længe. På kontoret skulle jeg gennem-gå en træning for at blive vant til de forskellige apparater og metoder, som anvendtes i kabelsystemet, og sent på sommeren, da min færdighed var blevet prøvet og befundet tilfredsstillende, fik jeg rejseordre til endnu et andet land, denne gang til Finland. —

På vejen til mit nye bestemmelsessted blev jeg syg og måtte blive et par måneder i København. Da jeg var kommet mig, fortsatte jeg rejsen og an- kom i oktober til Helsinki — den gang Helsingfors, — og vinteren havde allerede sat ind i dette nordiske land. Fra Helsinki tog jeg med tog og båd til Nystad, mit nye tjenestested. I toget var jeg overrasket over at se nav- nene på de stationer, vi kom forbi, trykt på tre sprog: russisk, svensk og finsk. Forklaring: Finland var på den tid en provins under det russiske kejserrige; tidligere havde Finland tilhørt Sverige, men finnerne, der at- træde selvstyre, havde stadig haft held til at holde deres sprog i live.

Nystad, en lille by med blot 2000 sjæle, ligger på den finske sydvestkyst ved Østersøens bred. Det var mig altid en gåde, hvorledes de mennesker kunne få det daglige brød ud af det, men selv om der ingen vidnesbyrd var om, at der var store velhavere, fik man heller ikke noget indtryk af egentlig fattigdom. Der var noget fiskeri og agerdyrkning på de tilsynela- dende bare højdedrag — der var ingen skove i nærheden af byen — men hvordan det nu end var, så var Nystad et lunt lille samfund med en til- syneladende tilfreds befolkning; byen kunne prale med en bank, et hotel („Valhalla“), en kirke, et rådhus, en doktor og telegrafstationen; denne sid- ste lå på hovedgaden; den var delt i to afdelinger, kabeldepartementet og luftliniedepartement, hvoraf den sidste var under russisk ledelse, men der blev egentlig kun talt meget lidt russisk. Byens folk talte enten finsk eller

svensk (eller begge dele), hvilket betød, at jeg ikke havde noget sprogbesvær, da svensk er nært beslægtet med dansk — Store Nordiskes stab bestod af en superintendent og omkring ved 25 telegrafister, alle af dansk nationalitet. Det store flertal af dem var unge fyre ligesom jeg selv, og det var ganske øjensynligt, at livet i byen blev betydeligt oplivet — om ikke ligefrem forvandlet — ved nærværelsen af telegrafstationens ungdommelige personel. Jeg var stadig noget pivet efter sygdommen, da jeg ankom ved vinterens begyndelse, men skiløb på de klare frostmorgener satte snart farve på mine kinder og kræfter i musklerne, og da isen trak sig tilbage om foråret, måtte jeg naturligvis have en båd lige som de andre fyre. Jeg valgte sejlkano; der var kun plads i den til een person; ikke desmindre var der to master til at bære sejlene, der ligesom roret manøvreredes ved hjælp af liner (fjernstyring var nødvendig på grund af pladsmangel). Jeg var umådelig stolt af min lille „yacht“, men min stolthed fik ikke noget langt liv. Ved en regatta, der holdtes først på sommeren, var min båd for lille til at kunne deltage, men jeg var ude på den klare bugt alligevel for at se på kapsejladsen. Efter at have krydset rundt en stund, bestræbende mig for at holde mig uden for de større bådes kurslinier, besluttede jeg at sejle ud til pavillonen på en ø i bugten for at få en kop kaffe og kunne iagttage løbet på nærmere hold. På vejen ud til øen passerede den officielle fotograf tæt forbi og tog et billede af mit fartøj (jeg har stadig et aftryk af det). Da jeg var rede til at sejle tilbage, lagde jeg mærke til, at blæsten var øget noget, dog ikke, forestillede jeg mig, i nogen farlig grad. Ak! Jeg fejlvurderede vindstyrken. Halvvejs tilbage til byen og midt på bugten ramte et stærkt vindstød min lille båd med fulde sejl sat, og før jeg vidste af det, kæntrede mit stolte skib, og jeg fandt mig selv i det kolde vand, kæmpende for at få fødderne redet ud af linerne. Et mægtigt spark befriede mine fødder, og jeg fik hovedet oven vandet. Da jeg så mig om, opdagede jeg en ø i nogen afstand og begyndte at svømme hen mod den, idet jeg forestillede mig, at det kunne jeg let klare. Det var nær ved at blive mit sidste fejlskøn. Vandet var meget koldt, og det blev hurtigt trættende at svømme fuldt påklædt. Midtvejs mellem øen og min båd, stadig flydende, var jeg omtrent rede til at give op. Så opdagede jeg en båd et stykke borte. — „Hjælp! Hjælp! brølede jeg så højt, jeg kunne, og min stemme blev sikkert nok hørt; båden drejede over imod mig. På en eller anden måde lykkedes det mig at holde mig flydende, indtil hjælpen kom, og jeg blev halet op i fiskerbåden. Vel i land, lykkelig og våd, fiskede jeg en seddel op af min drivvåde tegnebog og gav den til min redningsmand, som takkede mig og spurgte, om han skulle prøve at bjerpe min båd. „Jeg er lige glad, hvad De gør af den; for mig kan De godt beholde den“, sagde jeg, og således endte min løbebane som sømand lige på stedet. Fra den dag har jeg foretaget mine sejladsere som passager. — Men at stå på ski og sejle optog ikke al vor fritid; vi havde de selskabelige pligter tillige at varetage. Således ansås det for passende, at en nyankommen aflagde visit hos den russiske superintendents familie, og dette besøg forventedes at følge visse strenge regler. Det skulle ske om formiddagen omkring klokken 11. Den besøgende skulle også

fremstille sig i kjole og hvidt, bærende glacéhandsker. Jeg syntes, det var et løjerligt ritual. Desuden brød jeg mig ikke særlig om den russiske superintendent; mens hans familie, hustru og to unge døtre, var charmerende damer, så jeg underkastede mig nådigt denne mærkelige skik og blev prompte akcepteret i byens selskabelige cirkler. Selskabelige begivenheder fandt for det meste sted på hotel Valhalla, der lå på en bakke for enden af hovedgaden, og mange var de selskaber, vi deltog i der med champagnepropperne knaldende og vore ungdommelige stemmer hævede til mangen en munter skål. Ja, jeg havde mange gode stunder i Nystad og nød virkelig det år, jeg tilbragte der; i Nystad knyttede jeg venskaber, som holdt i mange år. Men da 12 måneder var gået, var det atter tiden for mig at trække teltpælene op og drage videre, denne gang til Libau, en lettisk havn ved den østre ende af Østersøen.

Medens jeg var i Finland, havde jeg begyndt at tage timer i russisk, men da kendskab til svensk slog til, så man kunne klare sig i det land, var mine sprogstudier ikke skredet ret hurtigt frem, og jeg begyndte at spekulere på, hvordan jeg kunne komme om ved det, nu da jeg kom længere ind i det russiske kejserrige. Sådanne bekymringer viste sig imidlertid at være ubegrundede, da jeg opdagede, at befolkningen i Libau hovedsagelig bestod af tyskere, og mine sprogvanheligheder eksisterede derfor praktisk taget ikke, eftersom tysk var et af de fremmede sprog, jeg havde lært i skolen. Letterne havde naturligvis deres eget sprog, men det hørtes sjældent i byen, hvor der mest taltes tysk. Det officielle sprog var imidlertid russisk, da Letland var en russisk provins, og følgelig fortsatte jeg mine studier af dette sprog.

Libau, en by med tilnærmelsesvis 200.000 indbyggere, var en af Ruslands få isfrie havne, og den kunne glæde sig over en betydelig handel og skibsfart med andre lande, især Tyskland, England og Skandinavien. Militæret var repræsenteret ved en lille troppestyrke, stationeret i udkanten af byen. Byens „Fire Hundrede“, hvortil også vi telegraffolk henregnedes, bestod af nogle få skibsfart-magnater, lederne af nogle af de største forretningsfirmaer, officerer, læger, sagførere osv. Telegrafkontoret var adskilt fra det russiske telegrafkontor med et minimum af sammenblanding af personaler, undtaget hvad angik udførelse af de officielle forretninger.

Libau var en stilfærdig, gammel by, lidt til den kedelige side, skønt den også havde sine livligere steder. Jeg erindrer en park med sit „Kurhaus“, hvor et tysk orkester underholdt de øldrikkende gæster på søndage og på varme aftener, og hvor vi om vinteren muntert løb på skøjter på „Svandedammen“, en lille sø med en fin lille ø midt i. Der var en dansk lutheransk kirke i Libau, hvor sømænd fra fremmede skibe kunne samles til gudstjeneste, ofte efterfulgt af en selskabelig sammenkomst. Vi telegraffolk kom der også lejlighedsvis, og det var i den kirke, jeg en gang gav en fløjtesolo til bedste, akkompagneret på piano af den gode pastor.

I foråret 1903 passerede czar Nicolaus II med zarinaen og sin moder, enkekejsersinde Maria Feodorowna, som var en datter af den gamle kong Christian IX af Danmark, gennem Libau på vej til Danmark for deres årlige sommerbesøg der. Jeg havde ikke hørt noget derom, og jeg blev der-

for grebet af overraskelse, da den russiske superintendent pludselig en aften, jeg havde vagten, kom vimsende ind i kabeldepartementet og bad mig om at finde ud af for ham, hvorledes vejret var „under Bornholm“, en dansk ø, som den kejserlige yacht ville passere på vej til Danmark. Jeg fik de ønskede underretninger og gik med telegrammet ind i det russiske kontor, hvor jeg morede mig højlig over at se den ophedede og ophidsede superintendent stå bukkende og skrabende foran telefonen i samtale med en eller anden på den kejserlige yacht, hvortil der var ført en telefonledning. Jeg husker ikke, hvordan vejrmeldingen lød, men jeg formoder, den har været utilfredsstillende; for den følgende dag kørte den kejserlige familie, i stedet for at genoptage rejsen, i optog ad byens hovedgade. Jeg stod på fortovet og så på mængden. Langs gaden dannede kosakker spalier, og da den kejserlige vogn kom i sigte, vendte de sig om mod tilskuerne, viftede vildt med armene og opildnede folk til at udråbe deres begejstring godt højt. Folk efterkom lydigt opfordringen, og czar „Nick“ og hele familien drog forbi i triumf under høje hurraråb. Jeg stod kun få fod fra hans vogn og havde godt overblik både over ham og damerne. Han var en lille mand og havde et venligt smil til sine undersåtter. Ingen kunne se mere harmløs ud, og senere har jeg tit tænkt på, hvor yderlig unyttigt og unødvendigt det brutale mord på ham og hele hans familie ved kommunisterne 14 år senere var.

Den sommer tilbragte jeg min ferie i Danmark, hvorunder jeg var tilstede ved min broder Hans's bryllup, men så var det tilbage til Libau igen, hvor jeg blev til det følgende forår, da jeg fik bud fra min familie om, at min fader var blevet alvorlig syg. Jeg opnåede øjeblikkelig en orlov og hastede hjem. Ved hjemkomsten fandt jeg, at min fader lige var vendt tilbage fra hospitalet, hvor han havde gennemgået en operation for mavekræft. Jeg var rystet, men lægen, en berømt kirurg, var optimistisk og sagde, han var sikker på, at al onskaben var blevet fjernet, og at fuldstændig helbredelse ville følge efter (lægen havde ret; min fader levede 27 år efter den operation, idet han først gik bort i en alder af 93 år). Jeg blev ved faders sygeseng en uge eller deromkring, og i mellemtiden fik jeg ordre til at tage til London. —

Mit første blik på London blev formørket af en beskidt, gullig og ildelugtende tåge, så mit umiddelbare indtryk af denne mægtige hovedstad var ikke heldigt. Jeg følte mig overbevist om, at denne by ville jeg *ikke* komme til at synes om. Og her fik jeg en værdifuld lære, nemlig den, at man ikke altid kan stole på det første indtryk. Min mening om London skiftede snart; jeg erfarede, at der ikke altid var tåget i London, at denne by havde mange vidunderlige og tiltrækkende ting at byde på: Tower, St. Pauls Katedral med det berømte hviskende galleri, parlamentsbygningen, Buckingham palads, Whitehall, Britisk Museum, madame Tussauds vokskabinet, Fleet Street, Piccadilly Circus, Trafalgar square, zoologisk have, teatrene og koncertsalene (Queen's and Albert), osv., osv., men det var ikke før, jeg virkelig fik nær føling med hverdagens folk, at jeg rigtig blev forelsket i livet i London. Jeg var heldig med mit valg af logis: det lå i

den sydlige del af London, nær ved Victoria Park. Min vært var kommunelærer med kone og to teenagere, en dreng og en pige. Foruden mig var der to andre pensionærer, den ene en ikke alt for ung dame, stammende fra øen Man og i besiddelse af en prægtig altstemme. Den anden var en ung mand „ved handelen“ fra et firma et sted i byen. Alle var de venlige og tiltalende, og vi levede alle sammen som en lykkelig familie, lavede sjov med hverandre og udvekslede endda små gaver ved juletid. — Arbejdet på kontoret var også behageligt. Jeg kom fint ud af det med alle, uanset nationalitet. Ja, livet i London var virkelig rart. Mit første ugunstige indtryk var fuldstændig bortdunstet, og jeg var ligefrem begyndt at huse den tanke, at London ikke var noget dårligt sted at trække sig tilbage til en skønne dag. — Imidlertid har alle ting en ende, de gode såvel som de onde. Under mit ophold i London afsluttede Store Nordiske en kontrakt med Rusland, hvorved selskabet fik ret til at føre et telegrafkabel til St. Petersborg. Følgelig blev der åbnet en ny station, og personel til denne station blev rekrutteret fra andre stationer; en af mine tidligere chefer i Libau blev udvalgt til superintendent. Det var med blandede følelser, jeg så adskillige af mine venner blive pillet ud til overførelse dertil, medens jeg blev forbigået. — Jeg var altid nysgerrig og ivrig efter at prøve noget nyt og forskelligt, og enhver hemmelig skuffelse nagede mig; dog det blev kureret meget hurtigere end ventet. Det hændte sig, at jeg havde vagt en søndag tidlig i 1905, og det faldt sig, at det blev den såkaldte „Blodige Søndag“ i St. Petersborg, da kosakkerne vendte deres våben mod borgerne, der marcherede i en fredelig procession til Vinterpaladset, medbringende et andragende til czaren. Pressemeddelelser rapporterende dette blodbad til London-bladene, strømmede ind gennem telegraftrådene og anspændte min lille styrke til den yderste grænse, men vi fik omsider hovederne oven vande, og til vor befrielse lykkedes det for os at forlade kontoret i god stand. Næste dag blev jeg kaldt til superintendentens kontor og adspurgt, om jeg kunne have lyst til at tage til St. Petersborg, hvor der nu var behov for mere hjælp. Her var min chance for at prøve noget andet, og jeg svarede hurtigt: „Ja, fint! Når ønsker De, jeg skal tage afsted?“ „Kom ind imorgen og få Deres billetter og passet“, sagde superintendenten. „Toget går imorgen aften. De rejser over Holland og Tyskland“. Jeg gik hjem og pakkede, og den næste aften var mine venner på stationen for at se mig køre afsted med toget. Jeg var på vej, søgende nye eventyr endnu en gang.

Turen over Kanalen var en smule urolig, men det generede mig ikke noget videre, og ved ankomsten til Holland strålede solen. Jeg ved, det var en søgnedag, men jeg havde en tydelig søndags-følelse, da jeg gled gennem det rene, smilende landskab, oversået med vindmøller, kanaler og valmuelmarker. Men en forandring var mærkbar, så snart vi passerede grænsen til Tyskland, hvor to vigtigt-udseende, stærkt guldbesnoredede tyske funktionærer kom ind i toget for at undersøge vore papirer. Solen forsvandt bag grå skyer, og den kedelige Hannover hede fik mig snart luller i søvn. I Hannover var der er et ophold, og jeg forlod toget for at få en kop kaffe i restauranten og var lige ved at blive efterladt, idet jeg kun lige akkurat

fangede trinene på den bageste vogn efter at have lavet en mægtig sprint. I Berlin var der en times ophold, og her lykkedes det mig at passe tiden. Jeg sov dybt, indtil vi nåede Eidtkuhnen (Wirballen), dengang grænseby mellem Tyskland og Rusland. Her barberede jeg mig, fik morgenmad og fortsatte så til St. Petersborg, hvortil jeg ankom tidligt på aftenen.

Jeg meldte mig straks på kontoret, og her fandt jeg den røde løber rullet ud for mig i stor stil. Drengene, hvoraf de fleste var gamle venner af mig, tog mig med ud for at se på byen ved nat. Vi besøgte adskillige „varme steder“ og endte til slut i Quisisane, en kendt café på Newski prospektet; der var et godt tysk orkester, og vi havde det muntert med øllet flydende rigeligt til ud på de små timer. Og den aften var temmelig typisk for mit liv i St. Petersborg. Når staben, næsten alle unge fyre, var tjenestefrie, var den altid på udkig efter at få noget sjov, og det lykkedes som regel. Det uundgåelige resultat var naturligvis, at vi — trods den kendsgerning, at vore gager var ganske gode — sædvanligvis hurtigt efter lønningsdagen fik tørre lommesmærter og måtte låne os frem til næste lønningsudbetaling. Men om kødet var skrøbeligt, var der intet i vejen med ånden! — Jeg mindes, at når herligheden efter lønningsdagen var overstået, og der igen var lavvande i kassen, kunne man ofte se to eller tre af os stå uden for Leinert's, den bedste restaurant i byen, efter frokosttid, stangende tænder og under ihærdige bestræbelser for at give os udseende af velbehagelig mæthed (på jydsk ville det vel hedde sådan noget som „mæt, forædt å waltepas“ (oversætteren). Så kunne jeg undertiden blive fyldt af anger og en stærk beslutning om at leve sparsommeligt, spare penge op og betale min gæld. For ikke længe siden stødte jeg på en gammel dagbog, hvori jeg, under en periode af gode forsætter, havde noteret mine daglige udgifter; jeg finder disse notater. 30. januar koldt kød til sandwich — 35. kopeker. 31. januar et rugbrød — 15 kopeker. 1. februar en glad aften 25 rubler, osv. Det var temmelig komisk, men jeg kan ikke med sandhed sige, at jeg på nogen måde er stolt af mine præstationer i hine St. Petersborg-dage. Men det var heller ikke bare tåbelighed. Rusland var et nyt, stort og mærkeligt land for mig, og St. Petersborg, dets hovedstad, rummede mange ting af interesse for en fremmed. Jeg skal nævne nogle få: Vinterpaladset, hvor czaren residerede undtagen i de korte sommermåneder, da den kejserlige familie boede på Czarskoie-Zelo, nogle få miles ude i landet, operaen (Marienski teater), hvor jeg så Pavlova danse „Den flyvende Hollænder“, Alexander III's kunstmuseum og tillige den berømte Eremitage, som begge husede store skatte af gamle mestre såvel som samtidens kunst; Nicolaj Katedralen og mange andre smukke kirker, Admiralitetets bygning ved bredden af floden Neva, fra hvilket punkt de fleste af gaderne udgår lige som egerne i et hjul, således som det var planlagt af byens bygmester, czar Peter den Store. På den anden side af floden med front mod Vinterpaladset ligger Peter og Paul-fæstningerne, i hvis fangehuller mange politiske fanger sagdes at være levende begravet. Nevaen var altid frosset hårdt til om vinteren, og jeg så det for mig mærkelige syn, at sporvogne løb over floden på skinner, lagt på isen i vintermånederne. Jeg fik også en tur med den berømte vinter-

troika. Den er en slæde trukket af tre heste; hesten i midten er en stor og hurtig traver, medens de to yderste heste er mindre og må galopere for at holde trit med den midterste. Jeg inviterede min lærer i russisk, en ung studine, ud på en køretur i et af disse køretøjer en dag, efter at jeg var færdig med timen. Vi kørte ud af byen over den sneklædte steppe, medens kusken fyldte luften med sin tryllesang. Meget romantisk.

Så, efter at jeg havde været i St. Petersborg i en halv snes måneder, kom der yderligere sensationer. Den russisk-japanske krig var endt med nederlag for Rusland. Proletariatet, allerede i fattigdommens lænker og fortvivelse, var ved at vise tegn på uro. I sidste halvdel af 1905 eksploderede dette i en generalstrejke, strækkende sig fra den ene ende af det mægtige kejserdømme til den anden. Jeg husker grant en aften i november, da jeg gik til min nattevagt og blev standset af to simpelt udseende kosakker, der krydsede deres bajonetter foran mig, da jeg var ved at gå ind i kontorbygningen. Så godt jeg kunne, forklarede jeg dem, at jeg var på vej til arbejde på telegrafkontoret, og sluttelig lod de mig passere. I forværelset kom en af vore små russiske kontordreng løbende og råbte ophidset: „Gospodin Bjerre! Zabastovka, Zabastovska!“ (Herr Bjerre. Generalstrejke! Generalstrejke!)

På et bord så jeg også en stor stabel smørrebrød og adskillige flasker øl, som om kontoret var provianteret til en belejring. I hoved-telegrafrummet fandt jeg superintendenten og en sekretær fra ambassaden. Superintendenten underrettede mig om, at hele det russiske telegrafsystem var lammet af strejke, at al udgående trafik var hældt ind i dette kontor, og at vi lige havde eet kabel til rådighed til ekspedition af telegrammer; det andet kabel var blevet afbrudt af de strejkende. Jeg pillede 5-6 af de hurtigste telegrafister ud og gik i arbejde. Vi satte fuld fart på Wheatstone-senderen, og der var god gang i sagerne. Klokkeren 2,30 formiddag kom der et telegram fra London Times med et pænt skulderklap til os, hvilket følte ganske velgørende. Klokkeren 8 om morgenen havde vi rent bord, og jeg gik hjem til en velfortjent — syntes jeg da — søvn. Om eftermiddagen gik jeg tilbage til kontoret for at se, hvorledes sagerne gik, og der fandt jeg, at alle hjul var standset. Da de strejkende fik at vide, at vi stadig var i virksomhed på kabelkontoret, trængte de ind i det russiske kontor, en etage over os, og sendte et par stinkbomber ned til os. Så var det sket, og da røgen var trukket væk og telegrafisterne kom tilbage, fandt de, at de strejkende nu havde lokaliseret vort sidste kabel og skåret også det over. De næste seks uger på kontoret hengik vor tid med at læse, ryge, spille skak osv., indtil opstanden sluttelig blev undertrykt, og arbejderne gik tilbage til deres arbejde igen, lige så dårligt stillede som i forvejen. Således endte den abortive revolution i 1905. I 1917 var det en anden historie, men til den tid var jeg langt, langt borte. —

I 1905 fik jeg ingen ferie, og jeg var derfor berettiget til en dobbelt dosis (6 uger) i 1906. Ifølge ferielisten skulle min orlov begynde den 1. maj, og jeg så med forventning frem til et godt langt besøg hos familien i Danmark. En søndag sidst i april besøgte jeg en af mine venner, Henrik

Eigtved, i hans pensionat. Folkene der var elskværdige, jeg havde været der ofte, og manden, en tysk slagter, kom tit ind og fik en venskabsbajer med os. Denne gang var ingen undtagelse herfra, og medens vi sad og talte sammen, spurgte jeg ham, hvorledes hans lille datter Magda, som havde været på sygelisten fornylig, havde det. „Ikke så godt“, sagde han. „Vi var hos doktoren med hende forleden dag, og han sagde, at hvis vi ikke fik det barn ud på landet i den friske luft, ville hun sandsynligvis blive tuberkuløs.“ Vi blev opskræmt over at høre det. Magda var en sød unge, og vi holdt alle en del af hende. Da der var gået en lille tid, mælede Eigtved: „Jeg har en idé. Du, Bjerre, skal på 6 ugers ferie. Dine folk bor på landet; hvad om du tog Magda med? Prøv det i 6 uger. Hvis det gør hende raskere, og hun kan lide at være på landet, og forudsat dine folk er indforstået, kunne hun blive der, til du kommer hjem på ferie næste år. Hvis ikke, kan du altid tage hende med tilbage i år. Hvad siger du til det?“ — Vi havde fået nogle få øller, og planen forekom alle OK, så det blev aftalt, at Magda skulle møde mig og en anden kollega, som også skulle på ferie, ved toget den følgende onsdag. Næste morgen, da øldunsterne var bortvejrede, havde jeg mine små tvivl, men da jeg havde givet mit løfte, holdt jeg ikke af at bakke ud af det. Altså forlod vi tre St. Petersborg 3 dage senere for Danmark via Finland og Østersøen. Da vi ankom til København, gik jeg til en god læge med Magda, og jeg følte mig meget beroliget ved at høre hans diagnose, nemlig at hun ikke fejlede ret meget, men at en ferie på landet naturligvis ville være gavnlig for hende. Dernæst gik jeg hen på selskabets kontor for at melde mig, og der ventede der mig en stor overraskelse. Det første spørgsmål, den høje chef stillede mig, var: „Hvad ville De synes om at komme til det fjerne østen, Bjerre?“ Jeg havde længe drømt om en ansættelse i selskabets fjernøstlige afdeling, og jeg svarede: „Fint, er der noget at gøre i den retning?“ „Ja, det er der“, lød svaret. „Kan De tage afsted med det samme?“ „Åh ja“, sagde jeg, „men hvad med min 6 ugers ferie?“ — Det blev mig forklaret, at stillingen var ledig nu, ikke 6 uger frem i tiden. Der blev til sidst indgået et kompromis; jeg skulle tage hjem og besøge min familie i en uge. Derefter skulle jeg tage med tog via Tyskland, Svejts og Italien, og i stedet for at fange båden i Bremen, skulle jeg borde den i Genua. Vort (Magdas og mit) besøg hos mine forældre var kort men lykkeligt, og da ugen var til ende, tog vi tilbage til København, hvor jeg efterlod Magda i en af mine gifte fætters varetægt; hun skulle så afvente tilbageturen til St. Petersborg sammen med min ven, i hvis selskab vi var ankommet for en uge siden. — Således kunne jeg ubesværet drage ud på mit næste — og for så vidt det største — eventyr.

(fortsættes).

Ad forunderlige veje . . .

. . . til radioens pigechor

Lederen af radioens pigechor, Karen Bjerre Barfoed, fortæller efter opfordring om sig selv og sit arbejde med koret. Hun er datter af Siliam Bjerre, tidligere Vestbirk Højskole.

Da jeg var i 11 års-alderen havde jeg to store „sorger“: far og mor boede ikke i København, og jeg kunne ikke fløjte, en latterlig mangel ved en pige i den alder, hvor hun helst ville have været en dreng og allerhelst kunne alle de ting, som hendes storebror og hans kammerater kunne. At vi ikke boede i København betød, at enhver mulighed for at komme i radioens pigechor var udelukket af den grund, jeg kunne ikke engang komme til at prøve.

Jeg har endnu ikke fået lært at fløjte, men det andet store ønske er ad forunderlige veje gået i opfyldelse. Nu har jeg været i pigechoret i snart halvandet år, og hvor har det været en dejlig tid.

Når jeg siger ad forunderlige veje, mener jeg det helt bogstaveligt, og endnu kan jeg standse op og undre mig. Men der kan nok alligevel spores en retningsbestemthed helt tilbage til den lille pige, der var dødeligt misundelig på sin storebror. Jeg gik i en vældig god skole, hvor der blev sunget meget og godt, jeg var højskolebarn, og få steder bliver der vel sunget mere end på højskolerne. Og endnu bedre blev det, da far blev forstander på Vestbirk, hvor han sammen med Neermann Jensen oprettede musiklinjen. Der var noget at være med i — til hverdag — og ikke mindst i de festligste 14 dage i hele året: sommerens store musikkursus, der kulminerede i de to koncerter, den ene i kirken, den anden hjemme på skolen.

Først da jeg var blevet student, blev jeg klar over, hvad jeg ville være: cand. mag i musik — og det er musikkursernes fortjeneste, at jeg turde. Men først gik vejen om ad kommuneskolen, hvor jeg var lærervikar i et år. Og her lagdes nok den egentlige grund til mit arbejde med børnesang. De sang så dejligt de store piger i 6. og 7. klasse, at vi simpelthen måtte have glæde af det også uden for skoletiden. Så blev det til Vestbirkegnens børnechor med små koncerter for forældre og venner og såmænd også med deltagelse i radioens „sangerdyst fra kyst til kyst“.

Musikstudierne begyndte i Aarhus, og efter forprøven var jeg en tid sanglærer på Th. Langs skole i Silkeborg, hvor jeg i gymnasiet fik lejlighed til at forsøge mig med blandet kor.

Men jeg trængte til luftforandring, og selv om det var med blødende hjerte, sagde jeg farvel til både gymnasiechor og børnechor og fortsatte studierne i København. Men at arbejde med børn og musik er ikke sådan at undvære, og jeg kom igang igen, denne gang ved musikhøjskolen i København.

I foråret 1961 var min mand og jeg til fru Lis Jacobsens afskedskoncert med radioens pigechor, og naturligvis talte vi om, hvem der skulle være

hendes efterfølger, men ikke et øjeblik tænkte jeg på, at min gamle drøm skulle kunne virkeliggøres, end ikke da jeg så stillingen opslået ledig i aviserne. Men pludselig slog lynet ned, jeg søgte, og tænkt: det blev mig.

Pigekoret har 18 medlemmer. De skal gerne være 10—11 år, når de bliver optaget, for de skal forlade koret, når de fylder 15. Som regel kommer de ind som suppleanter, for så at rykke op, når de har lært lidt, og vi får brug for dem på grund af den naturlige afgang. Det er svært at komme ind. Det er ikke nok at have en god sangstemme, der må også være øre og musikalitet, og pigerne må være dygtige i skolen. De bliver simpelthen ikke optaget, hvis ikke deres skole kan anbefale det, for der er meget at bestille i pigekoret, og det må ikke gå ud over skolearbejdet. Vi har 2×2 timers prøve om ugen, sommetider mere. Og dertil kommer optagelserne, der — især hvis det er til fjernsynet — tager meget lang tid. Og for sliddet får pigerne ikke andet end fornøjelsen og så mange penge, at det lige kan dække deres udgifter til S-tog og sporvogn.

Men glæderne er store: et virkelig godt kammeratskab — det *må* der vist blive, når man samles om så god en interesse — og masser af spændende oplevelser. Vi synger naturligvis mest i børneudsendelserne; i øjeblikket synger vi hver måned i en musikserie, der hedder „Fra panfløjte til orkesterpartitur“, men det kan også ske, at vi får opgaver for den „voksne“ radio, vi har medvirket i Kjeld Abell's Silkeborg, og vi sang ved fjernsynsgudstjenesten fra Udby kirke på Grundtvigs fødselsdag. I sommerferien besøgte vi Norsk Rikskringkastings jentekor i Oslo og lavede udsendelser sammen med dem, både til radio og fjernsyn, og i efterårsferien var vi med fjernsynet på besøg i Odense, Esbjerg og Herning. Næste sommer skal vi have de norske piger på besøg hos os. Jo, der sker hele tiden en masse spændende ting — og så kan man jo sagtens slide i det.

Men lige i øjeblikket er det nu lidt meget for mig. Nu til jul håber jeg at få overstået min bifagseksamen, det er kristendomskundskab, og til næste jul skulle jeg gerne blive færdig med musikken, og så skal der blive lidt mere tid til min lille familie! Min mand hedder Jens og skal være cand. mag. i dansk og græsk, og vores søn hedder Tavs, han har lige lært at gå, men kan ikke sige noget endnu, endsige da fløjte!

Mange venlige julehilsener.

Karen Bjerre Barfoed, no. 1340.

Peder Lund Bjerre

Folmar Immanuel Bjerre (nr. 633), en sønnesøn af lærer Bertel Bjerre, Lomborg, har til „Brevduen“ fortalt følgende om sit hjem og sine forældre:

Min far, Peder Lund Bjerre, blev født den 1. maj 1878 i Lomborg skole som søn af Berthel Jacobsen Bjerre og Ane Kathrine Berthelsen Bjerre. Som de fleste vist ved, var min bedstefar skolelærer, og min bedstemor tog sig meget af landbruget. Foruden den jord, der hørte til skolen, havde de et husmandsbrug, Kathrinelyst, og en gård, Lomborg Kirkegård. Far var mere optaget af at hjælpe i landbruget end af at gå i skole. Navnlig var han optaget af hestene, ja, en tid boede han endog ude i stalden. (Mon det dog ikke har været i staldkammeret?) Interessen for heste bevarede han hele livet. Havde han råd til det, havde han altid en hest.

Sammen med sin bror Bertel rejste far til København for at studere til præst. I 1901 rejste han til Des Moines, Iowa, hvor han blev lærer på det danske seminarium, Grand View College. Herovre blev han den 7. juni 1901 gift med min mor, Ydun Agnete Christensen fra København. To børn blev født her i Des Moines, jeg i 1902 og min bror Arthur i 1904.

I 1905 rejste vi alle tilbage til Danmark, og fra 1905 til 1907 var min far præst ved Stevns frimenighed. En tid han altid tænkte på med glæde — de stoute og gæve Stevnsboere talte han ofte om. Her på Stevns blev min søster Clara født. I 1907 gik turen tilbage til USA, først til North Dakota (Hvede-farm) og året efter til Sct. Paul, Minnesota, som præst. Her havde vi en lykkelig tid. Men kun så kort. Her blev familien forøget med min bror Allan. I 1910 flyttede vi til Minneapolis, hvor vi boede i mange år. Far var præst her, men indtægterne var for små, så far måtte også beskæftige sig med praktisk arbejde for at kunne skaffe føde nok til den stadig voksende familie, Stanley blev født i 1911, Inger i 1913 og Esther i 1918. Vi er alle levende endnu på nær Inger, som døde i 1918 efter lungebetændelse. Fars praktiske arbejde var havebrug — og arbejde med heste. Han kunne næsten få dem til alt muligt, f. eks. at gå op og ned ad cementtrapper, og de kom, når han kaldte på dem. At hjælpe folk med deres haver havde han megen glæde af — det var næsten, som om blomsterne groede særlig godt under hans hænder, og han kunne more sig med at pøde både røde, gule og hvide roser på samme stamme. Og skete det, at barken ved brand eller på anden måde beskadigedes på et træ — ja, så kunne han ved hjælp af „kunstig“ bark redde træet. Han var selv meget stolt af dette, og han var den dygtigste trælæge i Minneapolis. Vi ønskede tit, han var lige så dygtig en økonom, som han var gartner, men det var han langt fra. Det kneb ofte med hjemmets økonomi. I 1920 blev han assisterende præst ved Central lutherske kirke i Minneapolis (altså ikke ved den danske kirke, men den amerikanske lutherske kirke). I 1923 blev han fast ansat som præst ved Minnesota fængsel og ved statens sygehus — og her var han god til at tage sig af fanger og de syge. Ofte arbejdede han sammen med den jødiske

rabbi og den katolske præst, og det er mit indtryk, at de tre var gode venner. Vi kunne mærke, at far var glad for dette arbejde, og vi fik vidnesbyrd om, at andre også var glade for ham. Det hændte, når vi spadserede på gaden i Minneapolis, at en bølge, en tidligere fange, kom hen og talte med far. Han var stolt af det, for hans vigtigste mål var at hjælpe menneskene, ikke mindst de uselvstændige, de elendige. I 1930 blev han forflyttet til fængselsvæsenet i Chicago. Her var arbejdet meget vanskeligt — og han syntes ikke rigtig, han her kunne være det for fangerne, han gerne ville. Hertil kom, at helbredet svigtede lidt, så han tog tilbage til Minneapolis. Han kunne nu kun bestille lidt, men selv om han var meget svag, sagde han ofte: „Man kan ikke dræbe en dansker.“ Men trods det „døde“ han dog på sygehuset. En læge undersøgte ham og dækkede ham til med et lagen. Men — man kan ikke dræbe en dansker! Da portørerne kom for at bære ham til ligstuen, sad han op i sengen og forlangte at få noget at spise. Hvor utroligt det end lyder, gentog det samme sig på et andet sygehus. I 1952 døde han dog. Nu hviler han hos sin elskede mor og far på Lomborg kirkegård.

Min mor, Ydun Agnete Christensen Bjerre er født den 6. februar 1880 i Stege på Møen. Hun var den fjerde i en børneflokk på syv. Hendes far, Ludvig Christensen (navneforandring til Bjarnholt), var typograf på Politiken. Han var en retlinet alvorlig mand. Hendes mor var en stilfærdig, tilbageholdende kvinde, et udpræget hjemmemenneske, med et lyst og glad sind. — Da min mor var ung pige, flyttede familien til København. Heldigvis fik hun lært at spille på klaver. Mor var sangglad og havde en god stemme — denne og det, at hun kunne spille klaver og orgel, kom hende ofte til hjælp både i kirken og navnlig i hjemmet. Her har hun glædet mange mennesker med sine danske sange og viser. Og tit fik hun også brug for at syne sig selv glad. Hun fortalte med glæde og stolthed, at hun havde sunget ved en koncert i København, hvor Edvard Grieg dirigerede. Som sin mor havde hun et godt humør og var god til at fortælle historier, ikke mindst om barndomsoplevelser. Men bedst var det måske alligevel, når hun fortalte bibelhistorie. Vi børn sad på gulvet på indianernvis (i en rundkreds med krydsede ben) omkring hende. Lyset blev dæmpet — og så fortalte hun. Det var dramatisk, virkeligt, det kom os ved. Aldrig har jeg hørt fortællinger siden, der sådan kunne gribe mig.

Mor var også danseglad, hun dansede med os. Og vi havde brug for al den glæde, vi kunne finde, for vi var tit meget fattige. Mor forstod at tage enhver situation, og flittig var hun. Med symaskinen kunne hun nå meget; nyt tøj fik vi sjældent, men vi så altid pæne ud. Vi fik lært at være sparsommelige, og så snart vi kunne, måtte vi hjælpe med til at skaffe penge til vort hjem. Vi solgte aviser, vi solgte småkager, og vi løb ærinder. Senere hjalp vi til på et bibliotek eller i en eller anden butik. Hver skilling, vi tjente, blev talt og talt, og store planer blev lagt for nye sko eller nye undertøj. Hvor var vi dog stolte, da vi en dag fik nogle få penge i banken. Mor havde for meget at bestille. Af alle kræfter hængte hun i med madlavning og vask, det sidste på gammeldags vaskebrædt, kogning på kakkelovn,

og gulvene blev skuret. Det synes urimeligt, at hun måtte gøre alt dette — det var som at spænde en sangfugl for en plov. Men hun klagede sig aldrig, undtagen når hun var for træt. Sans for poesi havde hun. Hun klippede digte ud af avisen, hængte dem på et søm i spisekammeret — og når aftenen kom, læste hun for os, hvad hun sådan havde klippet ud. Og orden kunne hun holde i sit hus. Disciplin skulle der være — kneb det, tog hun kosteskiftet til hjælp. Som vi blev ældre og fik vort eget hjem, fik hun det bedre og bedre. Hun blev en god og glad bedstemor. Hun rejste rundt og besøgte os, men som det jo altid går: børnebørnene blev store, og bedstemor blev gammel, og vi børn skaffede mor ind på det gode danske alderdomshjem i Solvang i Californien. Her kunne hun mødes med andre gamle, som hun havde kendt i de unge år.

— Det skulle være så godt, men der var en ting, vi ikke havde regnet med: Mor ville ikke være sammen med gamle folk, det var hun for „ung“ til. Vi måtte da have hende tilbage til Los Angeles, hvor mine tre brødre og søstre boede. Da hun var fyldt firs, blev hun virkelig gammel. Hukommelsen svigtede, og i 1962 døde hun. Ved begravelsen var vi alle seks børn med. Det, jeg gerne vil skrive om min mor, kan jeg bedst gøre ved at gengive, hvad Lincoln sagde om sin mor: „Alt, hvad jeg er, og alt, hvad jeg når at blive, skylder jeg min engel, mor!“

Nu hviler hun på en dansk kirkegård på en bakke i Los Angeles.

Folmar Immanuel Bjerre.

Dødsfald

189. Sidsel Kristiansen, De gamles Hjem, Holstebro, f. i Vejrum 10. okt. 1881, g. m. afdøde Markus Kristiansen, Søllergård i Vejrum. Død i Holstebro 9. novbr. 1963.
219. Ingeborg Berthelsen Ascanius, De gamles Hjem, Holstebro, f. i Borbjerg 28. sept. 1869, d. i Holstebro sept. 1963 (se nærmere under „Dagbog“).
506. Maren Hauskov Jacobsen, Gudum, f. i Fabjerg 9. sept. 1901, gift m. Kristen Hauskov Jacobsen, død 4. septbr. 1963.
932. Knud Ruby, Glostrup, f. i Lemvig 12. jan. 1928, død 1. novbr. 1963.

*Maleren
Niels Bjerre*

En hundredårsdag

Den 5. januar 1964 er det 100 år, siden kunstmaleren Niels Bjerre fødtes i „Nørrelund” i Engbjerg (130). Han blev en af vor tids store kunstnere. Vi skal ikke her komme ind på en nærmere omtale af hans livsløb og hans kunst, men skal henvise bl. a. til Poul Uttenreitters bog: *Maleren Niels Bjerre*.

Bjerreslægtens Brevdue har ved flere lejligheder bragt omtale af hans liv og virke og kan herunder henvise til årgangene for 1949, 1954, 1957 og 1958.

I anledning af fødselsdagen viser vi ham her ved arbejdet.

I Lemvig Folkeblad for 6. novbr. 1963 har vi fundet nedenstående referat af et foredrag, som Siliam Bjerre (621) har holdt i Tarm. Det kan vist have noget at sige mange af os, og derfor aftrykkes det her.

Man har ikke ret til at have sine børns fulde fortrolighed

... Drengene skriver sjældent til deres gamle forstander. Kun når de skal have en anbefaling. Men pigerne gør gerne, især når de er blevet forlovet. Så kommer der brev, og i det står der gerne: „Så har jeg endelig truffet én, med hvem jeg kan dele alt“ — og der er en streg under endelig og tre streger under alt. Så smiler den gamle forstander lidt, for han véd, det ikke er muligt. Så lykkelig er intet menneske, at det møder et andet, med hvem det skulle kunne dele alt. Dertil er vi alligevel for forskellige.

Sådan sagde pastor Siliam Bjerre, Brøns, tidligere forstander for Vestbirk Højskole, da han mandag aften talte i Unge Hjem i Tarm. Forstanderens emne var: Fortrolighed mellem forældre og børn.

— Hvor ofte har jeg ikke hørt forældre sige: Hvordan kan det være, at vi ikke har vore børns fortrolighed? Og hvor ofte har ikke netop de samme børn, som forældrene har beklaget sig over, til mig sagt, at de ikke længere kunne tale ud med deres forældre. De ældre vil gerne bevare de unges fortrolighed, og de unge savner de ældres fortrolighed. Derfor må det have dybtliggende årsager, når denne fortrolighed ophører.

— Hvad vil det så sige, at man har hinandens fortrolighed? Det vil sige, at man taler ganske frit med hinanden om livets store og små spørgsmål. Og skal et barn udvikle sig naturligt, er fortrolighed absolut et nødvendigt behov. — Derfor er de tavse hjem en forbandelse. De børn, der skal være i et tavst hjem, er for hjemløse at regne, og de bærer de hjemløses kendetegn: rastløshed, ulykkelighed, usikkerhed. Problembørn er næsten altid børn, der har savnet kærligheden i et tavst hjem. Derimod er det ganske utroligt, hvad et menneske magter, hvis det møder fortrolighed og opdager, at det ikke skal bære dets byrde alene.

DA MOR BLEV SÅ GAL ...

Pastor Bjerre fortalte videre om, hvordan eleverne hen imod slutningen af højskoleopholdet, hvor de følte sig fortrolige med skolen og dens lærerkræfter, altid var blevet bedt om at skrive en stil om deres forhold til hjemmet. Det var rystende, hvad eleverne her afslørede. — Jeg har haft et godt hjem, men jeg har aldrig haft mine forældres fortrolighed. Men jeg tror, at det ville være en stor hjælp, kunne man have denne fortrolighed, skrev en pige i sin besvarelse.

— I min barndom gik det, men nu er det helt ødelagt. Jeg har fået det indtryk, at var der bare fortrolighed, så var det meget lettere for os alle, skrev en anden pige.

— Hver gang, jeg nærmede mig dem, så løftede de straks en moraliserende pegefinger. En gang forsøgte jeg dog at tale rent ud af posen. Da blev mor så gal, at det varede måneder, før vi igen kunne tale sammen, hed det i en tredie piges besvarelse.

— Igen og igen mangler denne fortrolighed mellem børn og forældre, især når det angår religiøse og seksuelle spørgsmål. Hvorfor har så mange børn dårlige nerver? Fordi de skal bære for meget alene uden at have et sted at betro sig. Problemet brænder på, ikke hos de små børn, for de ved ikke, hvad de savner. Det opdager man først, når man bliver stor og ser, hvordan et hjem kan være. Når forældrene svigter med hensyn til de to afgørende faktorer i livet: det religiøse og det seksuelle, mister børnene deres tillid til forældrene. De stoler ikke mere på dem og tør heller ikke komme frem med de små problemer. Så er alt ødelagt. — Ofte hører man unge sige: „Mine forældre stolede ikke på mig.“ Men mon grunden til, at forældrene ikke tør tale ud med deres børn, ikke ofte er den, at forældrene ikke stoler på sig selv? Det viser sig ved, at de straks efter barnedåben siger nej til det, de sagde ja til ved dåben. De lader børnene forstå, at det religiøse er noget, børnene først skal beskæftige sig med, når de skal konfirmeres.

IKKE KLARES EN BESTEMT AFTEN

Angående det seksuelle så ved man, at det er et spørgsmål, børnene vil have klaret. Det er svært at tale med sine børn om de seksuelle spørgsmål. Men når det er svært, skyldes det, at vi for sent taler med børnene om det seksuelle. Problemet er ikke noget, der skal klares ved en samtale en bestemt aften. Løsningen skal komme glimtvis, når man mærker, at barnet vil vide noget. Og børnene tager naturligt på det seksuelle. — Det er svært at tale ud, men når man nu med 100, ja, 120 pct. sikkerhed ved, at børnene nok skal få svarene — og på hvilken måde — er det da ikke lettere selv at fortælle det? Til gengæld må man ikke gå i den modsatte grøft. Lad det udvikle sig naturligt. Det er forfærdeligt, hvilken skade der kan gøres, når børnene gøres forskrækkede med hensyn til det seksuelle.

KRAVET OM FULD FORTROLIGHED

Her svigter Indre Missions-hjemmene mere end andre, er jeg bange for, fortsatte pastor Bjerre. I.M.-hjemmene oplyser børnene om de religiøse spørgsmål, men ikke om de seksuelle. Samtidig stiller man i I.M.-hjemmene krav til børnenes fulde fortrolighed. Dette krav må ikke stilles, og det er en illusion, hvis man tror, at man har sine børns fulde fortrolighed. Ja, man har endda ikke ret til at have den. Er forældrene for krævende, tvinger de nemlig enten barnet til at tie, eller også tager de helt ansvaret fra det ved at kræve fuld fortrolighed. Men der er så meget, som børn og halvvoksne skal kæmpe sig igennem alene. — Det kan være svært at vente, men det kan være nødvendigt. Man må have tillid til, at børnene i det afgørende øjeblik vælger den rigtige vej. Selv om de forinden er kommet af-

grunden betænkelig nær. Men husk, at har forældrene ikke tid til børnene, når de er små, så har børnene ikke tid til forældrene, når de er halv voksne. Vær taknemmelig for, hvad de giver, men stil endelig ikke krav til dem med hensyn til fortrolighed. Så bliver børnenes forhold til forældrene rigtigt. Så har børnene deres eget privatliv, og det skal de have. Men samtidig ved de, hvor de end færdes, at døren derhjemme, og det er ikke kun yderdøren, men også hjertedøren, den er aldrig låset.

FORENINGSMEDDELELSER

Medlemsbidraget

til foreningen er uforandret 10 kr. årligt. Beløbet bedes venligst indsendt på vedlagte girokort. Foreningens gironummer er 66922.

Slægtninge i udlandet

Vi er stadig interesserede i at modtage adresser på slægtninge, bosat i udlandet. De pågældende vil da fremtidig få tilsendt „Bjerreslægtens Brevdue“ uden vederlag.

Bidrag til næste års „Brevdue“

bedes sendt i god tid, helst inden 1. oktober. Stof, der indgår senere, kan nok nå at komme med, men det letter os arbejdet meget, at vi på et tidligt tidspunkt kan overse, hvad vi har at arbejde med.

Dagbog

Lemvig Folkebl. 7. jan. 1963.

Pastor Bjerre Jakobsen, København, tidligere Lemvig, er blevet udnævnt til præst ved Sct. Peders kirke i Randers, hvor han skal afløse pastor Poul Borchsenius. Pastor Bjerre Jakobsen var indstillet af missionsgruppen og de borgerlige i menighedsrådet.

Pastor Jakobsen, der er 36 år, var kaldskapellan i Lemvig og Nørlem fra 1954 til 1956, da han blev ansat som præst ved Den danske Diakonissestiftelse i København, hvor han har virket siden.

Lemvig Folkebl. 15. aug. 1963.

Højskoleforstander og valgmenighedspræst Siliam Bjerre, Vestbirk, der var indstillet til embedet som sognepræst for Brøns menighed ved Ribe, er nu kaldet til embedet og skal tiltræde det den 15. sept. Pastor Siliam Bjerre, der er 62 år, er født i Lomborg Kirkegård som søn af nu afdøde gårdejer Mads Fiskbæk Bjerre. Han har siden 1948 været præst for valgmenigheden i Træden og siden 1949 forstander for Vestbirk Højskole.

Holstebro Dagbl. 17. sept. 1963.

Fru Ingeborg Ascanius, De gl. Hjem i Holstebro, er død kort forinden sin 95 års fødselsdag den 28. septbr. Ingeborg Ascanius var ud af Bjerre-slægten og født i Borbjerg. Hun og hendes mand, Jens Damgaard Ascanius, havde i en længere årrække gården Thomasminde i Hvam. For ca. 25 år siden flyttede ægteparret til Holstebro, hvor de boede i Fredericiagade, indtil de i 1959 flyttede ind på alderdomshjemmet. I 1960 mistede fru Ascanius sin mand.

Ægteparret nåede at fejre både diamantbryllup og krondiamantbryllup. - Ingeborg Ascanius var rask og åndsfrisk indtil det sidste. Hun var en stilfærdig kvinde med et sjældent taknemligt sind, og hun havde altid et smil parat.

Hun efterlader tre døtre og to sønner. To døtre bor i Holstebro og en i Har-

boøre, mens sønnerne bor henholdsvis i Vemb og i København.

Under meget stor deltagelse jordedes i går fra kirkegårdskapellet i Holstebro fru Ingeborg Ascanius, De gl. Hjem, Holstebro. Der var sendt et væld af blomster og kranser til den smukt pynkede bære. - Efter salmen: „Befal du dine veje“ talte pastor H. Hegnsvad, Holstebro, ud fra ordene i Davids salme 139, 7-10: „Hvor skal jeg gå hen fra din ånd, og hvor skal jeg fly hen fra dit ansigt...“

Fru Ascanius stedtes til hvile på den ny kirkegård ved siden af sin for tre år siden afdøde mand. Afdødes søn, Søren Bjerre, Vemb, rettede en tak til de, der havde deltaget ved jordfæerden og indbød til en mindesammenkomst på Afholdshotellet.

Berl. Tid. 13. okt. 1963.

Komponisten, organist Jens Bjerre, der i dag fylder 60 år, er født i Århus, søn af valgmenighedspræst Jacob Bjerre. - Han valgte tidligt musikken og fik sin uddannelse på konservatoriet, hvor han tog organisteksamen i 1925. Han fungerede som organist ved den danske kirke i Paris under et studieophold 1925-27. Han blev organist ved St. Stefans kirke 1933 og flyttede herfra til det større embede ved Garnisons kirke i 1955. Han er en flittig komponist og har skrevet sange og kammermusik. - Desuden musik til balletten „Kameliamdamen“ på Det kgl. Teater, scenemusik til „Stor ståhej for ingenting“ af Shakespeare, som i nyindstudering har premiere på teatret i november, samt musik til „En sjæl efter døden“ i TV og til flere hørespil. Han har bl. a. haft Lange-Müllers mindelegat og Det Anckerske legat. - Han har netop modtaget Dansk Komponistforenings og Kodas ophold på San Cataldo.

Lemvig Folkebl. 8. nov. 1963.

9. november: Gdr. J. Bjerre Jensen, Fiskbæk, Gudum, 70 år. Bjerre Jensen er født i Gudum som søn af den kendte nu afdøde radikale gårdejer Kr. Tovborg Jensen, Kloster Mølle, og selv er han blevet en kendt og populær skikkelse på Lemvig-egnen. Han blev tidligt politisk interesseret og er fulgt i sin faders spor. Han har i en meget lang årrække været formand for Det radikale Venstre i Lemvig-kredsen, og siden 1929 har han været partiets kandidat ved folketingsvalgene. Ingen har som Bjerre Jensen sat kolorit på vægermøderne i Lemvig-kredsen; - hans vestjyske lune charmerer i lige høj grad modstandere som tilhængere. - For ca. 40 år siden købte han og hans hustru af Bjerre Jensens fader gården Fiskbæk, som de endnu driver. Deres hjem har altid været åbent og gæstfrit, og Bjerre Jensen er gennem årene blevet betroet en lang række tillidshverv. Han var således i over 25 år medlem af Gudum sogneråd, heraf mange år som formand. Han er medlem af skatterådet, formand for Vemb-Thyborøn Jernbane, formand for Gudum brugsforening og i bestyrelsen for Brugsforeningens Arbejdsgiverforening. Tre børn er vokset op i Fiskbæk. En søn er hjemme og hjælper til med gårdens drift, en søn har Vester Tang i Gudum, og en datter, som er tandtekniker, bor i København.

Holstebro Dagbl. 11. nov. 1963.

Fru Sidsel Kristiansen, Vejrum, er i lørdags død på De gamles Hjem i Holstebro, 82 år gammel.

Fru Kristiansen stammede fra Vejrum, idet hun var datter af Jens Stockholm Bjerre, Sdr. Søllergård, og hendes mand, Markus Kristiansen, overtog fødegården efter hendes forældre. For nogle år siden afstod de gården til sønnen, Jens Kristiansen, og flyttede til Holstebro, hvor hendes mand døde for to år siden, og hun tog ophold på De gamles Hjem.

Sidsel Kristiansen, der var af den

kendte Bjerre-slægt, var en livsglad og dygtig kvinde, hvis hjem i Søllergård det altid var en fornøjelse at gæste. Begravelsen finder sted på Vejrum kirkegård.

Lemvig Folkebl. 23. nov. 1963.

Efter enstemmig indstilling fra skolekommissionen har Rødby byråd ifølge Lollands Tidende indstillet overlærer Vagn Oluf Bjerre, Højvangsskolen i Glostrup til det ledige embede som skoleinspektør i Rødby.

Vagn Oluf Bjerre, der er født på gården „Engsnap“ i Vejrum og tilhører den ansete Bjerre-slægt, er 41 år. Han tog lærereksamen fra Nr. Nissum seminarium i 1945, hvorefter han fik ansættelse ved det kommunale skolevæsen i Ringkjøbing. Her virkede han til 1953, hvorpå han fik ansættelse som kommunelærer ved Højvangsskolen i Glostrup, hvor han siden 1957 har virket som overlærer. Vagn Bjerre er gift med en datter af afd. viceskoleinspektør Flint, Ringkjøbing.

Lemvig Folkebl. 25. nov. 1963.

(af en anmeldelse).

Jens Bjerre på farefuld færd. I sin nye rejsebog, „Gensyn med stenalderen“ (Carit Andersens forlag), tager Jens Bjerre læseren med på et langt og farefuldt togt ind i det indre af Ny Guinea, langt fra alfarvej, hvor vi møder indfødte stammer, der aldrig før har set hvide mennesker. Men Jens Bjerre har evne til at komme på talefod med de primitive mennesker, han forstår at vinde deres fortrolighed med sin frygtløshed og sin ligefremhed. — Den store, fængslende bog er pragtfuldt illustreret. 56 glimrende billeder i strålende og gode farver, der virkelig fortæller noget om denne mærkelige, primitive verden, så helt uden for vor egen tekniske tidsalder. Prisbilligheden skyldes, at bogen samtidig udkommer i en lang række lande, der alle bringer det danske billedmateriale, der for øvrigt også er trykt i Danmark.

ADRESSELISTE

Fortegnelse over betalende medlemmer af Bjerreslægten samt medlemmer i udlandet

Skulle enkelte adresser være unøjagtige, bedes meddelelse herom tilsendt os, såvel som oplysninger om adresseændringer.

Kokholmlinien:

- 326: Redaktør J. Martin, Elsdyrvej, Højbjerg
- 327: Fru Marie Martin, Vedelsgade 9, Sorø.
- 331: Vic Berre, Ponoka, Alta, Canada.
- 333: Vagn Berre, Crofton B. C., Canada.
- 334: Fru Helga Bjerre Nielsen, Kappeløv pr. Tåstrup.
- 335: Axel M. Bjerre, politimester, Graasten.
- 336: V. M. Bjerre, overassistent, Sølvgade 40, opg. E, København K.
- 337: Fru Karen Bjerre Bronée, P. Knudsensgade 120, København SV.
- 330, 1 a: P. Jac. Bjerre, grosserer, Birger Jarlsgat. 67, 5. s., Stokholm, Sverige.

Nissumbylinien »Brunsgaard«:

- 105: Fru Anna Bjerre, Sirgræsvej 50 st., Kastrup, København.
- 111: Fru Sidsel Nygaard, Taarngade 8, Struer.
- 112: Fru Ane Marie Bjerre Lambæk, Degnbøl, Lem st.
- 113: Fru Kirstine Bjerre, Mellem Balleby, Tørring, Lemvig.
- 114: Fru Thora Bjerre, Bedsted.
- 115: Carl Bjerre, c/o J. M. Pedersen, Thuresensgade 27 E st., København K
- 341: Haakon Bjerre, bestyrer, Kartoffelmelsfabr. forsøgsgård, Karup, Jylland.
- 342: Fru Marie Bjerre, Øster Kamstrup, Nr. Nissum.
- 343: Fru Agnete Bjerre Jensen, Nørre Nissum.
- 355: Fru Kirsten Bjerre Jensen, Ringgade 104, 1. sal, Struer.
- 356: Fru Signe Bjerre Knudsen, Jyllandsgade 35, Struer
- 359: Fru Asta Bjerre, Mell. Balleby, Tørring, Lemvig.
- 361: Fru Ragnhild Dam, Søvang teglværk, Bedsted.
- 362: Ib Schnedler Sørensen, US Air Force, Base Exchange, Sønderstrøm, Grønland.
- 363: Fru Dorrit Bjerre Olesen, 7883 Knight St., Vancouver 15, B. C. Canada.
- 895: Fru Helene Bjerre Krogshede, Gudenådalens Ungdomsskole, Ulstrup.

Nissumbylinien »Kvium«:

- 915: Hugo Bjerre Jakobsen, præst, Rådmands Boulevard 15, Randers.

Nissumbylinien »Stabildal«:

- 376: Anton Lørup, snedkermester, Baldersgt. 5, Oslo, Norge.
- 377: Kristian Lørup, maler, Thorvald Meyersgade 28, Oslo, Norge.
- 381: Fru Signe Duusgaard, Vigerslev Allé 70, 4. s., Valby.
- 383: Fru Erna Ruby, Heldumvej 21, Lemvig
- 395: Fru Asta Skjødt, Spidsborg Savværk, Allingaabro.
- 396: Aksel Jørgensen, gdr. Lisbjerg, Aarhus.
- 398: Alfred Jørgensen, gdr., Borum, Mundelstrup.
- 399: Aage Jørgensen, gdr., Ormslev.
- 400: Rudolf Jørgensen, gdr., »Frøkjærsgaard«, Skovby Øst
- 128/-: Fru Agnes Morse, Storm Chliff Apst, Arth Cape, Oregon, USA
- 936: Kristian Knude Særkjær, Nødskov, Houe, Klinkby.

Nissumbylinien »Nørrelund«:

- 408: Fru Maren Ovesen, Møllegaardsvej 3, Lemvig.
- 409: Christian Paakjær, gdr., Hygum, Klinkby.
- 410: Fru Petra Skov Mikkelsen, Vestergade 41, Holstebro.
- 969: Gdr. Niels Paakjær, Madumflod pr. Ulfborg.
- 970: Sygeplejerske Martha Paakjær, Jordbrovej 25, 2. sal, Aarhus.
- 971: Ellen Paakjær, „Oasen“, Frederiksborgvej, Roskilde.
- 972: Harald Paakjær, U.D.E. Co., A.P.D. 23, New York, N Y

Nissumbylinien »Nissumby«:

- 133: Fru Edel Bjerre, Henriettevej 48, 2. s., Odense.
- 134: Fru Kathrine Bjerre, De gamles Hjem, Sjølund.
- 137: Fru Signe Bjerre Madsen, Bøvlingbjerg.
- 138: Markus Bjerre, dir., Skive Markfrøkontor, Skive.
- 139: Frederik Bjerre, snedker, Frederiksberggade 11, Silkeborg.
- 141: Fru Maren Boje, Faare.
- 411: Andreas Kristensen, repræsentant, Sejs, Silkeborg.
- 414: Kaptajn H. T. Ravn, Ålbroslyngen 9, Herlev.
- 415: Fabrikant Vagn Bjerre, 2 Rue Wilwerdange, Troisvierges, Gr. D. de Luxembourg.
- 416: Frits Bjerre, lærer, Bøvlingbjerg.
- 417: Edvard Bjerre, Storegade, Varde.
- 418: Fru Anna Høj, Hestehaven, Skanderborg
- 419: Aage Bjerre, bogholder, Sjølund.
- 420: Harald Bjerre Petersen, konstruktør, Frøbellsallé 2, 3. sal, København F.
- 421: Andreas H. Jensen, Fredericiagade 62, Vejle.
- 422: Fru Helga Bjerre Kristiansen, Skovbovej 13, Kgs. Lyngby.
- 423: Thorvald Bjerre Pedersen, Svinget 2, Lemvig.
- 425: Aage Bjerre Madsen, autoforhandler, Bøvlingbjerg.
- 427: Fru Emmy Bjerre Nielsen, Bøvlingbjerg.
- 428: Arne Bjerre Madsen: gdr., Bøvlingbjerg.
- 432: Kjeld Bjerre, ingeniør, Grundtvigsvej 42, Odense.
- 433: Jens Bjerre, rejsejournalist, Fennevængen 10, Gentofte.
- 434: Lis Bjerre Smith, 7 Sanguiine Str., Montroux, Johannesburg, South Africa.
- 435: Poul Bjerre, ingeniør, 5621 South University Ave. Chicago 37, Illinois, USA.
- 436: Jytte Bjerre, bibliotekar, Golfparten 43, Aalborg
- 439: Poul Bjerre, maskinsnedker, Solsortvej 21, 2. s., Silkeborg.
- 440: Peder Maagaard, Vester Flansmose, Dybe, Bonnet.
- 441: Nanna Andersen, Nørrebrogade 88, Esbjerg.
- 444: Fru Gerda Andersen, »Ungdomsbo«, Strandby Kirkevej 133¹, Esbjerg
- 445: Holger Jensen, Ørridslev pr. Sønder sø.
- 447: Fru Inger Flindt, Poppelhegnet 9, 1. sal, Kgs. Lyngby.
- 980: Knud Bjerre, Ll. Værløsevej 20, 2. sal, Ll. Værløse.
- 981: Fru Hanna Bjerre Sørensen, Lindevej, Nordby, Fanø.
- 983: Fabrikant Olí Bjerre, 2 Rue Wilwerdange, Troisvierges, Gr. D. de Luxembourg.
- 984: Poul Bjerre, lærer, landbrugsskolen, Ladelund, Brørup.
- 1004: Villy Bjerre Nicolajsen, murersv., Sparretoft 9 st., Holstebro.

Nissumbylinien »Brændgaard«:

- 145: Kirstine Lundby, Kongsgaard, Hjerm.
- 148: Fru Anna Bjerre, Høgsholt pr. Vejle.
- 450: Fru Anne Kath. Bjerre Sejbjerg, »Thomasmindle«, Hvam, Borbjerg, Holstebro.
- 452: Niels Østergaard, gdr. Lillelund, Ulfborg.
- 453: Mads Bjerre, Maabjerg, Holstebro.
- 454: Henry Bjerre, gdr., Boutrup, Vemb.

- 455: Niels Bjerre Jacobsen, Villemose, Tvis, Holstebro.
 457: Fru Anna Barslund, Platanvej 4, Holstebro.
 459: Jens Marinus Lundby, præst, Hobro.
 461: Gerlak Lundby, Lindevænget 16, Fruens Bøge.
 462: Agathe Lundby, Tjelevej 19, 7. sal, Vejlbj, Risskov.
 463: Arne Lundby, gdr., »Højvang«, Langaa.
 464: H. Lundby, økonoma, amtssygehuset, Hobro.
 465: Fru Kathinca Hillersborg, Melagergaard, Vårum, Randers.
 466: Signe Lundby, bestyrerinde, Barthsgade 20, Aarhus.
 467: Gudrun Lundby, sygepl., Amtssygehuset, Holstebro.
 468: Anker Lundby, gdr., Lem Nygaard, Lem, Brodal.
 470: Gunnar Lundby, gdr., Sdr. Hattens, Mejrup, Holstebro.
 473: Randi Bjerre, syerske, Cicinionsgade 26, Frederiksstad, Norge.
 474: Sigrid Bjerre, Cicinionsgade 26, Frederiksstad, Norge.
 477: Søren Bjerre, gdr., Uhre pr. Vejle.
 483: Knud Bjerre, gdr., »Ransgaard«, Gaardslev, Pjedsted.
 484: Aksel Bjerre, gdr., »Roeborg«, Vejrum, Struer.
 485: Johannes Bjerre, gdr., »Brændgaard«, Vejrum, Struer.
 487: Holger Bjerre, gdr., »Grøngård«, Nørre Nissum.
 1021: Forp. Anders Bjerre Sejbjerg, Kås Avlsgård, Lihme.

Nissumbylinien »Kviesgaard«:

- 162: Hans Bjerre, gdr., Kongensgaard, Nørre Nissum
 163: Fru Elsie May Bjerre, 440 scenic Road, Fairfax, California, USA.
 493: Fru Sophie Finn-Hoffmann, operettesangerinde, Taarbæk Strandvej 38, Klampenborg.
 494: Fru Olga Thøgersen, Valbirksvej 5, Hellerup.
 495: Asger Bjerre, gdr, Ullerup, St. Magleby.
 496: Sigurd Bjerre, skovfoged, Nøbbøllelunder pr. Hornslunde.
 498: Peder Vestergaard Bjerre, Strandvejen 149a, Espergærde
 500: Gdr. Hans Bjerre, Brandborg, Bøvlingbjerg.
 502: Knud Bjerre, Vatnavej 28, København S.
 506: Kristen Hauskov, boelsm., Ny Lind, Fabjerg.
 510: Fru Karen Sørensen, Rytterhøj, Kilen, Struer.
 512: Herluf Jakobsen, bogtrykker, Kirkevej 16, Skærbæk.
 513: Fru Eli Maagaard, Markildegaard, Valby, Helsingø.
 514: Niels Bjerre, kontorchef, Hyldegårds Tværvej 2, 1. sal, Charlottenlund.
 515: Kristian Bjerre, hotelejer, Bovbjerg pr. Bonnet.
 516: Hans P. Bjerre, styrmand, Bremensgade 25, 2. s., København S.
 521: Jens Bjerre Christensen, bestyrer, A/M Idestrup, Sdr. Ørslev.
 522: Fru Karen Aabye Madsen, Ejby Savværk, Ejby.
 523: Fru Mariane Larsen, Kammasvej 2, 1. s., København V.
 525: Gravers Bjerre, Guldbergsgade 10, København N
 526: Niels Bjerre, Elektrical Engineer, 1429 Grey St., Regina, Saskatchewan, Canada.
 528: Peder Bjerre, overingeniør, 9 Reymond Ave., Toronto, Ontario, Canada.
 529: Vagn Bjerre, 2740 Gosworth, Victoria BC, Canada.
 535: Fru Anna Poulsen, Vasegaarden, Lemvig.
 541: Niels Bjerre, landsretssagfører, Holstebro.
 542: Kristian Smedegaard Bjerre, Kongensgaard, Nr. Nissum.
 543: Fru Sofie Østergaard, Rosenvej 7, Hjørring.
 544: Fru Gudrun Bjerre Christensen, »Højgaard«, Nørre Nissum.
 546: Johannes Bjerre, gdr., Kildehøjgaard, Kettinge, Lolland.
 547: Fru Esther Bjerre Gay, Bæksgaard, Tørring, Lemvig.
 548: Tage Bjerre, tricotatehandler, Adelgade 10, Skive
 549: Fru Ellinor Madsen, Nørmark, Fjaltring, Ramme.
 550: Gunnar Bjerre, Pingvin Vask, Brårupvej 49, Skive.

- 551: Ejvind Bjerre, lærer, Kalundborgvej 191, Holbæk.
 552: Steen Bjerre, gdr., »Sønderskov«, Ryde, Vinderup.
 1134: Marianne Bjerre Kristoffersen, Undelstadlia 12 A, Asker, Norge.
 1142: Robert Kamstrup Jakobsen, Rosenvej 3, st. tv., Rønne.
 1143: Bogtrykker Erling Bjerre Jacobsen, Havevej 18, Skærbæk.
 1145: Fru Mariane S. Hansen, Box 296, Eckville, Alta, Canada.
 1150: Ingrid Bjerre Engel, Skandinavia Motel, 4637 Maclead Trail, Calgary Alta, Canada.
 1151: Jens Bjerre, arkitekt, Grønholt pr. Fredensborg.
 1155: Bent Tage Nielsen, Hillerødgade 159, 1. s., København F.

Nissumbylinien »Sandholm«:

- 172: Mariane Bjerre Jensen, Niels Juelsgade 7, 2. s., Esbjerg.
 557: Jens Hauskov, gdr., Nr. Vium, Vemb.
 558: Jens Bjerre Jensen, Øster Fiskbæk, Gudum, Vestjylland.
 559: Sigurd Touborg Jensen, professor, Amalievej 23, 4. s., København V.
 560: Grosserer Gunnar Touborg Jensen, Søtoften 13, Gentofte.
 561: Peder Touborg Jensen, landbrugskonsulent, Ny Skivehus, Skive.
 562: Fru Touborg Jensen, Lykkesholms Allé 5, København V.
 565: Fru Mette Touborg Jensen, Bredstrup sygehus, Bredstrup.
 566: Fru Ellen Agergaard, Nørre Nissum sem., Nr. Nissum.
 567: Professor Aksel Touborg Jensen, Ved Kanalen 5, 4. sal, København K.
 569: Hans Bjerre, overlæge, Faaborg.
 570: Jens Bjerre, organist, Frimestervej 75, København NV.
 572: L. Schjøttz Christensen, læge, Aaboulevard 82, København N.
 575: Jens Bjerre, gdr., Enggaarden, Sønderstrup, Kirke Eskildstrup.
 576: Peder Bjerre, »Sønderskov«, Venø, Struer.
 577: Fru Mette Bjerre Petersen, Kisserup, Udby, Holbæk.
 578: Holger Bjerre, slagteriarbejder, Kirkegade 40, Struer.
 579: Laust Bjerre, »Sønderskov«, Venø, Struer.
 581: Fru Kathinka Mehlsen, Ølbyvej 15, Struer.
 582: Fru Grethe Kibsgaard, Durup.
 584: Hedevig Bjerre, socialrådgiver, Agertoften 64, Skalborg.
 585: Fru dr. Andersen, Ry.
 587: Mette Urup, Strandboulevard 3, s. s., c/o Barfod, København Ø.
 588: Knud Bjerre Jensen, forp., Aal præstegaard, Oksbøl.
 589: Jens Bjerre Jensen, Søborg Hovedgade 94, København.
 1213: Fru Else Hauskov Bech, Østervang, Holstebro.
 1218: Maleren Bodil Hauskov, Marasliou 61, Athen, Grækenland.
 1221: Fru Margrethe Bechmann, adr. Mailsiphon, Mailsi, West Pakistan.

Nissumbylinien Lomborg Skole:

- 180: Fru Anna Bjerre, Jydegaarden, Fredericia.
 595: Kristen Thybo Christensen, install., Nygade 7, Odder.
 596: Bertel Bjerre Christensen, install., Thisted.
 597: Jens M. Christensen, maskinmed, Nr. Lem, Lemvig.
 598: Fru Signe Bjerre Christensen, Hovedgaden 91, Brabrand.
 600: Ejner Thybo Christensen, install., Bredgade 16, Lemvig.
 601: Evald Thyboe Christensen, Flansmosehus, Dybe, Bonnet.
 602: Dagny Bjerre Christensen, Dybe, Bonnet.
 603: Richard Christensen, install., Humlum.
 604: Fru Gretha Christensen, Strandvejen 1, Lemvig.
 605: Fru Karen A. Pedersen, 2849 Logan Blvd., Chicago 47, USA.
 606: Fru Kathrine Norberg, East Meredith, New York, USA.
 607: Fru Signe Boel Madsen, 1559 N. Mc. Kindley Rd., Lake Forest, Chicago, USA.
 609: Jens M. Jensen, direktør, Skovvangsvej 207 A, Aarhus.

- 610: Fru Elisabeth Larsen, 1664 N. Mozart Str., Chicago 47, USA.
611: Fru Clara Bjerre Jensen, Assentoft Silofabrik. Assentoft.
613: Fru Ellen Nørgaard, Mysundevvej 11, 4. sal, København V.
614: Christian Arne, ingeniør, 2203 N. Nordia Ave., Chicago 35, USA.
616: Peter J. Bjerre, civilingeniør, Virum Stationsvej 160, Virum.
617: Bertel Bjerre, gartner, Brøndbyvester, Glostrup.
618: Christian Bjerre, gdr. Lem, Brodal.
619: Niels Dejgaard, Velling pr. Ringkøbing.
621: Siliam Bjerre, sognepræst, Brøns.
622: Enrico Bjerre, præst, Skovlund pr. Mølby.
624: Niels Bjerre, gdr., Lomborg Kirkegaard, Lomborg, Ramme.
626: Fru Signe Bjerre Tybjerg, Asylgade 7, Skive.
627: Helge Christensen, gartner, Hyldevang, Sengeløse, Taastrup.
628: Gunnar Bjerre, gdr., Julsgaard, Ferring, Bonnet.
629: Fru Solvejg Bjerre Pedersen, Langagergaard, Vasby, Hedehusene.
630: Marie Bjerre, »Sixtus«, Middelfart.
631: Bertel Bjerre, gdr., Taars.
632: Daniel Bjerre, civilingeniør, Hasselvænget 5, Odense.
633: Folmar Immanuel Bjerre, 120 Pierce Ave. Hamburg New York. USA
634: Arthur Bjerre, 4544 Laurel Canyon Blvd., North Hollywood, Los Angeles, California USA.
635: Mrs. Clara Bjerre Morgan, 8012 Lindly Ave. Reseda, California, USA.
636: Allan Bjerre, 11600 Garfield Ave., Hollydale, California, USA.
639: Mrs. Esther Bjerre Bowles, Sauage SO, Oxhoro, Minneapolis, Minnesota, USA.
644: Fru Karen Bjerre Paludan, Stuby pr. Vordingborg.
1287: Charlotte Støjberg, Kastanicallé 11, Kolding.
1290: Aksel Bjerre Christensen, ingeniør, Spangbergsvej 14, Thisted.
1292: Fru Ellen M. Urth, Vesterled 15, Lemvig.
1294: Børge Christensen, vand- og gasmester, Nøjsomhedsbakken, Brabrand.
1304: Fru Elie Steffensen, 2849 Logan Boulevard, Chicago 47, Illinois, USA.
1306: Eric Niels Sloth, 133 Springwood Drive, Naperville, Illinois, USA.
1309: Mrs. Lillian Siegh, 613 Le Claire Ave. Wilmette, Illinois, USA.
1315: Ole Jensen, 9. Boulv. Jourdan, Paris 14, Frankrig.
1325: Svend Erik D. Bjerre, lærer, Teglværksvej 20, Hillerød.
1331: Fru Gudrun Bjerre Pedersen, Ålbæk pr. Lime.
1332: Fru Eli Bjerre Damgaard, friskolen, Klim.
1333: Uffe Bjerre, lærer, Bredebro skole, Bredebro.
1334: Fru Bodil Bjerre Hanghøj, Peder Freuchensvej 1, 2. tv., Aalborg.
1335: Fru Henriette Holmgaard, Vester Skræddergaard pr. Vemb.
1336: Ebbe Dejgaard, Velling st.
1337: Fru Katrine Bjerre Kirkegaard, Søndermarksgård, Køgevej 151, Roskilde.
1338: Fru Martine Dejgaard Jensen, Nokjær, Ringkøbing.
1339: Mads Bjørn Bjerre, 1917 Point View st., Los Angeles 34, California, USA.
1340: Fru Karen Bjerre Barfoed, Lindegårdsvej 28 B, Charlottenlund.
1345: Estrid Bjerre, sygeplejerske, Pavillon 12, nr. 7, Rigshospitalet, Kbhvn. Ø.
1346: Mads Bjerre, Lomborg Kirkegård, Ramme.
1347: Agnes Bjerre, Lomborg Kirkegård, Ramme.
1348: Marie Bjerre, Lomborg Kirkegård, Ramme.
1349: Anne Bjerre, Lomborg Kirkegård, Ramme.
1350: Randi Bjerre, Lomborg Kirkegård, Ramme.
1352: Jens Bjerre Tybjerg, lærer, Søbølle.
1354: Werner Olsen, Frøgården, Høje Taastrup, pr. Taastrup.
1355: Vagn Bjerre Christensen, Hyldevang, Sengeløse, Taastrup.
1356: Jørgen Bjerre Christensen, journalist, Pærevang, Sengeløse, Taastrup.
1359: Asbjørn Bjerre, Julsgaard, Ferring, Bonnet

- 1360: Peter Bjerre, Julsgaard, Ferring, Bonnet
 1365: Hans Bjerre Pedersen, Davrup Hovedgård, Jyderup.
 1372: Birthe Bjerre, Tårs.

Nissumbylinien Søllergaard:

- 184: Kristen Bjerre, Ny Strandvej 44, Humlebæk.
 186: Jacob Bjerre, gdr. Idumlund, Holstebro.
 187: Fru Agnes Bjerre, Struervej 25, Holstebro.
 190: Niels Bjerre, gdr., Majgaard, Naur.
 191: Frede Bjerre, Skov Allé 21, Fruens Bøge.
 193: Christian Bjerre, Skanse Allé 19, Vorup, Randers.
 645: Arne Bjerre, distriktschef, Lægaardsvej 45, Holstebro.
 646: Jens St. Bjerre, landinspektør, Vestergade 32a, Struer
 647: Erik Bjerre, advokat, Ny Strandvej 44, Humlebæk.
 648: Fru Elna Borg, Idumlund, Holstebro.
 649: Viggo Bjerre, gdr., »Engsnap«, Vejrum, Holstebro.
 650: Fru Dagny Nielsen, Gl. Refning, Vinding, Sørvad.
 651: Chr. Bjerre, gdr., V. Dalby, Gimsing, Hjerm.
 652: Folmer Bjerre, gdr., »Kvistborg«, Mejrup, Holstebro.
 653: Tage Bjerre, fotograf, Holsted.
 654: Fru Agnete Gade, Sir, Holstebro.
 655: Gustav Bjerre, seminarielærer, Frederiksdal Allé 37, Skive.
 656: Jens Bjerre, gdr., Gadegaard, Nr. Felding.
 657: Knud Bjerre, lærer, Kirkebakken 4, Skive.
 658: Vagn Bjerre, lærer, Solvangsallé 22, Glostrup.
 659: Edv. Harrestrup, købmand, Borbjerg, Holstebro.
 664: Johannes Bjerre, fabrikant, Klostervej 21, Odense.
 665: Fru Telse Bjerre Seeberg, Kjøbmanskjær, Tønsberg, Norge.
 1382: Erling Bjerre, elmontør: Vikkevej 12, Holstebro

Nissumbylinien Nyholm:

- 206: Fru Dorthea Bjerre, Nyholm, Nr. Nissum.

Store Bjerre-linien Bisgaard:

- 214: Sidsel Bjerre Nielsen, Trælløse, Herlufmagle.
 681: Aage Bjerre, inspektør, Engvejen 12, Holstebro.
 682: Fru Kristine Fonager, Fladbrovej 17, Hornbæk, Randers.
 689: Fru Rigmor Bjerre Nielsen, Trælløse, Herlufmagle.
 697: Svend Bjerre, gdr., Mejrup, Holstebro.
 699: Gunnar Bjerre, »Bisgaard«, Borbjerg, Holstebro.
 700: Fru Jenny Gosvig, Hjerm.
 1425: Fru Karen Andreasen, Harbogade 45, Ulfborg.
 1439: Finn Bjerre Andersen, Bellahøjvej 34 B, 5. sal, Brh., København.

Store Bjerre-linien Nr. Risum:

- 705: Fru Ingrid Krog, »Eskely«, Pjedsted.
 706: Peter Risum, gdr., Nr. Bøgild, Borbjerg, Holstebro.
 707: Viktor Risum, gdr., V. Søjbjerg, Vejrum, Struer.
 708: J. P. Pedersen, gdr., Bastrupgaard, Maabjerg, Holstebro.
 709: Kristian Risum, Nr. Risum, Borbjerg, Holstebro.
 710: Thorvald Risum, gdr., Stabildal, Naur st.
 711: Gudmund Risum, gdr., Nygaard, Hjerm.
 712: Frede Risum, gdr., Risum Østergaard, Skave, Holstebro.
 713: Fru Anna Uhre, Østergade 18, Holstebro.
 717: Søren Bjerre, gdr., Sønder Hedegaard, Vemb.
 721: Fru Karen Mundbjerg, Herrup, Vinderup.
 722: Fru Ellen Villumsen, Ångsarvej 6, Fredericia.
 725: Søren Bjerre Noes, vejmand, Vridsted, Skive.

- 726: Anna Noes, forskolelærerinde, Haderup, Skive.
 1513a: Fru Grethe Bjerre Nielsen, Muldbjerg, Spjald.
 1516: Gunnar Noes Mundbjerg, præst, S. U. M. Box 19, Numan via Jos,
 N. Nigeria, W. Africa.

Store Bjerre-linien Overlund:

- 228: Bertel Overlund, Struervej 55, Holstebro.
 729: Fru Johanne Knudsen, Gundersborg, Sir, Holstebro.
 730: Fru Anna Rigmor Thorsen, Lemvigvej 6 B, Holstebro.

Store Bjerre-linien Vester Store Bjerre:

- 236: Fru Ane K. Bjerre, Harken, Vraa.
 238: Fru Margrethe Bjerre, Istedgade 36, Holstebro
 239: Maren Madsen Bjerre, Østerbrogade 32, Holstebro.
 736: Fru Margrethe Sloth, Ausumdal, Vejrum.
 737: Chr. Hillersborg, gdr., Vandborg Vestergaard, Bonnet.
 740: Fru Eli Post, Nyholm, Vandborg, Bonnet.
 741: Mads B. Hillersborg, »Hillersborg, Gimsing, Struer.
 743: Ejner Hillersborg, præst, Ringkøbing.
 744: Astrid Hillersborg, lærerinde, Østerbrogade 32, Holstebro.
 745: Fru Anne B. Jensen, Guldager skole, Vrå.
 753: Fru Signe Bjerre Winther, »Gade«, Sir, Holstebro
 755: Fru Alma Bjerre Mikkelsen, Pøtgaard, Bur.
 758: Jens Bjerre, gdr., »St. Bjerre«, Sir, Holstebro.
 1528: Knud Sloth, Gammel Skjød, Vejrum, Struer.
 1536: Fru Else Sloth Nielsen, Skæve, pr. Brønden

Store Bjerre-linien Vester Søllergaard – Lille Bjerre:

- 241: Peder Bjerre, gdr., Alstruplund, Holstebro.

Kjærgaard-linien Peder Graversen:

- 75/-: Carl Graversen, Sisseton, South Dakota, USA.
 75/-: Andreas Knudsen, gdr., Kragelund, Hjerm.
 75/-: Fru Anna Johansen, Nr. Skelsgaard, Hjerm.

Kjærgaard-linien Godrim:

- 245: Mads Godrim, gdr., »Bjerregaard«, Maabjerg, Holstebro.
 248: Peder Bjerre Graversen Godrim, »Solhjem«, Døesvej 19, Holstebro.
 249: Kristen Graversen, Godrim, gdr., »Gaasager«, Sir, Holstebro.
 759: Jens Anker Graversen, gdr., Nørgaard, Vemb.
 760: Fru Nanna Kvist, Lind, Herning.
 761: Niels Bjerre Graversen, gdr., Godrim, Sir, Holstebro.
 764: Ejnar Graversen, parcell., Ferslev Mark, Skibby.
 765: J. K. M. Sørensen, Emiliedalsvej 2, Skåde pr. Højbjerg.
 771: Svend Aage Godrim, Dalby Hals, Gørlev Sj.
 772: Fru Ester Bisgaard, Enshøjgaard, Mejlbj pr. Arden.
 774: Vagn Godrim, dyrlæge, Struervej 5, Holstebro.
 775: Tage Godrim, »Bjerregaard«, Maabjerg, Holstebro.
 778: Mariane Godrim, Ny Agerbæk, Mejrup, Holstebro.
 780: Fru Gudrun Bisgaard, Vester Toustrup, Mejrup, Holstebro.
 784: Haakon Særkjær Godrim, Frejasvej 41, Holstebro.

Kjærgaard-linien Kjærgaard:

- 250: Fru Johanne Kjærgaard, Grøndalsparkvej 10¹ th, København F
 254: Diderik Kjærgaard, Søndergade 8, Outrup.
 256: Niels S. Kjærgaard, V. Skindbjerg, Nr. Felding.
 257: Aage Nielsen, sporvognsfunktionær, Roarsvej 20, København F.

- 258: Fru Marie Hansen, Beringsvej 8, Holstebro.
 792: Arne Bech, lærer, Vesterbrogade 16 E, Holstebro.
 793: Ragnhild Kjærgaard, Voldgade 1, Holstebro.
 795: Fru Sigrid Kjær, Tobøl Brugsforening, Føvling.

Kjærgaard-linien Ting, Vejrum:

- 263: Mads Bjerre Madsen, gdr., Vellev, Ulstrup.
 264: Jens Pasgaard, Sdr. Kirkegaard, Mejrup, Holstebro.
 266: Alfred Madsen, gdr., Nørgaard, Naur, Holstebro.
 267: Køkkenchef Anna Madsen, Struervej 13, Holstebro.
 268: Væverske Agnete Madsen, Struervej 13, Holstebro.

Ejdal-linien:

- 276: Peder Ejdal, gdr., »Ejdal«, Nr. Nissum.
 820: Fru Anna Bjerre Kiilsholm, Nr. Nissum.
 821: Fru Maren Trolle, Læssøegade 138 st., Odense.
 822: Fru Birgitte Understrup, Ørre, Herning.

Tvis Kloster-linien, 1. del

- 293: Fru Charlotte Beate Petersen, Mühlenstrasse, Bordesholm, über Neumünster, Holsten, Tyskland.
 301: V. Fendrich, restauratør, Mindet 12, Aarhus.
 843: Bodil Bjerre Kristiansen, Cafe Vennelund, Høgh Guldbergsgade 85, Aarhus.

Tvis Kloster-linien, 2. del:

- 308: Fru Eleonore Kristensen, 524 A, East, Arrellage St., Santa Barbara, California, USA.
 309: Niels Bjerre Engsnap, provst, Lejrskov, Lunderskov.
 311: Fru Helga Bjergved, Ø. Kirkevej 1, Herning.
 314: Fru Signe Bjerre Lloyd, The Rectory Inch, Wexford, Eire.
 315: Kirstine Bjerre, Vestergade 37, Lemvig.
 316: Anna Bjerre Larsen, Møllergaard, Skævinge.
 318: Marie Bjerre, lærerinde, Milnersvej 2, 3. s., Hillerød.
 319: Kristen Lægaard Bjerre, Nissumgaard, Nr. Nissum.
 320: Viggo Bjerre, gdr. Stenstrup, Naur.
 870: Maria Bjerre, Nissumgård, Nr. Nissum.
 875: Anker Pers Nielsen, bankfuldmægtig, Solvangs Allé 4, Skive.

Bjerrslægtens bestyrelse:

Christian Bjerre, gdr., Lem pr. Brodal (formand). Tlf. Lem 88

Frits Bjerre, friskolelærer, Bøvlingbjerg (sekretær)

Tlf. Bøvling 90, giro 669 22

Peter Bjerre, civiling., Virum stationsvej 160, Virum. Tlf. 84 65 34

Fru K. Mehlsen, Ølbyvej 15, Struer. Tlf. 5 10 02

Kjeld Bjerre, ingeniør, Grundtvigsvej 42, Odense. Tlf. 11 38 45

Ejner Hillersborg, sognepræst, Ringkøbing. Tlf. Ringkøbing 217

Jens Bjerre Tybjerg, lærer, Svebølle

Forsidetegningen:

Blyanttegning af Niels Bjerre (Lemvig Museum)

BJERRESLÆGTENS BREVDUE

Julen 1964

KÆRE SLÆGT!

For kort tid siden blev det sagt til os: I skriver for meget om de døde. – Det er måske rigtigt. I dette nummer af Brevduen har vi også medtaget bidrag, der fortæller om de døde. Men vil det være rigtigt ikke at gøre det. Vi kender ordene: Og årene ruller og skiftes om på jord, og vore navne glemmes, som sne der faldt i fjor.

Vi må have lov at bevare minderne og hjælpe hinanden hermed. Helge Rode skriver, at „de, der gik bort til det fjerne, er dog så nær ved alfar vej“. Det er en hel anden tale. Sådan er vel livet, at også døden hører med til virkeligheden: Gråd og savn, smil og tårer.

Nu sender vi atter Brevduen ud. Det sker som altid med nogen ængstelse, om arbejdet nu er gjort godt nok. Vi véd, der savnes noget: bidrag fra de unge om deres liv og gerning, om deres forventning og håb, om deres vurdering af tidens spørgsmål. – Må vi få ungdommens røst at høre næste år! Vi tager gerne imod.

Med ønsket om, at vor slægt må leve, så hverken liv eller død bliver os ligegyldige, sender vi Brevduen ud.

Glædelig jul.

Bestyrelsen.

Indholdsfortegnelse:

Nissumbysønnerne, 3. del . En rullesten, 2. del Endnu et slægtled tilbage . Maleren Niels Bjerre . Viggo Bjerre Mindeord . Dagbog . Adresser
--

MARKUS BJERRE:

Nissumbysonnerne og deres Hjem

Slægtsbiografiske Optegnelser

KVISGAARD

Hvad var i Grunden Aarsagen til, at vi, der i vor Barndom og Ungdom kom til Kvisgaard, altid havde en Følelse af, at alting her ligesom havde et højere Sving end andre Steder? Var det fordi Kvisgaard var en Smule større end nogle af de andre Slægtsgaarde? Nej, saa fjantet haaber jeg da ikke, vi har været, Aarsagen maa vist søges andetsteds. Nu efter et halvt Aarhundredes Forløb gaar det maaske an at nævne en lille Familiesvagthed fra den Tid – vi har den uden Tvivl endnu, men en Del af os skjuler den bedre – vi var da vist en Smule mere slægtsstolte, end der klædte os; og naive, som Bjerrerne i Almindelighed er, saa lagde vi ingen Skjul paa det, dengang. Beviset paa denne min Paastand staar hugget i Sten paa Nr. Nissum Kirkegaard, hvor Bedstefar nævnes som Ejer af Nissumby og Vejbjerggaard. Det var han ganske vist – i tre Aar – men var det nu egentlig noget at skilte med – ! Hans Navn og Virksomhed var jo dog knyttet til Nissumby. Det er meget interessant for os, hans Efterkommere, at han har ejet denne Gaard, det er et Bevis paa hans Vovemod, men der skulde ikke have været pralet med det, det er vildledende for Efterslægten (eller: Gud hjælpe os – vejledende til Bedømmelse af dem, der rejste Stenen – !) Det kan vist i hvert Fald slaas fast, at havde vi ikke for megen Slægtsstolthed, saa havde vi heller ikke for lidt.

Konen i Kvisgaard, „Fi“ i Kvisgaard“, var Datter fra Vestergaard i Hygum, og hun var runden af „de store Dybe- og Hygumboere“, et udpræget Bondaaristokrati. Vi havde altid Følelsen af, at Vestergaardnavnet havde en saadan Tyngde af Penge, Hartkorn og overlegen Forstand, at dem kunde ingen naa op over. Jeg synes, at her er noget grundlæggende for Kvisgaard-Præget.

Men saa var der noget, som vi alle med Glæde strøg Hatten af for, og det var den Sundhed og Kraft og Livslyst, der næsten lagde Glorie om Panden paa Ungdommen fra Kvisgaard: De var Idrætsdykere om en Hals, hvem kunde maale sig med dem i Gymnastik eller Dans – næsten ingen! Kræjsten var – før Ulykken med Knæet – den ypperste Gymnast i Ringkøbing Amt, Hans blev det vist senere, det var en Nydelse af Rang at se dem danse, og der var noget ejendommeligt fribaarent i deres Holdning, i deres hele Væremåde, og saa var der et Livsmod i dem, som ikke anerkendte Hindringer af nogen Art. Kvikke og velbegavede var de ogsaa, intet Øjeblik hæmmet af den Generthed, som ofte er den grønne Ungdoms frygteligste Plage; meget

selskabeligt anlagte var de, havde let ved at vinde sig Venner blandt jævnaldrende.

Niels Kvisgaard var den stilfærdigste af Nissumby-Sønnerne, maaske den klogeste af dem, han havde i høj Grad sig selv under Kontrol, dummede sig aldrig, hans Ord faldt altid stilfærdigt og velovervejet. Muligvis har hans Læretid, da han var „Læredreng“ som enhver anden, lært ham at dæmpe Stemningsudbrud. Han lærte Tømmerhaandværket, var i flere Aar Tømremester og sikkert en af de dygtigste, men jeg tænker mig, at Datteren fra Vestergaard i Hygum ikke har villet nøjes med at være Haandværkerkone, hun har ønsket at blive Storbondokone som andre Kvinder af sin Slægt (dette er dog, hvad jeg gætter paa –) og hun blev det.

Det er ikke en af Niels Kvisgaards mindste Bedrifter, at han helt mægtede at omstille sig fra Haandværksmester til Landbruget og undvære den 10–15 aarige praktiske Uddannelse, som bliver andre til Del; visse Vanskeligheder har det sikkert nok voldt ham. Fader fortæller, at han en Gang paa sine Handelsvandringer traf Niels Kvisgaard i Marken, hvor en Karl gik og bødlede med en Plov, som han ikke kunde styre. Saa sagde Niels Kvisgaard: „Tag lige og hjælp os lidt til Rette med dette her, for det forstaar jeg ikke; her tror jeg, du er den klogeste.“ Det var Fader, for at „sætte Jernet i en Plov“ og at anbringe Kilerne rigtigt i disse Morsøplove, det var en af Faders Specialiteter; han var en dygtig Plovkarl. Men praktisk, som Niels Kvisgaard var, veg han ikke tilbage for at fæste en Forkarl til en høj Løn, og saa fik han af de bedste, og dem lod han saa ordne de mange praktiske Smaating, der forefalder i det daglige. Selv paatog han sig det daglige Tilsyn med Pasningen af Dyrene; og hver en Fritime fra Gaardens Tilsyn tilbragte han i sit Tømrerværksted; og det er et ikke ringe Plus i en større Bondegård, naar Manden er haandsnild og selv baade kan reparere, vedligeholde og lave af nyt, hvad ellers skal betales i dyre Domme, naar Haandværkere skal hentes – ofte for sent, naar Redskaber er misbrugt eller ødelagt.

Og paa et ikke uvæsentligt Punkt aflivede Niels Kvisgaard et gammelt Landbrugsdogme: at en dygtig Landmand skal kunne „handle“. Hans „Handel“ indskrænkede sig til at sælge; han havde stort Opdræt af alle Dyr; og da det var gode, tildels højt præmierede Dyr, han holdt, saa stod han sig særdeles godt ved denne Driftsform. Hans Kyndighed i at bygge, bygge solidt og godt for en rimelig Pris, kom ham i høj Grad til Nytte, han byggede Gaarden op, brændte selv Stenene, byggede en Lade ude i Marken, da den derhjemme ikke blev istand til at rumme den øgede Avling. Senere byggede han en ny Gaard til Sønnen, Hans, og „Toft“ til Svigersønnen Kræ Vollesen – og „Birkely“ til sin Alderdomsbolig, som han trak sig tilbage til i en ret ung Alder.

Jeg husker saa godt mit første Besøg i Kvisgaard en skøn Sommerdag, Køreturen ned ad „æ Jordemorwajs“, forbi Tved og Blæsbjerg, og den smukke, velplejede Tjørnehæk ved Kvisgaard. I Haven var lavet noget opsigtvækkende, noget saa straalende unyttigt, at kun „Herre-Folk“ kunde hitte paa det: en rund Cementkumme – jeg husker ikke ret, hvorfor det var opført, men det var vist mest tænkt som en Prydelse.

Og saa var vi jo med Drengene i Marken ved Høvderne, som de passede under Faderens stadige og meget kyndige Opsigt; de lærte tidligt at bestille noget, og kraftige og velbegavede som de var, blev de en god Støtte for Gaarden i en ung Alder. Og som den Ordensmand, Niels Kvisgaard var, – frem for flere af Brødrene – har han sikkert været en udmærket Læremester for dem, fornuftig, ligevægtig, men „bestemt“, som han var. Jeg mindes særligt Hans, der var min meget gode Ven, jeg besøgte ham engang, han gik og fodrede Kreaturerne, det var synligt, at *han* virkelig var bleven oplært, Arbejdet blev udført med den yderste Omhu; og jeg ser ham endnu tydeligt for mig: Gymnasten, enhver Bevægelse næsten plastisk afmaalt, ikke noget med Kraftspild – .

Og var der Orden i Tingene udendørs, saa var der det ikke mindre i Stuehuset, „Fi“ i Kvisgaard“ var en proper og myndig Husmoder, om nogen har været det, alt hvad hun havde under sit Scepter var vel ordnet og af første Klasse, saadan vilde hun have det, og saadan blev det. De Skole-Mellem-mader, som Børnene fra Kvisgaard medbragte til Friskolen, kunde sikkert have taget en høj Præmie paa en Udstilling, saa regelmæssigt var de tilskaa-ret og belagt med et Paalæg, som ikke *kunde* være bedre. I Kvisgaard var der noget af hver Sort i Sulekarret, prima, prima Ting; og det er vel en Selvfølge, at Maden, der blev budt i Kvisgaard ved Gilderne saa vel som ved mere private Besøg, var hævet over enhver Kritik.

Dagliglivet i Gaarden fik jeg aldrig noget Indtryk af, jeg kom der ikke ofte, med mindre vi var indbudt. En eneste Aften kan jeg mindes i min Drengetid, en Søndedags Aften, vi sad inde i Folkestuen, nogle Dreng, sammen med Husets Folk. Niels Kvisgaard sad ved Bordenden beskæftiget med et eller andet, der blev ikke snakket ret meget, den store Myndighed i Husmoderens Væsen lagde Tryk paa mig, husker jeg.

I mine første Barndomsaar hørte jeg af og til et Mundheld, som sikkert

har været betegnende for det Liv, der udfoldede sig iblandt „de store Fabjergboere“ paa den Tid: „Det er ikke her paa Jorden, det er i Fabjerg –“. Der maa det hele have været skruet flere Takker i Vejret, end Folk i Almindelighed kunde anerkende, men jeg tror, det har passet de ældste af Børnene i Kvisgaard helt godt, de ønskede aldeles ikke at skjule sig i den graa Almuelmindelighed.

Det vakte Sorg og Deltagelse i Familien, da det rygtedes, at Kræjstens ene Ben vilde blive stift, men det hed sig, at han udmærkede sig paa Kunstakademiet, han vilde sikkert blive en dygtig Kunstmaler.

Gilderne i Kvisgaard var noget af det mest spændende, man vidste af –. Jeg husker min Søster Karen, liggende i Sengen, bleg og syg og kraftløs; og vi var da buden til Høstgilde i Kvisgaard, og her laa hun, elendige; men hun skulde nok blive rask til den Dag, hun følte det, hun var allerede bedre, hun *vilde* med, og hun kom med, hun var ikke til at styre. Hun var jo en Afmagt nær, da hun kom hjem, men betaget, overvældet af den Glans og Herlighed, hun der havde set: unge Piger – fra Fabjerg – i hvide Balkjoler, og de kunde neje noget saa stilfuldt, de havde formodentlig gaaet paa Danse-skole – og Kavallerer saa belevne o. s. v. Hvad det var, der gjorde disse Gilder saa festlige? Det var ikke Bispisningen eller det rummelige Stuehus eller det, at der traf man Egnens fejreste Dansere, dem kunde man ogsaa træffe andetsteds – nej, det var snarere det, at der var en stor Flok velbevandede Børn, som udfoldede al deres Charme, og den var ikke liden. Og det var den værdige, stilfulde Husmoder og den stilfærdigt hyggelige Vært – det var den store, velbyggede Gaard, hvor alt bar Præg af et velordnet Styre, en Bedrift som kunde bære en Fest. Med Rette stod de ældre Gæster og hørte paa den gode Musik og saa med Beundring paa de dansende, det *var* et Syn at se Kvisgaardbørnene danse. Og det var jo Blomsten af Egnens Ungdom, som der var samlet.

Jeg husker en Lejlighed, hvor Egnens berømte Spillemand „æ Led-Sønner“ var til Stede. Før Dansen begyndte, blev det kundgjort, at de vilde give nogle Koncertnumre, „Musik uden Ord“ blev det kaldt. („Hvad var det for noget“ – Gæsterne saa til hinanden – „var der anden Musik uden Ord end Dansemusik?“) De spillede bl. a. „Drømmebilleder“ af Lumbye, men det var for fremmedartet, vi fik vist ikke noget ud af det. Men da de spillede til Dansen, var vi henrykte, spille kunde de, de to Brødre!

Jeg var ogsaa med til Jacob Kvisgaards Bryllup, der blev fejret paa festligste Vis med Forridere og det hele paa god gammel Storbondevis; jeg husker de beundrede Ryttere, der ledsagede Toget (red foran Skaren) fra Fabjerg til Ferring – Mødet med Brudens Ryttere, det hele festlige Optog af Ryttere og Vogne til Kirken – og Middagen i det store Telt, hvor jeg for første Gang i mit Liv fik saa mange Glas Vin, at det var godt at komme ud og faa Hovedet svalet, før Dansen skulde begynde.

Ja, hvad har vi ikke af festlige Minder, vi Fætttere og Kusiner fra Familie-festerne i de gamle Slægtsgaarde! Jacob blev jo Mand i Gaarden efter Faderen, og der har sikkert været ligesaa mange Fester i Gaarden i hans Rege-ringstid som i Faderens. I en af dem var min Kone og jeg Deltagere, da

„Kvisgaard“ i Fåbjerg ca. 1910

tjente en af Jacobs Søner hos mig som Forkarl; det var en af Jacobs smukke Døtre, som blev gift. Den daværende Kone i Gaarden var ikke mindre dygtig og virksom end Svigermoderen, men der var ligesom for meget Overklasse i Manden til, at han kunde staa Maal med Faderen i Pasning og Vedligeholdelse af Gaarden. Han havde flotte og kostbare Vaner, Gaardens Indtægter var vist i og for sig gode nok (Kvisgaard er jo en Knippelgaard – !) men Jacobs Udgifter var større. Han tilstod det frimodigt, han udtalte med et stort Smil, engang han besøgte mig: „Ja, jeg har saagu brugt 1000 Kr. udover min Indtægt hvert Aar, siden jeg overtog Gaarden – jeg véd ikke, hvor længe det kan gaa – !“ En anden vilde maaske have været lidt utryg ved det, men det var Jacob ikke. Han havde Gaarden i mange Aar, og man skulde jo mene, at det var revnet med et Knald, men se, om han ikke alligevel flyttede ud med en smuk kontant Sum, da han endelig solgte Gaarden – . Nu er Kvisgaard „solgt til fremmede“, og saadant noget føles altid som et Tab for Slægten; men det er vel rigtigt, hvad Tovborg engang sagde. Det var i mine unge Dage, i en økonomisk trang Periode, jeg talte med ham om vore økonomiske Vanskeligheder og udbød til sidst: „Jeg kommer vel til at sælge mig til en eller anden gammel Kælling for at redde Gaarden!“ Da sagde han: „Der staa skrevet: Du skal ikke tjene Herren paa dette Bjerg, du skal tjene ham i Aand og Sandhed. Man kan leve lykkeligt andre Steder end i Sandholm i Nissum“.

Vi vil haabe, at det bedste, der er blevet levet i disse gamle Gaarde, det varme, lyse og festlige, maa leve videre eller genopstaa i de Hjem, som de unge bygger ud over Landet!

„LOMBORG DEGNS“.

Jeg vilde ønske, at et af Børnene eller Børnebørnene fra Lomborg Skole vilde tage sig Tid til at fortælle ret udførligt om Livet i Lomborg Skole i Lærer Bertel Bjerres og An' Katrin's Tid! Om dem vil der blive fortalt i Slægten i flere Generationer, derom er ikke Tvivl. Men noget glemmes, andet kan forvanskes, derfor vilde det være af Værdi, at Minderne blev nedskrevet, mens de er friske og levende. („Minde om en Færd, der som Duggen var ren“, som der staar paa Mindestenen over Jeppe Aakjærs Forældre).

Hvad jeg kan fortælle, vil mest være bygget paa, hvad Far og andre har fortalt, og efter dette skal „Bertel i Nissumby“ have været svagelig baade som Dreng og helt op i den voksne Alder; at han kunde blive Landmand eller Handelsmand var udelukket, han havde hverken Lyst eller Kræfter til det. Af Naturen var han god og from, og der er vel ikke Tvivl om, at hans Svagelighed og Unytte i Gaarden har lagt et stærkt Tryk over hans Sind og tidligt gjort ham til en alvorlig og lidt forknyt ung Mand. Men saa er det, der kommer en ung Pige i Huset, som ejer næsten til Overmaal, hvad han mangler: Sundhed, Kræfter, Livsglæde og et Mod paa Livet, som syntes at kunne flytte Bjerge; og tilmed har hun sikkert været en meget køn Pige.

Er det til at undres over, at hun blev hans Livs Sol og Varme, Idealet af en Kvinde; og saa mærkelige er Kvinder, at netop Krafter som An' Katrin' kan drages uimodstaaeligt mod Mænd, som paa en eller anden Maade er svage –. Hun fandt i hvert Fald sit Livs Opgave i at hjælpe og støtte denne rene, fromme Mand, som kun legemtlig var en svag Mand. Det er et stærkt Bevis paa hendes Kraft og uimodstaaelige Hjertevarme, at hun kunde faa Bedstefaders Tilladelse til noget saa hazarderet, som at de giftede sig („paa et blaat Øje), og hun rejste med ham til København for at være ham til den nødvendige Støtte, mens han læste til Skolelærereksamen –.

Jeg har hørt hende fortælle om Aarene i København, hvor hun fik Lejlighed til at præstere det tilsyneladende umulige, næsten stampede nødvendige Penge op af Brostenene – derom kan Børnene fortælle. Jeg husker saa tydeligt den Lejlighed, hvor An' Katrin' fortalte dette; Lomborg Degns var paa Besøg i Nissumby, det var en dejlig Sommerdag, vi var, unge og gamle fra Sandholm, ude at gaa en Tur sammen med Gaardens Gæster, vi gik nordpaa fra Gaarden mod Fjorden. Og vi Børn holdt os tæt bag ved de gamle, vi vilde høre, hvad de talte om; det vilde vi Børn altid dengang. (Var det fordi de altid talte om noget, „der duede“ – er vi blevet ringere, vi der nu er „de gamle“, siden Børnene nu ikke har den samme Interesse for vore Samtaler?) Og saa fortalte An' Katrin' om sit Livs største Prøvelse, da hendes Børn laa syge af Kopper, denne frygtelige Sygdom, og hun stred som en Løvinde for at bevare deres Liv og ikke fik Søvn i sine Øjne i et Utal af Døgn – og da Faren var ovre, var hun saa udkørt, at hun ikke kunde sove – !

Der kom Børn, mange Børn, i Lomborg Skole, og en Lærerløn var i de Dage ikke overvættets stor, saa det blev en bydende Nødvendighed at faa noget ud af Skoleloden. Farbroder skulde passe sin Skole, og saa skulde han ikke bryde sit Hoved med andet, Landbruget skulde Konen nok tage sig af;

og Børnene blev tidligt sat i Virksomhed, der var slet ikke saa lidt Jord. Jeg besøgte dem aldrig undtagen ved festlige Lejligheder, naar vi var indbudt; men mine ældste Søskende fortalte om de skønne Besøg, de Tid efter anden aflagde i Lomborg Skole. Kom de uventet, kunde de godt træffe An' Katrin' ved Mugspredning eller andet ugejstligt Arbejde og meget dagligdags klædt, og det kunde godt være kendeligt i Stuerne, at her gik Husmoderen ikke og puslede med Afstøvning og andet Pilleri hele Tiden; men det gjorde intet Skaar i Glæden, de fik altid en straalende Modtagelse, og i Løbet af Nul Komma Nul var Stuerne i Orden og Maden paa Bordet.

Der var det varmeste Venskab mellem de ældste af Børnene i Lomborg Skole og de ældste af mine Søskende, jeg husker, det var en Fest, naar de gæstede Sandholm. Især var Dorthea og min ældste Søster meget intime Veninder, og vi beundrede alle Dortheas Kvindelighed og Begavelse, som bl. a. gav sig Udslag i udmærkede, letflydende Vers. Jeg husker nogle af dem, som vakte vor berettigede Beundring: „Af Mor fik jeg Lov – at bestille, hvad Pokker jeg vilde, – med unyttig Sjøv – jeg dog ikke min Fritid vil spille. – Det bedste, jeg tror, – er at skrive til dig et Par Ord, – skønt vel Nyttens er ikke saa stor. – Min kære Pige – jeg først vil sige – dig Tak for Svipturen her. – Ja, det er Gammen – at tale sammen, – naar man har hinanden kær. – Det kedeligt var, – at du maatte i Regnen spadser, – det kedeligt var, – at du fik ej et Tørklæde mere, – men vi tro'de jo, – at Regnen slog sig til Ro, – og hvem kunde andet vel tro, – thi Skyen sejled – omkring og bejled – til Solens lysvarme Blik, – det Tørvejr loved, – derfor vi voved – paa Vejen os ud og gik – –.“ Saa var der et Vers, hvoraf jeg kun husker Begyndelsen: „Om Skytternes Fest – her paa Lomborg Præstegaards Hede – dig fortælle kan bedst, – disse Nissumboere, som var hernede –“. Og om en Bog, de havde læst: „I „gift og dog ingen Mands Viv“ – der skildres et ynkeligt Liv – en Sejlds mellem svajende Siv –“ – der var mange Vers, de

rimede saa tvangfrit, som de var strømmet ned paa Papiret, saa hurtigt, som hun kunde føre Pennen.

Da Ane Marie „fra Lomborg Degns“ var blevet gift, var hun og Manden „paa Bryllupsrejse“, (sagde de spøgende) til Nissum, han skulde lære den Egn og de Mennesker at kende, som havde været en Værdi for hende. Jeg tror, vi syntes, at han var noget tør, men i hende sydede Livet desto stærkere. Jeg passede Kreaturer ude paa „æ Foldsbakke“, og de to nygifte var alene gaaet en Tur til Fjorden; jeg laa oppe paa Bakken i Læ bag en Tjørn, da de kom gennem Dalen og satte sig tæt ind til hinanden med Ryggen mod mig; hun sang H. C. Andersens skønne Sang, hans vemodstunge Drøm om det, han aldrig skulde naa: „Min søde Brud, min unge Viv, min Kærlighed, mit Liv –“; jeg maa altid tænke paa dette unge Par, naar jeg hører den Melodi –. Jeg hørte den paa et Teater i København i et Stykke om H. C. Andersen, den slog mig haardt, min Vest blev gennemblødt, tror jeg –.

Da Børnene i Lomborg Skole voksede til, blev Skolelodden dem for snæver, der var ikke Arbejde nok til dem. Sende dem ud i Plads, syntes deres Mor ikke om, og saa begyndte hun at sysle med Planer om at købe en Gaard, saa kunde hun fremdeles have dem om sig, og saa blev der Arbejde nok.

Herom fortalte Far: Der kom Brev fra An' Katrin', at de tænkte paa at købe „Lomborg Kirkegaard“, men hendes Mand vilde gerne høre hans Brøders Mening om det; om de vilde komme derud – ! Jo, de mødte godt nok, men disse udprægede Lerjordsbønder gik rundt og rynkede Næse ad det meste af det, de saa, og da An' Katrin' efter Kaffen spurgte dem, hvad de mente om hendes Planer, trak de paa Skulderen, kunde ikke bifalde den. Men da rejste hun sig med Myndighed og sagde stærkt: „Ja, det kunde jeg nok tænke mig, at naar min Mand fik sine kloge Brødre herover, saa vilde de raade fra. I skal have Tak for, at I kom, men jeg skal være jer Mand for, at Gaarden skal blive købt alligevel –“. Og saa slog hun i Bordet. Og Gaarden blev købt.

At andre ogsaa kunde vurdere Gaarden forkert, fortæller Mads Bjerre morsomt om: Han ønskede et større Laan i Gaarden, men det blev afslaaet. Saa solgte han en Del Jord fra den, Hede, Mose o. dsl., og sendte igen Bud efter Taksatorerne og forlangte – saa vidt jeg husker – det samme Laan. Første Gang, de havde været der, havde de som Bjerre-Brødrene gaaet og rynket Næse ad Gaarden, men nu var de lutter Velvilje: „Jo, det kunde de da rigtignok anbefale, det er jo en dejlig Gaard!“ Saa fik Mads det ønskede Laan, endda Gaarden nu var mindre.

Jeg husker et Sommergilde i Lomborg Skole, mens jeg var hjemme, hele Slægtens Ungdom var indbudt og mange flere. Og praktisk og ganske usnobbet som Degnekonen var, holdt hun Gilde paa sin egen Facon. Vi blev bænkedede i Skolestuen til store Fællesfade, som vi brugte dem hjemme, og saa holdt hun en lille Tale til os: „Vi har ikke Raad til at holde flotte Gilder, men vi synes, det er Synd, om ikke Ungdommen kommer sammen og forlyster sig med hinanden engang imellem. Og jeg tror slet ikke, at fin Mad og Drikke er nødvendig, for at de unge kan faa noget ud af det –. Vi har slagtet „en bette Ovner“ og købt en Sæk Mel, den Udgift kan vi overkomme,

Lomborg skole i Bjerres tid

og I skal nok faa det, I kan spise. Valkommen allesammen, lad nu, som om I var hjemme!“ Det blev et saare festligt Gilde! Vi fik Kaffe og almindeligt Hvedebrød, ikke noget med fint Bagværk, men det var solidt og godt Brød; til Aftensmad fik vi Sigtemellemmader og det ferske, kogte Kød – det var da alt, hvad vi havde Brug for; Feststemningen var der, vi dansede noget saa himmelsk, der var et Par Døtre fra Jebjerg Højskole, de bedaarede os allesammen; de to Gavtyve vidste nok, hvad et Haandtryk er værd –.

Vi var ogsaa med til Mads's Bryllup, der var stort og festligt i enhver Henseende.

Hvordan An' Katrin' kom igennem alle de Aar, da Sønnerne læste i København, var alle en Gaade – . Det var jo hendes utrættede Energi og aldrig svigtende Tro og Optimisme, som paa Trods af al vestjydsk Forsigtighed og nøgtern Beregning fuldførte dette for alle andre at tykkes umulige: at holde tre Sønner til Studeringer fra et Lærerhjem. Men hendes Tro og Varme var simpelthen uimodstaaelig, ikke alene gode Venner i Sognet, men andre gamle, sure Pengepugere maatte lukke op for Tegnebogen, naar An' Katrin' manglede Penge til Sønnerne. Hun kunde faa Isbjærge til at smelte, en Mor, der strider for sine Børn, er den stærkeste af alle Dødelige. Det hed sig, at Bertel maatte slide haardt for at tage sine Eksaminer, men han fik dem. Der var Familiefest i Nissumby – jeg husker ikke i hvilken Anledning – men vi befandt os ude i Haven, da Bertel ankom, lige fra Eksamensbordet, som nybagt Student. Den Lykke, hvormed hans Mor omfavnede sin Dreng og lykønskede ham, greb os alle; han var ogsaa et Syn, der maatte fryde en Mor: smuk og kraftig og med den nye Studenterhue over det lyse, krøllede Haar.

Lærer Bjerre, „Bertel i Lomborg“, som Brødrene kalde ham, virkede altid saa imponerende paa mig, jeg syntes, at han lignede en „Seer“, som vi hørte om i Bibelhistorien. Jeg mindes ham fra et kirkeligt Møde, der engang blev afholdt i Sandholm Have. (Det var før, der blev Forsamlingshus i Sognet).

Pastor Jessen havde talt, og saa vidt jeg husker en til; saa stod Lærer Bjerre frem og talte. Hvad han sagde, husker jeg ikke nøje, han talte vist ud af et kristeligt Livssyn, som ikke altid holder Stik, men han virkede stærkt med sin rene Personlighed, saa afklaret, som om alt det lave og ringe i Verden ikke eksisterede for ham. Saadan var det vist i Virkeligheden ogsaa. Han sagde engang til en af sine Sønner, der skulde „ud i Verden“: „Der skal være saa meget ondt og daarligt i Verden, som man skal vogte sig for. Men jeg kan ikke fortælle dig noget om det, for jeg har aldrig mødt det –“. „Salige er de rene af Hjertet –“.

Jeg tror, det gjorde stærkt Indtryk paa hele Egningen, da det rygtedes, at „Lomborg Degnekone“ pludselig var død, hun der tilsyneladende endnu stod i sin fulde Kraft. Hun var blevet kritiseret, saadan som alle der rager op paa en eller anden Maade, altid bliver det, hun var gaaet sine egne Veje, saadan som hendes rige, varme Hjerte bød det, og i Overensstemmelse med sin Samvittighed og det bedste i sin Natur, og hvad i Alverden ragede det saa hende, om nogle Puttehøner sad og fnisede ad hende – ! For hendes Kraft og Varme bøjede alle sig, hun var i højeste Potens et troende Menneske, ja, med en Tro paa menneskelige og guddommelige Værdier, som ingen kunde modstaa. Naturligvis (kunde man næsten sige) fik hun det i Troen paa sine Sønners Evner og Muligheder, Børn af en saadan Mor skal simpelt hen blive gode og dygtige Mennesker. De blev ikke alene i Stand til at indtage en smuk Stilling i Samfundet, men ogsaa til at betale deres store Læsegæld.

An' Katrin's Begravelse blev gribende og mindeværdig for alle de mange, Slægt og Venner fra en stor Omkreds, som kom til Stede. Mægtigst virkede det paa os alle, da hendes Kiste blev baaret op i Kirken til „Den signede Dag med Fryd vi se –“, en saadan Sejrssang over en Kiste var aldrig hørt før; men vi følte, at her var den paa sin Plads, her kunde den synges med Sandhed. Hendes Vej havde ikke altid været rosenstrøet, men der havde været et saadant Lys fra det høje over den, at for hende maatte den naturnødvendigt til sidst „sno sig frydeligt op under de grønne Linde“.

Aaret efter traf det sig en Sommerdag i øsende Regnvejr, at jeg fik Besøg af Sønnen Bertel (senere Præst i Salling). Han var pjaskvaad og sulten, det var der Raad for, jeg sad netop og nød Aarets første Blankaal med en Dram til, ingen ringe Føde til en forkommen Theolog; han kom i tørt Tøj, og vi havde det hyggeligt. Senere kom vi til at tale om alvorlige Emner, og jeg spurgte bl. a.: „Er det ikke saa sært for dig, at din Mor er død?“ Han saa næsten forbavset paa mig: „Død, hun er skam ikke død, hun er saa levende for mig som nogensinde“. Dette Svar overraskede mig, senere har jeg forstaaet, hvor sandt det sikkert har været.

Nu er flere af de ældste af Børnene fra Lomborg Skole døde og borte, Ane Marie, der sang saa smukt i Sandholm Bakker, har holdt Guldbryllup – „udrundne er de gamle Dage“. Men den bedaarende, hjertevarme Gæstfrihed fra Lomborg Skole lever i Børnebørnene; jeg dumpede tilfældigt ind til et Par af dem i Thisted, og jeg skal aldrig glemme, saa søde de var imod mig.

SØLLERGAARD

Næst Nissumby var Søllergaard den af Slægtsgaardene, hvormed mine Forældre havde den mest hjertelige Forbindelse. Den Gaard havde mine Forældre ejet i de tre første Aar af deres Ægteskab (og paa en Maade ejede Fader Søllergaard til sin Død, for hans Navn blev aldrig slettet paa Skødet, de hed jo omtrent det samme –). Der var deres første lille Pige født, der havde de levet Dør om Dør med „gamle Inger“, Faders Moster, som havde taget disse to unge Mennesker ind til sit Hjerte paa den kærligste Maade. Fader og Jens Stokholm var vel de to af Brødrene, der lignede hinanden mest, og de havde haft mange gode og muntre Timer sammen i Nissumby. Og Mor og Maren i Søllergaard holdt ogsaa af hinanden som to Søstre, deres Kaar var saare lige, og i det ydre lignede de ogsaa hinanden saa meget, at de for den Sags Skyld godt kunde have været Søstre.

Fader har i sine „Erindringer“ givet en meget malende skildring af de haarde Kaar, han var gaaet ind til i Søllergaard, og efter alt at dømme havde han taget et godt Tag i den meget forsømte Ejendom, hvad jo kom Jens Stokholm tilgode. Men naar Fader gik ind paa at flytte ud fra Søllergaard uden nævneværdigt Udbytte af tre Aars Arbejde, saa var det naturligvis ikke af pure Broderkærlighed. „Det brede var tilbage“, som Manden sagde, da han havde Skovlskaftet i sig – i Søllergaard var der næsten ingen Bygninger, og at opføre nye – uden Penge – hvordan skulde det kunne lade sig gøre; alene Tanken om det maatte jo kunne sætte en ung Mand graa Haar i Panden.

Men Jens Stokholm havde netop det nødvendige Overmaal af Optimisme, han tog sig Opgaven paa! Jeg hørte ham sige, engang han og Brødrene saa tilbage paa deres Oplevelser: „Ja, hvor har man kørt med det, bygget og laant og gjort al den Gæld man kunde – ja, hvor har man kørt med det, og man kører med det endnu –!“ Og saa lo han saa hjerteligt, som om det at køre med saadan en Gæld, var noget af det fornøjeligste, man kunde opleve. Far og Jens Stokholm kunde saadan „sætte hinanden op“, at de kunde løfte alle Livets Byrder i stiv Arm som ingenting; var der noget, der syntes Far saa mørkt, at han ingen Lyspunkter kunde se, saa kunde Jens Stokholm se tre-fire.

De havde den lykkelige Evne, at de kunde iføre sig Fantasiens Syvmlinstøvler og springe over alle Forhindringer og Mellestadiet, bestige deres Fremtids Himmelsbjerg og beskue Sandholm og Søllergaard, saadan som det med Guds hjælp skulde komme til at tage sig ud: Fantastiske Afgrøder over alle Ager, et Mylder af 1'ste Klasses bredrøvede Høvder og Præmieheste, Gælden betalt og en fyldt Tegnebog, saa de kunde slaa ned paa Holstebro Markeds bedste Dyr. Jacob Stabildal havde saadant et kært Træk at fortælle om Jens Stokholm: Denne kom en Morgen over til Stabildal og spurgte Jacob: „Kan du laane mig nogle Penge?“ „Jeg har ingen“. „Hvad er det for noget Snak, jeg véd da, du leverede Høvder for faa Dage siden, dem fik du vel Penge for!“ „Ja, men dem satte jeg i Banken“. „I Banken – ! Hvad faar

du der i Rente?“ „Fire Procent“. – – „Fire Procent, lumpne 4 %“, udbrød Jens Stokholm forarget, „du skulde have sat dem i Høvder, saa kunde de pinnede have givet Hundrede Procent –“. Saadan regner en Optimist – !

Jeg har en gammel Ven paa Fyn, som tjente i Sandholm i min tidlige Barndom. Han fortalte, at han havde været i Søllergaard og hjælpe at tage Cikorierødder op. Jens Stokholm havde et stort Areal med disse Roer, men de voldte Vanskeligheder, var ikke til at faa op, de maatte leje Vognmands- heste til at trække Optageren; Fragten til Holstebro var dyr, Jernbanefragten til Vejle ikke billig. Nettoudbyttet blev væsentligt reduceret. Og hvad der var det værste: nu manglede de Foderroer til Kreaturerne.

Det blev vist i det hele en Skæver med de Cikorieroer, men ingenting kunde slaa Jens Stokholm ned. Jeg husker tydeligt mit første Besøg i Søllergaard, da havde de slaet sig paa Svinehold, det myldrede med Svin helt ud i Dammen. Nu kan man jo godt – om man vil – smile lidt ad de Staver, som disse Brødre rendte sig i Livet ved deres letvakte Ildhu og Lyst til at prøve det nye; men samtidig maa man beundre det ukuelige Mod, hvormed de gik løs paa nye Opgaver med usvækket Optimisme. De havde alle en stor løs Gæld at slaas med, Laan kunde til enhver Tid opsiges, nye skulde skaffes, de havde saa at sige Termin hele Aaret. Tre Ting hjalp dem igennem det: Deres fede, gode Gaarde, deres dygtige Koner – og saa det, at de i Kirken og ved Møder blev bestyrket i den Forvisning, at de var med til at bygge et bedre Danmark op med bedre økonomiske Kaar og Betingelser for et rigere Menneskeliv.

Vi blev altid modtaget med Jubel og glade Raab; vi kom om Formiddagen; og havde Maren Søllergaard vidst noget om vort Komme, saa havde hun til Middag Familiens Yndlingsret: fersk Suppe. Efter Middagen fik jo Mændene Ild paa Piberne og drøftede Tidens og Slægtens Affærer, de har vist aldrig været sammen saa længe, at Samtalen er gaaet i Staa. Og saa ud i Marken, rundt til Dyrene, hver enkelt blev vurderet, dens Afstamning og Muligheder diskuteret, alle Markens Skifter beset, for Fader var jo hver Plet minderig, og nu bar jo Agrene de Fold, han i sin Ungdom drømte om.

Og Konerne sad inde og snakkede saa godt og fortroligt med hinanden om det, der var deres Verden: Børnene, Sygdomme og Barsler i Familien, Høns og Have, Tjenestepiger og Præster, Børns Skolegang og Ungdommen, som jo blev mere og mere respektløs, det er den altid bleven –. Men først og sidst var det vist Mændene, og hvor meget det betød for dem, at han kunde magte det, der paahvilede ham at ordne: Finanserne. De var vist stiltiende enige om, at saa skulde de nok klare Resten. De var vist begge bleven gift med deres første og eneste Kærlighed, og hvad var de, at saa stor en Lykke skulde times dem! Men saa skulde de ogsaa sætte al deres Evne og trænede Arbejdskraft ind paa at skabe ham et godt Hjem, hvor han gerne vilde være; deres Mand skulde have det godt –. Han skulde trygt kunne tage den Morgensøvn, som er de fleste Bjerremænds Svaghed, *de* skulde nok komme op og faa Gaarden vækket i rette Tid. Og hvor de paa nogen Maade kunde hjælpe og støtte ham, der skulde de nok være parate, underdanige som rette Danekvinder. (Hvis unge Pigeøjne engang skulde læse, hvad jeg her

beretter, saa vil de slaa syv Kors for sig og sige: „Gud bevar mig, har Koner nogensinde været saadan – !“)

Min ældste Broder, Jacob, opholdt sig engang, jeg husker ikke hvor længe, i Søllergaard og gik i Skole derfra sammen med den ældste Søn, Kresten. De var meget gode Venner, Kresten var et lyst Hoved med stor Selvtillid, ikke mindre Lysseer end Faderen. Den næstældste Søn var faldet mere ud efter Moderen, han var ikke saa tidligt udviklet som Kresten, han syntes at være noget tung i det. Jeg mindes en Lejlighed, jeg var sendt til Søllergaard et Ærinde og skulde blive der om Natten. Da sad jeg alene inde i Stuen sammen med Maren Søllergaard, og da talte hun til mig, som hun vilde have talt til min Mor, om sine Bekymringer; og de gjaldt netop i særlig Grad Sønnen Jacob. Kresten og de yngre, mente hun nok, vilde kunne klare sig blandt jævnaldrende, men hun var ret saa bekymret for Jacob – . Jeg fortæller dette som et Eksempel paa, hvor grundigt Mødre kan tage Fejl af deres Børns Muligheder, og hvor mange Bekymringer de kunde spare sig. Samme Jacob havde nemlig arvet sin Moders Slidernatur og Udholdenhed, og den Slags Mennesker gaar det aldrig helt skævt for; men da han tillige fik en god Start som Gaardmand, drev han det videre end de fleste og blev en betroet Mand i sin Kreds (betroet mange Tillidshverv).

Jeg har saa mange Minder fra Søllergaard, gode, lyse Minder. Kom man der en Sommerdag paa Vej til Holstebro Marked eller lignende, sad Jens Stokholm ofte paa Bænken i Gaarden, og altid blev man modtaget som en kær Slægtning, hvem baade unge og gamle gerne vilde tale med og gøre Opholdet saa behageligt som muligt. Og sikke herlige Unggilder vi var med til der – ! Jeg mindes saaledes et Julegilde i Jacobs, Ingemanns, Ingers og Sidsels fejre Ungdom, og der var vel nok Blomsten af Egnens Ungdom tilstede og nogle af de bedste Dansere. Men Bjerreungdom har jo altid været letbenede, vi holdt paa med dem, det bedste vi havde lært. Jeg mindes et Par

unge Nyforlovede; han var ikke fri for at pukke lidt paa sin Ejendomsret, han var vist bange for, at vi skulde distrahere hans kønne, lille Kæreste - .

Jeg kom til Søllergaard en Lørdag Aften om Efteraaaret. „Aa, du kommer lige tilpas“, raabte de unge Piger, „nu kan du komme med til Høstgilde i Overlund!“ „Er I gale“, svarede jeg, „saadan kan man da ikke komme selv-buden“. „Hvad kan du ikke, du er vel nok Jens Overgaards Søn, du skal nok blive taget vel imod“. Det blev jeg, og det var mærkbart paa mange Maader, at her var vi til Gilde i „en stor Gaard“, Sognets Herregaard, og hos velhavende Folk, Storbønder, men iøvrigt uden Proprietærtendenser. Det var et dundrende Dansegilde, og det var vist især „Niels Degns Døtre“, jeg turede rundt med paa Dansegulvet, der var svært Liv i disse Piger, og de dansede glimrende. Vi var paa samme Vogn hjemad, tæt pakket sammen, det var meget spændende. Men hvad der især gjorde dette Høstgilde mindeværdigt var, at en dejlig ung Pige, Henriette i Brændgaard, bød til Høstgilde den følgende Lørdag, men det blev hendes egen Begravelsesdag - . (Se „Brændgaard“).

Det var vist 1898, at Ane Marie i Søllergaard blev gift. Om jeg var bedt, véd jeg ikke, det var jeg vist ikke, men Sandholm Familie skulde med, og til denne hørte jeg jo fremdeles, saa jeg tog med. Jo, jeg var vist alligevel ventet, for som „Aldersjomfru“ blev jeg tildelt en Datter fra Overlund (en saadan Tildeling sker ikke uden Omtanke -) og da Dansen begyndte, bød jeg, som det var min Høflighedspligt, hende op. Og da stod Søren Urup, den lune Rad, og holdt Øje med Far, hvis Øjne straaledede af et nyvakt Haab. Ikke saa sært for Resten, Fædre under deres Børn det bedste, og en Medgift fra Overlund vilde lige netop have været en passende Driftskapital at sætte ind i Sønderskov - . Men hun var ikke skrevet ind i Skæbnens Bog som min Kone, min Time var ikke inde dengang. Jeg maatte - som der staar skrevet i Sangen - „vandre fuldmødige Fjed over Stok, over Sten i det øde“, før jeg fandt den, jeg skulde slaa Følge med.

Naar Nissumby-Sønnernes Indsats paa Egnen gøres op, saa peger man i Regelen, som naturligt kan være, paa Husdyrbrug og Planteavl; men det er dog værd at erindre, at de var virksomt med i alle de Nyrørelser, der var paa religiøse, politiske og folkelige Omraader. Og en Ting til fortjener at nævnes: Deres Indsats til Hygge og Forskønnelse af Gaardene ved Anlæg af Haver. Vestjylland var dengang bar og nøgen, der var ikke mange Gaarde i et Sogn, hvor der var andet end en „Kaalgaard“ uden væsentlig Læ og kun med nogle forkrøblede Stikkelsbærbuske. Hvor mange Haver var der vel i Nørre Nissum i min tidlige Barndom - ved Bøndergaardene næsten ingen! Men Bjerremændene anlagde Haver allesammen, Pasningen af dem blev nok nærmest Konens Sag, men det var da Manden, som plantede. Da Fader f. Eks. et Foraar, i en forøvrigt økonomisk trang Periode for ham, rejste Højen i Haven (som et Klap i Bagen ad al Snusfornuft) tror jeg nok, der gik Ry af Haven i Sandholm. Jeg mindes da, at et Par unge Gaardmandsdøtre fra Nr. Lem en Dag kom og bad om Tilladelse til at se Haven - . Men ogsaa paa dette Omraade var Jens Stokholm „med Tiden“, der var en stor

„Sønder Søllergaard“ i Vejrum

og smuk Have til Søllergaard med Frugt og Bær; jeg var der i min Barndom i Stikkelsbærtiden – uhm!

At vi kørte til Søllergaard, naar vi enkelte Gange tog til Fest eller Møde paa Sirlyngbjerg, er en Selvfølge. Vi var der saaledes til 100-Aarsfesten for Stavnsbaandets Løsning, da Festen, der var slaaet stort op, blev saa sørgeligt forstyrret ved et Vaadeskud, der kostede en ung Mand Livet. Jeg husker fra denne Lejlighed Hansen-Sirs høje, festlige Skikkelse; han havde skrevet en Sang, hvis første Vers jeg endnu husker – mærkeligt, at Holstebro Kreds kunde vrage denne Mand til Fordel for Mølgaard Nielsen – !

Fra Søllergaard gjorde vi Udflugt til Stabildal, hvor der ligeledes var en herlig Have med et Utal af Blommetræer. Der kom jeg en Septemberdag med et Par store Stude, jeg skulde trække hjem fra Markedet. Jacob bød paa Blommer – Træerne hang fulde af dem – og det lod jeg mig ikke byde to Gange, jeg spiste Blommer tre Gange inden Aften. Jacob var en lun Fyr, han vilde vist se, hvor meget jeg kunde taale, han bød paa Blommer før Morgenkaffen. Ja Tak, jeg aad – . Før jeg skulde af Sted, sagde han: Skal det ikke lige være et Par Blommer, før du starter – . Jo Tak, jeg tog det sidste Livfuld med. Men det var lige denne ene Omgang for meget, huha, jeg var bare en Skygge af mig selv, da jeg endelig naaede hjem – !

Ja, hvor er der leget og leet og sunget i disse Bjerre-Haver, man hører ligesom Ekkoet af det den Dag i Dag, naar man gæster dem – . Men hvor er der ogsaa arbejdet i dem – af Kvinderne! De kan nu engang ikke leve uden at have noget smukt og ganske unyttigt for Øje, og Havens Urter og Blomster skal passes, i hvor meget det saa gaar ud over Fritid og Hvile. Hvor har ikke Kvinderne i Søllergaard maset for at faa Haven fin til Pinse og „til Søndag“, den nuværende Kone i Søllergaard kan tale med om det, man fortæller om hende, at hun ofte i sine Velmagtsdage arbejdede halvandet Døgn ud i et Køre. Saadan noget hævner sig, bette Sidsel, du har arbejdet ud over

al Rimelighed og over din Evne. Men du har gjort det af din store Kærlighed til dit Barndomshjem, og det vil blive mindet, naar dine Kræfter engang er opbrugt.

„NIELS I ENGLAND“

Man træffer ikke sjældent Eksempler paa, at en Mands „Lyst til Handel“ har en vis Forbindelse med Uvilje mod stadigt, pligtbundet Arbejde over længere Tidsrum. Nornerne skænkede Nissumby-Sønnerne mange gode Vugge-gaver, men flere af dem havde for megen Uro i Blodet, til at de kunde nøjes med paa gammel jydsk Manér at lægge Skilling til Skilling og nægte sig Opfyldelse af rimelige Ønsker, navnlig ikke, naar disse mentes at kunne smykke eller gavne Gaarden. De brugte ofte to gamle Mundheld: „Skal man slide sig rig, maa man ønske, at man var det“, og „Een Dags Grunden (Tænkning) er bedre end ti Dages Arbejde“. (Dertil føjede Tovborg Jensen lidt spydigt: „Ja, naar Arbejdet kommer bagefter“).

Dette Syn paa kropsligt Arbejde i Forhold til Hjernearbejde havde disse Brødre med sig fra Nissumby, hvad følgende lille Træk beviser. Far fortalte, at da han var hjemme i Nissumby, var det Jens Stokholms daglige Pligt at flytte Bederne, som stod i Tøjr ude paa „Fredsbakkerne“ ved Fjorden. Derudtil er der jo et Stykke Vej fra Gaarden, og det hændte vist, at Bederne ikke fik alle de „Flyt“, der var lovet dem. Nu havde de i Gaarden en Pige, som Jens Stokholm var slem til at drille, og en Dag fandt hun en Lejlighed til at give denne kaadmundede Dreng „Tak for sidst“. Ved Middagsbordet, hvor Bedstefader ogsaa var til Stede, opløftede hun sin Røst og sagde: „Jeg kom i Dag forbi nogle Beder, der saa langt efter mig, de har vist ikke set Jens Stokholm de sidste Dage –“. Bedstefader forstod jo nok Hensigten og spurgte hvast: „Har du ikke flyttet Bederne i Dag, Dreng?“ Denne gav jo et Hik, men tog sig sammen: „Nej, det har jeg ikke, men Bederne staaer godt nok, de har Græs nok“. Dette Svar behagede den gamle, saa han sluttede Sagen med følgende Bemærkning: „Ja, naar Hovedet dur, kan man bedst spare lidt paa Benene“. Nogen god Pædagogik var dette jo ikke, for Jens Stokholm blev jo svært kry ved dette Faderord, og han er næppe blevet mere ivrig til at flytte Bederne, end han var før.

Netop „spare paa Benene“ har Brødrene ikke haft Trang til, de brugte dem endogsaa særdeles flittigt, men flere af dem var af den Mening, at de havde for megen Hjerne til, at det kunde betale sig for dem at gaa hjemme og nusle altid, og at de med „en god Handel“ kunde tjene meget mere. Jeg tænker mig, at den yngste af Sønnerne, Niels, har haft dette Syn. Han har sikkert været interesseret i Landbrug, det var han i høj Grad, naar han var paa Besøg fra England, men jeg er ikke utilbøjelig til at tro, at det Slid, hans Brødre havde taget sig paa, har afskrækket ham en Smule. Dette er dog kun Gætning.

Men jeg tror, at hans Ophold paa Kolds Højskole har givet hans Lyst til Handel en Retning, som førte ham bort fra den hjemlige Handel og Prang.

for dette Højskoleophold prægede ham for hele Livet. Og jeg tænker mig, at den hjemlige Handels Finesser har syntes ham uværdige for en alvorlig kristen Mand, dette: i Kraft af en Bedreviden om Noteringerne at tage en Forhaandsfordel og saa bagefter vildlede Sælgeren en Smule – . Dette er jo at tilegne sig andres Arbejdsfortjeneste, det er ikke at leve af sit eget Arbejde, hvad dog burde være Maalet for en ordentlig Mands Stræben, og det kan ikke sammenstilles med en Arbejdsgivers. Handel havde han Lyst til, Handel vilde han prøve, men det skulde være under større Forhold.

Hvordan det saa gik til, at han kom til England og blev Kreaturkommissionær, derom kan jeg intet berette, men jeg véd, at han drev sin Kommissionsforretning efter andre Principper end de gængse. Hans Kolleger afregnede *ikke* Kreaturerne efter hver enkelt Markeds Noteringer, der var stærkt svingende; var Markedet godt, fik Afsenderne lidt mindre, end Dyrene havde kostet, var det daarligt, fik de lidt mere. Dette vilde Niels Bjerre ikke ind paa: Afsenderen fik lige netop den Pris, deres Dyr havde kostet ÷ hans Provision, hverken mer eller mindre. Det skaffede ham mangen Skældeprædiken fra vrede Afsendere, som ikke forsømte at lade høre fra sig efter et daarligt Marked, men tav efter de gode – . Saadan er jo Menneskenes Børn.

Niels Bjerre var en meget smuk og statelig Mand, en repræsentativ Skikkelse. Han led saa lidt som nogen anden Bjerremand af Mindreværdsfølelse, herhjemme nærmede han sig Storheder som Schrøder paa Askov med samme Selvfølgelighed, som den hvormed han tiltalte en Bonde paa Holstebro Marked. Han nævnede engang for mig, at blandt de Danske i Newcastle var det ham et ikke ringe Plus, at han med stor Lethed rystede en Festsang ud af Ærmet. „De var mig overlegne paa mange Maader, men dette kunde de ikke gøre“, sagde han og lo, „men det gav mig virkelig en vis Anseelse blandt dem“.

Han var jo Eventyrprinsen blandt Brødrene, den der frem for nogen af

dem havde haft Lykken med sig i det økonomiske. For os Børn rundt om i Hjemmene var det et Syn fra den store Verden bare at se de Sko eller Støvler, der stod til Pudning, naar han og Konen overnattede, det var Læder og et Snit, som ikke lignede de hjemmesyede Ting, vi flottede os i. Det var hans Livs store Savn, at han ikke fik Børn, for han elskede Børn; han gav sig i Lag med os alle, hans Øjne straaled, naar vi frit og tillidsfuldt gik ind paa hans Løjer; der stod en blank Stribe af blanke Enkronestykker efter ham, naar han rejste, han benyttede enhver Lejlighed til at lade os „tjene en Krone“.

Og hvor var han interesseret i Ungdommen, i vore Fremtidsplaner og vor Kærlighed, vor Skæbne i det hele taget. Jeg traf ham en Dag i Holstebro Marked, og saa fik han Lyst til at kigge lidt ind ad mine Vinnever og foreslog en Tur i Anlægget. Det var i mine Ungkarledage, og saa vilde han da først have at vide, hvorfor jeg ikke som andre Bjerremænd fik mig en Kone. Om jeg nu paa dette Tidspunkt var optaget af en aldeles uopnaelig Pige, husker jeg ikke, men jeg hævdede da med Lidenskab, at kan man ikke faa den eneste ene, Solen over alle Sole, saa skal man give hele Kvindekønnet et Spark i Enden – mens han forsvarede det mere borgerlige Syn paa Tingene, at „faar man ikke den, man elsker, skal man elske den, man faar“. Vi blev ikke enige, og ved Afskeden takkede han mig for „den meget interessante Diskussion“. Jeg saa forbløffet efter ham: „Nej, sikke da en gammel Svindler!“ Her havde jeg talt i største Alvor, men han havde bare gaet og leget med et Problem, diskuteret – æv! Efterhaanden bliver man jo ældre – træffer jeg nu saadant et halstarrigt Brushoved, saa vil jeg formodentlig ogsaa tale Fornuftens Sag – .

Det er af stor Værdi for en Slægt, om et af dets Medlemmer bryder ud af de snævre hjemlige Rammer, rejser ud i Verden og har Lykken med sig; det aabner et Udsyn for dem, der bliver hjemme, som de ellers ikke vilde have faaet. Og ingen elsker det hjemlige, Slægten, Egnen, som de, der forlod det; og opholder de Forbindelsen med Slægten ved Brevveksling og Besøg, da lærer disse Udvandrere de hjemmeværende at se med nye, friske Øjne paa det, de ejer herhjemme, saa de ligesom tager det i Besiddelse nok engang, lærer at skønne paa det. Niels Bjerre længtes vist efter Danmark i alle de Aar, han opholdt sig i England, og han vedligeholdte en ret stadig Brevveksling med sine Venner og Søskende herhjemme. Vi Børn vilde gerne læse Brevene fra „Niels i England“, og jeg husker et Par Ord, som gik igen atter og atter, det var Ordene: „Kristenlivet“ og „Menighedslivet“; her var noget, som han savnede.

Jeg tror, han har glædet sig som et Barn til Besøgene i Danmark, og han blev ventet med Længsel herhjemme, opholdt sig vel helst i Barndomshjemmet, Nissumby, men besøgte da dem alle, ogsaa Konens Slægt. Saa samledes de, Brødrene, oprømte, glade, og det var jo saa heldigt, at han arbejdede med et Materiale, som ogsaa havde Brødrenes brændende Interesse: Fedehøvder. Niels fortalte og fortalte, og de blev aldrig trætte af at høre hans Beretninger. Saa gik vi (der var altid en Sværm af smaa Bjerrer i hans Køl vand) ned til Fjorden, og Niels Bjerres slægtsprægede Trang til nye Fremstød gav sig

engang – husker jeg – Udtryk i Forargelse over Sandholms dybe Dale, der henlaa ret ubenyttede; maaske gav det Stødet til, at Fader ryddede dem for Tjørn, lagde Vej i Bunden og indhegnede dem. Og det blev gjort i en heldig Tid, for Aaret efter kom Foraaret saa sent, at vi i hele Maj Maaned kun havde Græs der; men der var baade Græs og Læ.

Niels Bjerres Trang til at hegne om alle Slægtens Minder gav sig det smukkeste Udslag, da han købte sin Moders Fødeggaard, Overgaard i Naur, hvor han indsatte Svogeren, Søren Østergaard, som Bestyrer. Hvordan Gaarden forrentede sig i hans Tid, véd jeg ikke, men da han blev afløst af Jacob Stabildal, har der sikkert ikke været noget at klage paa, for Jacob havde Slægtens hidtil største Evne til at lave Overskud i en Gaard med ganske almindelig Drift.

Niels Bjerre var gift med en Datter fra Lille Vestergaard i Fabjerg, Marie Jensen Vestergaard. Jeg tror aldrig, hun blev vurderet efter Fortjeneste af Mandens Slægt, særligt høflige eller hensynsfulde var vi aldrig; hun oplevede næsten aldrig andet af sin Mands Familie, end at det var Niels Bjerre, vi spurgte om og vilde tale med, aldrig hende. Hun kunde godt faa en Følelse af, at vi kun betragtede hende som et Appendiks til Familien, et Nul uden Interesse, men intet kunde være mere urigtigt: Hun var god nok, ja, mere end det, hun var en ret betydelig Kvinde, af en god Slægt, Søster til Peder Jensen, Lilletorngaard, en af de største Idealister, Egnen har set, og Søster til Lærerinden Margrethe Vestergaard. Et lille Træk viser, hvor taknemmelig hun vilde have været for, om der var vist hende mere Hensyn: Ved et Gilde, vistnok „til Lomborg Degns“ – fortæller min Broder Jacob – blev der spillet op til den første Dans, og Marie Bjerre sad tugtigt paa Bænken mellem den øvrige danselystne, kvindelige Ungdom. Hun var en smuk og statelig Frue, byklædt, en elegant Fremtoning i Forhold til sine Medsøstre. „Saa tog jeg Mod til mig“, fortæller Jacob, „skred over Gulvet og bukkede saa høvisk, som det stod i min Magt, for Marie Bjerre, vi dansede ud som „de første paa Gulvet“. Jeg glemmer aldrig, saa taknemmelig som hun var for dette, og jeg tror, at den Godhed, hun altid viste mig, har sin Rod i denne lille Begivenhed. Hvordan kunde det da være, at Bjerrekonerne ligesom hele Tiden var lidt paa Vagt overfor Marie Bjerre? Ja, hvem kan grade Kvindesindets Dybder! Kanske var der et Stænk af Misundelse deri – skønt denne Egenskab mindes jeg ikke, at Moder har vist Tegn til –.

Marie Bjerre var født Bondepige som en af dem, men blev en velhavende Byfrue, var jo en Aabenbaring af Elegance i Forhold til dem; men jeg er nu tilbøjelig til at tro, at en ganske lille Mangel ved Vestergaard Slægten har betydet noget: De havde et mærkeligt, usmidigt Organ, Peder Jensen f. Eks. havde ligesom ikke nogen dagligdags Talestemme, han vilde ikke være i Stand til at meddele f. Eks., at en Ko havde kælvet, uden at det vilde lyde med samme Højtidelighed, som naar Præsten messer for Altret –. Dette gjorde ofte et affekteret Indtryk. Marie Bjerre – og Søsteren, Lærerinden – havde samme mærkelige Stemme, og denne i Forbindelse med Bysprog og Klæder kan godt uvilkaarligt have virket, at udprægede Bondekoner tog Afstand. Jeg tror, de med Urette ansaa hende for at være lunefuld –. Vi af det

ynge Slægtled har aldrig mødt andet end elskværdig Imødekommenhed og Gæstfrihed hos Marie Bjerre.

Jeg har set hende vred ved en Lejlighed, rasende, men med den allergyldeste Grund. De var paa Danmarksbesøg, vi sad en dejlig Sommereftermiddag paa Bakkeskrænten ved Fjorden lege „vest for Dalene“, Niels Bjerre var i højt Humør, kaad som en Dreng, og til vor Bestyrtelse snapper han pludselig sin Kone i Benene og trækker hende ned ad Skrænten, saa hun kurer paa Enden et Stykke ned, saa ikke alene hendes Kjole, men hendes hvide Underskørt og andre unævnelige Beklædningsgenstande kom tilsyne, formodentlig grønne af Græssets Safter. Hun sendte ham nogle drøbende Blikke, Gud véd, hvad han har bødet, før han igen fik hende formildet – .

Da de bosatte sig i Danmark, fik Niels Bjerre god Tid til at besøge ogsaa Børnebørnene fra Nissumby, og vi mindes alle med Glæde hans lyse, festlige Skikkelse, hans varme Smil og den venlige Interesse, han viste os alle. Han døde saa meningsløst tidligt, vist nok kun 55 Aar gammel, det var en Blæresygdom, som dengang altid var dødelig, nu opererer man for den og regner den ikke mere for farlig. Hans Enke overlevede ham i mange Aar, nu hviler de paa Nr. Nissum Kirkegaard ved Bedstefaders Side.

NYHOLM

Nyholm var altid en Gaard for sig med sit ganske bestemte Præg. I det hele taget er det værd at erindre, hvordan hver enkelt Gaard var særpræget dengang, havde saa helt sin egen Grundstemning, sin egen „Takt og Tone“, hvad enten det nu var Manden eller Konen, der prægede Gaarden; hyppigst var det vel dem begge. I Nyholm var det saa aldeles afgjort Manden – alene af den Grund, at han var Enkemand vel i omved 25 Aar. (Sine sidste Aar levede han i Lem). Men selv om Konen, Mariane, havde „levet med ham“ i alle Aarene, vilde det alligevel have været Niels Nyholms stærke Personlighed, der havde givet Gaarden, Hjemmet, Præg.

Hun var min Gudmor, og jeg var vel af den Grund efter gammel Skik sikret hendes særlige Bevaagenhed. Hun døde saa tidligt, at jeg kun har ret taagede Minder om hende. Jeg mindes hende, som hun kom ad Stien fra Nyholm, vi kunde altid kende hende paa lang Afstand, hun havde vel noget af Slægtens Ilterhed, hun havde øjensynlig travlt, vilde gaa stærkt til, men hendes Kræfter var smaa, saa Farten var vist ikke overvætted, hun bevægede Armene stærkt og gik foroverbøjet. Hun var altid bleg, forekommer det mig, og saa træt ud, ikke saa underligt, for hun fik mange Børn i deres korte Ægteskab, sikkert flere, end hendes Fysik kunde svare til. Men mild og god var hun, tog altid saa kærligt mod os Børn, naar vi var der og forrette et Ærinde. Jeg kan huske flere Dødsfald derovre, smaa Børn der gik bort, før hun selv døde. Et Dødsfald rakte altid Naboerne Haand i de Tider, Nabo-konerne ydede al den Hjælp, de kunde, og det lagde et knugende Tryk over os alle; Børn, selv i Nabogaardene, føler Trang til at ty tættere ind til hinanden og til Forældrene, naar denne haarde Gæst er i Nærheden.

Jeg husker en Søndag kort efter min Gudmors Begravelse, jeg var syg og laa inde i Fars og Mors Seng, og Mor var inde hos mig, da Niels Nyholm kom ind i Kammeret. Han kom bøjet som under en overmægtig Byrde, og da Mor talte til ham med denne Stemme, som vi aldrig glemmer, saa fuld af den dybeste Medfølelse, som den kunde være; og da græd Niels Nyholm. Dette blev jeg saa forundret over! Jeg havde aldrig tænkt mig, at denne Mand, som vi ansaa for at være haard og barsk, kunde græde – . Senere lærte vi jo, at dette barske Væsen ikke havde noget paa sig; og det var da forøvrigt heller aldrig os Nabobørn, som han brugte haard Tiltale til. Derimod kunde han godt tiltale sine Børn, irettesætte dem, i en haardere Tone, end vi hørte hjemme; men saa havde han hyppigt et venligt Glimt i Øjnene, der fortalte, at det ikke betød saa meget.

Naar vi Børn fik Indtryk af, at der var noget barsk, noget køligt ved Nyholm, saa havde det en meget naturlig Forklaring i selve Gaardens Bygninger og Beliggenhed, bygget som den var i T-Form og med den sædvanligt benyttede Indgangsdør ud mod den haarde Nordenvind. Og ikke et Træ til at lune for Blæsten, først langt senere blev der anlagt Have, men den ligger Syd for Stuehuset, saa Vinden tuder fremdeles lige barsk mod Stuehusets Nordside. Stuerne var ogsaa i mange Aar spartansk udstyrede, der manglede noget af den Varme og Hygge, som en Husmor – Gud véd hvordan – kan skabe. I Nyholm kom det først, da Datteren blev Husmor i Gaarden.

Men manglede der noget i Stuerne, saa manglede der i Sandhed intet, naar man kom ud i Stald og Lade, Niels Nyholm fik tidligt Ry som en af Egnens dygtigste Landmænd. Han præsterede det, som dengang var et meget fjernt Ideal for de fleste: at holde et Hoved paa hver Tønde Land. Og det var ikke Smaakrav, men det var store, brede 1'ste Klasses Korthorns-Høvder, han var en Brand til at opdrætte Kalve, og de blev holdt i Tritt, til de gik ud som Prima Fedehøvder. Kornet var af enorm Højde, kunde rigeligt maale sig med

Kornet i Nissumby, men hans Sædskite var ogsaa velegnet til at vedligeholde Jordens Ydeevne; jeg anfører den, da den muligt kan have Interesse for senere Slægter. Nr. 1: Grøntfoder (Vikkehavre, der havde faaet et solidt Lag Gødning), 2: Rug, 3: Havre, 4: Roer, 5: Byg eller Blandsæd, 6: Kløver, 7: Græs.

Kunstgødning blev ikke brugt i min Barndom, og det forekommer mig sandsynligt, at der end ikke blev brugt Superfosfat i Nyholm dengang, for jeg véd fra Tøndetærskere i Gaarden, at Rugen ofte gav uforskammet faa Tønder Korn – . Men der var en utrolig Masse Læs baade af Rug og Vaarsæd, Halm var der nok af, Møddingen var laadden af al den Strøelse. Staldfodring var dengang højeste Landbrugsmode, Unghøvderne kom aldrig ud, Køerne som Regel kun den halve Dag. Det var et tungt Slid at hente Grøntfoder hjem, men man havde en solid Arbejdsdag i de Dage: Grøntfoderet blev hentet før Davretid, og i mine første Drengenaar laa man og lugede til Kl. 9 om Aftenen i Nyholm. Det var først i Halvfemserne, at man begyndte at holde „bestemt Arbejdstid“ og gaa af Marken Kl. 8. Men dermed var da Dagen ikke til Ende, Pigerne skulde malke, evt. gøre Spande rene, og Karlene pusle om Hestene – .

Niels Nyholm var med i Arbejdet, tidligt og sent, om Vinteren malkede han om Morgenen og passede Kreaturerne, støt, Dag efter Dag; dog yndede han som de fleste af Egnens Bønder at „komme til Lemvig“ Lørdag Eftermiddag, naar den værste Travlhed var til Side. Det er vist aldrig set, at han ikke „kom hjem som en pæn Mand“, men han gik ikke af Vejen for en Serie Kaffepunche og en høj Whist med „Gamle Grummergaard“, Ivar Karhøj og andre gode Folk af Sognet eller Egnen. Saa kunde der komme noget lyst og frodigt frem hos ham, der var et Overskud af Kræfter i hans stærke Latter, han og Vennen fra Grummergaard kunde tage Tag i hinanden som kaade Dreng, naar de en Sommerdag „spillede i Spand“ ude paa Grønningen.

Niels Nyholm var en ansat Mand i Sognet og paa Egnen, og han blev det paa en Maade, som ikke længere er almindelig: han fiskede aldrig efter Bifald, efter Yndest blandt sine Fæller, tog saare sjældent til Orde i Forsamlinger, ikke af Forsigtighed, hans Mening om Tingene kunde man godt faa, den blev fremført kort og klart, man vidste altid, hvor man havde ham.

Han var Sogneraadsformand i en Aarrække; havde han ikke været radikal Venstremand, og var han blevet i Sognet, var næppe nogen anden bleven valgt. Han styrede Sognets Sager med fast Haand. Ved en Skatteligning var Skatteraadets Formand, Sagfører Orla Buhl, til stede for at vejlede; men da han efter Niels Nyholms Mening vejlede for meget, raabte han: „Hold du din Mund, her er det os, der regerer! Naar Ligningen kommer til dig, kan du bestemme, men her har du ingenting, du skal have sagt“.

Sognepræsten havde engang besværet sig over Forholdene i Sognets Friskole, han blev vist hjem, saa han ikke kom der tiere. Niels Nyholm var en af de Nissumboere, som sammen med Far o. fl. mangen en Søndag, mens Pastor Lund var Præst i Fjaltring, spadserede de fire Mil til Fjaltring for at høre en Prædiken. (Gør dem det efter, unge Mand af det 20. Aarhundrede!) Han blev ogsaa Friskolens trofaste Støtte, der havde hans Børn deres Skole-

„Nyholm“ i Nr. Nissum

gang, og faa Børn har vel været mere modtagelige for det gode, denne Skole bød paa. Jeg mindes især Jacobs Fryd ved Børnesangene, selv var han ikke god til at synge, men han sang af fulde Bryst. Hans Yndlingssang var: „Og firoytve Trommer“, saa skinnede han af Fryd, jeg har aldrig set en mere lykkelig Dreng.

De var nogle sjældent rare Børn, de fra Nyholm, jeg tror aldrig der har været Mislyd mellem os i alle de Aar, vi var Naboer. Mitte var saa moderligt den „store Søster“, der skulde tage sig af de mindre Brødre – og Jacob hævdede sig ved at drille hende – i al Godmodighed. Et Puds spillede han hende ofte – naar vi paa Hjemvejen fra Skolen havde Fart paa, løb omkap ned ad Bakken ved „Busgaard Skov“, saa satte Jacob Farten op, og i Forbifarten trak han med et Ryk Mittes store Tørklæde ned for hendes Øjne. Saa var hendes Skæbne beseglet, standse den vilde Fart kunde hun ikke, se heller ikke, og saa gik hun paa Næsen. Og naar hun kom paa Benene, kom hun med mange ømme Bebrejdelser – og Jacob lo.

Hun var en from lille Pige, og det var hun til sin Død. Faa kunde som hun glæde sig til Efteraarsmøderne o. a. i Lemvig. „Ja, saa kommer der en Aandens Tid for dig, Mitte“, sagde Jacob tørt, han havde ikke glemt at drille – . Hvor var hun sød og glad og gæstfri, da hun blev Husbestyrerinde, og vi en Gang imellem gjorde et Aftenbesøg derovre. (Ungdommen var mere hjemme om Aftenen dengang end nu –). I et Par Vintre kom jeg dog ret ofte, da havde de Jens Vestergaard til at tærskes, vi kunde godt sammen, var vist lige væmmelige begge to til at kritisere baade Præst og Degn og de bløde Forkyndere, som den Tid havde mange af – Niels Kjerkegaard fra Kjøng havde vi f. Eks. megen Fornøjelse af. Saa havde vi i Mitte en meget interesseret Tilhører, og hun vidste ikke al den Chokolade og andet godt, hun var gerne undte os. Og jeg Skarn lønnede hende daarligt, naar vi var til

Dansegilde, for saa dansede jeg mindre med hende, end en god Fætter og Nabo kan være bekendt.

Naar Niels Nyholm var hjemme, var Jens Midtpunktet, han var saadan en sjov lille Fyr og Faderens Øjsten. Hvor nød han, naar Jens fortalte sine smaa morsomme Træk, for til dette havde han en Evne, der ikke var helt almindelig – og saa lo han selv saa smittende efter enhver Præstation.

Sjældent har vel Børn været knyttet inderligere til deres Far, han var dem Indbegrebet af al Tryghed og Styrke. Han kunde buldre over dem, men de forstod hans store Trofasthed mod dem og Mindet om deres Mor. Ikke mange Fædre faar Lykke til at efterlade Børnene saa smukke og aldrig for-dunklede Minder som Niels Nyholm.

„PER I Æ LUHN“

Om en af Nissumbysønnerne, „Per i æ Luhn“, Fader til bl. a. Kunstmaler Niels Bjerre, kan jeg ikke fortælle det mindste, han døde, længe før jeg blev født. Hvis man kan dømme om hans Karaktertræk ud fra Kendskab til hans Børn (som nu alle er døde), saa har han nærmest lignet Niels Kvisgaard og Gravers Nissumby: en forstandig, blid og stilsfærdig Mand. Hans tre Børn var nogle af mine ældste Søskendes bedste Venner.

Nørre Lund blev ved at være Samlingssted for Slægten, hvor den altid blev overordentlig gæstfrit modtaget, og Thorndalerne forblev som hørende til Familien.

En Rullesten

(fortsat fra *Brevduen* 1963).

Niels Peder Bjerres selvbiografi (nr. i slægtsbogen 163).

En rejse på det magiske tæppe

Den 10. maj 1906 forlod jeg Danmark, og der hengik næsten et halvt århundrede, før jeg genså mit fædreland; men det vidste jeg ikke dengang, og jeg gjorde mig heller ingen særlige tanker derom. Jeg var alt for ivrig og opfyldt af forventning over alle de vidundere, jeg ventede at komme til at se på min nye færd. Min rejserute var lagt med mange interessante ophold undervejs. Mit første stop var i Berlin, hvor jeg tilbragte 2 dage. Jeg tog mig en spadseretur i Siegesallée og besteg Siegestsäule, der var opbygget af franske kanoner, taget som bytte ved Sedan i 1870; tilbragte en aften i en kafé i nærheden af Unter den Linden og Friedrichsstrasse og kørte for første gang hjem i automobil. Men ærligt talt brød jeg mig ikke alt for meget om den by; for stiv og overregeret. Dernæst førte mit tog mig langs floderne Saale og Rhinen til Svejts, hvor jeg tilbragte en nat i Basel (ved Rhinen); så videre til den historiske by Lucerne ved Vierwaldstättersøens bred. Der stoppede jeg så længe, at jeg fik tid til at tage en sejltur på søen, hvor jeg fik et godt udsyn til de majestætiske Rigi og Pilatus bjergtoppe. Fra Lucerne drog vi videre til Italien, idet vi kørte gennem St. Gotthard-tunnelen, i hine dage en af verdens største bedrifter (jeg tror, det gælder endnu). Medens toget klatrer op ad Alpernes nordside for at vinde højde, passerer det gennem adskillige cirkulære tunneller. Jeg tror, der er tre af disse tunneller på den svejtsiske side og fire på den italienske. Det morede mig at se, når vi kørte ud af en af disse mindre tunneller, halen af toget forsvinde ind i den samme tunnel langt nede. Det tog omkring 20 minutter at køre gennem hovedtunnelen. – Svejts er et fremmedartet og smukt land.

Vi ankom til Milano, Italien, om aftenen, og jeg gik på hovedet i seng, dødtræt af den lange togrejse og de mange mærkelige indtryk, jeg havde modtaget. Den næste dag benyttede jeg til at tage seværdighederne i øjesyn, først naturligvis den verdensberømte domkirke. Dernæst besøgte jeg markedspladsen, hvor en verdensmesse var under udfoldelse. Det var imidlertid byen selv, som interesserede mig mest; jeg lagde særlig mærke til gallerigaderne med deres hvælvede glastage. Jeg spiste til middag i en af disse gader og var forbavset over, så rimelige priserne var, f. eks. vinpriserne. Jeg lagde mærke til, at en flaske Asti Spimani eller Lacrima Christi kostede 1 lire, som på den tid var 20 (am.) cents værd; jeg udnyttede denne gode lejlighed og fik en glimrende middag ud af det til en moderat pris. Mens jeg spiste til tonerne fra et godt dameorkester, kom jeg i snak med servitricen, som talte tysk (jeg prøvede først mit franske på hende, men fandt ud af, at det gik meget bedre med tysk), og jeg spurgte hende, om hun kunne give mig et forslag til en to-dages udflugt. Hun anbefalede Lugano

og Comosøen, og jeg er damen evigt taknemmelig for dette råd, som førte til, at jeg besøgte nogle af de skønneste egne, jeg nogensinde har set. Næste morgen tog jeg med toget til Luganosøen, hvortil jeg ankom kort før middag. Det syn, der mødte mig, da jeg stod ud af toget, var ubeskrivelig smukt. Den lille by ligger ved bredden af den solglitrende sø, på hvis modsatte side et stejlt, træbevokset bjerg danner en fantastisk baggrund. En lille dampbåd førte mig til søens øverste ende; jeg spiste frokost på båden og blev betjent af en villig, men kluntet tjener; jeg tror nok, det var en brandvarm kartoffel, han tabte ned i skødet på mig, og jeg svor indædt – på russisk. Et stort smil bredte sig over hans ansigt. Han var russer, og fra da af behandlede han mig som en længe savnet broder. Vi gik fra borde ved den anden ende af søen, og derfra førte et lille legetøjstog os over en smal strimmel land til Comosøen. Blandt de meget få passagerer i toget bemærkede jeg nogle sæder foran mig et par, som snart tildrog sig min særlige opmærksomhed. De talte dansk og syntes at være et par, ikke helt unge, nygifte; han så ud som en skolelærer. Åbenbart ud fra den antagelse, at de ikke var udsat for beluring, hengav de sig til den mest afskyelige kælnæb og kurren, jeg nogensinde har været så uheldig at blive vidne til. Jeg faldt næsten for fristelsen til at give mig tilkende som en landsmand (de fortjente virkelig en sådan ydmygelse), men mit bedre omdømme vandt sluttelig overhånd, og jeg lod dem fjolle videre; det var en virkelig befrielse, da vi nåede Comosøen, hvor jeg forlod toget og gik ombord i en anden sødamper, som sejlede ned ad søen, forbi de fornemme kystbyer Menaggio og Bellagio, til byen Como.

På hotellet spiste jeg middag sammen med en lille tysker, hvis bekendtskab jeg havde gjort på båden. Efter at have spist besluttede vi at drive en tur, før vi trak os tilbage for natten. Det var en smuk aften; byens torv med en lille kirke for den ene ende lå badet i månelys. Der var kun få mennesker ude, og alt var roligt og fredeligt. Pludselig lød der musik; det syntes at være fra en guitar eller en mandolin eller måske begge dele. Idet vi fulgte lyden, kom vi til et sidestræde, og her så vi et lille orkester på 4 eller 5 unge mænd, der gav en serenade til en eller anden bag et tilskoddet vindue. Tryllebundet stod vi og så til, og snart vinkede en hvid hånd en hilsen fra vinduet, der nu var kommet på klem. Tavse stjal vi os bort, da vi ikke ønskede at forstyrre noget så smukt som dette. Jeg var henrykt over at have været vidne til en smule „latinsk romantik“ og vendte tilbage til mit hotel veltilfreds med min aftenlige spadseretur.

Den næste morgen tog jeg afsted med Genua som rejsemål; der skulle jeg fange mit skib, der gik til Kina. Og der havde jeg atter et tilfælde, hvor kun jeg klarede den med nød og næppe; denne gang var jeg ved at komme for sent til båden. Det gik således til: eftersom jeg ikke var alt for godt inde i landets geografi, indlod jeg mig i samtale med en medpassager og bad ham om at lade mig vide, når vi var ved Genua. Han sagde, at det skulle han nok, men jeg gætter på, at han ikke var klar over, hvad jeg talte om! Vi standsede ved adskillige stationer og byer, men ingen af dem syntes store nok til at være Genua. Omsider rullede vi ind i en by, der var meget større end de foregående. Jeg spurgte min medrejsende, om det var Genua. Han

rystede på hovedet, og jeg lænede mig tilbage og ventede, pønsede på, hvad det vel kunne være for en by af en sådan størrelse. Noget efter kom togføreren hen ad perronen, lukkede dørene og råbte: „Standse ikke før Rom!“ – Idet jeg sendte min medrejsende et meget misfornøjet blik, tumlede jeg ud af toget, just som det satte sig igang. Vi var ganske rigtigt i Genua, og jeg kom ikke til Rom den gang! På en eller anden måde fandt jeg vej ned til det gode skib Seydlitz, som skulle være mit hjem i adskillige uger. Der var endnu tid til at se på byen inden afsejlingen, og jeg, sammen med nogle få skibskammerater, lod ikke en sådan lejlighed gå tabt. Genua er en interessant by. Man har sammenlignet den med San Francisco, der ligesom den er bygget op ad bjerge, der hæver sig op fra havet. Jeg kan næsten være enig heri, især når jeg besøger San Franciscos „North Beach“ og Telegraph Hill. Jeg tog en tur op med en tandhjulsbane, der førte mig op på et bjerg, stejlt nok til at gøre mig lidt svimmel, men desværre fik jeg ikke tid til at finde hen til den verdensberømte Compo Santo kirkegård, før vi stævnede ud på det blå Middelhav. Vor næste anløbshavn var Neapel. Man siger: „Se Neapel og dø!“ Jeg ville hellere sige det således: „Se Neapel og lev!“ Neapels skønhed burde være en inspiration for enhver. – Ja, Neapel er smuk, men for en nyankommen bliver dens pragt noget skæmmet af de horder af tiggere og blodsugere, som sværmer om én lige fra det øjeblik, man kommer inden for byens porte. Af særlig interesse for mig var et besøg på et museum, indeholdende mange forstenede legemer af mennesker og dyr, som var udgravet af ruinerne af Pompeji og Herculaneum, og denne interesse blev yderligere forstærket, da røgen fra Vesuv sås hæve sig bag byen som en mindelse om de dage, da disse byer gik deres tragiske undergang imøde.

Efter afsejlingen fra Neapel passerede vi forbi den berømte ø Capri og længere sydpå vulkanøen Stromboli, der skinnede rødligt i skumringen. Så gennem Messinastrædet, som er så snævert, at jodlen fra bjergene på det italienske fastland tydeligt kunne høres (nogle af vore svejtsiske passagerer svarede lystigt på samme måde). Men snart svandt det europæiske fastland bort bag os, og vi styrede mod den sagnomspundne Levant. I Port Said skiftede jeg til tropedragt og inspicerede forsigtigt et par bazarer, hvor jeg foretog nogle få indkøb af ting, der var typiske for stedet. Vi fortsatte så gennem Suezkanalen og løb ind i Det røde Hav. I løbet af en månedstid havde jeg nu bevæget mig fra det nordlige Ruslands vinter til forsommeren i et af Verdens hedeste områder, og det er unødvendigt at sige, at det var en ordentlig forandring for mig. Mine medpassagerer følte temperaturændringen på samme måde, og skibets kaptajn må have gjort sig dette klart. For at aflede vor opmærksomhed fra varmen, arrangerede han en hel række sportskonkurrencer under vor passage af denne hede strækning. Dette fik os ikke alene til at glemme heden, men det gjorde os også mere kendt med hverandre og skabte en følelse af behageligt kammeratskab, som varede resten af rejsen. Der var folk af mange nationaliteter ombord, men det lå sådan, at jeg var den eneste dansker og blev derfor omgående tituleret „Dänemark“. Aden, beliggende „hvidglødende“ i den arabiske ørken, fristede ingen til at gå i land. I stedet morede vi os med at kaste mønter i vandet og iagttage de

brune indfødte drenge ivrigt dykke ned efter dem, en sport, som blev gentaget ved Colombo på Ceylon. Men nu var vi ude på Det indiske Ocean, og en let brise kunne føles. Det var dog stadig ganske varmt, og jeg kunne godt lide at sove om natten på en chaiselongue på dækket. En nat så jeg en hval „blæse“ i det fjerne, men mere betagende var et syn, jeg så en morgen, da vi løb gennem Malacca-strædet. På bredden af øen Sumatra, hvor junglen gik helt ned til vandkanten, så jeg en tiger lege med sine unger, fuldkommen uinteresseret i civilisationen, der passerede så tæt forbi hende.

I Singapore gik min kahytsfælle, en rund, lille tysker ved navn Reiber, og jeg i land for at tage et hurtigt overblik over byen. Vi kørte rundt i en to-sædet rickshaw, min første oplevelse af den slags. Jeg husker Singapore bedst for dens ildfluer; aldrig har jeg set dem så talrige og så stærkt skinnende.

I Hongkong aflagde jeg besøg på selskabets kontor og tog en af mine gamle venner med ombord til middag, men næste dag fortsatte vi til Shanghai, som for mig var „Rejsens ende“.

Livet i det fjerne Østen

Og nu, børn, begyndte et tidsafsnit, farverigt og betagende, som til trods for dets eksotiske pragt langsomt opbyggede en beslutning i mig om at gøre en forandring, der fuldstændigt og uigenkaldeligt ændrede mit fremtidige liv – og jeres. I har tit hørt mig fortælle om mine 3½ år i Orienten; derfor vil jeg i denne beretning gå noget let hen over det.

Jeg afskyede Shanghai. Den fugtige hede gjorde livet meget ubehageligt. Tillige var nogle af de skikke, der fulgtes i Orienten langt fra sunde eller velstandsfræmmende i de kredse, hvor jeg bevægede mig. Jeg hentyder naturligvis i særdeleshed til det såkaldte bon-system. I Kina ses rede penge sjældent; hvor man end går, modtages bon'er eller gældsbeviser („Jeg skylder Dem“) som lovligt betalingsmiddel. Ved slutningen af måneden sendes alle bon'erne med ens underskrift til ens kontor for udbetaling. Der vender man simpelthen hjørnet af bon'en om og skriver: „Comprador, vær venlig at betale“, og sætter sine begyndelsesbogstaver under. Compradoren er mellemmand mellem én og kassereren og samtidig tager han sig af éns finansielle forpligtelser. Hvert halve år eller så laves der så en opgørelse for at finde ud af, hvor mange penge man ejer – eller skylder væk, og hyppigt må funktionæren se sig om efter et lån et eller andet sted for at bringe økonomien på fode; det var i hvert fald den erfaring, jeg undertiden gjorde. – Medens jeg var i Shanghai tog jeg et kursus i „mekanik“ for at forberede mig til min næste ansættelse, der skulle føre mig til Peking, „Det himmelske Riges“ hovedstad.

Pekingstationen var mindre end Shanghaikontoret. Staben bestod af en stationschef, 5 hvide telegrafkontrollører og et dusin indfødte telegrafister. Jeg var en af kontrollørerne, men desuden tog jeg vare på instrumenterne og telegrafmateriellet. Arbejdstiden var ikke lang; i hine dage regnedes der i Orienten ikke med, at en hvid mand skulle bestille ret meget. Der blev

derfor en del tid tilovers for os til andre gøremål, måske mere, end der var godt for os. Stationschefen var gift og havde sit eget hus, medens vi andre fem hvide boede sammen i et kinesisk „kollektivhus“, som betegnende nok kaldtes den danske messe, eller som kineserne kaldte det, „Dango“. Det bestod af adskillige bygninger af kinesisk konstruktion, der omgav tre stenbrolagte gårde. Hver af os havde en lejlighed, omfattende et opholdsrum og et soveværelse, men messen var i en særlig bygning med det hertil knyttede køkken. Tolv tjenere sørgede for vore fornødenheder, og hver af os havde sin særlige oppasser („boy“). Vi havde det ganske behageligt på den måde, det var indrettet, og vi underholdt os ofte med venner på disse vore enemærker. – Vi morede os også med at foretage udflugter til seværdigheder som templer, paladser o. s. v., hvoraf Peking havde meget at byde på: Himlens Tempel, Den forbudte By, Lamatemplet, Klokke- og Trommetårnet, det kinesiske universitet og den massive mur, der omgav byen; det var nogle af seværdighederne i selve byen, men uden for den, ikke ret langt borte, var der også mange fortidslevninger, der var værd at se: Sommerpaladset, Ming-gravene, Den store Mur f. eks. Vi udforskede ivrigt alt dette, men fandt, at der stadig var tid, der måtte slås ihjel. Som et middel hertil fandt vi Pekingklubben. Den var strengt forbeholdt hvide mænd og var ret eksklusiv. Medlemsskaren dannes fornemmelig af folk fra de fremmede legationer, toldembedsmænd, bankfolk, udenlandske korrespondenter, universitetsprofessorer, officerer fra legationsgarderne og sidst men ikke mindst personale fra Great Eastern Cable Co. og Store Nordiske Telegrafsekselskab. I Pekingklubben mødte jeg mange interessante mennesker, folk af mange nationaliteter, beskæftigelser og livsstillinger. Dette åbnede døren for mig til mennesker som Sir John Jordan, britisk minister, Sir Robert (og Lady) Bredon, generaladministrator for den „indenlandske told“, Pokotilov, russisk minister, grev Ahlefeldt-Laurvigen, dansk minister, kommandanten (jeg har glemt hans navn) for den tyske legationsgarde o. s. v., o. s. v. Men det åbnede også mine øjne for mange andre ting. Jeg samlede ikke rigdom i Kina, men jeg tror virkelig, at jeg gjorde nogle temmelig nyttige iagttagelser. Når jeg så mig om blandt mine venner i det mærkelige land, fandt jeg, at hvis man opholder sig længe i Kina, vil man gradvis blive betaget af dets tillokkelser og selv blive en del af det sælsomme liv i Østen. Funktionærer, der kommer hjem til Europa efter at have gjort tjeneste i Orienten i en årrække, vender næsten altid tilbage for at få mere af samme slags, og når de til slut trækker sig tilbage fra tjenesten, ser man dem ret ofte tage tilbage til Kina og ende deres dage der. Når jeg overvejede dette samt den kendsgerning, at det var utænkeligt for mig at gifte mig og stifte familie i Orienten, gav det mig stof til megen alvorlig eftertanke. Da jeg efter 3 års ophold i Peking blev flyttet tilbage til Shanghai, begyndte jeg derfor at udkaste en plan for en hel anden fremtid. En tidligere Store Nordisk-mand, en ven af mig, havde forladt selskabet og rejst til Argentina. Der var han gået ind i jernbanetjenesten, og man sagde, han klarede sig meget godt. Da jeg selv var tidligere jernbanemand, spekulerede jeg på, om det ikke kunne være en god idé for mig at prøve det samme eksperiment. Mine overordnede i Shanghai ønskede at

sende mig tilbage til Europa, men jeg blev stædig og besluttede at gå den anden vej. Resultatet blev, at jeg opløste samarbejdet med Store Nordiske og begyndte at se mig om efter en båd til Buenos Aires. Det hændte sig, at et jordomsejlende skib tilhørende den franske Admiral-Linie lå i havnen, men da jeg gik hen for at købe en billet til Buenos Aires, meddelte de mig, at de ikke sejlede længere end til San Francisco; så måtte jeg være tilfreds med det. Mine Shanghai-venner gav mig en farvelmiddag, og den følgende dag dampede det gode skib Admiral Dupré med mig ombord ned ad den gamle Whanpooflod forbi Woosung Kabeldepot, hvorfra min ven Justesen kippede med flaget, da vi drog ud på det vidtstrakte Stillehav.

Jeg kan nævne her, at fra hvert sted og hver station, jeg arbejdede på under min 8½ års tilknytning til Store Nordiske, medfører jeg mange behagelige minder. Ikke alene så jeg mange smukke og interessante steder og deltog i et antal enestående begivenheder, men overalt fandt jeg mig omgivet af mennesker, som behandlede mig med venlighed og hensynsfuldhed. Skulle jeg give nogen af disse steder fortrinet, ville jeg sandsynligvis nævne London først, medens Shanghai kom sidst på min liste. Men selv på sidstnævnte plads havde jeg til trods for det ubehagelige klima mange gode stunder blandt gode venner. Peking står også meget højt på listen. På mine rejser havde jeg tilegnet mig et noget kosmopolitisk syn på tingene, et standpunkt, der i væsentlig grad var blevet forstærket ved min omgang med de mange forskellige nationaliteter, jeg mødte på min vej. Nogle få år senere udbrød verdenskrig I, og jeg har ofte sagt til mig selv: „Hvor sørgeligt! Alle disse fornøjelige fyre, der plejede at mødes som gode venner i klubben, skyder nu for at dræbe hinanden“. – Det var en synsvinkel at betragte Peking under, men der var andre. Når jeg tænker på Peking, synes jeg, at jeg hører gadesælgerne melankolsk råbe med Membao (brød), mens han kryber gennem de snævre gader i aftenstilheden. Eller den musikalske lyd fra de hellige duer under deres melodiske flugt over tempelbyen („melodisk“ takket være de små fløjter, der var fastgjort på ryggen af dem, og som gav lyd ved vinden fra flyvningen). Eller klangen af klokken, hængt under halsen på førerkamelen, når den majestætisk gik i spidsen for karavanen gennem byporten ud i ørkenen. – Men alt dette var forbigangen historie for mig nu. Hidtil var mit liv blevet tilrettelagt uden nogen øjensynlig planlægning. Nu var det en anden sag. Jeg var fuldt ud min egen herre nu.

Start helt forfra igen

Før S. S. Dupré forlod Kina, lagde hun til ved Ching-Wan-Tao, en havn i den nordøstre del af Kina, stødende op til Shan-Hai-Kwan, hvor den store mur ender ved havet. Ikke meget at se der, bortset fra den udmærkede havn, der (som jeg erfarede længe bagefter) var bygget af en vis Herbert Clark Hoover, senere præsident i USA. Der var imidlertid også et lille kontingent britiske tropper, hvis fører, en ung løjtnant af 76. Punjab, syntes henrykt over at se besøgende, af hvilken slags de end måtte være. Han fremtryllede

et lokomotiv og en jernbanevogn og kørte os op til den store mur for at give os den oplevelse, hvorefter han spiste middag med os på skibet. – Derfra sejlede vi tværs over Tshushima-strædet (hvor japanerne ødelagde den russiske flåde i 1905) til Moji, Japan, over strædet fra Shimonoseki, hvor dampskibsliniens agent efter at have spist til middag ombord tog os med hen på et tehus for at blive underholdt af syngende, legende og dansende geishaer. Dernæst sejlede vi om til Japans vestkyst gennem det japanske indlandshav – en meget smuk tur – til Kobe, hvor vi lå nogle få dage, før vi fortsatte til Yokohama for endnu et par dages ophold, hvorunder jeg tog en tur til Tokio. Efter omtrent 10 dages ophold i Japan dampede vi endelig ud af Yokohamas havn og tog kurs mod øst, og snart forsvandt Fujiyamas sneklædte kegle bag os. Rejsen fra Yokohama til San Francisco varede 18 døgn og var forholdsvist begivenhedsløs. Båden, et fragtskib med kahytter til kun nogle få passagerer, førtes af kaptajn Martin (som foretrak at blive tituleret „kommandant“); styrmanden kaldtes andenkaptajn; efter middag spillede jeg skak med ham, og han kunne ikke fordrage at tabe, men når han endelig vandt et spil, smilede han lykkelig og kunne endda gå så vidt at traktere mig med et glas af sin egen særlige flaske. – Vi gik ad den nordlige (direkte) rute og gik uden om Hawaji-øerne, hvilket var en skuffelse for mig, men ikke desto mindre fik vi en nervepirrende oplevelse. Nogle få dagsrejser fra Yokohama løb vi ind i en tyfon. I 24 timer kom vi overhovedet ikke ud af stedet, men måtte ligge underdrejet. Så blev det vindstille, og vi genoptog sejladsen, blot for næste dag at løbe ind i den forbandede tingest igen. I 8 timer blev vi tumlet rundt som en prop. Vi mistede en af redningsbådene og måtte desuden lade 90 tons af vort ferske vand gå overbord, men til sidst kunne vi endnu en gang slå ind på kursen, og der hændte ikke mere noget af særlig interesse på turen, undtagen naturligvis den opsigtsvækkende begivenhed, at vi krydsede den internationale datolinie; det var første gang jeg oplevede at have en søndag, den 24. oktober, to dage i træk. Efter ankomsten til San Francisco den 9. november 1909, gik jeg i det danske konsulat for at hente min post, men blev skuffet, der var ingen. Da jeg vandrede henad Embarcaderos' rullesten med den kolde tåge drivende ind fra den gyldne port, havde jeg næsten en følelse af hjemkomst, at være kommet hjem igen til Vestens civilisation, og det følte sandelig godt.

Admiral-Linien havde skibe, der omsejlede globen med to måneders mellemrum, med andre ord: om to måneder ville en anden Admiral-båd anløbe San Francisco. „Så længe jeg er her, hvorfor ikke tage dette land i øjesyn“? sagde jeg til mig selv. Så besluttede jeg at afvente den næste båd, før jeg gik videre til Sydamerika. Naturligvis var der en lille sag, jeg ikke ofrede alt for megen overvejelse: Medens jeg var ret godt beslæet, da jeg forlod Kina (jeg havde omtrent 1000 dollars på lommen), havde jeg også min vane, at lade pengene rulle, i behold. Rejsen over Stillehavet med ophold i Japan, havde tæret ganske føleligt på min kapital, og som det nu gik og ikke gik, varede det ikke længe, før mit spinkle pengeforråd var bortsmeltet, og jeg fandt mig selv stående uden midler, uden arbejde eller venner og en 900 miles borte fra hjemmet. En højst usædvanlig situation for mig, og uimod-

sigeligt en alvorlig situation. Jeg blev imidlertid ikke panikslagen, hvad jeg ofte har undret mig over senere. Min holdning var næsten, som var jeg en udenforstående, som om jeg stod og iagttog dette individ, mig, som en anden person, som var ude for et nyt og egenartet eventyr, og undrede på, hvordan det ville spænde af. Det var ikke så meget en fatalists filosofi; det var mere en Micawbers tillid til fremtiden: „Noget vil vise sig“. Jeg var ikke ved at dø af sult. Nej for pokker! I de tider kunne man købe en øl for en femcent, og for endnu en femcent fik man en kop kaffe og tre æbleskiver. Jeg var velklædt, og ingen antog mig for en bums. Jeg erindrer kun én nat, jeg gik på gaden uden et sted at sove. Jeg prøvede en stabil teglsten, der var efterladt efter den store brand og jordskælvet på en ledig grund i Turk Street, og da dette viste sig at være lidt ubekvemt, gik jeg ned og satte mig på en bænk i færgebygningen til morgen. Til sidst fik jeg arbejde, et job ikke så lidt forskelligt fra noget, jeg havde haft fingre i før. Den danske konsul gav mig en seddel til ejeren af Tivoli Café i Eddy Street. Han var en dansker, der havde gjort det godt i dette land, og han satte mig til at vaske tallerkener i køkkenet. Det var en betydelig forandring i forhold til mine Kina-dage, men det var et job. Det var, medens jeg havde dette engagement, jeg en dag gik hen ad Market Street og stødte sammen men en, der kom ud fra Alameda Café. Undskyld, sagde jeg og så op. – Ih, du milde! Det var Ole Smith, min gamle kammerat fra Lemvig Realskole. Forbavelsen var gensidig, og den var virkelig behagelig. Ole var lige vendt tilbage fra Alaska, hvor han ikke havde samlet større rigdom end jeg på mine rejser. Han fik imidlertid fat i en ende inden for sit fag – han var ingeniør – og klarede sig godt videre fremover. Lige siden den dag har jeg holdt venlig forbindelse med Ole Smith, som I godt ved.

Men videre med min historie. – Jeg mistede mit job i Tivoli (jeg kom for sent på arbejde en morgen og fandt mit job besat). Jeg gik ledig igen et stykke tid, fik et andet restaurant-job, denne gang som dørvogter og endelig kom jeg ind ved Western Union Telegraph Co. i mit eget fag. Efter syv måneders tjeneste i Western Union blev jeg forfremmet til chef for Wheatstone-afdelingens nathold, og endnu en gang begyndte jeg at anse mig selv for et respektabelt medlem af menneskeracen. Den næste sommer besluttede selskabet imidlertid af økonomiske årsager at nedlægge Wheatstone-afdelingen, og jeg blev overført til andet arbejde. I de følgende seks måneder eller så arbejdede jeg i forskellige afdelinger (morse, service, anlægsvirksomhed), og så fandt jeg mig en bedre betalt plads i Federal Wireless, et nyt selskab, som havde antaget Bue eller Poulsen (telegraf) systemet og nu eksperimenterede med et såkaldt Rapid system (automatisk eksprestelegrafering). Jeg arbejdede først i selskabets kyststation, men da Trans-Pacific radiotransmission blev indført, flyttede vi til syd San Francisco, hvor der var bygget en ny og større station.

Tryk havn *)

Det var i syd San Francisco, jeg til sidst kom ud for et virkeligt lykketræf. Det var der, jeg mødte Elsie May, jeres mor, og det var naturligvis det bedste, der nogensinde er hændt mig. Ikke alene har hun været en sød og trofast ledsager for mig og en god moder for jer (hvad I nok er enige med mig i), men hun har også for mig været lige hvad jeg trængte til, nemlig en god „bestyrer“. Under hendes vejledning lærte jeg omsider, at en dollar ikke just var noget, man skulle give ud så hurtigt som muligt, men noget, der skulle opspares eller sat i det bedst mulige formål. Jeg lærte ikke alt dette lige med det samme, men gradvis fik jeg fat i det, og den lærdom har, tror jeg, givet gode renter.

Federal Wireless var en ny concern, og i nogen tid savnede den økonomisk stabilitet. Rapid-systemet gav ikke så meget i kassen som ventet, og jeg blev forflyttet til tegnestuen. Så kom der et fald i salget af aktier, og en skønne dag blev jeg „sat af“, kun for at blive genansat et par måneder senere. Men jeg var nu gift og havde ansvar, og selv om jeg befandt mig godt i Federal Co., følte jeg mig en smule usikker, og derfor gik jeg den 1. december 1913 tilbage til Western Union, hvor man havde genoptaget automatisk telegrafi, denne gang for godt.

Vel, unger, det er historien. I kender resten. Omsider slog jeg mig ned. Jeg var i Western Union i næsten 40 år, og omend jeg hverken samlede guld eller ære, håber jeg, at jeg uimodsagt kan sige, at jeg erhvervede mig en vis grad af anseelse. I det mindste lykkedes det mig at holde mig fri af fængslet. Uden tvivl kunne jeg dog have gjort det bedre. På dette punkt erindrer jeg parabelen et eller andet sted i den hellige skrift om de to jomfruer, som ved starten af deres løbebane hver modtog to talenter med pålæg om at anvende dem klogt og godt. Jomfru nr. 1 gravede sine talenter ned og leverede dem, da tidens fylde var inde, urørte omend noget jordslåede, tilbage. Jomfru nr. 2 satte imidlertid sine talenter i omløb og fordoblede dem to gange. Jeg spørger nu mig selv: Hvis jeg har lighed med en af disse to jomfruer, hvem ville det så være?

Om jeg ikke har klaret mig så godt, som det kunne have været muligt, kan jeg ikke desmindre godt lide den tanke, at jeg *prøvede*, og jeg fortrøster mig til, at jeg ikke er alt for ubeskeden ved at håbe, at det, når min tid kommer, kan siges:

Here lie the bones af N. Bj.

He wasn't a V. I. P.

His accomplishments were meagre, but he tried, and so we say:

R. I. P.

(Oversætteren har her for ikke at ødelægge rimene gengivet N.Bj.'s selv-lavede gravskrift på originalsproget. V. I. P. er forkortelse for Very Im-

*) Kapitlet bærer overskriften „Snug Harbor“, navnet på et hjem i New York for gamle sømænd.

portant Person = Meget vigtig (betydningsfuld) person. R. I. P. står for Rest In Peace = Hvil i fred).

I grov oversættelse lyder verset:

Her ligger N.Bj.'s ben.

Han var ikke nogen betydningsfuld person.

Hans bedrifter var magre, men han prøvede, og så kan vi sige:

Hvil i fred.

(Muligvis prøvede han ikke hårdt nok. Prøv og gør det bedre, børn).

Endnu et slægtled tilbage

Den, der har læst vor slægtsbog af 1948 med opmærksomhed, vil vide, at afdøde genealog Thorv. Lodberg, København, som udarbejdede stamtavlen, havde held til at finde ud af, hvem der var far til Jacob Pedersen, fæstegårdmand i Sir, som i den første udgave af slægtsbogen ansås for den ældst kendte af vore stamfædre. Thorv. Lodberg beviste, at Jacob Pedersens far var Peder Rasmussen, gårdmand i Idumlund, den mand, som i slægtsbogen fra 1948 er opført som nr. 1.

Jacob Pedersens mor var Sidsel Nielsdatter, som blev gift med Peder Rasmussen i 1669. Hun havde været gift engang før med Jacob Sørensen, Idumlund. Denne dør i 1667, hvorefter hans enke altså i 1669 gifter sig med Peder Rasmussen, der således kommer i besiddelse af Idumlund.

Thorv. Lodberg gør rede for disse forhold i slægtsbogen fra 1948 og fremkommer senere i Brevduen for 1956 med yderligere oplysninger. Han angiver også, at Sidsel Nielsdatters far må have heddet Niels, men kender ikke yderligere til denne Niels.

Det lader nu til, at vi kan finde endnu et slægtled tilbage, idet det viser sig, at Sidsel Nielsdatter er en præstedatter fra Idum. Hun må være datter af sognepræsten, herr Niels Christensen Ringkøbing (præst i Idum fra 1624 til 1636) og dennes hustru Anna Eskisdatter.

Disse oplysninger skyldes redegørelser fremlagt af nu afdøde sognehistoriker P. Christensen, Idum, i avisartikler og bogen Idum Sogn. Gdr. Anders Thornborg, „Fladmosegaard“, Idum, har gjort os opmærksomme på forholdet.

P. Christensen skriver i en af de omtalte artikler følgende (udklippet er desværre udateret):

Der har i Bjerre-slægten levet det sagn, at den nedstammede fra et aldrende ægtepar, som kun havde én søn, og som sædvanlig i slige sagn er dette bygget over en sandhedskerne, thi 1669 blev Sidsel Nielsdatter, enke efter Jacob Sørensen, Idumlund, gift med Peder Rasmussen, og de havde kun sønnen Jacob Pedersen, som er Bjerre-slægtens første i St. Bjerre.

Førstnævnte Sidsel Nielsdatter havde dog fra sit første ægteskab med

Jacob Sørensen 4 børn: Anna, født 1657, Niels, født 1660, Søvren, født 1662 og Maren, født 1668. Af disse blev Niels 1689 gift med Maren Søvrensdatter fra Hestbjerg og fæstede samme år Asp præstegård. Dette ægtepar har endnu talrige efterkommere i egnen nord for Storåen, vistnok i sine første led en del indgiftet i Bjerre-slægten.

Dette er, hvad der er sikre beviser for, men der er endnu noget, som der er overvejende sandsynlighed for, skønt det på grund af manglende kirkebøger ikke fuldt kan bevises.

Ser man i Idums ældste kirkebog, lægger man uvilkårligt mærke til, at skønt Jacob Søvrensen og Sidsel Nielsdatter i Idumlund så at sige boede dør om dør med Jacobs forældre, Søvren Christensen og hustru Maren, bliver deres første børn kaldt Niels og Anna. Men nu er der saa, at der i tiden 1641–1655 af og til i Idum kirkebog som faddere nævnes Anna og Sidsel Nielsdøtre fra Idum præstegård, døtre af afdøde præst Niels Christensen Ringkøbing og hustru Ane Eskisdatter (hun var senere gift med efterfølgeren og døde 1657), og der er stor sandsynlighed for, at det er samme Sidsel Nielsdatter, som 1656 bliver gift med Jacob Søvrensen, Idumlund, og så er det jo ganske naturligt, at hendes første børn bliver opkaldt efter de gamle præstefolk.

Sandsynligheden taler da for, at Bjerreslægtens første her på egnen kendte forfædre er herr Niels Christensen Ringkøbing og hustru, som kom til Idum 1620.

Der ligger tæt øst for våbenhuset ved Idum kirke 2 gravsten af en ejendommelig blålig stenart. Den ene er, skønt itu, dog læselig og fortæller, at herunder hviler hæderlig og vellærd mand sogneprest i Idum, død 1636 i sin alders 76. år. Den anden var i mange år brugt som gulvsten i våbenhuset og er derfor nu fuldstændig glatlidt, men i min barndom for noget over 50 år siden mindes jeg, at jeg langs yderkanten kunne læse: „Herunder hviler gudfrygtig kvinde Ane Eskisdatter, som boede og døde i Idum Præstegaard“. Nu er den igen lagt ud på sin oprindelige plads, men ofte, når jeg betragter de nedsunkne gravplader, tænker jeg:

Mon den store slægt, som de efter alle solemærker er stamfædre til, ville, hvis de vidste dette, lade disse mindesmærker blive liggende i deres sunkne ubemærkethed.

P. Christensen, Engbæk, Idum.

Jeg skal tilføje, at bestyrelsen for slægtsforeningen har rettet henvendelse til billedhugger Westergaard i Lemvig, og denne har set på stenene og mener, at de kan reddes. Vi har herefter truffet aftale med billedhugger Westergaard om at få stenene restaureret på bedste måde.

Bøvlingbjerg, 6. december 1964.

Frits Bjerre.

„Nørrelund“ i Engbjerg

Maleren Niels Bjerre

af valgmenighedspræst JAKOB BUSK

Maleren Niels Bjerre står der på en mægtig grå sten, som fornylig er rejst på Engbjerg Kirkegård. Lidt syd for dette forblæste sted, der ligger på grænsen af det flade Harboøreland og den højereliggende, mere frugtbare del af Vandfuld Herred, ligger Bjerres fødehjem, gården Nørrelund. Om det ejendommelige og kraftige landskab, man ser herfra, kunne Niels Bjerre i sandhed sige: Her har jeg rod, herfra min verden går. Om dette stykke Danmark har han fortalt så enfoldigt og indtrængende, at det vil sikre ham en plads i nyere dansk kunst.

Bjerres ærlige kunst er kommet til at betyde så meget for mig, og alligevel er det mere mennesket end maleren, der her skal tales om. At foretage en vurdering af Niels Bjerres indsats som dansk maler er en opgave, jeg ikke kan påtage mig, den må anderledes kyndige tage sig af. Det er derimod min hensigt at antyde, hvad jeg skylder denne egns store maler. Føler man sig i gæld til et menneske, er det af betydning, at man også får givet sin taknemlighed udtryk. Og egentlig må jeg stadig undre mig over, at denne gamle mand, som jeg i længere tid ikke turde nærme mig for hans noget mutte væsens skyld, skulle komme til at vise mig unge menneske så megen venlighed og interesse.

Niels Bjerre var rørende i sin slægtsfølelse, og fra først af kom det mig sikkert til gode, at jeg var præst for en del af hans slægt. Men han var samtidig et uendelig blufærdigt menneske, hvor det gjaldt at bære følelser til skue; på dette punkt fornægtede han ikke sin nedstamning fra jyske bønder.

Hvor gennemført Niels Bjerres ærlighed var, fik jeg et indtryk af, da han første gang solgte mig et billede. Det var på en udstilling i Lemvig i 1937 –

en uforglemmelig dag. Egentlig kom det helt bag på mig, at jeg skulle blive den lykkelige ejer af et Bjerre-billede, og da den første overraskelse havde sat sig, skete der noget, jeg aldrig vil kunne glemme. Billedet havde fået en lille rift på rejsen. Hvor blev Bjerre ulykkelig. Ikke fordi der var sket særlig skade – den blev hurtigt udbedret – men den gamle kunstner var tydelig nok bange for, at køberen skulle tro, billedet var solgt til en lav pris, fordi det havde en fejl. Det følte ligefrem opbyggeligt at blive stillet overfor en ærlighed, der gav sådanne udslag. Kort tid efter overlod Bjerre mig et af sine store billeder. Det kostede for mine forhold svimlende beløb, men prisen var iøvrigt ikke anderledes, end at man fra anden side havde tigget Bjerre for at få billedet til en betydelig højere pris. Det talte den gamle aldrig om; derimod sagde han, da billedet blev betalt. „Det er mange penge for Dem, men nu får De også noget, der er karakteristisk for mig“! „Gør det Dem ikke ondt at slippe et sådant billede, Bjerre“? „Nej, jeg tænker kun på de billeder, jeg skal have malet“.

Hos kunstnere er det barnlige vist ofte bevaret på en særlig måde. Niels Bjerre havde i sit lange liv været udsat for adskilligt af det, som nok kan tage på et menneskes reservefond af barnlighed, men han var et mærkeligt ufordærvet barn som gammel mand. Han var ikke blot på en god og barnlig måde taknemlig for anerkendelse, der vist hans kunst; men det var dejligt at se ham gå og vise billeder frem – hvor kunne han glæde sig ved det. Mit allersidste minde om ham er knyttet til den side af hans væsen. Det var en decemberdag 1941. Vejret var alt andet end tilløkkende, men skulle man se den sommers billeder nede fra Grønbjerg, skulle det være nu, for om et par dage ville Bjerre rejse til København med hele herligheden. Der gik han så og hentede billeder frem derude ved Bovbjerg Badehotel, for at vi sammen kunne glæde os over dem. Det var sidste gang; et brev, jeg senere sendte ham, kom der aldrig svar på.

Det er i sin orden, at Niels Bjerres urne nu er sat ned på hjemsognets kirkegård. Det var her, han hørte til. Han var nok derovre i den store by en del af året – når vi andre begyndte at få travlt til jul, rejste Bjerre til København – og samværet med andre kunstnere havde utvivlsomt sin betydning for ham. Men, det var nu her, han hørte til; det var her, han kunne arbejde. De to store billeder, der betegner hans gennembrud, har nær tilknytning til Harbøre-Engbjerg, og fra Engbjerg Kirke overser man – som allerede nævnt – det stykke Danmark, han siden i sin landskabskunst har fortalt landsmænd om.

Bjerre pyntede sig aldrig med lånte fjer, han var helt sig selv, søgte aldrig det glimrende ved ydre virkemidler. Svagest var han – efter min ringe mening – hvor han forsøgte sig med kirkelige motiver. Her er det for modsætningens skyld, man kommer til at tænke på en maler, som Niels Bjerre iøvrigt beundrede: Niels Larsen Stevns. Her havde de to bondefødte malere åbenbart vidt forskellige forudsætninger. Stevns sluttede sig til en valgmenighed og var som sin ven Joakim Skovgaard dybt præget af det grundtvigske livssyn. Inden for den store og vidt udbredte slægt, Niels Bjerre tilhørte, har også mange sluttet sig til den grundtvigske bevægelse, men *hans* udvikling blev en anden.

En eneste gang har jeg forsøgt at få min i sådanne sager meget lidt med-delsomme ven til at udtale sig. Det var hans store Harboøre-billede, „Et Bønnemøde“, der var anledningen. „Hvordan så De egentlig på disse Harboørefolk, Bjerre“? Han lagde ikke skjul på sin sympati for Harboørepietismen: „Jeg synes, der er mere alvor i dem end i de andre“! Siden da har jeg tit tænkt, om det ikke var kunstneren Niels Bjerre, der havde ordet dengang. En pietetisk eller asketisk åndretning vil ofte frembringe særprægede typer, som ud fra en kunstners synspunkt bliver af særlig interesse. Det er i og for sig forklarligt nok, at disse strenge Harboørefolk, der samledes til bønnemøde, som kunstnerisk motiv kunne optage en maler nok så meget som f. eks. grundtvigske bønder i en foredragssal.

Vi har et litterært sidestykke hertil i englænderen Robert Hugh Bensons eller vor egen Johannes Jørgensens skildring af katolske helgentyper. Der er efter min overbevisning ikke mere virkelig alvor i katolicismen end i det lutherske syn, men en asketisk åndsform foranlediger visse særprægede typer, som frembyder interessante motiver for kunsten. For at sige det groft: Kunstnerisk er det taknemmeligere at skildre en katolsk helgen eller munk, der lever i verdensforsagelse, end f. eks. en luthersk præstetype, der ligesom holdes ved jorden af sine mange pligter som familiefader! Det ligger mig så meget på sinde at forsvare den grundtvigske bevægelse mod anklagen for at mangle tilstrækkelig alvor, men jeg tror altså, at Niels Bjerre ved den pågældende lejlighed nærmest talte som kunstner.

Om Niels Bjerrers personlige stilling til kirke og kristendom véd jeg egentlig kun lidt, og man skal tale varsomt om det, man ikke har fuld klarhed over. Som flere andre bondefødte kunstnere af sit slægtled har Bjerre mødt den i sin tid så dominerende radikale åndretning i København; hans omgangskreds derinde har sikkert været præget fra den side. Et sådant møde mellem københavnsk radikalisme og jysk bondesind har til tider vist sig ret skæbnesvangert.. Det er i mine øjne noget afgjort naturstridigt ved mødet mellem Brandesianisme og danske bønder. Mon ikke det møde i mange tilfælde har medført svære omkostninger. Men jeg véd ikke rigtig, hvor dybt denne københavnske påvirkning havde berørt Niels Bjerre. I visse henseender tabte han aldeles ikke fodfæstet, det er klart nok; han bevarede sit jyske væsen uforfalsket.

Det samme gælder en anden bondefødt jyde, der blev en stor kunstner, og som i mine øjne har mange træk fælles med Bjerre, Marie Bregendahl fra Fly. Efter i sin første ungdom at have haft et møde med højskolen blev hun stærkt optaget af „Den nye litteratur“, som det dengang hed. Hun var fastere rodfæstet i det, hun var vokset op i, end de fleste, men alligevel fik den af Brandes prægede digtning ret afgørende betydning for hende, så vidt vi kan se. Det ser ud til, at hun blev fremmed for kristendommen i dens kirkelige form.

Hvordan det her har sig med Niels Bjerre, er jeg ikke helt klar over, men jeg véd, hvad jeg helst vil tro om min gamle ven med det barnlige og dybt blufærdige sind.

Det er underligt at tænke på, at for sådan noget som for 70 år siden gik

en lille dreng i en gammel gård ude i Engbjerg og gjorde sine første famlende forsøg med blyanten, dette så simple og dog så vidunderlige redskab. Få anede vel dengang, hvad dette skulle føre til. Det faldt vist ikke alt for let at få lov til at følge lyst og trang. Hvad kan det føre til med det smøreri? En overgang så det ud til, at en sygdom i øjnene skulle knuse alle hans kunstnerdrømme. Men der blev en vej, fordi der var en stærk vilje. Og det er skønt at se et menneske komme på den rette hylde, at se et rigt og oprindeligt anlæg komme til udfoldelse. Hvad for en skønhedsverden er ikke skabt af det ene menneske: Drengen Niels Jakob fra Nørrelund i Engbjerg! Kunstneren ser noget, vi andre ikke ser, han fastholder oplevelser, der farer os andre forbi, og så er det hans trang og glæde – det er den anden side af kunstnersindet – at dele oplevelsen med os andre.

Denne trang til at dele skønhedsglæden med andre er vel det fineste drag i kunstnerens sind. Måske når han først sit mål gennem kamp med det genstridige stof og en ydmygende oplevelse af egne evners utilstrækkelighed; det koster altid at række andre det ægte, det lødige, men så har dette til gengæld også noget at give, som fidusværket aldrig kan få.

Drengen fra Nørrelund har været med til at præge mange danske hjem. I mange stuer ud over landet er han – gennem sit værk – gæst og har et ord at skulle have sagt også nu efter sin død. Et billede, der er fremgået af en kunstners ærlige kamp for at nå et mål, har altid noget at sige os andre: Se på mig, vi to skal tale lidt sammen! I en tid, hvor snæverhed i sindene er så truende en fare, kan vi behøve at søge til kunsten, for den sande og ægte kunst har det ved sig, at den åbner for nye væld i sindet.

„Jeg tænker kun på de billeder, jeg skal have malet“, sagde Niels Bjerre. I efteråret 1941 glædede han sig så meget til at få en sommer ved Thorsted Å – „den er så malerisk“, betroede han mig. Han nåede ikke at komme til Thorsted, men han kom til at slutte af med en række sommerbilleder fra Grønbjerg 1941. Det var vist en lykkelig ting, at han kunne arbejde næsten helt til det sidste, det ville have været vemodigt at møde en Niels Bjerre, der ikke turde tænke på billeder, der skulle males.

Jakob Busk.

Søndag den 5. jan. var det maleren Niels Bjerres 100 årsdag. Da hans urne under krigen blev nedsat paa Engbjerg Kirkegaard, var det valgmenighedspræst Jakob Busk, der holdt mindetalen. Kort efter gav Busk i Aarhus Stiftstidendes kronik ovenstaaende skildring af den afdøde maler som kunstner og menneske.

Viggo Bjerre »Stenstrup«, Naur

Natten til den 10. oktober i år udåndede min far, Viggo Bjerre, Naur, på Rigshospitalet efter lang tids meget svær sygdom. Da næppe nogen person kan have gjort mere indtryk på mig end min far, føler jeg mig foranlediget til her at berette om ham.

Far blev født den 17. marts 1910 på en mellemstor gård, Nissumgård, i Nr. Nissum. Han var den yngste af en flok på 6 og blev derfor en del forkælet. Da han var to år gammel, døde farfar, og farmor måtte derfor føre gården videre alene. Dengang var man mere nøjsom end nutildags, og der blev ikke ruttet med noget i fars hjem.

Som ung mand prøvede far meget og meget. Han var landvæsenselev i nærheden af Storstrømsbroen, karl på forskellige gårde på sin hjemegn og på sin fødegård, hotelkarl på et hotel i Lemvig og chauffør på Louisiana, der dengang ejedes af en rig direktør. Jeg har set hans anbefalinger fra de forskellige steder, og de var alle meget fine. En vinter havde han et ophold på Haslev Landbrugsskole.

Far og mor traf hinanden i Fabjerg, et nabosogn til Nr. Nissum. Mor var den yngste af en flok på 9 og meget ung og uerfaren. Da de blev gift i juni 1939 var far 29 og mor 20 år. De søgte efter en gård eller en ejendom. Farmor var ikke i stand til at hjælpe dem til noget, da hun havde mistet en del penge ved at have kautioneret for nogen. Min farbror, der var to år ældre end far, fik fødegården, og far købte et statshusmandsbrug i Naur ved Holstebro. Det har været en bitter pille at sluge for far, at han skulle sidde som statshusmand, mens hans bror sad som ret stor gårdmand. Det har også til en vis grad præget ham.

Det har været et ufatteligt slid at opdyrke jorden. 5 tønder land var lynghede, som far alene opdyrkede. Resten var meget stenet og dårligt vedligeholdt jord. Far lavede vej op til de 5 tønder land hede, der lå lidt afsides, ved at køre sten sammen på en trillebør. Det var ikke for ingenting, at ejendommen blev kaldt „Stenstrup“. Forfulgt af uheld var far også. Det skete ikke sjældent, at der døde en ko, og det er et stort tab på et lille landbrug.

Det var således små kår, jeg blev født i den 30. maj 1941. 3 år senere fik jeg en lillesøster og 7 år senere på min fødselsdag en lillebror. Vi led ingen nød, men havde så absolut heller ingen luksus. Far gav mig en meget streng opdragelse, hvilket jeg i dag er taknemmelig for.

Far var en meget stor sproglig begavelse. Han skrev en del revyer og sange til forskellige formål. En overgang sendte han hvert år et digt med sin selvangivelse. Jeg læste dem igennem forleden. De fortjener faktisk at blive udgivet. Nogle er på rigsdansk og nogle er på jysk dialekt. Et enkelt er da også af sognerådet blevet sendt til avisen, hvorefter det er blevet offentliggjort i flere af landets aviser.

Ærlighed satte far over alt andet. Jeg kan med sikkerhed sige, at han aldrig har snydt nogen for så meget som 5 øre. Han var bitter på tilværelsen, fordi han følte, at han ikke havde fået noget ud af den og ikke var kommet på den

rette hylde. Derfor var hans humør meget svingende. En af naboerne sagde ved begravelsen, at man på lang afstand kunne se, hvilket humør far var i, når han kom gående med sin stok og sin hund.

Far var i besiddelse af en meget stor almen viden, og han kunne tale med alle og enhver. Landevejsstodderen gjorde gerne et ophold hos os og blev beværtet og fik natlogi. Soldater, der spurgte om vej, blev budt ind til kaffe. Det er også typisk, at de præster, der har været i Naur, gerne kom og talte med far, skønt han på ingen måde var missionsmand og næsten aldrig var i kirke. Han sagde du til præsterne med den begrundelse, at når man kunne sige du til Vorherre, kunne man også sige du til hans tjenere, og det synspunkt vakte begejstring hos præsterne.

Fars store interesse var arkæologi, iøvrigt en interesse mine søskende og jeg har arvet. Han har fundet masser af oldsager derhjemme, flintøkser, knive, skrabere, dolke og meget andet. Der blev som regel også sendt bud efter far, når der blev gjort et fund på egnen. Han kunne berette om den tids mennesker, så man så dem lyslevende for sig.

Han elskede naturen og kunne gå kilometerlange ture i de skovrige egne derhjemme. Han var også en ivrig jæger, men ofte lod han være med at affyre geværet og iagttog i stedet for dyrenes færden. Der er mange ligheds-punkter mellem far og St. St. Blicher.

Dårlige nyrer satte en stopper for fars videre tilværelse. Han var ikke syg, før han blev opereret, men ville meget hurtigt være blevet det, hvis der ikke blev foretaget et indgreb. Da han var til undersøgelse herovre, var jeg derude hver dag, og vi havde mange gode samtaler, som jeg er meget glad for. I en hel måned efter operationen lå far dødssyg og deraf de sidste tre uger i respirator ude af stand til at tale. Lægerne ydede en blændende dygtig og aldeles strålende indsats, og der blev gjort alt, hvad der var muligt for at redde ham, men tilfældet var for håbløst.

Far var frem for alt et menneske.

Æret være hans minde!

Niels Bjerre.

Vedlagt selvangivelsen 1948

No hár I fát, hwa I ska ha,
ta I så blot, hwa I ska ta,
men skán ær foer kuns i mi lomm,
for tegnebog og pång ær tomm.
Te foroer vi en knæjt ska ha,
å det en deil vel åsse ta,
når det mæ wos ær såen fat,
så sæt mæ eet for høet i skat.
Moral: Det var ej meningen, desværre,
men såen gik det Viggo Bjerre.

Vedlagt selvangivelsen 1951

Nu dages det brødre, det lysner i øst,
så småt går det fremad, det er da en trøst,
derfor jeg min skat vil betale med glæde;
men pokkers de penge er aldrig til stede,
for der er jo det med at investere:
man tjener en del – og bruger lidt mere,
man mekaniserer og kør på kreditten,
mens sælgerne griner – og stryger profitten.
Sæt mig derefter i skat og jeg takker.
En hilsen fra stodderen ved Kronderup Bakker.

Husmandssang

Tekst og Musik af V. B.

ALLEGRO MODERATO

The image shows a musical score for the song 'Husmandssang'. It consists of two systems of music. The first system has a treble clef and a key signature of one flat (B-flat). The second system has a bass clef and a key signature of one flat. The music is written in a simple, folk-like style with a mix of eighth and quarter notes.

Her kommer vi husmænd, så frie vi går,
for det mål vi har sat, vil vi nå.
Vi har blikket vendt frem, vi har vilje af stål.
Danske husmænd går aldrig i stå.

Vi kommer fra hede, vi kommer fra ler,
ja vi kommer fra øst og fra vest
rundt omkring fra vort land fra de tusinde hjem,
og vi synger: I Danmark er bedst.

De husmænd engang var i lænker og bånd
gik på herremænds agre i spand.
Nu i egen bedrift frit til arbejd' vi går.
Tusind brug skyder op i vort land.

Hvor før vore forfædre gik med en le,
høres bindernes herlige sang,
og hvor de måtte tærskes med plejl deres avl,
sætter vi tærskværket i gang.

Så herligt et arbejd' vi har med vor jord,
ser hvor sæden om vår skyder frem,
vi med gødning og mergling og dræning forstår
at forbedre de tusinde hjem.

Når inde i stalden ved hest og ved ko
og blandt grise og høns rundt vi går,
ta'r vi konen til hjælp, spørger hende til råds,
der er meget, hun bedre forstår.

Vi husmænd går også til møder og fest,
sliddet hjemme er ikke os nok.
Vi må lære at samles, så vi kan forstå:
De er stærke, der løfter i flok.

Vi elsker vort hjem, som vi elsker vor jord,
vi får hjælp af vor kone og børn.
Vi er ét med det hele, det giver os lyst
til at tage den daglige tårn.

Når dagen er endt, ind i stuen vi går,
glemmer trætheden snart ved en bog.
Gennem læsning vi udvider vor horisont,
for en husmand bli'r aldrig for klog.

Vi ender vor dag med at sende en tak
til vor Gud, som det hele os gav,
selv om livet er kort, vil vi takke for alt,
hvad vi fik mellem Vugge og grav.

MISSE URUP ANDERSEN, Ry

En Bjerrepige fra Sandholm ved Nissum Bredning.

„Hun er et Naturbarn, din Kusine Misse!“ Paa en saa træffende Maade blev hun karakteriseret af en ung, begavet Københavner, der var kommet af Godtfolk, og som ved et Tilfælde holdt Ferie et Par Somre i Limfjords-egnene, efter den første Verdenskrig, hvor han mødte og blev grebet af det spillevende og skønne Ungdomsliv, som bl. a. mange af de unge fra Bjerreslægtes frisindede og levende Landbohjem tog stærk Del i dengang.

„Jeg elsker Naturbørn!“ udbrød han lidt efter, med et dybt og vist temmeligt resignerende Suk, i Erkendelse af, at det var der sikkert mange af Egnens og Samtidens gode Ungersvende, der ogsaa gjorde.

Misse var født paa Venø, som ældste Barn af Søren Urup fra Thorstrup, ved Varde, og hans Hustru, Kristiane Bjerre fra Sandholm i Nissum. De var i nogle Aar i Kompagniskab med Kristianes Bror, Markus Bjerre, om Driften af Sønderskov. Saa selv om Misse hed Urup, blev hun født op som en Bjerrepige. Inden længe flyttede hendes Forældre til Sandholm, den dejlige, lille Gaard mellem Nissumby og Fjorden, der blev hendes lykkelige Hjem, som den havde været hendes Mor's og Mormor's. Og her, i dette sælsomt stærke Lys, som fra Vesterhavet vælder ind over Nissum Bredning og det åbne Limfjordslandskab, der her har så stærke Linjer, voksede hun op i et af de faa storslaaede Landskaber i Danmark. Og i et lykkeligt Hjem. Selv om Stuerne var smaa og lavloftede, saa var her en vid Horisont.

Nissum Friskole gav ingen Komplekser, men Udsyn og Trang til Livsudfoldelse – til at leve med og til at være vaagen.

Det sande, det skønne og det gode var vist egentlig lettere tilgængeligt for os, der var unge dengang, end det er i Dag, hvor unge skal vælge og vrage mellem saa langt mere.

Vi var nøjsomme, men hvor var vi lykkelige. Det var Misse ogsaa, da hun var ung og Pige hjemme i Sandholm ind imellem flere Pladser og Skoleophold.

Det stærke Lys fra den gul-grønne og Limfjords-blaa Barndomsegn kom til at præge hendes Sind. Glæden, forlenet med hendes perlende Latter, og Sangen, havde hun altid med i sit Følge. „Og det var Sommer, og der var Blommer“.

Saadan var hun i sin Ungdom – og saadan forblev hun trofast og uforandret, sit Liv igennem, i sit og Albert Andersens lykkelige og gæstfrie Hjem, den dejlige Doktorgaard i Ry. En god og kærlig Mor var hun altid for deres tre Sønner. En elsket og afholdt Doktorkone, der hjalp sin Mand i hans store Arbejde, det var hun ogsaa, maaske fordi hun netop her, paa en særlig Maade, følte og realiserede, hvor meget andre Mennesker kom hende ved.

Lysen, og alt det givende i hendes rige sind forlod hende aldrig. Hvor er det godt, at hun har levet!

*P. Tovborg Jensen.
fra Klostermølle*

DAGMAR BJERRE

MINDEORD

I sommer døde ingeniør Daniels Bjerres hustru. Hun var født i Solbjerg på Mors 1908. På os, som stod hende nær, gjorde dødsfaldet et stærkt indtryk, fordi hun var så levende. De, der engang har mødt hendes lyse sind, glemmer det ikke igen.

Det kan ske, at vi på vor vej møder mennesker, som tager noget fra os, men Dagmar Bjerre var altid af dem, der gav med et gavmildt sind. Biskop Holm, Odense, som talte ved begravelsen, sagde, at hun havde den evne at kunne sætte sig på enhver solstråle, som faldt på hendes vej.

Efter eget ønske blev hun begravet på Taars kirkegård. Hun havde mange venner i Odense, men det er vel sådan, at vi, der er født i Limfjordsegnene, bliver aldrig hjemme noget andet sted. Ved midsommertid foretog hun den sidste rejse op gennem Jylland, over Limfjorden, for at blive stedt til hvile dér, hvor hendes mands slægt bor.

En har skrevet: „Det lifligste solskin fra vuggen til graven er smil gennem tårer“. Ja, netop fordi hendes smil også blev smil gennem tårer, vil det lyse for os i lange tider.

Frederikke og Chr. Bjerre.

De tre små piger med sølvkors

„Nu er det længe siden, men end det gemmes i mit sind“. Ja, nu står det for mig i mindets glans. –

Noget af det allerførste, jeg husker, var mine kusiner fra Thy: Karen, Katrine og Signe. De kom tit på besøg hjemme i skolen og Kirkegården. Jeg kan huske, at de altid sang for os, nogle småsange, som jeg nu har glemt. Jeg husker dem bedst en gang, de havde sorte fløjlskjoler på – ja og så sølvkorsene i en kæde om halsen, det blev ligesom et symbol, der nu lyser i mit barndomsland.

Vi ældste børn fra Kirkegården kom også tit til Thy på besøg, det var en eventyrrejse med det store skib over Oddesund. Vi legede så godt sammen. Engang mens de voksne sov til middag, lærte de os at danse syvspring på logulvet i laden. Sommerregnen faldt næsten lydløst på det mossede stråtag, mens en livsalig duft steg op fra det nylig indkørte hø.

Nu er tre af dem gået bort, to af kusinerne, Katrine og Signe, som der er skrevet om andetsteds i Brevduen, og min søster Birgitte.

Chr. Bjerre, Lem.

SIGNE MADSEN

Niels Boel Madsen, Chicago, har mistet sin hustru Signe (slb. nr. 607). N. B. M. gennemrejste 25 stater sammen med Ollerup gymnasterne i dagene fra 23. september til 12. december 1963, da han blev kaldt hjem på grund af hustruens pludselige død. Han skriver i Den danske Pioneer bl. a. følgende i et brev til gymnasterne:

Kære venner!

Nu hviler Signe i City of Lake Forest's kirkegård – med udsigt over Michigansøen, som om havde det været hendes sidste ønske. Hun var født og opvokset ved Limfjordens bredder, og det prægede hendes karakter. Det var altid hendes forslag, når vi kørte lange ture: „Lad os køre ned til vandet – “. På en tur i Danmark, erindrer jeg, kørte jeg hende til Vesterhavet fem gange. Hvor ufatteligt, at hun, som elskede livet i så fulde drag, selv gennem de år, da hjertet svigtede mere og mere, at hun dog ikke skulle have lov at have endnu nogle få år at leve i.

Vor søn, Edgar, fandt hende siddende i min lænestol ved siden af TV-sættet – med TV-programmet i skødet og en halvtømt kop kaffe på sidebordet. Hun var øjensynlig bare faldet i søvn. Det var omtrent 20 timer siden, nogen havde set hende, men indtil det tidspunkt havde hun været sit fulde om end begrænsede selv. – Signe var min trofaste, aldrig svigtende ledsager i 37 år.

Tak for den mægtige buket til Signe. De hvide og røde roser stod næst ved hendes bære og talte deres tavse sprog til min nu tavse, elskede hustru. Med venlig hilsen og lykke på hjemrejsen.

N. B. Madsen.

ANNA KATHRINE NORBERG

Anna Kathrine Norberg fra East Meredith, New York, døde den 28. april i en alder af 67 år i sin søns, Arthur Sloths hjem i Anoka, Minn. Hun boede i mange år i Chicago før hendes ægteskab med afdøde Anker T. Norberg fra East Meredith, i 1948. Hun havde gode venner og en fornøjelig bekendtskabskreds såvel i Chicago som i New York.

Hun var en afholdt mor til børnene – Eric Sloth, Naperville. – Harry Sloth, Des Plaines. – Arthur Sloth, Anoka. – Sven Sloth, Fairfield. – Lillian Siegh, Wilmette, samt syv stedbørn og endvidere bedstemor til 38 børnebørn. Hun overleves af tre søstre, Karen T. Pedersen og Elizabeth Arboe, Chicago, Ellen Norgaard, Canada, og en bror, Christian Arne, Chicago. Hun var søster til afdøde Signe B. Madsen, Lake Forest, Jens M. Jensen og Bertel Bjerre Jensen, Danmark, og Maja V. Coeverden, Holland.

Begravelsen fandt sted den 2. maj i East Meredith. Hun var altid en inspiration for sin familie og venner. Hendes strålende smil og venlige ord mødte

alle. Hendes kloge og gode tanker genspejler sig i følgende citater fra et brev, som hun for nylig skrev til sine børn.

„Sorg og stor lykke bringer enighed og kærlighed imellem os, det føler vi ikke hver dag, men vi føler, at vi behøver hinanden“.

„At være kristen vil sige at være grebet af Guds kærlighed og ikke kun til os selv, men til alle dem vi holder af og beder for. – Nogle taler som om det skulle være en byrde at være kristen, men det er ikke rigtigt. Det kan være en byrde at være menneske. At være et godt menneske er ikke let, men den kristne tro er en hjælp. Der er sikkert mange, som føler, at hvis man lever som kristen, kan man ikke have det morsomt, men det er forkert. Jeg elsker disse ord: „Og troen skal gøre dig fri“. – Hvis vi vil prøve at leve på en god måde, og bede Gud om hjælp og vejledning, så kan vi føle os lykkelige og tilfredse og se fremtiden trygt imøde. Det forkerte, der gøres i livet, er netop det gode, som vi forsømmer at gøre. Jeg tror, at venlige ord, hjælp og kærlighed imod vore nærmeste og andre, fører os et godt stykke frem imod vor egen lykke“.

„Sådan som tiden flyver – nyd den – den kommer ikke tilbage“.

„Det vigtigste ved børnenes opdragelse er, at man giver dem kærlighed – gang på gang, at holde dem godt med føde og klæder, og lærer dem god opførsel, og lærer dem at tænke sig om. Selvfølgelig er der brug for tålmodighed“.

„Ugen før påske tænkte jeg meget på hjemmet. Anker var altid så alvorlig, næsten indesluttet, og ville ikke tale om, hvad han tænkte på i disse dage, det skulle være en alvorlig tid for alle, som angrer og beder om tilgivelse“.

„Jeg gætter på, at der kaldes på det jordiske i disse dage, det er blevet en fortravlet tid“.

„Cliffords konfirmation var til stor glæde for mig. Kirken var smuk med palmer og blomster – og de 23 unge mennesker i deres hvide klæder“.

Disse citater giver et billede af hendes sind og tanker og viser, hvordan hun fik styrke til at holde ud i modgang. Nu hviler hun i fred i den smukke landsdel, som hun elskede så højt.

(Fra „Den danske pioner“, 14. maj 1964).

Dagbog

Lemvig Folkeblad 2. jan. 1964.

EN MINDEAFTEN PÅ LEMVIG MUSEUM

På 100 årsdagen for maleren Niels Bjerres fødsel – nemlig søndag d. 5. januar – mindes Lemvigegnens store maler ved en sammenkomst på Lemvig museum, hvor til Centralbiblioteket, Kunstforeningen Limfjorden og museet indbyder.

Billedhuggeren Torvald Westergaard, Lemvig, vil fortælle om Niels Bjerre og hans kunst, og maleren Michael Sørensen, Toftum, vil fremvise lysbilleder af Niels Bjerres malerier og fortælle personlige erindringer om kunstneren. Mødet er ikke blot for de tre arrangerende foreningers medlemmer, men alle interesserede er velkomne.

Lemvig Folkeblad 9. marts 1964.

ORDENSDEKORATIONER:

Dr. phil. Aksel Tovborg Jensen, r. af D.

Lemvig Folkeblad 16. okt. 1964.

DØDSFALD

Landmand Viggo Bjerre, Stenstrup, Naur, tidl. Nr. Nissum, er død efter lang tids svær sygdom, 54 år.

Viggo Bjerre var født på Nissumgaard i Nr. Nissum og kom ved sit giftermål i 1939 til Naur. Han var et sjældent menneske, en ener på mange måder, men med et sind, der var åbent for medmennesker. Han var en slider, præget af godt humør og sans for lødige ting. Bl. a. var han en naturelsker, der holdt af at gå lange ture. Arkæologi havde hans store interesse, og han var i besiddelse af en samling smukke flinteredskaber.

Viggo Bjerre havde en digterisk evne, der fandt udtryk i såvel vers som revyer. I sin tid var han medlem af en kreds af Naur-boere, som dyrkede skak, og understregede her sin trang til at give sig helt og fuldt i det, han havde med at gøre.

Foruden hustruen efterlader Viggo Bjerre sig tre voksne børn.

ADRESSELISTE

Fortegnelse over betalende medlemmer af Bjerreslægten samt medlemmer i udlandet

Skulle enkelte adresser være unøjagtige, bedes meddelelse herom tilsendt os, såvel som oplysninger om adresseændringer.

Kokholmlinien:

- 326: Redaktør J. Martin, Elsdyrvej, Højbjerg.
- 327: Fru Marie Martin, Vedelsgade 9, Sorø.
- 331: Vic Berre, Ponoka, Alta, Canada.
- 333: Vagn Berre, Crofton B. C., Canada.
- 334: Fru Helga Bjerre Nielsen, Kappellev pr. Tåstrup.
- 335: Axel M. Bjerre, politimester, Graasten.
- 336: V. M. Bjerre, overassistent, Sølvgade 40, opg. E, København K.
- 337: Fru Karen Bjerre Bronée, P. Knudsensgade 120, København SV.
- 330: 1 a: P. Jac. Bjerre, grosserer, Birger Jarlsgat. 67, s., Stockholm, Sverige.

Nissumbylinien „Brunsgaard“:

- 105: Fru Anna Bjerre, Sirgrævej 50 st., Kastrup, København.
- 111: Fru Sidsel Nygaard, Taarngade 8, Struer.
- 112: Fru Ane Marie Bjerre Lambæk, Degnbol, Lem st.
- 113: Fru Kirstine Bjerre, Mellem Balleby, Tørring, Lemvig.
- 114: Fru Thora Bjerre, Bedsted.
- 115: Carl Bjerre, c/o J. M. Pedersen, Thuresensgade 27 E st., København K.
- 341: Haakon Bjerre, bestyrer, Kartoffelmelsfabr. forsøgsgård, Karup, Jylland.
- 342: Fru Marie Bjerre, Øster Kamstrup, Nr. Nissum.
- 343: Fru Agnete Bjerre Jensen, Nørre Nissum.
- 355: Fru Kirsten Bjerre Jensen, Ringgade 104, 1. sal, Struer.
- 356: Fru Signe Bjerre Knudsen, Jyllandsgade 35, Struer.
- 359: Fru Asta Bjerre, Mell. Balleby, Tørring, Lemvig.
- 361: Fru Ragnhild Dam, Søvang teglværk, Bedsted.
- 362: Ib Schnedler Sørensen, US Air Force, Base Exchange, Sønderstrøm, Grønland.
- 363: Fru Dorrit Bjerre Olesen, 7883 Knight St., Vancouver 15, B. C. Canada.
- 895: Fru Helene Bjerre Kroghsede, Gudenådalens Ungdomsskole, Ulstrup.

Nissumbylinien „Kvium“:

- 915: Hugo Bjerre Jakobsen, præst, Rådmands Boulevard 15, Randers.

Nissumbylinien „Stabildal“:

- 376: Anton Lørup, snedkermester, Baldersgt. 5, Oslo, Norge.
- 377: Kristian Lørup, maler, Thorvald Meyersgade 28, Oslo, Norge.
- 381: Fru Signe Duusgaard, Vigerslev Allé 70, 4. s., Valby.
- 383: Fru Erna Ruby, Skovbrynet 4, Lemvig.
- 395: Fru Asta Skjødt, Spidsborg Savværk, Allingaabro.
- 396: Aksel Jørgensen, gdr., Lisbjerg, Aarhus.
- 398: Alfred Jørgensen, gdr., Borum, Mundelstrup.
- 399: Aage Jørgensen, gdr., Ormslev.
- 400: Rudolf Jørgensen, gdr., „Frøkjærsgaard“, Skovby Øst.
- 128/–: Fru Agnes Morse, Storm Chliff Apst, Arth Cape, Oregon, USA.
- 936: Kristian Knude Særkjær, Nødskov, Houe, Klinkby.

Nissumbylinien „Nørrelund“:

- 408: Fru Maren Ovesen, Møllegaardsvej 3, Lemvig.
- 409: Christian Paakjær, gdr., Hygum, Klinkby.
- 410: Fru Petra Skov Mikkelsen, Vestergade 41, Holstebro.
- 969: Gdr. Niels Paakjær, Madumflod pr. Ulfborg.
- 970: Sygeplejerske Martha Paakjær, Jordbrovej 25, 2. sal, Aarhus.
- 971: Ellen Paakjær, „Oasen“, Frederiksborgvej, Roskilde.
- 972: Harald Paakjær, U. D. E. Co., A. P. D. 23, New York, N Y.

Nissumbylinien „Nissumby“:

- 133: Fru Edel Bjerre, Henriettevej 48, 2. s., Odense.
- 134: Fru Kathrine Bjerre, De gamles Hjem, Sjølund.
- 137: Frode Madsen, „De gamles Hjem“, Bøvlingbjerg.
- 138: Dir. Markus Bjerre, Frederiksdal Allé 16 A, Skive.
- 139: Frederik Bjerre, snedker, Frederiksberggade 11, Silkeborg.
- 141: Fru Maren Boje, Faare.
- 411: Andreas Kristensen, repræsentant, Sejs, Silkeborg.
- 414: Kaptajn H. T. Ravn, Ålbroslyngen 9, Herlev.
- 415: Fabrikant Vagn Bjerre, 2 Rue Wilwerdange, Troisvierges, Gr. D. de Luxembourg.
- 416: Frits Bjerre, lærer, Bøvlingbjerg.
- 417: Edvard Bjerre, Storegade, Varde.
- 418: Fru Anna Høj, Hestehaven, Skanderborg.
- 419: Aage Bjerre, bogholder, Sjølund.
- 420: Harald Bjerre Petersen, konstruktør, Frøbelsallé 2, 3. sal, København F.
- 422: Fru Helga Bjerre Kristiansen, Skovbovej 13, Kgs. Lyngby.
- 423: Thorvald Bjerre Pedersen, Svinget 2, Lemvig.
- 425: Aage Bjerre Madsen, autoforhandler, Bøvlingbjerg.
- 427: Fru Emmy Bjerre Nielsen, Bøvlingbjerg.
- 428: Arne Bjerre Madsen, gdr., Bøvlingbjerg.
- 432: Kjeld Bjerre, ingeniør, Grundtvigsvej 42, Odense.
- 433: Jens Bjerre, rejsejournalist, Fennevangen 10, Gentofte.
- 434: Lis Bjerre Smith, 7 Sanguine Str., Montroux, Johannesburg, South Africa.
- 435: Ing. Poul Bjerre, Snedronningensvej 9 A, Herlev.
- 436: Jytte Bjerre, bibliotekar, Golfparken 43, Aalborg.
- 439: Poul Bjerre, maskinsnedker, Solsortevej 21, 2. s., Silkeborg.
- 440: Peder Maagaard, Vester Flansmose, Dybe, Bonnet.
- 441: Nanna Andersen, Nørrebrogade 88, Esbjerg.
- 444: Fru Gerda Andersen, „Ungdomsbo“, Strandby Kirkevej 133¹, Esbjerg.
- 445: Holger Jensen, Ørridslev pr. Sønder sø.
- 447: Fru Inger Flindt, Poppelhegnet 9, 1. sal, Kgs. Lyngby.
- 980: Knud Bjerre, Ll. Værløsevej 20, 2. sal, Ll. Værløse.
- 981: Fru Hanna Bjerre Sørensen, Lindevej, Nordby, Fanø.
- 983: Fabrikant Oli Bjerre, 2 Rue Wilwerdange, Troisvierges, Gr. D. de Luxembourg.
- 984: Poul Bjerre, lærer, landbrugsskolen, Ladelund, Brørup.
- 1004: Villy Bjerre Nicolajsen, murersvend, Sparretoft 9 st., Holstebro.

Nissumbylinien „Brændgaard“:

- 145: Kirstine Lundby, „De gamles Hjem“, Hjerm.
- 148: Fru Anna Bjerre, Høgsholt pr. Vejle.
- 450: Fru Anne Kath. Bjerre Sejbjerg, Herningvej 53, Holstebro.
- 452: Niels Østergaard, gdr., Lillelund, Ulfborg.
- 453: Mads Bjerre, Maabjerg, Holstebro.
- 454: Henry Bjerre, gdr., Boutrup, Vemb.
- 455: Niels Bjerre Jacobsen, Villemose, Tvis, Holstebro.
- 457: Fru Anna Barslund, Plantanvej 4, Holstebro.
- 459: Pastor emer. J. M. Lundby, Ryslinge.

- 461: Gerlak Lundby, Lindevænget 16, Fruens Bøge.
 462: Agathe Lundby, Tjelevej 19, 7. sal, Vejlbj, Risskov.
 463: Arne Lundby, gdr., „Højvang“, Langaa.
 464: H. Lundby, økonoma, Tværgade 7, Hobro.
 465: Fru Kathinca Hillersborg, Melagergaard, Værum, Randers.
 466: Signe Lundby, bestyrerinde, Barthsgade 20, Aarhus.
 467: Gudrun Lundby, sygeplejerske, Centralsygehuset, Holstebro.
 468: Anker Lundby, gdr., Lem Nygaard, Lem, Brodal.
 470: Gunnar Lundby, gdr., Sdr. Hattens, Mejrup, Holstebro.
 473: Randi Bjerre, syerske, Cicinionsgade 26, Frederiksstad, Norge.
 474: Sigrid Bjerre, Cicinionsgade 26, Frederiksstad, Norge.
 477: Søren Bjerre, gdr., Uhre pr. Vejle.
 483: Knud Bjerre, gdr., „Ransgaard“, Gaardslev, Pjedsted.
 484: Aksel Bjerre, gdr., „Roenborg“, Vejrum, Struer.
 485: Johannes Bjerre, gdr., „Brændgaard“, Vejrum, Struer.
 487: Holger Bjerre, Askov, Vejen.
 1021: Forp. Anders Bjerre Sejbjerg, Kås Avlsgård, Lihme.

Nissumbylinien „Kviesgaard“:

- 162: Hans Bjerre, gdr., Kongensgaard, Nørre Nisum.
 163: Fru Elsie May Bjerre, 440 scenic Road, Fairfax, California, USA.
 493: Fru Sophie Hye-Knudsen, Taarbæk Strandvej 38, Klampenborg.
 494: Fru Olga Thøgersen, Valbirksvvej 5, Hellerup.
 495: Asger Bjerre, gdr., Ullerup, St. Magleby.
 496: Sigurd Bjerre, skovfoged, Nøbbøllelunder pr. Hornslunde.
 498: Peder Vestergaard Bjerre, Strandvejen 149a, Espergærde.
 500: Gdr. Hans Bjerre, Brandborg, Bøvlingbjerg.
 502: Knud Bjerre, Vatnavvej 28, København S.
 506: Kristen Hauskov, boelsm., Ny Lind, Fabjerg.
 510: Fru Karen Sørensen, Rytterhøj, Kilen, Struer.
 512: Herluf Jakobsen, bogtrykker, Kirkevej 16, Skærbæk.
 513: Fru Eli Maagaard, Markildegaard, Valby, Helsingø.
 514: Niels Bjerre, kontorchef, Hyldegårds Tværvej 2, 1. sal, Charlottenlund.
 515: Kristian Bjerre, hotelejer, Bovbjerg pr. Bonnet.
 516: Hans P. Bjerre, styrmand, Bremensgade 25, 2. s., København S.
 521: Jens Bjerre Christensen, bestyrer, A/M Idstrup, Sdr. Ørslev.
 522: Fru Karen Aabye Madsen, Ejby Savværk, Ejby.
 523: Fru Mariane Larsen, Kammasvej 2, 1. s., København V.
 525: Gravers Bjerre, Guldbergsgade 10, København N.
 526: Niels Bjerre, Elektrical Engeneer, 1429 Grey St., Regina, Saskatchewan, Canada.
 528: Peder Bjerre, overingeniør, 9 Reymond Ave., Toronto, Ontario, Canada.
 529: Vagn Bjerre, 2740 Gosworth, Victoria BC, Canada.
 532: Bertel Bjerre, konstruktør, Fredskovhellet 20, Hillerød.
 535: Fru Anna Poulsen, Vasegaarden, Lemvig.
 541: Niels Bjerre, landsretssagfører, Holstebro.
 542: Kristian Smedegaard Bjerre, Kongensgaard, Nr. Nisum.
 543: Fru Sofie Østergaard, Rosenvej 7, Hjørring.
 544: Fru Gudrun Bjerre Christensen, „Højgaard“, Nørre Nisum.
 546: Johannes Bjerre, gdr., Kildehøjgaard, Kettinge, Lolland.
 547: Fru Esther Bjerre Gay, Bæksgaard, Tørring, Lemvig.
 548: Tage Bjerre, tricotagehandler, Adelgade 10, Skive.
 549: Fru Ellinor Madsen, Nørmark, Fjaltring, Ramme.
 550: Gunnar Bjerre, Pingvin Vask, Brårupvej 49, Skive.
 551: Ejvind Bjerre, lærer, Kalundborgvej 191, Holbæk.
 552: Steen Bjerre, gdr., „Sønderskov“, Ryde, Vinderup.
 1134: Marianne Bjerre Kristoffersen, Undelstadlia 12 A, Asker, Norge.
 1142: R. Kamstrup Jakobsen, premierløjtnant, Rosenvej 3, Rønne.

- 1143: Bogtrykker Erling Bjerre Jacobsen, Havevej 18, Skærbæk.
- 1145: Fru Mariane S. Hansen, Box 296, Eckville, Alta, Canada.
- 1149: Jørgen Bjerre, kaptajn, Rudevang 27 C, Holte.
- 1150: Ingrid Bjerre Engel, 1039 Royal Avenue, Calgary Alta, Canada.
- 1151: Jens Bjerre, arkitekt, Grønholt pr. Fredensborg.
- 1155: Bent Tage Nielsen, Hillerødgade 159, 1. s., København F.
- 1157: Fru Tove Deitz, 6648 Oakland, St. Louis 39, Miss., USA.

Nissumbylinien „Sandholm“:

- 172: Mariane Bjerre Jensen, Niels Juelsgade 7, 2. s., Esbjerg.
- 557: Jens Hauskov, gdr., Nr. Vium, Vemb.
- 558: Jens Bjerre Jensen, Øster Fiskbæk, Gudum, Vestjylland.
- 559: Sigurd Touborg Jensen, professor, Amalievej 23, 4. s., København V.
- 560: Grosserer Gunnar Touborg Jensen, Søtoften 13, Gentofte.
- 561: Peder Touborg Jensen, landbrugskonsulent, Ny Skivehus, Skive.
- 562: Fru Touborg Jensen, Lykkesholms Allé 5, København V.
- 565: Fru Mette Touborg Jensen, Bredstrup sygehus, Bredstrup.
- 566: Fru Ellen Agergaard, Nørre Nissum sem., Nr. Nissum.
- 567: Professor Aksel Touborg Jensen, Ved Kanalen 5, 4. sal, København K.
- 569: Hans Bjerre, overlæge, Faaborg.
- 570: Jens Bjerre, organist, Frimestervej 75, København NV.
- 572: L. Schjøttz Christensen, læge, Aaboulevard 82, København N.
- 575: Jens Bjerre, gdr., Enggaarden, Sønderstrup, Kirke Eskildstrup.
- 576: Peder Bjerre, „Sønderskov“, Venø, Struer.
- 577: Fru Mette Bjerre Petersen, Kisserup, Udby, Holbæk.
- 578: Holger Bjerre, slagteriarbejder, Kirkegade 40, Struer.
- 579: Laust Bjerre, „Sønderskov“, Venø, Struer.
- 581: Fru Kathinka Mehlsen, Ølbyvej 15, Struer.
- 582: Fru Grethe Kibsgaard, Durup.
- 585: Læge Albert Andersen, Ry.
- 587: Mette Urup, Strandboulevard 3, s. s., c/o Barfod, København Ø.
- 588: Knud Bjerre Jensen, forp., Aal præstegaard, Oksbøl.
- 589: Jens Bjerre Jensen, Søborg Hovedgade 94, København.
- 1213: Fru Else Hauskov Bech, Østervang, Holstebro.
- 1218: Maleren Bodil Hauskov, Marasliou 61, Athen, Grækenland.
- 1221: Fru Margrethe Bechmann, adr. Mailsiphon, Mailsi, West Pakistan.

Nissumbylinien Lomborg Skole:

- 180: Fru Anna Bjerre, Jydegaarden, Fredericia.
- 595: Kristen Thybo Christensen, install., Nygade 7, Odder.
- 596: Bertel Bjerre Christensen, install., Thisted.
- 597: Jens M. Christensen, maskinsmed, Nr. Lem, Lemvig.
- 600: Ejner Thybo Christensen, install., Bredgade 16, Lemvig.
- 601: Evald Thyboe Christensen, Flansmosehus, Dybe, Bonnet.
- 602: Dagny Bjerre Christensen, Dybe, Bonnet.
- 603: Richard Christensen, install., Humlum.
- 604: Fru Gretha Christensen, Strandvejen 1, Lemvig.
- 605: Fru Karen A. Pedersen, 2849 Logan Blvd., Chicago 47, USA.
- 606: Fru Kathrine Norberg, East Meredith, New York, USA.
- 607: Fru Signe Boel Madsen, 1559 N. Mc. Kindley Rd., Lake Forest, Chicago, USA.
- 609: Jens M. Jensen, direktør, Skovvangsvej 207 A, Aarhus.
- 610: Fru Elisabeth Larsen, 1664 N. Mozart Str., Chicago 47, USA.
- 611: Fru Clara Bjerre Jensen, Assentoft Silofabrik, Assentoft.
- 613: Fru Ellen Nørgaard, Mysundevej 11, 4. sal, København V.
- 614: Christian Arne, ingeniør, 2203 N. Nordia Ave., Chicago 35, USA.
- 616: Peter J. Bjerre, civilingeniør, Virum Stationsvej 160, Virum.
- 617: Bertel Bjerre, gartner, Brøndbyvester, Glostrup.

- 618: Christian Bjerre, gdr., Lem, Brodal.
 619: Niels Dejgaard, Velling pr. Ringkøbing.
 621: Siliam Bjerre, sognepræst, Brøns.
 622: Enrico Bjerre, præst, Skovlund pr. Mølby.
 624: Niels Bjerre, gdr., Lomborg Kirkegaard, Lomborg, Ramme.
 626: Fru Signe Bjerre Tybjerg, Asylgade 7, Skive.
 627: Helge Christensen, gartner, Hyldevang, Sengeløse, Taastrup.
 628: Gunnar Bjerre, gdr., Julsgaard, Ferring, Bonnet.
 629: Fru Solvejg Bjerre Pedersen, Langagergaard, Vasby, Hedehusene.
 630: Marie Bjerre, „Sixtus“, Middelfart.
 631: Bertel Bjerre, gdr., Taars.
 632: Daniel Bjerre, civilingeniør, Hasselvænget 5, Odense.
 633: Folmar Immanuel Bjerre, 120 Pierce Ave. Hamburg, New York, USA.
 634: Arthur Bjerre, 4544 Laurel Canyon Blvd., North Hollywood, Los Angeles, California, USA.
 635: Mrs. Clara Bjerre Morgan, 8012 Lindly Ave. Reseda, California, USA.
 636: Allan Bjerre, 11600 Garfield Ave., Hollydale, California, USA.
 639: Mrs. Esther Bjerre Bowles, Sauge SO, Oxhoro, Minneapolis, Minnesota, USA.
 644: Fru Karen Bjerre Paludan, Baløvej 227, Marienlyst, Væggerløse st.
 1287: Charlotte Støjberg, Kastanicallé 11, Kolding.
 1290: Aksel Bjerre Christensen, ingeniør, Spangbergsvej 14, Thisted.
 1292: Fru Ellen M. Urth, Vesterled 15, Lemvig.
 1294: Børge Christensen, vand- og gasmester, Nøjsomhedsbakken, Brabrand.
 1304: Fru Elie Steffensen, 2849 Logan Boulevard, Chicago 47, Illinois, USA.
 1306: Eric Niels Sloth, 133 Springwood Drive, Naperville, Illinois, USA.
 1309: Mrs. Lillian Siegh, 613 Le Claire Ave. Wilmette, Illinois, USA.
 1315: Ole Jensen, 9. Boulv. Jourdan, Paris 14, Frankrig.
 1325: Svend Erik D. Bjerre, lærer, Teglværksvej 20, Hillerød.
 1331: Fru Gudrun Bjerre Pedersen, Albæk pr. Lime.
 1332: Fru Eli Bjerre Damgaard, friskolen, Klim.
 1333: Uffe Bjerre, lærer, Bredebro skole, Bredebro.
 1334: Fru Bodil Bjerre Hanghøj, Adjunktvej 6, Aalborg.
 1336: Ebbe Dejgaard, Velling st.
 1337: Fru Katrine Bjerre Kirkegaard, Søndermarksgård, Køgevej 151, Roskilde.
 1338: Fru Martine Dejgaard Jensen, Nokjær, Ringkøbing.
 1339: Mads Bjørn Bjerre, 1917 Point View st., Los Angeles 34, California, USA.
 1340: Fru Karen Bjerre Barfoed, Lindegårdsvej 28 B, Charlottenlund.
 1345: Fru Estrid Bjerre Lund, Vesterbrogade 120 C, st. th., København V.
 1346: Mads Bjerre, Lomborg Kirkegård, Ramme.
 1347: Agnes Bjerre, Lomborg Kirkegård, Ramme.
 1348: Marie Bjerre, Elevboligen 720, Amtsygehuset, Glostrup.
 1349: Anne Bjerre, Lomborg Kirkegård, Ramme.
 1350: Randi Bjerre, Lomborg Kirkegård, Ramme.
 1352: Jens Bjerre Tybjerg, lærer, Blenstrup, Himmerland.
 1353: Fru Karen Tybjerg Steffensen Hansen, Kirkely, Alrø, pr. Alrø.
 1354: Werner Olsen, Frøgården, Høje Tåstrup, pr. Tåstrup.
 1355: Vagn Bjerre Christensen, Hyldevang, Sengeløse, Tåstrup.
 1356: Jørgen Bjerre Christensen, journalist, Pærevang, Sengeløse, Tåstrup.
 1359: Asbjørn Bjerre, Julsgaard, Ferring, Bonnet.
 1360: Peter Bjerre, Julsgaard, Ferring, Bonnet.
 1365: Hans Bjerre Pedersen, Holbæk Slots Ladegaard, Holbæk.
 1367: Bent Bjerre, Taars.
 1370: Gudrun Bjerre, Taars.
 1372: Birthe Bjerre, Tårs.

Nissumbylinien Søllergaard:

- 184: Kristen Bjerre, Ny Strandvej 44, Humlebæk.

- 186: Jacob Bjerre, gdr., Idumlund, Holstebro.
 187: Fru Agnes Bjerre, Struervej 25, Holstebro.
 190: Niels Bjerre, gdr., Majgaard, Naur.
 191: Frede Bjerre, Skov Allé 21, Fruens Bøge.
 193: Christian Bjerre, Skanse Allé 19, Vorup, Randers.
 645: Arne Bjerre, distriktschef, Lægaardvej 45, Holstebro.
 646: Jens St. Bjerre, landinspektør, Vestergade 32a, Struer.
 647: Erik Bjerre, advokat, Ny Strandvej 44, Humlebæk.
 648: Fru Elna Borg, Idumlund, Holstebro.
 649: Viggo Bjerre, gdr., „Engsnap“, Vejrum, Holstebro.
 650: Fru Dagny Nielsen, Gl. Refning, Vinding, Sørvad.
 651: Chr. Bjerre, gdr., V. Dalby, Gimsing, Hjerm.
 652: Folmer Bjerre, gdr., „Kvistborg“, Mejrup, Holstebro.
 653: Tage Bjerre, fotograf, Holsted.
 654: Fru Agnete Gade, Sir, Holstebro.
 655: Gustav Bjerre, seminarielektor, Vester Fælledvej 15, Skive.
 656: Jens Bjerre, gdr., Gadegaard, Nr. Felding.
 657: Knud Bjerre, lærer, Kirkebakken 4, Skive.
 658: Vagn Bjerre, skoleinspektør, Nørregade, Rødby.
 659: Edv. Harrestrup, købmand, Borbjerg, Holstebro.
 664: Johannes Bjerre, fabrikant, Klostervej 21, Odense.
 665: Fru Telse Bjerre Seeberg, Kjøbmanskjær, Tønsberg, Norge.
 1382: Erling Bjerre, elmontør, Vikkevej 12, Holstebro.

Nissumbylinien Nyholm:

- 206: Fru Dorthea Bjerre, Nyholm, Nr. Nissum.

Store Bjerre-linien Bisgaard:

- 681: Aage Bjerre, inspektør, Engvejen 12, Holstebro.
 682: Fru Kristine Fonager, Fladbrovej 17, Hornbæk, Randers.
 689: Fru Rigmor Bjerre Nielsen, Trælløse, Herlufmagle.
 697: Svend Bjerre, gdr., Mejrup, Holstebro.
 699: Gunnar Bjerre, „Bisgaard“, Borbjerg, Holstebro.
 700: Fru Jenny Gosvig, Hjerm.
 1425: Fru Karen Andreasen, Harbogade 45, Ulfborg.
 1439: Finn Bjerre Andersen, Bellahøjvej 34 B, 5. sal, Brh., København.

Store Bjerre-linien Nr. Risum:

- 705: Fru Ingrid Krog, „Eskely“, Pjedsted.
 706: Peter Risum, gdr., Nr. Bøgild, Borbjerg, Holstebro.
 707: Viktor Risum, gdr., V. Søjbjerg, Vejrum, Struer.
 708: J. P. Pedersen, gdr., Bastrupgaard, Maabjerg, Holstebro.
 709: Kristian Risum, Nr. Risum, Borbjerg, Holstebro.
 710: Thorvald Risum, gdr., Stabildal, Naur st.
 711: Gudmund Risum, gdr., Nygaard, Hjerm.
 712: Frede Risum, gdr., Risum Østergaard, Skave, Holstebro.
 713: Fru Anna Uhre, Østergade 18, Holstebro.
 717: Søren Bjerre, gdr., Sønder Hedegaard, Vemb.
 721: Fru Karen Mundbjerg, Herrup, Vinderup.
 722: Fru Ellen Villumsen, Ansgarvej 6, Fredericia.
 725: Søren Bjerre Noes, vejmand, Vridsted, Skive.
 726: Anna Noes, forskolelærerinde, Haderup, Skive.
 1513a: Fru Grethe Bjerre Nielsen, Muldbjerg, Spjald.
 1516: Gunnar Noes Mundbjerg, præst, S. U. M. Box 19, Numan via Jos, N. Nigeria, W. Africa.

Store Bjerre-linien Overlund:

- 228: Bertel Overlund, Struervej 55, Holstebro.
- 729: Fru Johanne Knudsen, Gundersborg, Sir, Holstebro.
- 730: Fru Anna Rigmor Thorsen, Lemvigvej 6 B, Holstebro.

Store Bjerre-linien Vester Store Bjerre:

- 236: Fru Ane K. Bjerre, Harken, Vraa.
- 238: Fru Margrethe Bjerre, Istedgade 36, Holstebro.
- 239: Maren Madsen Bjerre, Østerbrogade 32, Holstebro.
- 736: Fru Margrethe Sloth, Ausumdal, Vejrum.
- 737: Chr. Hillersborg, gdr., Vandborg Vestergaard, Bonnet.
- 740: Fru Eli Post, Nyholm, Vandborg, Bonnet.
- 741: Mads B. Hillersborg, „Hillersborg“, Gimsing, Struer.
- 743: Ejner Hillersborg, præst, Ringkøbing.
- 744: Astrid Hillersborg, lærerinde, Østerbrogade 32, Holstebro.
- 745: Fru Anne B. Jensen, Guldager skole, Vrå.
- 753: Fru Signe Bjerre Winther, „Gade“, Sir, Holstebro.
- 755: Fru Alma Bjerre Mikkelsen, Pøtgaard, Bur.
- 758: Jens Bjerre, gdr., „St. Bjerre“, Sir, Holstebro.
- 1528: Knud Sloth, Gammel Skjød, Vejrum, Struer.
- 1536: Fru Else Sloth Nielsen, Skæve, pr. Brønden.

Store Bjerre-linien Vester Søllergaard – Lille Bjerre:

- 241: Peder Bjerre, gdr., Alstruplund, Holstebro.

Kjærgaard-linien Peder Graversen:

- 75/-: Carl Graversen, Sisseton, South Dakota, USA.

Kjærgaard-linien Godrim:

- 245: Mads Godrim, gdr., „Bjerregaard“, Maabjerg, Holstebro.
- 248: Peder Bjerre Graversen Godrim, „Solhjem“, Dæesvej 19, Holstebro.
- 249: Kristen Graversen, Godrim, gdr., „Gaasager“, Sir, Holstebro.
- 759: Jens Anker Graversen, gdr., Nørgaard, Vemb.
- 760: Fru Nanna Kvist, Lind, Herning.
- 764: Ejnar Graversen, parcell., Ferslev Mark, Skibby.
- 765: J. K. M. Sørensen, Emiliedalsvej 2, Skåde pr. Højbjerg.
- 771: Svend Aage Godrim, Dalby Hals, Gørlev Sj.
- 772: Fru Ester Bisgaard, Enshøjgaard, Mejly pr. Arden.
- 774: Vagn Godrim, dyrlæge, Struervej 5, Holstebro.
- 775: Tage Godrim, „Bjerregaard“, Maabjerg, Holstebro.
- 778: Mariane Godrim, Ny Agerbæk, Mejrup, Holstebro.
- 780: Fru Gudrun Bisgaard, Vester Toustrup, Mejrup, Holstebro.
- 784: Haakon Særkjær Godrim, Frejasvej 41, Holstebro.

Kjærgaard-linien Kjærgaard:

- 250: Fru Johanne Kjærgaard, Grøndalsparken 10¹ th., København F.
- 254: Diderik Kjærgaard, Søndergade 8, Outrup.
- 256: Niels S. Kjærgaard, V. Skindbjerg, Nr. Felding.
- 257: Aage Nielsen, sporvognsfunktionær, Roarsvej 20, København F.
- 258: Fru Marie Hansen, Beringsvej 8, Holstebro.
- 792: Arne Bech, lærer, Vesterbrogade 16 E, Holstebro.
- 793: Ragnhild Kjærgaard, Voldgade 1, Holstebro.
- 795: Fru Sigrid Kjær, Tobøl Brugsforening, Føvling.

Kjærgaard-linien Ting, Vejrum:

- 263: Mads Bjerre Madsen, gdr., Vellev, Ulstrup.
- 264: Jens Pasgaard, Sdr. Kirkegaard, Mejrup, Holstebro.

- 266: Alfred Madsen, gdr., Nørgaard, Naur, Holstebro.
268: Væverske Agnete Madsen, Struervej 13, Holstebro.

Ejdal-linien:

- 276: Peder Ejdal, gdr., „Ejdal“, Nr. Nissum.
820: Fru Anna Bjerre Kiilsholm, Nr. Nissum.
821: Fru Maren Trolle, Læsøgade 138 st., Odense.
822: Fru Birgitte Understrup, Ørre, Herning.
1604: Johannes Bjerre Trolle, Morsvej 14, Vejle.

Tvis Kloster-linien, 1. del:

- 293: Fru Charlotte Beate Petersen, Mühlenstrasse, Bordesholm, über Neumünster, Holsten, Tyskland.
301: V. Fendrich, Knudrisgade 32, 1. s. tv., Aarhus.
843: Bodil Bjerre Kristiansen, Café Vennelund, Høgh Guldbergsgade 85, Aarhus.

Tvis Kloster-linien, 2. del:

- 308: Fru Eleonora Kristensen, 93101, 416 Douze Ave, Santa Barbara, California, USA.
309: Niels Bjerre Engsnap, provst, Lejrskov, Lunderskov.
311: Fru Helga Bjergved, Ø. Kirkevej 1, Herning.
314: Fru Signe Bjerre Lloyd, The Rectory Inch, Wexford, Eire.
315: Kirstine Bjerre, Vestergade 37, Lemvig.
316: Anna Bjerre Larsen, Møllerisgaard, Skævinge.
318: Marie Bjerre, lærerinde, Milnersvej 2, 3. s., Hillerød.
319: Kristen Lægaard Bjerre, Nissumgaard, Nr. Nissum.
320: Fru Ingrid Bjerre, „Stenstrup“, Naur, Holstebro.
870: Fru Maria Bjerre Jepsen, Hattenæs, Silkeborg.
873: Niels H. Bjerre, „Stenstrup“, Naur, Holstebro.
875: Anker Pers Nielsen, bankfuldmægtig, Solvangs Allé 4, Skive.

Forsidebillede:

Efter maleri af Niels Bjerre: Harbørefiskere uden for Engbjerg kirke.
(Statens museum for kunst).

FORENINGSMEDDELELSER

Medlemsbidraget

til foreningen er uforandret 10 kr. årligt. Beløbet bedes venligst indsendt på vedlagte girokort. Foreningens gironummer er 6 99 22.

Slægtninge i udlandet

Vi er stadig interesserede i at modtage adresser på slægtninge, bosat i udlandet. De pågældende vil da fremtidig få tilsendt „Bjerreslægtens Brevdue“ uden vederlag.

Bidrag til næste års „Brevdue“

bedes sendt i god tid, helst inden 1. oktober. Stof, der indgår senere, kan nok nå at komme med, men det letter os arbejdet meget, at vi på et tidligt tidspunkt kan overse, hvad vi har at arbejde med.

Bjerrestævne

afholdes på Bovbjerg Badehotel lørdag den 26. juni 1965.
Hold dagen fri.

Bjerreslægtens bestyrelse:

Christian Bjerre, gdr., Lem pr. Brodal (formand). Tlf. Lem 88

Frits Bjerre, friskolelærer, Bøvlingbjerg (sekretær)

Tlf. Bøvling 90, giro 6 69 22

Peter Bjerre, civiling., Virum stationsvej 160, Virum. Tlf. 84 65 34

Fru K. Mehlsen, Ølbyvej 15, Struer. Tlf. 5 10 02

Kjeld Bjerre, ingeniør, Grundtvigsvej 42, Odense. Tlf. 11 38 45

Ejner Hillersborg, sognepræst, Ringkøbing. Tlf. Ringkøbing 217

Jens Bjerre Tybjerg, lærer, Blenstrup, Himmerland

BJERRESLÆGTENS BREVDUE

Julen 1965

Klostermølle - 57

Hvad er det, som nænsomt binder
hjerterne til slægtens jord! —
Lad os mindes, hvad de gav os
gennem fædres stærke ord.

Over arbejdsdagen lang
lød den lyse lærkesang,
som kan hjertet nære.

Gammel skik, bevaret bo
strejfet af de dødes ro
lærte os at være.

Glædelig jul!

(344)

Indholdsfortegnelse:

Bodil fra Ulfborg, der blev bedsteveninde med Anne-Marie
Et par kopper . Hjemmet i Ejdal . Rural Development College
Set med indgiftedes øjne . Markus Bjerre død . Tovborg Jensen død
Pastor J. M. Lundby død . Hans Bjerre og hjemmet i Kongensgaard
Mindeord om Petrine Bjerre . Bjerrestævnet 1965
Foreningsmeddelelser . Dagbog . Adresser

Bodil fra Ulfborg, der blev bedsteveninde med Anne-Marie

*Med en kasserolle og en palet i rygsækken kan man altid klare sig.
Bodil Hauskov (nr. 1218) om sine mange oplevelser i Frankrig,
Grækenland og Israel*

Da jeg i sin tid lærte hende at kende, var hun bare „Busse“, en lille sød og smilende pige, der spredte om sig med venlighed i den lille klasse i Lillelund Skole i Ulfborg. Senere var jeg med til hendes konfirmation, og jeg husker, at hun bl. a. i gave fik en palet. Det var typisk for Bodil Hauskov.

Forleden traf jeg hende igen, hos hendes forældre Ingeborg og Jens Hauskov. Hun har oplevet meget i de forløbne år, og dette er ikke alene beretningen om en lille piges udvikling til et voksent menneske. Det er også historien, måske en af de sidste, om dengang, da den, der ville noget, selv måtte betale derfor med arbejde, med „sved, blod og tårer“, før „velfærdsstaten“ endnu var opfundet, før man bare kunne „kræve ved kassen“, værsgod, alt for ungdommen. Det var egentlig en tid, der var værd at leve i.

Og blot det at høre om andre folkeslags hverdage, er det ikke et eventyr for sig? Ikke mindst for dem iblandt os, der i ungdommen drømte om alverdens fagre riger, og dog blev hængende i vor egen lille andegård.

Med kasserolle og palet

– Jeg kom ud af skolen som 14-årig, fortæller Bodil Hauskov. Jeg fik plads i huset et par steder for at lære at omgås kasseroller, men i fritiden legede jeg lidt med paletten. Så viste der sig en chance til at blive forskolelærerinde i Grinderslev i Salling til trods for, at jeg ingen eksamen havde. Jeg fik da også vide, at jeg måtte rejse, så snart der viste sig en kvalificeret ansøger. Jeg blev imidlertid halvandet år, man glemte vist at søge efter en ny. Jeg kunne vel godt være blevet, men jeg havde ikke glemt paletten, så jeg tog til København, hvor jeg havde det held at komme ind på kunstakademiet. Penge til opholdet dér måtte jeg tjene ved siden af. Men hvor jeg nød disse to år under dygtige læreres vejledning, bl. a. professor Axel Jørgensen.

Herfra tog jeg til Silkeborg for at få den rigtige uddannelse som forskolelærerinde, og senere virkede jeg som sådan et par år i Odense.

Til Paris —

Jeg mente da, at jeg var så voksen, så jeg kunne pakke min rygsæk og tage til Paris. Pengene dertil havde jeg tjent i Odense.

Ved hjælp af mine papirer fra kunstakademiet lykkedes det mig at få ophold i det danske studentarhus. Men jeg prøvede også at have plads i huset dernede. Jeg var således hos en lægeenke, og det var på forskellig måde lærerigt. Mit værelse var et kombineret pulte- og pigekammer; thi man må huske på, at der i Frankrig er et stort svælg mellem „herskabet“ og de tjenende ånder. Og dog er der noget reelt ved de franske herskaber. Jeg nærede en vis sympati og respekt for min frue, og hun overholdt altid strengt sine forpligtelser over for mig. Vi levede bare i hver sin verden.

Indtil en dag jeg sad i køkkenet og bestemte, at jeg hellere måtte fortælle, at jeg sandsynligvis kunne få et værelse i Det danske Hus. Fruen blev meget forbavset og spurgte, hvad jeg skulle der. – Male, sagde jeg.

– Vil det sige, at De har gået her som tjenestepige, mens De i virkeligheden studerer kunst, spurgte hun.

– Jeg svarede bekræftende og sagde, at jeg jo også skulle have mad og klæder. Fra den dag var der en mærkbar forandring at spore hos hende. Tilværelsen blev langt mere tålelig, man var jo steget i graderne.

Vinhøst i Provence

Jeg var i Paris i to vintre. I den mellemliggende sommer var jeg med min frue på landet, nærmere betegnet i Provence. Her havde jeg forøvrigt også en morsom episode.

Da fruene skulle rejse tilbage til Paris, lod det sig ordne således, at jeg kunne få en måned ekstra dernede i de skønne omgivelser nær Middelhavet. En rigmand og mæcen havde indrettet et slot til bolig for kunstnere og videnskabsmænd, og mine papirer fra akademiet åbnede også her en dør for mig. Jeg deltog i vinhøsten, men jeg følte mig nok i lidt for fint selskab, når jeg meget beskidt kom hjem fra arbejdet og efter at have forsøgt at skrubbe jorden af neglene, skulle sidde til bords med videnskabsmanden fra Oxford og professoren fra Sorbonne.

I Provence ligger i øvrigt en lille by Lesbane, hvor man mener, at Dante skrev sin „Guddommelige komedie“.

Herefter var jeg et smut i Svejts og et par år herhjemme som lærerinde. Og så trak Grækenland.

Rejsefører i Athen

– Hvad kan man leve af i Grækenland?

– Som rejsefører i Athen, f. eks. Men tro mig, der er forskel på at gå rundt alene og snuse til alle de gamle steder og så at skulle aflevere den samme lektie hver dag til forskellige hold turister. Jeg holder ikke Pallas Athene ud mere.

Men penge måtte der jo til. Det gav også lidt i kassen, da jeg sammen med en amerikansk veninde og senere alene kom til at bestyre en lille kunstbod på en af de utallige øer ved Kretas kyst, hvor rige amerikanere brænder efter at komme af med deres hårde dollars.

– Hvordan kom du til det?

- Almindelige piger dernede har ikke lært så meget, at de kan klare regnskabet eller sproget, og de „bedre“ piger vil ikke have et sådant job. Det er langt under deres værdighed.

Jeg har da også nået at få købt et hus dernede. Det ligger på en lille ø Irda, et vidunderligt sted, hvor jeg har plantet en bananpalme og et oliventræ. Men selve huset har såmænd givet mig skrupler nok til dato. Jeg købte det ærligt og redeligt, men det er ikke som her, at man har klare, optrukne grænser og matrikelnumre o. s. v. Skellene er mere flydende, og nu lå mine papirer desværre i Athen. Midt ned gennem grunden går en mur, og en af mine naboer mente, at han lige så godt kunne få det stykke jord, der vendte ind mod hans hus. Jeg holdt på, at det var mit, men jeg gav mig en smule, og han fik en strimmel jord. Men så begyndte naboerne til de andre sider også at kræve, og så måtte jeg til at skaffe papirer og føre processer.

Det gik også nogenlunde, men helt godt blev det først, da nogle af mine venner i Athen fortalte mine naboer, at jeg var „bedstevende“ med Anne-Marie. Så blev der ro, og efter den tid bøjede fredsdommeren sig næsten til jorden, når han så mig. Bedstevende er jeg dog ikke, men jeg fik dog indbydelse fra ambassaden til at møde op ved brylluppet og nåede da også at trykke de kongelige i hånden.

- Hvordan er folk ellers dernede?

- Åh, jeg kan lide dem. Over for amerikanere, altså de uheldige af slag-sen, og andre turister af denne skuffe er de lune og ironiske. Og så er vejret jo dejligt dernede. Om sommeren altid tørt. Det er ikke noget problem at holde haven fri for ukrudt. Det kan simpelthen ikke gro. Men jorden er fantastisk frugtbar, blot den får vand.

Efter ihærdige indbydelser fra jødiske malere forlod jeg i sommer omsider min kære ø og overlod mit hus i andres varetægt og drog til Israel.

- Har du noget indtryk af jøderne?

- Som kammerater er de pragtfulde. De kunne give deres sidste skærv bort, men de har flere sider, som ikke alle er lige tiltalende, set fra en fremmeds synspunkt. Jeg mener således at have sporet en form for grusomhed og beregning hos dem, men her må man jo også tage hele deres baggrund i betragtning. Den forfølgelse og ondskab, de har været genstand for gennem årtier eller århundreder. Jeg er vis på, at et folk, der viser en så yderligtgående vilje til at overleve, også altid vil gøre det.

Lidt om kunst

- Har du solgt mange billeder?

- Jeg har klaret mig. Et par udstillinger eller tre har hjulpet til, og nu har jeg nogle lærreder, der ligger i København og venter på udstilling. Og sidst har kunstforeningen her i Ulfborg foreslået mig en lille udstilling, så den kommer nok hen på vinteren.

- Er du blevet abstrakt?

- Jeg tror jeg har udviklet mig noget i de 20 år, men om jeg har „skejet

ud“, vil jeg lade andre afgøre. Men der var engang, man vendte et af mine billeder på hovedet.

– Bryd dig ikke om det. Her i bladet havde vi forleden et billede, der måtte bringes tre dage i træk, inden det kom til at vende rigtigt, men vi skal nok komme efter det her i Ulfborg!

– Bliver du hjemme foreløbig?

– Jeg har taget plads som lærerinde i København. Det skulle da gerne vare et års tid.

– Og så – tilbage til Grækenland?

– Spørg Oraklet i Delfi!

Ann' Kirstin'.

(Trykt i Lemvig Folkeblad 7/1 1965).

Et par kopper

Hjemme i Lomborg Kirkegaard var der i fars og mors tid en stue med røde plysmøbler og imellem vinduerne et aflangt, stort spejl. I et hjørne sad højt oppe en lille hjørnehylde med et rødt, broderet stykke foran. På den hylde stod der et par fine kopper af tyndt, hvidt porcelæn med guldkant foran, et lille guldøre og en lille guldfod.

De kom kun ned fra den hylde engang imellem. Mor stod op på en stol, tog sine kopper ned og vaskede dem. Så satte hun dem op igen, og det blev gjort med varsomhed, og mor fik tårer i øjnene. Når de var rene og blankpudsede, stillede mor sig lidt hen i stuen og skulle se, om de nu stod rigtigt. Og var hun oppe på stolen og tørre støv af hylden, lød det altid: Rør nu ikke Henriettes kopper!

Vi vidste så meget, at det var mors barndoms- og ungdomsveninde, og at hun var død i en tandlægestol i Holstebro. Mor havde fået de kopper i bryllupsgave af Henriette, og efter Henriettes død havde de fået en hædersplads og ingen måtte røre dem uden mor.

Mor var fra Engsnap i Vejrum og far kunne godt lide at fortælle om, hvordan han havde truffet mor ved et julegilde i Brændgaard i Vejrum, Henriette havde hvisket til mor: Du kan tro, det er skønt at komme til Lomborg Skole. Da mor havde mistet sin gode veninde, gik der nogle år, og så var der en yngre søster Madsine, som blev gift med mors fætter Kr. Knudsen, og så var det, ligesom at mor slog sin kærlighed på Madsine.

Første november 1930 kom jeg over til Madsine i Tipsmark i Vejrum. Hun havde en meget dårlig ryg og sad det meste af dagen i en gyngestol og kunne ikke ret meget uden hjælp. En dag, da Kr. Knudsen skulle til begravelse, sagde Madsine: Når du er færdig, kan du jo komme ind til mig i æ bette stow, som vi kaldte Madsines stue, der var altid en god varme. Da jeg så kom ind med kaffebakken, sagde Madsine: Hvad skal vi så snakke om i dag? Jeg har tænkt på, om du ikke ville fortælle om Henriette og Brændgaard, svarede jeg. Jov, det kan jeg da også. Madsine gyngede lidt tankefuldt frem og tilbage og fortalte så:

Det begyndte med, at far lovede os et høstgilde. Og vi glædede os alle meget, særlig Henriette. Hun var en meget smuk og rank ung pige og havde en god sangstemme. Hun var en stor danser ligesom far. Hun sang og tralerede dagen lang. Mor var en helt anden, hun gik tavs ved sit arbejde. Hun sled meget hårdt i det og forlangte meget af os, også for meget. Omkring den tid var det sådan blevet en modesag, at folk fik kunstige tænder, og tandbedøvelse var noget helt nyt. Det begyndte i Holstebro og bredte sig snart ud på landet. Mange gårdmandsbørn fik forlorne tænder, også nogle af mine store søskende havde fået andre tænder. En aften sagde Henriette: Jeg har tandpine, havde jeg endda haft dem ude.

Nå, forberedelserne begyndte til høstgildet. Mor havde travlt med at brygge og slagte, og vi snakkede meget om det høstgilde. Henriette tralerede og dansede, og mor kunne ikke have det. Nu om dage ville man vel sige, at det gik hende på nerverne. Mor så noget syndigt i det, hun var bange for Henriettes skønhed og den dansen. Mor var jo en helt modsat natur, der tog livet tungt. „Din mor var måske præget af Harboøreboernes tunge kristendom fra hendes ungdom i Hygum“. „Ja, nu du siger det, tror jeg godt, der kan være noget om det“. Men nu kunne Henriette jo også lade hendes trallen og dansen være i arbejdstiden, når mor ikke ville have det. Men det var, ligesom hun ikke kunne stå stille. Skulle hun feje gulv, dansede hun med kosten, men det var yndefuldt at se, så fint hun kunne bevæge sig. Far var meget stolt af Henriette, og jeg kunne godt misunde hende noget, jeg var lige så tung i det som mor.

Så en morgen i travlheden, mor gav sin besked rundt, sagde hun: Og du, Henriette, går til Holstebro og får dine tænder ud. Åh, det var bare min spøg med de tænder, sagde Henriette. Men mor holdt på sit, og da Henriette opdagede, at det var alvor, begyndte hun at græde og kunne ikke spise. Mor smurte et par stykker mad og bandt et firkantet stykke tørklæde om, som vi kaldte „æ knøt“. Og så måtte hun afsted. En af mine brødre kom ind lidt efter og sagde, at Henriette gik der omme bag ved. Mor gik ud, og da hun så mor, skyndte hun sig op over marken. Mor sagde: Løft op i din kjole, at du ikke skal tage al duggen med dig. Vi stod lidt nede ved gården og så efter hende. Lidt efter vendte hun sig om og skyggede med hånden op for øjnene og så ned over gården. Det var strålende solskin efter den første nattefrost. Man da hun fik øje på noget dernede, skyndte hun sig af sted.

Vi gik alle til vores arbejde ude og inde. Ved spisetid sad vi hver især rundt om det lange bord og pillede vore kartofler, da kom en rytter ridende i rask trav ind over brostenene. Det er en budbringer fra Holstebro, sagde min broder. Vi kunne altid kende ham på jakken.

Så stod rytteren i døren: Jeg har bud at bringe jer fra tandlægen og sige, at jeres datter ikke tålte bedøvelsen, og han havde hentet doktoren, men de kunne ikke kalde hende til live.

Er hun død? sagde far. Ja, der var ikke noget at gøre for doktoren. Far blev så bevæget og skyndte sig ud. Mor måtte ligesom samle sine tanker og beherske sig. Rytteren stod lidt: Er der en besked med tilbage? Ja, vi kommer selv og henter vor datter.

Og så kom mors ordrer. Der skulle spændes for fjedervognen. Mor gik op i storstuen og fandt sine fine bolsterdyner og store hørlærredslagner. Og I piger, I slår vinduerne op og skurer herinde.

Så kørte far og mor efter Henriette, og vi stod der i mørket om aftenen og hørte efter dem. Mine store søstre havde tændt petroleumslampen og sat den i vinduet i storstuen.

Ja, det var en streng tid. Og så gik det jo sådan, at der blev begravelse i stedet for høstgildet.

Moster Agnes i Engsnap har sagt, at hun som en lille 12-års pige gik med en krans til Brændgaard, som bedstemor havde bundet, og hun husker den sorg, der var der og i hele familien.

Far skrev disse vers til mor, nogle år før han døde:

Ukendte veje

Jeg vandred ad ukendte veje,
jeg måtte jo finde den gård,
hvor den unge pige boede,
som i Brændgaard til gilde jeg så.

Vi har vandret sammen i mange år,
vi vandrer mod gravens rand.
Dog begge vi søgte at finde
en vej til den himmelske strand.

Vi vandrer ad ukendte veje,
min egen hustru og jeg.
Vi holder hinanden i hånden,
vor frelser vil vise os vej.

Mads Fiskbæk Bjerre.

Solvejg (629)

Jens Bjerre (433), globetrotter og sejl-sportsmand m. m., har i september-december været i USA på foredragstourne rundt til en lang række universiteter i Øst-staterne. I det nye år skal Jens, om alt går vel, ud på en ny ekspedition. Et ubekræftet rygte melder, at turen denne gang går til Sydamerika.

Niels Bjerre, fhv. oberstløjtnant, Charlottenlund, har skrevet et fortrinligt stykke om særprægede vestjyske skikkelser, gængivet i Lemvig Folkeblad for 2. novb. 1964 under overskriften: Fræ æ Hawsih. Stykket vil muligvis blive udsendt af Danmarks Radio med Kal Holm som oplæser.

Hvis ikke, vil vi forsøge at få lov at trykke det næste år.

Hjemmet i Ejdal

*Vi blader
så stille i mindernes bog*

Med Brevduen i hånd standser vi op en liden stund i tidens fortravlede jag; vi ser os om og blader så stille i mindernes bog, måske blev der fældet en tåre i løn; kan hænde, at hjertet af glæde til tak blev stemt. En livsgerning blev øvet af hver – i det stille – i det små – i det store.

En højderyg strækker sig fra Vesterhavet mod øst over Nissum, bøjer sig i den østlige del af sognet mod syd over Byskov bjerge. Her i krogen, gemt bag høje bakker, ligger vort barndomshjem. Nord for højderyggen ligger de frugtbare marker; syd for er markerne knap så gode. Gårdene her omkring kaldes fra gammel tid for „den våde hede“.

Bedstefar Peder Bjerre kom fra Store Bjerre i Sir. En broder kom til Nissumgård. Oldefader var tidlig blevet enkemand. Peder Bjerre blev gift med datteren og overtog gården. Der var nok at tage fat på. Der blev drænet og merglet, og gården blev bygget op. Der blev en børneflokk på 7 – to sønner og fem døtre. – Så kom krigen i 1864. Begge sønnerne blev indkaldt til krigens tjeneste – et hårdt ramt hjem. De kom dog begge så nogenlunde uskadede hjem.

Da faders søskende blev gift, overtog fader den gamle slægtsgård og blev gift med Dorte Pedersen fra Thyholm. Her voksede vi da op, en søskendeflokk på 9. Det kommer mig for, at vi har fået noget særligt stort og godt gennem vort barndomshjem igennem flere slægtled. Det var et hjem, hvor sandheden var i højsædet, et hjem med stille guds frygt og sang, med kampe og sejre foran den åbne bibel – med salmebog i hånd. Når kirkeklokken lød, måtte vore pladser ikke stå tomme der. Det var et hjem, hvor al ond tale standsede. Det skønneste adelsmærke er dog at prøve på at forstå de andre, så bliver man knap så hurtig til dom. Det var et hjem – et samlingssted på tværs over alle skel. Mange er de mennesker, der er gået bort fra vort barndomshjem gladere, end da de kom, fordi de blev mødt med kærlighedens og tillidens og forståelsens sind. Jeg forstår næsten ikke, hvor alle de mennesker

kunne være til faders og moders fødselsdag i januar måned, men der var sang og liv og hygge trods kneben plads. Dagen efter havde vi børnegilde for alle børnene i skolen, en festdag, der blev talt om længe før og efter. Skøn-
nest var vel næsten juleaften. Når kirkeklokken begyndte at kime, kom de unge fra Sdr. Byskov og Nr. Byskov ned over bakken, så sluttede vi os til, flere kom til Lindsboel, Tovborg og Gejlgård – en hel stor flok af unge, næsten som en stor søskendeflok, der blev båret ind til julens højtid. Hjemad kunne det godt være lidt strengt, når den hårde nordøstenstorm piskede små bitte hagl som nålestik i ansigtet, men det gav røde kinder og friskhed i sin-
det. Juleaften derhjemme var skøn. Når fader ved midnatstid gik en tur ud gennem husene, tænkte han vel på bethlehems krybben, og så kunne han sige, når han kom ind: „Nu er det jul!“

Det var umuligt for noget menneske at møde moder, uden at det satte udslettelige minder. Hendes stille, kærlige, opofrende sind, det smukke ansigt kunne aldrig glemmes. En af landevejens vandringsmænd, der havde været her et par måneder, kunne 10 år efter, da han hørte om moders død, udbryde: „Er Dorte i Ejdal død; hun er den eneste, der har behandlet mig som menneske“. Da græd den stærke vandringsmand.

Fader var altid med på det nye – det, der kunne samle og gavne – mejeriet – brugsforeningen – Højskolen – seminariet – telefoncentralen – elværket. Skønne var de stille forårsaftener i maj, når vi alle – tit var der gæster – sad derude i haven ved aftenkaffen, mens „mosekonens bryg“ lå over de våde, varme marker og højskolepigerens aftensang: „Fred hviler over land og by“ lød gennem tågen fra den gamle højskole. Vidunderlig skøn er himlen blå med dens utallige stjerneskarer, højt hvælver den sig over vore hoveder. Ved

kvæld på en fjeldsø i Norge synes himlen nær og stjernerne at svømme i det lavendelblå, gyldenrøde vand så nær, som kunne vi gribe dem med vore hænder og samle dem op i vor lille båd. Skønheden og glæden flygter for hverdagens besvær, hvis ikke vi har tid og lyst til stilhed, undren og tak.

Kærlig hilsen
Jacob Ejdal (283)
Nr. Nissum

I anledning af, at der skulle lidt frem fra den gren i Bjerreslægten, som stammer fra Ejdal, er jeg blevet opfordret til at fortælle lidt om mit hjem, hvad jeg også gerne vil, hvis jeg blot evner at give efterslægten et nogenlunde rigtigt billede deraf.

Min bedstefar Søren Jacobsen Bjerre (Søren Brunsgård. Nr. 36) blev den 14.-4. 1871 gift 2. gang med sin kusine Sidsel Pedersen Ejdal.

I det ægteskab var der 3 drenge, hvoraf min far var den yngste.

Den midterste „Marinus“ døde allerede som barn, knap 11 år gammel. Vi forstod på far, at tabet af den 1 år ældre broder, havde grebet hårdt ind i hans barndom.

Den ældste broder, farbror Peter, har vi umådeligt mange gode minder om, og ikke mindst hans gode kone „tante Maren“ mindes vi med taknemlighed. Utallige er de kopper kaffe der blev drukket ved hendes lille bord i Østerbjerg.

Mange gange måtte tøjet på kakkelovnen imens, hvis vejret var regnfuldt, der var jo langt fra Kamstrup til Lemvig på cykel. Min bedstemor døde allerede 5 år efter, da var far knap 1 år gammel. Uden at kunne huske sin mor, mindes jeg, at far ofte talte om hende, og om hvor godt og nænsomt hans far kunne putte dynen omkring sine små drenge om aftenen. En stjerneklar aften tog han dem engang ved hånden, gik ud i haven, pegede op mod himlen og fortalte de små, at deroppe var deres mor nu.

Når jeg sådan skal give et billede af far, må det blive en glad mand med et lyst, ungdommeligt sind. (Som jeg også kender det hos mange af hans søskende). Bedstefar blev jo gift igen, og der kom 6 søskende mere. Gerne fortalte far om sin barndom og ungdom, om de koncerter og sangtimer, der blev afholdt oppe i et lysthus, de havde bygget i et stort bøgetræ i haven. Far spillede på blokfløjte, en broder på violin og søstrene sang.

Om mange spadsereture fra Nr. Lem til Lomborg degns, til fødselsdage og juletræ, har vi hørt. Vi forstod af den begejstring far fortalte med, at der blev sunget og danset af sund, glad ungdom.

Lykken har mange veje, far traf også min mor første gang i Ejdal.

En datter fra Ejdal, Else hed hun, var på husholdningsskole i Horsens, der var mor også, de blev veninder, og mor, som havde sit hjem i Østbirk uden for Horsens, tog veninden med hjem på besøg. Der traf Else sin tilkommende mand, idet en morbror Ankjær, som var i hjemmet, ikke kunne stå for den glade, vestjyske pige. Det var til deres bryllup i Ejdal, den 11.-4. 1902, mor og far traf hinanden første gang. Det var kærlighed ved første blik.

Far var forsøgsassistent i Lemvig Landboforening den gang, og han mente det absolut påkrævet at tage til Ejdal dagen efter brylluppet, medens gæsterne endnu var der, for at tage jordprøver. Disse prøver førte til et nyt bryllup allerede den 25.-10. samme år. Det blev et meget lykkeligt ægteskab, far elskede sin milde og kønne kone med sit østjyske sprog. Mor lærte aldrig at sige „a!“ Det lød helt forkert, når vi fik hende til at prøve. Mor var så mild og glad i sindet og kunne le så hjerteligt, og hun så op til far og beundrede den iver han tit lagde for dagen, når et arbejde skulle gøres. Dog skal det siges, at far var, som så mange af slægten, „nøj haste“, kunne hurtigt komme højt op, men så var mor der. Søren! og så var det ovre.

Til mine mange barndoms minder hører fars lørdagsture til Lemvig, da var der torvedag om lørdagen, far kørte gerne i jumbe. Når han så kom hjem igen, havde mor altid en god aftensmad parat. Far blev bænket for bordenden, og så kunne han fortælle om alt, hvad han havde hørt og set, så levende stod det for os, som havde vi selv oplevet det hele. Ingen har jeg kendt som far til at gengive sine oplevelser. Jeg husker også, at far blev syg af pandekager, hvis ikke de var bagt i smør.

Påvirket af sin onkel Ole Nygård, kæmpede han også bravt for afholdssagen, var selv et godt eksempel på, at man gerne kunne være glad og munter uden spiritus.

Vort hjem var stærkt præget af fædrelandskærlighed, derfor var det en stor lykke, at de begge oplevede den 5. maj 1945.

Marie Bregendal siger i Helge Hauge og hans Hustru. En Mand er en mand og en Kvinde en Kvinde, men en Mand og en Kvinde er et Menneske. Sådan står mine forældre for mig.

Glædelig jul!

Agnete Bjerre Jensen (343)

Rural Development College -

Højskole for Udviklingslandene

„Rural Development College – Højskole for Udviklingslandene“ begyndte sit første kursus i august 1964 i Holte, og nu ind under jul er vi ved at slutte af med en sidste runde, et 3 ugers studieophold i Grækenland.

Baggrunden

I årene løb er et meget stort antal udlændinge kommet til Danmark for i kortere eller længere tid at studere voksenundervisning, andelsbevægelse og landbrug, og mange har ved disse lejligheder spurgt: Hvad er hemmeligheden bag landboudviklingen i Danmark?

Siden FN's tekniske samarbejde er blevet etableret, er en stadig stigende del af de besøgende kommet fra udviklingslande, og flere højskoler og landbrugsskoler har påtaget sig undervisning af et mindre antal studerende fra disse lande parallelt med deres øvrige virksomhed. Andre institutioner har påbegyndt et lignende arbejde, ligesom udenrigsministeriet har arrangeret en lang række kurser og seminarer.

For en halv snes år siden udkastede Peter Manniche, tidligere forstander for Den Internationale Højskole, tanken om en særlig skole for udviklingslandene, med hovedvægten i undervisningen lagt på landboudvikling taget i videste forstand. Efter en lang forberedelses- og modningstid er planen nu blevet realiseret. Skolen ligger i Danmark, men da den i første række henvender sig til engelsktalende elever – al undervisning foregår på engelsk, har det været nødvendigt at give den et dobbeltnavn „Rural Development College – Højskole for Udviklingslandene“. RDC er en selvejende institution, der støttes dels af udenrigsministeriet gennem Styrelsen for Teknisk Samarbejde med Udviklingslandene, dels af Ford Fonden. Fhv. undervisningsminister Jørgen Jørgensen er formand for skolens bestyrelse med højsteretssagfører Ib Thyregod, M. F. som næstformand.

Det første kursus

Skolen begyndte sit første kursus 4. aug. i år med 22 deltagere – næsten alle beskæftiget i konsulentvirksomhed – fra seks øst- og centralafrikanske lande. Af praktiske grunde kunne det første kursus kun blive på 5 måneder, men det er tanken i de kommende år at afholde kurser af 9–10 måneders varighed. Det næste kursus vil begynde i marts 1965, og hertil er inviteret 26 elever fra ikke færre end 16 lande i Afrika og Asien. Deltagerne skal være mellem 23 og 35 år gamle, og de må for at blive optaget have såvel teoretiske kundskaber som praktiske erfaringer inden for det fagområde, som RDC dækker. I øjeblikket er pladsforholdene på skolen ret trange, men når man – forhåbentlig i løbet af de næste par år – har fået rummeligere bygninger, vil man også modtage elever fra Danmark og andre vesteuropæiske lande. Der vil her blive tale om elever, der enten ønsker at stille sig til rådighed for teknisk sam-

arbejde eller at virke som lærere i deres hjemlande med speciale i udviklingslandenes problemer.

Som lærere på RDC er antaget folk, som i en længere årrække har arbejdet i Afrika. Det drejer sig om viceforstander Brian Stapleton (økonom), Patricia Stapleton (sociolog) og Christian Storm (agranom). Desuden medvirker forskellige gæstelærere, bl. a. englænderen Horace Mason, den tidligere leder af Tanganyikas community development projekt, og den hollandske sociolog van Dusseldorp, der har specialiseret sig i udviklingen af landsbysamfund i troperne.

U-landsproblemer i centrum

RDC's placering i Danmark gør det muligt for deltagerne ved selvsyn at stifte bekendtskab med samspillet mellem voksenundervisning, andelsbevægelse og landbrug. Men danske og europæiske forhold er selvfølgelig kun udgangspunkter for undervisningen – hovedvægten ligger på problemerne i deltagerenes hjemlande, og europæiske og danske forhold har kun interesse for så vidt de på en eller anden måde kan sættes i relation til hjemlandene.

Kurset er opdelt i forskellige afsnit, hvor første del består i en mere almen gennemgang og drøftelse af emnerne, afbrudt af en halv snes dages praktisk arbejde på en dansk gård. Derefter følger en mere specialiseret undervisning med en uges „studier i marken“, hvorunder deltagerne har lejlighed til at følge et arbejde, der så vidt muligt modsvarer deres eget arbejde derhjemme. På denne baggrund skal deltagerne udarbejde en større skriftlig opgave, hvor de dels skal beskrive deres arbejde i hjemlandet og de dertil knyttede problemer af forskellig art, dels deres erfaringer i Danmark, udarbejde en detaljeret plan for et nyt projekt i deres hjemlige arbejdsområde og herunder tillige forsøge at give en vurdering af erfaringerne i Danmark og mulighederne for at udnytte dem i hjemlandet.

På et internationalt kursus vil der altid være tale om en vis „opvarmningsperiode“ – det tager sin tid for deltagerne at vænne sig til de fremmedartede forhold i værtslandet; men det er måske fuldt så vigtigt at give deltagerne tid og lejlighed til at foretage den nødvendige omstilling, før de igen skal møde hverdagen derhjemme. Af denne grund vil man på RDC søge at afholde sidste del af kurset i et sydeuropæisk land, hvor deltagerne kan studere forskellige udviklingsprogrammer, så der ikke blot bliver forholdene i Danmark at sammenligne med og lære af. I år var der først nogle dages ophold i Geneve, hvor vi besøgte de derværende internationale institutioner, og sidste runde bliver derefter fjorten dage her i Grækenland, hvor vi i marken skal følge forskellige igangværende udviklingsprojekter.

Anvendt teori

Det er altid svært at vurdere udbyttet af et skoleophold. Visse ting lader sig selvfølgelig konstatere, f. eks. er det glædeligt at notere, at „pionerholdet“ på RDC faldt særdeles godt til og arbejdede med stor energi og interesse. Men hvordan arbejdet vil forme sig for dem i fremtiden, om de vil evne at tilpasse danske erfaringer til afrikanske forhold, ja, det ved ingen. Det er en

væsentlig ting, at vi alle til stadighed holder os i kontakt med hinanden, elever og RDC lærere og elever indbyrdes, og vi vil derfor prøve at udsende et „RDC Nyhedsbrev“, der skal fortælle om nye projekter og metoder, om gode og mindre gode erfaringer og resultater inden for alle grene af community development arbejdet. Vi håber, at eleverne selv vil kunne levere en stor del af stoffet frisk fra arbejdsmarken.

Bortset fra et par helt unge elever har alle deltagere på første kursus været folk med praktiske erfaringer fra en kortere eller længere periode som community development ledere eller assistenter. De vidste alle, at de havde fået fri fra arbejdet i fem måneder for at rejse til Danmark og lære mere; derefter skulle de tilbage til arbejdet igen. Dette gjorde, at hjemlandet og forholdene der aldrig blev tabt af syne – de var hele tiden det egentlige mål for al undervisning, det absolutte formål for hele skoleopholdet. Et par af deltagerne fra Tanzania (Tanganyika og Zanzibar) vil antagelig blive udvalgt til at lede nogle af de nye distrikts-træningscentre, som ministeriet for community development er ved at opbygge. Derfor har de under deres ophold her været specielt interesseret i at studere højskoler og efterskoler. Men de er fuldt ud klare over, at det hverken vil være ønskeligt eller muligt blot at oprette kopier af disse nordiske skoleformer i deres hjemland; alle erfaringer fra studier af og ophold på ungdoms- og højskoler er derfor hele tiden blevet afvejet imod livsformer, traditioner og behov derhjemme, og både eleverne og deres lærere har under deres arbejde med emnet haft undervisningssystemet i Tanzania som baggrund.

Den nye skole og dens elever er blevet mødt med den største velvilje og interesse, og mange af de danske, der er kommet i forbindelse med kursisterne, f. eks. som værter for dem gennem kortere eller længere tid, har givet udtryk for deres oplevelse af mødet nogenlunde således: ja, om de har lært noget af at være hos os, det ved vi såmænd ikke – men *vi* har i hvert fald lært en masse af at være sammen med *dem*, både om Afrika og om Danmark! Men af og til træffer man jo også folk af hvad-kan-det-nytte typen, og så støder man straks på udtalelser som: tror I da virkelig, at I kan nå at lære dem noget på den korte tid!

Hertil er kun at svare, at kom eleverne hertil uden baggrund, og skulle vi lære dem det hele – ja, så ville det ikke være nok. Men nu kommer de alle med en praktisk viden om hver sit hjørne af det store område, som udtryk-kene voksenundervisning, landsbyudvikling og egnsplanlægning dækker, de mødes i et neutralt miljø, de udveksler synspunkter og erfaringer med os og med hinanden indbyrdes – på en langt friere måde end det ville have været tilfældet, om det var sket i et af deres egne lande. De møder et moderne vesterlandsk samfund med dets gode og mindre gode sider, og – vigtigst af det alt sammen – de ser selv, i stedet for blot at høre eller læse om. Og vi håber, at de herigennem må få et bedre grundlag for at bedømme deres egen situation i dag og dens muligheder for at vælge de veje, de ønsker at følge i fremtiden.

Athen, den 9. december 1964.

Sv. Erik Bjerre.

Set med indgiftedes øjne . . .

„Aa dem, der er gywt i æ Bjerreslæjt ind, de vel helst reformere wos i sind aa i skind“. Dette er slutningen på et vers af en sang, som er skrevet til Bjerrefesten i 1925. Officielt er Markus Bjerre, Sønderskov, forfatteren, men ære den, som æres bør: Markus har selv fortalt mig, at verset, hvorfra citatet stammer, er skrevet af hans søster Marianne. Hun har jo formodentlig også haft bedre forudsætninger herfor. I den generation de tilhørte, var det jo nok mest almindeligt, at manden var den dominerende faktor i ægteskabet. Ak, hvor forandret! Men når „Brevduen“ i anledning af min afdøde fars 100-årsdag har bedt mig skrive et par ord, synes jeg, dette citat kan være et passende udgangspunkt. Jeg vil samtidig tillade mig at fortælle et par træk om andre, også i Bjerreslægten indgiftede.

Jeg tager dem i kronologisk orden. Den første er min bedstemor Mette Sandholm. Hun kom tit til Klostermølle og hjalp mor med råd og dåd. Det er et utalt antal af drengbluser og bukser, hun på sine besøg har lappet og stoppet. Men ind imellem fortalte hun også oplevelser fra sit lange liv, og vi børn lyttede med interesse. Jeg husker, hun fortalte, at når svogrene Mads Brændgaard, Jens Stokholm, og hvad de allesammen hed, var på besøg, snakkede og diskuterede de hele natten lang. Dengang som nu ville Bjerrerne ikke ret gerne kendes ved sengen om aftenen, hvorimod de som bekendt holdt mere af den om morgenen.

Det var mest landbrug, snakken drejede sig om, og de var alle meget interesserede i alt det nyeste på dette område. Deres ideal var at komme så vidt, at de kunne føde et kreatur på hver tønde land, et mål, der var temmelig fjernt på dette tidspunkt. Bedstemor kom ind i stuen en nat, de sad og diskuterede dette spørgsmål. Jens Stokholm, der var højt oppe, sagde da netop: „Ja, når vi gør sådan, kan vi ikke alene holde et kreatur på hver tønde land, men de kan pinnede heller ikke æde det af“. Hertil bemærkede bedstemor stilfærdigt: „Ja, ja, bitte folkens, nu synes jeg alligevel, I skulle gå i seng og sove på det, før I køber flere høveder“.

Min far var også noget kritisk indstillet overfor familien. Jeg tror nok, han i almindelighed kritiserede mere, end han egentlig mente. Jeg ved ikke, hvor mange gange, jeg har hørt ham drillende sige til mor: „Slægten mangler udholdenhed!“ Det var et citat efter en eller anden anset mand, desværre har jeg glemt hvem. Men jeg kan huske, at mor undertiden var frygtelig irriteret over det. Senere anvendte han det overfor os børn, når han syntes, vi havde lavet for lidt i kartoflerne eller gulerødderne. Resultatet blev, at i hvert fald jeg, hvad Bjerrefamilien angår, ikke var opfyldt af nogen videre slægtsstolt-hed, snarere tværtimod.

Jeg husker, jeg engang traf en kusine, som ikke havde set mig et par år, fra jeg var 16, til jeg var 18 – den tid, man normalt forandrer sig en hel del. Hun udbrød, da hun så mig: „Næh, goddag Laurits, du er vel nok blevet en rigtig Bjerredreng“. Det sammen gentog hun til familien og hvem, der ellers gad høre det. Jeg vil ikke påstå, jeg var smigret.

Sommeren 1918 var der Bjerrefest på Sir Lyngbjerg. Det undrede mig, at far trods travlhed i marken ønskede, vi alle skulle deltage. Ved festen begærede far ordet. Jeg må tilstå, det var med bange anelser, jeg så ham bestige talerstolen. Jeg tænkte som så, at den karakteristik, han plejede at give af familien, ikke egentlig egnede sig til gengivelse på en sådan dag. Og så blev det helt anderledes, end jeg havde tænkt. Han talte om Bjerreernes fantasi og lys-syn som noget positivt og om, idet han henviste til den ældste generation, som var rigt repræsenteret ved festen, den næste evige ungdom, slægten var i besiddelse af. Endvidere talte han om Bjerrepigernes lyse smil på en måde, jeg aldrig havde tiltroet min, som jeg dengang syntes, aldrende fader. Det gik den dag op for mig, at han også havde øje for andre sider af Bjerreernes karakter, end dem han for det meste omtalte.

Endelig vil jeg fortælle et træk om en tredie af de i familien indgiftede: Marie i Kvisgaard.

Ved en Bjerrefest på Bovbjerg kom Marie fra salen, hvor der var generalforsamling med taler o. s. v., ud i verandaen. Her traf hun en anden af familien, Søren Urup. Denne spurgte: „Nå, hvordan går det derinde?“ „Jo“, sagde Marie, „nu går det godt, nu er de snart så stærke, at de kan holde sig selv ud i stiv arm“.

Disse eksempler viser, at nogle af slægten har haft ægtefæller, som tiltrods for, at de havde giftet sig ind i familien, ikke just har næret nogen næsegrus beundring for samme. Trods alt har det sikkert ikke været til nogen skade, at Bjerreernes optimisme og fantasi i ægteskaberne undertiden er blevet modsvaret af en vis skepsis og kritik. Der er jo en del sandhed i det gamle ord: Vorherre mager alle ting vel.

Laurits Tovborg Jensen.

Bjerreslægtens bestyrelse:

Christian Bjerre, „Bjerrehus“, Lem pr. Brodal (formand). Tlf. Lem 139

Frits Bjerre, friskolelærer, Bøvlingbjerg (sekretær).

Tlf. Bøvling 90, giro 6 69 22

Peter Bjerre, civiling., Virum stationsvej 160, Virum. Tlf. 84 65 34

Ellen Agergaard, „Agergaard“, Nr. Nissum. Tlf. Nr. Nissum 173

Kjeld Bjerre, ingeniør, Grundtvigsvej 42, Odense. Tlf. 11 38 45

Ejner Hillersborg, Sognepræst, Ringkøbing. Tlf. Ringkøbing 2 02 17

Jens Bjerre Tybjerg, lærer, Blenstrup, Himmerland

Markus Bjerre er død

Farbror Markus har for mig altid stået som en stor mand. Når jeg bruger ordet stor, har det intet som helst med hans storhed og dygtighed som forretningsmand at gøre. Det må andre tale om. Han var stor som menneske. Hans rolige stemme indgød tillid. Han havde selv tillid til mennesker, stolede på dem. Han troede det bedste om sine medmennesker, ventede det bedst af dem og kunne derfor indgyde disse den selvtillid, de måske manglede. Derfor var han også så afholdt, hvor han kom.

Fra barn af har jeg holdt af ham. Når han kom i vort hjem, var han altid ventet med en særlig glæde. Man følte sig så tryk i hans nærhed.

Det blev min lod gennem en del år at virke sammen med ham i bestyrelsen for Bjerreslægten. Han var en inspirerende formand. Han havde et udbredt kendskab til slægtens forskellige grene og enkeltmedlemmer, og det var ham en glæde at træffe dem på sine mange rejser i forretningsøjemed. – Han var vor slægts „Grand old man“, respekteret og velset, hvor han kom. Så sent som i sommer deltog han i Bjerrefesten på Bovbjerg, ældet og svag, men glædende sig over hvert håndtryk han fik og hver bemærkning.

Vi vil ikke få ham at se mere ved vore sammenkomster, men vi vil bevare hans minde iblandt os, mindet om en mand – velbegavet, vennesæl, trofast mod alt det, vi sætter højt – en mand, værd at ligne.

Vi ærer hans minde.

Frits.

Skive Folkeblad 6. december 1965 indeholdt følgende i anledning af Markus Bjerres død:

Lørdag afgang tidligere direktør på Skive Markfrøkontor, Markus Bjerre, Frederiksdal Allé 16, ved døden på Skive sygehus. Han har været indlagt flere gange i de sidste måneder – efter et fald, ved hvilket han brækkede højre arm.

Markus Bjerre var fra „Nissumby“ i Nørre Nisum. Som stor dreng kom han til Esper Andersen på mejeriet i Jebjerg, og det satte blivende spor i hans modtagelige sind. Sin faglige uddannelse fik han på Landbohøjskolen, og frøhandelen lærte han i forskellige firmaer, inden han kom til Skive for at genrejse byens markfrøkontor, der efter Skive Banks sammenbrud var lige på afgrundens rand.

Bjerre var manden, der kunne rette skuden op. Ved en beundringsværdig personlig arbejdsindsats og en utrolig forhandlingsdygtighed lykkedes det ham at skabe ny, nødvendig tillid om det gamle firma. Han hægede om forretningens sunde kerne – og tog samtidig nyt land ind.

Afdøde ejede al Bjerre-slægtens åndslivlighed og sans for det, der skaber glæde og fest, samt den dygtighed, som får tingene til at gro.

Højskolebevægelsen optog ham meget, og med sjælden trofasthed deltog han i grænsearbejdet. Museumssagen interesserede ham, og han var gennem mange år kasserer for Skive Museum, og i menighedsrådet er der spor af hans indsats.

Foruden sin hustru, Ingeborg, efterleves Markus Bjerre af fem børn. De to ugifte, Jytte og Poul, er henholdsvis bibliotekar i Aalborg og ingeniør i Bergen. Kjeld er ingeniør i Odense, og globetrotteren, Jens, bor i Gentofte, Lis, hvis mand er forretningsmand i Johannesburg, havde for få år siden den glæde, at hendes forældre besøgte familien i det urolige Sydafrika.

kwk.

Skabte respekt om sit virke

Fra Markus Bjerres efterfølger på Markfrøkontoret i Skive, direktør Gunnar Pedersen, har Skive Folkeblad modtaget følgende mindeord:

Direktør Markus Bjerre er død. Selv om vi, der kendte ham, jo nok vidste, hvor det bar hen, kom meddelelsen dog så pludselig. Der blev ligesom en tom plads.

Da Markfrøkontoret i 1931 skulle have ny direktør, blev Markus Bjerre hentet fra frøkontoret i Alminde, hvor han da var leder.

Fra meget beskedne forhold drev han Markfrøkontoret frem til et anerkendt frøfirma, hvor man nu som det ydre ser de nye bygninger på Posthus-torvet.

I sine manddomsår var Bjerre utrættelig i sit arbejde. Altid var han på færde enten ude blandt kunderne eller ved arbejdet hjemme i forretningen. Han forstod at få sin arbejdsglæde til at smitte af på sine medarbejdere, som havde frie forhold at arbejde under. Bjerre var dus med såvel sit faglige arbejde som sine medarbejdere, og dette har gjort, at mange af disse blev hos ham og firmaet i snart en menneskealder.

Med sin rolige og ligefremme måde at være på kom han let i nær kontakt med de mennesker, han færdedes iblandt, og han var meget vellidt og agtet af såvel kunder, medarbejdere som kolleger. Få kunne som han med et venligt klap på skulderen og et par ord få tingene til at glide, og med sin faglige dygtighed havde han skabt stor respekt om sit virke. Han var interesseret i sine medmennesker og livet om sig, og han ofrede gerne en stund for den, som kom til ham.

Da Bjerre for nogle år siden trak sig tilbage fra det daglige arbejde, havde vi ønsket ham et lysere otium, så han kunne have dyrket nogle af de mange gode interesser, han havde, og at han kunne have fået lov at læse i de mange bøger, han så ofte talte om.

Men det skulle ikke være sådan. Hans syn var blevet svækket så meget, at dette måtte opgives. Nu gik Bjerre sine ture, hvor han kom på kontoret for at få et hvil og høre, hvordan det stod til. Disse besøg var et pusterum på den sidste vej. Det var besøg, som han og vi glædede os til, men besøgene blev i efteråret færre, og nu kommer Bjerre ikke mere.

Ved hans død er et menneske med mange fine menneskelige egenskaber, som gjorde ham respekteret overalt, hvor han kom, gået bort.

Vi har mistet en god ven, men mindet vil blive bevaret.

Æret være hans minde.

S. M.

Tovborg Jensen død

Efter P. Tovborg Jensens død bragte Skive Folkeblad 29/12-64 denne mindeartikel:

Disse linier bringer et smerteligt budskab ud til mange i alle aldre på Skive-egnen: Planteavlskonsulent Peder Tovborg Jensen, Odgaardsvej 15, Skive, er død.

Ufatteligt er det, at denne virksomme, ungdommelige og friske mand ikke mere skal have sin gang iblandt os. Kun 67 år blev Tovborg Jensen. Han havde følt sig svagelig i en måneds tid, men han passede sit arbejde for Salling Landboforening, hvis værdsatte konsulent han har været siden 1931.

En uge før jul, da han var færdig med at skrive beretning om det omfattende arbejde, der er foregået indenfor hans felt, meddelte han sine kolleger, at han ikke kunne holde ud mere. Han måtte gå i seng, og den mand, som ingen erindrer havde haft sygedage, kom på sygehuset, og fra Skive overførtes han til Kommunehospitalet i Århus.

Tovborg Jensen var alsidig, og han gjorde sig kendt i alle samfundslag. Hans indstilling til politik og til mennesker, til litteratur og økonomi bar præg af, at han var en udpræget frihedens mand, som oprørtes ved al tale om tvang, systemer og stramme skemaer. Han var friskole-dreng fra Gudum, og hans tro på friskolens principper var urokkelig. For ham skulle alt arbejde være lystbetonet for at give antagelige resultater.

Samtidig med, at Tovborg Jensen tiltrådte som konsulent ved landboforeningen, var han højskolelærer hos Vedel på Krabbesholm – først og fremmest med undervisning i landbrugsfagene, som gårdejer Erik Haugaard på Skovshoved indtil da havde klaret.

Var Tovborg Jensen den, der altid var omgivet af respekt – og en flok interesserede ved markvandring og faglige møder – under sin gerning som konsulent for egnens planteavl, så flokkedes også de unge om ham. Han gjorde sig til kammerat med piger og drenge af den opvoksende generation, og det var ikke hans skyld, afvandringen fra landbruget tog til. I 4 H arbejdet lagde han et stort arbejde, og som én af de konsulenter, der har fået mest ud af ungdomsarbejdet, har han høstet stor anerkendelse.

Berejst var han, og han delagtiggjorde gerne sine tilhørere i oplevelser fra Svejts, Holland, Amerika og England. Hvem mindes et møde med Tovborg uden at huske en replik fra hans mund om tilsvarende eller sammenlignende forhold her eller der til det aktuelle. Udvekslingsrejser fik han i gang, og mange piger og karle fra Salling fik ved hans initiativ en morsom oplevelse og et perspektiv i tilværelsen.

Han talte ikke blot om svinenes trivsel og om køernes ydelse, om kløverens vækst og roernes betingelser. Menneskets vilkår og dets muligheder i et samfund under rivende udvikling optog ham lige så meget. En tid havde han syslet med teater, og hans lyst til at optræde som fortolker af værdifuld kunst forlod ham aldrig. Han forstod, at filmen ikke blot kunne være underholdende, og selv var han med til optagelser på egnen.

Tovborg Jensen kunne synge og tale. Han læste op, og i sit selskabelige es vakte han benovelse, når han underholdt – ældre som unge. Han var morsom og igangsettende. Der skete noget, hvor han kom, oftest nogen overraskende. Han var fri i sin vurdering, og han var én af dem, der med lyst farvede sine omgivelser – med en glædens, livets og skønhedens glans. Tovborg Jensen, der tit hævdede sine meninger stærkere og længere end almindeligt, var velset hos alle, og uenighed afskrækkede ham ikke. Han kunne lide at sætte problemer under debat, og når bølgerne gik højest, var han bedst tilpas.

Politisk var han tilknyttet Det radikale Venstre, og han var gennem en år-række partiets kandidat i Holstebro-kredsen, hvor han forfægtede dets synspunkter – med hans af og til noget afvigende standpunkter – med ildhu.

Tovborg Jensen, der begravnes fra Skive Kirke på lørdag, efterlevs af fru Marie, hvis fødehjem, Andrupgaard, han til sin død var medejer af, og børnene, Karen og Niels. *kwk.*

Med Tovborg Jensen er en kæmpe med åben pande gået bort. Han var ikke fejg. Han vedstod sine meninger, og han vedkendte sig sine anskuelser, gik de end på tværs af alle andre. Han bøjede sig ikke, men lod stå til.

Og hvor kunne han så være festlig! En sang, en oplæsning, alt kunne han begynde med.

Han var fra Klostermølle, og sang og munterhed hørte med til den store familie dér. Han giftede sig i en sen alder, og hans hustru, der var af en konservativ gårdmandsfamilie i Salling, faldt godt til i det nye – og han faldt godt til hos sin svigerfader, uden at nogen af dem tog nogen skade deraf: Fru Tovborg har været syg i lange måneder, men han bar sin part af byrden derved på den smukkeste måde.

Der vil herfra stå den smukkeste glans om hans minde

E. H.

Tanker efter Peder Tovborgs død

Kort før sin død skrev Tovborg Jensen nogle mindeord i Bjerreslægtens Brevdue om sin kusine Misse fra Sandholm i Nissum. Han skrev blandt andet: „Sandholm blev hendes lykkelige hjem, og her i dette sælsomme, stærke lys, som fra Vesterhavet vælder ind over Nissum Bredning og det åbne Limfjordslandskab, der har så stærke linier, voksede hun op i et af de få stor-slåede landskaber i Danmark“.

Tovborg var et ægte barn af Lemvigegnen. Han og jeg var på samme alder. Når vi mødtes, endte samtalen altid ved vor hjemstavn, Lemvigegnen, og jeg tror, han var lykkelig ved at have sit arbejde på disse egne, her var også Limfjorden og næsten det samme landskab. P. Tovborg skrev også om sin ungdom, det sande, det skønne og det gode var vist egentlig lettere tilgænge-

lig for os, som var unge dengang, end det er i dag, hvor ungdom skal vælge og vrage mellem så langt mere. Vi var nøjsomme, men hvor var vi lykkelige.

På den svenske digter Heidenstams gravsten står en indskrift, som han selv har skrevet: „Her hviler støvet af en gammel mand, som takker og priser det ufattelige, at det forundtes ham at leve et langt liv som menneske“. P. Tovborg var trofast mod sin ungdoms idealer, og mod det menneskelige. Her lå hans egentlige livsgerning og hans gave til denne egn og dens ungdom, for som Heidenstam også skrev: „Det land, hvor vore børn engang skal bo, og vor fædre hviler under kirkehellen“.

Nu hviler P. Tovborg under kirkehellen – men vi siger ham tak for det menneske, han var.

Chr. E. Bjerre, Lem.

Pastor J. M. Lundby død

Jens Marinus Lundby døde den 4. marts 1965 i hjemmet i Ryslinge, hvortil han var flyttet, efter at han 1963 på grund af svagelighed havde taget sin afsked fra sognepræsteembedet i Hobro. I årene 1941 til 1951 havde han været valgmenighedspræst i Ryslinge og var altså herefter vendt tilbage til Ryslinge.

Ved en højtidelighed i Nazarethkirken i Ryslinge tog valgmenigheden afsked med sin gamle præst, og herfra førtes kisten til Vejrum, hvor han begra-vedes fra Vejrum kirke.

Den ældste af sønnerne, pastor Andreas Lundby, Idom, forrettede begra-velsen og udtalte bl. a. følgende om hjemmet og faderen:

20. juni 1897 døbtet far 8 dage gammel her i kirken, og de nævnte ham da Jens Marinus Jensen efter hans farfar. Men det var let først i dette århun-drede at købe nyt slægtsnavn. Her blev det til Lundby efter fødegården Vester Lundby. Det var der mening i for fars vedkommende. – Som der er det i, at vi i dag begraver ham i det bestemte hjørne af kirkegården, der er gården nærmest. Man behøver bare at følge den brede dalsænkning nogle hundrede meter og så dreje op gennem en af de vestre smallere kløfter, som munder ud i den, så er man ved gården med haven og dammen. Der havde far rod. Derfra gik hans verden.

Der var gode præster ved Vejrum kirke, som far nok gad høre. Og så kom jo frimenighedspræst Morten Larsen vandrende og bøjede ind i Vester Lund-by. Så var der virkelig noget at lytte til – også ude i Holstebro Frimenigheds-kirke. Uden Morten Larsen var far ikke blevet præst. Han blev fars livsvej-leder. Men for at blive præst måtte der gås i skole. Og fra Vejrum kørte far og flere andre ind til realskolen i Struer. De havde egen vogn med en lille hest for til turen. Siden måtte far bo i Viborg for at få sin studentereksamen – og cyklede, eller måske gik på fridage hjem ad dårlige veje over heden. I København havde far glade studenterdage på Regensen. Han havde venner. 2 hold endda: et teologisk og et ikke-teologisk; det sidste havde rod helt tilbage til tiden i Struer og Viborg. Han holdt forbindelsen vedlige med begge hele livet igennem. Far var jo en flittig brevsriver. Jeg er ikke klar over, om det ikke allerede var i studietiden, at far kom hos Niels Dael på Liselund. I alt fald kom det til at betyde meget for ham.

Som nybagt teol. kandidat følte far trang til at engagere sig i Sønderjyl-land, som netop var blevet genforenet med Danmark. Han tog plads som lærer på Løgumgaard ved Løgumkloster og var med til at føre de første elever op til dansk realeksamen. Han kom til Vallekilde Højskole, da Uffe Grosen afløste Poul Hansen som forstander, og her fandt han mor, som var elev og siden tjente hos pastor Niels Petersen, sidst: Naur-Sir.

Far havde store betænkeligheder ved at blive præst. Med pinlig redeligh-ed ville han forlange af sig selv, at alt skulle være kristeligt klart hos ham selv, inden han gav sig til at prædike for andre. Jeg har fået et indtryk af det ved i de sidste dage at sidde og læse et bundt breve fra vennen N. C. Petersen, N. C. kaldet. Han er længst død, men var blevet præst et par år før far. Det

er spørgsmålet om menneskeliv og kristenliv: „Menneske først og kristen så“, som debatteres. Far kunne ikke finde hvile for det. Og hvem finder vel nogensinde hele sandheden i dette forhold? Far må have skrevet, at han ikke var god nok til at blive præst, at han sikkert ikke kunne være noget for andre, og N. C. svarede djærvt: „Al denne megen tale om: for de andre, være noget, etc. den er grundfalsk. Hvad et menneske er i sig selv, det er han for andre. Og ikke et lod mere. Hvad et menneske prædiker for sig selv, så han selv tager ved, det prædiker han for andre. I dette forhold er på samme tid vor ydmyghed og vor berettigelse at søge“. Det hjalp åbenbart.

I alt fald blev far præst i Vaalse nede på Falster. Her havde Arbo Rasmussen været præst, og her ville man måske tolerere afvigende meninger, som han måtte komme frem med. Jeg tror nu ikke, de hos far var så mange. Far og mor blev gift i Flemløse kirke på Fyn. I Vaalse blev vi tre ældste født. Men vi flyttede efter fem år, så vel egentlig kun jeg som den ældste har mere end en enkelt erindring om stedet.

Far førte i de første år dagbog over os børn. Hvert lille fremskridt, hver ny tand er opført. Men da vi var flyttet til Lem-Ølstrup ved Ringkøbing, og der var udsigt til barn nr. 4, opgav far dog dagbogen. Tænk også, om han stædigt havde skullet skrive hver dag om os alle ni. Da var der vist ikke blevet tid til den storstilede lektiehjælp, som far gennem årene har ydet os, og uden hvilken, det i alt fald for mit vedkommende nok var gået galt i gymnasiet. Når en præst har haft embede fire steder, og børnene altså er født lige så mange steder, vil de ikke alle få rod samme sted. Deres verden må udgå fra forskellige steder. Vi har da også fundet den lille kønne og yndige plet, vort Nazareth, tre steder. For os ældste blev det Lem, for de mellemste Ryslinge, for de yngste Hobro.

For den, der har vestjyske Nazareth, bliver det naturligt at tage det som udgangspunkt for den rent kristelige del af begravelsestalen over sin far. Forleden var jeg til konvent i Lem præstegård og kom ved kaffebordet til at sidde og kigge på en lille reproduktion, som hang på væggen i dagligstuen. Den var efter altertavlen i Ølstrup kirke. Ølstrup kirke er måske den kirke, jeg tiest har siddet i som barn. Da vi havde fået bil – hvilket var en begivenhed – var det nemlig mere spændende at køre med de 10 km til annekskirken i Ølstrup end at skulle gå til hovedkirken i Højmark, som lå forholdsvis tæt ved. Ølstrup kirke var den gang yderst beskeden og lille, ingen vidste om nogen storhed ved den. De utilhuggede kampesten bulede frem af væggene og ind i kirkestolestaderne. Og ringeren stod i al slags vejr og trak i sit reb ude på grusgangen og fik en lille mager tone ud af klokken oppe i gluggen i skibets vestgavl. Nu har kirken fået et pænt tårn skænket. Og der er mere end den ydre storhed ved kirken, som tårnet repræsenterer. Der er en ting i kirkerummet, som gør, at man passer på med at låse kirken af, fordi denne ting er uerstattelig. Det er netop alterbilledet. Det forestiller de to Emmausvandrere i det øjeblik, da deres øjne ved brødsbrydelsen åbnes, så de genkender Herren Jesus, der allerede er på vej bort. Det er malet ca. 1905 af Emil Nolde, en dengang ung og ukendt maler, født nede ved grænsen i Nolde i Burkal sogn. Han er død nu, men var gift med en datter af provst Vilstrup i

Borris. Og det må så være gennem sin svigerfar, Nolde har fået opgaven at male alterbilledet til Ølstrup, som hører under det provsti, han havde. Bølling-Nr. Horne Herreders. Nolde var tysksindet, blev ret fanatisk i det, men ikke nazist. Hitler fordømte hans kunst, der efterhånden blev meget modernistisk præget. Hans berømmelse kom først sent. I dag hører han til de kendteste tyske malere, ja, til Europas kendteste. Hans ejendom tæt syd for grænsen er indrette som museum for hans malerier, og forleden år holdtes en stor Emil Nolde-udstilling i København, hvor blandt andre Ølstrupbilledet var udstillet. Vel på grund af den antydning af modernisme, som allerede dette ungdomsbillede rummer, blev man i første omgang i Ølstrup kede af Noldealtertavlen, hængte den ned på korvæggen og indsatte i stedet en kopi af Carl Bloch, dem, der er så mange af. Sådan var det, da far kom. Han gik imidlertid og så sig glad i Noldebilledet og anede dets kunstneriske foruden dets kristelige værdi. På samme måde med menighedsrådsmedlem Anders Plousgaard. Så kom kirkemaler Schumann fra Fyn for at male kirken indvendig. Og de 3 fik menighedsrådet overtalt til at flytte billedet tilbage til altertavlen. Siden er Noldes berømmelse kommet til og har sikret det pladsen uden diskussion. Så sent som i sommer talte jeg med far om billedet, og han tydede det omtrent sådan: For bordenden sidder den opstandne med Guddomsglorie og bryder livets brød i sine hænder. De to disciple sidder på hver sin side bordet. De er ikke ens at se til. Den ene ser op mod den sig fortonende Kristus. Hans udtryk er ærefrygt. Den anden discipel bøjer hovedet i ydmyg andagt. Jeg vil gerne gøre tolkningen lidt mere udførlig: Man kunne forestille sig, at de to var Grundtvig og Brorson. Grundtvig, der ser op i ærefrygt, har synet og kunne sidde og synge lov af karsken bælg: „Den signede dag med fryd vi ser af havet“ – jo: „for livet *han* gav af døde“. På den anden side Brorson, der bøjer hovedet i ydmyg andagt og synger stille og inderligt om det samme, men på sin vis: „Ak søger de ydmyge steder, i støvet for frelseren græde, så får vi vor Jesus i tale; thi roserne vokse i dale“. Eller en anden af sine salmer, som far kredsede meget om i den sidste tid: „Du er, opstandne sejrshelt, opstandelsen og livet, som fører fred fra gravens telt, og har dig selv os givet; før var du død i gravens skød, nu har du, sejers-kæmpe, dog døden vidst at dæmpe“. Og jeg kan kende min far i begge de to Emmausvandrere på billedet; de har hans ansigtstræk. Far var et menneske, i hvem både Grundtvig og Brorson boede og undertiden brødes. På frugtbar vis. Det er jo vanskeligheden: menneske og kristen fra ungdomsdiskussionen med NC, sagt, ikke i begreber, men tegnet i personer. Fars hele liv var nok en Emmausvandring: en alvorlig og betydningsfuld ting, som menneskelivet og kristenlivet jo var for ham. En diskussion mellem to: Grundtvig og Brorson på vej mod Emmaus.

Og fars og mors sidste år stod der så tydeligt Emmausvejen på. Far kunne skrive i Hobro Menighedsblad, april 1963: Kødets opstandelse og det evige liv strider mod al sandsynlighed. For os at se sætter døden det afsluttende punktum, og der kræves vægtige grunde for at få redelige mennesker til at regne med opstandelsen. Hjertets protest mod udslettelse og længsel efter evigt liv gør det visse ikke. Ja, selv om det havde været muligt at føre historisk bevis for, at Bibelens påskeberetninger er sande, ville det ikke være til-

strækkeligt til, at hjertet kunne få fred i dette utrolige: troen på Jesu Kristi opstandelse. Vi står her over for noget, der er så ufatteligt stort, at det næsten er betænkeligt, om et menneske uden videre godtager det. Bibelen fortæller da også tydeligt nok, at selv disciplene havde vanskeligheder ved at komme til tro derpå. Og dog blev den opstandne dem for stærk, de måtte bøje sig for hans virkelighed, og rygtet derom er faret som en løbeild ud over verden, er blev troet og bliver stadig troet“. Og videre skriver far: „Mens jeg var præst på Fyn, sagde en kone engang til mig: „Jeg var i kirke påskedag og hørte Dem holde en rigtig bedrøvelig påskeprædiken. Der må være noget alvorligt i vejen med en præst, der ikke kan prædike glæde en påskemorgen“. Deri havde hun sikkert helt ret. Og så alligevel! Jeg må indrømme, at mit ståsted er snarere påskelørdag (han kunne lige så godt eller rigtigere, dækkende hans mening, havde skrevet: Emmausvejen) end påskemorgen“. Ja, hvem af os driver det mon i hverdagen til mere end at være Emmauskristne? Vi, der har den første store påske bag os – og pinsen med, ikke at forglemme – har fået troen endnu stærkere indprentet end de to første Emmausvandrere fra den store påskedag med deres rygte. Det er sandt. Og dog ligner vor stilling deres, fordi den verden, vi lever i og ser om os, så vist ikke vidner om nogen påskedag. Døden fører stadig det store ord. Ansigt til ansigt med dette er det, vi skal tro, at sejren er vunden. Vi holder påske i tillid til et ord og til ham, der har givet os det, og må trods al usandsynlighed, trods mangelen på beviser og trods den dødsprægede verden, vi lever i, nøjes med et ord og en brødsbrydelse som grundlag for vor tro på Jesu Krist og vor opstandelse. Vi er Emmausvandrere og omgås tiest tungnemme og uforstandige den opstandelse, vi har lov til at tro på. Men når og hvor Gud vil, kommer der en vandrer til på vejen, Jesus selv, da gøres kolde hjerter brændende, så de i et troens glimt kan se opstandelsen, Hans og vor egen. Gud give, at det må ske her og nu, hvor vi trænger til Emmausøjeblikket.

Fars stadige omkvæd, når vi kom til hans sygeseng, var: „Det er synd for jer, at I skal se på dette. Jeg ville så gerne, at mine børn skulle bevare glæden ved at leve“. Skal vi klare det, må vi prøve med den lille kraft, som er vor, ved bønnens klokkestreng at drage i evangeliets påseklokke og næsten nøde påskeevangeliets glædestone ned til os. Ja, lad os ringe Emmausbilledet på plads i centrum af vore sind.

Hans Bjerre og hjemmet i Kongensgaard

Når et menneske får lov at leve i 88 år, har været rask og sund igennem et virksomt liv, til det sidste været åndsfrisk og ikke mere besværet af sit helbred, end der kan forventes i så fremskreden en alder, når man får lov at dø i sit eget hjem og i armene på en af sine døtre, som står ens hjerte så nær, kan man vist roligt sige, at dette menneske fik en skøn og let død. Sådan døde vores far Hans Bjerre den 30. september. Selvom vi nok var klar over, at han de sidste år, han levede, var træt, kom døden alligevel pludselig og overraskende. Få dage før havde far syslet med planer om at rejse til et barnebarns konfirmation i Holbæk.

I Brevduen 1964 beretter Markus Bjerre om Nissumbysønnerne og deres hjem, så fars barndom og ungdom i Kviesgård står beskrevet der. Vi syv ældste er jo født i Overgård i Fabjerg, men i 1913 købte far Kongensgård i Nr. Nissum, hvor de fire yngste af flokken så dagens lys. Far og mor skabte her et hjem, som vi ikke kan være taknemlige nok for. Far deltog meget i politisk arbejde, samt i foreningsarbejde, og varetog flere offentlige hverv, ja, kom faktisk til gennem årene at spille en stor rolle indenfor landbrugsorganisationsarbejdet på Lemvigegnen. Han blev en mand, hvis ord havde vægt og blev respekteret, når vigtige afgørelser skulle træffes; man påskønnede da også fars arbejde, da han i 1956 udnævntes til Ridder af Dannebrog. Det glædede selvfølgelig far, men hans arbejde udadtil hvilede mest på et idealistisk grundlag; når det drejede sig om fars egen person, var han meget beskeden og nøjsom; til sig selv krævede han meget lidt.

Derhjemme forstod far at sætte det hele i sving, og mor var ham så god en støtte, at der blev tid for ham til at være med i alt det, der interesserede ham. Gennem årene har der også hjemme været meget for far at varetage og klare. Let har det ikke altid været i kriseårene, hvor pengene var små, med en stor børneflokk og en svagelig kone. Far var bestemt og tålte ingen mukkerier i flokken. Vi lærte fra vi var små at arbejde med og hjælpe til både ude og inde, både piger og drenge, og vi lærte først og fremmest, at der skulle tages hensyn til vores mor, der jo ikke var så stærk, men altid havde et godt humør og et dejligt lune. Vores mor betød alt for far. Der var et vidunderligt forhold mellem vore forældre, og det gav os en følelse af tryghed og kærlighed gennem hele vor barndom. Den livsglade og friske stemning fra Kviesgård kombineret med den nok frie, men mere alvorlige livsindstilling, der var fremherskende i mors hjem, skabte tilsammen en atmosfære i vort hjem, der gav os en god balast at tage med ud i livet. Når vi tænker på fars ømhed og aldrig svigtende omsorg for mor, specielt i de sidste år, hun levede, og når vi mindes den tålmodighed og venlighed, far viste vores mors mor, der levede sine sidste år hos os i Kongensgård, ved vi, at far ved siden af sin myndighed, sin stærke personlighed og sin autoritære fremtræden havde et blidt og mildt sind. Denne side af fars væsen gav sig rigt udslag, især de sidste år, hvor far fik mere tid efter afviklingen af det meste af sine offentlige hverv, i en

levende interesse af og medleven i sine børns, sviger-, børne- og oldebørns tilværelser.

Far overdrog året efter mors død i 1955 Kongensgård til vor næstældste bror, Kristian, der var den af os søskende, der blev hjemme hos mor og far. Men far blev boende hos Kristian. Efter at vi ti andre efterhånden skabte os en tilværelse udenfor barndomshjemmet, har vi dog alle følt os så stærkt knyttet til det, til vore forældre og til hinanden, at vi er mødtes i Kongensgård så ofte, det kunne lade sig gøre, og lige til det sidste var far det samlende midtpunkt, og hvor virkede han glad og taknemmelig, når vi traditionen tro flokkedes om ham på hans fødselsdag i juli måned.

Måske er det rigtigt, som Markus Bjerre skrev i sin slægts optegnelser om „Bjerrerne“, at de er lige slægtsstolte nok, men vi „Bjerrer“ fra Kongensgård synes faktisk, at vi har grund til og lov til at være stolte af den far, som vi her har fortalt lidt om. Skønt fuldvoksne og selv opdragere af den nye slægt, stod vi alle ligesom fortabte ved fars grav; et afsnit – også af vort liv – var slut. Den sidste af søskendeflokken fra Kviesgård, manden i Kongensgård, var borte.

Nu er det os, der er ældste generation.

Tove og Tage (548)

Mindeord om Petrine Bjerre

Af hendes Søn Niels

Petrine Jensen kom til Verden den 24. Juli 1869 paa Gaarden Lille Kubstrup i Vandborg. Hendes Forældre var Smed Jens Chr. Jensen (med Kændingsnavnet Jens Chr. Smed) og Kirsten Jensen, født Christensen. Faderen var en kendt Mand paa Lemvigegnen, dels fordi han havde en karakteristisk Kæmpeskikkelse, dels fordi han foruden at drive sin Smedie og Gaard var en ivrig Handelsmand, der kom meget rundt på Egnen, og som f. Eks. sjældent savnedes ved Strandingsauktioner der paa Kysten. Hans Kone, „Kjen Smed“, var en stille, from Kvinde, som troligt passede sin Dont i Lille Kubstrup. Hun havde Forstand paa Saarbehandling, og Folk deromkring kom ofte til hende for at få buldne Fingre gjort ved o. lign.

I dette Hjem havde den lille Petrine nogle af sine lykkeligste Aar. Hendes Øjne lyste, naar hun fortalte os Børn om sin Barndom, om Nøjsomhed og Arbejde, hvorunder der dog ogsaa blev Stunder til Skæmt – om hvor skønt det var, naar hun paa klare Sommermorgener lidt efter Solopgang trak Køerne paa Græs. Disse uforglemmelige Naturindtryk dernede fra Mosen med Solens Spil i det dugvaade Græs og Vibens Skrig over Reden vendte hun i Tankerne ofte tilbage til; i det hele taget havde Mor en Sans for Naturskønhed, som maaske yderligere skærpedes senere hen i Livet, da hendes Tilværelse netop

hengik indendørs; et Blik gennem Ruden ud over Havet eller ned over de smaa Huse paa Ferring Strand i Aftenrødmen var nok til, at en taknemlig Varme gennemstrømmede hendes Sind.

I Tyveaarsalderen havde hun den Oplevelse at være paa Sorø Højskole; det var hos Pastor K. Bjerre, senere i Pedersborg ved Sorø. Her modtog hun mange smukke Indtryk og Viden paa forud lidet kendte Områder. Det er ogsaa min Opfattelse, at hun her fik bekræftet og grundfæstet den lyse Kristentro, hun havde faaet indpodet i Barndomshjemmet. – Fandt hun end Sorøs Skove og Søer idylliske, virkede den indelukkede Natur dog noget trykkende paa den vestjydske Pige, der var opvokset med videre Udsigt for Øje.

Allerede som 21-aarig blev hun Lille St. Hansdag 1891 gift med den jævnaldrende Maler Kristen Bjerre fra Kvisgaard i Fabjerg. I rigtig Erkendelse af, hvor trang Kunstens Vej kan være, mente de, at det var bedst at have yderligere een Livsstilling at støtte sig paa. De rykkede da ind som Krofolk i „Vester-Ferring“, tæt ude ved kanten af Bovbjerg Skrænt med Udsigt over Vesterhavets mægtige, altid skiftende Flade. De udvidede den lille Kro noget, saa der kunde modtages Sommergæster. Stor var den unge Krokones Spænding, om disse fine Folk nu ogsaa kunde lide hendes Mad – men det kunde de! Om Vinteren blev der Tid til at dyrke Sang; i Vandborg-Ferring Sangforening, ledet af Chr. Kaasgaard, gjorde hendes klare Sopran sig smukt gældende. Hun kunde i det hele taget føle en dyb Musikglæde.

I disse Aar rykkede Havet imidlertid saa faretruende tæt ind på Kroen, at den maatte forlades i 1901. I Stedet opførtes da ved Ferring Kirke „Bovbjerg Badehotel“, et stort Foretagende, der stillede betydeligt større Krav baade til Mand og Kone. Dog Kræfterne voksede med Opgaven, og her faldt nu i mange Aar Mors Virke. Kun nødigt og sjældent – i Sæsonen aldrig – veg hun fra sit Køkken. Arbejdet kunde ikke blive hende for haardt; kun naar Galdestensanfald kom over hende maatte hun en kort Tid give fortabt. Man kunde forestille sig, at det blev til en Trædemølle for hende, men det var ingenlunde Tilfældet. Selv om hun selvironisk kunde sige: „Mit Liv gaar med Madstræb“, hørte man hende oftere prise „Arbejdets Poesi“. Hvor var hun glad, naar Gæsterne var godt tilfredse med Behandlingen. – Ved det lille Bord i Køkkenhjørnet har mange Gæster opdaget, at Petrine Bjerre kunde tale med om andet end Mad. – Der var vist en Digter, som kaldte dette hyggelige Hjørne „Hjemmets Arne“.

Aarene gik; kun med Afbrydelse under en Bortforpagtning i Aarene 1917–20 stod hun ukuet paa sin Post i Livet indtil 1936; da kunde hendes skrøbelige Helbred ikke længer. De gamle veg Pladsen for næste Generation og flyttede om i „Kaasgaard“. Nogen Aftenhvile forundtes der dog ikke. Mor. Sygdom meldte sig snart, og den 7. Juni 1939 bortkaldtes hun, mere end mæt af Dage, men i den sikre Forvisning, at hun nu skulde samles med sine kære hedenfarne.

Nu da disse Linier skrives – i Julen 1939 – sørger hendes efterladte Mand og vi tre Sønner over Savnet af en god Hustru og en kærlig Mor. – Hvis alle i samme Grad som hun gjorde deres Pligt til det yderste, var meget vundet.

Niels Bjerre.

— — —

Ovenstående skrev jeg i julen 1939, altså få måneder efter mors død. På grund af de tunge tider, som tog deres begyndelse i 1940, kom disse mindeord ikke i „Brevduen“; men nu har „redaktøren“ udtalt, at de nok burde fremkomme i en kommende udgave af Bjerreduen. – Samtidig vil jeg gerne gøre en tilføjelse:

Som omtalt var der mange af hotellets faste gæster, som gerne ville have en snak med mor ved det lille bord i køkkenhjørnet, heriblandt mange af de kunstnere, der følte sig så tiltrukket af Bovbjerg. Jeg kan nævne: Skuespiller Otte Zinck, teaterdirektør Dorph-Petersen, kgl. skuespillerinde Anna Bloch, kgl. kammersangerinde Emilie Ulrich, kammersanger Emil Holm, der skulle få en så stor betydning for radiofonien som dens første chef, og hans frue, der besøgte Bovbjerg, medens hun endnu var operasangerinde, frøken Catharina Rösing fra Hamborg/Stuttgart, malerne Knud Dybvad, Jens Søndergaard og – naturligvis – Niels Bjerre, der undertiden aflagde en fransk visit, som trak ud i halvandet år, forfatterne Johs. V. Jensen, Johan Skjoldborg, Jeppe Aakjær, Thøger Larsen, Viggo Stuckenborg, Valdemar Rørdam, Johannes Buchholtz og Nis Petersen, hvem mor havde sine bekymringer over; når han havde fået et par kaffepunser med fiskerne o. a. nede i „Folkestuen“, havde han for skik at komme ind i køkkenet og afsynge „Herrens Venner ingensinde mødes skal for sidste Gang“. Det syntes mor ikke om. Hun havde også nogle kvaler med den letbenede københavnerforfatter Harald Raage („med de tunge øjenlæge“), som led så meget af kærestesorg, at han hver aften forberedte mor på, at han ikke levede natten over; det forskrækkede hende til at begynde med, men efterhånden beroligede det hende hver morgen at se den livstrætte yngling give møde ved morgenbordet med god ædylst!

Sidst, men ikke mindst vil jeg nævne husets gode ven, forfatteren m. m. Anders Thuborg, og jeg tillader mig at gengive, hvad han skrev om mor Petrine i den lille smukke bog „Folk vi kender“, udsendt i ikkun 500 eksemplarer af bogtrykker Gadgaard Nielsen, Lemvig, til julen 1946. Heri har Thuborg fremført karakteristiske træk og minder om nogle af „Den jydsk Bevægelse“s mænd. – Under omtalen af far, maleren Kristen Bjerre, Bovbjerg Badehotel, skrev Thuborg bl. a.:

„Jeg tilbragte hver Dag nogle Timer i Køkkenet hos Petrine (Bjerre. Billedet, som er vedsat, er en Tegning, Kresten Bjerre tegnede i deres Ungdom). Hun var en af de sjældneste og betydeligste Kvinder, jeg har truffet. Naar man havde vundet hendes Fortrolighed, aabnede hun for en Rigdom af Iagttagelser, hvori man saa Menneskene i Humorens guddommelige spil. Hun kunde fortælle, saa alt blev levende og stort omkring En. Den skarpeste Intel-ligens, den rigeste Hjertevarme. Vi elskede hende alle. Og hvor kunde man andet, hun kendte det Mirakel, som er Mennesket“.

Vi tre sønner er Anders Thuborg meget taknemmelige for de smukke ord, han har sagt om vore forældre i den nævnte „Julebog“.

Charlottenlund i juli 1965.

Niels Bjerre.

Bjerrestævnet 1965

blev afholdt på Bovbjerg lørdag den 26. juni. Vi kunne glæde os over godt vejr. Solen skinnede, og en frisk vestenvind kom ind over „en kjon haw“, strøg op ad skrænten og fik tag i frakker og skørter. Af og til lettede en blød hat og afslørede den obligatoriske måne.

Gudstjenesten i Ferring kirke begyndte kl. 14, og kirken var fyldt næsten til sidste plads.

Der indledtes med salmen „Op al den ting, som Gud har gjort“, hvorefter provst Niels Engsnap (309) talte om Guds velsignelser – hvad er det? Det er at forstå Guds gaver – da åbner himlen sig for os; det er at være taknemlig for hver en ny dag; da har vi forstået hvad velsignelse er. (Vi sluttede med salmen „Se nu stiger solen af havet skød“).

Generalforsamlingen kl. 16 indledtes med „Danmark nu blunder den lyse nat“, hvorefter formanden, Chr. Bjerre bød velkommen. Han mindedes de gamle i slægten og de døde, og ønskede at de gamles tro og sind må leve videre.

Han fortsatte: Falkberget fortæller et sted om en kone, som stod ved pejsen, da en ung mand kom ind. Hun syntes, der blev lyst i stuen, når der kom ungdom til huse. Der havde boet en stor spillemand i det hjem. Hans violin hang under bjælken. Den tog den unge mand ned og begyndte at spille, og da var det, som toner fra svundne tider svarede og blev levende igen. – Det vil jeg gerne minde jer unge om.

Chr. Bjerre citerede Kaj Munk: Vi skal leve, så vor tro bliver dyrebar for vore medmennesker.

Frits Bjerre aflagde beretning og regnskab. Medlemstallet stagnerer, og flere unge må melde sig ind.

Bestyrelsen blev genvalgt; idet dog fru K. Mehlsen ikke ønskede at fortsætte. I hendes sted blev valgt fru Ellen Agergaard, Nr. Nissum (566).

Der blev talt af Svend Erik Bjerre (1325). S. E. er søn af handeleggartner Bertel Bjerre; har været lærer på Frederiksborg Højskole og er siden 1964 forstander for Rural Development College: Højskole for Udviklingslande, i Holte. Sv. E. fortalte om skolearbejdet og om de perspektiver, der tegner sig i U-landene. Vi er alle klar over, at der er en tendens til, at Danmarks og Europas rolle i verdenspolitikken bliver mindre og mindre, og alle må, både for U-landenes skyld og for vores egen skyld, arbejde energisk for, at U-landenes mange problemer ikke går i hårdknude.

Svend Erik er iøvrigt formand for Dansk ungdoms Fællesråd, der repræsenterer foreninger med et samlet medlemstal på 800.000; han er én af familiens „stjerner“. Held og lykke med dit arbejde, Svend Erik.

Efter generalforsamlingen blev der uddelt dyrskue-mærkater, der angav hvilken slægtsgren man tilhørte.

Optælling af restbeholdning viste, at ca. 530 havde givet møde.

Underholdningen om aftenen sørgede „Hyldevang“ for. Rigmor og Helge Bjerre Christensen spillede et fransk stykke: „Aften“, og klarede de kræ-

vende roller med bravour. En ældre dame og en ældre herre mødes i en af Paris' parker; de taler sammen, og da parken skal lukke, går de stille ud af hver sin udgang. De der så Helge og Rigmor optræde til Bjerrestævnet i 1962 må indrømme, at de behersker et vidtspændende repertoire.

Så blev det børnenes tur. Vagn spillede klaver, Ragnhild, Svend, Jørgen og Vagn læste nogle kvikke digte af Ærbødigst, og Svend, Jørgen og Vagn sluttede af med et herligt dansenummer.

Alle fortjente stort bifald, og de fik det.

Salen blev nu ryddet, spillemændene kom til, og som skrevet står:

Æ Piger i æ Slæjt, di ska' kinnes i en Dans.

B.

FORENINGSMEDDELELSER

Medlemsbidraget

til foreningen er uforandret 10 kr. årligt. Beløbet bedes venligst indsendt på vedlagte girokort. Foreningens gironummer er 69922.

Slægtninge i udlandet

Vi er stadig interesserede i at modtage adresser på slægtninge, bosat i udlandet. De pågældende vil da fremtidig få tilsendt „Bjerreslægtens Brevdue“ uden vederlag.

Bidrag til næste aars »Brevdue«

bedes sendt i god tid, helst inden 1. oktober. Stof, der indgår senere, kan nok nå at komme med, men det letter os arbejdet meget, at vi på et tidligt tidspunkt kan overse, hvad vi har at arbejde med.

Nye medlemmer

der ønsker at indmelde sig i foreningen, bedes opgive nummeret i stamtavlen, da vi ellers ikke kan indføre navnet i kartoteket, der er opbygget på denne.

Bogen om Nissumbysonnerne og deres hjem

Ved Bjerrestævnet i sommer blev solgt en del eksemplarer af ovennævnte bog, som er et særtryk fra de sidste tre numre af „Brevduen“. Prisen er 10 kr. pr. styk + porto. Bogen kan endnu fås ved henvendelse til foreningen.

Dagbog

Jyllands-Posten 30. dec. 1964

DØDSFALD

Planteavlskonsulent Peter Tovborg Jensen, Skive, 67 år. Tovborg Jensen, der stammede fra Gudum, ville oprindeligt være skuespiller, men tog så på Landbohøjskolen og blev landbrugskandidat. I 1931 blev Tovborg Jensen ansat ved landboforeningen i Salling, hvor han gennem årene særlig beskæftigede sig med ungdommen, for hvem han startede udvekslingsrejser, så de unge landmænd fik lejlighed til at se landbrug andre steder. Han havde endvidere virket som lærer på Krabbesholm Højskole, og i mange år var han folketingskandidat for Det radikale Venstre.

Lemvig Folkeblad 24. febr. 1965

HAN VAR BONDE, GÆV SOM GULD
Torsdag den 25. febr. er 100 årsdagen for Kr. Tovborg Jensens fødsel i gården Klostermølle i Gudum.

Hvad bliver stående af en mands virke, når 100 år er gået? Ja, alt det små og dagligdags har forlængst tabt sin kraft. Mange af de stridspunkter, der kunne sætte større eller mindre splid mellem en mand og hans samtid, er også gemt og glemte.

Tilbage bliver de store hovedlinier, de stærke træk hos et menneske, man har kendt og har råd til at anerkende.

Kr. Tovborg Jensen var en særpræget personlighed. Både af udseende og af væsen. Han satte en ære i at se ud som det, han var: bonde. Han var ranglet, kantet, noget foroverbøjet og med stærke ansigtsstræk. Han talte udpræget jysk og kunne lide at trække i vadmelstøj, og den sorte krave, bondens gamle symbol, bar han med ære, som Jeppe Aakjær skrev ved hans død: „både til daglig og ved alterbordet, både i sit eget hjem og i Det kgl. Teater“. Det fortælles, at han engang, netop i anledning af den sorte krave, blev forment adgang til en af de „fineste“ restaurationer i København.

– Godt, sagde han til tjeneren, men sig så til indenrigsministeren, når han kommer, at han kan træffe mig på (navnet) restaurant!

Det var en slukøret tjener, der måtte aflevere den besked til Ove Rode.

Men – som også hans gode ven, Jeppe Aakjær videre skrev: „hans ånd bar ingen sort krave. Som intelligens var han rummelig og dogmefri“.

Vi gengiver ligeledes et citat fra en artikel, som digteren Thøger Larsen skrev ved Tovborg Jensens død i efteråret 1920:

„Tovborg Jensen var en stærkt politisk interesseret mand, der siden 1884 sluttede sig til Venstre. Det skyldtes væsentlig hans energiske organisationsarbejde, at Venstre i 1898 erobrede Lemvig-kredsen. Han var i 7 år formand for Lemvig-kredsens Venstreforening, men trådte ud 1905 og sluttede sig snart efter helt til det nydannede radikale venstreparti. Hans store intelligens og hans store personligt prægede kultur i forening med hans afgjorte frisind gjorde ham naturligt til en forgrundsfigur i det radikale venstreparti, hvis formand han blev i 1916 og var til sin død“.

Tovborg Jensen beklædte desuden en række offentlige hverv: Han var medlem af Gudum Sogneråd 1898–1904, af Ringkjøbing Amtsråd 1910–16, af Foreningen af jyske Landboforeningers planteavlsludvalg, af bestyrelsen for De samv. Landbo- og Husmandsforeninger i Ringkjøbing Amt, formand for Skodborg-Vandfuld Herreders Landboforening, i hvis bestyrelse han sad i 25 år, og adskilligt mere. Hvor vidt hans virke strakte sig, ses måske bedst, hvis vi citerer navnene på nogle af de signerede kranser, som blev sendt til hans bære:

Foruden fra politiske sammenslutninger således bl. a. fra: amtsrådet, overskyldrådet, Lemvig Landmandsbank, landbrugsminister Madsen-Mygdal, Ringkjøbing Amts Vareindkøbsforening, Gudum Indkøbsforening, Gudum Friskolekreds, Gudum Afholdsforening, Lemvig og Omegns Afholdskreds, Lemvig Afholdsforening, Lemvig Højskolehjem, Struer Byråd.

Og dog var Kr. Tovborg Jensen først og fremmest en hjemmets mand. Han dyrkede sit landbrug med megen interesse, og her i den skønne gård med vandmøllen havde han og hans hustru, Ane Marie, der var af den store Bjerre-slægt, et gæstfrit og dejligt hjem, hvor en stor børneflokk – dusinet fuldt – voksede op. Af

disse 12 kom de syv direkte eller indirekte i landbrugets tjeneste, idet Laurids Tovborg Jensen fik fødegården, J. Bjerre Jensen ejer Fiskbæk, Jens Hauskov bor i Ulfborg, Helge var forpagter på Sjælland, Ellen er gift Agergaard og bor i Nr. Nisum, P. Tovborg Jensen var til sin død konsulent i Skive, og Mette, der er gift med overlægen i Brødstrup, har i en meget lang årrække været „hele Danmarks malkepige“ og har lært adskillige hundrede unge mennesker det rette greb på tingene. Endnu en datter, Karen Tovborg Jensen, var specielt kendt her på enen, idet hun i mange år var journalist ved Ringkjøbing Amts Avis i Ringkjøbing. Som noget særligt kan nævnes, at to af brødrene, Sigurd og Axel, begge er professorer ved landbohøjskolen.

På Klostermøllens jord står en stor natursten, rejst af venner og partifæller. Den bærer Kr. Tovborg Jensens navn og årstal og følgende indskrift, skrevet af Jeppe Aakjær:

Han var bonde, gæv som guld,
skåret ud af Jyllands muld.
Agtet hos sin nabomand,
savnet af sit fædreland.

På 100 årsdagen samles familien til en mindefest i det gamle hjem i Klostermølle. *Sif.*

Lemvig Folkeblad 24. marts 1965

LÆSTE ROBINSON CRUSOE INDEN HAN KOM I SKOLE

I anledning af professor Sigurd Tovborg Jensens 70 års fødselsdag, som også medfører, at han forlader sin stilling som professor i agerdyrkningskemi og jordbundslære ved Den kgl. Veterinær- og Landbohøjskole efter 34 års ansættelse, har nogle af hans fagfæller på Landbohøjskolen valgt at fejre ham ved udgivelse af et stort værk på 184 sider med titlen „Sigurd Tovborg Jensen“ og indeholdende dels artikler om Tovborg Jensen og hans virke, dels videnskabelige afhandlinger af andre professorer og lærerkræfter ved Landbohøjskolen. Bogen, der udkommer i dag, er trykt i Gadgaard Niensens Bogtrykkeri i Lemvig. Forsidebilledet er en tegning af den gamle smukke gård Klostermølle i Gudum, hvor professor Tovborg Jensen er født. Den ejes nu af en af hans brødre, gårdejer Laur. Tovborg Jensen.

Den indledende artikel om Sigurd Tov-

borg Jensen er skrevet af fhv. forstander, dr. agro. Karsten Iversen. Han citerer bl. a., hvad fødselsdagsbarnets lidet ældre broder, gdr. Jens Hauskov, Ulfborg, har fortalt om „en professors start“. Vi gengiver indledningen:

„Da jeg var 3-4 år, fik vi en ny lillebror i Klostermølle, det var ham, der kom til at hedde Sigurd. Straks ved sin ankomst gjorde han sig bemærket ved at hæve sig betydeligt over gennemsnittet, idet han var en kæmpekarl på 8-9 pund. Han blev ved med at være et fremmeligt barn, der meget tidligt lærte at gå. Ja, jeg ser endnu for mig, hvorledes han ligefrem stak i trav, da mor slog døren op ind til det tændte juletræ. Da var han nøjagtig 9 måneder gammel.

Han læste „Robinson Crusoe“, inden han kom i skole, og han havde ikke gået i skole ret længe, da han meget ivrigt læste i en bog betitlet „Hverdagsfysik“, som vi havde hjemme, og som vi andre også havde megen fornøjelse af at læse i“.

Karsten Iversen fortæller derefter om Sigurd Tovborg Jensens liv og virke, som vi omtalte i går. Der nævnes også eksempler på hans deltagelse i debatten om samfundsproblemer – bl. a. forud for folkeafstemningen om jordlovene, da han skrev flere kronikker i dagspressen og deltog i et diskussionsmøde på Landbohøjskolen, hvor formanden for Naturfredningsforeningen, kontorchef Vagn Jensen, var indleder. Sigurd Tovborg Jensens sidste indlæg sluttede således:

„Ja, vi kan alle lide vort gamle land og vil gerne have det i fred, men vi vil ikke have det fredet i klasse A og gjort til et museum for minder, for botaniske og zoologiske rariteter. Vi ønsker det bevaret ud i fremtiden som virkeplads og arbejdsmark for travle, glade og frie mennesker, der ikke behøver at bede nævn og overnævn om tilladelse til at bygge et sommerhus, fælde et træ eller dræne et mosehul på deres egen jord, kort sagt: Vi vil bevare det som „Danmark, vort levende land“.

I bogen findes også en bibliografi over S. Tovborg Jensens arbejder, udarbejdet af fru Betsy Kjær, der er gift med direktør E. Kjær, København, som er medlem af bestyrelsen for A/S Lemvig Svineslagteri. Fortegnelsen omfatter ikke mindre end 68 forskellige videnskabelige arbejder af professor Tovborg Jensen.

Jyllands-Posten 6. marts 1965

FHV. SOGNEPRÆST J. M. LUNDBY
Skovbrynet, Ryslinge, 68 år. Efter at være blevet teologisk kandidat i 1922 var J. M. Lundby lærer på Løvgård og fra 1923 højskolelærer i Vallekilde. I 1927 blev han sognepræst i Vaalse, kom 1933 til Sdr. Lem-Ølstrup, blev i 1941 valgmenighedspræst i Ryslinge og var sognepræst i Hobro fra 1951 til han i 1963 på grund af svigtende helbred tog sin afsked.

Lemvig Folkeblad 2. aug. 1965

PEDER BJERRE EJDAL, NR. NISSUM, DØD

Gårdejer Peder Bjerre Ejdal, Ejdal, Nr. Nissum, er død i sit hjem, 81 år.

Ved Peder Ejdals død er en af Nr. Nissum sogns kendteste skikkelser gået bort. Selv om Peder Ejdal var en af de stille i sognet, var han en mand, man regnede med. I kirken stod hans plads sjældent tom, bortset fra de sidste måneder, da han var meget svag. I foderstof-foreningen og brugsforeningen gjorde han sig fordelagtig gældende. Men først og fremmest drev han sin fædrengård, Ejdal, som han og hans søskende overtog i fællesskab efter deres faders død i 1926. Som den ældste i søskendeflokken blev det især ham, der „tegnede“ gården. Den blev hans liv, og bortset fra et højskoleophold i Ollerup i de unge år levede han sit liv og gjorde sin gerning på gården, agtet og anset af alle, der kendte ham.

Siden marts i år har Peder Ejdal været meget syg, og hans slægtninge har måttet våge ved hans leje. Alligevel kom hans død som en overraskelse, idet en blodprop i løbet af få minutter gjorde ende på hans liv.

Lemvig Folkeblad 5. aug. 1965

GÅRDEJER PEDER EJDAL'S
JORDEFÆRD I NR. NISSUM

Et stort følge fulgte onsdag eftermiddag gårdejer Peder Ejdal til hans sidste hvilested på Nr. Nissum Kirkegård. I kirken, der var smukt pyntet, og hvor sommerens rige blomsterflor gjorde sig gældende i de mange kranser, talte provst Madsen ud fra ordene: „Syndens sold er død, men Guds nådegave er et evigt liv i Kristus Jesus“.

Provsten sagde: – Det er et godt ord at samles om ved en bære. Døden er livets afslutning. Men det er ikke det væsent-

lige. Døden har en helt anden alvorlig klang i Bibelen. Syndens løn er døden. Her er vi under den samme lov. Men det er heldigvis heller ikke alle. Guds nådegave er et evigt liv. Så er der da mening i at synge om at møde døden, den sidste fjende, med et smil og vinde.

Der, hvor Jesus Kristus kommer ind, er det velsignet at leve, for der lever vi under nåde, ikke under dom. Der er vi under troens mulighed, under Guds forjættelse.

Idet vi her et øjeblik mindes den afdøde, betror vi hans ånd til Guds nåde, før vi sænker hans støv i jorden.

Ved graven takkede afdødes broder Jakob Ejdal for deltagelsen og indbød følget til et mindesamvær på Missionshotellet i Lemvig.

Her talte igen Jacob Ejdal: – Der er blevet en tom plads mere i vort hjem. Vi søkende har, forekommer det mig, fået ganske særlige værdier fra vort hjem i flere slægter. Det var et hjem, hvor sandheden sad i højsædet. Sang og en åben bibel hørte også hjemmet til, og det blev et samlingssted for mange unge og ældre, hvor modsætninger kunne mødes og brydes.

Vor broder Peder var meget godt begavet. Han var vel egentlig som bestemt til formandsplads i de mange foreninger, men han søgte jo ikke de fremtrædende poster, og han arbejdede på at forlige modsætninger. Et langt og virksomt liv er endt. Men det er jo ej at dø, når livet følger med.

Fru tømrer Jensen, Nr. Nissum, takkede for deres hjemms forhold til Ejdal igennem mange år og udtalte et: Æret være Peder Ejdals minde!

Gårdejer Mads Højsgaard fortalte minder om Peder Ejdal og familien Ejdal. – Vi mindes Peder med tak.

Fru højskoleforstander Kristensen dvælede ved barndoms minder som nabo i barndomstiden til Ejdal.

Provst Madsen sluttede kort mindefesten.

Lemvig Folkeblad 30. sept. 1965

HANS BJERRE DØD

Fhv. gårdejer Hans Bjerre, Kongensgård, Nr. Nissum, døde i nat i hjemmet på Kongensgård, 88 år gammel. Han havde i de senere år ikke været helt rask, men var heller ikke egentlig syg, idet han sta-

dig færdedes ude, deltog i møder og var lige så interesseret, som han altid havde været i de mange ting, som han havde beskæftiget sig med gennem et langt liv. Så sent som i søndags var han ude på en bil-tur, og det var meningen, at han nu på søndag skulle til konfirmationsfest hos sin søn lærer Ejvind Bjerre i Holbæk. Om mandagen måtte han imidlertid gå i seng, han var lidt oppe om tirsdagen, men har været sengeliggende de sidste dage. Han var klar til det sidste, men døde ved 3-tiden i nat.

Hans Bjerre var en af Lemvig-egnens mest betydelige landmænd i den sidste menneskealder, og han har fået utallige opgaver betroet – ikke mindst inden for landbrugets organisationer. Han hørte til den kendte Bjerre-slægt fra Lemvig-egnen, og han levede altid op til slægtens traditioner. Som landmand var han både dygtig og energisk, interesseret i alt, hvad der kunne føre erhvervet fremad både fagligt og organisatorisk, og hertil ydede han personlig en fortjentsfuld og stærkt påskønnet indsats på ledende poster gennem mange år.

Hans Bjerre var aktiv landmand i længere tid end de fleste, idet han var gård-ejer i 55 år. Han var født på Kvisgård i Rom, var på Ladelund Landbrugsskole 1897–98, blev senere en kort tid forsøgs-assistent ved Askov Forsøgsstation og kontrolassistent i Vandborg, indtil han købte Overgård i Fabjerg i 1901. I 1913 købte han Kongensgård i Nr. Nissum, som han drev indtil 1956, da han afstod gården til sønnen, Chr. Bjerre, der også overtog svineavlscen-tret, som Hans Bjerre oprettede i 1903. Han blev i 1953 hædret med en sølvpokal som den eneste i landet, der havde haft avlscen-ter uafbrudt i 50 år.

Hans Bjerre var formand for Skodborg-Vandfuld Herreders Landboforening fra 1937 til 1948 og var nu æresmedlem af landboforeningen. Han blev formand for auktionen-foreningen ved F-auktionernes start lige før den anden verdenskrig, ligesom han blev formand for Lemvig Samle-stald fra dens oprettelse i 1943. Begge disse hverv beholdt han i nogle år efter, at han havde trukket sig tilbage fra hvervet som landboforeningsformand. Han har endvidere i mange år været formand for den gensidige løvsørebrandassurancefor-ening for Skodborg-Vandfuld Herreder, men trak sig tilbage for 3 år siden. I 19

år sad han i bestyrelsen for Struer An-dels- Svineslagteri. Han var landvæsen-kommissær, indtil han faldt for aldersgrænsen og har været voldgiftsmand i tvistigheder vedr. handel med husdyr. Fra 1929 til 1937 var han medlem af Nr. Nis-sum sogneråd. Han var formand for Nr. Nissum Venstreforening og næstformand for Lemvig-kredsens Venstreforening gen-nem en årrække og har haft mange andre tillidshverv i og uden for sit sogn.

I 1956 blev Hans Bjerre som anerken-delse for sit betydningsfulde virke udadtil udnævnt til Ridder af Dannebrog.

Hans Bjerres virke var præget af, at han var rodfæstet på den egn, hvor han øvede sin gerning, og hvor han også havde et godt hjem. Hans hustru, der var datter af den kendte lærer Smedegaard i Vandborg, døde for flere år siden, men de oplevede at holde guldbryllup i 1953. Der er 11 børn, nemlig 4 døtre og 7 søn-ner. Den ældste søn er fhv. borgmester, landsretssagfører Bjerre, Holstebro, en søn Chr. Bjerre, ejer som nævnt nu Kongens-gård. Endvidere er der to sønner i Skive, medens to sønner har gårde henholdsvis på Lolland og i Ryde, og en søn, der er lærer, har i en årrække virket i Sydsles-vig, men bor nu i Holbæk. Af døtrene bor en i Hjørring, medens de tre andre er bosat på Lemvig-egnen – henholdsvis i Nr. Nissum, Tørring og Fjaltring.

Lemvig Folkeblad 6. okt. 1965
HANS BJERRES JORDEFÆRD

Under overvældende deltagelse blev fhv. gårdejer Hans Bjerre, Kongensgård, Nr. Nissum, i går eftermiddags begravet fra Lemvig Valgmenighedskirke. Der var man-ge smukke kranser, hvoraf en del med bånd, således fra Skodborg-Vandfuld Herreders Landboforening. De samvirkende jyske Svineavlscen-ter, Skodborg-Vandfuld Herreders Brandassuranceforening, perso-nalet, Dania Vask, og fra naboer.

Pastor Busk sagde i sin tale i kirken, at det var i god overensstemmelse med familiens traditioner, at Hans Bjerre døde højt til års – „mæt af dage“. Hans død er blevet omtalt landet over, hvilket hænger sammen med hans vidtomspændende of-fentlige virksomhed. Han er blevet hyldet ved flere lejligheder i sit liv og har fået fortjent påskønnelse i sit arbejde. Mon det ikke hænger sammen med hans ven-lige væsen og evne til at omgås menne-

sker, at han undgik den uro om sit navn, som så mange i offentligt virke er udsat for. Det var et smukt sammentræf, at manden på Kongsgård i vor demokratiske tid ud fra andre menneskers tillid har haft et ord at sige, sådan som indehaveren af den gamle fornemme gård har haft et ord at sige tilbage i tiden under andre vilkår.

En typisk Bjerre

Hans Bjerre var et typisk medlem af den store Bjerre-familie. Det var noget lyst og lyrisk i hans sind – og en stærk slægtsfølelse. Han fik en rig ungdomstid ved at udnytte uddannelsesmulighederne og ved deltagelse i det folkelige liv, som rørte sig her på egnen. Afgørende for hans ungdomstid blev mødet med lærer Smedegaards elskelige og yndige datter. Han var alle dage usædvanlig ridderlig over for sin kone og tillige sjældent hensynsfuld over for den gamle, uforglemmelige mormor, som fik sit hjem i Kongsgård og blev til velsignelse for den store familie. Noget lyst og harmonisk havde han fået i vuggegave, og en glad mand har han altid været i sin gerning og i sit hjem. Det var et dejligt hjem at komme i og for en børneflokk at vokse op i, og i et sogn med til visse tider ret stærke modsætninger var dette et hjem, der virkede samlende, og som der var stor respekt om fra alle sider. Det var et hjem med lyse minder og et levende håb.

Seks sønner bar kisten ud af kirken, og rustvognen kørte til Nissum Kirkegård fulgt af en kilometerlang række af biler. Ved graven takkede en af sønnerne, sognerådsformand Johannes Bjerre, Kettinge, for den store deltagelse.

Mindesammenkomst med mange taler

På Lemvig Missionshotel var der efter begravelsen en mindesammenkomst med spisning, hvori deltog ca. 250 af dem, der havde været med til begravelsen. Der blev holdt en række mindetaler og sunget mange salmer og sange, og det blev ud på aftenen, før sammenkomsten sluttede.

Den lededes af afdødes ældste søn, fhv. borgmester, landsretssagfører N. Bjerre, Holstebro, som til indledning mindedes faderen, der fik et langt og lykkeligt liv og en let død. Vi kendte ham som en nøgtern mand med en klar tankegang, og han var heller ikke bange for at sige sin

mening, når det var nødvendigt. Han havde stor glæde af arbejdet udenfor hjemmet, men hjemmet var det bedste for ham. Mor var hans ét og alt, og vi har aldrig hørt et skævt ord mellem de to mennesker. Vi søskende siger tak for et godt barndomshjem, og vi siger alle hans venner tak for, at han ikke blev ensom i de sidste år.

Svigersønnen, Aage Mohr Christensen, Nr. Nissum, fremhævede Hans Bjerres trofasthed i alt – også mod minderne – og takkede for alt godt fra hjemmet i Kongsgård.

Elias Pedersen, Ulfsund, Nees, bragte en tak fra landboforeningen, som var i stor taknemlighedsgæld til Hans Bjerre, der sad i bestyrelsen i mange år og var formand i 11 år. Han var med til at oprette F-auktionerne og var formand for auktionsforeningen, indtil den holdt 25 års jubilæum. Han var altid klar i sine standpunkter, vidste hvad han ville, og man kunne ikke løbe om hjørner med ham. Taleren rettede til sidst en personlig tak for den støtte og opmuntring, Hans Bjerre havde givet ham ved flere lejligheder.

Afdødes svoger, fhv. gårdejer Anders Ottesen, Holstebro, takkede for mange skønne aftener mellem gode mennesker i hjemmet i Kongsgård, og hans søn, kriminaloverbetjent Holger Ottesen, København, føjede en tak til for den varm-hjertethed, hvormed hans onkel og moster omfattede alle de unge i familien.

Formanden for Lemvig Samlestald, Evald Hjortkjær, Dybe, der havde siddet sammen med Hans Bjerre i flere bestyrelser, mindedes ham som en dygtig formand. Han var altid med på at fremme nye opgaver på egnen, og han var også den drivende kraft ved oprettelsen af samlestalden, hvor han var formand i 15 år.

Amtsrådsmedlem Børge Herping, bragte en tak fra den gren af familien, der var udgået fra Herping. Han understregede præstens ord i kirken om den tillid, Hans Bjerre har nydt på sin egn, og nævnte eksempler på, at han også forstod at vise de unge af næste generation tillid.

En klog bonde og et godt menneske

Direktør J. P. Sidelmann, Ramme, sagde, at Hans Bjerre vandt den plads, han fik, fordi han var sand og intelligent, en klog

bonde og et godt menneske. Han blev ved at være ung i sind, og han var en god kammerat.

Lærer J. Søndergaard Jacobsen, Nr. Nissum: Hans Bjerre var en af de første, jeg lærte at kende, da jeg kom til Nr. Nissum Sogn. Han havde sæde i sognerådet, og af de syv, som dengang var i sognerådet, var Hans Bjerre den sidst levende. Ved mit første besøg fik jeg det indtryk, at han var en mand af betydelig format, og det blev bekræftet sidenhen. Han blev en gammel mand, og det satte til sidst sit præg på hans legeme, selv om han holdt sig rank, men hans åndsevner blev bevaret til det sidste.

Niels Skafsgaard, Fåbjerg, mindedes med tak både Hans og Kirstine Bjerre fra den tid, han var hos dem, idet han kom til Kongensgård en måned efter, at de havde overtaget gården, og blev der 3-4 år. Han bekræftede, at Hans Bjerre var en mand, som ikke var bange for at vise de unge tillid og give dem et ansvar.

Sognerådsformand Mads Lind Høsgaard, Nr. Nissum, nævnte, at han havde et gammelt billede af „de syv vise“ i Nr. Nissum. Det var dem, der dengang sad i sognerådet, og Hans Bjerre var en af dem. Vi mindes hans virksomhed i sognerådet med tak, sagde taleren. Vi har altid haft det indtryk, at hjemmet på Kongensgård var et af sognets gode hjem, og jeg siger tak for godt naboforhold – også på alderdomshjemmets og kommunekontorets vegne.

Sognerådsformand Charles Hansen, Vandborg, bragte en tak fra en af de sidste foreninger, Hans Bjerre var formand for, nemlig løsøre-brandkassen. Han ville gå af, da han fyldte 80, men vi overtalte ham til at tage 1 år mere, og det skete igen, så der gik 4 år, og vi var godt tilfredse med hans formandsskab.

Landsretssagfører Niels Bjerre sluttede sammenkomsten med en tak for alt, hvad der var blevet sagt om forældrene.

Lemvig Folkeblad 18. novb. 1965

FRU INGEBORG HAUSKOV PLUDELIG DØD

Fru Ingeborg Hauskov, gift med gårdejer Jens Hauskov, Vium, Ulfborg, døde pludselig i aftes. Hun var taget med sin mand til stationsbyen, men fik et ildebefindende på gaden. Hun var netop fyldt 70 år.

Fru Hauskov stammede fra Salling. Hun var en betydelig personlighed og det naturlige midtpunkt i en stor familie med et roligt gemyt, der tog livets tilskikkelser, som de kom. Med sit lyse og venlige sind spredte hun glæde om sig. Hun var sin travlt optagne mand til stor støtte i hans mange offentlige hverv og en gæstfri værtinde for de mange, der færdedes i hjemmet. Hun vil blive savnet af mange, ikke mindst de, der nød hendes gode naboskab og venskab gennem mange år.

ADRESSELISTE

Fortegnelse over betalende medlemmer af Bjerreslægten samt medlemmer i udlandet

Skulle enkelte adresser være unøjagtige, bedes meddelelse herom tilsendt os, såvel som oplysninger om adresseændringer.

Kokholmlinien:

- 326: Redaktør J. Martin, Elsdyrvej, Højbjerg.
- 327: Fru Marie Martin, Vedelsgade 9, Sorø.
- 331: Vic Berre, Ponoka, Alta, Canada.
- 333: Vagn Berre, Crofton B. C., Canada.
- 334: Fru Helga Bjerre Nielsen, Skovgaardsvvej 1, Regstrup.
- 335: Axel M. Bjerre, politimester, Graasten.
- 336: V. M. Bjerre, overassistent, Gernersegade 57, Kbh. K.
- 337: Fru Karen Bjerre Bronée, P. Knudsensgade 120, København SV.
- 330: 1 a: P. Jac. Bjerre, grosserer, Birger Jarlsgat. 67, s., Stockholm, Sverige.

Nissumbylinien „Brunsgaard“:

- 105: Fru Anna Bjerre, Sirgræsvej 50 st., Kastrup, København.
- 111: Fru Sidsel Nygaard, Taarngade 8, Struer.
- 112: Fru Ane Marie Bjerre Lambæk, Degnbol, Lem st.
- 113: Fru Kirstine Bjerre, Mellem Balleby, Tørring, Lemvig.
- 114: Fru Thora Bjerre, Bedsted.
- 115: Carl Bjerre, c/o J. M. Pedersen, Thuresensgade 27 E st., København K.
- 341: Haakon Bjerre, bestyrer, Kartoffelmelsfabr. forsøgsgård, Karup, Jylland.
- 343: Fru Agnete Bjerre Jensen, Nørre Nissum.
- 344: Fru Dagny Bjerre Kallesøe, Bruunsgaard, Nr. Lem, Lemvig.
- 355: Fru Kirsten Bjerre Jensen, Ringgade 104, 1. sal, Struer.
- 356: Fru Signe Bjerre Knudsen, Jyllandsgade 35, Struer.
- 359: Fru Asta Bjerre, Mell. Balleby, Tørring, Lemvig.
- 361: Fru Ragnhild Dam, Søvang teglværk, Bedsted.
- 362: Ib Schnedler Sørensen, US Air Force, Base Exchange, Sønderstrøm, Grønland.
- 363: Fru Dorrit Bjerre Olesen, 7883 Knight St., Vancouver 15, B. C. Canada.
- 895: Fru Helene Bjerre Krogshede, Den frie Lærerskole, Ollerup.

Nissumbylinien „Kvium“:

- 915: Hugo Bjerre Jakobsen, præst, Rådmands Boulevard 15, Randers.

Nissumbylinien „Stabildal“:

- 376: Anton Lørup, snedkermester, Baldersgt. 5, Oslo, Norge.
- 377: Kristian Lørup, maler, Thorvald Meyersgade 28, Oslo, Norge.
- 381: Fru Signe Duusgaard, Vigerslev Allé 70, 4. s., Valby.
- 383: Fru Erna Ruby, Skovbrynet 4, Lemvig.
- 395: Fru Asta Skjødt, Spidsborg Savværk, Allingaabro.
- 396: Aksel Jørgensen, gdr., Lisbjerg, Aarhus.
- 398: Alfred Jørgensen, gdr., Borum, Mundelstrup.
- 399: Aage Jørgensen, gdr., Ormslev.
- 400: Rudolf Jørgensen, gdr., „Frøkjærsgaard“, Skovby Øst.
- 128/-: Fru Agnes Morse, Storm Chliff Apst, Arth Cape, Oregon, USA.
- 936: Kristian Knude Særkjær, Nødskov, Houe, Klinkby.

Nissumbylinien „Nørrelund“:

- 408: Fru Maren Ovesen, Møllegaardsvej 3, Lemvig.
- 409: Christian Paakjær, gdr., Hygum, Klinkby.
- 410: Fru Petra Skov Mikkelsen, Vestergade 41, Holstebro.
- 969: Gdr. Niels Paakjær, Madumflod pr. Ulfborg.
- 970: Sygeplejerske Martha Paakjær, Jordbrovej 25, 2. sal, Aarhus.
- 971: Fru Ellen van Veen-Paakjær, Hoofdweg 36, Murmerwoude, Nederland.
- 972: Harald Paakjær, „Ø. Paakjær“, Hygum pr. Klinkby.
- 973: Jørn Paakjær, Bonnet.

Nissumbylinien „Nissumby“:

- 133: Fru Edel Bjerre, Henriettevej 48, 2. s., Odense.
- 134: Fru Kathrine Bjerre, De gamles Hjem, Sjølund.
- 137: Frode Madsen, „De gamles Hjem“, Bøvlingbjerg.
- 138: Fru Ingeborg Bjerre, Frederiksdal Allé 16 A, Skive.
- 139: Frederik Bjerre, snedker, Frederiksberggade 11, Silkeborg.
- 141: Fru Maren Boje, Faare.
- 411: Andreas Kristensen, repræsentant, Sejs, Silkeborg.
- 414: Kaptajn H. T. Ravn, Ålbroslyngen 9, Herlev.
- 415: Fabrikant Vagn Bjerre, 2 Rue Wilwerdange, Troisvierges, Gr. D. de Luxembourg.
- 416: Frits Bjerre, lærer, Bøvlingbjerg.
- 417: Edvard Bjerre, Storegade, Varde.
- 418: Fru Anna Høj, Hestehaven, Skanderborg.
- 419: Aage Bjerre, bogholder, Sjølund.
- 420: Harald Bjerre Petersen, konstruktør, Frøbelsallé 2, 3. sal, København F.
- 422: Fru Helga Bjerre Kristiansen, Skovbovej 13, Kgs. Lyngby.
- 423: Thorvald Bjerre Pedersen, Svinget 2, Lemvig.
- 425: Aage Bjerre Madsen, autoforhandler, Bøvlingbjerg.
- 427: Fru Emmy Bjerre Nielsen, Bøvlingbjerg.
- 428: Arne Bjerre Madsen, gdr., Bøvlingbjerg.
- 432: Kjeld Bjerre, ingeniør, Grundtvigsvej 42, Odense.
- 433: Jens Bjerre, rejsejournalist, Fennevangen 10, Gentofte.
- 434: Lis Bjerre Smith, 7 Sanguine Str., Montroux, Johannesburg, South Africa.
- 435: Ing. Poul Bjerre, Snedronningensvej 9 A, Herlev.
- 436: Jytte Bjerre, bibliotekar, Golfparken 43, Aalborg.
- 439: Poul Bjerre, maskinsnedker, Solsortevej 21, 2. s., Silkeborg.
- 440: Peder Maagaard, Vester Flansmose, Dybe, Bonnet.
- 441: Nanna Andersen, Nørrebrogade 88, Esbjerg.
- 444: Fru Gerda Andersen, Hermodsvvej 23, Esbjerg.
- 445: Holger Jensen, Næsbyhave 72, Næsby, Odense.
- 447: Fru Inger Flindt, Poppelhegnet 9, 1. sal, Kgs. Lyngby.
- 980: Knud Bjerre, Dalbugten 60, Herlev.
- 981: Fru Hanna Bjerre Sørensen, Lindevej, Nordby, Fanø.
- 983: Fabrikant Oli Bjerre, 2 Rue Wilwerdange, Troisvierges, Gr. D. de Luxembourg
- 984: Poul Bjerre, lærer, landbrugsskolen, Ladelund, Brørup.
- 1004: Villy Bjerre Nicolajsen, Slotsvænget 15, Holstebro.

Nissumbylinien „Brændgaard“:

- 145: Kirstine Lundby, „De gamles Hjem“, Hjerm.
- 148: Fru Anna Bjerre, Høgsholt pr. Vejle.
- 450: Fru Anne Kath. Bjerre Sejbjerg, Herningvej 53, Holstebro.
- 452: Niels Østergaard, gdr., Lillelund, Ulfborg.
- 453: Mads Bjerre, Maabjerg, Holstebro.
- 454: Henry Bjerre, gdr., Boutrup, Vemb.
- 455: Niels Bjerre Jacobsen, Villemose, Tvis, Holstebro.
- 457: Fru Anna Barslund, Plantanvej 4, Holstebro.

- 459: Pastor emer. J. M. Lundby, Ryslinge.
 461: Gerlak Lundby, Lindevænget 16, Fruens Bøge.
 462: Agathe Lundby, Tjelevej 19, 7. sal, Vejby, Risskov.
 463: Gdr. Arne Lundby, Randersvej 11, Langaa.
 464: H. Lundby, økonoma, Tværgade 7, Hobro.
 465: Fru Kathinca Hillersborg, Melagergaard, Værum, Randers.
 466: Signe Lundby, bestyrerinde, Barthsgade 20, Aarhus.
 467: Gudrun Lundby, sygeplejerske, Centralsygehuset, Holstebro.
 468: Anker Lundby, gdr., Lem Nygaard, Lem, Brodal.
 469: Gdr. Viktor Lundby, Maabjerg, Holstebro.
 470: Gunnar Lundby, gdr., Sdr. Hattens, Mejrup, Holstebro.
 473: Randi Bjerre, syerske, Cicinionsgade 26, Frederiksstad, Norge.
 474: Sigrid Bjerre, Cicinionsgade 26, Frederiksstad, Norge.
 477: Søren Bjerre, gdr., Uhre pr. Vejle.
 483: Knud Bjerre, gdr., „Ransgaard“, Gaardslev, Pjedsted.
 484: Aksel Bjerre, gdr., „Roenborg“, Vejrum, Struer.
 485: Johannes Bjerre, gdr., „Brændgaard“, Vejrum, Struer.
 487: Holger Bjerre, Askov, Vejen.
 1021: Forp. Anders Bjerre Sejbjerg, Kås Avlsgård, Lihme.
 1049: Andreas Lundby, præst, Idum, Holstebro.

Nissumbylinien „Kviesgaard“:

- 163: Elsie May Bjerre, 200 Bolinao Road, Apt. 5, Fairfax, California, USA.
 492: Niels Bjerre, „Birkely“, Fabjerg.
 493: Fru Sophie Hye-Knudsen, Taarbæk Strandvej 38, Klampenborg.
 494: Fru Olga Thøgersen, Valbirksvej 5, Hellerup.
 495: Asger Bjerre, gdr., Ullerup, St. Magleby.
 496: Sigurd Bjerre, skovfoged, Nøbbøllelunder pr. Hornslunde.
 498: Peder Vestergaard Bjerre, Strandvejen 149a, Espergærde.
 500: Gdr. Hans Bjerre, Brandborg, Bøvlingbjerg.
 502: Knud Bjerre, Vatnavej 28, København S.
 506: Kristen Hauskov, boelsm., Ny Lind, Fabjerg.
 510: Fru Karen Sørensen, Rytterhøj, Kilen, Struer.
 512: Herluf Jakobsen, bogtrykker, Kirkevej 16, Skærbæk.
 513: Fru Eli Maagaard, Markildegaard, Valby, Helsingø.
 514: Niels Bjerre, kontorchef, Hyldegårds Tværvej 2, 1. sal, Charlottenlund.
 515: Kristian Bjerre, hotelejer, Bovbjerg pr. Bonnet.
 516: Hans P. Bjerre, skibsfører, Bremensgade 25² s., Kbh. S.
 521: Jens Bjerre Christensen, bestyrer, A/M Idstrup, Sdr. Ørslev.
 522: Fru Karen Aabye Madsen, Ejby Savværk, Ejby.
 523: Fru Mariane Larsen, Peter Bangsvej 153⁴ s., Kbh. F.
 525: Gravers Bjerre, Guldbergsgade 10, København N.
 526: Niels Bjerre, Elektrical Engineer, 1429 Grey St., Regina, Saskatchewan, Canada
 528: Peder Bjerre, overingeniør, 9 Reymond Ave., Toronto, Ontario, Canada.
 529: Vagn Bjerre, 2740 Gosworth, Victoria BC, Canada.
 532: Bertel Bjerre, konstruktør, Fredskovhellet 20, Hillerød.
 535: Fru Anna Poulsen, Vasegaarden, Lemvig.
 541: Niels Bjerre, landsretssagfører, Holstebro.
 542: Kristian Smedegaard Bjerre, Kongensgaard, Nr. Nissum.
 543: Fru Sofie Østergaard, Rosenvej 7, Hjørring.
 544: Fru Gudrun Bjerre Christensen, „Højgaard“, Nørre Nissum.
 546: Johannes Bjerre, gdr., Kildehøjgaard, Kettinge, Lolland.
 547: Fru Esther Bjerre Gay, Bæksgaard, Tørring, Lemvig.
 548: Tage Bjerre, tricotagehandler, Adelgade 10, Skive.
 549: Fru Ellinor Madsen, Nørmark, Fjaltring, Ramme.
 550: Gunnar Bjerre, Pingvin Vask, Brårupvej 49, Skive.
 551: Ejvind Bjerre, lærer, Kalundborgvej 191, Holbæk.

- 552: Steen Bjerre, gdr., „Sønderskov“, Ryde, Vinderup.
- 1110: Peter Hauskov, Ranunkelvej 9, Ll. Værløse.
- 1134: Marianne Bjerre Kristoffersen, Undelstadlia 12 A, Asker, Norge.
- 1142: R. Kamstrup Jakobsen, premierløjtnant, Rosenvej 3, Rønne.
- 1143: Bogtrykker Erling Bjerre Jacobsen, Havevej 18, Skærbæk.
- 1145: Fru Mariane S. Hansen, Box 296, Eckville, Alta, Canada.
- 1149: Jørgen Bjerre, oberstløjtnant, Danmarks NATO-delegation, Paris 16 e, Frankrig.
- 1150: Ingrid Bjerre Engel, 1039 Royal Avenue, Calgary Alta, Canada.
- 1151: Jens Bjerre, arkitekt, Grønholt pr. Fredensborg.
- 1155: Bent Tage Nielsen, Hillerødgade 167, Kbh. F.
- 1157: Fru Tove Deitz, 6648 Oakland, St. Louis 39, Miss., USA.
- 1199: Fru Solvejg Bjerre Sørensen, Østerled 23, Lemvig.

Nissumbylinien „Sandholm“:

- 172: Mariane Bjerre Jensen, Niels Juelsgade 7, 2. s., Esbjerg.
- 557: Jens Hauskov, gdr., Nr. Vium, Vemb.
- 558: Jens Bjerre Jensen, Øster Fiskbæk, Gudum, Vestjylland.
- 559: Sigurd Touborg Jensen, professor, Amalievej 23, 4. s., København V.
- 560: Grosserer Gunnar Touborg Jensen, Søtoften 13, Gentofte.
- 561: Fru Tovborg Jensen, Ny Skivehus, Skive.
- 562: Fru Tovborg Jensen, Rosenstandsvej 6, Helsingør.
- 565: Fru Mette Touborg Jensen, Bredstrup sygehus, Bredstrup.
- 566: Fru Ellen Agergaard, Nørre Nissum sem., Nr. Nissum.
- 567: Professor Aksel Touborg Jensen, Ved Kanalen 5, 4. sal, København K.
- 569: Hans Bjerre, overlæge, Faaborg.
- 570: Jens Bjerre, organist, Frimestervej 75, København NV.
- 572: L. Schjøttz Christensen, læge, Aaboulevard 82, København N.
- 575: Jens Bjerre, gdr., Enggaarden, Sønderstrup, Kirke Eskildstrup.
- 576: Peder Bjerre, „Sønderskov“, Venø, Struer.
- 577: Fru Mette Bjerre Petersen, Kisserup, Udby, Holbæk.
- 578: Holger Bjerre, slagteriarbejder, Kirkegade 40, Struer.
- 579: Laust Bjerre, „Sønderskov“, Venø, Struer.
- 581: Fru Kathinka Mehlsen, Ølbyvej 15, Struer.
- 582: Fru Grethe Kibsgaard, Durup.
- 585: Læge Albert Andersen, Ry.
- 587: Mette Urup, Strandboulevard 3, s. s., c/o Barfod, København Ø.
- 588: Knud Bjerre Jensen, forp., Aal præstegaard, Oksbøl.
- 589: Jens Bjerre Jensen, Søborg Hovedgade 94, København.
- 1213: Fru Else Hauskov Bech, Østervang, Holstebro.
- 1218: Maleren Bodil Hauskov, Marasliou 61, Athen, Grækenland.
- 1221: Fru Margrethe Bechmann, adr. Mailsiphon, Mailsi, West Pakistan.

Nissumbylinien Lomborg Skole:

- 180: Fru Anna Bjerre, Jydegaarden, Fredericia.
- 595: Kristen Thybo Christensen, install., Nygade 7, Odder.
- 596: Bertel Bjerre Christensen, install., Thisted.
- 597: Jens M. Christensen, maskinsmed, Nr. Lem, Lemvig.
- 600: Ejner Thybo Christensen, install., Bredgade 16, Lemvig.
- 601: Evald Thyboe Christensen, Flansmosehus, Dybe, Bonnet.
- 602: Dagny Bjerre Christensen, Dybe, Bonnet.
- 603: Richard Christensen, install., Humlum.
- 604: Fru Gretha Christensen, Strandvejen 1, Lemvig.
- 605: Fru Karen A. Pedersen, 2849 Logan Blvd., Chicago 47, USA.
- 606: Fru Kathrine Norberg, East Meredith, New York, USA.
- 607: Fru Signe Boel Madsen, 1559 N. Mc. Kindley Rd., Lake Forest, Chicago, USA.
- 609: Jens M. Jensen, direktør, Skovvangsvej 207 A, Aarhus.
- 610: Fru Elisabeth Larsen, 1664 N. Mozart Str., Chicago 47, USA.

- 611: Fru Clara Bjerre Jensen, Assentoft Silofabrik, Assentoft.
613: Fru Ellen Nørgaard, Box 1160, Merritt, B. C. Canada.
614: Christian Arne, ingeniør, 2203 N. Nordia Ave., Chicago 35, USA.
616: Peter J. Bjerre, civilingeniør, Virum Stationsvej 160, Virum.
617: Bertel Bjerre, gartner, Fyrmestervej 18, Brøndby Strand.
618: Christen Bjerre, „Bjerrehus“, Lem, Brodal.
619: Niels Dejgaard, Velling pr. Ringkøbing.
621: Siliam Bjerre, sognepræst, Brøns.
622: Enrico Bjerre, præst, Skovlund pr. Mølby.
624: Niels Bjerre, gdr., Lomborg Kirkegaard, Lomborg, Ramme.
626: Fru Signe Bjerre Tybjerg, Asylgade 7, Skive.
627: Helge Christensen, gartner, Hyldevang, Sengeløse, Taastrup.
628: Gunnar Bjerre, gdr., Julsgaard, Ferring, Bonnet.
629: Fru Solvejg Bjerre Pedersen, Langagergaard, Vasby, Hedehusene.
630: Marie Bjerre, „Sixtus“, Middelfart.
631: Bertel Bjerre, gdr., Taars.
632: Daniel Bjerre, civilingeniør, Hasselvænget 5, Odense.
633: Folmar Immanuel Bjerre, 120 Pierce Ave. Hamburg, New York, USA.
634: Arthur Bjerre, 4544 Laurel Canyon Blvd., North Hollywood, Los Angeles, California, USA.
- 635: Mrs. Clara Bjerre Morgan, 8012 Lindly Ave. Reseda, California, USA.
636: Allan Bjerre, 11600 Garfield Ave., Hollydale, California, USA.
639: Mrs. Esther Bjerre Bowles, Sauage SO, Oxhoro, Minneapolis, Minnesota, USA.
644: Fru Karen Bjerre Paludan, Baløvej 227, Marienlyst, Væggerløse st.
- 1287: Charlotte Støjberg, Kastanicallé 11, Kolding.
1290: Aksel Bjerre Christensen, ingeniør, Spangbergsvej 14, Thisted.
1292: Fru Ellen M. Urth, Vesterled 15, Lemvig.
1294: Børge Christensen, Silkeborgvej 609, Brabrand.
1304: Fru Elie Steffensen, 2849 Logan Boulevard, Chicago 47, Illinois, USA.
1306: Eric Niels Sloth, 133 Springwood Drive, Naperville, Illinois, USA.
1309: Mrs. Lillian Siegh, 613 Le Claire Ave. Wilmette, Illinois, USA.
1315: Ole Jensen, civilingeniør, Skovvangsvej 207 A, Århus.
1318: Henning Nørgaard.
1319: Lejf Nørgaard.
1325: Svend Erik Bjerre, forstander, Højskolen for Udviklingslandene, Kongevejen 195, Holte.
- 1331: Fru Gudrun Bjerre Pedersen, Albæk pr. Lime.
1332: Fru Eli Bjerre Damgaard, friskolen, Klim pr. Fjerritslev.
1333: Uffe Bjerre, lærer, Bredebro skole, Bredebro.
1334: Fru Bodil Bjerre Hanghøj, Adjunktvej 6, Aalborg.
1336: Ebbe Dejgaard, Velling st.
1337: Fru Katrine Bjerre Kirkegaard, Søndermarksgård, Køgevej 151, Roskilde.
1338: Fru Martine Dejgaard Jensen, Nokjær, Ringkøbing.
1339: Mads Bjørn Bjerre, 1917 Point View st., Los Angeles 34, California, USA.
1340: Karen Bjerre Barfoed, Nørrevang 43, Birkerød.
1345: Fru Estrid Bjerre Lund, Vesterbrogade 120 C, st. th., København V.
1346: Mads Bjerre, Lomborg Kirkegård, Ramme.
1347: Agnes Bjerre, Lomborg Kirkegård, Ramme.
1348: Marie Bjerre, Elevboligen 720, Amtsygehuset, Glostrup.
1349: Anne Bjerre, Lomborg Kirkegård, Ramme.
1350: Randi Bjerre, Lomborg Kirkegård, Ramme.
1352: Jens Bjerre Tybjerg, lærer, Blenstrup, Himmerland.
1353: Fru Karen Tybjerg Steffensen Hansen, Kirkely, Alrø, pr. Alrø.
1354: Werner Olsen, Frøgården, Høje Tåstrup, pr. Tåstrup.
1355: Vagn Bjerre Christensen, Hyldevang, Sengeløse, Tåstrup.
1356: Jørgen Bjerre Christensen, journalist, Pærevang, Sengeløse, Tåstrup.
1357: Svend Bjerre Christensen, lærer, Motalavej 111, Halskov, Korsør.

- 1359: Asbjørn Bjerre, Julsgaard, Ferring, Bonnet.
- 1360: Peter Bjerre, Julsgaard, Ferring, Bonnet.
- 1365: Hans Bjerre Pedersen, Holbæk Slots Ladegaard, Holbæk.
- 1366: Ib Bjerre Pedersen, driftsleder, Grønager 20, Mosede pr. Taastrup.
- 1367: Bent Bjerre, Slagelsegade 21, Frederikshavn.
- 1370: Gudrun Bjerre, Højvangsvej B 3, Nr. Sundby.
- 1372: Birthe Bjerre, Tårs.

Nissumbylinien Søllergaard:

- 184: Kristen Bjerre, Ny Strandvej 44, Humlebæk.
- 186: Jacob Bjerre, gdr., Idumlund, Holstebro.
- 187: Fru Agnes Bjerre, Struervej 25, Holstebro.
- 190: Niels Bjerre, gdr., Majgaard, Naur.
- 191: Frede Bjerre, Skov Allé 21, Fruens Bøge.
- 193: Christian Bjerre, Skanse Allé 19, Vorup, Randers.
- 645: Arne Bjerre, distriktschef, Bakkehuset, Naur, Holstebro.
- 646: Jens St. Bjerre, landinspektør, Vestergade 32a, Struer.
- 647: Erik Bjerre, advokat, Ny Strandvej 44, Humlebæk.
- 648: Fru Elna Borg, Idumlund, Holstebro.
- 649: Viggo Bjerre, gdr., „Engsnap“, Vejrum, Holstebro.
- 650: Fru Dagny Nielsen, Gl. Refning, Vinding, Sørvad.
- 651: Chr. Bjerre, gdr., V. Dalby, Gimsing, Hjerm.
- 652: Folmer Bjerre, gdr., „Kvistborg“, Mejrup, Holstebro.
- 653: Tage Bjerre, fotograf, Holsted.
- 654: Fru Agnete Gade, Sir, Holstebro.
- 655: Gustav Bjerre, seminarielektor, Vester Fælledvej 15, Skive.
- 656: Jens Bjerre, gdr., Gadegaard, Nr. Felding.
- 657: Knud Bjerre, lærer, Kirkebakken 4, Skive.
- 658: Vagn Bjerre, skoleinspektør, Nørregade, Rødby.
- 659: Edv. Harrestrup, købmand, Borbjerg, Holstebro.
- 664: Johannes Bjerre, fabrikant, Bjergmarken 12, Hjallese.
- 665: Fru Telse Bjerre Seeberg, Kjøbmannskjær, Tønsberg, Norge.
- 1382: Erling Bjerre, elmontør, Vikkevej 12, Holstebro.

Nissumbylinien Nyholm:

- 206: Fru Dorthea Bjerre, Nyholm, Nr. Nissum.

Store Bjerre-linien Bisgaard:

- 681: Aage Bjerre, inspektør, Engvejen 12, Holstebro.
- 682: Fru Kristine Fonager, Fladbrovej 17, Hornbæk, Randers.
- 689: Fru Rigmor Bjerre Nielsen, Trælløse, Herlufmagle.
- 697: Svend Bjerre, gdr., Mejrup, Holstebro.
- 699: Gunnar Bjerre, „Bisgaard“, Borbjerg, Holstebro.
- 700: Fru Jenny Gosvig, Hjerm.
- 1425: Fru Karen Andreasen, Harbogade 45, Ulfborg.
- 1439: Finn Bjerre Andersen, Bellahøjvej 34 B, 5. sal, Brh., København.

Store Bjerre-linien Nr. Risum:

- 705: Fru Ingrid Krog, „Eskely“, Pjedsted.
- 706: Peter Risum, gdr., Nr. Bøgild, Borbjerg, Holstebro.
- 707: Viktor Risum, gdr., V. Søjbjerg, Vejrum, Struer.
- 708: J. P. Pedersen, gdr., Bastrupgaard, Maabjerg, Holstebro.
- 709: Kristian Risum, Nr. Risum, Borbjerg, Holstebro.
- 710: Thorvald Risum, gdr., Stabildal, Naur st.
- 711: Gudmund Risum, gdr., Nygaard, Hjerm.
- 712: Frede Risum, gdr., Risum Østergaard, Skave, Holstebro.
- 713: Fru Anna Uhre, Østergade 18, Holstebro.

- 717: Søren Bjerre, gdr., Nørregade 44, Vemb.
 721: Fru Karen Mundbjerg, Herrup, Vinderup.
 722: Fru Ellen Villumsen, Ansgarvej 6, Fredericia.
 725: Søren Bjerre Noes, vejmand, Vridsted, Skive.
 726: Anna Noes, forskolelærerinde, Haderup, Skive.
 1513a: Fru Grethe Bjerre Nielsen, Muldbjerg, Spjald.
 1516: Gunnar Noes Mundbjerg, præst, S. U. M. Box 19, Numan via Jos, N. Nigeria, W. Africa.

Store Bjerre-linien Overlund:

- 228: Bertel Overlund, Struervej 55, Holstebro.
 729: Fru Johanne Knudsen, Gundersborg, Sir, Holstebro.
 730: Fru Anna Rigmor Thorsen, Lemvigvej 6 B, Holstebro.

Store Bjerre-linien, Lille Bjerre

- 731: Gravers Bjerre Olesen, Fuglebakken, Gimsing, Struer.

Store Bjerre-linien Vester Store Bjerre:

- 236: Fru Ane K. Bjerre, Harken, Vraa.
 238: Fru Margrethe Bjerre, Istedgade 36, Holstebro.
 239: Maren Madsen Bjerre, Østerbrogade 32, Holstebro.
 736: Fru Margrethe Sloth, Ausumdal, Vejrum.
 737: Chr. Hillersborg, gdr., Vandborg Vestergaard, Bonnet.
 740: Fru Eli Post, Nyholm, Vandborg, Bonnet.
 741: Mads B. Hillersborg, „Hillersborg“, Gimsing, Struer.
 743: Ejner Hillersborg, præst, Ringkøbing.
 744: Astrid Hillersborg, lærerinde, Østerbrogade 32, Holstebro.
 745: Fru Anne B. Jensen, Guldager skole, Vrå.
 753: Fru Signe Bjerre Winther, „Gade“, Sir, Holstebro.
 755: Fru Alma Bjerre Mikkelsen, Pøtgaard, Bur.
 757: Karen Bjerre Rahbek, Drosselvej 73, København F.
 758: Jens Bjerre, gdr., „St. Bjerre“, Sir, Holstebro.
 1528: Knud Sloth, Gammel Skjød, Vejrum, Struer.
 1536: Fru Else Sloth Nielsen, Skæve, pr. Brønden.
 1538: Arne Nyholm Post, konstruktør, Nyholm, Vandborg, Bonnet.

Store Bjerre-linien Vester Søllergaard – Lille Bjerre:

- 241: Peder Bjerre, gdr., Alstruplund, Holstebro.

Kjærgaard-linien Peder Graversen:

- 75/-: Carl Graversen, Sisseton, South Dakota, USA.

Kjærgaard-linien Godrim:

- 245: Mads Godrim, gdr., „Bjerregaard“, Maabjerg, Holstebro.
 248: Peder Bjerre Graversen Godrim, „Solhjem“, Dæsvej 19, Holstebro.
 249: Kristen Graversen, Godrim, gdr., „Gaasager“, Sir, Holstebro.
 759: Jens Anker Graversen, gdr., Nørgaard, Vemb.
 760: Fru Nanna Kvist, Lind, Herning.
 764: Ejnar Graversen, parcell., Ferslev Mark, Skibby.
 765: Fru Dagny Sørensen, Emiliedalsvej 2, Skaade pr. Højbjerg.
 771: Svend Aage Godrim, Dalby Hals, Gørlev Sj.
 772: Fru Ester Bisgaard, Enshøjgaard, Mejlby pr. Arden.
 774: Vagn Godrim, dyrlæge, Struervej 5, Holstebro.
 775: Tage Godrim, „Bjerregaard“, Maabjerg, Holstebro.
 778: Mariane Godrim, Ny Agerbæk, Mejrup, Holstebro.
 780: Fru Gudrun Bisgaard, Vester Toustrup, Mejrup, Holstebro.
 784: Haakon Særkjær Godrim, Frejasvej 41, Holstebro.

Kjærgaard-linien Kjærgaard:

- 250: Fru Johanne Kjærgaard, Grøndalsparken 10¹ th., København F.
254: Diderik Kjærgaard, Søndergade 8, Outrup.
256: Niels S. Kjærgaard, V. Skindbjerg, Nr. Felding.
257: Aage Nielsen, pensionist, Roarsvej 20¹ s., Kbh. F.
258: Fru Marie Hansen, Beringsvej 8, Holstebro.
792: Arne Bech, lærer, Vesterbrogade 16 E, Holstebro.
793: Ragnhild Kjærgaard, Voldgade 1, Holstebro.
795: Fru Sigrid Kjær, Tobøl Brugsforening, Føvling.
1592: Fru Birgit Christensen, bibliotekar, Nordborggade 43² s. th., Århus C.

Kjærgaard-linien Ting, Vejrum:

- 263: Mads Bjerre Madsen, Højvang, Enslev, Ulstrup.
264: Jens Pasgaard, Sdr. Kirkegaard, Mejrup, Holstebro.
266: Alfred Madsen, gdr., Nørgaard, Naur, Holstebro.
268: Væverske Agnete Madsen, Struervej 13, Holstebro.

Ejdal-linien:

- 283: Jacob Bjerre Ejdal, gdr., „Ejdal“, Nr. Nissum.
820: Fru Anna Bjerre Kiilsholm, Nr. Nissum.
821: Fru Maren Trolle, Læsøgade 138 st., Odense.
822: Fru Birgitte Understrup, Ørre, Herning.
1604: Johannes Bjerre Trolle, Marsvej 14, Vejle.

Tvis Kloster-linien, 1. del:

- 293: Fru Charlotte Beate Petersen, Mühlenstrasse, Bordesholm, über Neumünster, Holsten, Tyskland.
301: V. Fendrich, Knudrisgade 32, 1. s. tv., Aarhus.
843: Bodil Bjerre Kristiansen, Café Vennelund, Høgh Guldborgsgade 85, Aarhus.

Tvis Kloster-linien, 2. del:

- 308: Fru Eleonora Kristensen, 93101, 416 Douze Ave, Santa Barbara, California, USA.
309: Niels Bjerre Engsnap, provst, Lejrskov, Lunderskov.
311: Fru Helga Bjergved, Ø. Kirkevej 1, Herning.
314: Fru Signe Bjerre Lloyd, The Rectory Inch, Wexford, Eire.
315: Kirstine Bjerre, Vestergade 37, Lemvig.
316: Anna Bjerre Larsen, Møllersgaard, Skævinge.
318: Marie Bjerre, lærerinde, Milnersvej 2, 3. s., Hillerød.
319: Kristen Lægaard Bjerre, Nissumgaard, Nr. Nissum.
320: Fru Ingrid Bjerre, „Stenstrup“, Naur, Holstebro.
870: Fru Maria Bjerre Jepsen, Hattenæs, Silkeborg.
873: Niels Henrik Bjerre, oversergent, Byhøjen 13³ th., Vanløse.
874: Karen Bjerre Kamstrup, Mattrupvej 1, Lemvig.
874a: Hans Bjerre, Akademisk boghandel, Universitetsparken, Århus C.
875: Anker Pers Nielsen, bankfuldmægtig, Solvangs Allé 4, Skive.

BJERRESLÆGTENS BREVDUE

Julen 1966

KÆRE SLÆGTNINGE

„Fuld gerne går jeg i hytten ind, jeg hviler hos gamle og unge“, med disse ord af Ingemann sender vi i år vor Brevdue. Vi siger tak til alle, der har sendt os bidrag, og til alle, der har sendt os en venlig tanke, ikke mindst I unge, det er jo fra jer fornyelsen skal komme. Falkberget siger et sted: Ned over det gode ord falder noget af himlens morgenlys og gør det skønt og frugtbart. Tag det gode ord helt bort, og dagene ville ikke være til at holde ud.

Vor bedste hilsen og glædelig jul

Bestyrelsen.

Bjerrreslægtens bestyrelse:

Christian Bjerre, „Bjerrel us“, Lem pr. Brodal (formand). Tlf. Lem 139

Frits Bjerre, friskolelærer, Bøvlingbjerg (sekretær).

Tlf. Bøvling 90, giro 6 69 22

Peter Bjerre, civiling., Virum stationsvej 160, Virum. Tlf. 84 65 34

Ellen Agergaard, „Agergaard“, Nr. Nissum. Tlf. Nr. Nissum 173

Kjeld Bjerre, ingeniør, Grundtvigsvej 42, Odense. Tlf. 11 38 45

Ejner Hillersborg, sognepræst, Ringkøbing. Tlf. Ringkøbing 2 02 17

Jens Bjerre Tybjerg, lærer, Blenstrup, Himmerland.

Indholdsfortegnelse:

Jacob Bjerre, Idumlund . Fræ æ Hawsih . Fra en lykkelig barndom

Jerusalem-Jordan . Kibbutzen . Besøg i Kina . Familieteater

Et 50 års minde . Kathinke Bjerre død . Bertel Bjerre, Lem

En brevvexling

Jacob Bjerre, Idomlund, død

Jacob Bjerre, Idomlund (nr. 186), døde 24. marts 1966. Når Bjerreslægten i dag kan udvise så stort et sammenhold, og så mange af slægten i dag kender hinanden og mødes ved vore sammenkomster, bærer Jacob Bjerre en stor del af æren herfor. - Han begyndte tidligt at samle stof om slægten til offentliggørelse, og de første numre af „Brevduen“ blev skabt især på grundlag af de optegnelser, som Jacob Bjerre havde fået tilvejebragt. Vi har meget at være ham taknemmelig for.

Flv. gårdejer Jacob Bjerre, Idomlund, er i aftes død, 91 år gammel. - For en halv snes dage siden faldt han, og han havde siden været sengeliggende.

Jacob Bjerre, der var født i Vejrum, var en af de fremtrædende inden for Bjerre-slægten. Da han i 1910 blev gift, overtog han og hustruen hendes fødegård Idomlund, som han på en meget dygtig måde drev gennem 30 år. Også det offentlige drog stor nytte af Jacob Bjerres dygtighed og indsigt i mange ting, og han havde en lang række tillidshverv. Bl. a. var han formand for sognerådet og for mejeriet Fuglsang, i repræsentantskabet for Landmandsbanken, i bestyrelsen og kasserer for R.A.V., formand for højskoleforeningen og i bestyrelsen for ungdomsskolen Lægården.

Det idrætslige arbejde havde også hans interesse, og som yngre var han gymnastikleder og var med i gymnastikforeningens arbejde, og sjældent traf man én, der som han forstod at holde sig i form op igennem årene.

Den store Bjerre-slægt nød også godt af hans interesse for slægten, og han gjorde et stort arbejde for udgivelsen af en slægtsbog.

Jacob Bjerre efterlader foruden hustru datteren og svigersønnen Elna og Johs. Borg, der overtog gården for ca. 25 år siden.

Deltagelsen var usædvanlig, så stor, at en del af følget måtte sidde på klapstole i midtergangen i kirken. Til kisten var der sendt et væld af blomster og krans, deraf flere med signerede bånd, bl. a. fra R.A.V. og D.A.E.s Holstebro-kredse.

Efter salmen „Stat op, min sjæl i morgengry“ talte pastor Niels Bundgaard, Holstebro, ud fra ordene „Til frihed har Kristus frigivet os“.

– Fordi Gud elsker verden, får et menneske frihed for sig selv. Hver gang det lykkes at glemme os selv, er det en glæde.

Grundtvigianismen er blevet kaldt den glade kristendom, og grundtvigianerne de glade kristne. Ofte er det sagt i nedsættende betydning, som om de dermed var overfladiske. Men når denne glæde er ægte, er den ros-værdig.

Denne glæde og frigørelse besjælede vore forfædre. Det gav dem lyst til at leve „et jævnt og muntert liv på jord“ og at gøre det med en god samvittighed.

Det er disse mennesker, som danner grundlaget for det Danmark, vi nu kender, med frihed og demokrati. Kunne disse gamle se den tilstand af ånd-løshed, vi befinder os i i dag, ville de blive bekymrede, og de ville sige: – Pas på, at det ikke er jorden, der gør jer underdanige i stedet for omvendt.

Jacob Bjerre døde mæt af dage. Han var en mand, hvis liv går tilbage til den tid, jeg har omtalt.

Han var født af et par forældre, der havde levet i frigørelsens lys. Det, han modtog i hjemmet, var ikke en arv, men en forpligtelse, som kom til at præge hans eget liv. Det, der prægede Jacob Bjerre, var hans vid og hans glæde. Vi ved aldrig, hvor meget en glæde skal kæmpe sig igennem for at komme frem, men så meget mere betyder den, når den kommer. Hvor et liv er blevet levet i glæde, bliver der noget tilbage. Vi må i dag sige Jacob Bjerre tak, fordi han repræsenterede noget, der var såre værdifuldt.

Efter jordpåkastelsen takkede afdødes svigersøn, gdr. Johannes Borg, følget for deltagelsen og indbød til mindesammenkomst på Højskolehjemmet i Holstebro.

Ved mindesammenkomsten var der taler af Kresten Bjerre, Lind, Herning, Eskild Harrestrup, Mejrup, forretningsfører A. Hyllested, Ringkøbing Amts Vareindkøbsforening, Marius Bisgaard, Mejrup, Kjeld Grønbæk, Tvis, Peder Kristensen, Kofelt, Idom, Jens Peder Nielsen, Idomlund, og Kr. Kattenhøj, Idom.
(gengivet efter den stedlige presse)

Kan navnet »Bjerre« beskyttes?

Problemet er blevet rejst over for slægtsforeningen. Vi har spurgt fagfolk, men der skal foretages visse undersøgelser, før svaret kan afgives, og det vil tage tid. Det er blevet lovet os, at vi til næste års udgave af „Bjerreslægten's Brevdue“ skal få en redegørelse.

F. B.

Fræ æ Hawsih

Originale historier og morsomme minder om særprægede mennesketyper fra den vejrslagne kyststrimmel fra Bovbjerg til Harboøre

Niels Bjerre, Charlottenlund, som har skrevet denne artikel, er søn af kunstmaler og hotelejer Kristen Bjerre, Bovbjerg Badehotel, og altså broder til den nuværende hotelejer, Kristian Bjerre, Bovbjerg. Niels Bjerre har været oberstløjtnant af artilleriet og var indtil 1962 kontorchef i Forenede Danske Motorejere i København.

Den, som skriver det efterfølgende, er født i Ferring hen imod slutningen af forrige århundrede. Fra min barndom og ynglingetid har jeg så mange gode og morsomme minder om de rare, troskyldige og dog underfundige, barskt livserfarne mennesker, som levede dengang, at jeg synes, det ville være synd, om disse „folkeminder“ skulle gå i graven med mig.

De nedenstående histårrier og sæjer knytter sig til fisker- og bondebefolkningen på den vejrslagne kyststrimmel fra Bovbjerg til Harboøre. I Ferring var der kun to bådslag, hvis førmand var henholdsvis kæmpen Kre Hestdal og Andreas Bjerg, begge overmåde duelige bådførere, der forstod at bringe de små rofartøjer sikkert på land, selv om æ haww var bløven røwlbrødden, medens de havde været ude på fangstpladserne. – På Harboøre var der derimod en meget talstærk fiskerbefolkning i de mange fiskerlejer. De religiøse modsætninger var som bekendt iøjnefaldende, især på Harboøre, hvis befolkning var opdelt i de hælle og de wantro, men i ét var de lige: uforfærdede i faren. – Ikke for ingenting hørte de hjemme i Hardsyssel.

* * *

Jeg må vist hellere begynde med *Ørnskov*. Han var skomager i Vandborg, men han var en hel tusindkunstner, af beskedent format vel nok; men han kunne i hvert fald stand' folks klokker å sårn nøj. Sin største bedrift øvede han, da de hellige på Harboøre var kommet i besiddelse af et orgel til kirken; de havde vist reddet det i landet fra „æ fregat“, det russiske orlogsskib „Alexander Newski“, som forliste ved Harboøre. Glæden formørkedes derved, at der ingen var, der kunne spille på det skønne spilleværk. I deres kvide henvendte de sig til Ørnskov; han havde jo så mange færdigheder. Han bekræftede også med stygge eder, at det skulle han nok klare.

Den store dag kom, og forventningen blandt de mange kirkegængere var stor. Men de var ikke rigtig klar over „spillets regler“. Da Ørnskov intonerede den første salme, begyndte menigheden straks at bræge. En sådan vankundighed harmede Ørnskov, så han sprang op og brølede, vendt mod de syngende:

– Hold hals i høwder, te koralen kommer!

Ved denne hårde tiltale dukkede menigheden sig forskrækket i sæderne og tav. Derefter begyndte Ørnskov forfra, og så gik det bedre.

Ja, det var den historie; den er kendt af mange på egnen; men så er der alt det, der er overleveret om små pudsige hændelser og fyndord, som stammer fra navngivne og unavngivne. I de tider, da der hverken var radio eller fjernsyn, hængede man om den slags „underholdningsstof“.

Børnene var ikke altid lige artige. Nede i et af de små fiskerhjem på Ferring Strand var der en gang en dreng, som sagde til sin fattige, forslidte mor: „Ska vi no ha pandekager i då ijen, din gammel sneffel!“ – Og bedre blev det jo ikke, når faderen var stolt af de begavede drenge, som han der sagde: „Se, hur skjøwt dem dreng' er. No banker de djer mowr!“ – Heldigvis var det dog ikke den almindelige indstilling til opdragelsesproblemet.

* * *

En aftægtsmand på gården sagde fromt, da de trak den gammel øg om båg æ låh for at skyde den: „Ja, den wæg ska vi jo alle“. Om det også gik ham således, melder historien ikke noget om . . .

* * *

Fiskeren og agerdyrkeren Pe-Kresten fortalte, at han var møj bewegen, da han friede til Christine. – „Der wa kjærlighed tested“.

Da han blev for gammel til at tage ud på havfiskeri, spurgte man ham, hvad han så ville tage sig til. „A vel brug' æ haw ned' i æ mows“, lød svaret.

En gang sad han model for min fader, hotelejer og kunstmaler K. Bjerre. Pe-Kresten skulle sidde som andægtig kirkegænger i Ferring Kirke. Han satte sig, foldede fromt sine hænder, og sagde: „No begynder A“. Så måtte far om resten.

* * *

Mikkel Borup havde en bette hjemmen lige vest for Hestdal. Han var fåmælt, men fuld af lune, og et par af hans lune strejfbemærkninger er værd at gengive:

Ved et gilde sad han ved siden af en mand, der tog småt til de våde varer; Mikkel spurgte da deltagende: „Skær di søkk nøj?“. (Til oplysning for ikke vestjyskkyndige meddeles, at han spurgte, om der var noget i vejen med mandens synkeorganer.)

Det var vist også Mikkel Borup, som ved en lignende lejlighed sagde til en mand, der havde fået lempet en påfaldende stor portion budding over på sin tallerken: „Æ ske smutt' nok!“.

* * *

Fra min barndom husker jeg bl. a. to mænd, som vel var gode venner, men som ikke undlod at benytte lejligheder til at give hinanden et lille hib, når de sad og fik en enlig kaffepuns eller en Holstebro-øl. Lad os kalde den ene Jens Gårdmand og den anden Niels Boelsmand. Førstnævnte var sirlig og pertentlig; han havde erhvervet sig militær anstand som underkorporal ved de Randers dragoner. Når han skrantede lidt, var han ræd for død og fordærv. Det udnyttede den rævelumske Niels en dag, de sad sam-

men og fik en genstand. Han, der var ligsynsmand, sagde da: „Du ser ett godt ud, Jens. Du løwer nok ett læng'; så du ku såmænd lissegodt læ mæ fo den krone for ligsyn med det samme“. – Jens blegnede og hvæsedede: „Hold di hals med sådan nøj grim snak, din forbandede bette swin!“.

Et år havde Niels indbudt nabomændene til awtensmad på sin geburtsdag. Gæsterne tog godt for sig af retterne, og konen måtte immervæk ud i køkkenet efter frisk forsyning. Til sidst sagde Niels med sin uimodståelige fliren: „No ska du et hint mejr, Stine. De eder'et sgu“.

Når han blev bet i solo-nolo, tog han det med kristelig sagtmodighed, idet han sagde: „Det da en timelig ting“.

* * *

Harboøreboerne var en stamme helt for sig selv. De sagde Æ i stedet for A, og deres w'er var dobbelt så brede som vores, sønden for Ferring Fywr. Det var imidlertid „de wantro“, som udmærkede sig mere eller mindre ved ord og handlinger, der gav anledning til genfortælling. Vikingebloodet løb endnu uroligt i deres årer, og de var ikke alle lige skikkelige. „De hælle“ eller „de missionske“ forsøgte af et godt hjerte, og så godt de kunne, at bringe de sorte får til omvendelse, som regel en utaknemlig opgave.

Man har indtryk af, at i vantro kredse hørte slagsmål ofte med til den selskabelige omgang. Dette stod vel nok noget i forbindelse med, at brændevin dengang var så billig, at det ikke er til at forstå for nutidsmennesker.

En ordveksling, min fader en gang havde med Tinus Rønn, belyser tankegangen. Fader spurgte Tinus, hvordan det gik ham, og det sørgmodige svar lød: „Æ hår'et skidt, Bjerr', osse møj skidt. Æ for hågh, hvær gång æ slåser. – Velmagtsdagene var altså forbi!“

Det kunne åbenbart i de tider være et brydsomt hverv at være sognefoged på Harboøre; han blev tilkaldt, når håndgribelighederne på kroen tog et altfor voldsomt omfang. Ved en sådan lejlighed var det lykkedes ham at fredeliggøre de oprørte kæmper, undtagen én ubændig krabat, som stadig ikke havde fået tilfredsstillet sin kamplyst. Da mælede sognefogden højtideligt og med høj røst: „O mi embeds å Worherres wæjne, Æ befåler: Bind ham. Det skete, og dermed var freden tilvejebragt for den gang.“

Under et almindeligt slagsmål på kroen var en ung mand kommet i den beklagelige situation, at han ikke var kommet med i striden. Da udråbte han: „Æ vel osse gør' nøj!“; og så sprang han hen og sparkede en dørfyldning ud. — —

Men det var en helt anden sag, når man så de folk på deres rette element, havet. F. eks. ved en redningsbedrift. Ens bryst kunne svulme af stolthed over, at man hørte til samme folk!

* * *

Kre Thammesen fra Houe har sagt et bevinget ord, som jeg tager med, selv om det vil lyde ilde i afholdsmænds og missionsfolks øren:

„De' wa døwlen tamme ingen dum hund, ham der fann o å komm' brændvin i kaffe!“.

De følgende træk om den vestjyske Münchhausen, Vælles (Villads) har jeg fra min onkel Magnus (Kaasgaard), hvem jeg forresten også skylder en tak for flere andre lune historier fra hjemegnen.

Joh, Vælles ku' ordentlig fortælle: „Som no den gån, da Hamborg brænd“. Der var f . . . sår'n en kvolm, te a mott' lokk' æ sønder låh-hwol“.

Se, nu er det jo ganske mærkeligt, at det, som for sin tid var en lodret kæmpeløgn, var lige ved at kunne blive til sandhed under 2. verdenskrig. Der skete jo nemlig det, at da et stort luftangreb på Hamborg fremkaldte en frygtelig „Fladebrand“, drev røgen flere hundrede kilometer mod øst! – Og dessomestid det nu havde været søndenvind? – – –

En anden gang fortalte Vælles om et forskrækkeligt regnvejr, han havde været ud at køre i. Han kørte ned ad en bakke, og da han var halvvejs nede i lavningen, stod vandet helt op til midt på hestenes bringer(!). Hertil bemærkede onkel Magnus: „Å hudn hår et så sjet ud ned' i æ laww?“ . Det gav et lille ryk i Vælles, men han var ikke den mand, der lod sig gå på; han svarede blot: „Ja, det mo du nok spør' om“. Så var den historie ikke længere.

Der var den historie om harejagten:

Nogle mænd sad og talte om en uheldig jagtdag; det var lille nytårsdag, sol, let frost, snelæg. Harene ville ikke „holde“. Så tog Vælles ordet: „A war osse o jagt den då. Huha hur manne hårer, der war. Men det var ett te å fo skåj te'em. Så lå a æ bøhs å æ task' å trak mi støwler aw. – Inden mæjde háj a tretten hårer!“ – Denne beretning har formodentlig vakt mere forundring end beundring.

* * *

Dansemusikken havde gode udøvere på egnen. Højt hævet over de andre musikanter stod tvillingebrødrene Christen og Magnus Kaasgaard, der var født på Korsled i Ferring. De spillede henholdsvis tværfløjte og violin og blev ikke stående ved den gængse bondemusik; de spillede også Lumbye- og Strauss-melodier m. m. med en stor musikalitet og klangskønhed, så de henrev tilhørerne til begejstring. De var énæggede tvillinger, og der var et stærkt bånd mellem dem. F. eks. behøvede Chr. Kaasgaard ikke at sige til Magnus, hvilket musikstykke de skulle spille; et blik på Magnus var nok – så vidste han, hvad der skulle spilles. De komponerede begge god, iørefaldende musik. Således komponerede Magnus i 1937 en „Alexandrine-festpolonaise“, som han med allernådigste tilladelse tilegnede H. M. dronningen, og han havde den glæde, at polonaisen blev spillet i radio.

Af de andre musikere, der spillede til dans, skal nævnes Carl Plovgaard. Han var åbenbart heller ikke til at kimse ad. I hvert fald sagde han engang, da han havde spillet til gilde på Vandborg Vestergård: „A spelt sårn, te æ kører kåst æ kall i æ kjerres!“.

I Lemvig boede den muntre klarinetsspiller Wolle Thøgersen. En nat han var på hjemvejen efter at have spillet til dans på Harboøre, kom han forbi en uvens hus i Hygum. (I parentes bemærkes, at denne uven var velsignet med en meget stor næse). Wolle dundrede på døren, og manden kom søvni-

drukken og meget utilfreds med det natlige besøg frem og spurgte, hvad det skulle betyde. „A ku wal ett lån' di nejs å rid' o te Lemvig?“. At døren omgående blev smækket i, kan man vel ikke undres over. — —

Wolle Thøgersen var let til bens. En gang gik han bagefter en bekendt i Vestergade i Lemvig; så kom kunsterne op i Wolle, han tog tilløb og sprang buk over den fortumlede mand.

En ældre broder til de ovennævnte tvillingbrødre, Jens Kaasgaard, Korsled, dyrkede også violinspillet, og en gang imellem kom der — som han sagde — „en melodi til ham ude i marken“. — En gang havde han lavet en mazurka, som han spillede ved et gilde i Vandborg; den gjorde stor lykke, og han fortalte, at „de stied' og sprang, som di war tovele“.

* * *

I sin tid var der i Lemvig en politimester med det frygtindgydende navn Kyhse. Af hensyn til det efterfølgende må det oplyses, at han var krevl — han haltede. Han var en nidkær embedsmand; bl. a. holdt han skarpt øje med, om det gik skikkelig til ved offentlige baller o. lign. Således inspicerede han en offentlig sammenkomst, en forening havde på et hotel i Lemvig. Da han gik op gennem lokalet, kom han tilfældigvis til at gå bag efter en halt skomager, og da denne vendte sig om, misforstod han fuldkommen situationen og spurgte krænket: „Hvad tager du for at gøre nar ad folk?“.

* * *

Så er der en hamsunsk skikkelse, vi ikke bør gå udenom. Hvad han var døbt, kan være det samme, men hans øgenavn var æ Sjællænder, eller rettere et af dem; for de brave Ferringboere var mestre i at give træffende øgenavne. Øgenavnet æ Sjællænder stod i forbindelse med, at bæreren af det i sin drengedom nok skal have været vanskelig at styre, hvorfor han fra Harboøre overførtes til Flakkebjerg på Sjælland. I øvrigt levede han de sidste mange år i Ferring, hvor han gik tilhånde med både det ene og det andet. Han havde ikke anlæg for at være havfisker; da han havde brækket åren nogle gange ved landingen, blev han „sat af“. Derimod var han en skattet ålefisker. — Han var et inderlig godt menneske — så længe han ikke fik for meget spiritus i ho'det.

Hans Sjællands-ophold voldte, at hans tale blev en charmerende blanding af sjællandsk og vestjysk. Undertiden frembragte han ligefrem Storm P'ske vendinger, f. eks. „I bågefter ku jæ allievel ett andet end som la vær' med å grine a ett“ — eller „der var en masse rasende mennesker deromm“. Hans omgangsfæller var naturligvis ude efter ham, og når han hentydede til sin overlegenhed over for dem, indrømmede de med skæve smil, at han havde jo været på „højskole“! Men det var en tort for ham, at stemmeretten var gået tabt for ham under et lille opgør med retfærdighedens strenge vogtere. Omsider søgte og fik han æresoprejsning. Det stivede ham godt af under ordvekslinger med nærgående kammerater. Er der måske no'en a jer, der har fået æresoprejsning, udbrød han triumferende.

Da Skjævben efter et slidsomt liv var gået til sine fædre, aflagde æ Sjæl-

lænder som den mand med levemåde, han var, kondolencevisit hos den sørgende enke, i daglig tale kaldet æ Elefant. Da samtalen ville gå i stå, udtalte han de måske nok mindre velvalgte, men velmente ord „Teløkk' med æ lig“.

Da der var en, der spurgte æ Sjællænder, om han ville ha' en bajer, svarede han uden spor betænkning: „Det er da sandsynlig!“

Når han en gang imellem kom til Lemvig lørdag eftermiddag, skete der gerne noget. Ved en sådan lejlighed var hans ur under et mindre søslag på Børst'-Karolines havnebeværtning uforvarende kommet over i en gal mands lomme, men det opdagede æ Sjællænder først den næste dag, da de værste skyer var trukket væk. Da min fader den påfølgende lørdag skulle til Lemvig, fik han i kommission at efterlyse det savnede klenodie. – Ved skænken i bemeldte beværtning forebragte fader sagen over for serveringsjomfruen, som forsvandt ud bagved. Han hørte hende der rapportere til etablissemmentets herskerinde, at „æ mand te Ferring gjæstgivers var der ang. æ Sjællænders klokk“.

Imidlertid var Børst'-Karoline nærmest fortørnet over en sådan henvendelse og bedyrede, at ingen ulovligheder kune tænkes at forekomme i en forretning af en sådan karat som hendes. Så måtte fader gå med den besked.

Blandt æ Sjællænders mange færdigheder var også brøndgravning. Skønt han plejede at vise stor forsigtighed over for faren fra brøndgas, gik det alligevel galt til sidst, og han var død, inden de fik ham bjærget op. – Vi var mange, som sørgede over dødsfaldet og savnede æ Sjællænder med alle hans ejendommeligheder.

* * *

Gammel Jørgen var veteran og talte med stolthed om, da han stod ved „2. Jægerkor“. Senere i livet var det gået skævt for ham; de sagde, at det var på grund af kærestesorg, at han var blevet noget drikkfældig. Han boede i Ferring, gik noget på jagt, lappede sko o. desl. Jeg husker, at han tog 10 øre for at forsåle mine gymnastiksko.

En juleaften havde Wolle Peiter og hans kone bedt Jørgen komme om til sig, så han ikke skulle sidde alene på den hellige aften. Da de havde spist, tog Jørgen en bog frem, han havde fundet et eller andet sted – det var vist bag ved bageovnen. Her skal I se, sagde han, det er skam en god bog; der står møj kjønt i den. Lad mig se den, sagde Wolle Peiter, og efter nogen tids granskning udrød han: „A trowr sademe det er æ Bivvel!“ – Det kan synes bespøtteligt, at den hellige skrift omtaltes på den måde, men sådan var det på ingen måde ment. Folk derovre havde den gang et troskyldigt og ligefremt forhold til Vorherre og hans ord.

Da Jørgen blev rigtig gammel og fik et langt, hvidt skæg, lignede han en patriark, og min fader brugte ham til model for bibelske emner, bl. a. som Noah, da han var blevet overvældet i sit paulun af den lumske vindruesaft.

* * *

Man har bevaret en udtalelse, en mand fremsatte i Gåskjær: „No er A wal betryged“. Han håj fått en småkågh – å den delt' han mæ æ hund!

Selv i Lemvigs borgerskab kunne det knibe med at følge med i litteraturen. – Det var i de tider, da Ibsens skuespil efter tur var det stående samtaleemne ved aftenselskabelighederne. – På hjemvejen hørtes en købmandskone med sans for det forretningsmæssige lavmælt spørge sin mand: „Ham Henrik Ibsen, køber han i vor butik?“ – – –

* * *

Omkring begyndelsen af det 20. århundrede boede der på Ferring Strand en gammel fisker, i daglig tale kaldet „æ Strånd-skræjer“, selv om han ingensinde havde beskæftiget sig i skrædderfaget. Han ernærede sig – temmelig kummerligt – ved ålefiskeri og vobinding. Hans kone hed Amalie, og derfor kaldtes hans hus, der i al sin enkelhed var smukt, „Amalienborg“ (undertiden også „Det gule Palæ“!). – Joh, de Ferring-boere høj møj om djer kjæver. – – –

På sine gamle dage fik æ Strånd-Skræjer en ondartet øjensygdom, der forresten da også voldte hans død. Han skulle søge øjenspecialist, og da den nærmestboende af denne profession var så langt borte som i Ringkjøbing, måtte et sognerådsmedlem ledsage den gamle dertil. – Efter at lægebesøget var overstået, gik sognerådsmedlemmet rundt i gaderne, for at den gamle kunne beundre alle herlighederne i den store stad. Men han var meget utilpas med at klamre rundt på brostenene med sine træsko; hans ene fod var i øvrigt skæv, så han gik halvt på ydersiden af den. Så fandt ledsageren på at gå ned til havnen med ham, og da de kom ud, hvor der var sand, udbrød æ Strånd-Skræjer glædestrålende: „Det war da godt, te en kam o kristen bond ijen“!.

* * *

Da der skulle afholdes stort skyttestævne på Ferring Strand, nede ved æ fywr, øjnede en nærboende fisker muligheden for at gøre forretning. Han fremstillede og opsatte et papskilt, hvorpå der med uskønne, men tydelige bogstaver stod:

BEVÆRTNING TIL SALG

Den samme mand havde forresten en søn, som var kommet i fortræd i fremmed havn. Det sker for så mangen en sømand. Fra den nødstedte modtog min fader følgende brev:

Kiere Bjere

Jeg hav væt i slasmål og sider i Horsens Arrest og græde hvær dag. Send mig lige 50 kroner, det vil du nok, kiere Bjere. N. N.

* * *

Ferringboerne var slemme til at gøre sig lystige på udensogns folks bekostning. Det er forbavsende ting, høfdearbejderne har fortalt badegæster mellem år og dag. Der er også en historie om Fjordsides fader, Jens Peder Ørum, der foregav at lide af en slem „rystesyg“. – En fremmed mand, der var i sit nogenlunde tøj, bad Jens Peder om at hjælpe sig over bækken nede ved den lille sø Sylten. Jow, det ville han da godt, „men a hår de' hær

restsygh“. Nå, manden mente ikke, det lige ville komme over ham i det øjeblik, og Jens Peder fik ham op på ryggen. Men minsandten om ikke Jens Peder fik et så voldsomt anfald af sin rystesygge, at manden havnede i bækken. – Jo, de vestjyske spøgefuldheder var ikke altid lige sarte, hvorom mere senere.

* * *

Min morfader Jens Chr. Jensen (Æ lång smed fra Wandborg) var gode venner med gårdmand Niels Skovmose, men de kunne ikke lade være at spille hinanden et puds, når lejlighed bød sig. De var to kraftkarle, 3 alen på strømpfodder, og en dag skulle de da prøve kræfter omme ved Kubstrup Dam. De fik hver sin ende af et langt reb bundet om livet og tog opstilling på hver sin side af dammen, og så skulle det vise sig, hvem der var den stærkeste. Det blev bedstefar, der måtte ud i vandet, og han havde oven i købet sit nye tøj på. Det kreperede ham naturligtvis, og det måtte hævnnes. – Lejlighed hertil frembød sig snart. En dag så han Niels Skovmose komme vandrende ad vejen; sandsynligvis ville han efter sædvane se inden for i smedien. Bedstefar skyndte sig at give dørklinken en passende opvarmning i essen og sætte den på plads igen. Da Niels trådte ind og uden at ane uråd plantede sin tommelfinger på klinken, rev han hånden svært hurtigt til sig og puttede den ned i lommen. Hvis der nu var blevet vekslet ord om det skete, ville de to ikke være rigtige vestjyder; men begge lod som ingenting! Så var det Niels Skovmoses tur til at lægge en rævekage.

Medens vi er ved Niels Skovmose, må vi hellere berette om, da han kørte i toget til Holstebro marked sammen med slagter Lars Peder fra Ferring. De var i kupé med et par prangere, som pralede højlydt af de svære pengesummer, de omsatte. Pludselig opdagede Niels, at han havde glemt sin tegnebog hjemme. Hudn ku det da osse go tel, spurgte Lars Peder (som forresten ikke var rig på jordisk mammon): „Jah, det ka ett nøtt', te a gjemmer mi tæjnbog under æ pud' for a ka ett sow, når a sejer op“. – Denne oplysning medførte, at de to prangere betragtede slagteren med betydelig mere respekt!

* * *

Kre Ywersen gik rundt og tjærede folks huse. Han var et skikkeligt menneske; dog havde han den uvane, at han sendte store skråtoaks-langspyt op på skrævæggen over sengeenden i det lille kammer, hvor han overnattede. – Men det var nu ikke så meget det, vi skulle fortælle. Han havde en historie om, hvordan hans mave engang gjorde ham svære knuder; da han ikke havde været „for sig selv“ i 14 – fjorten – dage, bekvemmede han sig til at gå til doktoren. Og det kan nok være, han vidste råd; for efter Kre Ywersens udsagn virkede afføringsmidlet så stærkt, „te det slu en røwn i Fousing Kjerktor!“

* * *

Min oldefar, Jacob Bjerre i Nissumby, skal have været en noget bidsk herre. En dag han sad og handlede med en gårdmand i Fjaltring, kom konen ind, og da hun hørte, hvem æ mand war, sagde hun, om det ikke war ham,

der havde så manne bahr? Joh, han havde da sytten. „Den sølle kon“, jamrede husmoderen. „Jamen hun fekk dem ett o jen gång“, bed oldefader hende af. – Hans tolv sønner var også børnerige, og en eftermiddag i Lemvig var der en mand, der sagde til min bedstefader, Niels Kvisgaard, Fabjerg: „Dem Bjerrer er en yngelsom fæslaw!“

* * *

Da gamle Kre Larsen i Ferring var blevet afløst som strandfoged af sin søn, Christian Larsen, gik han og fordrev tiden med forskellige småhverv. Bl. a. passede han om sommeren hotellets cykelstald. Han havde imidlertid for vane at tage overpris, og en gang bebrejdede min fader ham, at der var en gæst, som havde klaget over, at han havde måttet betale en så uhyrlig afgift som 25 øre. Kre Larsen forsvarede sin handlemåde med, „te det war ett for møj, å forresten trowr a nok, te han war ret en forbandet socialdemokrat!“ – Så fandt han, at den var klaret.

* * *

Om Kre Wejstergaard i Hygum gik der frasagn om hans fiffighed i hestehandel. Når en hest havde en „fejler“, skulle sælgeren jo gøre opmærksom derpå, og det gjorde han nu på sin måde!

En gang havde han en blind hest, som han ville se at slippe af med. At tage til marked i Lemvig eller Ramme kunne ikke nytte; for der var hestens beklagelige synssvaghed for godt kendt. Så drog han med hesten til „Holstebro Marken“ og stillede sig op i rækken af sælgere. Og så råbte han op og spillede rollen som en halvfuld braffelkjæv'. Et par prangere fik kik på ham og hans pæne hest og spurgte, hvad den skulle koste. Han svarede: „Den ska I ett kjøv'; den er bode blind å døw“. Men det afskrækkede ikke prangerne; de trængte ind på ham og købte omsider hesten for en anselig pris. –

Et par dage efter sad Kre Wejstergaard som sædvanlig for bordenden i folkestuen og røg sin pipe, da der skramlede en vogn ind i gården; det var prangerne, og de kom ind og forlangte med mørke miner, at handelen skulle gå tilbage, fordi de havde opdaget, at hesten var blind. „Det så a jo te jer“. Det havde de ikke taget sig af. „For du var jo fuld!“ – „Nå, I vill' snyde en fuld mand! Vil I se å komm' ud å æ goer, sådan en par kjæltringer“. Så måtte de gå med den besked.

Han havde også en gang en hest, der havde hovkræft med tilhørende haltethed. Da den skulle fremvises for en køber, gav Kre Wejstergaard karlen besked på at se at få den til at „happ“ (d. v. s. galopere), og da hestens haltethed derved tilsløredes, udbød K. W. stolt: „Se en *kræft*, der er i'en“. Det må her bemærkes, at kraft på vestjysk også kan betyde *kræft*. Således havde han altså formelt opfyldt sin pligt til at give oplysning om dyrets svaghed. – Nu om stunder ville en dommer formentlig skære igennem den slags kunstgreb, men den gang gik det.

Mads Bjerg (også kaldet Stagemejer) kender jeg kun fra et Kristen Bjerremaleri, der hænger på Bovbjerg Badehotel. Hvor mange af hans forfædre,

der havde „brugt æ haw“, ved jeg ikke. Han havde to sønner, Laust og Andreas (Dres).

Laust Bjerg havde somme tider „så unt i hans maw“; når han kom om til min moder i den gamle kro Vesterferring og klagede sin nød, vidste hun besked. – Helsemidlet bestod af en pægl brændevin plus en spiseskefuld peber(!). Efter at Laust havde nedsvælget denne stærke drik, følte han sig straks bedre.

Hans kone Boel (Bodil) var fra Fur, og hun var min særdeles gode veninde. Det nyttede ikke, at sønnen Peder, der var et års tid ældre end jeg, bitert protesterede mod, at jeg satte en torskekrog i enden på ham! Boel holdt med mig i tykt og tyndt. Jeg var også fast overbevist om, at hun var en *engel*; for der var nogen, der havde sagt, at hun var fra Himmerland, og det havde jeg opfattet som Himmelland. –

Laust Bjerg holdt ret tidligt op med havfiskeriet, idet han blev opsynsmand ved faresignalet nede på klitten ud for fiskerlejet Ferring Strand. Han blev vakt og forsagede de stærke drikke på sine ældre dage. Hans øgenavn var „Den spanske hane“. Det kom sig af, at han havde for skik at stå og skrabe lidt med højre træskosnude, når han tog bestik af hav og vejr.

Dres Bjerg levede betydeligt længere end Laust, ikke just fordi han kastede vrage på Herrens milde gaver. Som regel var han humørfyldt og vennelsel, men han kunne også være mørk og indesluttet. Han var en dygtig fisker og en fremragende „Førmand“. Sin største bedrift øvede han ved Liløre i forbindelse med den store drukneulykke den 21. november 1893, der kostede 28 Harboøre-fiskere livet. En rasende vestenstorm kom bag på mange bådelag, der var på fiskeri en fire mils vej ude fra land.

Også de to bådelag fra Ferring havde ved midnatstid været ved stranden for at gå ud. Det var en stille månelys nat; men da Chr. Hestdal en tid havde set på havet, sagde han kort til sine bådfolk: „Vi goer ett ud i næt“. – Dres Bjerg havde imidlertid ikke den samme mistillid til vejret og tog ud. Jeg skal forsøge at gengive, hvad han selv har fortalt mig om, hvad der videre skete:

„Vi kam godt nok ud i æ fyrlinni *) å fek såt æ krogh. Men det wår' ett læng', inden der kam nowr dynninger, å så tint a, te det war bæjst, om vi kam atter land tel. Men inden vi nåøj ind, war'et bløwn pegmørk, å æ haw war røwlbrødden.

Dem ind' o land hjalp wos no pæn. Di stu mæ en løjst, så vi ku undgo å rend' o en høfd', å vi kam osse godt nok o land å gik hjem i sæng. – Der gik wal en timestid; så kam der bud te wos, te vi sku skynd' wos te Lilør'; det war hel gal fat derøwer. Vi skynt' wos al det vi kunn', å vi gik ud mæ æ redningsbowe å fek dem hint ind, der lo uden æ røwl“.

Hvis denne korte afsluttende sætning ikke er beskeden, så findes der ikke beskedenhed! Bag de enkle ord skjuler sig – så vidt jeg har kunnet få oplyst – følgende helledåd:

... Mulighederne for at hjælpe de bådelag, der lå uden for revlen uden at kunne slippe over den på grund af det voldsomme bråd, var nedsat derved, at redningsmandskabet var på havet. Af besætningen på redningsbåden

Liløre var dog Peder Nielsen, Stinus Liløre, Peder Pedersen Røn og Mads Nielsen Bjerg sluppet i land, men var blevet tilkaldt for at være med til at bemane redningsbåden; endvidere meldte fisker Anders Røn, Harboøre, sig, og endelig kom forstærkningen fra Ferring: Dres Bjerg med sine folk, Peder Gregersen („Støwl“), Hans Smith, Jens Fjordside Jensen, Lars Chr. Laursen („Las Hyw“) og Peder Borg Pedersen. Disse 11 mand gik så ud med redningsbåden, og det lykkedes dem også at komme over revlen og optage seks nødstedte fiskere og føre dem frelst i land. – Det har ikke været mig muligt at få opklaret, hvem der førte redningsbåden; men hvis dennes fører ikke har været blandt de fire ovennævnte redningsmænd, mener jeg, at Dres Bjerg har været selvskreven til at være førmand.**)

Efter indstilling fra bestyrelsen for det Nørrejydske Redningsvæsen tildeles der disse 11 mand et gratiale på 12 – tolv – kroner for deres indsats. Heldigvis fik de dog mere, nemlig „Den kongelige Belønningsmedalje i Sølv“, og hvor var det velfortjent!

Undertiden drog Dres Bjerg med sit bådelag på fiskeri „indenskærs“, når der øjnedes bedre muligheder der. En gang var han nået helt over til hovedstaden, hvor han fortøjede i en af de stille havnekanaler på Kristianshavn; her opdagede de, at der stod ål i tætte stimer op ad pæleværket, og så fik de vældig travlt. Det gik også strygende en tid, men så opdagede havnepolitiet, hvad der foregik, og satte en stopper for det indbringende fiskeri.

Min fader, kunstmaleren Kristen Bjerre, malede en overgang en del bibelske motiver („De tolv apostle“ på pulpituret i Flynder Kirke er vist det værdifuldeste af hans arbejder fra den periode). En gang malede han Simon Peter, knælende for Jesus efter det mirakuløse fiskedræt. Min moder, udstyret med kristusskæg og et folderigt gevandt var model til Jesus, og Dres, ligeledes i et passende klædebon, stod for Simon Peter. – En kynisk jagttager bemærkede respektløst: „Men det er jo Dres Bjerg, der ligger og tigger Petrine om lig' jen puns til“.

Dres'es kone, Mari-Dres, havde en egen dvælende, udtryksfuld måde at tale på. En gang jamrede hun over gedens slette opførsel: „Æ gier, den *spion*, den sprang op o æ bowr å vælt' æ spelltrajt (grammofonen) nier!“ – Da en datter var blevet forlovet, spurgte en nabo interesseret, *hvad* han var. „Jow, han er sårn nøj *fin* nøj. Han er cykelkondugent (agent)“. Hun var ikke altid tilfreds med Dres'es anvendelse af stimulerende midler, men hun døde først. – (I parentes bemærkes, at den lokale kyniker, murer Jens Laursen, kaldte Mari-Dres'es ged „Garibaldi“).

*) Der, hvor fyrene endnu lige kan ses.

***) Det er dog muligt, at det var P. Pedersen Rønn, der førte båden.

* * *

Måske kan jeg uden at være ubeskeden fortælle lidt om mig selv? Den rolle, jeg spillede, var ikke just til at prale af.

Det må have været omkring 1894-95. Vi havde en gammel karl i Vesterferring ved navn Kjeld Borup. Til trods for at han havde været dragon i

64, var han det fredsommeligeste menneske af verden, nærmest en rigtig forsigtigbuks. En dag, jeg gik ude hos ham i stalden, var der hændt mig noget beklageligt. Kjeld tog mig ved hånden og førte mig ind til min mor, sigende: „Petrine, A trowr, bette Niels Bjerr' haar gjor Utugt i hans Bowser“.

* * *

I tidligere tider var livet og omgangstonen mere præget af Bibelens tankeverden, selv hos de vantro. Ovre på Harbøre sad bette Johannes en dag på gulvet og fik sig et slag kort med de tre andre evangelister. Man hørte ham da med forbavselse i stemmen udbrude: „Dær fek Lukas sgi en stik o spaar syv!“

* * *

En gang besøgte kong Christian X Bovbjerg – det gjorde han for resten flere gange – og henne på havbakke: flokkedes beboerne om den høje gæst. Her fandt Dres Bjerg lejlighed til at give kongen en oplysning, som han vel mente var af en vis interesse: „Hær er A føjj, Deres Majestæt, *persounlig*“.

* * *

Karl Kjeldager, født i Tørring, går der mange historier om. Her er én af dem:

En dag mødte han i Søndergade i Lemvig en kone, han havde uvenskab med, og lige som han passerede hende, slap han en kraftig vind. Dette opfattede hun – med rette – som en ringeagtshandling og gjorde anmeldelse. I retten vedgik Kjeldager også, hvad han havde gjort. Dommeren foreholdt ham det usømmelige i hans handlemåde og idømte ham en bøde på 10 kr. Kjeldager fremtog med urokkelig sindsro to tikronesedler og lagde dem på skranken. Da dommeren gjorde ham opmærksom på, at bøden kun var på 10 kr., sagde Kjeldager med sit sædvanlige hakkende mæle: „Jamen, da A kom om i Svirebommen, slap A jen tel!“

Christian Torp fra Ferring var tømrer; men efter at han havde aftjent sin værnepligt ved ingeniørtropperne, blev han til „Ingeniør Olsen“. Under opførelsen af et nyt sygehus i Lemvig var han så uheldig at falde ned helt oppe fra taget. Med bulder og brag tumlede han inden i bygningen ned fra etage til etage. Så blev der stille. Hans forfærdede kammerater turde ikke gå ind og tage ham i øjesyn. Det varede dog ikke længe, inden han kom kravlende ud, noget forstumlet og naturligvis ikke uden skrammer. Der blev almindelig forundring og glæde, da det viste sig, at han var sluppet mirakuløst heldigt fra faldet. En sagde, at han egentlig burde lade sin moder vide, hvad der var hændt ham. Heri var han enig, og nogen hørte ham i telefonen meddele sin moder følgende: „Godda' mor, det er Christian. Jæ er faldet ned fra 3. sal; men jæ er krafteme i bedste velgående!“

* * *

I Tørring (ved Lemvig) boede der omkring midten af forrige århundrede en bondemand, hvis ældste søn hed Jens J. Kokholm Bjerre. Drengen viste

gode evner i skolen, og præsten lod ham nogle gange om ugen deltage i undervisningen af børnene i præstegården, hvor man havde huslærere. Den omhyggelige fader bragte selv sønnen til og fra præstegården, og når han havde afleveret ham, sagde han en gang imellem hovedrystende: „Det er en faale howwed, der sejer o den dræng!“ – Det viste sig senere, at der var noget om det; for samme dreng blev en betydelig politiker og endte med at blive kultusminister, nemlig i det sidste højre-ministerium før „systemskiftet“.

— — —
Ja, nu er alle disse kære mennesker under mulde; de oplevede ikke velfærdsskiftet, og dog tror jeg, at de på deres vis var lige lykkelige for det.

Niels Bjerre.

FORENINGSMEDDELELSER

Medlemsbidraget

til foreningen er uforandret 10 kr. årligt. Beløbet bedes venligst indsendt på vedlagte girokort. Foreningens gironummer er 69922.

Slægtninge i udlandet

Vi er stadig interesserede i at modtage adresser på slægtninge, bosat i udlandet. De pågældende vil da fremtidig få tilsendt „Bjerreslægtens Brevdue“ uden vederlag.

Bidrag til næste års „Brevdue“

bedes sendt i god tid, helst inden 1. oktober. Stof, der indgår senere, kan nok nå at komme med, men det letter os arbejdet meget, at vi på et tidligt tidspunkt kan overse, hvad vi har at arbejde med.

Nye medlemmer

der ønsker at indmelde sig i foreningen, bedes opgive nummeret i stamtavlen. Hvis man ikke er optaget i denne, bedes forældres navn og nummer opgivet.

Bogen om Nissumbysonnerne og deres hjem

kan stadig fås ved henvendelse til foreningen. Prisen er 10 kr. pr. stk. + porto.

Glimt fra en lykkelig barndom

Til minde om min nu afdøde bror Bertel

Syd for kirken i Lomborg ligger vort barndomshjem, „Lomborg Kirkegård“. Mod syd og øst det flade land med den lige horisont, tildels også mod vest, men her ender det i Bovbjergs høje skrænter, mod nord og nordøst det bakkede land med Lemvig og Limfjorden, som drog os meget stærkt. Det at komme med far til Lemvig og få hestene på stald i en af de gamle købmandsgårde, hvor vi fik gratis kaffe og i tilgift et stort kræmmerhus. Jeg husker en aften, vi kørte op ad Sønderbjerg med en brun jydsk hest. Jeg husker endnu, da vi kørte op ad den meget stejle bakke, hvor hestens muskler spillede hen over ryg og lænd – jeg var ikke i tvivl om, at det var verdens stærkeste hest.

Jeg tror ikke, at mange børn har haft så skøn og afvekslende en barndom som os, der voksede op i Lomborg Kirkegård ved århundredskiftet. Mod syd heden med den duftende lyng, mod nord kirken og kirkegården, mod syd-vest skolen, hvor bedstefar var skolelærer, og vi ældste husker bedstemor, Ane Katrine Bjerre, fra Fiskbæk i Gudum. Hun døde tidligt, men hvor stod de mange timer i Lomborg skole, hos denne så rigt rustede kvinde, tydeligt for mig.

Nu, det altsammen står i mindets glans så mange år efter, forstår jeg først rigtigt, hvor lykkelig en barndom vi havde der i „Kirkegården“ og skolen. Bertel og jeg var lige så meget i skolen som hjemme. Bedstemor var en såre travl kvinde, altid var hun på færde i mose, mark og have, hundrede af træer havde hun selv plantet.

Var noget galt i det store sogn, eller var der sygdom, gik der altid bud til Madam Bjerre, og hun tøvede aldrig med at komme.

Efter bedstemors død, og Bertel og jeg blev ældre, skiftedes vi til at køre med bedstefar, der jo var kirkesanger, til bryllup og begravelse. Nu føjede det sig sådan, at jeg næsten altid kørte til bryllup, og Bertel til begravelse. Det gik så vidt, at mor bad mig om at lade Bertel køre til et bryllup, hvor det ellers var min tur. Hver vinter var der missionsuge med gudstjeneste ved omegnens missionspræster. Vi havde en ung karl, som hed Thorvald, han fandt på, at vi skulle gå i kirke hver dag, med Thorvald i midten kunne vi fylde en hel kirkestol. Meningen var, at vi skulle lægge mærke til alle de kraftudtryk, missionspræsterne den gang havde, og bagefter kæde dem sammen. Jeg husker endnu en remse, der kom til at lyde sådan: „I horekarle og drikkebrødre, I Satans mennesker“. Jeg var en gang til børnegudstjeneste, hvor en præst udtalte: „Djævelen går rundt som en brølende løve og søger at opsluge alle småbørn“. En lille pige på en af de første bænke gav sig til at græde.

Vi havde to små brødre, der døde som små. Det rørte nok vort barnesind, men mor havde fortalt og sunget om Paradisets have, hvor roser står i flor, den skabte Gud til gave for alle børn på jord. Paradisets have forestillede vi

os var oven over kirken, oppe i skyerne, og der gik nu de små og legede, det var vi ikke i tvivl om.

Marie Bregendahl skriver i et digt:

Vi delte leg, vi delte fryd
og kiv og strid og barnegråd,
men større dog sorgen aldrig var
end far og mor fandt råd.

Men så skete det, da vi ældste var i konfirmationsalderen, at vor lille søster, Katrine, døde 6 år gammel. Hun var en kernesund pige med lyst krøllet hår. Hun døde vist af blindtarmsbetændelse – det vidste man knap hvad var den gang. Hun led meget, og en høstmorgen, da solen stod op, døde hun. Vi ældste søskende blev vækket, og vi så hende sove ind. Hvor var det godt at se dette forpinte ansigt i ro. Mor omfavnede far og sagde: „Nu har hun det godt, far“. Mor var altid den stærkeste, hendes tro var urokkelig. Vi børn var rystet i vores grundvold, sådan var døden altså også, og hvor var Vorherre og Paradisets have. Nu kom den store sorg over døden, og far og mor kunne ikke hjælpe os, vi måtte hjælpe os selv, og det kunne vi heller ikke. Et åbent sår blev til, det læges ikke før, om det er sandt, at det store under skal ske opstandelsens morgen, og vi skal se hende igen. Efter hendes død sagde mor til mig: „Nu vil jeg ønske, at ikke flere af mine børn må dø, før jeg selv er død – bægeret var ved at flyde over, hun kunne ikke mere.

Det var først og fremmest en bøn, men det var også velsignelse. Først 50 år efter døde min søster Birgitte, og da havde mor været død i 16 år. Far havde fået den idé i disse sorgens dage, at han snart selv skulle dø. En lysfyldt september morgen spændte han hestene for og kørte os hen til hans moders fødegård i Fiskbæk i Gudum. Vi skulle lære bedstemors hjem og slægt at kende. Folkene i Fiskbæk var barnløse, og de vidste ikke alt det gode, de ville give os. Sent glemmer man dem, der har været gode mod en som barn.

Mor var fra Vejrum ved Holstebro, og hver sommer kørte vi med hest og vogn til hendes hjem „Engsnap“ i Vejrum. Aftenen før gjorde karlene seletøj og vogn i stand. Denne liflige duft af seletøj og vognlak og forventningens store glæde. Men hvordan fandt mor dog ud af, hvad vi skulle have på af tøj og sko – vi tog det efter hinanden. Jeg forstår ikke, at mor stod det igennem. Men endelig kom dagen, og vi kørte afsted i morgensolens forjættende skin, ad hulveje ind over Klosterheden, fulde af forventning. Når heden holdt op, kom vi til en lille gård ved en grøn eng, den hed Ørvejle, her skulle hestene vandes. Manden kom selv ud og pumpede vand op i trugget. Jeg synes aldrig, jeg har set så klart vand. Hestene stak deres svedige mule tilbunds i trugget og drak med lange slurk, og på vognen sad mor med klare, forventningsfulde øjne. Så kørte vi ind i den frugtbare egn med de bovne gårde, som mor elskede. Uden for laden stod bedstefar og så efter os. Det så ud, som han havde stået der meget længe.

-- --

Som drenge var Bertel og jeg altid meget sammen. Bertel var sygelig som barn, men så kom han i gartnerlære og blev en rask og stærk dreng. Hans manddomsgerning fik han som handelsgartner ovre ved Københavns nærhed. Det raske pulserende liv drog ham, og han kom til at holde af menneskene her, og han var agtet og værdsat af dem.

Bertel døde ind under jul 1965 og blev begravet på Vallensbæk kirkegård.

Vi kan jo ikke sådan slippe vore døde, de lever i vor sjæl og sind. Den norske digter Falkberget fortalte om en ung mor, der stod ved sit barns grav, døden kunne ikke skille dem ad, mor og barn var et, og er der noget, døden ikke har magt og myndighed over, så må det være kærligheden.

Jeg slutter med nogle linier af Hjalmar Bergman:

Hvis alting var, som det var – det kalder jeg for evighed.

Glædelig jul!

Frederikke og Chr. Bjerre,
Lem.

Brev fra Jerusalem-Jordan

Jerusalem, den 12. november 1966.

Kære alle!

Det er vist på tide at sende nogle ord til jer, hvis det skal komme med som en julehilsen i år.

Først vil jeg præsentere mig selv og min familie. Det er vist uhøfligt at præsentere sig selv først, men det gør jeg nu alligevel: Nr. 1134 i slægtsbogen, Marianne Bjerre Kristoffersen; blev for 15 år siden gift med en norsk officer, Roger Kristoffersen. Vi har tre børn, Helle, Nanna og Reidar på henholdsvis 13, 10 og 6 år.

I mange år har jeg hvert år glædet mig over at få „Brevduen“ til jul, og som officerskone fører man jo en noget omflakkende tilværelse og oplever så meget, at jeg vel for længe siden skulle have skrevet til „Brevduen“.

Nu sidder jeg imidlertid her i Jerusalem på vor balkon og ser op på Oljebjerget og burde være i stand til at fortælle jer lidt af det, vi har oplevet det sidste år.

Jeg blev meget glad, da Roger for ca. 1 år siden kom og sagde: „Pak kufferten, for om 14 dage rejser vi til Midtøsten.“ Roger var beordret til Damascus som FN-observatør. Så vi pakkede kufferten, vaccinerede unger og os selv, pakkede bilen – og 14 dage efter lagde vi ud på en 7000 km's hiltur hened.

Bare om rejsen kunne der jo skrives en hel bog. Det var en oplevelse, og vi kom til Damascus sent den 7. november i fjor. Trætte var vi, men glade for at være kommet frem uden en punktering. Imidlertid lå der ny ordre i Damascus om, at vi skulle stationeres i Jerusalem, så den 8. november startede vi bilen igen med kurs mod den hellige stad. Jeg skal aldrig glemme

Et billede af vor yngste søn, som finder al verdens ting. Mens jeg stadig har rystet af skræk for, at han skulle finde skorpioner, kom han en dag trækkende ind i køkkenet med denne meget snavsede men meget søde araber pige. Suha, og sagde: „Mor se, hvad jeg fandt!“

den første tur over Nebofjeldet ned til Dødehavet – 400 m under havets overflade – og så op igen mod Jerusalem, som ligger højt – 800 m over havet. Ingen af os er særlig musikalske, men da vi fik set tårnene på Oljebjerget, skrålede vi så godt, vi kunne „Jerusalem, Jerusalem“. Vi var så glade for endelig at have endt den lange rejse og flytte ud af bilen og ind i et hus.

Efter et par dage på et hotel fandt vi et nydeligt stenhus, og her har vi nu boet et år og en dag, så alt skulle egentlig være blevet hverdag for os. Men jeg er stadig lige fascineret af livet hernede, for aldrig havde jeg troet, at det var så fremmedartet, som det er.

Bare nu sidder jeg her og undrer mig over udsigten, og bare i løbet af en halv time sker her ting, som jeg næsten bare troede skete i fortiden. Vort hus ligger i begyndelsen af Kedrons dal, og vi ser op til Oljebjerget. Til venstre for os har vi alle de flotte ambassader, foran os er der et åbent stykke ørken-sand, hvor folk bor i huler eller i slet ingen ting, og til højre har vi selve Jerusalem, bare 10 minutters gang borte. Bag huset, 200 m borte, er grænsen til Israel. Jerusalem er jo en delt by.

Solen stråler fra en skyfri himmel, og det har den gjort siden marts, så alt er gult, goldt og ørkenagtigt; men snart kommer regntiden, som giver selv ørkenen et grønligt skær. Foran vort hus sidder der en 6–7 arabere med slør og „posebukser“ og banker sten. De skal bygge et nyt hus, men det må blive et langt lærred at blege, for de banker og hamrer fra 6 morgen til solen går ned, og det ser ikke ud til, at stenbunken vokser nævneværdigt. Når minaretmanden råber i tårnet 5 gange om dagen, går et par af mændene lidt af sides,

vender sig mod Mekka, ruller sine måtter ud og knæler ned og beder og gør de besynderligste fagter, så det for os ser ud som en slags gymnastik.

Så kommer der en hyrde ned fra Oljebjerget med en flok får og geder. Han kommer et par gange om dagen, og hvad de dyr går og plukker op af den golve jord, kan jeg ikke forstå, undtagen når de kommer ind i vor have og forsyner sig af de to blomster, vi har. Vandet er dyrt, så i sommertiden har vi ikke råd til mere end et par blomster. Hyrden kommer selvsagt efter dem og jager dem med sin stok. Han er indhyllet i de mest forunderlige klædebon, bl. a. en lang pjaltet kjole („galabia“) med et mystisk plaid udenpå, ingen sko, men det hvide slør rundt om hovedet har han altid („kaffia“). Han ser ud nøjagtig, som om han var fra Jesu tid. – –

Nu blev jeg opholdt af „Bahia“, en gammel beduinerkvinde, som kom med sin vanddunk på hovedet og tiggede en dunk vand. Det får hun hver dag, og hver dag får jeg Allahs velsignelse som tak.

I begyndelsen hernede var jeg overrendt af beduinerkvinder, som kom og fægtede og gebærdede sig og ville vaske huset for mig, tigge vand, tøj, penge o.s.v. Så noget af det første, jeg lærte mig at sige på arabisk, var „Ana fakiri“ (jeg er fattig), men Bahia er så gammel og kommer med en rejsning så flot og er til de grader overhængt med guldringe og mønter i panden, at jeg slet ikke kan stå for hende, så hun får sin vanddunk – og jeg får min velsignelse.

Ved siden af dette kommer æselmanden hver dag med et fuldstøt æsel og vil sælge grape frugt, tomater og lignende, og hver dag må der pruttet lidt om prisen, før han tager sin mystiske vægt og begynder at veje varerne. En sten bliver brugt som halvkilolod o.s.v., men det går endda, vi kommer altid til en slags forståelse, selv om han ikke kan engelsk og jeg ikke særlig meget arabisk.

Dette var bare lidt af, hvad vi hver dag kan se og opleve fra vort hus. Ellers er Jerusalem og hele Jordan jo som et stort museum, og der er både bibelhistoriske og historiske minder, hvor vi går og står. I begyndelsen hernede læste og fortalte jeg for børnene om f. eks. Via Dolorosa (korsets vej), og så gik vi da siden og så på den vej, som Jesus gik med korset – senere var det Betlehem, Getsemane have, Jerico og alle andre steder.

Nu går pigerne på hver sin franske nonneskole. Helle her i Jordan hos Sionsøstrene; mens Nanna hver dag krydser over Mandelbaumgate, en ellers lukket grænse, og går til sin skole i Israel. Det lyder måske alt for mærkeligt, men det er alt for langt at komme ind på disse ting her. Fransk og engelsk lærer de i alt fald grundigt, værre er det med norsken, men det lærer de vel igen, når vi engang kommer hjem.

Jeg har job som guide for vore norske og danske soldater fra Gaza, så jeg flyver bogstavelig talt rundt fra Herodes til Pilatus, men det er et moralsomt og givende arbejde. Som I forstår, er det ikke bare et luksusliv, vi fører. Hverdage har vi, og arbejder hårdt, men ind imellem tager vi på herlige ture, og vi bliver jo aldrig trætte af at gå inde i den gamle by, Souk'en, og se på livet der og handle lidt. Det er et fantastisk liv, der er derinde i basarerne. Side om side går rige sheiker med sine hustruer efter sig, med

fuldtlastede æsler, fattige tiggere, beduinerkvinder med alverden på hovedet, og rige amerikanske turister med fotoapparater hængende på maven, alt mens handelen går sin livlige gang.

Et år har vi boet her, og jeg kan slet ikke forstå, at vor anden jul snart nærmer sig. Vi går jo endnu i tyndt sommertøj og sandaler, så selv om vi så at sige er på selve åstedet for julen, er det ikke sådan rigtig jul som hjemme. I fjor var Roger ude på udestation juleaften, og der var uroligheder på alle kanter. Julemorgen sad børnene og jeg ude på balkonen i strålende sol og varme og ventede på, at far skulle komme hjem, så vi kunne gå rundt om „cypressen“ og synge julesange.

Hvordan det bliver i år, kan vi ikke vide. Måske skal vi til midnatsmessen i Betlehem, men måske bliver Roger kaldt ud igen. Nogen skal jo ud, og det er derfor, vi er her, så vi tager det, som det kommer. I den første tid hernede var jeg nok af og til lidt ængstelig, når det gik hårdt for sig, men sådan har det jo været i 18 år – lidt utrygt. Men vi føler os ikke utrygge nu. Alle er fantastisk venlige mod os, og vi har lært meget. Vi har oplevet varmen i sommer, så varmt, at ungerne bare lå på stengulvet i husets koldeste rum, og vi stadig dukkede ned i et badekar med „koldt“ vand for at afkøle os nogle minutter – og vi har oplevet regntidens fugtigkolde huse, og vi har set, at både menneskene i ambassaderne, og de i hulerne, og de i slet ingenting, kan være meget lykkelige. Diverse jallasygdomme har vi også været igennem, og skorpioner har vi dræbt, men sidst og ikke mindst har vi fået lov til at opleve et af verdens brændpunkter på nært hold, hvilket vi er meget taknemmelige for.

Men akkurat nu, når det nærmer sig jul, sender vi tankerne nordpå til vore nordiske hyggelige hjem. Vi gør, hvad vi kan for at få en rigtig dansk-norsk jul hernede – og ønsker alle jer derhjemme en rigtig god jul og et lykkeligt nytår.

Bedste hilsen fra *Marianne Bjerre Kristoffersen*.

Kibbutzen

Ordet „kibbutz“ står nok for mange som den form, hvorunder en meget stor del af den israelske befolkning lever deres liv. Dette er dog ingenlunde tilfældet. Bare 4–5 pct. lever i disse kollektivsamfund, hvor man virker efter princippet – een for alle, og alle for een – i ordets bedste betydning.

Den kibbutz – Ein Harod Menchad – som jeg besøgte, var 46 år gammel og havde 800 indbyggere incl. børn. Ein Harod Menchad lå i den nordlige del af landet ved foden af Gilboabjergene, som danner stødpude og grænse mod Jordan.

Kibbutzens udseende virker temmelig rodet, når man ser den første gang, og man endnu ikke har stiftet nærmere bekendtskab med den. I centrum

ligger en hel masse grå- eller gulkalkede cementhuse klumpet sammen næsten på ét sted. Det er nærmere betegnet beboelseshusene, og i hvert hus bor en familie eller rettere sagt kun mand og kone. Et familiehuse har kun et eller to værelser + toilet, men intet køkken. Husene er ikke store efter vore begreber, men hvad skal de med mere plads, når de kun har seng, bord og et par enkelte stole, som ikke engang ejes af dem selv, men kibbutzen. Ejendomsretten er indskrænket til de mest personlige ejendele. Husene har intet køkken, men hvad skulle de også bruge det til, da maden tillaves i et stort fælles køkken, som ligger midt imellem beboelseshusene, og ligeledes indtages alle måltiderne også i en stor fælles spisesal, der også bruges som forsamlingssal.

I en ring uden om familiehuse ligger børnehuse, børnehaverne og skolerne. Børnehuse bebos af børnene fra de er nyfødte og til det fjerde år. Mange vil sikkert spørge: Ja, men er børnene ikke hjemme hos forældrene om natten? Og dertil må jeg svare nej. Børnene passes fortrinsvis af mødrene, som har deres arbejdsplads i børnehuse, -haverne eller skolerne. For de to sidstnævnte gælder det også, at de både spiser og sover, hvor de hører til. Har forældrene så aldrig deres børn hjemme hos sig? Jo, om eftermiddagen, efter endt arbejdsdag kl. 16 eller 17, henter forældrene børnene og tager dem med hjem, hvor de leger og snakker med dem, indtil de igen skal være ovre i børnehuse kl. 19 eller 20. Nu har forældrene været sammen med deres børn i tre til fire timer, og i disse timer har de virkelig „været sammen med børnene“, for de har overhovedet ikke haft andet at beskæftige sig med i disse timer end børnene. Prøv engang at tænke efter, hvor mange udearbejdende forældrepar her i Danmark, der har tre til fire timer at være sammen med deres børn i, og ikke behøver at tænke på aftensmaden, barnevasken, rengøringen eller andre for os nødvendige ting imens, men kun lege og snakke med børnene. Det var et lille sammenligningsgrundlag, men prøv selv at drage flere i det følgende. Når børnene er fyldt fire år, kommer de i børnehave, hvor de bliver, indtil de skal flyttes over i skolen. Allerede inden skolealderen begynder de første pligter at melde sig, idet de største børn fra børnehaven har til opgave at lege med de mindreårige. I skolen begynder hverdagen for alvor at tage form for de unge, som opdrages igennem hele skolegangen – til det tolvte skoleår – med det formål for øje at stå sammen om kibbutzen. Fra første skoleår og til sidste skoleår har børnene forskellige forpligtelser, foruden at passe lektierne. Et eksempel: De unge fra 10. klasse skulle sørge for, at kørerne og fårene blev malket. Pigerne tog sig af kørerne – 250 –, og drengene tog sig af fårene – 500 –, som også blev malket to gange om dagen. Arbejdsdagen for sådan dreng eller pige er på fire timer + skolens syv eller otte timer, og så kommer lektierne bagefter. Både drengene og pigerne var delt i to hold, og første hold begyndte at malke kl. 4 om morgenen og kunne så nå at blive færdige til skolen begyndte kl. 8. Det andet hold malkede om eftermiddagen fra kl. 16–20. Tænk, om man bød en dansk realskoleelev samme „mundfuld“!

Gennem hele opvæksten bor og spiser børnene sammen med den gruppe, de selv blev puttet ind til, på den første børnestue, lige efter fødslen. Denne

jævne og naturlige omgang med hinanden gennem børne- og ungdomsårene, tror jeg, spiller en meget stor rolle for det videre fællesskab og samhørighed, der er så udpræget blandt jøderne.

Efter endt skolegang kommer de unge ud af skolen, men uden eksamensbevis. Vil nogen evt. læse videre, og det gælder for øvrigt alle andre unge israeler, skal de i løbet af tre mdr. tage adgangseksamen til de højere skoler.

Når skolegangen er til ende, kalder militæret på de unge, og det gælder både drenge og piger.

Længst ude i periferien ligger staldene, som er løsdriftstalde, der kan tage fra 250 til 500 voksne kreaturer. Svinestalde har de ikke, da de stadigvæk ikke må spise svinekød. Der lå også en stålfabrik, et mejeri, et hospital, et vaskeri og et rugeri. Kibbutzens hønsehuse talte 10.000 høns i alt. Så fandtes der også en bygning, hvor kibbutzens ledelse havde kontor, men forestil jer endelig ikke et flot kontor med smarte stole og dyre borde – nej, det var et ganske alm. værelse med flisegulv, hvor der kunne sidde to mand omkring et gammelt vakkelvornet bord. I dette værelse fandtes kibbutzens eneste telefon samt skrivemaskine, én de forøvrigt havde stjålet fra de engelske soldater i 1948 under uafhængighedskrigen. Yderst i kibbutzen en bygning, som rager op over alle de andre – det er vandtårnet og udkigstårnet, som har indbygget maskingeværer eller -kanoner. Hver nat går der vagt i kibbutzen, og det gælder alle landets kibbutzim (i flertal hedder det – zim).

Kibbutzens beboere kan ikke frit vælge deres arbejdsplads, men får den anvist af arbejdslederen, og det samme gjaldt for os. Selv om man kommer som gæst til en kibbutz, må man tage del i arbejdet på lige fod med kibbutznikkerne og får til gengæld samme rettigheder, dog ikke stemmeret. Ved at stille vores arbejdskraft – 5–6 timers dagligt arbejde – til rådighed, modtager vi til gengæld bolig, mad, tøj, undervisning, forsikringer o.s.v. Vore boliger var ikke de allerfineste, nærmere betegnet træbarakker, hvor mus, firben, kamæleoner – og i enkelte perioder også slanger – yndede at holde til, selv om vi jagede dem konstant. For vores vedkommende bestod undervisningen i fire timers hebraisk ugentlig.

Arbejdsdagen begynder kl. 3.30 for dem, som arbejder i marken, og for hver efterfølgende halve time begyndes der på de andre arbejdspladser. Kl. 6 er alle i gang. Vi havde ikke den samme arbejdsplads hele tiden, men måtte skifte lige som kibbutznikkerne. Vores arbejde var mest ude i vinmarkerne eller i en af frugtplantagerne: appelsin-, grape-, citron-, abrikos- eller olivenplantagen. Vi kunne også godt komme ind i spisesalen eller køkkenet at arbejde. Jeg syntes ikke, at arbejdet var så spændende inde som ude, selv om det ikke var som herhjemme. Jeg prøvede to efterfølgende morgener at spejle to kasser æg, og de sidste to timer sad jeg og slog æg i stykker til bagværk. En anden gang var jeg blevet sat til at hjælpe ude i opvaskeafdelingen, hvor vi var fire til at vaske op. De tre andre var mænd, som alle havde deltaget i kibbutzarbejdet – nærmere betegnet, siddet på kibbutzkontoret i Tel Aviv, det foregående år, hvor de havde hjulpet med at lede landets 250 kibbutzim. Nu var de tre mand vendt hjem til kibbutzen for at

arbejde som „rigtige kibbutznikker“ og havde fået tildelt arbejde i opvaskeafdelingen for de næste 4 måneder.

Kosten var god og næringsfyldt, men ensidig. Æg og grønsager om morgenen, suppe og høns til middag – tænk, suppe i 35–45° varme – tykmælk, grønsager og frugt til aftensmaden.

Efter endt arbejde samles familierne hver dag hos de ældste familiemedlemmer, hvor de drikker te og drøfter dagens mange problemer. Disse kan være af vidt forskellig art: græshoppeangreb på bomuldsmarkerne, grænseepisode mod nord, vandingsproblemer i Negevørkenen o.s.v., o.s.v.

Jeg benyttede fritiden til at se så meget af Israel som muligt, og har da også oplevet at besøge de gamle kendte steder: Jerusalem, Nazareth, Haifa, Jaffa, Dødehavet, Genesareth Sø, Bursheba og mange andre steder.

En af de største oplevelser, jeg havde, var en fem dages tur fra Jerusalem op over Judæas Bjerge, hvorfra vi kunne se til Betlehem, til Bursheba og videre gennem ørkenen til Det døde Hav. Denne tur var ikke uden dramatik, men alligevel så skøn, at den ikke kan beskrives, men må opleves.

Notater fra min dagbog fra denne tur (den 3. juni 1966).

Fra Jerusalem kørte vi langs „grænsen“ op over Judæas Højland. „Grænse“ sat i gåseøjne, fordi nabolandene ikke vil acceptere landet „Israel“, og holder derfor på, at der ingen grænse er. Mens vi kørte i denne meget særprægede natur, sad vore kibbutzkarle yderst på ladet – dernede kører man altid i lastbil – med deres maskingeværer ladet. Det giver hele turen en vis særpræget karakter, at man hele tiden må være på vagt over for araberne. Vi mødte heldigvis ingen. Midtvejs gjorde vi rast og lavede mad, som blev spist med god appetit, selv om varmen var slem. Vi fortsatte køreturen, og inden vi nåede Bursheba – den sidste by, inden ørkenen virkelig begynder – havde vi allerede stiftet bekendtskab med det ufrugtbare eller rettere sagt tørre og svedne land, hvor beduinerne stadig drager rundt fra sted til sted lige som Abraham.

Efter at vi havde passeret Bursheba, kørte vi mod Dødehavet, men inden vi forlod det beboede område, havde vi fået fyldt vore vandbeholdere med vand og is. Vi var også på politistationen for at meddele, at vi ville køre igennem ørkenen. Kører man den „slagne“ vej, behøver man ikke at melde det, men forlader man denne, for at køre ad meget ufarbare og utrafikerede veje, må man aflevere en plan over turen, og samtidig får man installeret telefon og radio i bilen. Der blev også købt ekstra ammunition. Efter at alt var klar, startede vi på – en for mig – meget spændende tur, det var næsten for spændende! Da vi havde kørt en halv time, mødte vi de første uvenlige beduiner, som kastede med sten, så det røg om ørerne på os. Nu blev jeg meget forskrækket, da vore karle skød advarselsskud efter dem, men det hjalp, for pludselig var de som blæst væk. Havde vi ikke ladet dem vide, at vi havde skydevåben, var vi muligvis blevet overfaldet. Allerede på det tidspunkt var vi helt ukendelige af sand og støv. Det var blæst op, og sandet føg, så sigtbarheden var lig nul, og dertil kom, at vi havde bundet tørklæder for ansigtet, for at skærme øjne, næse og mund. Da vi nåede Massada, ruinerne af Herodes vinterpalads, var vi lige nede af bilen. Vores chauffør

skulle melde, at vi var godt ankommet, så vi kunne fortsætte mod Det døde Hav. Vi oplevede rigtig ørkenen i storm og sandflugt – det var ikke spor sjovt! Først da vi kom i læ af de sandblæste bjerge, klippeørkenen, blev presenningen bundet af og vore tørklæder løst op, så vi igen kunne se noget. Vi kunne skimte havet langt under os, eller var det luftspejling – nej, det var virkelig Dødehavet. Køreturen ned til Dødehavet var en oplevelse i sig selv. Solen havde lige kastet de sidste stråler på himmelen, så farvespillet på klipperne med havet under os var fantastisk. Fra Sodom kørte vi langs bredden til en lille kibbutz – Ein Gedi – som ligger ved den jordanske grænse. Ein Gedi ligger som en grøn, frugtbar oase midt i Dødehavets trøstesløse goldhed. Her overnattede vi.

Trods de store oplevelser, jeg havde, blev dog mit dybeste indtryk den uforklarlige atmosfære, som præger dette land med sine 2 mill. mennesker hentet fra over 70 nationer. En atmosfære af glæde, samhørighed, hjælpsomhed og stolthed ved endelig igen at eje et land, som de med rette kan kalde deres fædreland.

Indtryk fra et besøg i Kina

Telse Seeberg, f. Bjerre (665), har været bosat i Norge i 20 år. Hun fortæller her om indtryk fra et familiebesøg i Kina.

Jeg kan jo gerne forsøge at fortælle lidt om mine indtryk fra min rejse til Kina i fjor vinter, men det er jo ikke til at komme bort fra, at det i dag er helt anderledes dér, end det var, da der ikke var noget, der hed rødgardister og kulturrevolution. Jeg tror nok, jeg kan påstå, at jeg var heldig, at jeg kom afsted i fjor.

Grunden til min tur til Kina og derefter til Hong Kong var, at jeg har to stedsønner, der bor henholdsvis i Peking og Hong Kong. At turen blev aktuel, var fordi en ny lille Seeberg skulle døbes, og at jeg skulle være gudmor.

Jeg kom til Peking i begyndelsen af december – den tristeste tid af året – efter en noget langstrakt flyvetur via Moskva, hvor jeg havde et ufrivilligt ophold på 2½ døgn på grund af tåge. Ellers gik turen over Omsk og Irkutsk, det var som sagt dårlig sigt, så jeg så desværre ikke noget på denne tur før efter Irkutsk. Turen derfra til Peking er ikke særlig spændende, da det er mest ørkenstrækninger, man flyver over. Peking flyveplads ligger et godt stykke udenfor byen, så allerede på turen ind fik jeg set lidt af landskabet, og det var meget trist, gråt i gråt, der gik mange dage, før jeg så det første grønne strå.

Jeg tror, at det første man lægger mærke til, når man kommer til Peking, er, at alle, absolut alle, går i lange bukser, både mænd og kvinder i alle

aldre. Klædedragten er nærmest en uniform, enten mørkegrå eller som oftest mørkeblå. Alle går med sko, der er endnu mere firkantede end vore fodformede sko, med undtagelse af de relativt få ældre kvinder, der har fået fødderne snøret som små. De har ikke større fødder end et 5 års barn og går naturligvis på en mærkelig stolprende måde.

Hele vinterhalvåret er der vældig tørt og støvet i Peking. Så snart det blæste lidt, hvilket det gjorde ofte, var luften fyldt med støv, og da gik de fleste mennesker med mundbind. Jeg ville ønske, at jeg havde gjort det samme, men man kan jo altid være bagklog. Jeg var nemlig konstant forfølet, mens jeg var dér.

Min stedsøns kone og jeg var naturligvis meget på farten, for at jeg skulle få set mest muligt af byen og omegnen. Det, jeg havde glædet mig mest til at se, var den store mur. Vi var derude 1. juledag i en bidende kulde og den mest gennemtrængende blæst, jeg nogensinde har oplevet, men selv på trods af dette var det en stor oplevelse at gå oppe på muren.

Vi var også i „den forbudte by“ – de tidligere kejsers egen by i Peking – og særlig denne er jeg glad for, at jeg har oplevet. Såvidt jeg har hørt, har den del af Peking ikke haft noget særlig godt af kulturrevolutionen.

Den himmelske fredspalads er jo et mægtigt skue, som vel de fleste er klar over, efter det man ser i TV. Ligeledes hovedgaden, der går over pladsen, er fantastisk. Den har 6 kørebaneer, hvilket absolut ikke er nødvendigt, da der jo ikke findes ret mange biler i Peking. Man har imidlertid indtryk af, at der er mange, for alle, der kører bil, sidder med hånden på hornet, der er nemlig ingen, der ser sig for, når de er i trafikken, så der skal jo ikke mange biler til, før der bliver et øredøvende spektakel. Efter kl. 10 om aftenen er det slut, da er der så at sige ikke et menneske at se ude. Forretningerne er naturligvis et kapitel for sig. For det første er der ikke ret mange, og for det andet er der ikke så meget, man kan købe udover silke, smykker, pelsværk og porcelæn. Disse ting er nok væsentligt beregnet på turister og andre fremmede, der kommer til byen. Kineserne selv bruger ikke nogen af delene. Jeg tror ikke, jeg så en eneste kinesisk kvinde med nogen form for smykker på, ikke engang en ring.

Men jeg må sige, at jeg synes, at folk så godt ud både i klæder og ellers. Nu kan det jo hænde, at de var så „påpakkede“ med klæder, så det var derfor, de så velnærede ud, men der er nok ikke tvivl om, at folk får det, de trænger til både af mad og klæder. Al mad er naturligvis rationeret, så jeg må jo nok indrømme, at en god del af den mad, vi spiste hos min stedsøn, var kommet ind over Hong Kong. Naturligvis spiste vi også kinesisk mad både hjemme og ude på restaurant. Jeg synes ikke særlig godt om den kinesiske mad i Peking, men den jeg fik i Hong Kong var „alle tiders“, men det er jo en anden historie.

Alle folk, både dem vi traf på gaden og dem, der ekspederede os i forretningerne, var meget venlige og forekommende. Det eneste, der af og til generede mig, var, hvis vi var så uheldige at træffe på folk fra landsbyerne. De fulgte efter os, og stod vi stille og så på noget, stod de som en mur rundt om os, men så snart vi begyndte at røre på os, flyttede de sig øjeblikkeligt,

de var vel slet og ret nysgerrige akkurat som børn, der ser et mærkeligt dyr.

Peking er jo hovedstaden, men det, vi her venter af en hovedstad, er der nok ikke meget af i Peking. Det er klart, at der er mange store og også flotte bygninger, men langt den overvejende del af byen består af en slags bygninger, der nærmest ser ud som fra middelalderen – de er alle grå.

De eneste steder, der virkelig er farver, er i „den forbudte by“ og i de mange templer, men der er der til gengæld også så farvestrålende, at det er helt fantastisk. Ligeledes er der meget pænt og farvestrålende i „sommerpaladset“ (sommerresidensen for kejseren), der nu er lagt ud som fri areal og som om sommeren er et meget yndet udflugtssted for beboerne i Peking, der er der nemlig en meget stor sø, hvor folk kan bade og nyde fritiden.

Der er jo ikke i Kina noget, der hedder søndag i vor betydning, men jeg havde da indtryk af, at folk havde fridag en gang om ugen, det havde i hvert fald vor kok og ama.

Noget, man heller ikke kunne undgå at lægge mærke til i Peking, var, alle de kæmpestore reklameplakater for verdenskommunismen, selv ude ved sommerpaladset hang der flere af dem.

Det er sandelig ikke så let at skrive om Peking, det var jo ikke så længe, jeg var der, og alt var så fremmedartet, så det var ikke muligt at absorbere alle de indtryk, man fik.

Venlig hilsen.

Telse Seeberg (665).

Familieteatret i Sengeløse

Familien Helge Christensen på „Hyldevang“, som vi kender fra vore Bjerrefester, har indrettet et loftsteater på deres gartneri. Store opgaver løses her, hvor man har fået ønsket om at sætte foden på egen scene opfyldt. Dansk Amatør Teater's organ, „Rampelyset“, har besøgt og beskrevet den første faste amatørscene i landet, familieteatret i Sengeløse.

Et lille teater, skriver „Rampelyset“, som med hæder bør omtales, er loftsteatret på „Hyldevang“ i Sengeløse.

Her er ikke tale om en fast, etableret amatørscene i egentlig forstand, men om en hel familie, far, mor og børn, som her har indrettet et sted, hvor de kan dyrke deres store interesse (én af mange, men mon ikke den største?) – det, som en spøgefuldt sjæl har kaldt *Danmarks eneste tomatgartneri med tilhørende teater* (eller var det omvendt?).

Og gartnerfamilien *Helge Christensen's teater* var faktisk det første i rækken af de efterhånden mange amatørteatre, der er skudt op i den senere tid. Allerede i sommeren 1963 kunne den specielt byggede scene indvies, efter at man i adskillige år havde spillet teater i selve lokalet ved forskellige lejligheder. Men hør lidt om baggrunden:

Der var tre væsentlige årsager til scenebyggeriet. For det første familiens

meget store teaterinteresse, en interesse som naturligvis ikke kunne undgå at smitte af lokalt. Dernæst en årlig tradition, som fortjener at blive nærmere belyst. Gennem mere end 25 år har Helge Christensen og fru Rigmor samlet familie, venner samt forhenværende og nuværende medarbejdere til en sommerfest på „Hyldevang“ en søndag i juni. Omkring 200 gæster samles med børn, hunde og madkurve til „husker-du-samvær“, foredrag, teaterforestilling og dans. Samværet foregår rundt om på den store ejendom, i haven og i de mange stuer, mens de andre foreteelser normalt går for sig på loftet i et af udhusene. Hvert år stillede man førhen en interimistisk scene op i den ene ende af salen – for at pille den ned igen, når gæsterne var draget hver til sit efter en dejlig dag. Gennem de 25 år er der spillet mange forestillinger, bl. a. Giraudoux' „Apollon fra Bellac“, Finn Methling's „Sangen til Hanne“, Dantos' „Kardinalernes Middag“, Leck Fischer's „Selskabsrejsen“ og Holberg's „Henrik og Pernille“. En ny forestilling hvert år, enten udført ved egne kræfter eller af gæstende grupper. Har vejret været godt nok, er spillet foregået udendørs i den dejlige have.

Men det gode vejr kan man jo ikke lide på, og her er så lejligheden til at lade den tredje faktor træde ind i billedet. Generalforsamlingerne i DATS' Sjællandskreds var over et vist tidsrum ved at sygne hen til en lille og temmelig tam affære, indtil man fandt på at gøre en dag ud af dem. Man satte sig fast på Kristi himmelfartsdag og på skift bød folk på landet med plads og stor have til årsmøde. Nyudsprungne bøgegrene, fuglefløjt og fælles kaffebord blev hurtigt de begreber, som de sjællandske teateramatører nu forbinder med noget så tørt som en generalforsamling. Og i tilgift giver de lokale grupper gerne en opførelse til bedste. „Hyldevang“ stod som gæstfri indbyder to år i træk – og da vi i '63 skulle komme der første gang, mente gartnerfamilien, at nu var tiden inde. Man tog fat med sav, hammer, pensel og skruetrækker, og få timer før DATS-folkene ankom, stod teatret færdigt. Scenen er på små 25 kvadratmeter med en pæn højde, belysningen er i orden med rampelys, herder og adskillige spotlights. Åbningsforestillingen stod familien selv for. Ole Vinding's „Foran Spejlet“ blev som den første forestilling opført for deltagerne ved Sjællandskredsen's årsmøde 1963 – med husbond og madmor samt en af husets unge piger i rollerne. Små 100 tilskuere overværede begivenheden i det lidt særprægede teatterum, som enhver amatørgruppe må misunde hyldevangerne. Kun i Finland kan man opleve tilsvarende „familieteatere“.

Begrebet „det folkelige“ høres tit på vore møder og kurser rundt om i landet. Efterhånden er begrebet måske nok noget florumvundet, for adskillige byboer noget udefinerligt, som forbindes med Aakjær, Carl Nielsen og højskole. Hvis man ønsker begrebet udlagt i dets rette og bedste betydning, bør man stifte bekendtskab med familien i Sengeløse. Den har dybe rødder i det folkelige kulturliv, og Rigmor og Helge Christensen står som gode og sunde eksponenter for den kulturelle linie, som DATS søger at følge.

Kathinke Bjerre død

Den 13. marts 1966 døde Kathinke Bjerre, enke efter Laust Bjerre, København (nr. 167), næsten firs år gammel – og med hende er igen en af de ældre i slægten gået bort.

Hun blev i 1911 gift med Laust Bjerre, og den smukke og charmerende norske jente gik lige ind i de danske hjem med træsko på.

I mange år drev de forretning i Oslo, men i 1933 flyttede de til København.

Ægteskabet var barnløst, men i deres skønne og gæstfri hjem samlede de tit slægtens unge til hyggelige og fornøjelige sammenkomster.

For deres efterladte formue er efter begges ønske oprettet et legat ved det norske alderdomshjem i København.

Æret være deres minde.

Ellen Agergaard.

— — —

Ved deres guldbryllup blev følgende sang afsunget. Den er skrevet af afdøde Karen Tovborg Jensen.

Mel.: *Kong Farao var en ugudelig Krop . . .*

Laust Bjerre han var en ugudelig Krop,
han tænkte, det varer for længe
at slæbe sig rig, skal det gaa i Galop,
ved Handel man bedst tjener Penge.
Først i Argentina han Folderne slog,
saa rejste han hjem; da til Norge han drog,
en Taare i Øjet mon' blinke,
da kendte han ikke Kathinke.

Med Staven i Haand og med Uldsæk paa Ryg
han vandrede op over Fjeldet,
den Vandring var træls; men han tog mange Nyk,
hans Arbejd' blev kronet med Heldet.
Det trættede Kæften, han fik ømme Tæ'r;
men Velhaver blev han, skønt ej Millionær.
Til Handel var Laust ingen Sinke,
lang Tid før han kendte Kathinke.

Han blev litterær, og han sad tit paa „Grand“,
han vandred til Kros' og til Kirke,
det digted han om – ak ja, det var *den* Gang . . .
og stadig han øged sit Virke.
De Penge han tjente, de ynglede rask,
en Husholder passed hans Hus og hans Vask
og skar af hans Steg og hans Skinke;
men ak! Hun var ingen Kathinke!

De Hushold're kæled og prelled for ham,
for de vilde giftes med Bjerre;
men alle saa fik de en Kurv. – Av for Skam!
Den Laust var en vanskelig Herre.
De kvidred for ham; men han sae blot: Hvis jeg
skal ha mig en Kone, ja, saa vil jeg ej
ha'n Dompap og ikke en Finke –
næ, jeg vil kun ha en Kathinke!

Saa kom der en Jente med ravnese Haar,
hun havde de sødeste Øjne!
Saa varme, saa milde som Vinden i Vaar,
med Løfter, men ikke med Løgne
de lokkede. Laust tænkte: Ih, sikken Glut
saa høj og saa rank og saa slank,
han blev skudt, han vilde straks i Hymens Linke,
da han havde fundet Kathinke.

Ja, han havde fundet en god Kammerat,
den bedste, som han kunde finde,
hun laver hans Kaffe, Makrel og Salat,
hun er en vidunderlig Kvinde.
Hun smilte til Kunderne, saa kom der fler,
naar Laust han er gnaven, saa smiler hun mer,
gaar Laust ud, man ser hende vinke,
for „glad i ham“ det er Kathinke.

De to hjalp hinanden i femogtyv' Aar,
nu Laust er holdt op med at vandre,
nu bor de i Danmark, og i gode Kaar
de sidder; tit hjælper de andre.
De modtar os i deres gæstfrie Hjem,
det er os en Glæde at samles med dem.
Vi paa deres Sundhed vil klinke . . .
Til Lykke da Laust og Kathinke!

Karen.

Et 50 års minde

Min søster Ellen har fortalt mig, at hun af „Brevduen“s redaktion er blevet anmodet om at skrive noget om vore bedsteforældres guldbryllup, der, så vidt jeg husker, blev fejret i Sandholm den 14. oktober 1916, altså i år for 50 år siden. Jeg har derved fået lyst til at nedskrive mine egne erindringer fra den samme fest. Hvilket indtryk denne første familiefest, jeg deltog i, gjorde på mig. Det bemærkes, at jeg på daværende tidspunkt var 15 år. Det var en familiefest af de helt store dimensioner med telt i haven, 2-300 deltagere, ikke lutter familie. Gæsterne var så godt som allesammen kommet i hestevogne. Hvilket marked, og hvilken opgave at få alle de heste, jeg vil antage ca. 50, anbragt, så de ikke slog hinanden eller hestepasserne ihjel. Og ud på natten, når folk skulle hjem, få de rigtige heste for de rigtige vogne og få dem udleveret til de rigtige folk. Opgaven viste sig også at være større end overkommeligt. Da vi ud på de små timer kom hjem, havde vi den rigtige vogn, men et par forkerede heste, som vi dagen efter fik udvekslet med vore egne, som var landet i Svendsgaard i Fabjerg.

Jeg husker også vejret, ikke netop fordi det var af den art, der skulle kendetegne bryllupsvejr, tværtimod. Regn og storm var det. Teltet svajede og gav sig og truede hvert øjeblik med at blæse om. Teltejerne gik sammen med et par karle bekymret rundt og satte ekstra barduner på, som de bandt til træerne. Men om stormen end sled nok så faretruende i teltet, kunne det ikke dæmpe livsglæden hos deltagerne. Jeg har senere tænkt på, om denne tilsyneladende sorgløshed skyldtes Bjerrernes påståede medfødte optimisme, det, som far udtrykte på den måde, når han godmodigt drillede mor på slægtens vegne: Ja, de stoler på, at Vorherre er alle dårers formynder. Jeg ved det ikke, men i hvert fald tror jeg nok, at teltejeren var så nogenlunde ene om bekymringerne.

Det var som sagt første gang, jeg var med til en sådan større familiefest, og første gang jeg var sammen med den lidt fjernere del af slægten, som jeg nok havde hørt om, men aldrig set. Og disse to grene af slægten, som for ungdommens vedkommende var hinanden fuldkommen ukendte, tog jo noget mål af hinanden.

Jeg husker, at jeg ud på aftenen var ved kaffebordet sammen med mine små kusiner, præstedøtre fra Rødning. Vi sad da til bords med et par, som jeg den gang syntes, ældre koner af den os ukendte del af familien. Den ene af kusinerne bad den anden række sig en kage: „Ta' den med fingrene. Den anden rakte hende alligevel fadet, hvortil den første bemærkede: Du tog den alligevel ikke med fingrene. – Tu a en da mæ æ tær, bemærkede den anden. Denne kvikke replik vakte fortjent munterhed. Men noget efter hørte jeg den ene af de omtalte koner bemærke til den anden, at af præstebørn at være var de ualmindelig rapkæftede. – Jeg var meget fornærmet på mine kusiners vegne.

Det var der måske ikke så megen grund til. Kravet til præsters og åbenbart også præstedøtres verdensalvor var større den gang end nu. At det forholder sig sådan, kan jeg belyse ved et andet eksempel fra den samme fest.

Under middagen holdt en for mig ukendt mand tale. Han talte et godt uforfalsket jydsk, og det fremgik af talen, at han var den yngste, eller i hvert fald en af de yngste i en børneflokk, og at han som følge deraf ikke havde været med til de gilder og sammenkomster, som hans ældre søstre havde deltaget i. Jeg kunne godt føle med ham. Jeg er selv nummer otte i en børneflokk og kendte problemet. Han sluttede sin tale med at takke for, at han nu var blevet så gammel, at han havde fået lov at komme med. Jeg husker, jeg tænkte ved mig selv, at det var at drive taknemmelig for vidt: takke sine søskende, at man var blevet ældre. Da vi kørte hjemad, udspurgte vi jo vore forældre om de folk, vi ikke kendte, det var der rigelig tid til på en sådan køretur. Jeg spurgte også far om, hvem den omtalte mand var. „Nå ham, det er Bertel, han er præjst.“ Og jeg spurgte straks: „Hur er det, de kan bruge sørren jen til præjst.“ En udtalelse, der viser, at også jeg ventede mere højtidelighed og alvor af en præst end af almindelig dødelige.

Jeg husker godt, jeg følte mig tiltrukket af den djærve og uformelle måde, han udtalte sig på, men jeg kunne dog godt lide at vide, hvor i landet man var kommet så vidt, at man kunne goutere den slags.

Efter middagen var der dans til stort orkester, og Bjerrernes tradition tro deltog alle generationer. Inden festen havde jeg haft mine bekymringer angående, hvordan jeg lille mand skulle begå mig ved et sådant bal. Ifølge den mig medfødte generethed – i den retning slægtede jeg ikke Bjerrerne på – frygtede jeg, at jeg aldrig ville få mod til at byde en fremmed pige op til dans. Jeg havde jo ganske vist mine søstre, og søstre er hensigtsmæssige i mange retninger, men som dansepartnere er de jo alligevel ikke helt tilfredsstillende. Men jeg kunne have sparet mig mine bekymringer. Med til festen var jo som omtalt også mine små kusiner, og de dansede, til trods for min generethed, øjensynligt glad og gerne med mig, og jeg morede mig stort. I den retning reddede de absolut festen for mig. Jeg tror aldrig, jeg har takket dem for det, men jeg gør det hermed, noget sent ganske vist.

Det var jo en fest, som vi unge i familien længe levede højt på og snakkede om. Årene gik, og tiden for diamantbrylluppet nærmede sig. Vi var så småt begyndt at tale om det. Jeg husker engang, da bedstefar var på besøg i Klostermølle, berørte vi overfor ham spørgsmålet. Bedstefar svarede: „Ja, ja, nu må vi se, om vi lever så længe. Ja, a ka pinnede sajt løv, men hin Mett goer jo der å hænger. – Den ubetingede tillid, han nærede til sit eget helbred, var forståelig, skønt op i firserne havde han aldrig været syg. Jeg husker engang han havde udtalt sig om en efter hans mening indbildt syg, hvor bedstemor viste ham til rette med ordene: Ja, ja, bitte Jens, men det kan du no ett dømm' om, du har jo aldrig været syg. Og bedstefar svarede med ilterhed, der kendetegnede Bjerrerne af den generation: „Hwa, hår a eet, a wa pinnede så syg jen gång a sejlet fræ Kallundborg til Aarhus, så a trowr ett, a war kommen øver æ.“

Men til trods for dette jernhelbred var det alligevel ham, der ikke levede til dagen for diamantbrylluppet. Men det er altså en anden historie, som Kipling siger.

Laurits Touborg Jensen (563), Klostermølle.

Bertel Bjerre i Lem

(*senere Taars*)

Urmager Arnold Sørensen, Odense, har nedskrevet nogle barndoms- og ungdomserindringer. Han har haft en nær forbindelse med pastor Bertel Bjerre i Lem (nr. 178), senere Taars, og vi har fået lov til i „Brevduen“ at bringe et brudstykke herfra.

Jeg var hjemme hos min mor den vinter for at gå til præst. Jeg kom ud at tjene som 7-årig, men da jeg var 11 år 1914 døde min far. Jeg tjente på en stor gård den sommer. Den første verdenskrig brød ud, og forkarlen blev indkaldt til militæret. Fruen på gården græd både ved tanken om at skulle undvære forkarlen i en travl tid og ved tanken om den uhyggelige krig. Hun pakkede en skotøjsæske med æg, smør og meget andet godt, som han skulle have med.

Den sommer var min far kommet på Skive sygehus af blærelidelse. Min mor og mine to søstre havde besøgt ham flere gange, men jeg kunne ikke få råd eller tid. En tidlig morgen blev en nabodreng til os af min mor sendt ned til gården, hvor jeg tjente. Han skulle høre, om jeg ikke kunne få fri og tage med ud at se til min far, da han var meget syg. Jeg spurgte gårdmanden om lov, men det kunne ikke lade sig gøre, for hans søn Søren skulle i skole, og manden selv skulle hente sin kones søster, som skulle hjælpe til med en storvask. Så jeg var nødt til at blive hjemme og hjælpe til med at passe kreaturerne. Det første min far sagde, da de andre tre kom derud, var: Hvor er Arnold? – Han er ikke med, han kunne ikke få fri! Så lagde far sig ned igen med ordet: Nå! To dage efter døde far. Jeg nåede altså aldrig ud at besøge ham. – Gårdmanden ønskede slet ikke at være ond mod mig, for han var virkelig et godt menneske, men en hyrdedreng på den tid var ikke regnet for ret meget.

Min mor syntes, at denne vinter, hvor vi havde mistet vor far, skulle jeg have lov at være hjemme og være som en slags erstatning og trøst for hende. Jeg kom ud igen om foråret og tjente, til jeg var 13 år, og kom så hjem en vinter for at gå til præst.

Vi havde netop fået en ny præst i Lem. Han hed Bertel Bjerre, og denne mand og alt, hvad han har gjort for mig, vil jeg aldrig kunne glemme.

Bertel Bjerre lærte mig at spille violin, hele min tilværelse blev ændret gennem hans påvirkning. Jeg gik i skole sammen med pastor Bjerres to sønner, Bertel og Daniel, og legede meget med dem i fritiden. Drengene var ualmindelig flinke til at tage sig af mig – vi havde mange hyggelige drengetimer sammen.

Bjerre havde lagt mærke til, at jeg var musikalsk, og en dag, mens jeg var ude at lege, havde pastor Bjerre været hos os og spurgt min mor, om hun ikke troede, at Arnold kunne tænke sig at lære at spille violin. Jo, det troede hun da rigtignok, men det kunne der da slet ikke være tale om. Der var hverken råd til at købe violin eller til at tage undervisning. Ja, men ser De,

Ane! Jeg har tænkt at ville lære Arnold at spille, og der er en gårdmand her i nærheden, hvis datter har en violin, hun aldrig bruger, og den må han låne. Ja, det var da en anden snak, „så er da vis o, æ dreng blywer glå.“

Da jeg kom ind til aften, og mor fortalte mig om besøget af vor ny præst, kan jeg slet ikke udtrykke, hvad der skete inden i mig. Det at få lov til at røre ved en violin havde været min store lyst i flere år, men aldrig havde jeg turdet røre ved et sådant instrument. Tonerne i en violin havde en sælsom magt over mig. Når forpagter Andersen i præstegården eller pastor Bjerre spillede, så sad jeg stille og græd af rørelse. Jeg drømte om, at sådan ville jeg være engang. Jeg ville være violinkunstner, sådan hed det dengang.

Nu skulle jeg virkelig få lov at lære violinspil. Præsten skulle ingen penge have, blot skulle jeg hjælpe ham efter præstetimerne at skrive noder ud for et sangkor, som Bjerre startede.

Ja, alt det der dog skete i det lille sogn, da denne gode og uegennyttige mand kom dertil. Bjerre og hans søde kone, Mariane, samlede sognets unge engang om ugen til kaffe med forskellig underholdning i præstegården, og alt betalte præsten selv.

Jeg spillede hele vinteren hos Bjerre, og det var ikke småting, jeg nåede. Præsten lærte mig bl. a. en del duetter, som vi spillede sammen til ungdomsmøderne.

— — —

En dag siger Bjerre til mig: Arnold, du skal på højskole. Du skal over til Ryslinge, over til Aagaard for at lære rigtig at spille violin, for nu kan jeg ikke lære dig mere. Bjerre havde lagt mærke til, at mit buestrøg var blevet for stift. Han søgte for mig om plads på højskolen, men der var ingen plads. Han gav dog ikke op, og han fik mig til at tage plads som karl i nærheden af Ringe. Her var jeg et år og tog undervisning hos Th. Aagaard. Bjerre måtte gøre et stort arbejde, inden Aagaard gik ind på at tage mig som elev. Han var fuldt optaget. Aagaard fortalte mig senere, at Bjerre havde skrevet: „Vel forstår jeg, du har travlt, Aagaard, men denne dreng kommer du til at tage dig af.“ Og så kunne Aagaard ikke sige nej.

— — —

A. S. opgiver sit arbejde i landbruget for ikke at ødelægge sine fingre og går i urmagerlære.

En jul, da jeg var hjemme hos mor i juleferien, var jeg selvfølgelig sammen med pastor Bjerre, hvis interesse for mig aldrig svigtede. Han spurgte, hvordan jeg klarede mig økonomisk, og jeg måtte jo bekende, at det var småt. En dag senere kom der et brev til mig med 275,00 kr. Det var penge, som præsten havde samlet ind til mig hos de forskellige, jeg havde tjent hos. Bjerre sendte mig en liste over bidragyderne, for at jeg kunne vide, hvad hver enkelt havde lånt mig, så jeg kunne betale tilbage igen. (De nægtede dog senere at modtage noget.) Noget lignende var tilfældet med Aagaard. Jeg kunne aldrig få at vide, hvad jeg skulle betale for undervisningen. Da jeg så holdt op med undervisningen og absolut ville betale, sagde Aagaard:

Arnold, du kan ikke få lov at betale. Dette her er noget, jeg har lovet din præst.

Det står mig mere og mere klart, hvor meget jeg må takke denne gode mand, min kære præst Bertel Bjerre, fordi han aldrig tabte mig af syne. Jeg elskede ham som en far. Han førte mig op, da jeg skulle giftes, og besøgte os i vor første lejlighed. – Pastor Bjerre døde for mig at se alt for tidligt.

En brevveksling

Den 3. januar 1966.

Til sekretær Frits Bjerre.

I opfordrer os unge til at melde os ind i Bjerre-foreningen, men samtidig kan man læse i Bjerreslægtens Brevdue 1965, at vi for at blive medlemmer skal opgive vores nummer i stamtavlen, og det er jo umuligt, når man intet nummer har. – Ærligt talt, var det ikke en idé at få en ny slægtstavle? Det må da kunne lade sig gøre, selvom jeg selvfølgelig godt ved, at det vil tage tid og penge. Men hvor ville det være dejligt! Tænk at kunne slå sine jævnaldrende op og se, hvornår de er født m. m.

Mange hilsener fra
„en nummerløs“.

PS. Du kunne jo f. eks. bede os alle skrive til dig og oplyse dig om vore data.

Bøvlingbjerg, d. 4. januar 1966.

Kære nummerløse.

Tak for dit brev og tak for tilrettevisningen. Du har ganske ret i, at unge, som ikke er med i stamtavlen, ikke kan opgive deres eget slægtsnummer.

Imidlertid kan man opgive forældrenes nummer og derigennem fortælle, hvem man er. Det er der flere, som har gjort – og de er kommet levende fra det.

Jeg regner med, at du er interesseret og vedlægger et eksemplar af sidste „Brevdue“ samt girokort. På bagsiden af kuponen kan du anføre dine data.

Med hensyn til en ny udgave af stamtavlen: Det er nu ca. 18 år siden, at stamtavlen blev trykt. For så vidt er der jo allerede brug for en ny. Måske er det ved den tid, der bør sørges for en ny udgave. Det kommer an på, hvor stor interessen er for sagen.

I bestyrelsen har vi drøftet, hvorvidt man burde forsøge, men vi har endnu ikke turdet binde an med det. Hvis vi ser på regnskabet for den udgave, som kom i 1948, finder vi følgende: Samtlige udgifter ved udgivelsen var ca. 16.500 kr. Bøgerne solgtes for 20 kr. pr. stk. (Der blev trykt 1200 stk.). Indtil i dag er der solgt 395 stk. og 261 eksemplarer er udleverede til garan-

terne for bogens udgivelse, enkelte er udleverede uden betaling. Restoplaget er godt 500. De solgte bøger og den indkrævede garantikapital (6536,00 kr.) har givet en indtægt på 14.436 kr., så der blev et underskud på omkring 2100 kr., dækket gennem de årlige indbetalinger af medlemsbidrag.

En ny udgave vil blive en del større end den gamle, idet et nyt slægtled er rykket frem og skal med. Jeg regner med en forøgelse af sidetallet på ca. 25 %. Efter de gamle priser skulle 16.000 kr. derefter blive 20.000 kr. Fremstillingsprisen er måske steget med 100 % – udgifter altså 40.000 kr. Måske kan der sælges 6–700 stk., så at fremstillingsprisen bliver pr. stk. ca. 65 kr. Den pris er der nok ikke så farlig mange, som tør binde an med. Kunne vi komme ned på det halve, vil muligheden være til stede. Det vil altså sige, at der skal tegnes en garantikapital igen, helst på 25.000 kr. Så vil der være et grundlag at starte på. Tør vi? Vil du være med og gøre noget for at tegne din nærmeste familie for et klækkeligt bidrag?

Du skal have tak for brevet, også fordi det giver mig lejlighed til endnu engang at gennemtænke problemet. Er der en reel mulighed for at få lavet en ny udgave, bør den gennemtænkes. Endnu et problem melder sig. Hvordan får vi alle oplysninger om fødsler, vielser, dødsfald o. s. v. frem. Vel at mærke tilstrækkelige og nøjagtige oplysninger?

Det gøres ikke med en venlig henstilling i „Brevduen“. Folk svarer ikke. Der må en direkte personlig kontakt til, besøge hos de enkelte måske. I 1948 skrev jeg ca. 300 enkeltbreve til folk for at få rettet mangelfulde oplysninger til den nuværende udgave. (Alle afsendt i januar måned). Så megen tid kan jeg ikke afse i dag til opgaven. Den må stykkes ud. Og dog må en enkelt have alle trådene i sin hånd. Find manden!

Jeg fylder i år 60. Når jeg bliver 67 og skal på pension, kan jeg måske få tid, og det kunne nok interessere mig. Men lad os først se, om interessen er til stede. Prøv at ruske unge i slægten op.

Lad os til næste års brevdue få et indlæg fra dig om sagen, du kan jo skrive. Du har fået mig „ud af busken“. Kan du ikke også råbe dit eget slægtled op!

Jeg hører gerne fra dig!

Venlig hilsen
Frits Bjerre.

Hvem vil fortsætte denne brevveksling? Gerne i „Brevduen“ for 1967.
Fr. Bj.

Dagbog

Gartner Tidende, dec. 1966.

DØDSFALD

Handelsgartner Bertel Bjerre, Brøndbyvester, døde torsdag den 16. december efter lang tids håbløs sygdom, knap 69 år gammel, og her må han mindes som en meget dygtig og afholdt handelsgartner.

Han var vestjyde, begyndte sin uddannelse hos J. K. Steffensen, Holstebro, kom over P. Nielsen, Gedved, Christoffersen, Horsens, og Brdr. Hedelund, Stige, til Emdrup, hvor han en halv snes år blev Jeppe og Frode Sørensen en særdeles skattet medarbejder – sidst som bestyrer på Carlsøj i Lyngby.

Ar 1929 købte Bjerre Stjernegård i Vallensbæk. På den 33 ha store ejendom fik han for alvor brug for sin store energi og arbejdsevne, for sit fremsyn og for sin dygtighed. Han fik skabt et sjældent fint frilands- og bænkegartneri; men da helbredet begyndte at svigte, valgte han at ombytte de store arealer i Vallensbæk med gartneriet Bækkelund i Brøndbyvester, som han førte op til en virksomhed af meget høj kvalitet. Han nød den sjældne anerkendelse, at Produktivitetsudvalget gennem en årrække benyttede virksomheden som demonstrationsgartneri. – Hans stemme blev ofte hørt ved faglige møder, og også i *Gartner Tidende* har vi set hans navn, når han havde noget på hjerte.

Som menneske blev Bjerre ikke skånet for sorg, men han kendte også rige glæder. Det livssyn, som han havde med fra sit barndomshjem, og som han fik udviklet under indflydelse af frimenighedspræst Morten Larsen, Holstebro, Askov Højskole og Aarslev Havebrugsskole, var han trofast imod, så længe han levede. Fra sine unge år og til sin død var han et trofast medlem af Vartov Valgmenighed.

Hans hjerte brændte varmt for andre menneskers vel, og hans hånd var rede til hjælp. Det er et rigt og værdifuldt liv, der er slut – og vi, som kendte ham, vil altid ære hans minde.

Reinhardt Kristensen.

Lemvig Folkeblad, 22. april 1966.

DØDSFALD I BØVLING

Fhv. gårdejer Arne Bjerre Madsen, Bøv-

lingbjerg, er efter lang tids sygdom og mange sygehusophold død i sit hjem, 52 år gammel.

Arne Bjerre var søn af fhv. murermester, husmand Frode Madsen, De gl.s Hjem, Bøvlingbjerg. Han tjente i sin ungdom bl. a. i Godballe, hvor han ved et kørselsuheld kom til skade, og i flere år derefter var han hjemme hos sine forældre, som havde en mindre ejendom i Bøvling, det nuværende Egeskov. Han overtog sine bedsteforældres ejendom, Meldgårdhus, hvor han drev jorden, så de kunne blive boende i deres hjem, som lå nabo til Arne Bjerres forældres hjem. Senere købte han også forældrenes ejendom og drev dem begge, og de boede sammen en tid.

Efter at have solgt begge ejendomme købte han gården Øster Gammelgård i Bøvling og giftede sig med Krista Christensen fra Stamphøj i Dybe. De fik i fællesskab nogle gode arbejdsår, indtil sygdommen satte ind, og de solgte gården og byggede hus på Bøvlingbjerg.

Han efterlader sig foruden hustruen en søn og to døtre, hvoraf den yngste skal konfirmeres i Bøvling Valgmenighedskirke på søndag.

Arne Bjerre var meget afholdt for sit friske og glade væsen. Han var i sine bedste arbejdsår en glad og livlig mand, som til det sidste bar sit lange sygeleje i håb og med tålmodighed.

Lemvig Folkeblad, 29. april 1966.

MARGRETHE EJDAL, NR. NISSUM, DØD

Frk. Margrethe Ejdal, Nr. Nissum, døde pludseligt i sit hjem i går. Hun blev 78 år.

Frk. Ejdal var født i den gamle slægtsgård „Ejdal“ i Nr. Nissum. Som ung havde hun flere pladser både i og uden for sognet, ligesom hun havde ophold på Ollerup Højskole. 1926 overtog hun sammen med fem af sine søskende den gamle slægtsgård, som de derefter drev i fællesskab. Frk. Ejdal var en årrække i bestyrelsen for KFUK i Nr. Nissum. Hun var meget interesseret i sang og musik, og hun var i mange år medlem af lærer Kaasgaards kendte vestjydske sangkor og siden af sangkoret i Nr. Nissum, som blev

ledet af lærer Sørensen. Hjemmet i Ejdal var samlingssted for unge og ældre, og der blev altid sunget meget.

Frk. Ejdal havde en sygdomsperiode for få år siden, men hun var nu kommet godt til kræfter igen, og hendes død kom helt overraskende for hendes søskende.

Hun efterlader sig fire søskende, som alle bor i Ejdal. To af de søskende, hun overtog gården sammen med, er døde, og siden er en gift søster flyttet hjem, efter at hun var blevet enke.

Lemvig Folkeblad, 1. juni 1966.

JORDEFÆRD I NR. NISSUM

Frk. Karen Ejdal, Nr. Nissum, er blevet begravet på Nr. Nissum kirkegård. Man samlede i hjemmet, hvorfra båren førtes til Nr. Nissum kirke, hvor der var smukt pyntet med pinseliljer, grønt og levende lys.

Her talte pastor Hjort Lange. – Han havde kun kendt Karen Ejdal i de sidste 6-7 år og som en svag og skrøbelig kvinde, men ikke som en, der var optaget af sin sygdom og svaghed. Nej, sagde præsten, hun var lykkelig til trods for alt dette. Hun kendte ikke til ensomhed, var altid omgivet af sin trofaste familiekreds, og hun var glad for minderne om sit gode og trygge barndomshjem og taknemlig for, at hun kunne få lov til at „dø i sin rede“. Hun var lykkelig, fordi hun kendte livets mening: at ingen lever for sig selv eller dør for sig selv, men at vi både i liv og død er Herrens. Han er med os, også den sidste dag og igennem døden. Og hun var lykkelig, fordi hun vidste, hvor rejsen går hen. Derfor kunne hun også tale naturligt både om livet og døden.

Efter jordpåkastelsen takkede afdødes broder, Jacob Ejdal, for kærlig deltagelse og indbød følget til en mindesammenkomst på Missionshotellet i Lemvig.

Her nævnte Jacob Ejdal, at det nu var

trede gang på mindre end ét år, at en af søskendeflokken var gået bort, og han talte derefter smukt og personligt om sin søster og fremdrog minder fra barndomshjemmet.

Desuden blev der talt af forstander A. Kristensen, gårdejer Mads L. Høgs-gaard og fru Agnethe Jensen, hvorefter lærer Sørensen sluttede sammenkomsten.

Aalborg Amtstidende, 27. juli 1966.

LÆRER BLEV SOGNEPRÆST

I Ribe domkirke ordineredes i dag lærer Uffe Bjerre, der er kaldet til sognepræst for Visby menighed ved Tønder, og cand. theol. Thorbjørn Heick, der er beskikket til kapellan for Grindsted menighed.

Ordinationen blev foretaget af biskop Dons Christensen og overværedes af mange repræsentanter for de to menigheder.

Berlingske Tidende, 9. okt. 1966.

„KAMMERATERNE“S UDSILLING I DEN FRIE

Agnete Bjerres fire ret store figurkompositioner vejer fint til i sammenhængen på „Kammeraterne“s udstilling. Der er en besynderlig psykisk intensitet i disse personskildringer med de dristige afskæringer og den egenartede kolorit med de mørke øjenpletter og de ofte lidt rødbede-farvede kinder. En tøvende poesi. „Nat“ med den rygvendte, foroverbøjede kvinde i særk er som ladet med skæbne.

Lemvig Folkeblad, 19. okt. 1966.

KINA-FILM AF JENS BJERRE

Forfatteren og globetrotteren Jens Bjerre, søn af direktør Markus Bjerre, Skive, der stammer fra Nr. Nissum, har lige optaget en ny rejsefilm. Denne gang er den fra Kina, og den strækker sig over en rejse på 8000 km. Filmen har vakt usædvanlig stor interesse bl. a. på grund af sine smukke farver.

ADRESSELISTE

Fortegnelse over betalende medlemmer af Bjerreslægten samt medlemmer i udlandet

Skulle enkelte adresser være uenøjagtige, bedes meddelelse herom tilsendt os, såvel som oplysninger om adresseændringer.

Køkkolmlinien:

- 326: Redaktør J. Martin, Elsdyrvej, Højbjerg.
- 327: Fru Marie Martin, Vedelsgade 9, Sorø.
- 331: Vic Berre, Ponoka, Alta, Canada.
- 333: Vagn Berre, Crofton B. C., Canada.
- 334: Fru Helga Bjerre Nielsen, Skovgaardsvvej 1, Regstrup.
- 335: Axel M. Bjerre, politimester, Stjernevej 47, Graasten.
- 336: V. M. Bjerre, overtrafikassistent, Høkerhuset, Pollerup Kullegaard, Stege.
- 337: Fru Karen Bjerre Bronée, P. Knudensgade 120, København SV.
- 330: 1 a: P. Jac. Bjerre, grosserer, Birger Jarlsgat. 67, s., Stockholm, Sverige.
- 879: Fru Lise Alstrup, Kronprinsessegade 24, Esbjerg.

Nissumbylinien „Brunsgaard“:

- 105: Fru Anna Bjerre, Sirgræsvej 50 st., Kastrup, København.
- 111: Fru Sidsel Nygaard, Taarngade 8, Struer.
- 112: Fru Ane Marie Bjerre Lambæk, Degnbol, Lem st.
- 113: Fru Kirstine Bjerre, Mellem Balleby, Tørring, Lemvig.
- 114: Fru Thora Bjerre, Bedsted.
- 115: Carl Bjerre, c/o J. M. Pedersen, Thuresensgade 27 E st., København K.
- 341: Haakon Bjerre, bestyrer, Kartoffelmelsfabr. forsøgsgård, Karup, Jylland.
- 343: Fru Agnete Bjerre Jensen, Nørre Nissum.
- 344: Fru Dagny Bjerre Kallesøe, Bruunsgaard, Nr. Lem, Lemvig.
- 355: Fru Kirsten Bjerre Jensen, Ringgade 104, 1. sal, Struer.
- 356: Fru Signe Bjerre Knudsen, Jyllandsgade 35, Struer.
- 359: Fru Asta Bjerre, Mell. Balleby, Tørring, Lemvig.
- 361: Fru Ragnhild Dam, Søvang teglværk, Bedsted.
- 363: Fru Dorrit Bjerre Olsen, Apt. 1406 Nr. Chapel St., Nanaimo B. C., Canada.
- 895: Fru Helene Bjerre Krogshede, Den frie Lærerskole, Ollerup.

Nissumbylinien „Kvium“:

- 915: Hugo Bjerre Jakobsen, præst, Rådmands Boulevard 15, Randers.

Nissumbylinien „Stabildal“:

- 376: Anton Lørup, snedkermester, Baldersgt. 5, Oslo, Norge.
- 377: Kristian Lørup, maler, Thorvald Meyersgade 28, Oslo, Norge.
- 381: Fru Signe Duusgaard, Vigerslev Allé 70, 4. s., Valby.
- 383: Fru Erna Ruby, Skovbrynet 4, Lemvig.
- 395: Fru Asta Skjødt, Spidsborg Savværk, Allingaabro.
- 396: Aksel Jørgensen, gdr., Lisbjerg, Aarhus.
- 398: Alfred Jørgensen, gdr., Borum, Mundelstrup.
- 399: Aage Jørgensen, gdr., Ormslev.
- 400: Rudolf Jørgensen, gdr., „Frøkjærgaard“, Skovby Øst.
- 128/-: Fru Agnes Morse, Storm Chliif Apst, Arth Cape, Oregon, USA.
- 930: Henning Duusgaard, Blomstermarken 56, Aalborg.
- 936: Kristian Knude Særkjær, Nødskov, Houe, Klinkby.

Nissumbylinien „Nørrelund“:

- 408: Fru Maren Ovesen, Møllegaardsvej 3, Lemvig.
- 409: Christian Paakjær, gdr., Hygum, Klinkby.
- 410: Fru Petra Skov Mikkelsen, Vestergade 41, Holstebro.
- 969: Gdr. Niels Paakjær, Madumflod pr. Ulfborg.
- 970: Sygeplejerske Martha Paakjær, Jordbrovej 25, 2. sal, Aarhus.
- 971: Fru Ellen van Veen-Paakjær, Hoofdweg 36, Murmerwoude, Nederland.
- 972: Harald Paakjær, „Ø. Paakjær“, Hygum pr. Klinkby.
- 973: Jørn Paakjær, Bonnet.

Nissumbylinien „Nissumby“:

- 133: Fru Edel Bjerre, Henriettevej 48, 2. s., Odense.
- 137: Frode Madsen, „De gamles Hiem“, Bøvlingbjerg.
- 138: Fru Ingeborg Bjerre, Frederiksdal Allé 16 A, Skive.
- 141: Fru Maren Boje, Faare.
- 411: Andreas Kristensen, repræsentant, Sejs, Silkeborg.
- 414: Kaptajn H. T. Ravn, Ålbroslyngen 9, Herlev.
- 415: Fabrikant Vagn Bjerre, 2 Rue Wilwerdange, Troisvierges, Gr. D. de Luxemburg.
- 416: Frits Bjerre, lærer, Bøvlingbjerg.
- 417: Edvard Bjerre, Storegade, Varde.
- 418: Fru Anna Høj, Hestehaven, Skanderborg.
- 419: Aage Bjerre, bogholder, Sjølund.
- 420: Harald Bjerre Petersen, konstruktør, Frøbelsallé 2, 3. sal, København F.
- 422: Fru Helga Bjerre Kristiansen, Skovbovej 13, Kgs. Lyngby.
- 423: Thorvald Bjerre Pedersen, Svinget 2, Lemvig.
- 425: Aage Bjerre Madsen, autoforhandler, Bøvlingbjerg.
- 427: Fru Emmy Bjerre Nielsen, Bøvlingbjerg.
- 428: Arne Bjerre Madsen, gdr., Bøvlingbjerg.
- 432: Kjeld Bjerre, ingeniør, Grundtvigsvej 42, Odense.
- 433: Jens Bjerre, rejsejournalist, Fennevangen 10, Gentofte.
- 434: Lis Bjerre Smith, 7 Sanguine Str., Montroux, Johannesburg, South Africa.
- 435: Ing. Poul Bjerre, Snedronningensvej 9 A, Herlev.
- 436: Jytte Bjerre, bibliotekar, Golfparken 43, Aalborg.
- 439: Poul Bjerre, maskinsnedker, Solsortevej 21, 2. s., Silkeborg.
- 440: Peder Maagaard, Vester Flansmose, Dybe, Bonnet.
- 441: Nanna Andersen, Nørrebrogade 88, Esbjerg.
- 444: Fru Gerda Andersen, Hermodsvej 23, Esbjerg.
- 445: Holger Jensen, Næsbyhave 72, Næsby, Odense.
- 447: Fru Inger Flindt, Poppelhegnet 9, 1. sal, Kgs. Lyngby.
- 980: Knud Bjerre, Dalbugten 60, Herlev.
- 981: Fru Hanna Bjerre Sørensen, Lindevej, Nordby, Fanø.
- 983: Fabrikant Oli Bjerre, 2 Rue Wilwerdange, Troisvierges, Gr. D. de Luxemburg
- 984: Ingeniør Poul Bjerre, Hegnet 60, Tved, Kolding.
- 992: Sparekasseassistent Knud Bierre, Strandboulevarden 44, Nykøbing Falster.
- 1004: Villy Bjerre Nicolajsen, Slotsvænget 15, Holstebro.

Nissumbylinien „Brændgaard“:

- 145: Kirstine Lundby, „De gamles Hjem“, Hjerm.
- 148: Fru Anna Bjerre, Høgsholt pr. Vejle.
- 450: Fru Anne Kath. Bjerre Sejbjerg, Herningvej 53, Holstebro.
- 452: Niels Østergaard, gdr., Lillelund, Ulfborg.
- 453: Mads Bjerre, Maabjerg, Holstebro.
- 454: Henry Bjerre, gdr., Boutrup, Vemb.
- 455: Niels Bjerre Jacobsen, Villemose, Tvis, Holstebro.
- 457: Fru Anna Barslund, Plantanvej 4, Holstebro.

- 461: Gerlak Lundby, Lindevænget 16, Fruens Bøge.
 462: Agathe Lundby, Tjelevej 19, 7. sal, Vejlbj, Risskov.
 463: Gdr. Arne Lundby, Fælledvej 16, Langaa.
 464: H. Lundby, økonoma, Tværgade 7, Hobro.
 465: Fru Kathinca Hillersborg, Melagergaard, Værum, Randers.
 466: Signe Lundby, bestyrerinde, Barthsgade 20, Aarhus.
 467: Gudrun Lundby, sygeplejerske, Centralsygehuset, Holstebro.
 468: Anker Lundby, gdr., Lem Nygaard, Lem, Brodal.
 469: Gdr. Viktor Lundby, Maabjerg, Holstebro.
 470: Gdr. Gunnar Lundby, Kobberuphus, Mejrup, Holstebro.
 473: Randi Bjerre, syerske, Cicinionsgade 26, Frederiksstad, Norge.
 474: Sigrd Bjerre, Cicinionsgade 26, Frederiksstad, Norge.
 477: Søren Bjerre, gdr., Uhre pr. Vejle.
 483: Knud Bjerre, gdr., „Ransgaard“, Gaardslev, Pjedsted.
 484: Aksel Bjerre, gdr., „Roenborg“, Vejrum, Struer.
 485: Johannes Bjerre, gdr., „Brændgaard“, Vejrum, Struer.
 487: Holger Bjerre, Askov, Vejen.
 1021: Forp. Anders Bjerre Sejbjerg, Kås Avlsgård, Lihme.
 1049: Andreas Lundby, præst, Idum, Holstebro.

Nissumbylinien „Kviesgaard“:

- 163: Elsie May Bjerre, 200 Bolinao Road, Apt. 5, Fairfax, California, USA.
 492: Niels Bjerre, „Birkely“, Fabjerg.
 493: Fru Sophie Hye-Knudsen, Taarbæk Strandvej 38, Klampenborg.
 494: Fru Olga Thøgersen, Valbirksvej 5, Hellerup.
 495: Asger Bjerre, gdr., Ullerup, St. Magleby.
 496: Sigurd Bjerre, skovfoged, Nøbbøllelunder pr. Hornslunde.
 498: Peder Vestergaard Bjerre, Strandvejen 149a, Espergårde.
 500: Gdr. Hans Bjerre, Brandborg, Bøvlingbjerg.
 502: Knud Bjerre, Vatnavej 28, København S.
 506: Kristen Hauskov, boelsm., Ny Lind, Fabjerg.
 510: Fru Karen Sørensen, Rytterhøj, Kilen, Struer.
 512: Herluf Jakobsen, bogtrykker, Kirkevej 16, Skærbæk.
 513: Fru Eli Maagaard, Markildegaard, Valby, Helsingø.
 514: Niels Bjerre, kontorchef, Hyldegårds Tværvvej 2, 1. sal, Charlottenlund.
 515: Kristian Bjerre, hotelejer, Bovbjerg pr. Bonnet.
 516: Hans P. Bjerre, skibsfører, Bremensgade 25² s., Kbh. S.
 521: Jens Bjerre Christensen, bestyrer, A/M Idestrup, Sdr. Ørslev.
 522: Fru Karen Aabye Madsen, Ejby Savværk, Ejby.
 523: Fru Mariane Larsen, Peter Bangsvej 153⁴ s., Kbh. F.
 525: Gravers Bjerre, Guldbjergsgade 10, København N.
 526: Niels Bjerre, Elektrical Engeneer, 1429 Grey St., Regina, Saskatchewan, Canada
 528: Peder Bjerre, overingeniør, 9 Reymond Ave., Toronto, Ontario, Canada.
 529: Vagn Bjerre, 2740 Gosworth, Victoria BC, Canada.
 532: Bertel Bjerre, konstruktør, Fredskovhellet 25, Hillerød.
 535: Fru Anna Poulsen, Vasegaarden, Lemvig.
 541: Niels Bjerre, landsretssagfører, Holstebro.
 542: Kristian Smedegaard Bjerre, Kongensgaard, Nr. Nissum.
 543: Fru Marie Bjerre Østergaard, Rosenvej 7, Hjørring.
 544: Fru Gudrun Bjerre Christensen, „Højgaard“, Nørre Nissum.
 546: Johannes Bjerre, gdr., Kildehøjgaard, Kettinge, Lolland.
 547: Fru Esther Bjerre Gay, Bæksgaard, Tørring, Lemvig.
 548: Tage Bjerre, tricotagehandler, Adelgade 10, Skive.
 549: Fru Ellinor Madsen, Nørmark, Fjaltring, Ramme.
 550: Gunnar Bjerre, Pingvin Vask, Brårupvej 49, Skive.
 551: Ejvind Bjerre, lærer, Kalundborgvej 191, Holbæk.
 552: Steen Bjerre, gdr., „Sønderskov“, Ryde, Vinderup.
 1095: Jørn Bjerre, lærer, Bustrup Ungdomshjem, Brodal.

- 1105: Fru Birgit Marie Bjerre Ulrich, Søndermarken 64, Espergærde.
 1106: Fru Hanne Bjerre Messina, 35 Buena Vista Dr., Romo, New York 13440, USA.
 1107: Niels-Erik Vestergaard Bjerre, maskinarbejder, Stubvænget 11, Espergærde.
 1110: Peter Hauskov, Ranunkelvej 9, Ll. Værløse.
 1134: Marianne Bjerre Kristoffersen, Undelstadlia 12 A, Asker, Norge.
 1142: R. Kamstrup Jakobsen, kaptajn, Rosenvej 3, Rønne.
 1143: Bogtrykker Erling Bjerre Jacobsen, Havevej 18, Skærbæk.
 1145: Fru Mariane S. Hansen, Box 296, Eckville, Alta, Canada.
 1149: Jørgen Bjerre, oberstløjtnant, Danmarks NATO-delegation, Paris 16 e, Frankrig.
 1150: Ingrid Bjerre Engel, 1039 Royal Avenue, Calgary Alta, Canada.
 1151: Jens Bjerre, arkitekt, Grønholt pr. Fredensborg.
 1155: Bent Tage Nielsen, Hillerødgade 167, Kbh. F.
 1157: Fru Tove Deitz, 6648 Oakland, St. Louis 39, Miss., USA.
 1161: Fru Inga Bjerre Larsen, „Skovlykke“, Idestrup, Sdr. Ørslev.
 1199: Fru Solvejg Bjerre Sørensen, Østerled 23, Lemvig.
 1206: Klaus Smedegaard Bjerre, Kalundborgvej 191, Holbæk.

Nissumbylinien „Sandholm“:

- 172: Mariane Bjerre Jensen, Niels Juelsgade 7, 2. s., Esbjerg.
 557: Jens Hauskov, gdr., Nr. Vium, Vemb.
 558: Jens Bjerre Jensen, Øster Fiskbæk, Gudum, Vestjylland.
 559: Sigurd Touborg Jensen, professor, Amalievej 23, 4. s., København V.
 560: Grosserer Gunnar Touborg Jensen, Søtoften 13, Gentofte.
 561: Fru Tovborg Jensen, Ny Skivehus, Skive.
 562: Fru Tovborg Jensen, Rosenstandsvej 6, Helsingør.
 565: Fru Mette Touborg Jensen, Bredstrup sygehus, Bredstrup.
 566: Fru Ellen Agergaard, Nørre Nissum sem., Nr. Nissum.
 567: Professor Aksel Touborg Jensen, Ved Kanalen 5, 4. sal, København K.
 569: Hans Bjerre, overlæge, Faaborg.
 570: Jens Bjerre, organist, Frimestervej 75, København NV.
 572: L. Schjøttz Christensen, læge, Aaboulevard 82, København N.
 575: Jens Bjerre, gdr., Enggaarden, Sønderstrup, Kirke Eskildstrup.
 576: Peder Bjerre, „Sønderskov“, Venø, Struer.
 577: Fru Mette Bjerre Petersen, Kisserup, Udby, Holbæk.
 578: Holger Bjerre, slagteriarbejder, Kirkegade 40, Struer.
 579: Laust Bjerre, „Sønderskov“, Venø, Struer.
 581: Fru Kathinka Mehlsen, Ølbyvej 15, Struer.
 585: Læge Albert Andersen, Ry.
 587: Mette Urup, Strandboulevard 3, s. s., c/o Barfod, København Ø.
 588: Knud Bjerre Jensen, forp., Aal præstegaard, Oksbøl.
 589: Jens Bjerre Jensen, Søborg Hovedgade 94, København.
 1213: Fru Else Hauskov Bech, Østervang, Holstebro.
 1218: Maleren Bodil Hauskov, Hals Allé 13, 4. s., København V.
 1221: Fru Margrethe Bechmann, c/o Hauskov, „Nr. Vium“, Vemb st.
 1238: Inger Touborg Mortensen, Havneboligen, Skagen.
 1250: Fru Nanna Bjerre Nielsen, c/o Hoegh Line/Nigeria/Ltd. P. O. Box 96, Apapa/Lagos, Nigeria – West Afrika.
 1251: Fru Lise Bjerre Martinsen, Royal Norweegean Consulate, Scandinavian Agencies, P. O. Box 130, Freetown, Sierra Leone, West Africa.

Nissumbylinien Lomborg Skole:

- 180: Fru Anna Bjerre, Jydegaarden, Fredericia.
 595: Kristen Thybo Christensen, install., Nygade 7, Odder.
 596: Bertel Bjerre Christensen, install., Thisted.
 597: Jens M. Christensen, maskinsmed, Nr. Lem, Lemvig.
 600: Ejner Thybo Christensen, install., Bredgade 16, Lemvig.
 601: Evald Thyboe Christensen, Flansmosehus, Dybe, Bonnet.

- 602: Dagny Bjerre Christensen, Dybe, Bonnet.
603: Richard Christensen, install., Humlum.
604: Fru Gretha Christensen, Strandvejen 1, Lemvig.
605: Fru Karen A. Pedersen, 2849 Logan Blvd., Chicago 47, USA.
606: Fru Kathrine Norberg, East Meredith, New York, USA.
607: Fru Signe Boel Madsen, 1559 N. Mc. Kindley Rd., Lake Forest, Chicago, USA
609: Jens M. Jensen, direktør, Skovvangsvej 207 A, Aarhus.
610: Fru Elisabeth Larsen, 1664 N. Mozart Str., Chicago 47, USA.
611: Fru Clara Bjerre Jensen, Assentoft Silofabrik, Assentoft.
613: Fru Ellen Nørgaard, Box 1160, Merritt, B. C. Canada.
614: Christian Arne, ingeniør, 2203 N. Nordia Ave., Chicago 35, USA.
616: Peter J. Bjerre, civilingeniør, Virum Stationsvej 160, Virum.
617: Fru Dagny Bjerre, Fyrmestervej 18, Brøndby Strand.
618: Christen Bjerre, „Bjerrehus“, Lem, Brodal.
619: Niels Dejgaard, Velling pr. Ringkøbing.
621: Siliam Bjerre, sognepræst, Brøns.
622: Enrico Bjerre, præst, Skovlund pr. Mølby.
624: Niels Bjerre, gdr., Lomborg Kirkegaard, Lomborg, Ramme.
626: Fru Signe Bjerre Tybjerg, Asylgade 7, Skive.
627: Helge Christensen, gartner, Hyldevang, Sengeløse, Taastrup.
628: Gunnar Bjerre, gdr., Julsgaard, Ferring, Bonnet.
629: Fru Solvejg Bjerre Pedersen, Langagergaard, Vasby, Hedehusene.
630: Marie Bjerre, „Sixtus“, Middelfart.
631: Bertel Bjerre, gdr., Taars.
632: Daniel Bjerre, civilingeniør, Hasselvænget 5, Odense.
633: Folmar Immanuel Bjerre, 120 Pierce Ave. Hamburg, New York, USA.
634: Arthur Bjerre, 4544 Laurel Canyon Blvd., North Hollywood, Los Angeles, California, USA.
635: Mrs. Clara Bjerre Morgan, 8012 Lindly Ave. Reseda, California, USA.
636: Allan Bjerre, 11600 Garfield Ave., Hollydale, California, USA.
639: Mrs. Esther Bjerre Bowles, Sauage SO, Oxhoro, Minneapolis, Minnesota, USA.
644: Fru Karen Bjerre Paludan, „Vikærgaard“, Stuby pr. Vordingborg.
1287: Charlotte Støjberg, Kastanieallé 11, Kolding.
1290: Aksel Bjerre Christensen, ingeniør, Spangbergsvej 14, Thisted.
1292: Fru Ellen M. Urth, Vesterled 15, Lemvig.
1294: Børge Christensen, Silkeborgvej 609, Brabrand.
1304: Fru Elie Steffensen, 2849 Logan Boulevard, Chicago 47, Illinois, USA.
1306: Eric Niels Sloth, 133 Springwood Drive, Naperville, Illinois, USA.
1309: Mrs. Lillian Siegh, 613 Le Claire Ave. Wilmette, Illinois, USA.
1315: Ole Jensen, civilingeniør, Skovvangsvej 207 A, Århus.
1318: Henning Nørgaard.
1319: Løjf Nørgaard.
1325: Svend Erik Bjerre, forstander, Højskolen for Udviklingslandene, Kongevejen 195, Holte.
1331: Fru Gudrun Bjerre Pedersen, Albæk pr. Lime.
1332: Fru Eli Bjerre Damgaard, friskolen, Klim pr. Fjerritslev.
1333: Uffe Bjerre, lærer, Bredebro skole, Bredebro.
1334: Fru Bodil Bjerre Hanghøj, Adjunktvej 6, Aalborg.
1336: Ebbe Dejgaard, Velling st.
1337: Fru Katrine Bjerre Kirkegaard, Saksild pr. Odder.
1338: Fru Martine Dejgaard Jensen, Nokjær, Ringkøbing.
1339: Mads Bjørn Bjerre, 1917 Point View st., Los Angeles 34, California, USA.
1340: Fru Karen Bjerre Barfoed, Nørrevang 35, Birkerød.
1345: Fru Estrid Bjerre Lund, Maagevej 22, Horsens.
1346: Mads Bjerre, Lomborg Kirkegård, Ramme.
1347: Agnes Bjerre, Lomborg Kirkegård, Ramme.
1348: Marie Bjerre, Elevboligen 720, Amtsygehuset, Glostrup.

- 1349: Anne Bjerre, Lomborg Kirkegård, Ramme.
 1350: Randi Bjerre, Lomborg Kirkegård, Ramme.
 1352: Jens Bjerre Tybjerg, lærer, Blenstrup, Himmerland.
 1353: Fru Karen Tybjerg Steffensen Hansen, Kirkely, Alrø, pr. Alrø.
 1354: Werner Olsen, Frøgården, Høje Tåstrup, pr. Tåstrup.
 1355: Vagn Bjerre Christensen, Hyldevang, Sengeløse, Tåstrup.
 1356: Jørgen Bjerre Christensen, journalist, Pærevang, Sengeløse, Tåstrup.
 1357: Svend Bjerre Christensen, lærer, Motalavej 111, Halskov, Korsør.
 1359: Asbjørn Bjerre, Julsgaard, Ferring, Bonnet.
 1360: Peter Bjerre, Holstebrovej 51, Skive.
 1361: Mads Bjerre Pedersen, gdr., Fløjgaarden, Krummerup, Fuglebjerg.
 1365: Hans Bjerre Pedersen, Holbæk Slots Ladegaard, Holbæk.
 1366: Ib Bjerre Pedersen, Grønager 32, Mosede pr. Taastrup.
 1367: Bent Bjerre, Slagelsegade 21, Frederikshavn.
 1370: Gudrun Bjerre, Højvangsvej B 3, Nr. Sundby.
 1372: Birthe Bjerre, Tårs.

Nissumbylinien Søllergaard:

- 186: Jacob Bjerre, gdr., Idumlund, Holstebro.
 187: Fru Agnes Bjerre, Struervej 25, Holstebro.
 190: Niels Bjerre, gdr., Majgaard, Naur.
 191: Frede Bjerre, Skov Allé 21, Fruens Bøge.
 193: Christian Bjerre, Skanse Allé 19, Vorup, Randers.
 645: Arne Bjerre, distriktchef, Bakkehuset, Naur, Holstebro.
 646: Jens St. Bjerre, landinspektør, Vestergade 32a, Struer.
 647: Erik Bjerre, advokat, Ny Strandvej 44, Humlebæk.
 648: Fru Elna Borg, Idumlund, Holstebro.
 649: Viggo Bjerre, gdr., „Engsnap“, Vejrum, Holstebro.
 650: Fru Dagny Nielsen, Gl. Refning, Vinding, Sørvad.
 651: Chr. Bjerre, gdr., V. Dalby, Gimsing, Hjerm.
 652: Folmer Bjerre, gdr., „Kvistborg“, Mejrup, Holstebro.
 653: Tage Bjerre, fotograf, Holsted.
 654: Fru Agnete Gade, Sir, Holstebro.
 655: Gustav Bjerre, seminarielektor, Vester Fælledvej 15, Skive.
 656: Jens Bjerre, gdr., Gadegaard, Nr. Felding.
 657: Knud Bjerre, lærer, Kirkebakken 4, Skive.
 658: Vagn Bjerre, skoleinspektør, Nørregade, Rødby.
 659: Edv. Harrestrup, købmand, Borbjerg, Holstebro.
 664: Johannes Bjerre, fabrikant, Bjergmarken 12, Hjallesø.
 665: Fru Telse Bjerre Seeberg, Oterbekk, Torød p. aa. Tønsberg, Norge.
 1382: Erling Bjerre, elmontør, Vikkevej 12, Holstebro.

Nissumbylinien Nyholm:

- 206: Fru Dortha Bjerre, Nyholm, Nr. Nissum.

Store Bjerre-linien Bisgaard:

- 681: Aage Bjerre, inspektør, Engvejen 12, Holstebro.
 682: Fru Kristine Fonager, Fladbrovej 17, Hornbæk, Randers.
 689: Fru Rigmor Bjerre Nielsen, Trælløse, Herlufmagle.
 697: Svend Bjerre, gdr., Mejrup, Holstebro.
 699: Gunnar Bjerre, „Bisgaard“, Borbjerg, Holstebro.
 700: Fru Jenny Gosvig, Hjerm.
 1425: Fru Karen Andreasen, Harbogade 45, Ulfborg.
 1439: Finn Bjerre Andersen, Bellahøjvej 34 B, 5. sal, Brh., København.

Store Bjerre-linien Nr. Risum:

- 705: Fru Ingrid Krog, „Eskely“, Pjedsted.

- 706: Peter Risum, gdr., Nr. Bøgild, Borbjerg, Holstebro.
 707: Viktor Risum, gdr., V. Søjbjerg, Vejrum, Struer.
 708: J. P. Pedersen, gdr., Bastrupgaard, Maabjerg, Holstebro.
 709: Kristian Risum, Nr. Risum, Borbjerg, Holstebro.
 710: Thorvald Risum, gdr., Stabildal, Naur st.
 711: Gudmund Risum, gdr., Nygaard, Hjerm.
 712: Frede Risum, gdr., Risum Østergaard, Skave, Holstebro.
 713: Fru Anna Uhr, Østergade 18, Holstebro.
 717: Søren Bjerre, gdr., Nørregade 44, Vemb.
 721: Fru Karen Mundbjerg, Herrup, Vinderup.
 722: Fru Ellen Villumsen, Ansgarvej 6, Fredericia.
 725: Søren Bjerre Noes, vejmand, Vridsted, Skive.
 726: Anna Noes, forskolelærerinde, Haderup, Skive.
 1513a: Fru Grethe Bjerre Nielsen, Muldbjerg, Spjald.
 1516: Gunnar Noes Mundbjerg, præst, S. U. M. Box 19, Numan via Jos, N. Nigeria, W. Africa.

Store Bjerre-linien Overlund:

- 228: Bertel Overlund, Struervej 55, Holstebro.
 729: Fru Johanne Knudsen, Gundersborg, Sir, Holstebro.
 730: Fru Anna Rigmor Thorsen, Lemvigvej 6 B, Holstebro.

Store Bjerre-linien, Lille Bjerre

- 731: Gravers Bjerre Olesen, Fuglebakken, Gimsing, Struer.

Store Bjerre-linien Vester Store Bjerre:

- 238: Fru Margrethe Bjerre, Istedgade 36, Holstebro.
 239: Maren Madsen Bjerre, Østerbrogade 32, Holstebro.
 736: Fru Margrethe Sloth, Ausumdal, Struer.
 737: Chr. Hillersborg, gdr., Vandborg Vestergaard, Bonnet.
 740: Fru Eli Post, Nyholm, Vandborg, Bonnet.
 741: Mads B. Hillersborg, „Hillersborg“, Gimsing, Struer.
 743: Ejner Hillersborg, præst, Ringkøbing.
 744: Astrid Hillersborg, lærerinde, Østerbrogade 32, Holstebro.
 745: Fru Anne B. Jensen, Guldager skole, Vrå.
 747: Fru Kirstine Krustrup Bjerre Christensen, Serritslev Auto, Serritslev.
 753: Fru Signe Bjerre Winther, „Gade“, Sir, Holstebro.
 755: Fru Alma Bjerre Mikkelsen, Pøtgaard, Bur.
 757: Karen Bjerre Rahbek, Drosselvej 73, København F.
 758: Jens Bjerre, gdr., „St. Bjerre“, Sir, Holstebro.
 1528: Knud Sloth, Gammel Skjød, Vejrum, Struer.
 1536: Fru Else Sloth Nielsen, Skæve, pr. Brønden.
 1538: Arne Nyholm Post, konstruktør, Nyholm, Vandborg, Bonnet.

Store Bjerre-linien Vester Søllergaard – Lille Bjerre:

- 241: Peder Bjerre, gdr., Alstruplund, Holstebro.

Kjærgaard-linien Peder Graversen:

- 751-: Carl Graversen, Sisseton, South Dakota, USA.

Kjærgaard-linien Godrim:

- 245: Mads Godrim, gdr., „Bjerregaard“, Maabjerg, Holstebro.
 248: Peder Bjerre Graversen Godrim, „Solhjem“, Døesvej 19, Holstebro.
 249: Kristen Graversen, Godrim, gdr., „Gaasager“, Sir, Holstebro.
 759: Jens Anker Graversen, gdr., Nørgaard, Vemb.
 760: Fru Nanna Kvist, Lind, Herning.
 764: Ejnar Graversen, parcell., Ferslev Mark, Skibby.
 765: Fru Dagny Sørensen, Emiliedalsvej 2, Skaade pr. Højbjerg.

- 771: Svend Aage Godrim, Dalby Hals, Gørlev Sj.
 772: Fru Ester Bisgaard, Enshøjgaard, Mejlbj. pr. Arden.
 774: Vagn Godrim, dyrlæge, Struervej 5, Holstebro.
 775: Tage Godrim, „Bjerregaard“, Maabjerg, Holstebro.
 778: Mariane Godrim, Ny Agerbæk, Mejrup, Holstebro.
 780: Fru Gudrun Bisgaard, Vester Toustrup, Mejrup, Holstebro.
 784: Haakon Særkjær Godrim, Frejasvej 41, Holstebro.

Kjærgaard-linien Kjærgaard:

- 250: Fru Johanne Kjærgaard, Grøndalsparken 10¹ th., København F.
 254: Diderik Kjærgaard, Søndergade 8, Outrup.
 256: Niels S. Kjærgaard, V. Skindbjerg, Nr. Felding.
 257: Aage Nielsen, pensionist, Roarsvej 20¹ s., Kbh. F.
 258: Fru Marie Hansen, Lemvigvej 12, Holstebro.
 792: Arne Bech, lærer, Vesterbrogade 16 E, Holstebro.
 793: Ragnhild Kjærgaard, Voldgade 1, Holstebro.
 795: Fru Sigrid Kjær, Tobøl Brugsforening, Føvling.
 1592: Fru Birgit Christensen, bibliotekar, Nordborggade 43² s. th., Århus C.

Kjærgaard-linien Ting, Vejrum:

- 263: Mads Bjerre Madsen, Højvang, Enslev, Ulstrup.
 264: Jens Pasgaard, Norgesvej 2, Holstebro.
 266: Alfred Madsen, gdr., Nørgaard, Naur, Holstebro.
 268: Væverske Agnete Madsen, Struervej 13, Holstebro.

Ejdal-linien:

- 283: Jacob Bjerre Ejdal, gdr., „Ejdal“, Nr. Nissum.
 820: Fru Anna Bjerre Kiilsholm, Seminarievej 31, Nr. Nissum.
 821: Fru Maren Trolle, Læsøgade 138 st., Odense.
 822: Fru Birgitte Understrup, Ørre, Herning.
 830: Erik Ejdal, lærer, Sandvejen 38, 2. s., Silkeborg.
 1604: Johannes Bjerre Trolle, Marsvej 14, Vejle.

Tvis Kloster-linien, 1. del:

- 293: Fru Charlotte Beate Petersen, Mühlenstrasse, Bordesholm, über Neumünster, Holsten, Tyskland.
 301: V. Fendrich, Knudrisgade 32, 1. s. tv., Aarhus.
 843: Bodil Bjerre Kristiansen, Café Vennelund, Høgh Guldbjergsgade 85, Aarhus.
 846: H. P. Bjerre Pedersen, Illerupvej 43, 1. s. tv., Nydamsparken, Aarhus N.
 849: Svend Aage Bjerre Christiansen, Christiansundvej 19, Aarhus N.
 849/–: Carl Bjerre Christiansen, Lyøgade 9, Aarhus N.

Tvis Kloster-linien, 2. del:

- 308: Fru Eleonora Kristensen, 93101, 416 Douze Ave, Santa Barbara, California, USA.
 309: Provst Niels Bjerre Engsnap, Askov pr. Vejen.
 311: Fru Helga Bjergved, Ø. Kirkevej 1, Herning.
 314: Fru Signe Bjerre Lloyd, The Rectory Inch, Wexford, Eire.
 315: Kirstine Bjerre, Vestergade 37, Lemvig.
 316: Anna Bjerre Larsen, Møllersgaard, Skævinge.
 318: Marie Bjerre, lærerinde, Milnersvej 2, 3. s., Hillerød.
 319: Kristen Lægaard Bjerre, Nissumgaard, Nr. Nissum.
 320: Fru Ingrid Bjerre, Grønningen 2, Lemvig.
 870: Fru Maria Bjerre Jepsen, Hattenæs, Silkeborg.
 873: Niels H. Bjerre, oversergent, Kongevejen 78, Viby Jyll.
 874: Karen Bjerre Kamstrup, Mattrupsvej 1, Lemvig.
 874a: Hans Bjerre, Akademisk boghandel, Universitetsparken, Århus C.
 875: Anker Pers Nielsen, bankfuldmægtig, Solvangs Allé 4, Skive.

